

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark megalapozó vizsgálatok

Készült a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet (1118 Budapest, Villányi út 35-43., <https://tajepiteszet.uni-mate.hu/>), Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszéke, valamint Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszéke által koordinált komplex térségi tervezési műhelye során.

Készítették:

MSc II. évfolyam hallgatói és oktatóik

Tájtervezés, Örökségvédelem, Vidékfejlesztés, Területfejlesztés, Turisztika, Zöldinfrastruktúra tervezés c. tárgyak keretében

2023/2024 tanév, II. félév

Tájépítész MSc hallgatók:

1. Bánszky Botond
2. De Villa Ármin Ernő
3. Eszlári Gábor Tamás
4. Fejér Napsugár Anna
5. Gönczöl Katalin
6. Jávor Ádám
7. Keller Réka
8. Koncz Bianka Amaril
9. Kuna Máté
10. Limbach Noémi
11. Nagy Júlia
12. Pellet Dávid Philippe
13. Pizmány Marcell Dávid
14. Stummer Gergő
15. Szatmáry Anna Flóra
16. Sziklai István József
17. Tagyi Virág
18. Veres Márta
19. Vereszkó Zoltán
20. Vízoki Blanka
21. Wagner Jakab Rudolf

Címlapot készítette: De Villa Ármin, egyetemi hallgató

Konzulens oktatók:

1. Dancsokné Dr. Fóris Edina – MATE
2. Filepné Dr. Kovács Krisztina – MATE
3. Hubayné Dr. Horváth Nóra – MATE
4. Dr. Kollányi László – MATE
5. Kutnyánszky Virág – MATE
6. Módosné Bugyi Ildikó – MATE
7. Dr. Sallay Ágnes – MATE
8. Dr. Szilvácsku Miklós Zsolt – MATE és Magyar Natúrpark Szövetség
9. Varga Dalma – MATE

Közreműködtek a Közép-Tisza-völgyi Népfőiskolai Társaság részéről:

1. Kis Zoltán
2. Ladányi Sándor

Hivatkozási javaslat:

Dancsokné Foris E. - Hubayné Horváth N. (szerk.) (2024): Közép-Tisza-völgyi Natúrpark megalapozó vizsgálatok. MATE Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Budapest. 143 p. Készült a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszéke, valamint Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszéke által koordinált komplex térségi tervezési műhelye során. Készítették II. évfolyamos tájépítész mérnök hallgatók és oktatóik.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	3
Bevezető – Natúrpark	8
Bevezető – hallgatói projekt.....	8
Vezetői összefoglaló pillérenként.....	8
Helyzetfeltárás, tájvizsgálat.....	8
A természeti és kulturális örökség védelme	9
Területfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés	9
Turisztika.....	9
I. pillér – Helyzetfeltárás, értékelés.....	10
I/1. Tervezési terület	10
I/2. Táj adottságok.....	10
I/3. Természeti adottságok.....	11
I/3.1. Éghajlat, klíma	11
I/3.2. Domborzat.....	11
I/3.3. Felszíni vizek, vízrajz	11
I/3.4. Felszín alatti vizek - Talajvíz	11
I/3.5. Növényvilág.....	11
I/3.6. Állatvilág.....	20
I/3. Tájhasználat, területhasználat	20
I/4. Táj szerkezet	22
I/4.1. Tájdiverzitás.....	22
I/4.2. Vizuális adottságok	22
I/5. Településrendszer.....	23
I/6. Mezőgazdaság.....	23
I/7. Erdőgazdálkodás	24
I/8. Zöldinfrastruktúra, ökológiai hálózat, szegélyek	24
I/9. Befolyásoltág, érzékenység, terhelés, terhelhetőség	29
Felhasznált források	30
II. pillér – Terület-, vidékfejlesztés, helyi gazdaság fejlesztés	30
II/1. Az adott térségre értelmezhető külső környezet vizsgálata	30
II/2. Közlekedési (országos és térségi jelentőségű közúti, kerékpáros-, vasúti, légi és vízi közlekedés) és kommunális infrastruktúra	31
II/2.1. Vonalas rendszerek, létesítmények	31
II/2.2. Egyéni és közösségi közlekedési megközelíthetőségi viszonyok.....	31
II/2.3. Települési infrastruktúra	33
II/3. Gazdasági bázis	33
II/3.1. Főbb gazdasági ágazatok, azok fejlődési irányai: mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, üdülés,	

idegenforgalom, vízgazdálkodás, ipar, szolgáltatás	33
II/3.2. Térség gazdaságának versenyképességét befolyásoló tényezők	35
II/4. Humán erőforrások: foglalkoztatási viszonyok, humánkapacitások, jövedelmi viszonyok.....	35
II/5. A települések ellátottsága (a lakosság egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális, szabadidő-, turisztikai információs, szálláshely-szolgáltató, sport-, kereskedelmi, szolgáltató és igazgatási intézményekkel való ellátottsága, az intézmények kihasználtsága).....	37
II/5.1. A települések jellemző lakásviszonyai	38
II/5.2. Településhierarchia.....	38
II/6. A térséget érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintése	40
II/6.1. A térséget érintő ágazati koncepciók, területfejlesztési elképzelések és hatályos területi tervek áttekintése	40
II/6.2. A térséget érintő vidékfejlesztési stratégiák	40
II/6.1.1. A Nemzeti Fejlesztés 2030 – országos fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) térséget érintő vonatkozásai, Nemzeti Vízstratégia, vármegyei területfejlesztési koncepciók térségi vonatkozásai	40
II/6.1.2. A térséget érintő vidékfejlesztési stratégiák	40
II/6.2. Térségi szereplők, stakeholderok	40
II/6.3. Az önkormányzatok fejlesztési elképzeléseinek áttekintése	48
II/6.4. A térség társadalmi szervezetei fejlesztési elképzeléseinek áttekintése	48
II/6.5. Fejlesztési eszköz- és intézményrendszer elemzése.....	48
II/6.5.1. A területfejlesztés forrásainak elemzése (nemzetközi, központi költségvetési, önkormányzati források, a gazdasági egységek beruházásai, a különféle szervezetek fejlesztései, a háztartások).....	48
II/6.5.2. A területfejlesztés intézményrendszere (szervezet, működés, együttműködés)	48
II/7. SWOT elemzés.....	48
II/8. Problémafa	50
Felhasznált források.....	50
III. pillér – Természeti és kulturális örökség védeleme - vizsgálat, értékelés.....	50
Módszertan, felhasznált források	50
III/1. Térségi tájalakulás, történeti tájhasználatok változásai, térségi tájalakulási folyamatok.....	50
III/1.1. Területhasználat-változási folyamatok időállapotok alapján	50
III/1.2. Vizek, vízjárta területek és a Tisza változása és vízhez kötődő értékek.....	53
III/1.3. Erdőterületek változásai.....	55
III/1.4. Gyepterületek változásai és gyepterületekhez kötődő értékek.....	55
III/1.5. Szőlők, gyümölcsösök területének változásai és a szőlő-gyümölcs termesztéshez kötődő értékek	56
III/1.6. Beépített területek történeti változásai.....	57
III/1.7. Stabil és új tájhasználatok.....	58
Összegzés.....	58
III/2. A térség táji öröksége: örökségfeltár és elemzése	60
III/2.1. Térségi örökségfeltár.....	60
III/2.2. Természeti értékek és sűrűsödési helyeik	61

III/2.3. Kultúrtörténeti értékek és sűrűsödési helyeik.....	61	V/2.1.5. Lehetséges forgatókönyvek összehasonlítása	108
III/2.4. Egyedi tájértékek és sűrűsödési helyeik.....	62	V/2.2. Jövőkép és javaslatok.....	108
III/2.5. Az elmúlt 250 évben elpusztult örökségelemek	63	V/2.2.1. Jövőkép	108
III/3. A tájkaraktert formáló, tájjellegadó adottságok és örökségelemek	63	V/2.2.2. Célfá.....	108
III/3.1. Tájjelleget meghatározó adottságok és örökségelemek jelenléte a tájban.....	63	V/2.2.3. Agrár javaslatok	100
III/3.2. Tájkarakter területek lehatárolása.....	64	V/2.2.4. Fejlesztési javaslatok.....	100
III/4. Örökségvédelmi konfliktusok, problémák	65	V/3. Turizmus	115
III/4.1. Épített örökségeket érintő tájhasználati konfliktusok	65	V/3.1. Turisztikai jövőkép a naturpark számára.....	115
III/4.2. Táj-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusok	65	V/3.2. Attrakció fejlesztési javaslatok.....	115
Felhasznált források	68	V/3.3. Termékfejlesztési javaslatok	116
IV. pillér - Turizmus, helyzetfeltárás, értékelés	84	V/3.4. Menedzsment és marketing fejlesztési javaslatok.....	120
Módszertan.....	84	V/3.5. Fejlesztések lehetséges hatásainak bemutatása logframe mátrix segítségével.....	121
IV/1. Helyzetfeltárás és értékelés.....	84	V/4. Tájidentitás, közösség, együttműködés	121
IV/1.1. A települések turisztikai kínálata.....	84		
IV/1.1.1. Turisztikai vonerők és bemutatójuk módja	84		
IV/1.1.2. Túristahálózat és jelzésrendszer	84		
IV/1.1.3. Programok, rendezvények.....	84		
IV/1.1.4. Turizmus típusok, látogatók összetétele.....	84		
IV/1.1.5. A települések turisztikai statisztikái, a turizmus jelenlegi helyzete, vendégéjszakák számának alakulása.....	84		
IV/1.1.6. Szálláshelyek és értékelésük	84		
IV/1.1.7. Vendéglátóhelyek és élelmiszerboltok	95		
IV/1.2. A turizmus jelentősége a gazdaságban, helyiek hozzáállása a turizmushoz.....	95		
IV/1.3. Turisztikai szempontból számottevő helyi termékek, kézművesek.....	95		
IV/2. Marketing, arculati megjelenés	97		
IV/2.1. Honlapok, kiadványok elemzése.....	97		
IV/3. A megközelítési lehetőségek elemzése turisztikai szempontból	98		
IV/4. Szabályozási, tervezési háttér.....	100		
IV/5. Turisztikai szervezetek, kapcsolattartók, turisztikai menedzsment.....	101		
Felhasznált források	102		
V. Javaslatok.....	103		
V/1. Táj- és örökségvédelmi, -fejlesztési javaslatok	103		
V/2. Terület, -vidékfejlesztés helyi gazdaságfejlesztés	107		
V/2.1. Forgatókönyvek.....	107		
V/2.1.1. A spontán fejlődés – jelenlegi tendenciák folytatódása forgatókönyv.....	107		
V/2.1.2. Rövid távú profitszerzést célzó forgatókönyv	107		
V/2.1.3. Virágzó naturpark - felemelkedő Közép-Tisza-völgy forgatókönyve	107		
V/2.1.4. Quintuple innováció forgatókönyve.....	107		

TERVLAP JEGYZÉK

- T1 - Domborzati térkép tervlap
- T2 - Deflációval veszélyeztetett területek tervlap
- T3 - Vízrajz tervlap
- T4 - Területhasználatok a térségben tervlap
- T5 - Állattartó mezőgazdasági telepek és mezőgazdasági táblaméreték tervlap
- T6 - Erdők természetessége tervlap
- T7 - Zöldinfrastruktúra hálózat tervlap
- T8 - Földutak környezete tervlap
- T9 - Második Katonai Felmérés (1860-1861) tervlap
- T10 - Vízfelületek és vízjárta területek változása 1783-tól napjainkig tervlap
- T11 - Gyepterületek változása 1860-tól napjainkig tervlap
- T12 - Szőlő és gyümölcsstermő területek változása 1783-tól napjainkig tervlap
- T13 - Beépített területek változása 1784-től napjainkig tervlap
- T14 - Várható jövőbeli beépítési tendenciák tervlap
- T15 - Területhasználat – Jelenlegi állapot tervlap
- T16 - Stabil/állandósult tájhasználatok tervlap
- T17 - Táj értékek összesítése tervlap
- T18 - Régészeti örökség tervlap
- T19 - Kultúrtörténeti értékek tervlap
- T120 - Természeti örökség tervlap
- T21 - Egyedi tájértékek tervlap
- T22 - Egyedi tájértékek típusai és előfordulási gyakorisága településenként tervlap
- T23 - Tájhasználat-örökségvédelmi konfliktusok, problémák
- T24 - Tájhasználati-örökségvédelmi javaslatok tervlap
- T25 - Zöldinfrastruktúra vizsgálati tervlap
- T26 - Zöldinfrastruktúra fejlesztési javaslatok tervlap
- T27 - Zöldút tervezett nyomvonala

ÁBRAJEGYZÉK

- I/1. ábra: Földrajzi kistájak, Forrás: saját ábra
- I/2. ábra: Országos aszálytérkép (2017.06.30.), Forrás: <http://www.omsz.hu/>
- I/3. ábra: Genetikai talajtípusok, Forrás: saját ábra
- I/4. ábra: Fizikai talajfőleség, Forrás: saját ábra Talajok vízgazdálkodási tulajdonságai, Forrás: saját ábra
- I/5. ábra: Talajok vízgazdálkodási tulajdonságai, Forrás: saját ábra

- I/6. ábra: Talajok kémhatása, Forrás: saját ábra
- I/7. ábra: Talajok szervesanyag készlete, Forrás: saját ábra
- I/8. ábra: Talajérték szám, Forrás: saját ábra
- I/9. ábra: Részvízgyűjtő területek, Forrás: saját ábra
- I/10. ábra: Felszín alatti vizek, talajvízszintek, Forrás: saját ábra
- I/11. ábra: Vegetációs tájak (MÉTA) és kistáj beosztás, Forrás: saját ábra
- I/12. ábra: Potenciális vegetáció térkép - Alföldi zárt kocsánytalan tölgyes, Forrás: saját ábra
- I/13. ábra: Potenciális löszgyepek, Forrás: saját ábra
- I/14. ábra: Táj sokszínűség (Shannon diverzitás index), Forrás: saját ábra
- I/15. ábra: Kilátópontokról való beláthatóság (csak a domborzat alapján), Forrás: saját ábra
- I/16. ábra: Beláthatóság az utakról (csak a domborzat alapján), Forrás: saját ábra
- I/17. ábra: Ártéri erdő Rákócziújfalunál, Forrás: saját kép
- I/18. ábra: Mezőgazdasági táblák, Forrás: saját kép
- I/19. ábra: Hiányzó mezsgyesávok, Forrás: saját ábra
- I/20. ábra: Ökológiai érzékenység, Forrás: saját ábra
- I/21. ábra: Befolyásoltság, átalakítottság, Forrás: saját ábra

- II/1. ábra: A terület elhelyezkedése Budapesthez és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez képest, Forrás: saját ábra
- II/2. ábra: Országos Területfejlesztési Konceptióban lehatárolt funkcionális térségek, Forrás: OTK, 2014
- II/3. ábra: Városhálózat, Forrás: OTK, 2014
- II/4. ábra: Stratégiai Közlekedési és nemzetközi térszerkezet: OTK, 2014, Meglévő és tervezett közlekedési térszerkezet a MaTrT szerint, Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
- II/5. ábra: Belső dinamika, közlekedési kapcsolatok, Forrás: saját ábra
- II/6. ábra: Budapest elérési ideje percben kifejezve, Forrás: TEIR
- II/7. ábra: Gyorsforgalmi csomópontok elérési ideje percben kifejezve, Forrás: TEIR
- II/8. ábra: Magyarország vasúthálózata és a térséghez kapcsolódó vármegyeszékhelyek, Forrás: TEIR
- II/9. ábra: Vasúti megállóhely elérhetősége percben kifejezve, Forrás: TEIR
- II/10. ábra: Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya 2020, Forrás: TEIR
- II/11. ábra: Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya (százalék), Forrás: TEIR
- II/12. ábra: Állandó népesség (fő) a KSH 2022-es adatai szerint, Forrás: TEIR
- II/13. ábra: Egy lakosra jutó belföldi jövedelem (Ft) 2022, Forrás: TEIR
- II/14. ábra: Érintett járások és vármegyék, Forrás: saját ábra
- II/15. ábra: Településegységek, Forrás: KSH, 2014, valamint a térszervező városok J-N-Sz vármegye TrT, Forrás: A marginalizált helyzetű (szegregációval veszélyeztetett) városi településrészek vizsgálata, 2019
- II/16. ábra: A Nemzeti Vízstratégia / a Kvassay Jenő terv a térséget több szélsőséges jelenség által érintettnek jelöli: az árvizek, belvizek, az aszály előfordulása egyaránt előfordul itt, Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

II/17. ábra: Kelet-Nyugati és Észak-Déli tengelytérsegek Jász-Nagykun-Szolnok megye területfejlesztési Kon koncepció, Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változat 2021 – 2027

II/18. ábra: Jász-Nagykun-Szolnok Megye természeti értékeinek veszélyeztetettsége és Aszály veszélyeztetettsége Forrás Jász-Nagykun-Szolnok Megye Klímastratégiája (2017)

II/19. ábra: A térséget érintő Leader csoportok, Forrás: saját ábra

II/20. ábra: Az Országos Szerkezeti terv a térségben, Forrás: saját ábra

II/21. ábra: Térségi szereplők. Forrás: saját ábra

II/22. ábra: SWOT analízis, Forrás: saját ábra

II/23. ábra: Problémafa – Nem táji adottságokhoz igazodó tájhasználat, Forrás: saját ábra

III/1. ábra: Vizek és vízjárta területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/2. ábra: Tisza medrének történeti változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/3. ábra: Vízhez kötődő pontszerű elemek, Forrás: saját ábra

III/4. ábra: Erdőterületek a Második Katonai Felmérés idején (1860-1861) és jelenleg, Forrás: saját ábra

III/5. ábra: Szőlő és gyümölcsös területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/6. ábra: Települési területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/7. ábra: Összesítő értéksűrűsödési térkép, Forrás: saját ábra

III/8. ábra: Természeti értékek értéksűrűsödési térképe, Forrás: saját ábra

III/9. ábra: Kultúrtörténeti értéksűrűsödési térkép, Forrás: saját ábra

III/10. ábra: Egyedi tájértékek értéksűrűsödési térképe, Forrás: saját ábra

III/11. ábra: Elpusztult örökségelemek, Forrás: saját ábra

III/12. ábra: Tájkarakter befolyásoló tényezők településenként, Forrás: saját ábra

III/13. ábra: Tájkarakter területek és kistáj határok, Forrás: saját ábra

III/14. ábra: Épített örökséget érintő tájhasználati konfliktusok, Forrás: saját ábra

III/15. ábra: Táji-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusok, Forrás: saját ábra

IV/1. ábra: Természeti vonzerők (balra: Fegyverneki-Holt-Tisza, jobbra: Tiszakürti Arborétum), Forrás: saját kép

IV/2. ábra: Fegyverneki Kettős-halom és Kálvária, Forrás: saját kép

IV/3. ábra: balra: Ördögsekér Környezetvédelmi Oktatóközpont, Tiszapüspöki, Forrás: saját kép

IV/4. ábra: balra: Almássy-kastély lovardája, jobbra: lótarás Törökszentmiklóson, Forrás: saját kép

IV/5. ábra a bbbike.com-on fellelhető adatbázis használatával, illetve a kenyi.kozut.hu adatai alapján készült, a különböző vonalas kerékpáros infrastruktúraelemeket tárja fel, Forrás: saját ábra

IV/6. Ábra: Turistautak és kompátkelőhelyek, Forrás: saját ábra

IV/7. ábra: Tiszapüspöki tájház mint vendégház, Forrás: saját kép

IV/8 ábra: Barack Hotel és Wellness, Tiszakécske, Forrás: Google képek

IV/9. ábra: Szajoli Convoy City Motel, Forrás: Google képek

IV/10. ábra: Törökszentmiklósi Strandfürdő és kemping, Forrás: Google képek

IV/11. ábra: Korona Élelmiszerbolt és látványpékség Tiszakürtön, Forrás: saját ábra

IV/12. ábra: Cserkeszőlői kunhalom, Forrás: Google képek

IV/13. ábra: balra: Bulyáki cseresznyepálinka, Nagykörű specialitása, jobbra: *Lakitelki gyümölcslé és szörp* Forrás: Google képek

IV/14. ábra: balra: Cserkeszőlő borkocsonya, jobbra: Ugar Brewery sörfőzde kézműves söre Törökszentmiklós, Forrás: Google képek

IV/15. ábra: Belterületi kerékpárút Tiszakécskén, Forrás: saját kép

IV/16. ábra: Kormányrendeletben nevesített turisztikai térségek és a vizsgált terület határvonala, Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség

V/1. ábra: Célfa – Táji adottságokhoz igazodó tájhasználat kialakulása, Forrás: saját ábra

V/2. ábra: Tisza-táji vizek ösvénye, Forrás: saját ábra

V/3. ábra: Metszetek, Forrás: saját ábra

V/4. ábra: Logó, Forrás: saját ábra

V/5. ábra: Információs tábla, Forrás: saját ábra

V/6. ábra: Útjelző táblák, Forrás: saját ábra

V/7. ábra: Natúrpark kártya, Forrás: saját ábra

V/8 ábra: Logframe mátrix, Forrás: saját ábra

TÁBLÁZATJEGYZÉK

I/1. táblázat: Jelenlegi területhasználatok megoszlása, Forrás: saját ábra

II/1.táblázat: Népeség változása 2011 és 2022 között (fő), Forrás: TEIR

II/2. táblázat: Lakásállomány komfortja, Forrás: TEIR

II/2. táblázat: Települések érintettsége az OTrT övezetei által, Forrás: TEIR

II/3. táblázat: A településeket érintő, mezőgazdasági szolgáltatások listája, Forrás: <https://xn--tiszafldvr-04a2w.cylex.hu/>

II/4. táblázat: Az agráriumot érintő cégek listája, Forrás: <https://www.nemzeticetar.hu/nemzeticetar/lista>

II/5. táblázat: A településeket érintő, mezőgazdasági szolgáltatások listája

III/1. táblázat: Területhasználatok százalékos megoszlása a Második Katonai Felmérésen (1860-1861), Forrás: saját ábra

III/2. táblázat: Térségi értékleltár részlete, Forrás: saját ábra

III/3. táblázat: A Közép-Tisza völgy tájkarakterét meghatározó tényezők településenkénti bontásban, Forrás: saját ábra

IV/1. táblázat: Programok és rendezvények eloszlása az év 12 hónapjában a térségben, Forrás: saját ábra

IV/2. táblázat: A térség a településeinek legfontosabb szálláshelyei, Forrás: saját ábra

IV/3. táblázat: Élelmiszerboltok összesítése, Forrás: saját ábra

IV/4. táblázat: Turisztikai szempontból számottevő helyi termékek, Forrás: saját ábra

V/1. táblázat: Lehetséges forgatókönyvek összehasonlítása, Forrás: saját ábra

V/2. táblázat: Belterületi kertgazdálkodás kialakítására alkalmas területek (ha) Forrás: saját ábra

V/3. táblázat: Zöldút tervezett pihenőpontjai, Forrás: saját ábra

DIAGRAMMJEYZÉK

I/1. diagramm: Jelenlegi területhasználatok százalékos megoszlása, Forrás: saját ábra

II/1. diagramm: Jövedelemkülönbségek a térségen belül az Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem alapján, Forrás: TEIR

II/2. diagramm: Kerékpárutak hossza településenként, Forrás: TEIR

II/3. diagramm: Személygépkocsik száma településenként, Forrás: TEIR

II/4. diagramm: Regisztrált vállalkozások száma 1000 lakosra 2011 és 2022 között, Forrás: TEIR

II/5. diagramm: A szolgáltatásban regisztrált vállalkozások számának változása 2011-től, Forrás: TEIR

II/6. diagramm: Agrárágazatban regisztrált vállalkozások száma (db) 2011 és 2022 között, Forrás: TEIR

II/7. diagramm: 0-14 évesek aránya (%), Forrás: TEIR

II/8. diagramm: 65 év felettiek aránya (%), Forrás: TEIR

II/9. diagramm: Természetes szaporodás és belföldi vándorlási egyenleg a településeken 2022-ben, Forrás: TEIR

II/10. diagramm: Naponta ingázó foglalkoztatottak aránya (%), Forrás: TEIR

II/11. diagramm: Nyilvántartott álláskeresők aránya a 15 és 64 éves korúak körében (%), Forrás: TEIR

II/12. ábra: Nemzetiségek aránya egyes településeken, Forrás: TEIR

III/1. diagramm Tisza hosszának változása (km) (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/2. diagramm: Gyepterületek változásának aránya az összes valaha volt gyephez viszonyítva (1860-2017), Forrás: saját ábra

III/3. diagramm: Gyepterületek változásának aránya az összes valaha volt gyephez viszonyítva (1860-2017), Forrás: saját ábra

III/4. diagramm: Szőlő és gyümölcsstermelő területek nagyságának változása (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/5. diagramm: Második Katonai Felmérés (1860-61) és a jelenlegi (2017) mezőgazdasági tájhasználatok (ha), Forrás: saját ábra

III/6. diagramm: Az erdőterület adatai (ha) a két vizsgált időpontban (1860-61 és 2017), Forrás: saját ábra

III/7. diagramm: A Második Katonai Felmérés és a jelenlegi állapot vizenyős területek, vízfelületek mértéke (ha), Forrás: saját ábra

III/8. diagramm: Területhasználatok arányának változása (ha) a Közép-Tisza vidéken 1860-tól napjainkig, Forrás: saját ábra

III/9. diagramm: Stabil tájhasználatok aránya a teljes területhez képest (1860-2017), Forrás: saját ábra

III/10. diagramm: Értékek megoszlása jellegük alapján (darab), Forrás: saját ábra

III/11. diagramm: Értékek megoszlása településenként (darab), Forrás: saját ábra

III/12. diagramm: Egyedi tájértékek típusonként (db), Forrás: saját ábra

III/13. diagramm: Egyedi tájértékek településenkénti megoszlása (darab), Forrás: saját ábra

III/14. diagramm: Tájkarakter befolyásoló tényezők települési érintettsége, Forrás: saját ábra

IV/1. diagramm: Regisztrált vállalkozás a szolgáltatásokban, Forrás: TEIR

IV/2. diagramm: Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, Forrás: TEIR

IV/3. diagramm: Települések elérési ideje Kecskeméttől, Forrás: saját ábra

IV/4. diagramm: Budapest elérési ideje közúton, Forrás: TEIR

IV/5. diagramm: Saját megyeszékhely elérési ideje közúton, Forrás: TEIR

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

- Térségi örökségfeltár

BEVEZETŐ – NATÚRPARK

A vidéki táj és kultúra megőrzése, megújítása csak a helyben élő emberek és közösségeik tudatos és tevékeny közreműködésével és egyetértésével lehetséges. A táj eredendő működésének megismerése és a helyi, illetve országos tervek, fejlesztések harmonikus illesztése a fenntartható és reziliens jövő záloga. A fenntartható régiók és a helyi erőforrásokra, a **táj működésére alapozott fejlesztések** megvalósítása céljából jöttek létre Európában a natúrparkok helyi közösségei, táji hálózatai. A natúrparki minta gyakorlati alkalmazása terén Nyugat-Európában (különösen Franciaországban, Németországban és Ausztriában) már több mint 50 éves, hazánkban pedig 15-20 éves tapasztalat gyűlt össze.

A natúrpark a helyi közösségek (önkormányzatok, társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek és az érintett lakosság) összefogása eredményeként létrejövő, a táji, természeti és kulturális értékek megőrzésén és fenntartható hasznosításán alapuló terület- és vidékfejlesztési célok megvalósulását is támogató, **meghatározott területre vonatkozó együttműködés**, amely a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) végrehajtására kiadott jogszabály (vagyis a natúrparki rendelet szerint jön létre; Tvt. 4. §. q). A natúrparkok az integratív védelem elvére építve az emberi közösségeket a táj részének tekintik, és tevékenységüket összhangba kívánják hozni a táji adottságokkal, figyelemmel az egyes tájak karakterére és terhelhetőségére.

Natúrparkjaink – az európai gyakorlattal összhangban – az alábbi négy szakmai pillér mentén szerveződnek és tevékenykednek:

- o a természeti, táji és kulturális örökség megőrzése;
- o a környezeti nevelés, szemléletformálás, a tájidentitás megerősítése;
- o a fenntartható térségfejlesztés;
- o a fenntartható ökoturizmus és rekreáció.

A natúrparkok mind a négy szakmai pillér mentén végzett tevékenységüket **táji léptékű együttműködés** keretében végzik. A települési és egyéb helyi közösségek közötti összefogás elősegítésével ugyanis olyan tartalékok szabadíthatók fel, amelyek számottevő mértékben hozzájárulhatnak táji örökségünk megmaradásához, a vidék népességmegtartó képességének erősítéséhez.

Nagy öröm, mind a MATE oktatói, mind a Magyar Natúrpark Szövetség munkatársai számára, hogy egy új natúrpark kialakítását segíthetjük. Kiemelt jelentőségű, hogy egy alföldi és Tisza menti natúrparkról van szó a Közép-Tisza völgyében. A natúrparki jelleg, mint fenntarthatósági minta és a reziliensebbé válás, itt ebben az esetben hangsúlyosan a **Tiszával való táji, közösségi és személyes kapcsolat megerősítésében** és példaadásban jelenhet meg, mintaként szolgálva további Tisza menti települések, tájegységek számára.

BEVEZETŐ – HALLGATÓI PROJEKT

Jelen tanulmány a tervezett Közép-Tisza-völgyi Natúrpark szakmai megalapozásához készült a Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézetén, a 2023/24. tanév tavaszi félévében. A dokumentáció elkészítésében huszonegy másodéves mesterszakos tájépítész hallgató vett részt. Szakmai irányításukat a Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék és a Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék nyolc oktatója végezte. A komplex térségi tervezési műhely hat tantárgy (Tájtervezés, Térségi táj- és örökségvédelem, Térség- és vidékfejlesztés, Területrendezés és Területfejlesztés, Turisztika, Zöldinfrastruktúra fejlesztés) együttműködéseként valósult meg. A féléves munka során szakirodalmi kutatások, történeti elemzések, térinformatikai adatok feldolgozása alapján, valamint több terepbejárás és egy egyhetes helyszínen töltött műhelyét során ismerték meg az oktatók és a hallgatók a huszonnégy településre kiterjedő tervezési területet.

A komplex térségi tervezési műhely keretében tizedik éve zajlik hasonló konstrukcióban a végzős tájépítész hallgatók oktatása az ország különböző térségeiben. Projektjeink közül két alkalommal, 2018-ban a Tápió Natúrpark, 2019-ben a Pilisi Sziklák Natúrpark létesítéséhez nyújtottunk szakmai segítséget.

E projektek – így a Közép-Tisza-völgyi Natúrpark megalapozó vizsgálatok elkészítése is – kettős célt szolgálnak:

egyrészt a valós tervezési helyszínek kiváló terepet biztosítanak az oktatáshoz, hallgatóink “éles helyzetben”, valós tervezési feladatot oldanak meg. Így tudják a leghatékonyabban elsajátítani a térségi tervezés eszköztárát és megismerni, hogy hogyan is “működik” a vidék. Projektjeinkre emellett küldetesként is tekintünk. Célunk, hogy az ország különböző térségeiben hozzájárulhassunk a táji örökség megőrzéséhez, a területek fenntartható fejlesztéséhez, a vidék megtartó erejének megőrzéséhez és általánosságban az érintett tájak védelméhez.

A hallgatói feladat a tervezett Közép-Tisza-völgyi Natúrpark kezdeményezést szolgálja. A tanulmány felépítése – annak érdekében, hogy a tervezett natúrpark létesítését a lehető leghatékonyabban szolgálhassa – a natúrpark megalapozó tanulmányok jogszabályban rögzített témaköreit dolgozza fel. A négy “natúrparki pillért” egy a természeti-táji adottságokat összefoglaló helyzetfeltáró fejezet (komplex tájvizsgálat) előz meg. A második fejezetben a vidékfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés és területfejlesztés témakörében készült átfogó helyzetfeltárás, célfa és javaslatcsomag és foglalkozik a táji identitás, a közösségfejlesztés, szemléletformálás kérdéseivel is. A dokumentáció következő fejezete a térség természeti és kulturális örökségéről és annak megőrzéséről szól. Az utolsó rész. pedig a turisztikai adottságokat és a turizmus fejlesztési lehetőségeit járja körbe a térségben.

A projekt során vendéglátónk szerepét a Közép-Tisza-völgyi Népfőiskolai Társaság töltötte be. Képviselőik segítséget nyújtottak a térség szereplőivel történő kapcsolattartásban és a terepi munkák szervezésében egyaránt, valamint biztosították a helyszíni munkák fizikai feltételeit (szállás, étkezés, utazás). Köszönettel tartozunk ezért az egyesület munkatársainak, Kiss Zoltánnak és Ladányi Sándornak. De köszönet illet mindazon térségi szereplőt is (önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók, helyi termelők, helyi tudásörzök, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának munkatársai), akik hozzájárultak segítségükkel és információikkal a tanulmány létrejöttéhez. Reményeink szerint az anyagban megjelenő térségi gondolkodás, komplex, tájközpontú szemlélet új megközelítésben mutatja be a Közép-Tisza-völgyét és tanulmányunkkal hozzájárulhatunk a natúrpark kezdeményezés sikeres megvalósításához.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Helyzetfeltárás, tájvizsgálat

Minden fejlesztési koncepció és tervezés alapja, hogy a területről megfelelő ismeretekkel, információval rendelkezünk. Nincs ez másként a natúrparki fejlesztéseknél sem. A tervezett natúrpark területére ezért részletes helyzetfeltárást, tájvizsgálatot készítettünk.

A jogszabályi elvárásokon túl a természeti adottságok rendkívül részletes feltárás történt meg. A helyzetfeltárásnál, az adatgyűjtésnél kettő megközelítést alkalmaztunk. Összegyűjtöttük a rendelkezésre álló szakági, tematikus térképeket információkat, majd az adatokat terepi helyszíneléssel egészítettük ki, pontosítottuk.

Az adatokból egy komplex térinformatikai adatbázis került kialakításra, amely minden későbbi elemzésnek is alapját képezte. A részletes adatbázisban több mint 60 tematikus térkép gyűlt össze, került elemzése. Az adatgyűjtés a geológiai, talajtani domborzati, adottságoktól kezdve, a vízrajzi, árvízvédelmi, mezőgazdasági, infrastruktúra, területhasználati, természetvédelmi, kultúrtörténeti adatokig szinte mindenre kiterjedt. A natúrpark tervezett területe 24 települést érint, nagysága 1160 km² -n, a terület hossza légvonalban mintegy 70 km. A tervezett natúrpark így területnagyság szempontjából az ország legnagyobb natúrparkjai között foglal helyet. A terület földrajzi, táji egységét, összekötő kapcsát maga a Tisza jelenti. A terület geográfaiilag ugyanakkor több kistáj területén helyezkedik el, így a látszólagos egyformaság ellenére mikrodomborzat és területhasználat szempontjából is változatosságot mutat. Az érintett kistájak a Szolnoki-ártér, a Szolnok-Túri-sík tartozik, a Gerje-Perje-sík, a Pilis-Alpári-homoksík és a Dél-Tisza-völgy. Az első pillantásra „asztallap” simaságú területet az egykori Tisza medrének néhány méteres magasságkülönbségei, mikrodomborzati adottságai teszik változatossá.

A Tisza völgyét, az ártéri öblözetek nedvesebb területeit a csak néhány méterrel magasabb homogén, egybefüggő mezőgazdasági területek (elsősorban szántóterületek) övezik, sajátos keretet kontrasztot jelentve a dús ártéri galéria erdőnek.

A Tisza szabályozása előtti állapotot, az árvízzel érintett területek határát még jól követeik a települések, bizonyítva a folyó és az ember harmonikus együttélését. Ennek a több évszázados együttélésnek a lehetséges visszaállítása, a még meglévő természeti adottságok feltárása, a területhasználatok, a tájszerkezet optimális rendjének kialakíthatósága képezte a helyzetfeltárás célterületét.

A természeti és kulturális örökség védelme

A természeti és kulturális örökségeket tárgyaló fejezet négy fő részre tagolódik:

- feltárja a térségi tájalakulási folyamatokat és a tájtörténet meghatározó eseményeit,
- számba veszi és elemzi a térségben fellelhető táji örökséget,
- azonosítja a Közép-Tisza-völgy tájkarakterét meghatározó táji adottságokat, valamint
- összefoglalja a térségben tapasztalt táj- és örökségvédelmi jellegű problémákat és azok megoldási lehetőségeit.

Az elkészített (több mint másfélezer tételből álló) **örökségfeltár** bemutatása és elemzése hozzájárulhat a helyi identitás (tájidentitás) erősítéséhez, valamint az örökség térségi szintű megőrzéséhez és kiaknázásához a táj- és örökségvédelmi célok, valamint a hatékony örökséggazdálkodás megalapozása mellett.

A **tájtörténeti elemzések** (az 1780-as évektől napjainkig) rámutatnak, hogy melyek azok a hajdani jellemző tájhasználatok és tájjelemek, amelyek mára részben, vagy teljesen eltűntek a területről, tehát veszteségnek tekinthetők a táji örökségek és tájalakulási folyamatok számbavételekor. Ugyanezen elemzések rávilágítanak arra is, hogy melyek azok múltból megörökölt, évszázadok óta fennmaradt tájjelemek és történeti területhasználatok, amelyek állandóságukkal bizonyítják létjogosultságukat a tájban. Kirajzolódna azon negatív, tájat veszélyeztető tendenciák is, melyek elsősorban a települések növekedési folyamataihoz köthetőek. Az örökségsűrűsödési-elemzések eredményei arra mutatnak rá, hogy a térség mely részein koncentrálnak a természeti, illetve a kultúrtörténeti örökségek és melyek azok a tájkaraktert meghatározó örökségelemek, amelyek összekötik, egységgé formálják a térség településeit. Az elemzések választ adnak arra is, hogy mely sajátosságok azok, amelyek egyedivé teszik a tervezett natúrpark területét például az ország más natúrparki területeivel összehasonlítva.

Az elvégzett **tájkarakter-elemzés** rámutat, hogy a síkvidéki/alföldi jelleg és a vízfolyások, holtágak jelenlétén túl, a Tiszát kísérő ártéri erdők, a mezőgazdasági tájhasználat dominanciája, a települések jellegzetes szellős/alföldi falusias jellege és a tanyák jelenléte a Közép-Tisza-völgy legfontosabb tájkaraktert meghatározó tényezői.

A táji-természeti adottságok mellett ezen örökségvédelmi elemzések eredményei alapozzák meg a vidékfejlesztésre, helyi gazdaság fejlesztésre, területfejlesztésre és a turizmusra vonatkozó javaslatokat.

Területfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés

A natúrparki kezdeményezéstől sokan várják a térség gazdaságának, elsősorban a turizmusának dinamizálását, a foglalkoztatás javítását, a hagyományos gazdasági ágazatok, mint például a gyümölcsstermesztés megőrzését, a közösségépítést. Az egyetemi képzésben a Területrendezés és Területfejlesztés továbbá a Vidékfejlesztés tárgyak keretében a térségre komplex problémafeltárást, elemzést és területfejlesztési stratégiát dolgoztak ki a hallgatók.

A helyzetfeltárásban megtörtént a térség pozícionálása, belső és külső kapcsolatrendszerének, beágyazottságának vizsgálata, értékelése. A natúrparki kezdeményezés településeinek térszerkezeti elhelyezkedése az országban kedvező, a települések két vármegyeszékhely vonzáskörzetébe tartoznak, Kecskemétre és Szolnokra. A terület az M5 és az épülő M4 autópálya révén a fővárosból jól megközelíthető. Szolnok ipari hagyományai, vasúti csomópont és felsőoktatási potenciálja révén kiemelkedő, dinamizáló központ a térségben.

Részletesen feltártuk és értékeltük a társadalmi, gazdasági jellemzőket, folyamatokat, az infrastrukturális ellátottságot és az elérhetőségi viszonyokat. SWOT analízis és problémafa keretében értékelték a hallgatók a térség helyzetét és vették számba a gátló tényezőket, problémákat. Komoly társadalmi, gazdasági különbségek vannak a tervezett natúrparkon belül. Erősségként értelmezhetők a térség természeti és környezeti erőforrásai, a Tisza-völgyi

elhelyezkedés, a holtágak, a gazdag gyümölcsstermesztési hagyományok, gazdag kulturális örökség. A térség gyengeségei között kiemelhető a rossz szerkezetű, a klímaváltozás kihívásaira nem reagáló mezőgazdasági szerkezet. Az erősségek között kell említeni az alacsony munkanélküliségi rátát, ami kisebb részben a magas helyi vállalkozói aktivitásnak, de főként a nagyarányú ingázásnak köszönhető. A Közép-Tisza völgyi Natúrpark belső tényezők hatására kialakuló erősségeinek és gyengeségeinek feltárása után áttekintettük a külső tényezők által befolyásolt lehetőségeket és veszélyeket. Az adottságoktól elrugaszzkodó vízgazdálkodási gyakorlat, a Tiszával való kapcsolat hiányosságai, monokultúras mezőgazdaság térhódítása, elvándorlás konfliktusai alapján problémafák készültek, melyek struktúrátlan, hierarchikus rendben mutatják be az egyes problémák okozati összefüggéseit, ezáltal feltárva a problémák gyökerét, melyekre a valós megoldást nyújtó fejlesztési javaslatokat alapoztuk. Az egyes folyamatok szemléltetése és lehetséges következményeinek megértése céljából forgatókönyveket készítettek a hallgatók, amelyek szemléltetik például a jelenlegi tendenciák, a profitorientált fejlődési modell, a natúrpark vagy a Quintuple innovációs modell által vezérelt fejlődés lehetséges következményeit.

Turisztika

A térség turisztikai fejlesztésének tervezését meghatározza a natúrpark küldetése. A natúrparkok tevékenységének egyik pillére a táji örökség védelme, ami a turizmusfejlesztés számára erőforrást jelent, de megszab bizonyos határokat is. Erőforrás, hiszen a natúrpark létrehozását éppen a gazdag táji örökség, a természeti értékek és a táj történetéhez kötődő emberi alkotások, valamint az élő hagyományok alapozzák meg. Az értékek megőrzése, fennmaradásuk biztosítása azonban csak úgy lehetséges, ha a turisták számára történő bemutatásukból származó terhelések nem lépik túl a táj terhelhetőségét.

A turizmus másrésztől jelentős potenciállal rendelkezik a helyi gazdaság fejlesztésében. A turizmus fellendülése nem csak új építményeket, szálláshelyeket és vendéglátóhelyeket jelent a térség számára, hanem inspirációt is különböző meglévő vállalkozások számára vagy új vállalkozások létrehozására. A turizmus beszállítói lehetőséget teremt a vendégek ellátásában, a szálláshelyek kialakításában és fenntartásában, jövedelmet számos ember számára a túravezetőktől és lovas oktatóktól a pincéreként át a megnövekvő élelmiszer igényt kiszolgáló kertészekig vagy a magas minőségű szuvenírként elvihető tárgyakat készítő alkotókig.

A megnövekvő látogatói érdeklődés ismertté és elismertté teszi a helyi értékeket, ami a táji identitás és az együttműködések további fejlődését eredményezheti, ami mind hozzájárul a települések népességmegtartó képességének növekedéséhez.

A feladat tehát a turisztikai fejlesztés számára, hogy megtalálja az arany középutat a tömegturizmus magas jövedelmet biztosító, de a térség érzékeny értékeinek túlterhelése által önmagát felemészítő működése és az egész natúrparki területre kiterjedő védelmi intézkedések következtében ellehetetlenülő turizmus között. Az utat a fenntarthatóság horizontális alapelve jelöli ki. A térség adottságai leginkább a természetjárás, kerékpározás, vízhez kötődő gyógy-, wellness és sporttevékenységek, a falusi turizmus, a fesztivál- és gasztronómiai turizmus feltételeit biztosíthatja magas szinten, amit kiegészíthet az üzleti és incentive turizmus kisebb volumenű kiszolgálása. A meglévő natúrparkok sorában a tervezett Tisza-völgyi Natúrpark egyedi sajátossága a tiszai táj még érintetlen valósága, az alföldi táj lassan feltároló szépségeit szerető és azt megmutatni is képes közössége.

Tanulmányunk a helyzetfeltárás és értékelés dokumentálásán túl a külső szemlélő fiatalos rálátásával megfogalmazott javaslatokat is tartalmaz. Célunk az volt, hogy munkánkkal hozzájáruljunk a tervezett Közép-Tisza-völgyi Natúrpark közösségei által megfogalmazandó turisztikai jövőképek és fejlesztési irányok kialakításához.

I. HELYZETFELTÁRÁS, ÉRTÉKELÉS

Módszertan és adatforrások

A területi adottságok vizsgálata kettős módon történt: egyrészt széleskörű adatfeltárás történt meg, amely magába foglalta a meglévő digitális térkép, topográfiai térképek, a különböző ágazati tematikus térképek, adatbázisok, területhasználati adatok, történeti térképek domborzati adatok, település és területrendezési térképek, űrfelvételek áttekintését és összegyűjtését. A digitális térképekből komplex térinformatikai adatbázis került kialakításra, amely az összes későbbi elemzés alapjául szolgált. A térinformatikai adatbázisban több mint 30 alaptérkép és származtatott elemzés található. A kiinduló adatok összevetésével további új elemzések történtek (pl. érzékenység, terhelhetőség, NDVI vizsgálat, kilátásvizsgálat stb.). Az adatgyűjtés másik forrása a helyszíni bejárások alapján történt. A területen február és május között több alkalommal történt helyszíni bejárás.

Digitális térinformatikai adatbázisok

A feldolgozás alaptérképét a Nemzeti Ökoszisztéma Szolgáltatás alaptérképe (NÖSZTÉP) jelentette, amely kiegészítésre került különböző vektoros adatforrások elemeivel. A NÖSZTÉP alaptérkép egy raszteres 20x20 m felbontású adatállomány, amely az ennél részletesebb objektumok megjelenítésére már nem alkalmas. A térségi vizsgálatok, elemzések során ennél részletesebb elemzésekre igazából nem is volt szükség. A NÖSZTÉP alaptérképen külön réteggként a vonalas infrastruktúra elemek (pl. közlekedés), a vízrajzi elemek, a közigazgatási határok külön réteggként kerültek rá. Az alaptérképen túl számos digitális alapállomány került elemzésre. Az utakat és vonalas infrastruktúra elemeket a szabad felhasználású OSM térképekről töltöttük le. A történeti adatokat az Arcanum XIX- XX századi katonai felmérésiből vettük át. A belvíz adatok a Sentinel2 műholdfelvételtől generált Copernicus adatbázisból származnak. A mezőgazdasági táblák adatai, térképei a MEPA adatbázis elemzésével kerültek digitalizálásra. A domborzati adatok a szintén ingyenes SRTM adatbázisból származnak. A talajtani adatok az AGROTOPO és genetika talajtérképek felhasználásával készültek. Az erdészeti adatok az erdőtérkép újra digitalizálásával álltak elő. Voltak olyan adatbázisok, amelyek korábbi országos kutatások alapján készültek vagy kerültek felhasználásra.

Méretarány, felhasználhatóság léptéke

A digitális alaptérképek papír térképpel ellentétben nem rendelkeznek méretarányal. Felhasználhatóságukat raszteres térkép esetében a pixel által reprezentált terület nagysága, vektoros rétegek esetében az adatforrás méretaránya határozza meg. Az elkészült elemzések maximum 1:30 000 léptékig elemezhetők. A dokumentációban ilyen részletestérképek kinyomtatására terjedelmi korlátok miatt nem volt lehetőség.

I/1. Tervezési terület

A tanulmányba 24 település került bevonásra, ezek a következők: Csataszög, Nagykőrű, Fegyvernek, Törökszentmiklós, Örményes, Tiszapüspöki, Szajol, Szolnok, Tószeg, Tiszavárkony, Rákóczi falva, Rákócziújfaló, Tiszajenő, Vezseny, Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza, Tizakécske, Nagyrév, Tiszainoka, Cserkeszölő, Tizakürt, Tiszaug, Lakitelek. A vármegyeszékhely, Szolnok kivételével a települések teljes területe a tervezett natúrpark részét képezi. A natúrparki jogszabály szerint a vármegyei jogú települések esetében nem kell a teljes területnek a natúrpark részét képezni, így Szolnok esetében is a Tisza menti területek kerültek kijelölésre.

A terület alapvetően két nagyobb részre osztható, melyeket Szolnok választ el egymástól. Az északi részbe tartozik Fegyvernek, Örményes, Törökszentmiklós, Nagykőrű, Csataszög, Tiszapüspöki, Szajol és Szolnok települések, míg a többi település a terület déli részéhez tartozik.

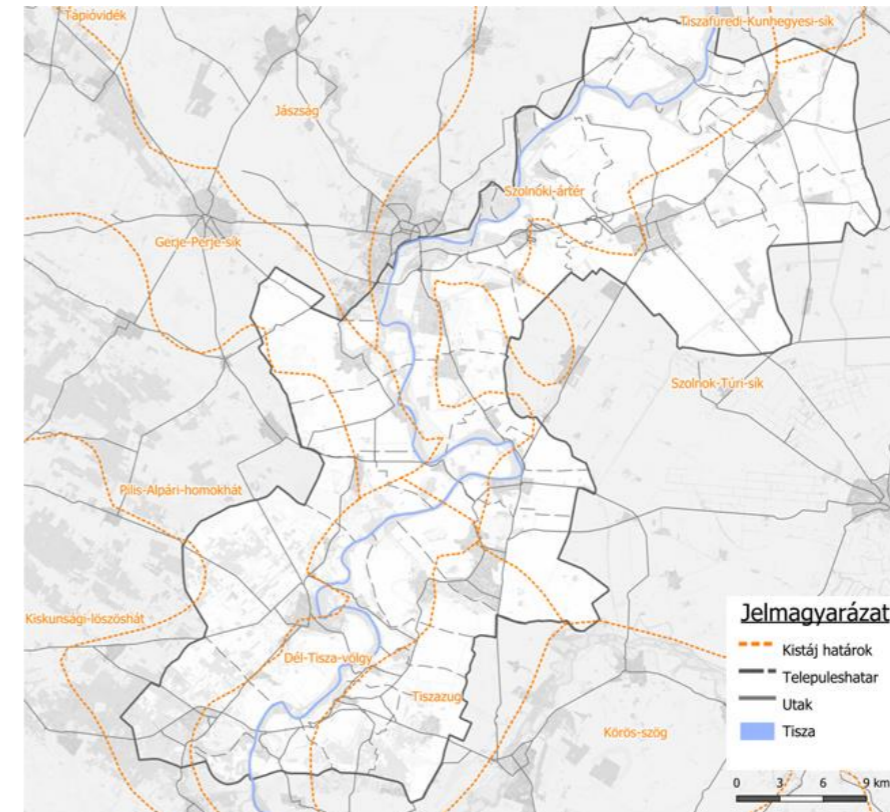
Ezen települések két vármegyét érintenek, Tizakécske és Lakitelek kivételével a települések Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében találhatóak, míg a fentebb említett két település Bács-Kiskun vármegyében található.

A vizsgált terület 1160 km² -n terül el, a terület hossza légvonalban 70 km, legkisebb szélessége Szolnoknál 7,8 km, legnagyobb szélessége 25 km Törökszentmiklósnál és Tiszapüspökinél. A vizsgált területre a Tisza Nagykőrűnél lép be és Tiszaugon lép ki, a területen 105 km-t tesz meg a folyó.

A terület legalacsonyabb pontja 75m-en található, míg a legmagasabb pontja 107 m-en Tizakürtnél.

I/2. Táji adottságok

A vizsgált terület 6 kistájat jelentősen érint, valamint 2 kistájat érintőlegesen. Ezek a következő kistájak Dövény kistáj katasztere alapján: a terület északi része a Szolnoki-ártéri, Szolnok-Túri-síkba tartozik, míg a déli része a Gerje-Perje-síkba, Pilis-Alpári-homoksíkba, Dél-Tisza-völgybe. Érintőlegesen a Jászsági és a Kiskunsági-lőszhát kistájakat is érinti a terület.

I/1. ábra: Földrajzi kistájak, Forrás: saját ábra

Az **északi rész** domborzata sík, átlagos relief energiája 1 m/ km². A kistáj domborzati viszonyait a Tisza sokat változó futásiránya határozta meg, a felszín elhagyott folyómedrek, morotvák gazdag hálózata borítja.

A pleisztocén rétegek vas-tagsága a 400 m-t is eléri. A kistáj felszín közeli üledékeinek döntő többsége már a Tiszához és a Zagyvához kapcsolódó holocén öntésiszap, ön-tésagyag. Csak a Besenyszög-Tószeg vonaltól Ny-ra van 1-3 m vastag infúziós lösz a felszínen. Hasznosítható anyagokban szegény.

Éghajlatát tekintve a terület a mérsékelt meleg-száraz és a meleg-száraz övek határán terül el, de a D-i részek már igen szárazak. A hőmérséklet évi középértéke 10,2-10,4 °C, a vegetációs időszak középhőmérséklete pedig 17,5 °C. A napi középhőmérséklet ápr. 1-3. kö-zött haladja meg a 10 °C-ot, 198-200 napig tart ez az időszak. Az évi csapadékösszeg a területen 480 és 500 mm között van. Ez a terület az ország legszárazabb területei közé tartozik. A vegetációs időszakban kb. 280-290 mm csapadék várható. A szélirány gyakoriság elég egyenletes; sorrend szerint az É-i, ÉK-i, Ny-i irányok követik egymást. Az átlagos szélsébség 2,5 m/s körüli. A kistáj D-i része igen száraz, az ország egyik legszárazabb vidéke. A vízigényesebb kultúr-nö-vények termesztése csak öntözéssel gazdaságos.

A terület vízrajzát tekintve szél-sőségesen száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. A főcsatornák vízszállítása meghaladja csa-padékos években a 10 m³/s-ot. Az árvizek fő időszaka a kora nyár, míg a kisvizek ősszel és té-len gyakoriak. A Tisza széles hullámterét védgátak kísérik, de a hullámtéri szántókat gyakran még nyári gátak is védik az alacsonyabb árvizektől. A „talajvíz” mélysége Szolnoktól É-ra a Dobai-főcsatorna mellett még 2 m sincs, tágabb kör-zetében 2-4 m. Szolnoktól D-re és a bal parton 4-6 m az átlagos mélység. A rétegvizek mennyisége nem jelentős. A térség kedvező geotermikus gradiens értéke miatt sok a termálvízű kút, így Besenyszögön 60 °C-os, Szolnokon több 60 °C feletti hévizes kút található, amelyek különböző célú hasznosítást szolgálnak.

A terület a klímazonális erdősztyepp vegetációba tartozik. Az ármentett terület és a hullámtér flórá-ja és vegetációja élesen különbözik. Az előbbi potenciális vegetációja erdősztyepp, a hullámtéré erdő-mocsár mozaik (erdő túlsúlyal). Az ármentes területeken másodlagos szikes gyepek sora-koznak, míg a degradált löszgyepek és sztyeprétek a települések magaslataihoz kötődnek. A mentett ártéren találjuk a parlagokon is jól regenerálódó, de fajszegény sziki magaskórósokat. Az inváziós terhelés a hullám-téren magas, az ármentes területeken alacsony.

A parton olykor jól fejlett bokorfüzesek van-nak. A mélyen bevágódott folyómedret és az ár- vízvédelmi töltést szegélyező fűz-nyár erdők gyepp- és cserjeszintje erdei fajokban rendkívül szegény.

A talaj tekintetében, öntésanyagon képződött, agyag és agyagos vá-lyog mechanikai összetételű réti és öntés réti talajok a jellemzőek. Szénsavas meszet általában nem tartalmaznak. A gyenge talaj miatt Besenyszögön évtizedeken keresztül talaj-javítási célú kísérletek folytak. A szántóként nem hasznosított szikes területek legelőként hasznosulhatnak.

A vizsgált terület **déli részének** domborzatát tekintve a Dél-Tisza-völgy a felszíni formák döntő többségükben folyóvízi eredetűek; főként az É-i rész folyómedrekkel, morotvakkal gazdagon behálózott. A kistáj 83 m alatti részei a folyószabályozások előtt általában időszakosan vízzel borítottak voltak. A területen mezozoos képződmények vannak, a területet holocén képződmények fedik, mely a területen 10-15 m vastagságú. A felszínen jellemzően öntésiszap található, mely lefele réti agyagba, agyagos iszapba majd egyre durvuló folyóvízi üledékbe megy át.

A Tiszazugi kistáj ármentes részekkel tagolt, ártéri szintű, a Duna pleisztocén hordalékkúpsíkjára épült tökéletes síkság. Orográfiailag 3 részt lehet elkülöníteni a területén. 83 m körüli magasságúak a terület harmadát fedő, kettős osztású, a szabályozások előtt rendszeresen elöntött, meder- és morotvaroncsokkal fedett árterek. A 87-90 m körüli magasságú magasárterek egyhangúságát elhagyott morotvák és a kiemelkedések peremére települt kunhalmok enyhítik. 85-88 m körüli magasságban az ÉNy-DK-i csapású formákba rendeződött, 2-4 m-es relatív reliefű futóhomokos felszínnek helyezkednek el. A kistáj peremi ré-szeinek vízfolyássűrűsége jelentősen meghaladja a középső területek értékeit.

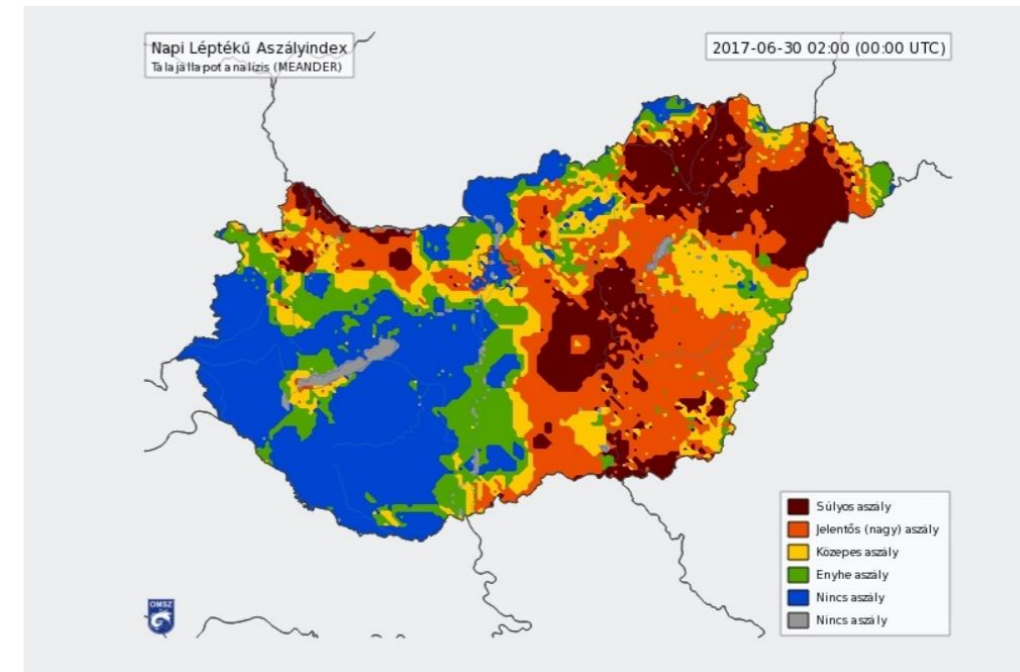
A déli rész éghajlatát tekintve meleg-száraz, az évi napfénytartam 2020-2030 óra közötti, a nyári és téli összeg 800 fölötti. Az évi középhőmérséklet 10,3-10,5 °C, míg a vegetációs időszak átlaghőmérséklete 17,5-17,6 °C. A terület ariditási indexe 1,34-1,38. A leggyakoribb szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélesség kevéssel 3 m/s alatt marad. Rendkívül kevés és szeszélyes eloszlása a csapadék, ez határozza meg a gazdaságos növénytermesztés lehetőségei. A déli részen kiterjedt belvízelvezető csatornahálózat van kiépítve. A „talajvíz” mélysége 2-4 m között mozog. Mennyisége nem jelentős. Kémiai jellege kalcium- magnézium-hidrogénkarbonátos, de sok helyen a nátriumos típus is megjelenik. A rétegvíz mennyisége nem jelentős. Az artézi kutak vízhozamátlagá megközelíti a 200 l/p-t, de a nagyobb mélységű fúrásokból számos bő-vízű kút táplálkozik. Az alacsony geotermikus gradiens miatt sok a magas hőfokú hévíz.

A kistáj zöme holocén ártér, ahol a vegetáció mintázata a vízgazdálkodás, a morfo-lógia és a tájhasználat függvénye. A legtöbb élő-hely regenerációs képessége jó, a mocsárréteké és az ártéri erdőké az özöngyomok miatt köze-pes. A hullámtér fő potenciális vegetációja liget-erdő. Ma már csak a fűz-nyár ligetek kiterjedtek, a keményfás erdők aránya alacsony. Gya-koriak a nemesnyár-telepítések. A kezeletlen gyepek, szántók özöngyomokkal borítottak, mely fajok az erdőkben is elszaporodtak. A pleiszto-cén infúziós lösz mellett 10-20 m vastag holocén öntésanyagú rétegsorból épül fel a táj felszín kö-zeli anyaga. Az agyagosabb rétegekre települt öntésiszap építi fel a felszínt és alkotja a talajképző kőzetet. (Dövényi, 2010)

I/3. Természeti adottságok

I/3.1. Éghajlat, klíma

A térségben az átlagos éves csapadékösszege 533 mm és egyenetlen eloszlású. A napsütéses órák száma magas, gyakori a szárazság és az aszály. A szárazsági tényezőt növeli, hogy az ország csapadékban legszegényebb területei is részben a vármegyében található (INT_01). A vizsgált térség a meleg-száraz éghajlati övezetben foglal helyet. A szélesség 3,07 [m/s]. A napsütéses órák magas száma miatt több napelempark is található a térségben. A terület az ország legszárazabb területei közé tartozik. A mellékelt aszálytérképen is jól látható, hogy a Nyírség mellett itt vannak a legveszélyeztetettebb területek. A naturparki zöldinfrastruktúra fejlesztések hozzájárulhatnak ennek a csapadékdeficit területnek a klímajavításához.

I/2. ábra: Országos aszálytérkép (2017.06.30.), Forrás: <http://www.omsz.hu/>

I/3.2. Geomorfológiai, geológia és talajtani adottságok

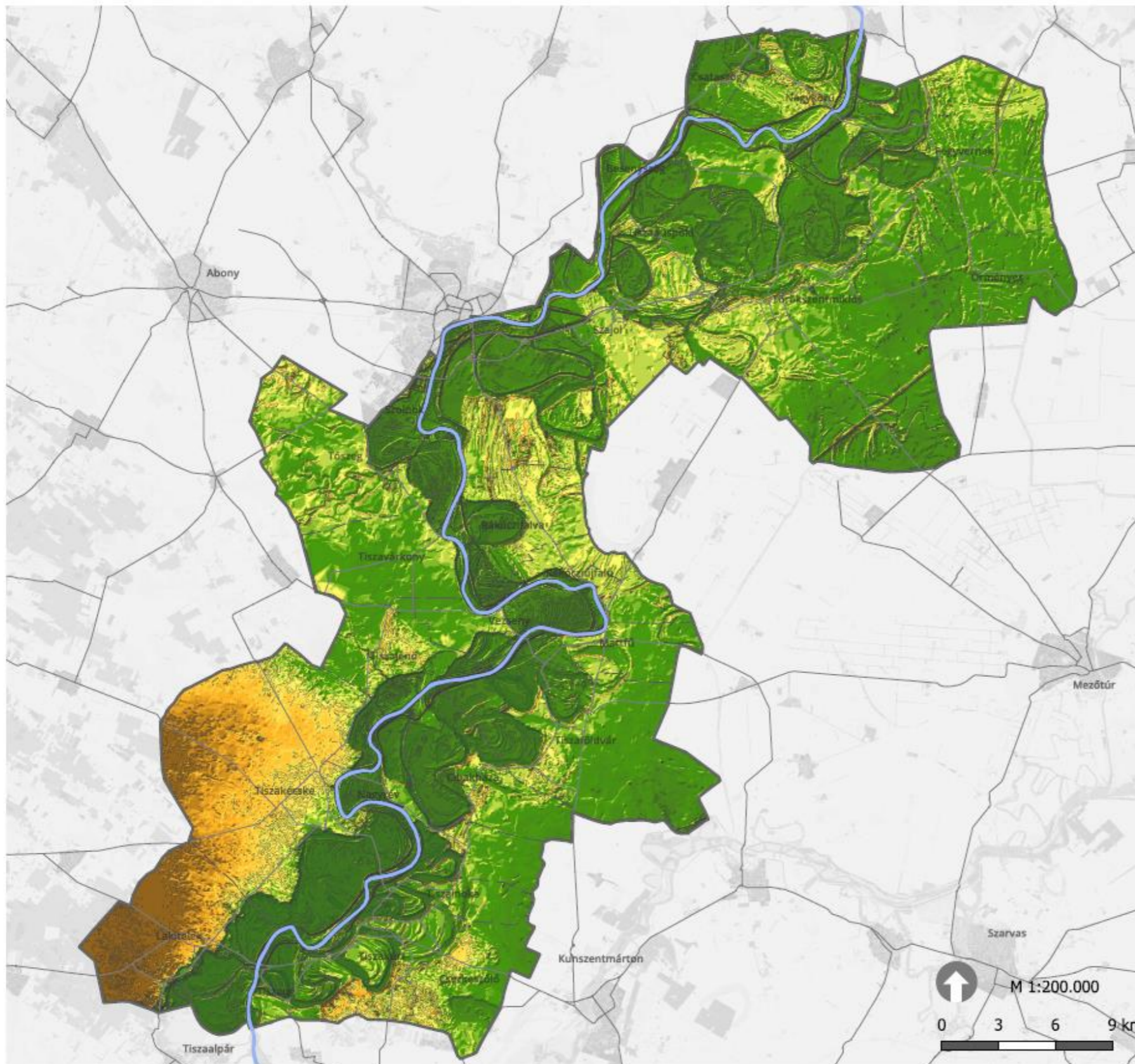
Domborzat

A térség területe egyenletes síkság, amelyet alacsony szintkülönbségek jellemeznek. A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye átlagos tengerszint feletti magassága 90 m. A térségben kimutathatók terepgyűrődési terepalakulatok is, melyek érintik Törökszentmiklóst, Fegyvernekét és Rákóczi-falvát is. (Varga Sándor Frigyes, 1935). A domborzat szemeltetéséhez domborzatmodellt használtunk fel, amely az SRTM domborzati modell alapján készült. A magasságokat a térképen 175 mBf és 200 mBf felett vettük figyelembe a térkép készítése során. A térképről jól leolvasható a Tisza régi ártere, mely sötétzölden a Tisza két partján húzódik. A Tisza a jelenlegi medre a legmélyebb vonalon halad. A területen további egykori vízfolyások helyei is jól kirajzolódnak, mint például Tiszajenőnél a Körös-ér, mely a Tiszába torkollik, hasonlóképpen Martfű településén a Csorcsány-ér.

Az északkeleti terület kevéssé tagolt, domborzati magasság különbségekkel. A Tisza menti árterén túl magaslatok húzódnak, ahol jellemzően a legmagasabb pontokon a települések találhatóak. A települések elhelyezkedését és a domborzat viszonyát vizsgálva megfigyelhető, hogy a települések a magasabban fekvő részekeken helyezkednek el. Habár ezen területek jellemzően csak pár méterrel fekszenek magasabban, a Tiszai öblözetektől, mégis oly jelentős különbséget okoz, mely következtében a terület alkalmassá vált a letelepedésre. Az árvízi öblözeteknek nevezett néhány méterrel mélyebb fekvésű területeken is néhol megkezdődött a területek beépítése (pl. Szolnok).

Az utakat vizsgálva az látszik, hogy az utak szintén a magasabb területeket követik. A domborzat néhány méteres magasságkülönbségei magasságuknál sokkal nagyobb szerepet tölthetnek be, hiszen a Tisza kiöntései, majd visszahúzódásai, a vízmozgás aktív dinamikája, élőhely építő és szabályozó szerepe ezeken a területeken történt.

Nem csak a Tisza vándorlása látszik a térképen, hanem a Körös folyóé is, amely Tiszakürtöt érintette a térségen belül. A legmagasabb területek a tervezés határain belül a délnyugati részekeken találhatóak. Ezen felül Cserkeszölő, Tiszakürt és Tiszaug település közigazgatási határain belül húzódik egy kisebb kimagaslás, mely a régi árteret határolja. A térképről kivehető még a 4-6-8 méter magas kunhalmok és dombocskák is. A domborzati adottságokat bemutató ábrán jól látható, hogy a Tisza egykori öblözetek markánsan elkülönülnek, jól kirajzolódnak. Ezek a 6-8 m –el mélyebben fekvő területek jelentették az egykori tiszai elöntések területét, illetve biztosították a térség tájdinamikai változásainak alapját.

Közép-Tisza Vidéki Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Domborzati térkép

Domborzati magasságok

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.04.25

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Talajok

A talajtani adottságok vizsgálata az Agrotopo talajismereti térkép és a genetikai talajtípusok, valamint az ATK TAKI talajértékesség térképei alapján készültek.

A talajtani adottságokat tekintve a genetikai talaj típusok közül a térségben a réti talaj és a csernozjom réti talaj dominál. Megtalálható továbbá nagy kiterjedésben humuszos öntéstalaj, öntés réti talaj. Kis foltokban látható szolonyeces réti talaj, humuszos homoktalaj és mészlepedékes csernozjom. A többi talajtípus csak kis kiterjedésben van jelen a területen.

A talajképző kőzetet vizsgálva megállapítható, hogy a területen a glaciális alluviális üledékek és a löszös üledékek mutatkoznak meg.

A talajok fizikai talajféleségét tekintve a legjelentősebb mértékben az agyagos vályog jelent meg, körülbelül egyenlő kiterjedésben a homok és a vályog, és kisebb területeken az agyag és a homokos vályog.

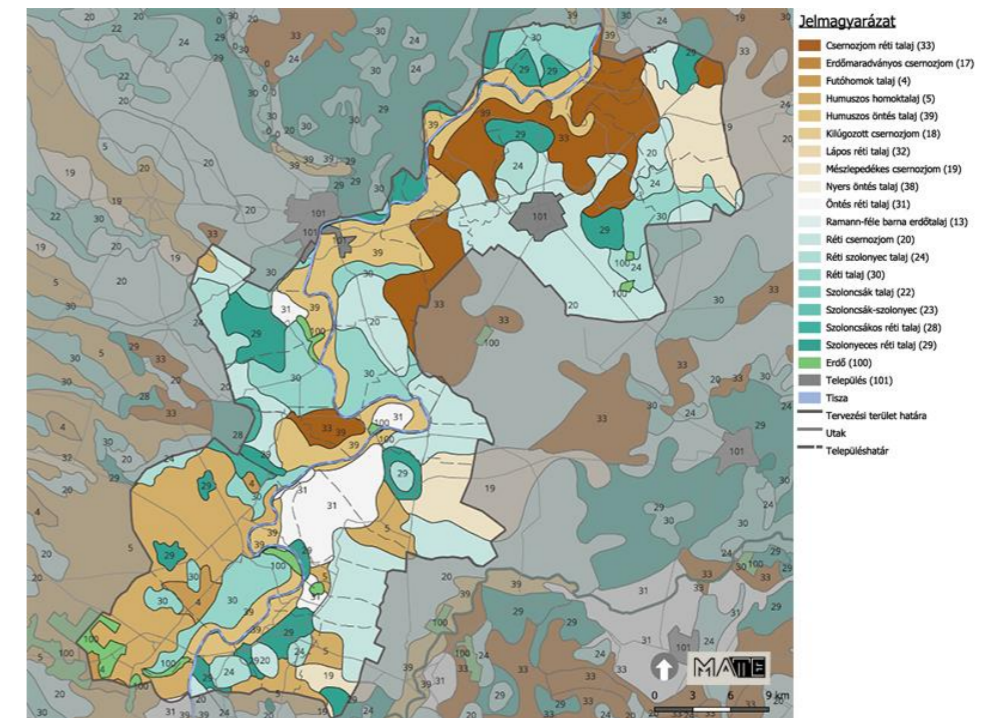
Megállapítható, hogy a terület legnagyobb részére a közepes víznyelésű és vízvezető-képességű, nagy víztartó-képességű, jó víztartó talajok (térképen 4-el jelölt) a jellemzőek. Ez főként Fegyvernek, Nagykörű, Besenyszög, Szajol, Szolnok, Rákócziújfalú, Martfű, Vezensy, Tiszakécske és Lakitelek településeket érinti. Az északi részeken (Örményes, Csataszög és Nagykörű egy részén) az (6)-ossal jelölt gyenge víznyelésű és igen gyenge vízvezető-képességű, erősen víztartó, kedvezőtlen vízgazdálkodású talajok találhatók meg. A terület közepén, Vezensy, Nagyrév, Tiszaföldvár és Tiszakécske részein (5)-tel jelölt közepes víznyelésű és gyenge vízvezető-képességű, nagy víztartó-képességű, erősen víztartó talajok fordulnak elő. A terület déli része pedig dominánsan az (1)-sel jelölt igen nagy víznyelésű és vízvezető-képességű, gyenge víztartó-képességű, igen gyengén víztartó talajokból tevődik össze.

A kémhatás és mészállapot vizsgálaton a gyengén savanyú talajok (Tisza mentén, illetve északi részek: Nagykörű, Fegyvernek, Tiszapüspöki, délebbre: Szajol, Szolnok, Tiszavárkony, Martfű, Rákócziújfalú, Tiszaföldvár) és a felszíntől karbonátos talajok a legjellemzőbbek (Északon Fegyvernek, déli területek: Tiszakécske, Cserkeszölő, Tiszaföldvár, Nagyrév, Vezensy, Tiszajenő) Ezen kívül erősen savanyú talajok is megjelennek nagyobb kiterjedésben. (Tiszavárkony, Tiszakürt, Örményes)

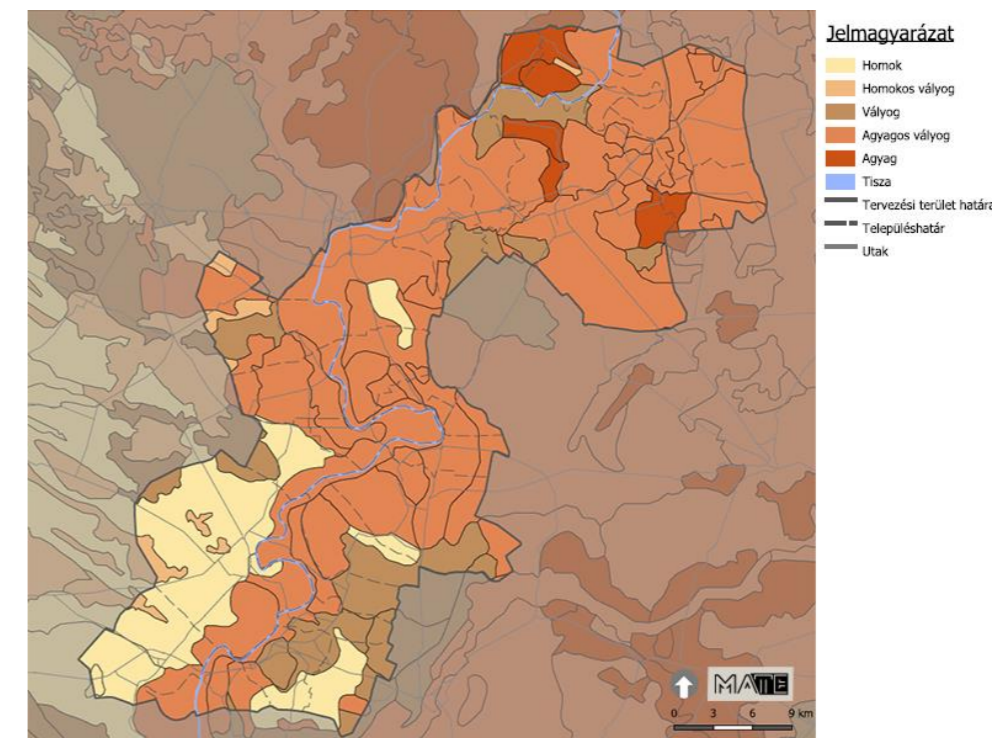
A szervesanyag készlet vizsgálati tervlapot (I/7. ábra: Talajok szervesanyag készlete) tekintve megállapítható, hogy ilyen szempontból megoszlik a típusok között, az északi-északnyugati területeken a legjellemzőbb a 100-és 200 közötti értékű terület, az északkeleti és délebbre fekvő részekben 300-400 közötti ez az érték, a déli részekben pedig csökken, itt már <50 is előfordul.

A területen a termőréteg vastagsága meghaladja a 100 cm-et. A 0-100-ig terjedő talajértékszám skálán az látszik, hogy az északi részekben közepes minőségű talaj található, 40-50 pont közötti az érték például Nagykörű, Tiszapüspöki, Szajol, Szolnok. Középtájékon és keleti részen jó minőségű, 60-80-értékű; Fegyvernek, Törökszentmiklós, Rákócziújfalú, Martfű, Tiszaföldvár, míg a déli-délnyugati részekben van a legrosszabb; már csak 30-0 közötti értékű talaj található: Cserkeszölő, Tiszaug, Lakitelek, Tiszakécske.

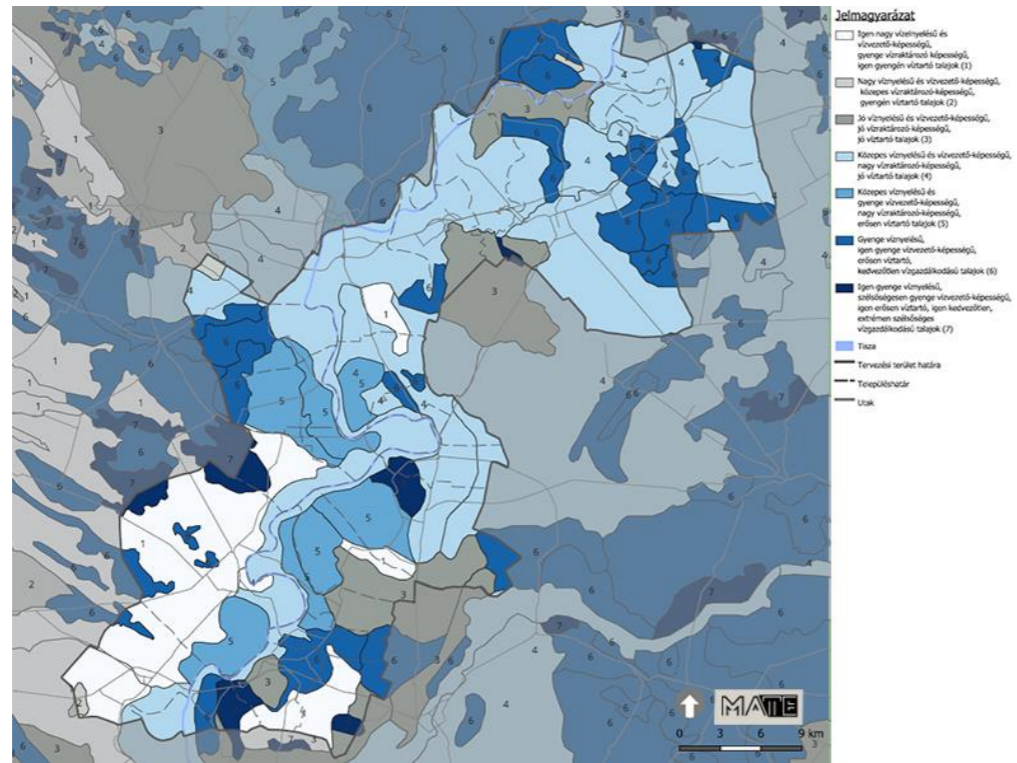
A homokos, gyenge víztartó képességű talajok, a nagyméretű egybefüggő szántóterületek, a mezsgyék, mezővédő erdősávok, táblahatáron lévő fasorok eltűnése, a talajvízszint drasztikus csökkenése egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy a területen megnőtt a defláció veszélyeztetett területek nagysága.

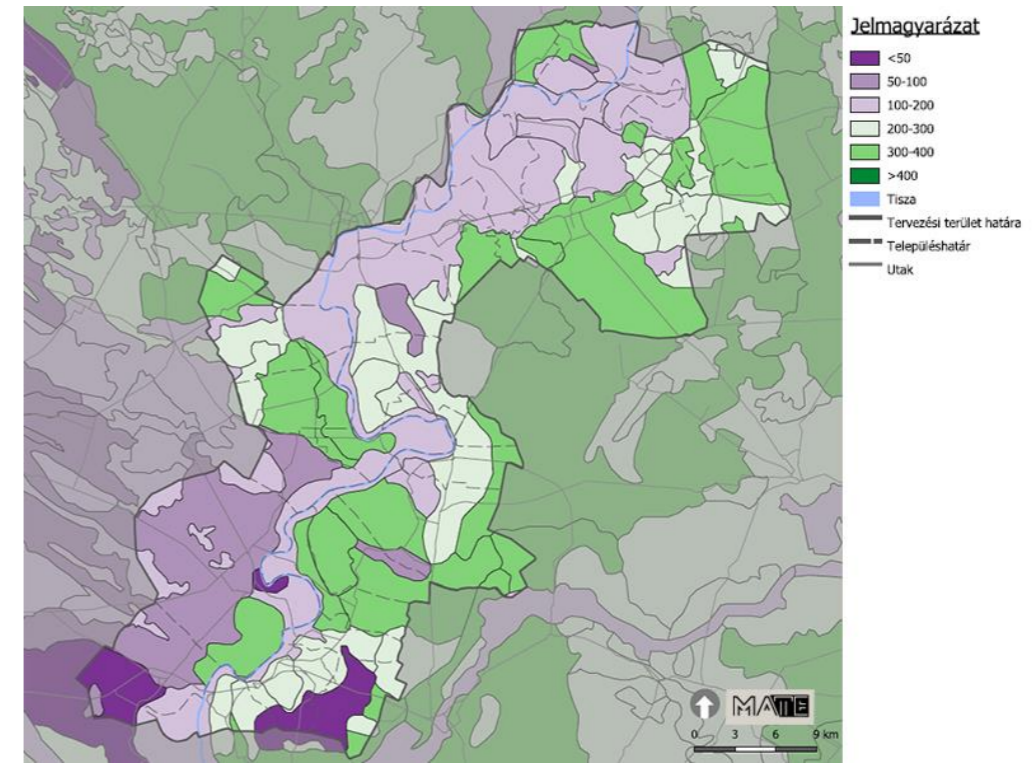
I/3. ábra: Genetikai talajtípusok, Forrás: saját ábra

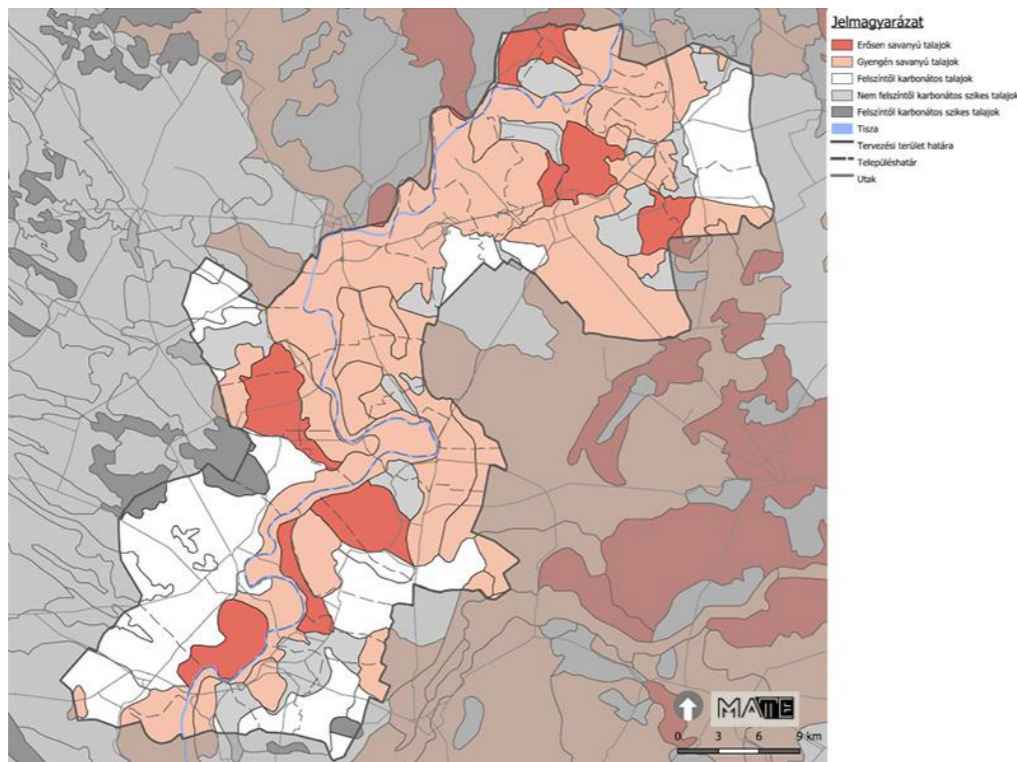
I/4. ábra: Fizikai talajféleség, Forrás: saját ábra

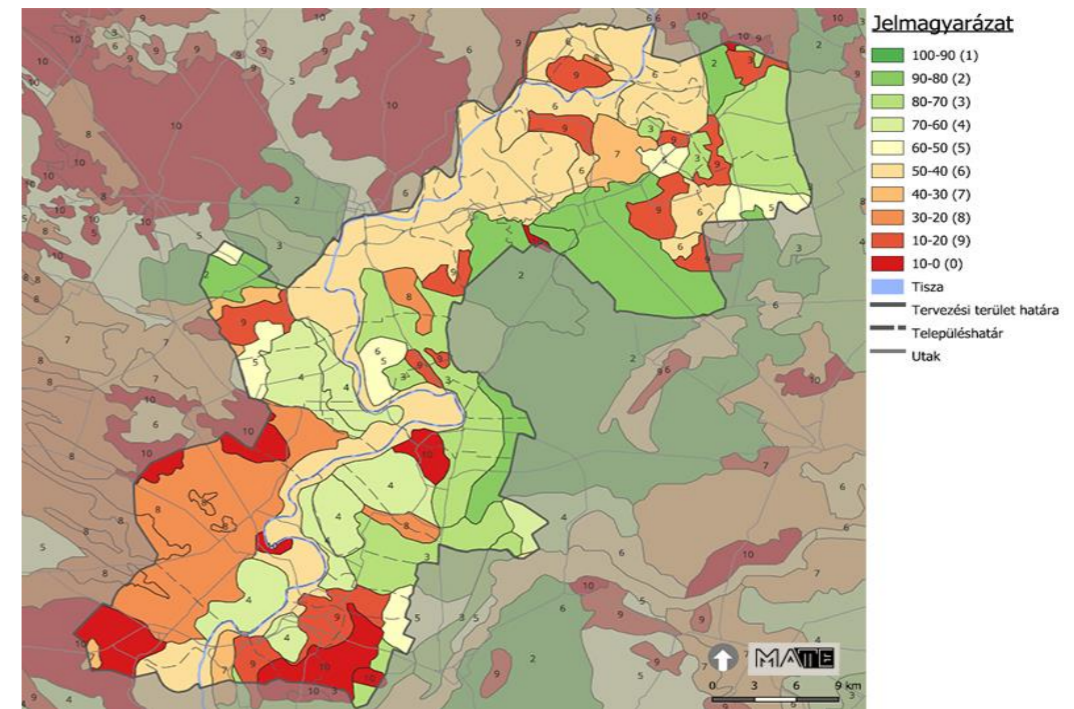
I/5. ábra: Talajok vízgzálkodási tulajdonságai, Forrás: saját ábra

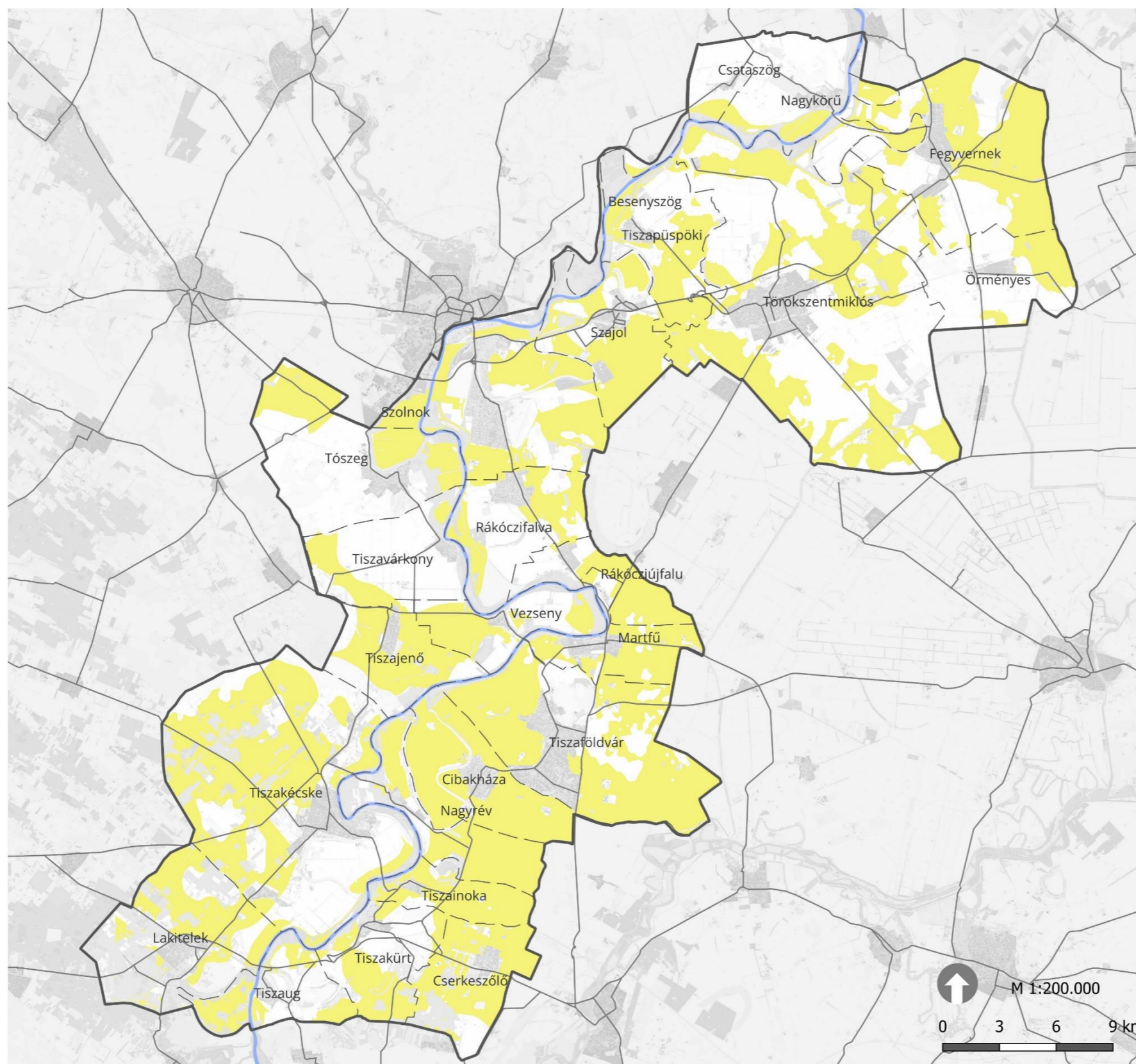
I/7. ábra: Talajok szervesanyag készlete, Forrás: saját ábra

I/6. ábra: Talajok kémhatása, Forrás: saját ábra

I/8. ábra: Talajérték szám, Forrás: saját ábra

Közép-Tisza Vidéki Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Deflációval veszélyeztetett
területek

Jelmagyarázat

- Deflációs területek
- Tisza
- Településhatár
- Tervezési terület határa
- Utak

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Talajtérkép
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.26

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

I/3.3. Felszíni vizek, vízrajz

A terület legjelentősebb vízfolyása a Tisza, ami az ország második legjelentősebb folyója, a térség a Közép-Tisza vidékhez tartozik. A Tisza teljes vízgyűjtő területe 156,087 km² tesz ki. Ennek ellenére az országban lefolyó vízmennyiségnek csupán a harmadát vezeti le a Tisza. A nagy árvízmentesítési szabályozások során a folyó több mint 950 km hosszú magyarországi szakaszát 595 km-re rövidítették le. Teljes magyarországi esése 30 m (5 cm/km). Jellemző vízhozama Szegednél kisvízkor 170, középvízkor 800, nagyvízkor 3400 m³/s. A Tisza hordalékmenyisége évente 12 millió tonna, ami igen jelentős és lebegtetett hordalék formájában jelenik meg, ami vízének színét is meghatározza („szőke Tisza”). Hazánk folyóin évente két jelentős árhullám levonulása várható: a kora tavaszi (március) áradást a hóolvadás okozza (jeges ár), a kora nyári áradást pedig a nyár eleji csapadékmaximum (zöldár).

Komoly problémát jelent, hogy az jelenlegi árvíz és a belvíz elleni védekezés gyakorlata csupán kis mértékben szolgálja a vizek visszatartását, így nehezíti az ökológiai vízigény kielégítését. Az árvédelmi töltések elvágták a fő folyótól a mentett oldalra szorult mellék- és holtágakat. A belvízelvezetés jelentősen csökkentette az alföldi területek vizes élőhelyeinek kiterjedését, az eredeti vízjárta tájjelleg megváltozott, nőtt az aszályérzékenység. Az árvízi biztonság miatt a dombvidéki vízfolyások többségének medrét is szabályozták, illetve tározók épültek, amelyek gyakran nem megfelelő üzemeltetése jelentősen befolyásolhatja az egész vízrendszer állapotát. (INT-01)

Az ország területéből több mint 20 ezer km² az árvízzel veszélyeztetett terület, ezek nagy része, mintegy háromnegyede (15 641 km²) a Tisza és mellékfolyói völgyében található. A Tiszán évente 1-2 árhullám vonul le, viszont jelentős árvízi esemény bekövetkezése csak 5-6 évenként várható. (INT-01)

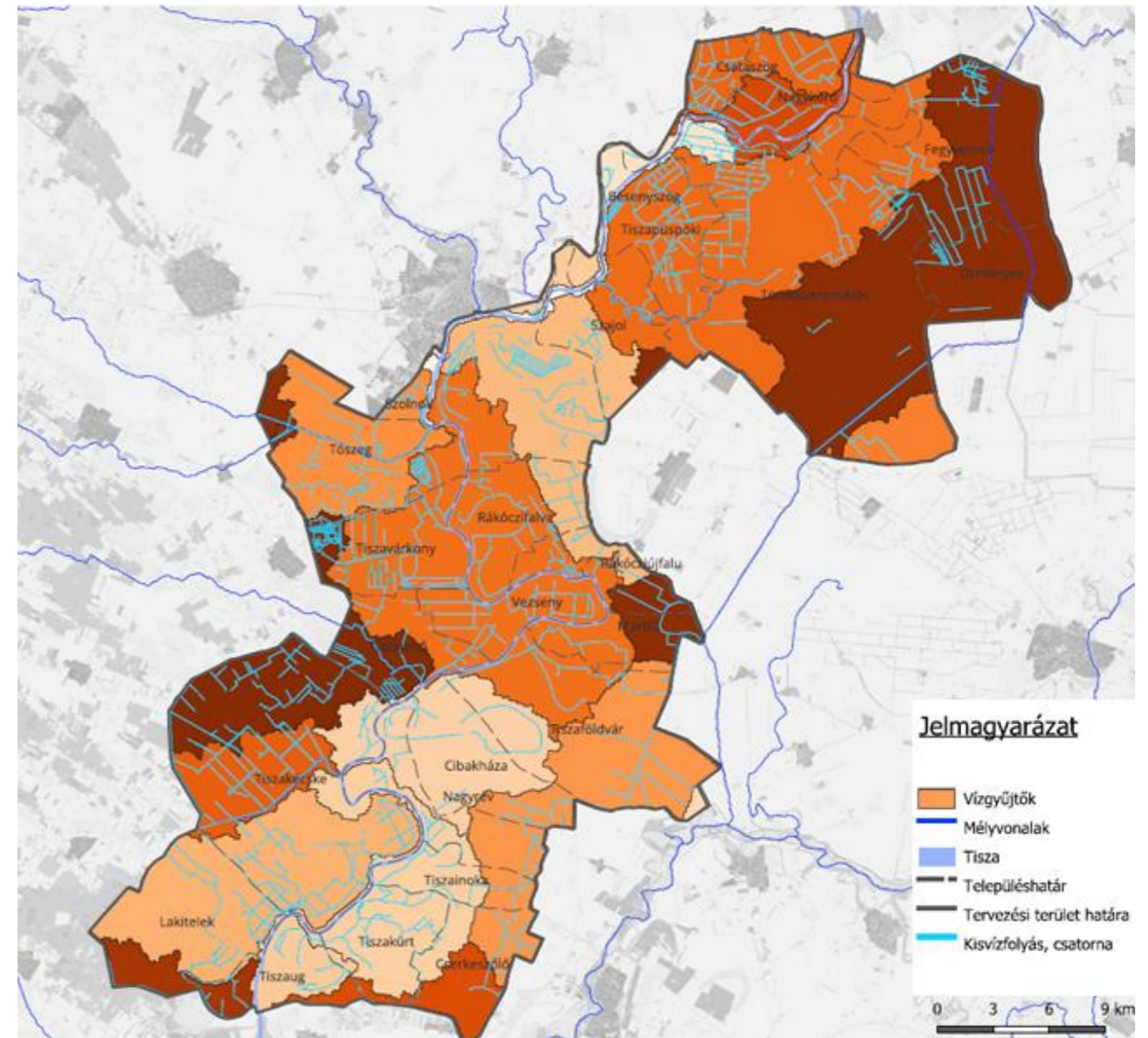
A 19. század közepétől fokozatosan végrehajtott védelmi célú beavatkozásokkal a folyókat szabályozták, illetve kiépültek a belvízelvezető rendszerek. A kiterjedt belvízelvezető-rendszer (mintegy 40 000 km) túlnyomó része mesterségesen kialakított csatorna. Az aszály évente más-más területi eloszlású, kb. hasonló gyakorisággal fordul elő, mint a belvíz, de többszörösen nagyobb területeket érinthet. Egy-egy aszályosabb esztendő vesztesége meghaladhatja egy jelentősebb árvíz védekezési költségeit. (INT-01)

A Tisza fő mellékfolyói: a Zagyva és a Hármaskörös. A vármegye természeti viszonyait a XIX. századi folyószabályozás radikálisan megváltoztatta, ami elsősorban a nagyüzemi mezőgazdaság feltételeinek megteremtését szolgálta, így a folyókban gazdag térség igen száraz, gyér lefolyású, sőt egyes részei erősen vízhiányosak (INT_02). A térségben számos holtággal is találkozunk, ezek a Fegyverneki, Szajoli, Alcsi, Cibakházi, Lakiteleki és a Tiszaugi holtágak. Kisebb erek is tagolják a térséget (ilyen pl. a Csorcsányi-ér, Máté-ér, Bűdös-ér), illetve számos csatorna is (21. Csatorna, Nagyrév-Tiszakürti-Csatorna). A térség vízrajzát még gazdagítják mesterséges halastavak (Tiszakécskei-halastó), valamint kisebb arányban természetes tavak is.

Magyarországon az átlaghőmérséklet emelkedése mellett az éves csapadék átlagos mennyiségének további csökkenése és a csapadékeloszlás átrendeződése várható. (több csapadék télen, kevesebb nyáron) Továbbá a szélsőséges időjárási események gyakoriságának és intenzitásának növekedése valószínűsíthető. Az éghajlatváltozás nemcsak a jövő, hanem már a jelen problémája is. Az elmúlt években rekord csapadékú és rekord száraz évek váltották egymást, melyhez gyakran a hőmérsékletet tekintve is kiemelkedő értékek társultak (INT-01)

Feltárássra kerültek a mikrovízgyűjtőket is, ehhez domborzatmodellt használtunk. Az elemzés elvégzése után a számítógépes rendszer 27 db vízgyűjtő területre bontotta fel a térséget, melyek átlagosan körülbelül 150 km²-es vízgyűjtő területekre bontottuk. Az elemzés értékelésénél kijelenthető, hogy a 27 db vízgyűjtő területből Martfű, Tiszajenő, Tiszakécske, Törökszentmiklós, Örményes és Fegyvernek rendelkezik a legjelentősebb vízgyűjtő területekkel. A térségben igen sűrű csatornarendszer került kiépítésre. Csatornával legkisebb mértékben Törökszentmiklós déli fele érintett. A térkép nagyon hasznos lehet a vízgazdálkodás tervezése során. Amennyiben tudjuk hol gyűlik össze a víz, már tudjuk annak hasznosítását is tervezni. A táj alkalmas a vízvisszatartás

lehetőségeinek kiaknázására, valamint helyes vízgazdálkodás alkalmazására. A jelenlegi körülmények között a terület az ország egyik legszárazabb területe, annak ellenére, hogy a területen keresztül folyik a Tisza, jelen van több állóvíz és holtág is. A térség településszerkezetének kialakulásában nagy szerepet játszott a Tisza és annak mozgása, a települések a nagy árvízvédelmi szabályozások előtt jöttek létre, és a Tisza és a víz jelenléte szerves részét képezte a települések termelékenységében. Napjainkra a víz mihamarabbi levezetése a cél a területről, annak ellenére, hogy a térségben jelentős veszély jelent az aszály és a vízhiány.

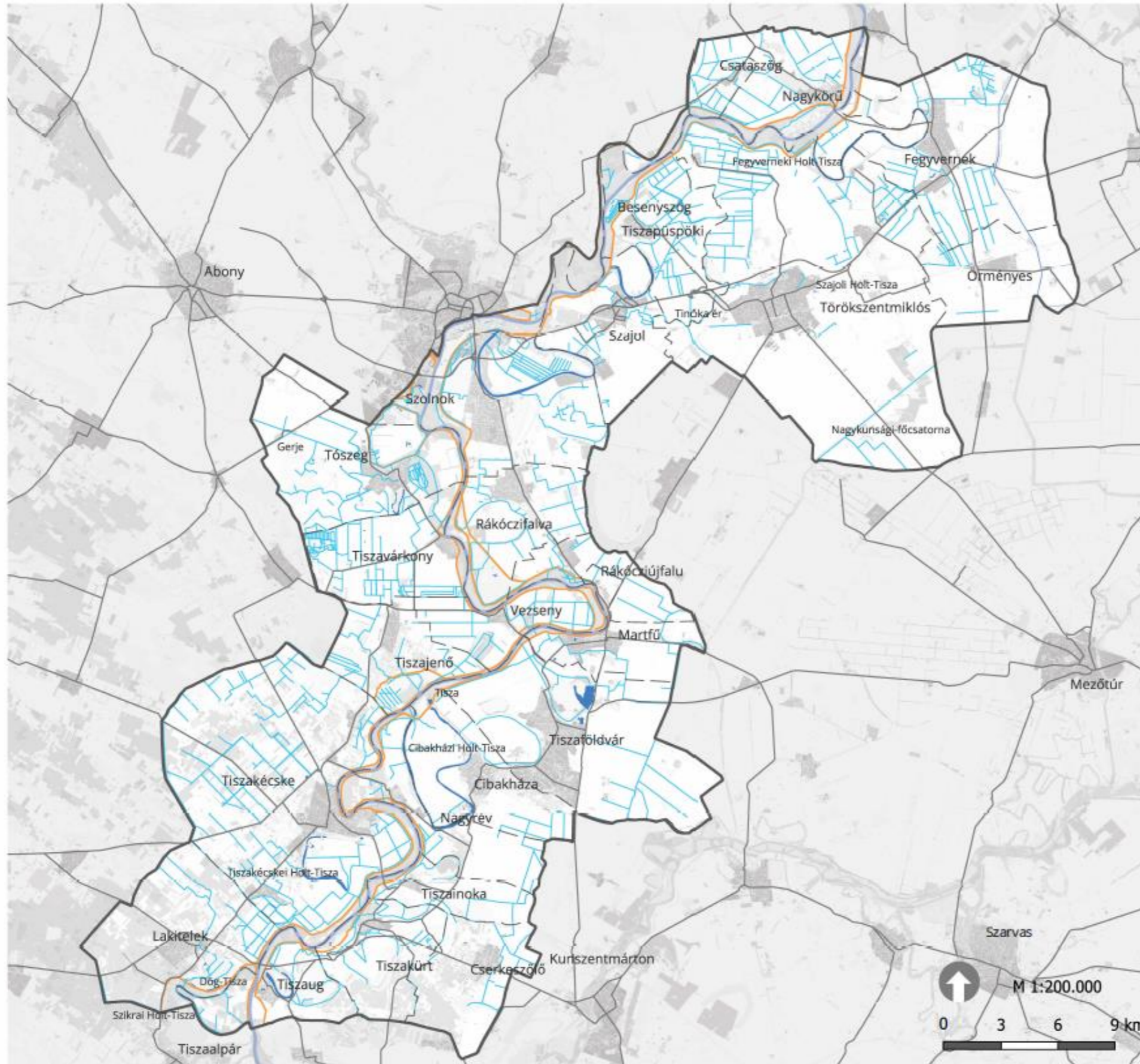
I/9. ábra: Részvízgyűjtő területek, Forrás: saját ábra

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Vízrajz

Jelmagyarázat

- Tisza
- Állóvizek
- Kisvízfolyás, csatorna
- Árvízvédelmi töltés
- Utak
- Településhatár
- Tervezési terület határa

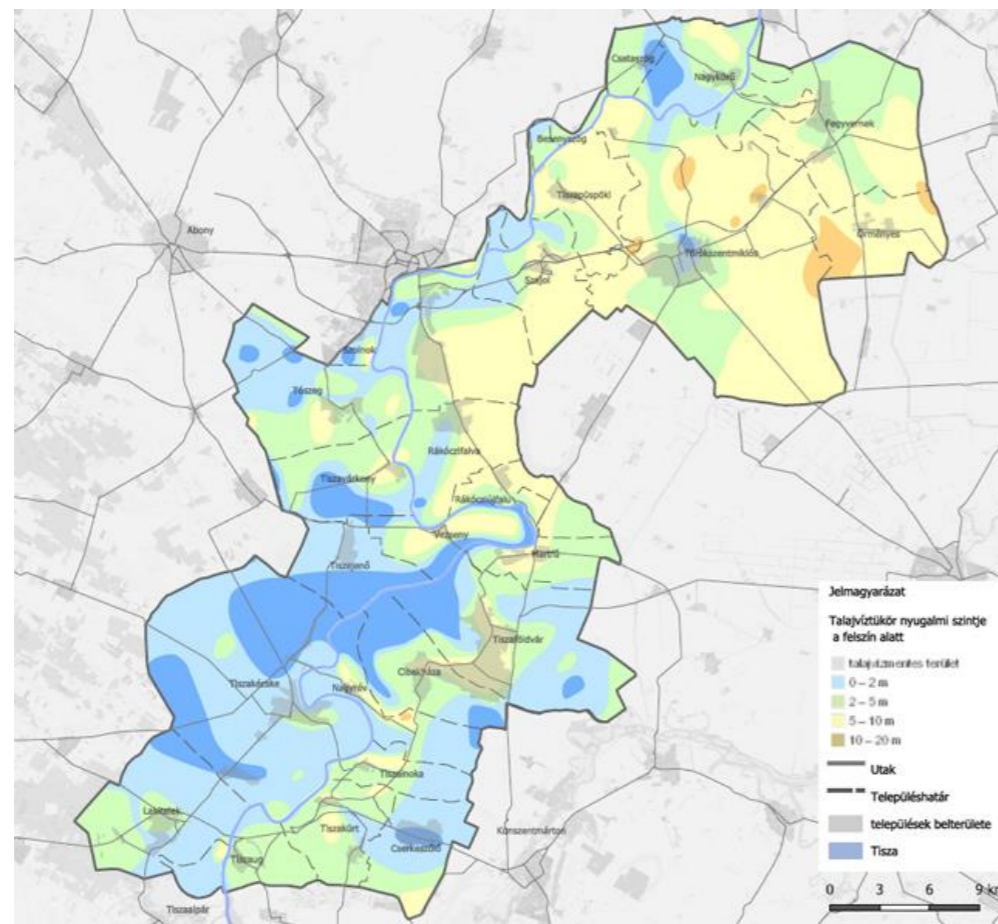
Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
OSM, Topo térkép
Alaptérkép forrása:
NŐSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.26

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Vilányi út 29-43

I/3/4. Felszín alatti vizek - Talajvíz

Az Alföld ökoszisztémájának működésében meghatározó szerepe van a talajvizeknek. A talajvízszint változása főképp a csapadék függvényében ingadozik. A Talajvízszint térkép a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat térképe alapján készült. A térkép 6 kategóriában különbözteti meg a talajvízszinteket a talaj felszínétől számolva: 0-1 m, 1-2 m, 2-4 m, 4-8 m, >8 m, és talajvízmentes terület, mely a területen nem található. Az északi és középső területeken jóval alacsonyabb a talajvízszint állása, mint a középső és déli területek. A délnyugati területek a legmagasabb a jellemző vízállás, azaz 0 és 2 méter között. Örményes közigazgatási határain belül a legrosszabb a talajvíz szintje, ott 4-8 m között, illetve 8 méter fölött van a vízszint. A délen található Tiszától keletre fekvő települések (Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt és Tiszaug) belterülete alatt a talajvíz szintje alacsony, míg a külterületeken magas. Csataszög, Törökszentmiklós és Cserkeszőlő belterületei alatt magasabb a talajvíz szintje, mint a külterületeken. Legrosszabb helyzetben az Örményes körüli földterületek vannak, ahol a talajvízszint süllyedése az utóbbi 10 évben elérte több helyen az 1-2 m-t és a jelenlegi talajvízszint is 10-20 m között van. A talajvízszint süllyedését az egykori árvízi öblözetek megnyitásával, időszakos, részleges feltöltésével nagymértékben pótolni lehetne. A jelenlegi vízkormányzás deficitese vízmérleget eredményez. A csapadékvíz elvezetése, a belvízzel érintett területekről a víz gyors elvezetése, illetve az egykori árvízi öblözetek leválasztása a Tiszáról egyaránt hozzájárul a terület deficitese vízmérlegének kialakulásához.

A talajok süllyedésében többek között a talajvízszint csökkenése is igen jelentős szerepet játszik. Szolnok esetében 2020-ban 3-4 mm talajsüllyedést mért Timár Gábor, az ELTE geográfusa. (INT-03) A múlt századi átlagos, évi 0,2-0,3 mm talajsüllyedéshez viszonyítva ez igen jelentős. A talajsüllyedés következtében jelentősen nő a belvízzel veszélyeztetett területek, csökken a Tisza sebessége a térségben, mely növeli az azonos vízhozam esetén fellépő árvízi vízszintet.

I/10. ábra: Felszín alatti vizek, talajvízszintek, Forrás: saját ábra

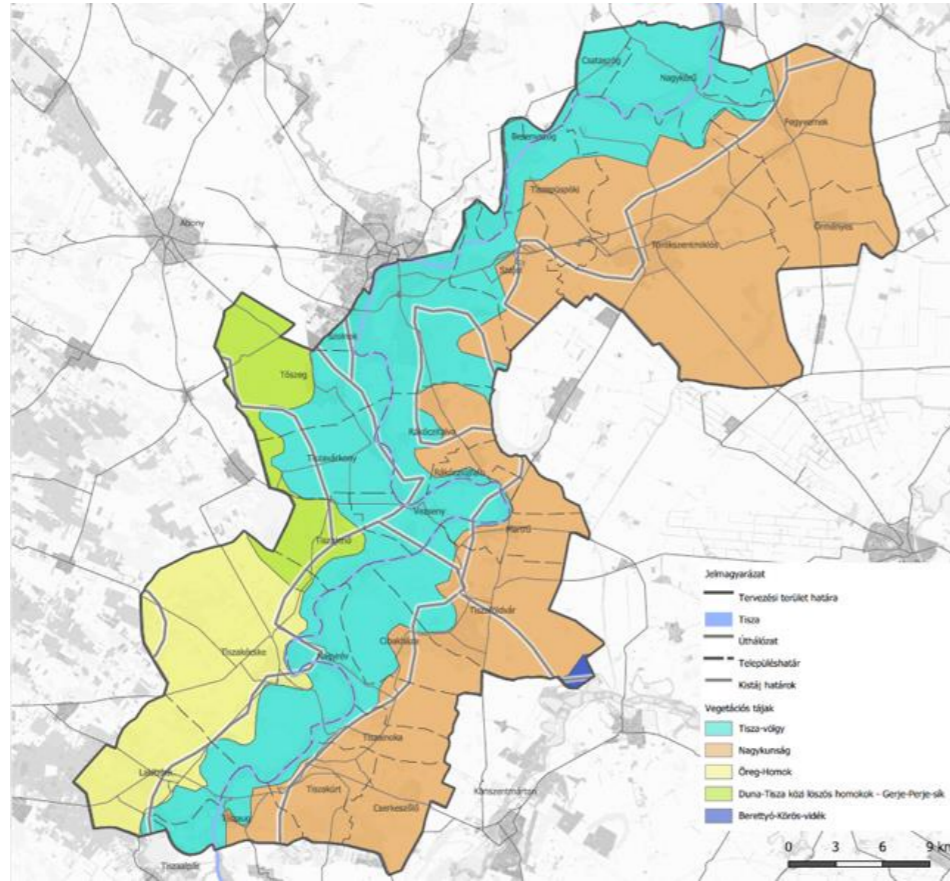
I/2.4. Növényvilág

Magyarországon már több ezer éve folyik az ember általi tájalakítás, melyről sok helyen nincs írott forrás arra vonatkozóan, hogy milyen növényzet volt jelen az adott területen. Ezentúl részben emberi, részben természetes okokból a mai környezeti háttér már nem feltétlen egyezik meg az átalakított területeken azzal, ami akkor lehetett ott, amikor utoljára természetes növényzet borította. Ezért szükség van valamilyen becslésre. Az ilyen becslések lehetnek szakértői tapasztalatokon alapuló vagy statisztikai összefüggéseken. Az szakértői becslésre példa a legelső ilyen becslés Magyarország tekintetében: Zólyomi Bálint potenciális vegetációtérképe (Zólyomi 1967). Ez a térkép próbálta rekonstruálni, milyen növényzet lehetett jelen az emberi beavatkozások előtt. Potenciális vegetációtérkép ez is, azonban ez a térképek nem veszik figyelembe az aktuális környezeti viszonyokat. Egy másik példa a szakértői becslésre a MÉTA adatbázisban megtalálható potenciális élőhelyadat, amely a terepi térképező véleményét tükrözi. Ez a modell már tükrözi az aktuális környezeti viszonyokat is. (Molnár és mtsai. 2007). A szakértői becslésen alapuló térképek azonban nem terjeszthetők ki sem időben, sem térben, szemben a statisztikai összefüggéseken alapuló becslésekkel, modellekkel.

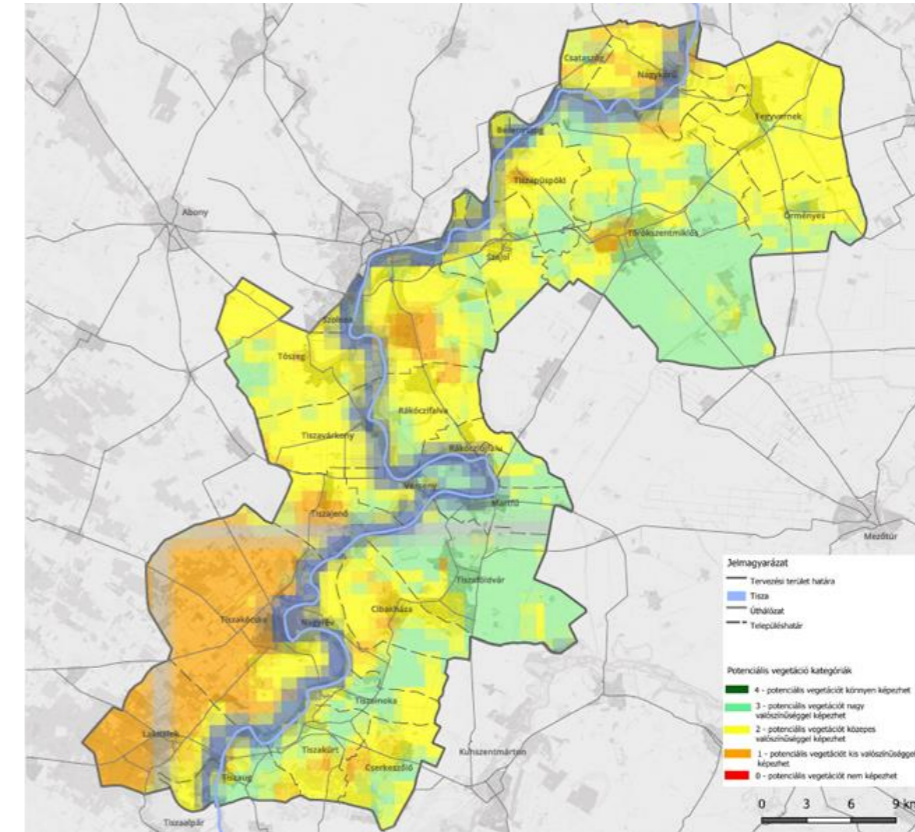
A vizsgálat során mi a természetes növénytakaró feltáráshoz a MÉTA Program által megállapított kategóriákat használtuk fel. A Program keretein belül a tájakat döntően vegetációs alapon jelölték ki, melyhez a zonális vagy az igen nagy kiterjedésű extrazonális és edafikus vegetációt vették figyelembe. Másod- és harmadsorban figyelembe vették a fajkészletet, valamint a vegetációt jelentősen meghatározó abiotikus tényezőket. A térképről megállapított kategóriák egységes jellegű vegetáció-komplexeket mutatnak, ezek a: Tisza-völgy; Nagykunság; Öreg-Homok; Gerje-Perje-sík, Duna-Tisza közti löszös homokok; Berettyó-Körös-vidék. A vegetációtípusokból kiemeltük az alföldi zárt kocsányos tölgyeseket és elemeztük őket. A vegetáció jól leírható a vegetáció fogalmával, amely a következő. Az Alföld és a Kisalföld többnyire szárazabb, belső területeinek zárt, elöntést nem kapó, de időszakos talajvízhatás alatt álló, kocsányos tölgy (*Quercus robur*), ritkábban magyar, illetve magas kőris (*Fraxinus angustifolia subsp. danubialis*, *F. excelsior*) vagy ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) uralta üde-félszáraz erdei. További jellegzetességei, hogy kialakulhatnak kötött, agyagos talajon, homokon vagy ritkábban kavicsos üledéken is. A vegetáció eredetileg részben keményfás ligeterdőkől vagy gyertyános-tölgyesekből származnak, de ma már ligeterdei jellegüket részben elvesztették, mintegy átmenetet alkotnak az alföldi nyílt, száraz tölgyesek és az üde, üde-nedves erdők között. A vegetáció típus az egész térségre vizsgálva nagyon kis területen fordulhat elő, ott is kis valószínűséggel, Nagykörű, Szolnok, illetve Törökszentmiklós délkeleti részén.

A következő vegetáció típus a löszgyepek és a kötött talajú sztyeprétek. Elsősorban az alföldi és hegylábi löszön, valamint a homokot kivéve minden nem kemény alapkőzeten kialakult, humuszban általában gazdag talajokon élő zárt szárazgyepek. Uralkodó fűfajuk legtöbbször a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), gyakran az árva rozsnok (*Bromus inermis*), a deres tarackbúza (*Elymus hispidus*), a kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*) vagy a fenyérfű (*Bothriochloa ischaemum*). Jellemző és gyakori kétszikű a ligeti és osztrák zsálya (*Salvia nemorosa*, *S. austriaca*), a magyar kutyatej (*Euphorbia glareosa*), a csuklyás ibolya (*Viola ambigua*), a kései pitypang (*Taraxacum serotinum*), a közönséges borkóró (*Thalictrum minus*), a sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), a csattogó szamóca (*Fragaria viridis*). Rögzítendő minimális kiterjedése 10 négyzetméter. Az idegenhonos (többnyire inváziós) fajok maximális aránya 50%.

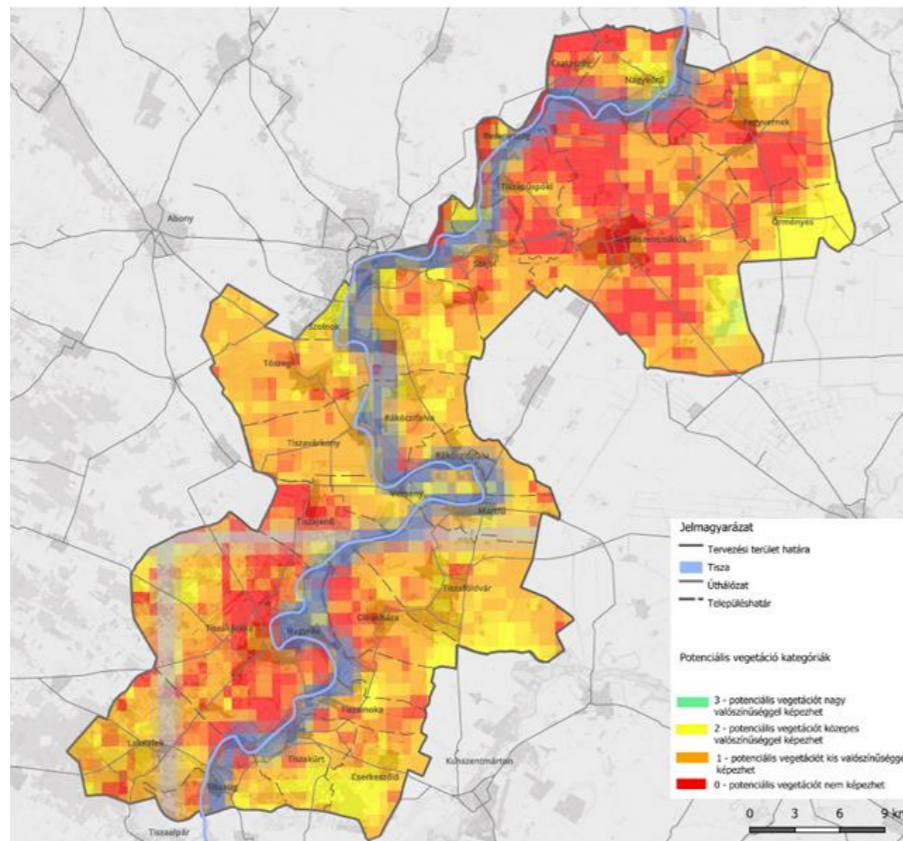
Az egyik fontos szempont, mellyel a biomassza jellemezhető, az a NVDI vegetációs index. Az indexből készíthető el a zöldfelületi intenzitás térkép. Az NDVI tervlapon 2023 augusztusi zöldfelületi intenzitás látszik. Sötétzöld színnel kirajzolódnak a magas zöldfelületi intenzitású területek, többek között az erdők, a Tisza és más zöldfelületek. Ahogy haladunk az egyre világosabb zöld felé, úgy egyre csökken a zöldfelületi intenzitás is, végül pedig a szürke szín jelzi aza alacsony értékeket. Az intenzitás alacsony a települések környezetében. Utóbbira jó példa a nagyméretű szántóföldek. **EZ HOL VAN?**

I/11. ábra: Vegetációs tájak (MÉTA) és kistáj beosztás, Forrás: saját ábra

I/13. ábra: Potenciális löszgyepek, Forrás: saját ábra

I/12. ábra: Potenciális vegetáció térkép - Alföldi zárt kocsánytalan tölgyes, Forrás: saját ábra

A vegetációt tekintve jellemzők a kultúrshypppek. Fontos vegetációs típus az ártéri ligeterdők. A ligeterdőket szétszabdaltság jellemzi, kevés az egybefüggő és épen maradt terület. A ligeterdők a Tisza nyomvonalánál dominálnak. A térség vegetációját képezik még a telepített akácok, a laposabb és a szikes területeken (Tiszaföldvár) lévő réti-legelő. A tájkép mozaikosságát tekintve megfigyelhető, hogy a Tisza, az árterek és a mélyebben fekvő területeken gazdagabb, mint a térség többi részénél. A galériaerdők nagy részét telepített nemesnyárasok borítják. (INT_02).

I/2.5. Állatvilág

Az állatvilágot egyértelműen a fajgazdagság jellemzi. Ez különösen jól megmutatkozik meg a madárfaunán. A térségünkben lévő mocsaras területekhez köthető a nagy kócsag (*Ardea alba*), a bütykös hattyú (*Cygnus olor*), a gémfélék (*Ardeidae*), a gólyák (*Ciconiidae*), a récék (*Anatidae*) és a partimadarak. A térségben megtalálható füves pusztákon is magas biodiverzitás tapasztalható az állatfajok szempontjából, ide tartozik a parlagi sas (*Aquila heliaca*), a kékvércse (*Falco vespertinus*) és a szalakóta (*Coracias garrulus*). Jellemző faj még a Tisza árterében és a mélyebben fekvő, jó vízellátottságú területeken a nagy goda (*Limosa limosa*) (INT-03). Az állatvilágra jellemző még az európai őz (*Capreolus capreolus*) és a mezei nyúl (*Lepus europaeus*).

1. Tiszában előforduló elő fokozottan védett halfaj: magyar bucó (*Aspro zingel*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*), vágócsík (*Cobitis taenia*)
2. Madarak közül: fészkelő madárként fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kerecsen sólyom (*Falco cherrug*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), haris (*Crex crex*), a gyöngybagoly (*Tyto alba*), kuvik (*Athene noctua*), nagy goda (*Limosa limosa*), cigány réce (*Aythya nyroca*), törpe gém (*Ixobrychus minutus*), barna kánya (*Milvus migrans*), piroslábú

csankó (*Tringa totanus*), erdei pinty (*Fringilla coelebs*), a zöldike (*Carduelis chloris*), fülemüle (*Luscinia megarhynchos*), barátka (*Sylvia atricapilla*), vörösbegy (*Erithacus rubecula*), széncinege (*Parus major*), kék cinege (*Parus caeruleus*), zöld küllő (*Picus viridis*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), egerész ölyv (*Buteo buteo*), macska bagoly (*Strix aluco*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), fűrj (*Coturnix coturnix*). Táplálék keresés miatt a nagy kócsag (*Egretta alaba*), a kis kócsag (*Egretta garzetta*), a vörös gém (*Ardea purpurea*), a bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), a kanalasgém (*Platalea leucorodia*), és a réti sas (*Haliaeetus albicilla*) látogatja a holtágak környékét.

- Emlősök közül: tavi denevér (*Myotis dasycneme*), a vidra (*Lutra lutra*), a vadmacska (*Felis silvestris*). Az 1995. évben történt betelepítés eredménye a hódok (*Castor fiber*) megjelenése.
- Hüllők és kételtűek közül: barna varangy (*Bufo bufo*), a mocsári béka (*Rana arvalis*), a leveli béka (*Hyla arborea*), és a vízisikló (*Natrix natrix*), ásóbéka (*Pelobates fuscus*), fűrge gyík (*Lacerta agilis*), tavi békát (*Rana ridibunda*), és a kecskebékát (*Rana esculenta*).
- Gerinctelekek közül: a vizes élőhelyeken a tiszavirág (*Palingenia longicauda*), sárgalábú szitakötő (*Gomphus flavipes*), mely az Európai Vörös Könyvben is szerepel, valamint a dr. Tallósi Béla által 1997-2002-ben végzett vizsgálatok során a következő löszpusztai reliktum fajokat mutatott ki: fekete-sárga bársonyfutó (*Parophonus mendax*), busafejű bársonyfutó (*Ophonus cephalotes*), változékony fémfutó (*Harpalus hospes*), keleti rezes fémfutó (*Harpalus cupres fastuosus*). A pókszabásúak közül a szegélyes vidrapók (*Dolomedes fimbriatus*) fordul elő.

I/3. Tájhasználat, területhasználat

A területhasználatokat bemutató tervlap adatai a Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés és értékelés, rövid megfogalmazásban a NÖSZTÉP alaptérkép területfelhasználási kategóriáit mutatják. A vektoros térinformatikai állomány lehetőséget ad számunkra a széleskörű, több szempontú vizsgálatoknak a tervezési folyamatok során.

A NÖSZTÉP adatai nem feltétlenül egyeznek rendezési tervekben nevesített jogi kategóriákkal, adatai a valós állapot leképezése alapján jöttek létre. A munka során a területhasználatok 17 csoportba kerültek besorolásra.

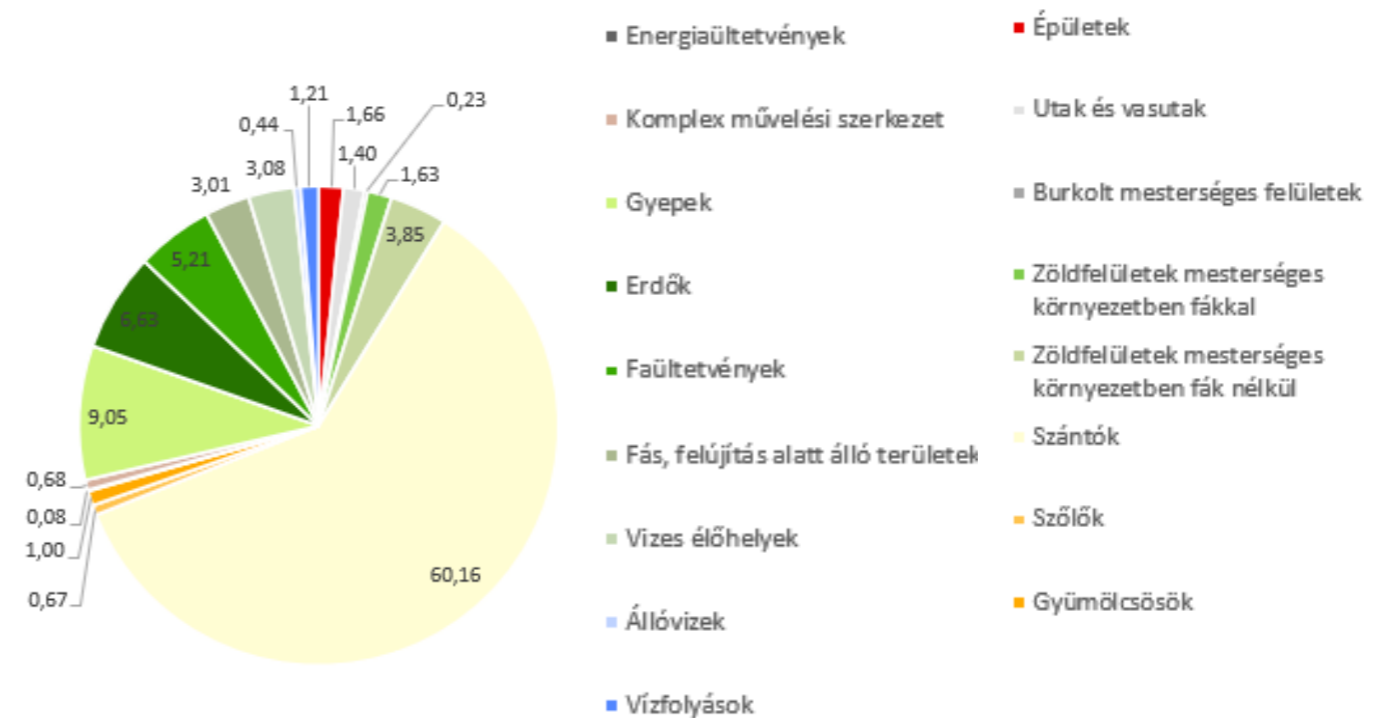
A térkép adatai alapján jól kirajzolódik a szántók dominanciája és az **erdő**, illetve a fa ültetvények, melyek a Tisza vonalában és Tiszakécskén, illetve Lakitelken dominálnak. Jól megmutatkozik, az is, hogy a szőlő- és gyümölcsstermesztő területek 2/3-a Tiszajenőtől délre helyezkednek el. A **gyepeket** külön kiemeltük a fontosságuk miatt. A 24 vizsgált település közül kiemelkedő adatot produkált Tiszajenő, ahol a terület majd 27 %-át tették ki az állandó gyepterületek. Elmondható, hogy 10%-ék feletti értéket csak a települések nagyjából 30%-a érte el, amely 7 települést jelent. Legrosszabb értékkel Szajol község rendelkezik, ahol az állandó gyepterületek aránya még az 1%-ot sem éri el. A gyepterületek drasztikus csökkenése jól megmutatja, hogy helyettük a mezőgazdasági területek terjedtek tovább.

Összességében az is megfigyelhető, hogy a lehatárolt térség déli határát képező települések mindegyikén az állandó gyepes területek aránya egyaránt meghaladja az 5%-ot, többségük akár még a 10%-ot is, melynek köszönhetően ezek a települések "zöldebbek", mint a társaik.

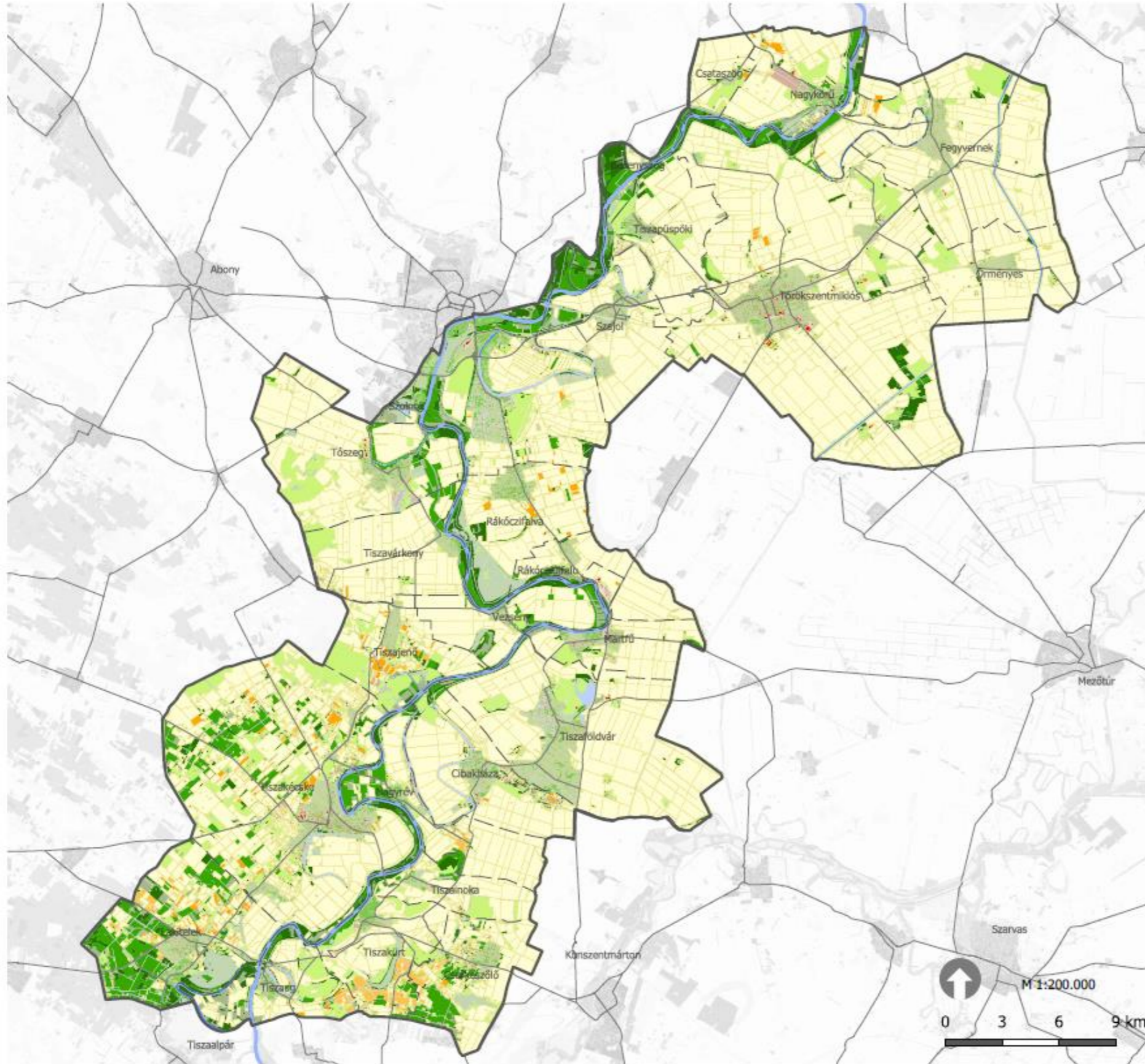
A területhasználatok és a változások tendenciáinak részletesebb ismertetése az Örökségvédelem c. fejezetben történik.

Területhasználat	Km ²
Épületek	19,359
Utak és vasutak	16,301
Burkolt mesterséges felületek	2,725
Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal	19,056
Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül	44,894
Szántók	701,943
Szőlők	7,82
Gyümölcsösök	11,695
Energiaültetvények	0,887
Komplex művelési szerkezet	7,914
Gyepes	105,586
Erdők	77,385
Faültetvények	60,832
Fás, felújítás alatt álló területek	35,171
Vizes élőhelyek	35,936
Állóvizek	5,139
Vízfolyások	14,101

I/1. táblázat: Jelenlegi területhasználatok megoszlása, Forrás: saját ábra

I/1. diagramm: Jelenlegi területhasználatok százalékos megoszlása, Forrás: saját ábra

Közép-Tisza Vidéki Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Területhasználatok a térségben

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Tisza
- Úthálózat
- Településhatár

Területhasználati kategóriák

- Épületek
- Utak és vasutak
- Burkolt mesterséges felületek
- Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- Szántók
- Szőlők
- Gyümölcsösök
- Energiaültetvények
- Komplex művelési szerkezet
- Gyepes
- Erdők
- Faültetvények
- Fás, felújítás alatt álló területek
- Vizes élőhelyek
- Állóvizek
- Vízfolyások

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

NÖSZTÉP

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.03.20

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ELETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Dizsajtervezési Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék

Budapest, Vilányi út 29-43

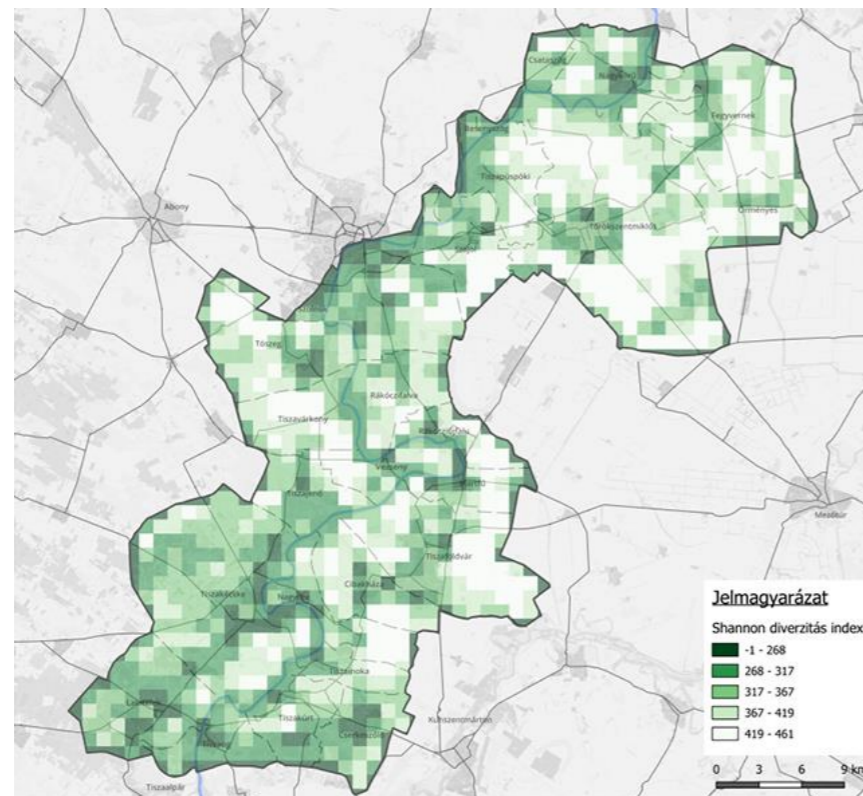
I/4. Tájszerkezet

I/4.1. Tájdíverzitás

A tervezett naturpark területén egyértelműen a Tisza a táj és a tájszerkezet legfontosabb alakítója. A galéria erdőn kívüli területeken a Tisza egykori jelenlétére a megmaradt holtágak, tavak lefűződött kanyarulatok utalnak. A tájat és különösen a nagykunsági részeket a szinte beláthatatlan, olykor 150-200 ha-t is elérő mezőgazdasági területek jellemzik. A 70-es években történt birtokrendezés hatására néhol még a maradék zöldinfrastruktúra elemek (mezővédő erdősávok, útmenti fasorok) is eltűntek. A térség egyes területei közötti tájszerkezeti különbségeket (tájváltozatosságot) jól mutatják a különböző tájmetriai indexek.

A tájszerkezet helyzetfeltárásánál ezért a Shannon diverzitási indexet segítségével mutatjuk. A Shannon diverzitás azt mutatja meg, hogy egy táj mennyire homogén szerkezetű. A Shannon-index az adott rendszerben vagy populációban található sokféleséget, változatosságot jelenti. Az ökológiában az élőlények sokféleségét vagy a különböző fajok jelenlétét lehet mérni a Shannon diverzitás segítségével, minél több különböző faj található egy adott élőhelyen, annál magasabb lesz a Shannon diverzitás értéke.

A Shannon's féle diverzitás vizsgálat eredménye egy vizsgálati területre kapott adott érték. Fontos, hogy egy tájra, térségre kiszámolt egyetlen érték sem ad elég információt a terület belső diverzitás különbségeire. Amennyiben térképszerűen szeretnénk megjeleníteni a Shannon's féle diverzitás különbségeket, azaz egy nagyobb vizsgálati területen belül, akkor a területet kisebb szabályos egységekre (rácshálókra) kell bontani, amin belül a diverzitás egységenként is számolható. Jelen esetben a lehatárolt térséget 1 km²-es rácshálóval osztottuk fel. Elmondható, hogy a térség déli és északi területei között diverzitás tekintetében jelentős különbségeket tártunk fel. Az északi területeken az összefüggő nagytáblás mezőgazdasági területek miatt a diverzitás sokkal alacsonyabb, mint a déli területeken. További megfigyelésünk, hogy a Tisza nyomvonalának környezetében a diverzitás értéke kedvezőbb, mint az attól távolabbi területeken.

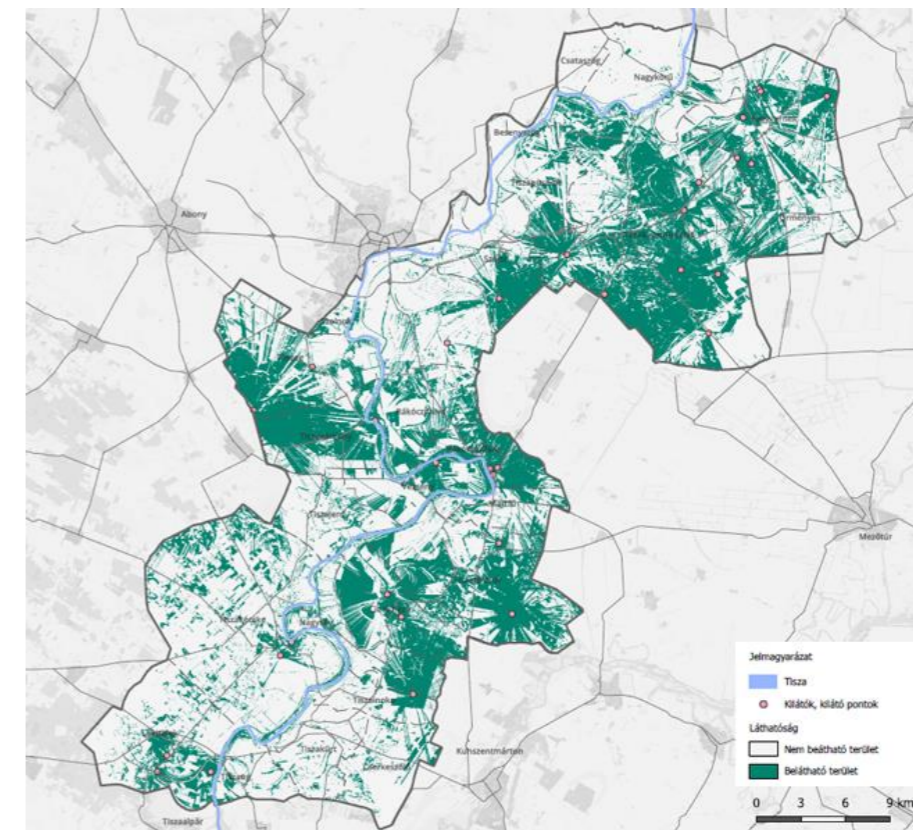

I/14. ábra: Táji sokszínűség (Shannon diverzitás index), Forrás: saját ábra

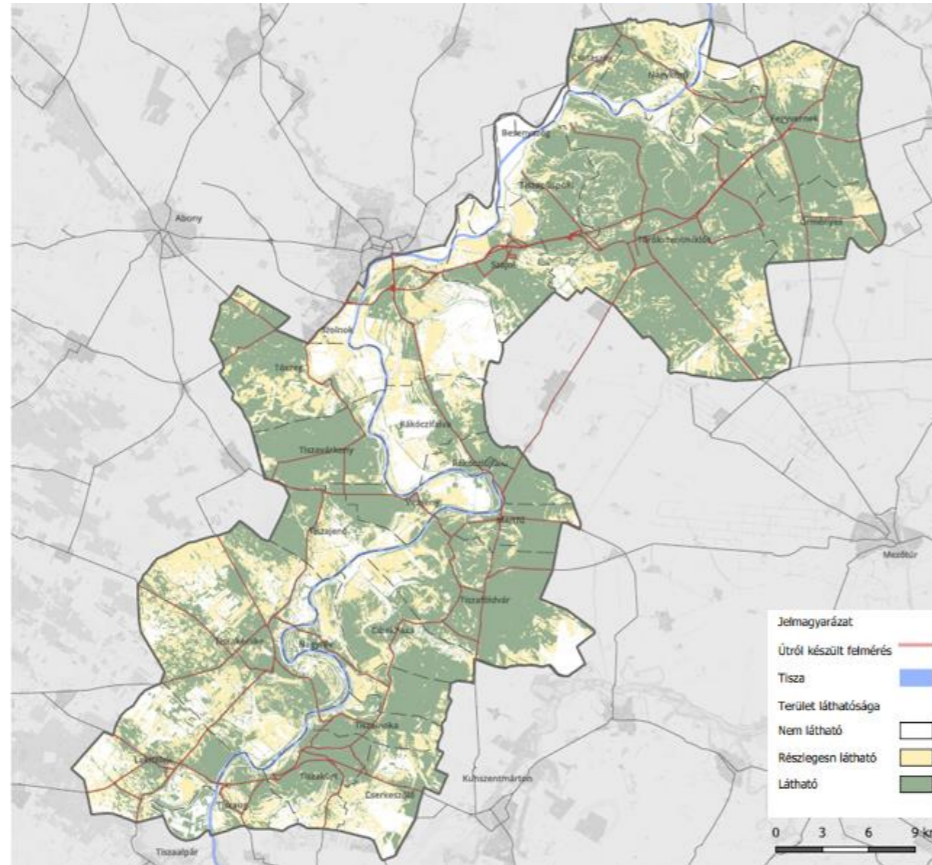
I/4.2. Vizuális adottságok

A Shannon diverzitás index a területhasználatok változatosságát és arányát fejezi ki, de nem veszi figyelembe a területhasználatok vertikális magasságkülönbségeit. A tájban mozogva, haladva azonban a feltároló táj látványát, változatosságát (a láthatóságot) elsősorban ezek a magasságkülönbségek okozzák, befolyásolják. Ezért a tájszerkezet minél pontosabb megállapításhoz még elemezni szükséges a láthatóságot, a beláthatóságot és a kilátópontokból és az utakról való feltártságot (láthatóságot). A beláthatósági vizsgálatnál figyelembe vettük a területen található települések és erdők magasságát is. A felvett kilátópontoknak a magasságát egységesen 10 méternek vettük. A felvett kilátópontoknak a magasságát egységesen 10 méternek vettük, vadászlesek, madárlesek, kilátókat, vagy olyan tornyokat, illetve magas pontokat használtunk fel, ahova biztosított a feljárás. A felvett kilátópontoknak a magassága megegyező, amit mi 10 méternek vettünk. A térképből az látható, hogy az egyes területek jobban beláthatóak, míg mások kevésbé.

Összevetve ezt a mezőgazdasági táblaméret térképpel látható, hogy a jobban belátható területek a nagy méretű mezőgazdasági táblák területén helyezkednek el. A kisebb átláthatóságú mezőgazdasági táblák területén figyelembe kell venni azt is, hogy itt kevesebb kilátópont került felvételre, de a kilátópontoktól való beláthatósági távolság is jóval kisebb. Az utolsó pont az utakról való feltártságot. A térkép elemzését megelőzően fontos néhány alapadatot megismerni. A kilátópontok 50 méterenként kerültek elhelyezésre a főbb útvonalakon, a pontok magassága 1,6 m-nek lett megadva, mely egy személygépjárműben ülő utas belátásának felel meg. A vizsgálat kimutatására 3 kimeneteli kategóriát határoztunk meg. A látható a részlegesen látható és a nem látható kategóriákat. A nem látható területeken egy ponttól sem volt biztosított a belátás, a részlegesen belátható területek, azok a területek, melyeket egyes pontokról belátni, másokról viszont nem. A látható területek azokat a területeket jelölik, ahol a közeli pontok többségéből látható a talajfelszín. A térképből látszódik, hogy a Tisza mentén jellemzőbb a részlegesen látható és a nem látható terület, a Tisza folyásának szélességében a terület a nem látható kategóriába tartozik. Továbbá a nagy méretű mezőgazdasági táblák területén a terület sokkal inkább átláthatónak mondható, mint a kisebb méretű mezőgazdasági táblák környékén. Jellemzően síkvidéki területről van szó, így a területek nagyobb arányban jól láthatóak.

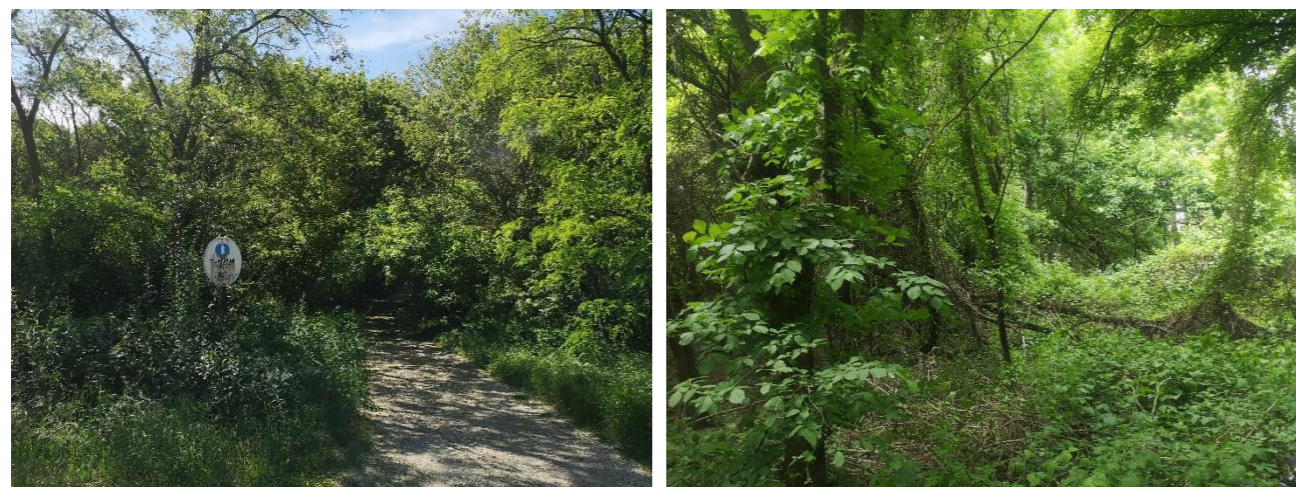

I/15. ábra: Kilátópontokról való beláthatóság (csak a domborzat alapján), Forrás: saját ábra

I/16. ábra: Beláthatóság az utakról (csak a domborzat alapján), Forrás: saját ábra

A két térkép (kilátópontokról történő láthatóság és utakról történő láthatóság) jól mutatja, hogy a térségben a Tisza markáns jelenléte ellenére maga a Tisza látványa, a folyóvölgy látvány szinte csak néhány helyen jelenik meg. Az utak távolabb helyezkednek el a Tiszától, a mentett magasabb térszíneken vezetnek, az árvízvédelmi töltések és galériaredők szinte elszigetelik a Tiszát. A telepített papírnáras galériaerdők vizuálisan semmiben nem különböznek az egyéb erdőterületektől, így még a láthatóság esetén is nehéz azonosítani a folyóvölgyi, közvetlen folyómenti területeket.

I/17. ábra: Ártéri erdő Rákócziújfalunál, Forrás: saját kép

I/18. ábra: Mezőgazdasági táblák, Forrás: saját kép

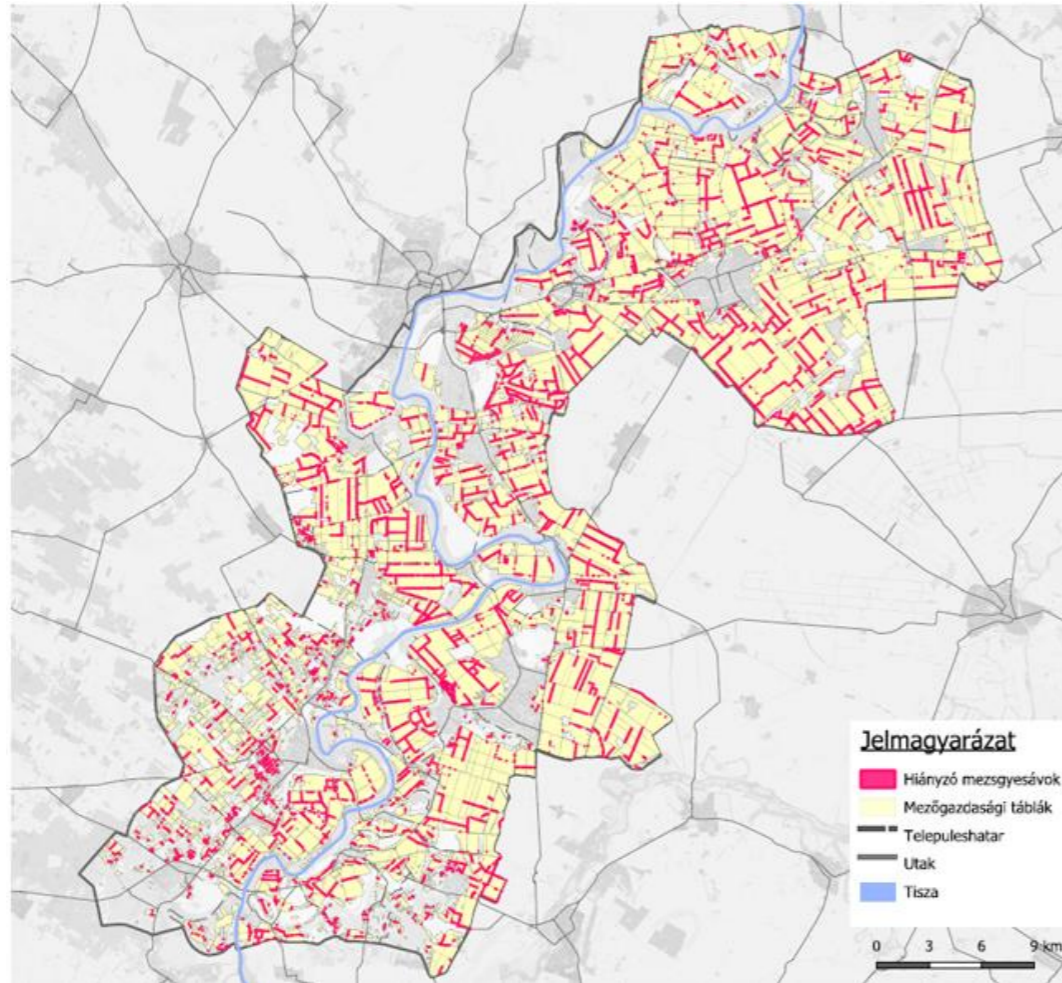
I/5. Településrendszer

A tervezési területen 24 település található. térséget a szélsőségestől mentes településméretetek jellemzik, egyben a sűrű kisvárosi hálózati felépítés figyelhető meg. A kisvárosok között nagy számban találunk tízezer népességet meghaladó településeket (Törökszentmiklós, Tiszaföldvár, Tiszakécske) vagy azt megközelítő népességű városokat (INT_02). A településrendszerben Szolnok hagyományos városi funkcióval bír. Jelentősebb ipari funkcióval a térségben két város rendelkezik, mely Martfű és Szajol település. Mezőgazdasági szerepkörrel a térségen belül leginkább Nagyrév, Tiszapüspöki és Törökszentmiklós rendelkezik. Jelentős kikapcsolódási és üdülési hely a városok jellegét tekintve Cibakháza és Cserkeszölő. A településrendszert erősen meghatározza az egész térség tekintetében a Tisza és a vidékies jelleg. A tanyák jelenléte is fontos karaktereleme a településrendszereknek, ebből a szempontból kiemelkedik Tiszaug és az őt körbevevő tájak.

I/6. Mezőgazdaság

A tájat egyértelműen a nagytáblás mezőgazdasági parcellák uralják, amelyeken elsősorban búzát (*Triticum*), rizst (*Oryza sativa*), kukoricát (*Zea mays*) és napraforgót (*Helianthus annuus*) termesztenek. A földek többsége magas aranykorona értékkel bír. A mezőgazdasági parcellákat elválasztó zöldfelületi sávok az egész térségben hiányosak.

A parcellák vizsgálatához a NÖSZTÉP alaptérképet használtuk fel. A mezőgazdasági parcellákat 5 területi kategóriába soroltuk, ezek a következők voltak: 0-10 hektár, 10-30 hektár, 30-75 hektár, 75-150 hektár és 150-275 hektár. A 0-10 hektár kategóriában összesen 1962, a 10-30 kategóriában 661, a 30-75 kategóriában 545, a 75-150 kategóriában 193 és végül a 150-275 kategóriában 35 darab különálló táblaméret található. Látható, hogy sokkal gyakoribb előfordulásúak a kisebb méretű táblák, és ahogy növekszik a méretük, úgy számuk egyre inkább csökken. Ehhez képest a területi megoszlásuk nem követi ezt a tendenciát. A 0-10 között 5431, 10-30 között 12305, 30-75 között 25668, 75-150 között 19424 és 150-275 hektár között pedig a területek méreteinek összessége. Legnagyobb összterületű kategória a 30-75 hektár közötti táblák, melyek a teljes mezőgazdasági területnek a 37%-a. A nagy számukhoz képest a 0-10 hektár területű mezőgazdasági táblák összes területének aránya csak 8% a teljes mezőgazdasági táblák területeihez viszonyítva. A térképről az is megállapítható, hogy az északi területeken jóval gyakoribb a nagyobb táblák előfordulása, míg délen és délnyugaton a kisebb méretű mezőgazdasági táblák a jellemzőbbek. Az is látható a térképről, hogy a Tisza régi árterületének nagy része mezőgazdasági művelés alatt áll.

I/19. ábra: Hiányzó mezsgyesávok, Forrás: saját ábra

I/7. Erdőgazdálkodás

A térségben a mezőgazdálkodási területeket összehasonlítva az erdőgazdálkodási területekkel az erdőterületek kisebb arányban találhatók meg. Főleg a Tisza mentén figyelhetők meg a térségben az összefüggő erdőségek, melyek többségében ártéri erdők. Az erdők övezete a Tisza vonalában jelenik meg. A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete Fegyvernek, Örményest, Tiszavárkonyt, Vezsenyt és Martfűt érinti. A honvédelmi és katonai célú övezet Szolnokot, Szajolt és Rákóczi falvát érinti. Az erdők természetességénél 6 féle kategóriát különböztettünk meg. Ezek a mutatók összesen a térségre nézve 10910,16 ha tesznek ki. Legtöbb a százalékos arányt nézve faültetvényből áll, amely 37,76%-ot jelent. Az adatok alapján a térségben nem található természetes erdő. A második legkevesebb a természet szerű erdőkből van, mindössze 4,6%-ot tesz ki a területi kiterjedése. A közepmezőnyben található növekvő sorrendben az átmeneti erdő (16,49%), a származékerdő (17%) és a kultúrerdő is maga 23,97%-kal. Az adatok alapján kijelenthető, hogy a térségben több a nem természetes erdőtársulás, mint a természetes erdőtársulás. A nem természetes erdőtársulások (kultúrerdők és a faültetvények) területi kiterjedését értékelve elmondható róluk, hogy nem jellemző rájuk a nagy folt szerű kiterjedés, míg térségi elhelyezkedéséről elmondható, hogy a Tisza vonalában húzódik a többségük. Elhelyezkedésük értékelésekor az is nyilvánvalóan kirajzolódik, hogy a térség települései közül a belterületen leginkább Tiszakécskén, Cserkeszőlőn és Lakitelken jelennek meg. A természetesebb vegetációk elszórta le lehetnek fel, de többségük követi a Tisza vonalvezetését. Legtöbb természetes vegetációra hasonlító erdőtársulás a Tisza környezetét figyelmen kívül hagyva, és a vársokra koncentrálva, Lakitelken jelenik meg.

I/8. Zöldinfrastruktúra, ökológiai hálózat, szegélyek

A zöldinfrastruktúra elemek a Tisza vonalát kísérik végig, amelyekre egyértelműen jellemző az egymás közötti konnektivitás. A konnektivitás folytonosságát szolgáló terület kiterjedése is változatos, mivel egyes településeknél ez a terület széles (Tiszapüspöki, Szajol), míg máshol keskeny (Martfű, Tiszaföldvár és Tiszakécske bizonyos része is). A keskenyebb területeken zöldinfrastruktúra kevésbé tölti be funkcióját. A városok bel és külterületén a településméretkehez viszonyítva kevés a meghatározó területi kiterjedéssel rendelkező zöldinfrastruktúra elem. Az összekötő, a konnektivitást szolgáló elemek nagyobb részben hiányosak. A zöldinfrastruktúra elemei közül legnagyobb mértékben a faültetvények és a gyepek jelennek meg. A faültetvények a Tisza vonalában számottevőek, míg a gyepek a települések külterületére koncentrálnak elsősorban. A gyepekről területi kiterjedésük alapján elmondható, hogy többségükben egybefüggő felületet képeznek a zöldinfrastruktúra elemek között. A továbbiakban a szegélyek értékelésével foglalkozunk.

A vízfelületek szegélyénél látható, hogy többségében erdő területhasználatú területtel érintkeznek. A kapcsolódás okán egy rendkívül kedvező ökológiai adottság jön létre a vízfelületek számára, mint például a Tisza esetében is.

A települések külterületén a vízfelületek szegélyeinél már a gyepek és a szántóföldek jelennek meg. A gyepekkel való érintkezés hasznos, mivel ezáltal van egy pufferterület a víz számára, amely szűrőként szolgál a káros emberi és környezeti hatásokkal szemben. A szántókkal való közvetlen érintkezés kedvezőtlen, mivel a vizek minőségi, mennyiségi, valamint ökológiai állapotát kedvezőtlenül befolyásolja. A gyepek szegélyének értékelése kapcsán elmondható, hogy számos esetben érintkezik mesterséges felületekkel, vagyis többségében az épületekkel. Az érintkezés kedvezőtlen a gyepek számára, mivel érzékenyen reagálnak a környezetükre. Az épületeket övező terület pedig egyértelműen a gyepterületek intenzív használatát jelenti. Találkozhatunk a gyepek számára kedvező szegélyekkel is, ilyenek a gyümölcsösök, más gyepterületek, erdőterületek és a szőlők. A gyepterületek szegélyeinél kiemelendő a szántó területhasználatú területekkel való érintkezés, amelyek értékelése a gyepekre nézve semleges. A szántóterület a gyepterületre kifejtett hatása attól függ, hogy hogyan művelik az adott területet, illetve milyen kemikáliákat használnak a művelés során. A térképről leolvasható, hogy a térség gyepterületei többségében kedvezőtlen területekkel érintkeznek.

A következőkben a szántóterületek szegélyeit értékeljük, amelyekről kijelenthető, hogy többségében kedvező területekkel érintkeznek, ezek az erdőterületek és a gyepterületek. Kevés esetben figyelhetünk meg kedvezőtlen szegély típust, ilyen például a vízzel való érintkezés. A semleges érintkezést a szántóterületek esetében a gyümölcsösök és a szőlők jelentik, mivel hasznos volna a kettő között egy puffersáv, de a hiánya sem okoz gondot.

Következő szempont a mezőgazdasági utak ökológiai állapota. Az elemzésnél a mezőgazdasági utak mindkét oldalára egy 20 méter széles pufferzónát generáltunk. Ezután a NÖSZTÉP területhasználati feltételeit kategóriáinként egyesítettük, ezt követően a 17 kategóriát egyszerűsítettük 7 kategóriára. Legvégül az utak és a 40 méter széles pufferterület metszésében megvizsgáltuk a területhasználatot, majd értékeltük őket egy 1-3-ig terjedő skálán. A skála a jó, a rossz és a közepes értéket foglalta magába. A jó tartományba került az a szakasz, amit erdő vagy vizes élőhely határol, a közepes tartományba, amit gyepterület, gyümölcsös vagy vízfelület, végül a rossz tartományba került, amit szántó vagy mesterséges környezet vesz körül. A mezőgazdasági utak többsége a közepes vagy a jó tartományba sorolható, ami egy kedvező ökológiai helyzetet mutat a térségben. A rosszabb ökológiai állapotba tartozó utak többsége Törökszentmiklós és Szolnok környezetében jelentkezik. A jó ökológiai állapotú utak többségében Tiszakécske és Lakitelken környezetében találhatók. A fejlesztéseket elsősorban a térség északi részére kell koncentrálni, de szükségessége mindenhol indokolt. Ez azért fontos mivel, a semleges utak a térségben elszórta jelennek meg. A térképről a már említett fejlesztések elhelyezkedése és iránya is kirajzolódik.

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Állattartó mezőgazdasági
telepek és mezőgazdasági
táblaméretek

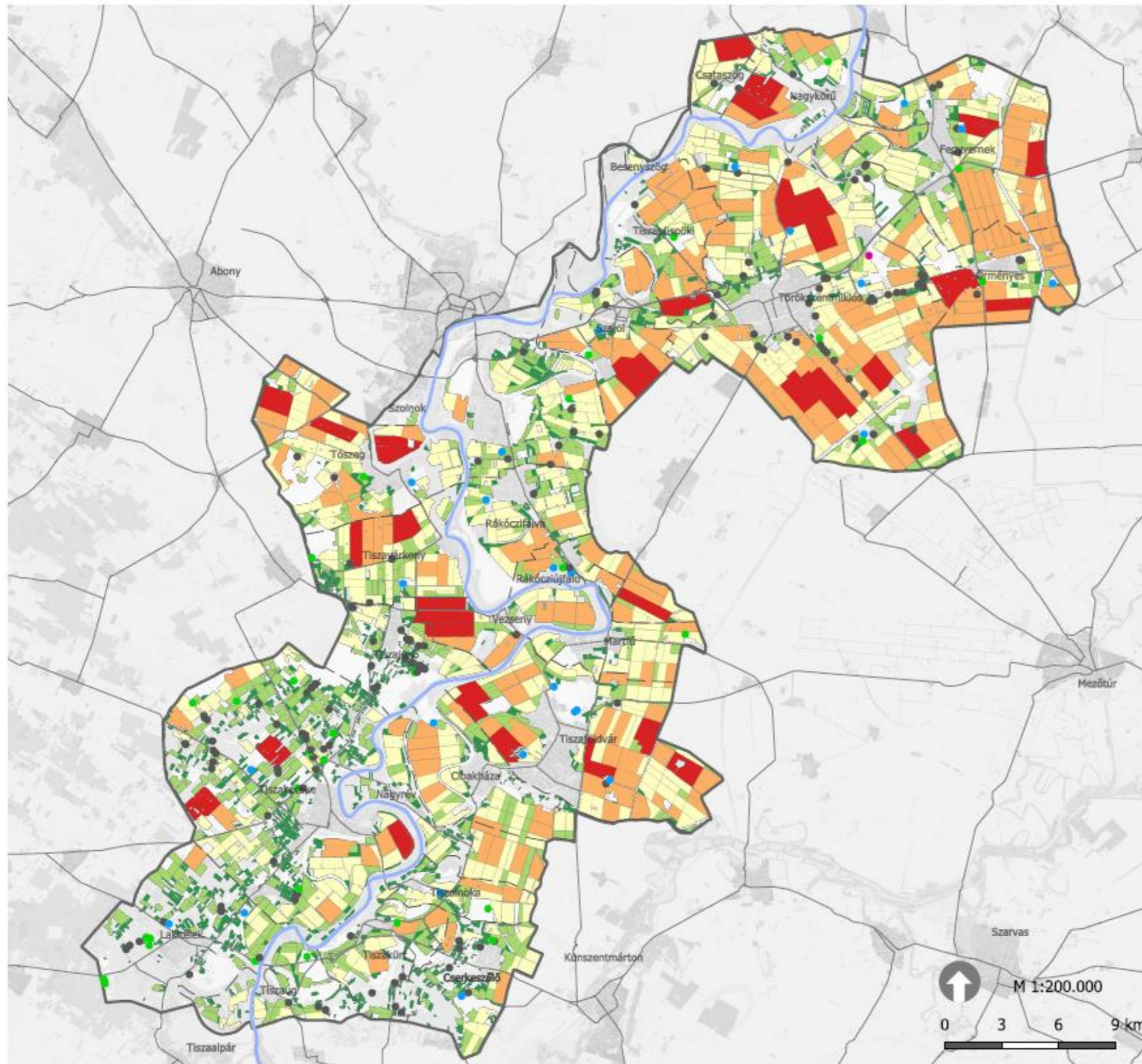
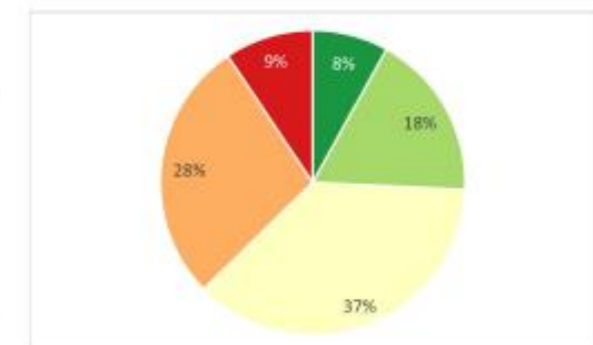
Jelmagyarázat

Állattartó mezőgazdasági telepek

- Kisméretű állattartó telep
- Nagy méretű állattartó telep
- Állattartó telep és mezőgazdasági telep
- Mezőgazdasági telep

Mezőgazdasági táblaméretek (ha)

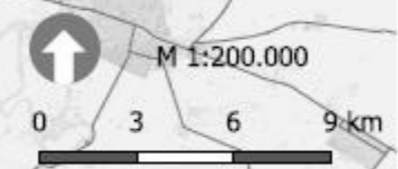
- 0 - 10
- 10 - 30
- 30 - 75
- 75 - 150
- 150 - 274,5
- Utak
- Telepeshatar
- Tisza

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.05.13.

Tájépítészeti, Településtervezési és
Diszkrétívészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Vilányi út 29-43

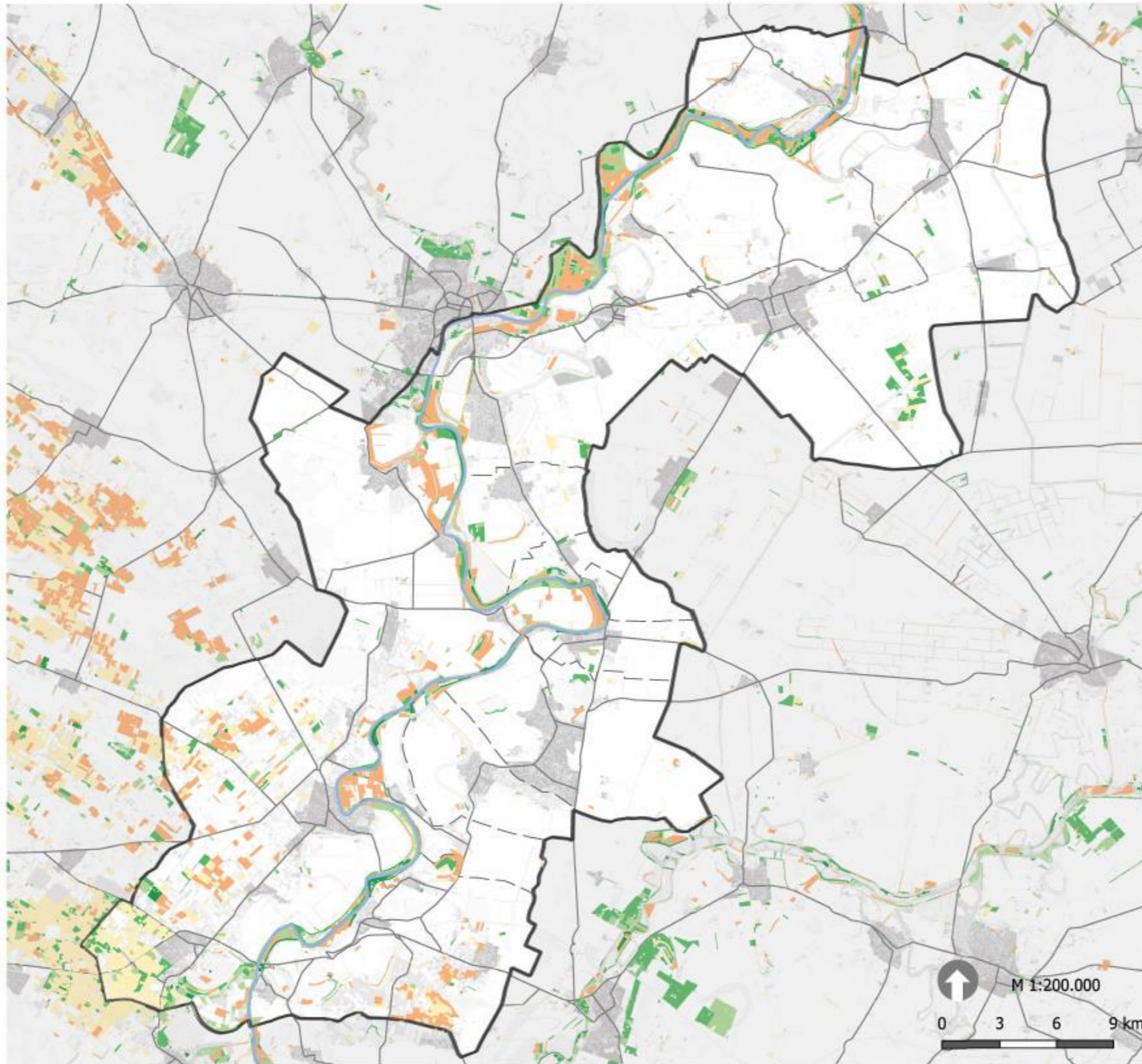

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Erdők természetessége

Jelmagyarázat

- Faültetvény
- Kultúr
- Származék
- Átmeneti
- Természetszerű
- Természetes
- Településhatar
- Utak
- Tisza

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.05.13.

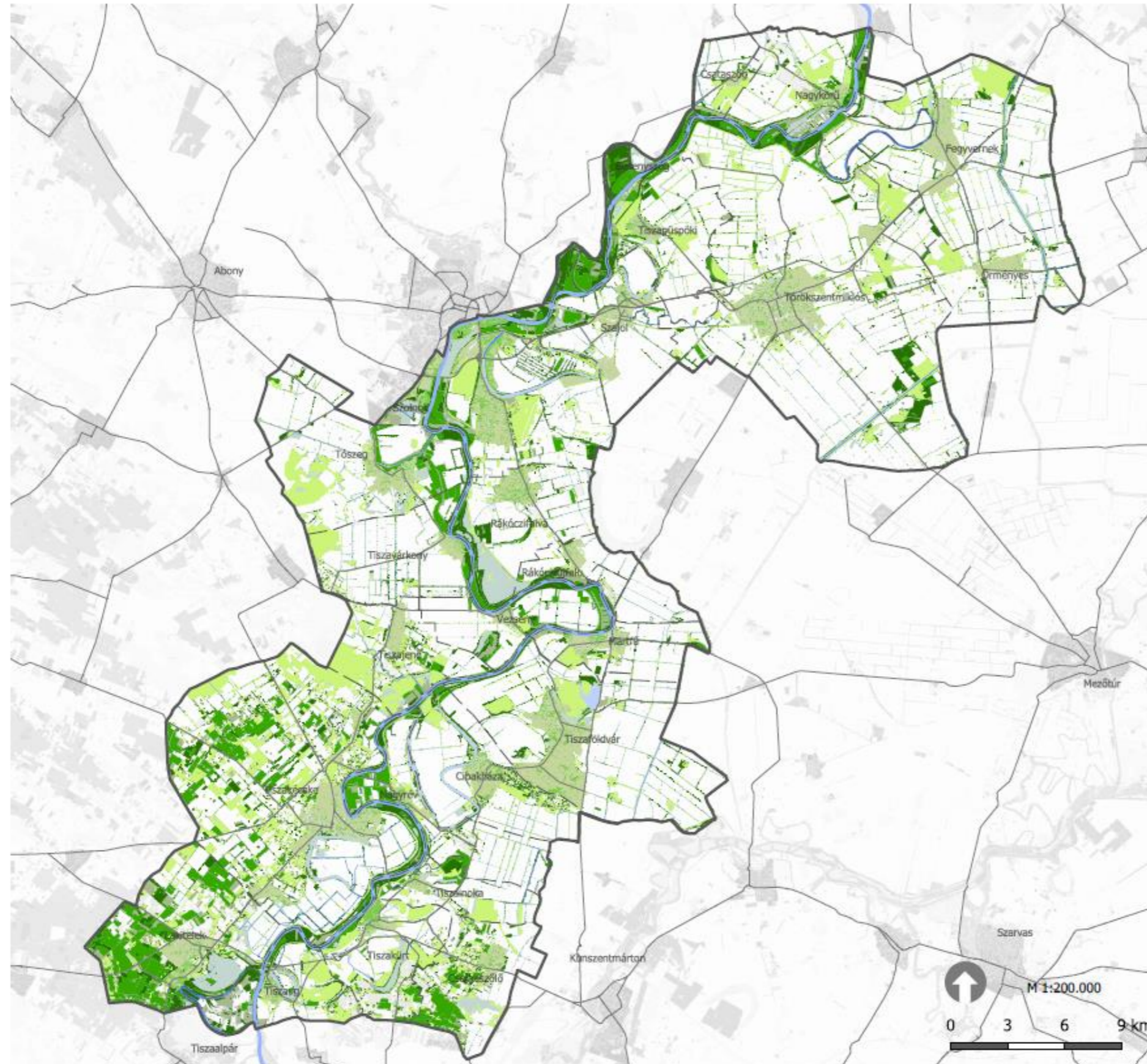
MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék

Budapest, Mányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Zöldinfrastruktúra hálózat

Jelmagyarázat

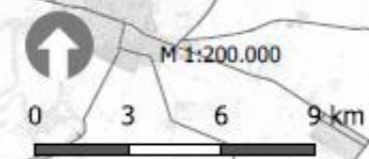
- Tervezési terület határa
- Tisza
- Úthálózat
- Településhatár

Zöldinfrastruktúra elemek

- Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- Gyeppek
- Erdők
- Faültetvények
- Fás, felújítás alatt álló területek
- Vizes élőhelyek
- Állóvizek
- Vízfolyások

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
NÖSZTÉP
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.20

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ELETTUDOMÁNYI EGYESÜLET
Tájépítészeti, Településtervezési és
Diskertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

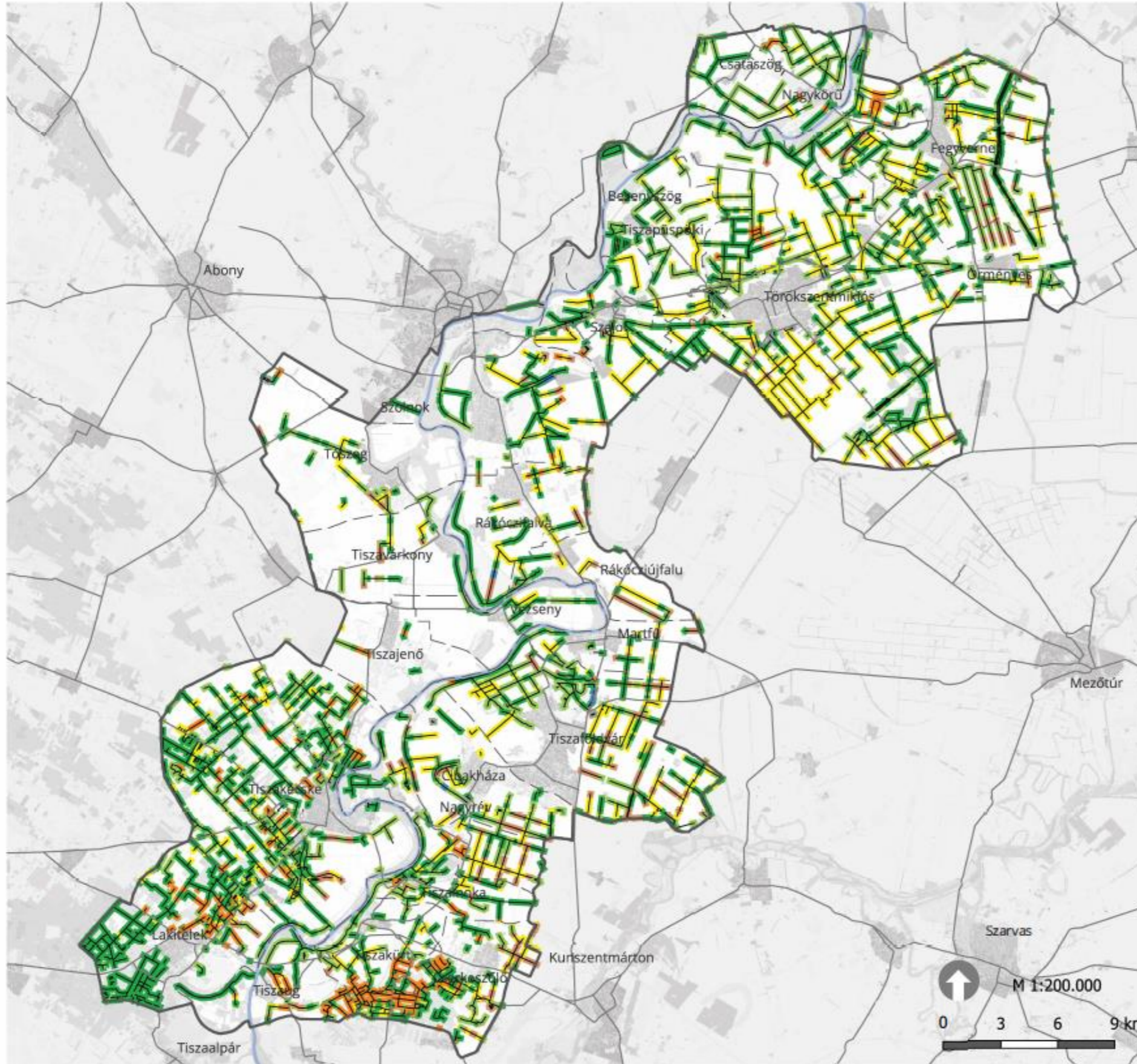

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Földutak környezete

Jelmagyarázat

- Tisza
- Tervezési terület határa
- Településhatár
- Utak
- Földutak körüli területhasználat**
- Erdő
- Gyep
- Mesterséges környezet
- Szántó
- Szőlő, gyümölcs
- Víz
- Vizes élőhely

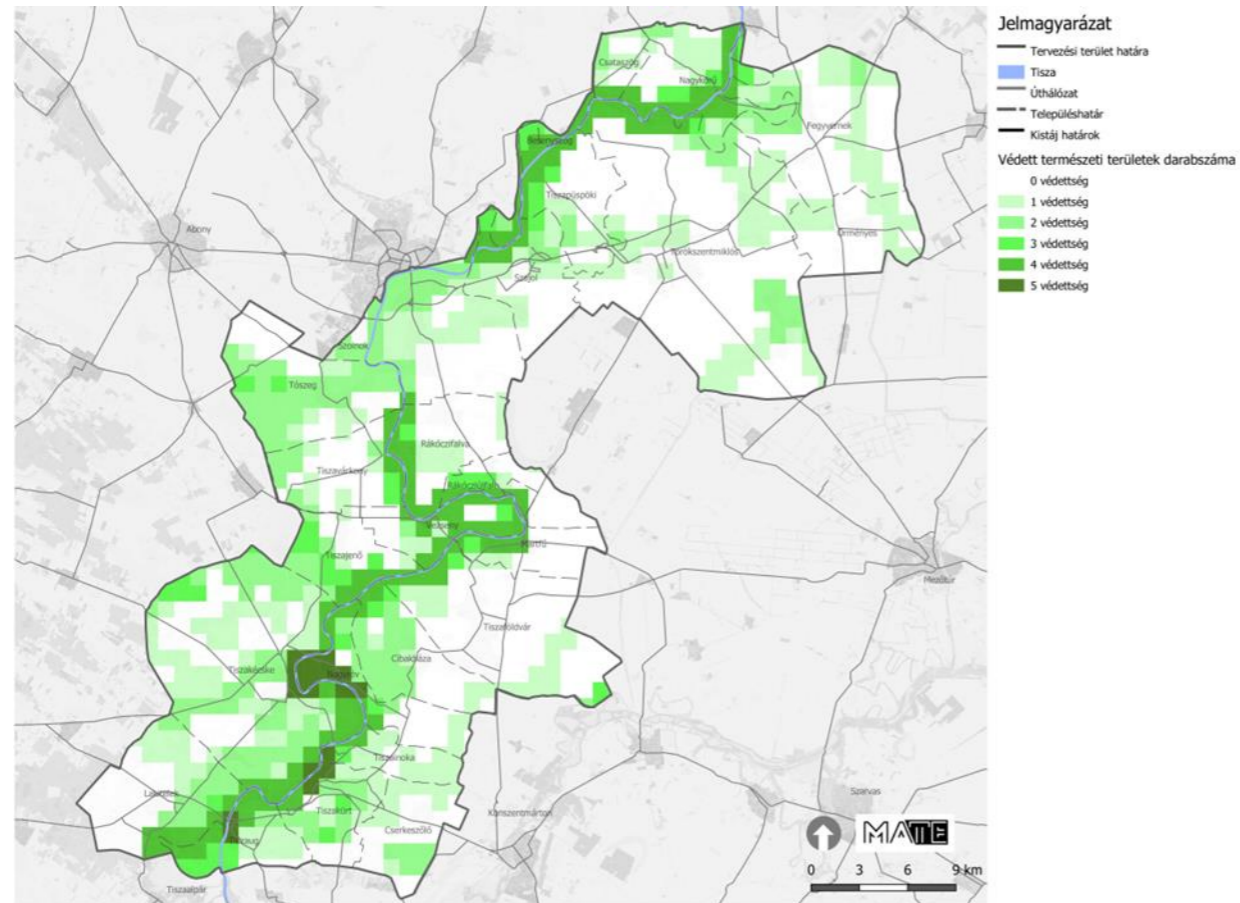
Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
NÖSZTÉP
Alaptérkép forrása:
Arcanum
Készítés dátuma:
2024.03.26

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETUDOMÁNYI EGYESÜLET

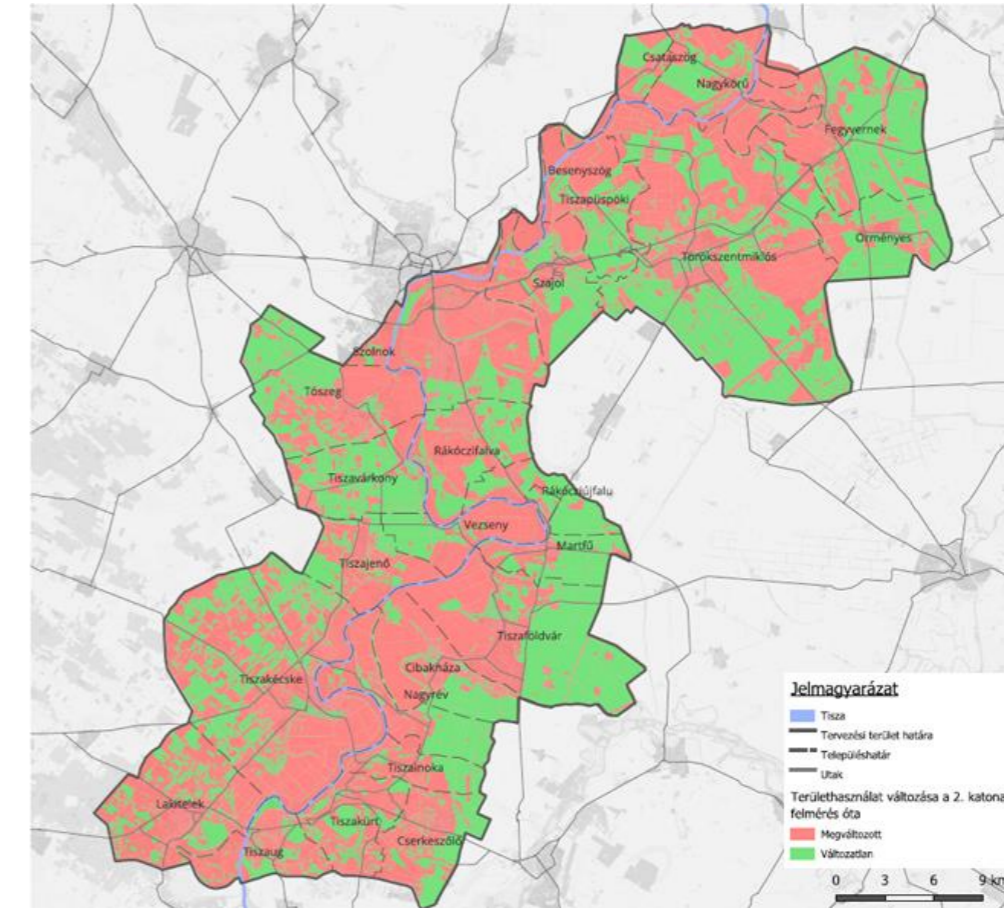
Tájépítészeti, Településtervezési és
Dézkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék

Budapest, Vilányi út 29-43

I/9. Befolyásoltág, érzékenység, terhelés, terhelhetőség

I/20. ábra: Ökológiai érzékenység, Forrás: saját ábra

I/21. ábra: Befolyásoltág, átalakítottság, Forrás: saját ábra

A térképen az ökológia érzékenysége rajzolódik ki a térségre nézve. Megállapítható, hogy a Tisza vonala ökológiai értelemben is érzékeny és nem viseli el a magas terheléseket sem. Az ökológiailag érzékeny területek értékesebb fajokat tartalmaznak és biodiverzebbnek tekinthetők, mint a környezetük. Fontos, hogy az ökológia szempontból érzékeny területek magasabb védettséggel kell, hogy rendelkezzenek, mint a térség kevésbé érzékeny területei.

A térképről az is megállapítható, hogy Szolnokon a Tisza érzékenysége csökken, amit a városból jövő terhelés okoz. Jól kirajzolódik a városokat és a környezetüket érő terhelések, mivel esetükben szinte semmilyen érzékenység nem figyelhető meg. Összességében az értékelésénél elmondható, hogy a Tisza érzékeny terület, míg a térség többi területe kevésbé vagy egyáltalán nem érzékeny ökológiai szempontból.

A fejezet elkészítéséhez felhasznált források, szakirodalmak

INT_01: https://vizeink.hu/wp-content/uploads/2023/04/02_Tisza/Tisza_RVGY.pdf

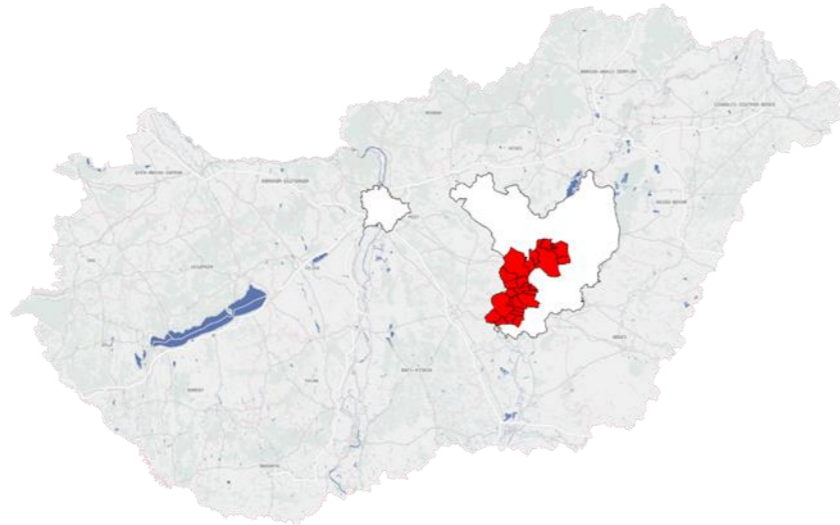
INT-02 <http://www.terport.hu/megyek/magyarorszag-megyei/jasz-nagykun-szolnok-megye.html>

INT-03 https://index.hu/techtud/2020/09/23/alfold_debrecen_talaj_gaz_kitermeles_sullyedes/

Varga Sándor Frigyes: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye földrajzi leírása. In: Schefftsik György: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye múltja és jelene. Pécs, 1935.

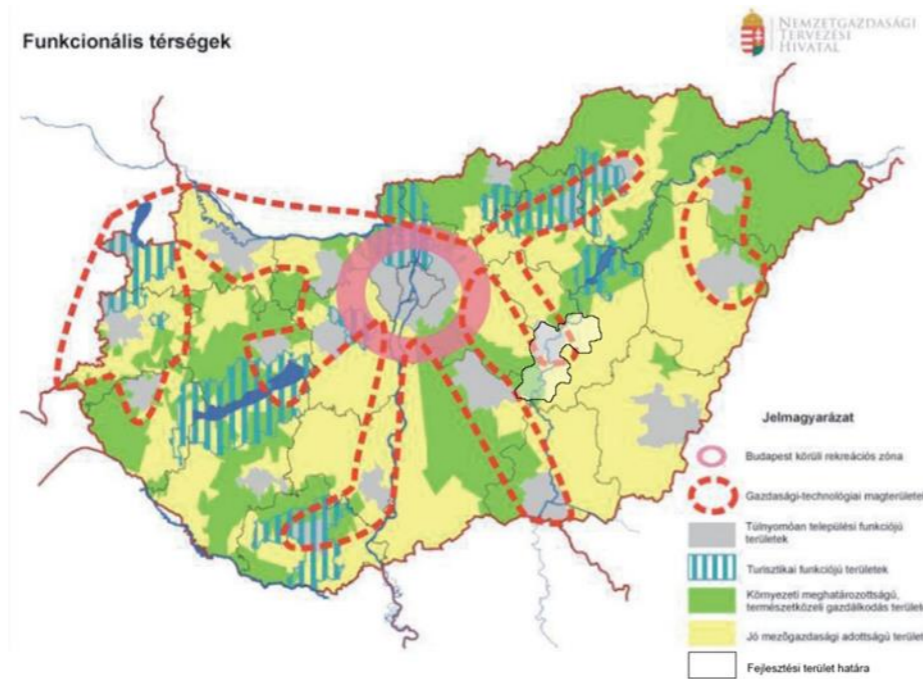
II. TERÜLET-, VIDÉKFEJLESZTÉS, HELYI GAZDASÁG FEJLESZTÉS

II/1. Az adott térségre értelmezhető külső környezet vizsgálata, regionális kapcsolatok: a térség fejlődésének, társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének, pozíciójának azonosítása nemzetközi és hazai szinten, nagytérségi összefüggésekben.

II/1. ábra: A terület elhelyezkedése Budapesthez és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez képest, Forrás: saját ábra

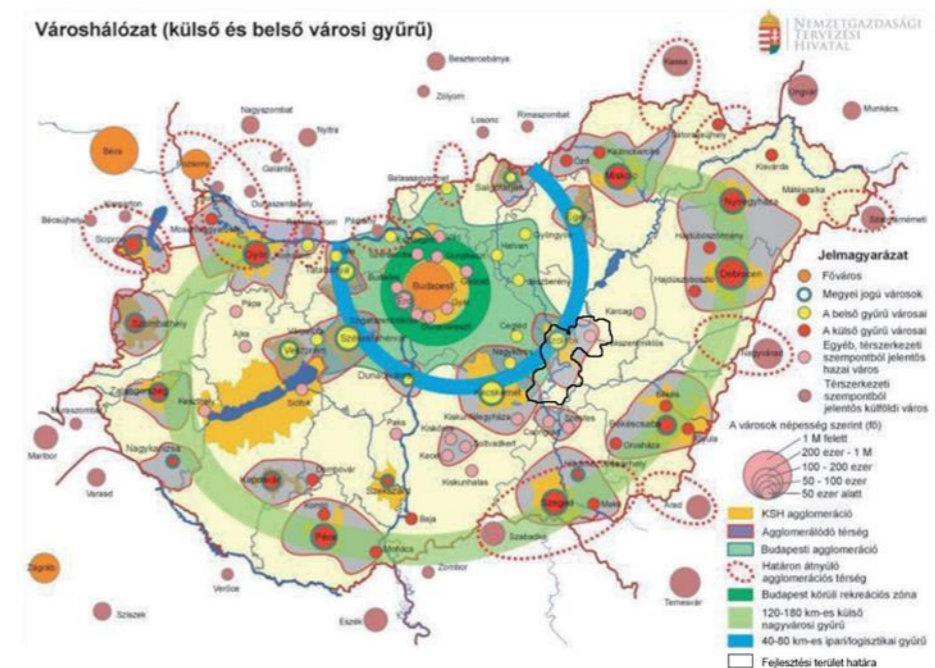
Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió szerinti funkcionális térségek a meglévő, természeti vagy ember alkotta adottságokból, a reálisan tervezhető fejlesztésekből kiindulva rajzolhatók ki, ahol egy-egy nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladat ellátása lehet meghatározó. Az országos koncepcióban Szolnok városát, mint gazdasági és ipari fejlesztési szempontból releváns, potenciális területként tüntetik fel. A térség déli része főként környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területe érzékeny, ugyanakkor természeti kincsekben bővelkedő területként mutatja be, valamint ahogyan a teljes alföldi régióban itt is nagy kiterjedésben van jelen a jó mezőgazdasági adottságú terület (II/2. ábra).

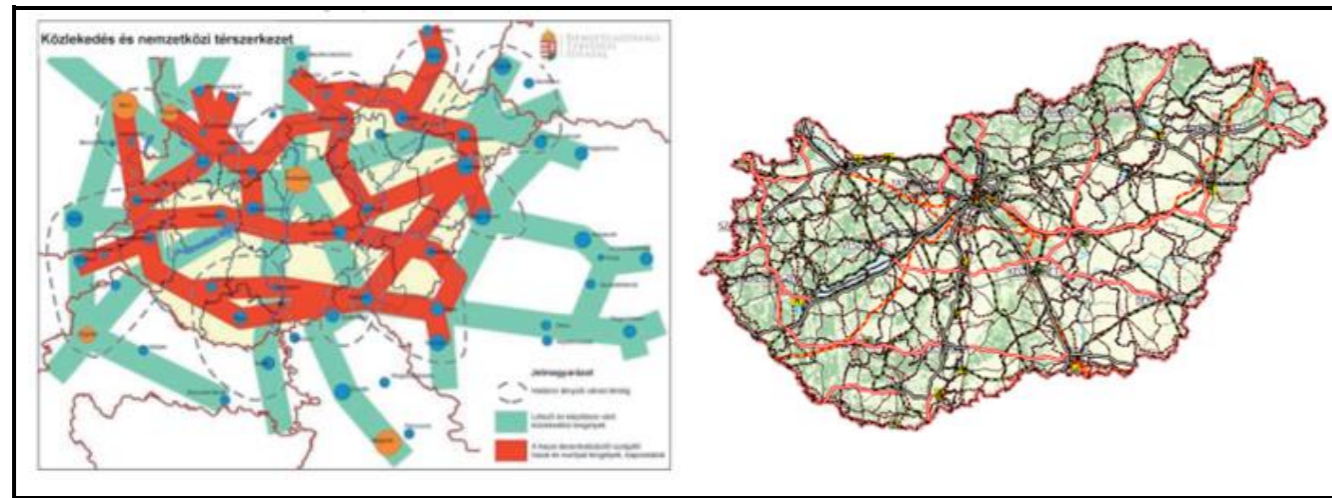
II/2. ábra: Országos Területfejlesztési Konceptióban lehatárolt funkcionális térségek, Forrás: OTK, 2014

A vizsgált települések két vármegyeszékhely vonzáskörzetébe tartoznak, Kecskemétebe és Szolnokéba. Ezt a két települést az OTK városhálózati koncepciója egy Budapest körül markánsan kirajzolódó, attól körülbelül egyórányira lévő városok gyűrűjében, mint Tatabánya, Dunaújváros, Kecskemét, Szolnok, Salgótarján, valamint Veszprém és Eger (II/3. ábra) ábrázolja. Ennek a fővárostól nagyjából 40-100 km-re húzódó gyűrűnek a városai többnyire dinamikus fejlődnek, a fővároshoz közeli fekvésük és eleve meglévő ipari/logisztikai potenciáljuk lehetővé teszi, hogy a termelés és a logisztika terén feladatokat vegyenek át a fővárostól. A fejlesztéspolitikának ugyanakkor figyelmet kell fordítani arra is, hogy meggátolja ezen városok funkcionális kiüresedését Budapest elszívó hatása miatt.

„Szolnok, a „Tisza fővárosa” szlogenjével a Közép-Tisza-vidék központjaként, az élhető és fenntarthatóan fejlődő régiós alközpontváros státuszának megerősítésére törekszik. A „T-City-Szolnok” programmal az IKT alapú város- és gazdaságfejlesztés útján tett meghatározó lépéseket. Szolnok hagyományosnak tekinthető húzóágazatai megtartása és fejlesztése mellett (feldolgozóipar, kereskedelem, logisztika, távközlés, élelmiszer-, papír, vegy- és gyógyszeripar, elektronika, autóiipar) megújult tartalmú kitörési pontjai a logisztika, az ipar, a turizmus, az infokommunikációs szolgáltatások területeit fedik le. A térség kiterjed a közvetlen városi vonzáskörzeten túl is, pl. Abony, Törökszentmiklós ipari és agrár-élelmiszeripari térségére.” (OTK 2014)

II/3. ábra: Városhálózat, Forrás: OTK, 2014

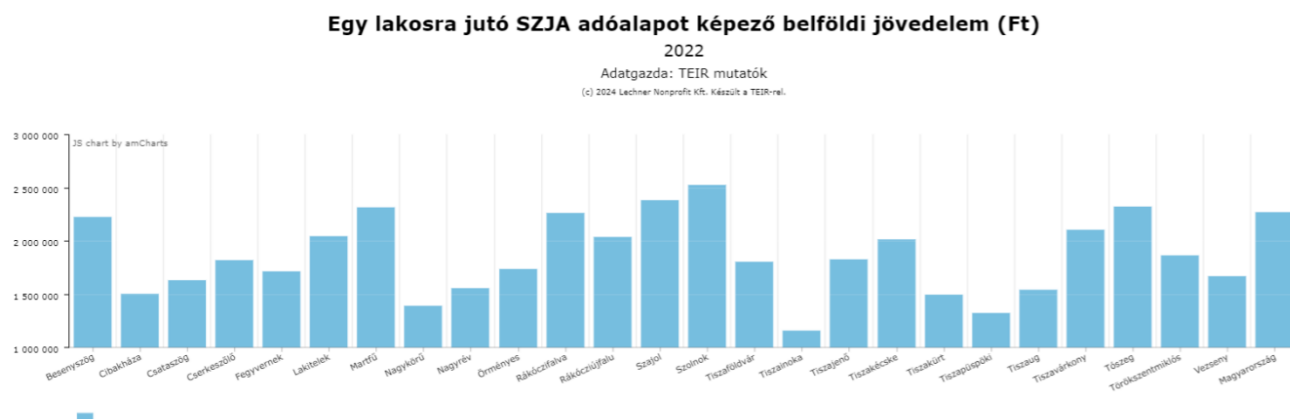

II/4. ábra: Stratégiai Közlekedési és nemzetközi térszerkezet: OTK, 2014, Meglévő és tervezett közlekedési térszerkezet a MaTrT szerint, Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció

Közlekedéscsoporthoz a tervezett natúrpark térség elhelyezkedése kiváló, az épülő M4 autópálya összekapcsolja a fővárossal, közel helyezkedik el az M5 autópályához, Tiszakécskétől az M44 épül. A vasúti közlekedésben is fontos csomópont Szolnok. A kerékpáros közlekedési infrastruktúra közül kiemelendő a Tisza menti önálló kerékpárút, amely főként a túrázási és sportolási igényeket szolgálja ki.

A térség társadalmi, gazdasági helyzetét illetően jelentős különbségek figyelhetők meg, például az emberek jólétének és mindennapjainak egyik mutatója az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma, 2022-ben Bács-Kiskun vármegyében 1000 lakosra 459,34 autó jutott, míg Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 383,25 személygépjármű. Magyarországon az átlag 415 autó volt 2021-ben, míg az Unió átlag 567 darab. A legkevesebb személygépjárművel rendelkező település Tiszainoka 295 autóval, ez jóval elmarad a megyei és az országos átlagtól is. A legtöbb gépjármű pedig Tiszakécskén van, 489, amely több mint a megyei és az országos átlag is. Az egy lakosra jutó belföldi jövedelem országos átlagát (2268790 Ft) Tószeg, Szolnok, Szajol értéke meghaladja, Rákóczi falva, Tiszavárkony, Lakitelek értékei megközelítik, viszont Tiszainoka (116078 Ft), Tiszapüspöki (1324600 Ft), Nagykőrű értékei (1.391.390 Ft) messze elmaradnak, az országos átlag felét alig haladják meg.

A korszerkezetet illetően fontos mutató az öregedési mutató, amely az időskorúak számát vetíti 100 gyermekre. A tervezett natúrpark településeinek átlaga megegyezik 2022-ben az országos öregedési mutatóval (139), de a legmagasabb és legalacsonyabb mutatók között kétszeres a különbség (Tiszapüspöki- 74, Csataszög 76, Rákócziújfalva 93, illetve Tiszaug 212, Cserkeszlő 224).

II/1. diagramm: Jövedelemkülönbségek a térségen belül az Egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem alapján, Forrása: TEIR

II/2. Közlekedési (országos és térségi jelentőségű közúti, kerékpáros-, vasúti, légi és vízi közlekedés) és kommunális infrastruktúra

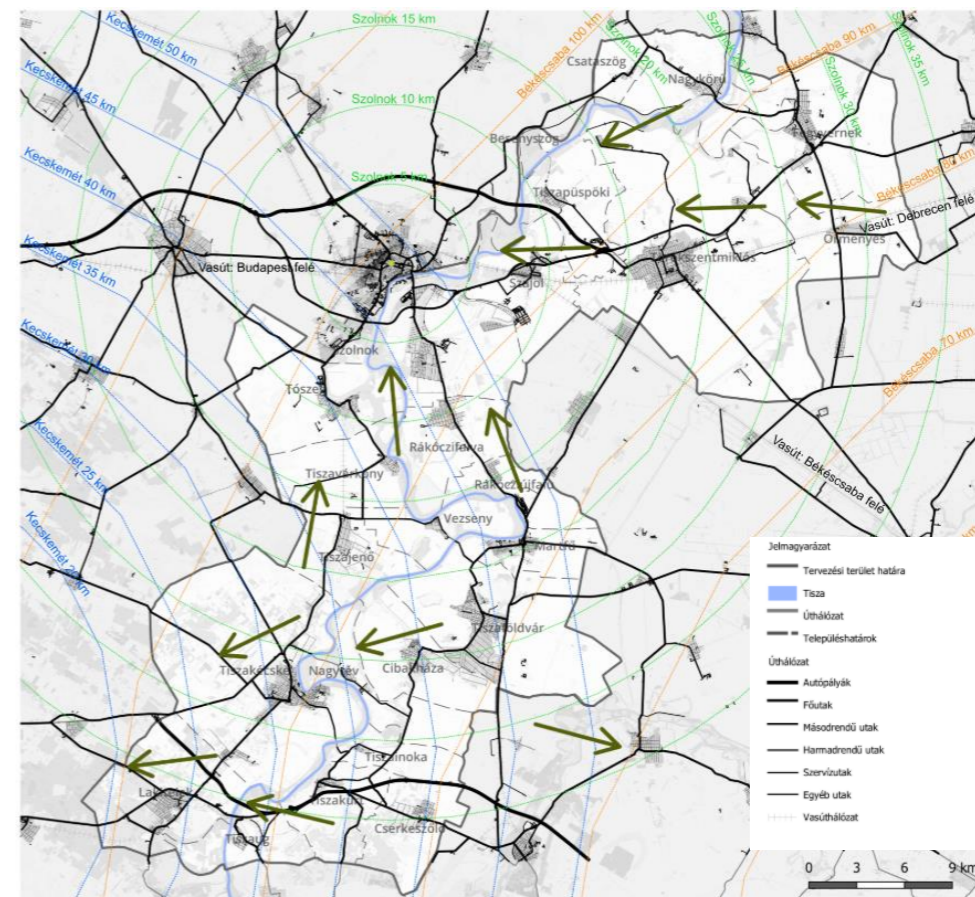
A fejezet a tervezett Közép-Tisza Vidék Natúrparkot érintő műszaki infrastruktúra hálózatokat és elemeket tárja fel, melyek a térség elérhetőségének, megközelítésének elengedhetetlen feltételeit biztosítják, mind magán és közösségi (tömegközlekedési) szinten is. Továbbá a térségi és települési élethez szükséges közüzemi szolgáltatásokat biztosító infrastruktúra hálózatot, elemeket is vizsgálja.

II/2.1. Vonalas rendszerek, létesítmények

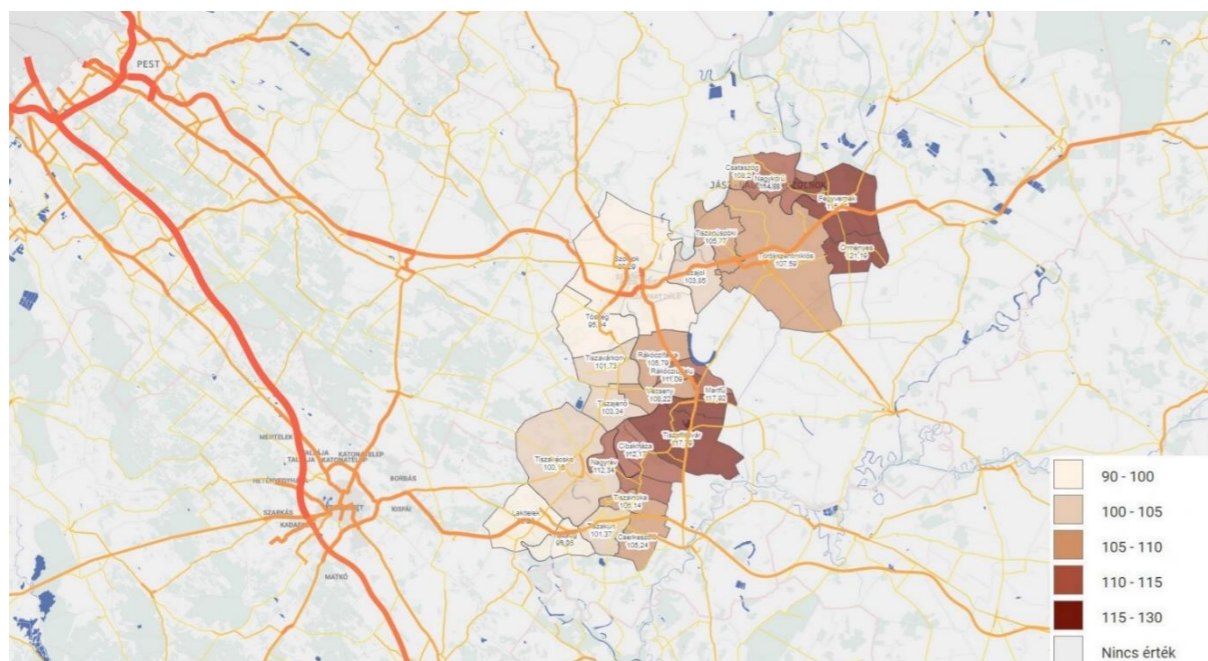
A térséget Budapest irányából két útvonalon lehet a leggyorsabban elérni, attól függően, hogy a déli vagy az északi részére szeretnénk megérkezni. Észak felől M4-es autópálya köti össze Budapestet Szolnokkal, Dél felől Kecskeméten keresztül az M5-ös autópályán közelíthetjük meg Lakiteket és Tiszakécskét. Gyorsforgalmi út még a térségben a délkeleti területeket Békéscsabával összekötő M44-es autót.

Az infrastrukturális adottságok miatt megfigyelhető, hogy országosan a vármegyeszékhelyekhez közelebbi települések vannak közlekedés szempontjából a legelőnyösebb helyzetben. Szolnok vonzáskörzetében Tószegről, Kecskemét vonzáskörzetében pedig Lakitelekről és Tiszaugról érhető el a főváros kevesebb, mint másfél óra alatt (II/8. ábra).

II/2.2. Egyéni és közösségi közlekedési megközelíthetőségi viszonyok

II/5. ábra: Belső dinamika, közlekedési kapcsolatok, Forrás: saját ábra

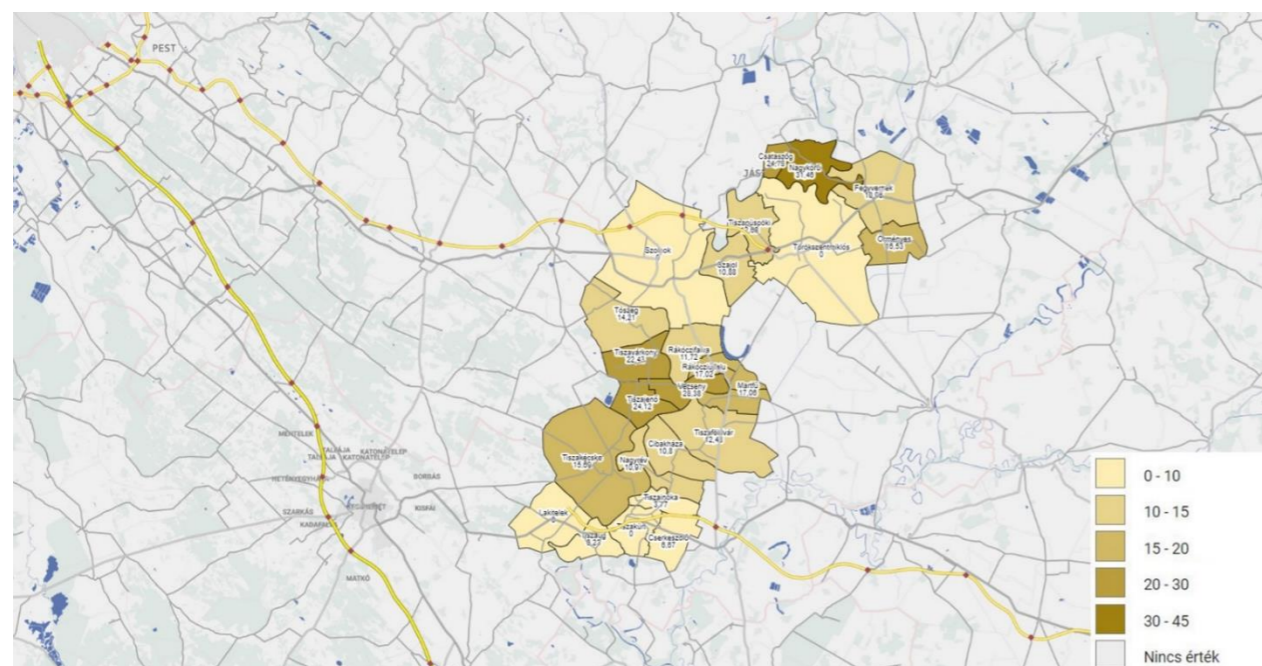

II/6. ábra: Budapest elérési ideje percben kifejezve, Forrás: TEIR

Közúti közlekedés

Bár gyorsforgalmi úton Budapest és Békéscsaba elérhető csak közvetlenül a térségből (II/8. ábra), fontos még megemlíteni a kapcsolatot az ország keleti és déli részeinek fontos városaival. A Szolnok – Debrecen távolság autóval az E60-as főúton keresztül 1 óra 50 perc alatt tehető meg, Szeged pedig megközelítőleg 2 óra alatt érhető el a 442-es számú úton. Ezekből a példából jól leolvasható, hogy a megyeszékhelyek közötti közlekedés infrastrukturális helyzete a térségben fejlesztést igényel.

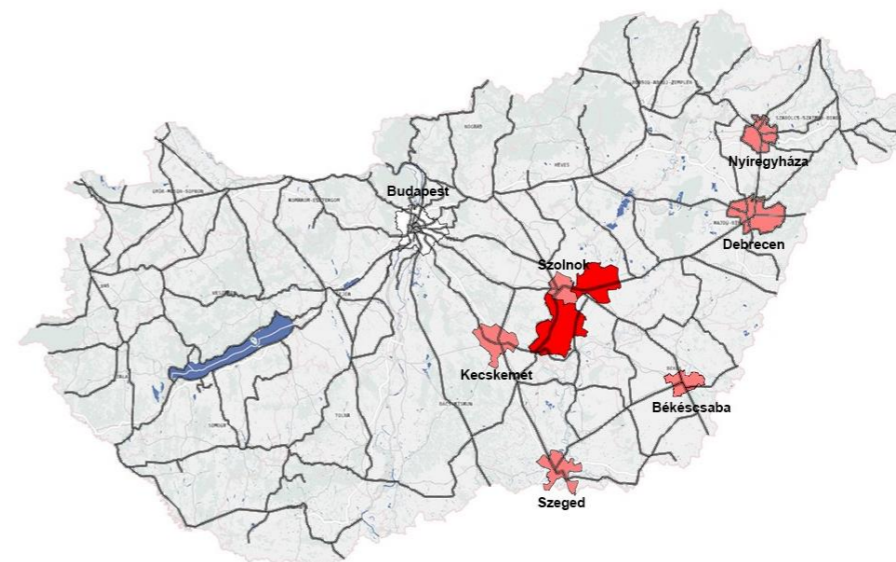
A Tiszának komoly gáthatása van a közlekedésre tekintve. Közúti átkelési lehetőségek Szolnok a 4-es főúton vagy a területtől D-re az M44-es autópályán vagy a 44-es főúton keresztül vannak. Kompátkelési lehetőség a Nagyréven és Martfűn, Tiszainokán van.

II/7. ábra: Gyorsforgalmi csomópontok elérési ideje percben kifejezve, Forrás: TEIR

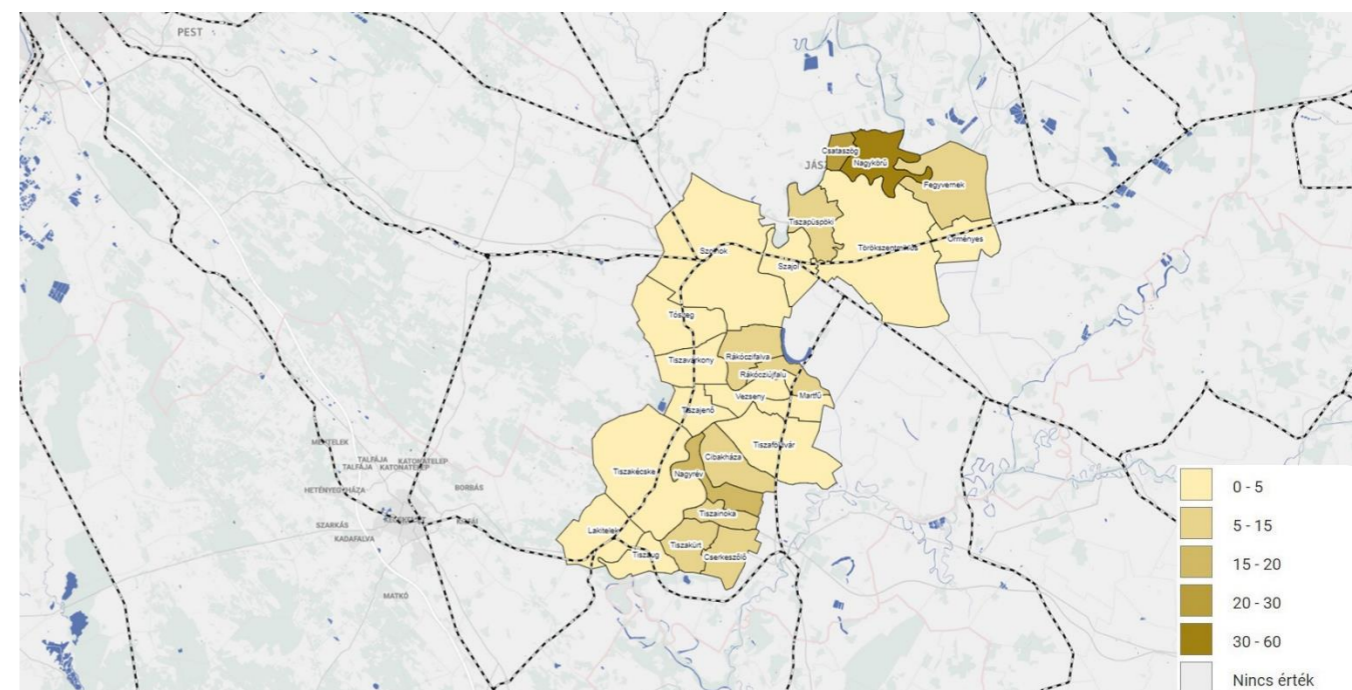
Vasúti közlekedés

Szolnok a 100-as vasúti fővonalon helyezkedik el (II/9. ábra): Budapest – Szolnok – Debrecen – Nyíregyháza – Záhony főbb állomásokat érintve. A vonalon személy és teherszállítás is történik, mivel Záhony ukrán-magyar határtelepülés. Személyszállítás tekintetében azonban több lehetőség is adódik a főváros felől érkezőknek. A Nyugati és a Keleti pályaudvarról is indulnak körülbelül óránként Szolnokra személyvonatok, melyek menetideje megközelítőleg 1 óra 20 perc.

II/8. ábra: Magyarország vasúthálózata és a térséghez kapcsolódó vármegyeszékhelyek, Forrás: TEIR

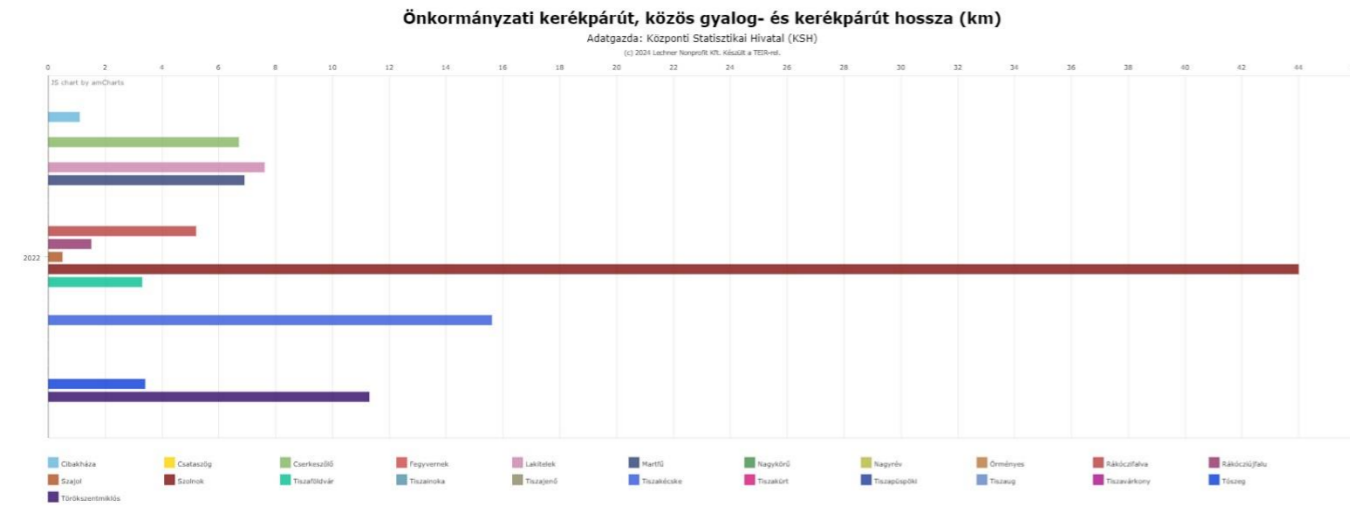
A 140-es vasútvonalon Szolnokról Kecskemét is gyorsan elérhető. Szajol után a 100-as vonalból lecsatlakozó 120-as vasútvonal Békéscsabán át Arad felé vezet. Szolnok mellett Szajolnak is nagy jelentőségű vasútállomása van. Fontos vasúti csomópontot jelent még a térségben Cegléd is, itt van lehetőség csatlakozó járatra átszállni az ország

II/9. ábra: Vasúti megállóhely elérhetősége percben kifejezve, Forrás: TEIR

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros hálózat kiépítettsége érthető módon hiányos a térségben, hiszen sok olyan települést is vizsgálunk, melyek lélekszámából az is következik, hogy a számszerűen kevés gépjármű miatt a kerékpáros közlekedés kerékpárutak kiépítése nélkül is tekinthető biztonságosnak a településhatárok belül. A kimutatásból természetesen a vármegyeközpont, Szolnok kiemelkedik, itt a településen belüli kerékpáros közlekedés lehetősége a mindennapi életben kifejezetten fontos lehet, míg a kistelepüléseken belüli mozgásoknál a kerékpározás ésszerű alternatívája a gyalogos közlekedés (II/11. ábra). A kerékpáros közlekedési infrastruktúrát illetően ki kell emelni a Tisza-menti önálló kerékpárutat, amely főként a túrázási és sportolási igényeket szolgálja ki.

II/2. diagramm: Kerékpárutak hossza településenként, Forrás: TEIR

Légi közlekedés

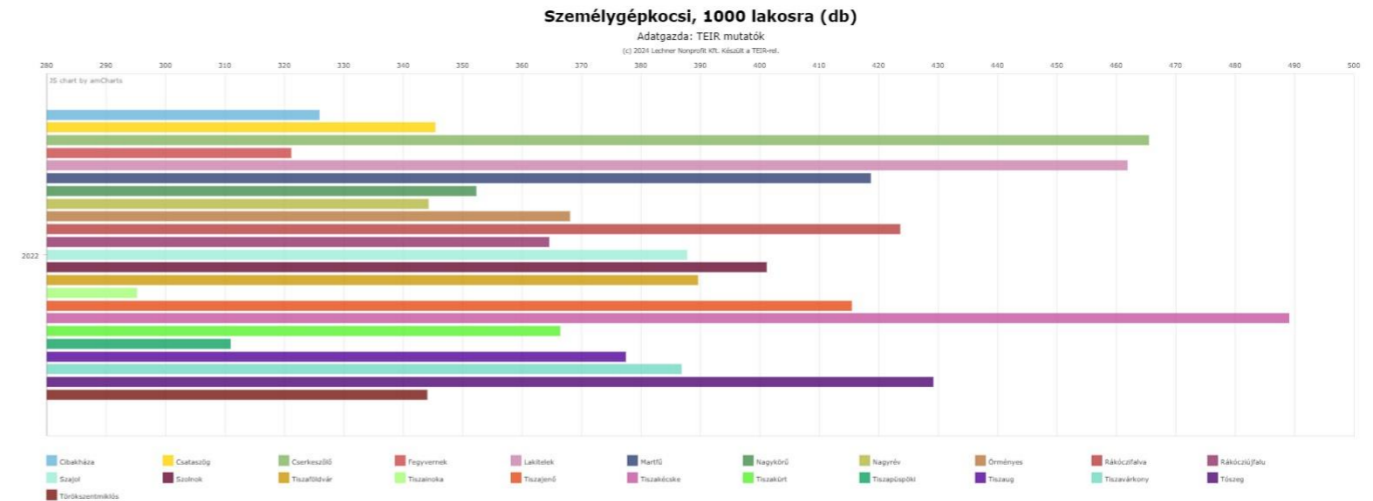
A vizsgált települések közigazgatási határán belül nem található repülők fogadására alkalmas reptér. A településcsoporthoz legközelebbi reptér a szolnoki. Szolnokon található az MH Kiss József 86. Helikopterandár katonai repülőtere, valamint a Szolnok-Szandaszőlősi repülőtér is.

Vízi közlekedés

A térségben az elsősorú vízi közlekedési útvonal maga az élő Tisza nyomvonala. Örményes településen kívül a vizsgált települések közül az összesnek van kapcsolata a folyóval. A Tisza e szakaszán a sekély gázlók miatt merüléskorlátozások vannak érvényben és az alacsony vízállás miatt a kényes szűznet akár 90 napig is el szokott húzódni. Továbbá meg kell említeni nagyobb holtágakat, mint a Szajoli-holtág (Tiszapüspöki), vagy a Fegyverneki-Holt-Tisza (Nagykőrű, Fegyvernek), amelyek megfelelő vízállás alkalmával szintén hajózhatók.

Motorizáció

Végül, de nem utolsó sorban érdemes szót ejteni a vizsgált települések motorizációs képességeiről, azaz, hogy 1000 lakosra mennyi személygépkocsi jut a térségben. Az összességében elmondható, hogy az országos átlaghoz képest számottevően kevesebb érték figyelhető meg a településeken. A legnagyobb értékkel Tiszakécske, Cserkeszőlő és Lakitelek rendelkezik, ahol közel 500 darab személygépjármű jut 1000 lakosra vetítve (II/12. ábra). Ez azt jelenti, hogy minden második embernek van autója, míg a teljes térség átlaga 381 autó/1000 fő. Tehát a térségben átlagosan minden 2,6 főre jut 1 személygépjármű, mely megegyezik a magyar átlaggal.

II/3. diagramm: Személygépkocsik száma településenként, Forrás: TEIR

II/2.3. Települési infrastruktúra

A TEIR lakásviszonyokra, a lakásállomány komfortjára vonatkozó adatai szerint a térség gyakorlatilag minden háztartásában kiépített a vezetékes ivóvíz. A szennyvízhálózat kiépítettsége hiányos, egyes településeken egyáltalán nincs, ezek Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt és Tiszaug. Néhány településen pedig kiemelkedően alacsony a szennyvízhálózatba bekötött lakások aránya, ezek közé tartozik Csataszög, Örményes és Tiszavárkony.

Vezetékes gáz és a villamos energiaellátás a térségben minden településen elérhető, Szolnokon és Cserkeszőlőn a szolnoki fűtőművek (Móra Ferenc utcai fűtőmű, József Attila utcai fűtőmű, Széchenyi fűtőmű) jelenléte miatt távfűtéses lakóterületek, lakótelepek is találhatóak. A gáz fogyasztók 100 lakosra tekintve az alábbi táblázatban tekinthetők meg. Kijelenthető, hogy Tiszajenőn és Vezsenyben alacsonyabb a gázfogyasztás. A gázfogyasztás fontos eleme a térségnek hisz a Tisza menti erdőknél kívül kevés faanyag forrásuk van.

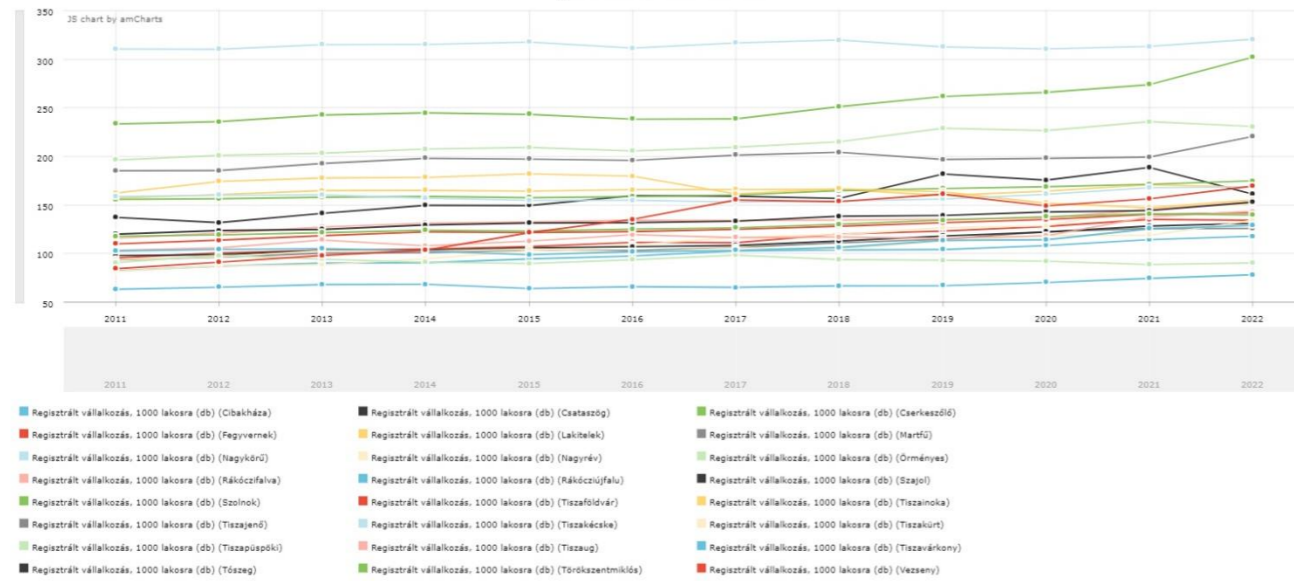
II/3. Gazdasági bázis

II/3.1. Főbb gazdasági ágazatok, azok fejlődési irányai: mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, üdülés, idegenforgalom, vízgazdálkodás, ipar, szolgáltatás

Jelenlegi jelenlétük, adataik TEIR-ből, tendenciák

A gazdasági szervezetek száma folyamatosan lassú növekedést mutat, ezek döntő többsége olyan vállalkozás, mely 9 főnél kevesebb létszámot foglalkoztat. Ezen kisvállalkozások egy részénél kockázatot jelenthet a „menedzsmentváltás”, utódlás hiánya, ami a megszűnésükhöz vezethet. Az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások számát illetően Nagykőrű kiemelkedően magas értékkel rendelkezik valószínűleg a gyümölcsstermesztés jelentősége révén, magas értékekkel rendelkezik még Cserkeszőlő és Örményes.

Adatgazda: TEIR mutatók
(c) 2024 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-nél.

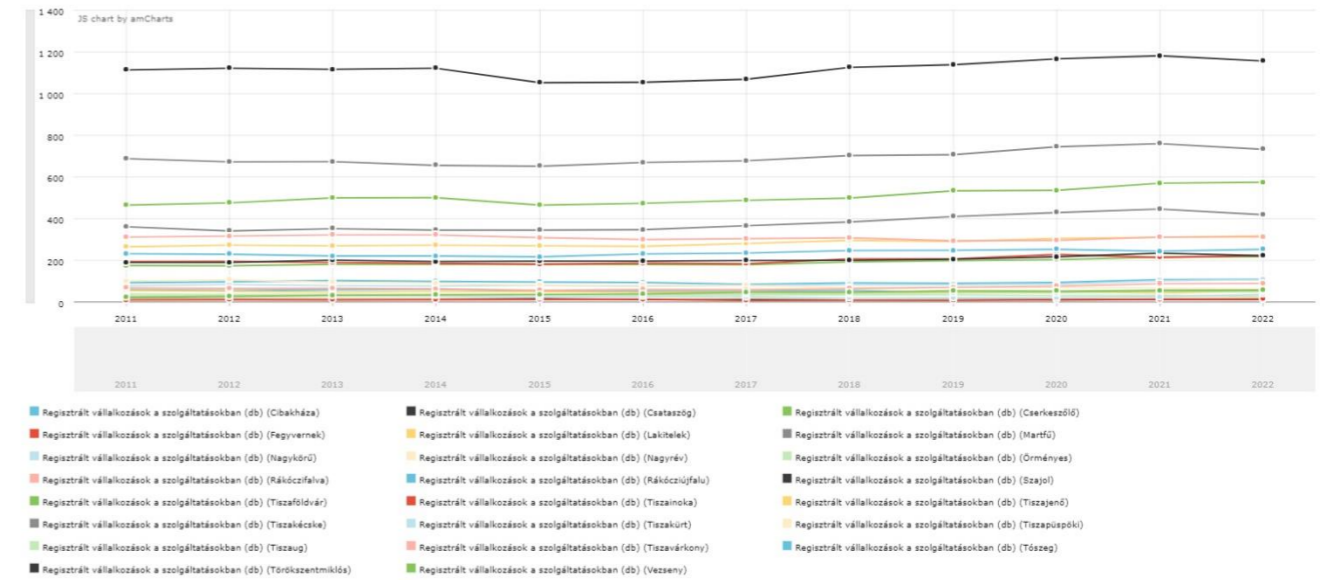
II/4. diagramm: Regisztrált vállalkozások száma 1000 lakosra 2011 és 2022 között, Forrás: TEIR

A térségben található nagy mennyiségű és jó minőségű termőterületek, a kedvező földrajzi fekvés, vízrajz és időjárási viszonyok ellenére sem tud nagymértékben hozzájárulni az egy főre jutó GDP értékének növekedéséhez. Ennek oka mind a növénytermesztést, mind az állattenyésztést vizsgálva elsősorban az alacsony szinten feldolgozott termékek magas aránya. A vizsgált települések közül Tiszajenő kiemelkedően magas értéket (2022-ben 73,31%) képvisel a mezőgazdasági regisztrált vállalkozások arányát tekintve. Vezseny, Szajol, Tószeg és Tiszavárkony községeknél az utóbbi években csökkenés, míg Szolnok esetében enyhe növekedés történt.

Ezen kívül, főként a magasabb lélekszámú településeken szolgáltatóipari vállalkozásokkal találkozunk nagyobb mennyiségben. A kettőnek az aránya településenként változó. A mezőgazdaságon és a szolgáltatóiparon kívül az ipari tevékenységet folytató gazdasági szereplők és a vendéglátás jelenik meg kisebb mértékben.

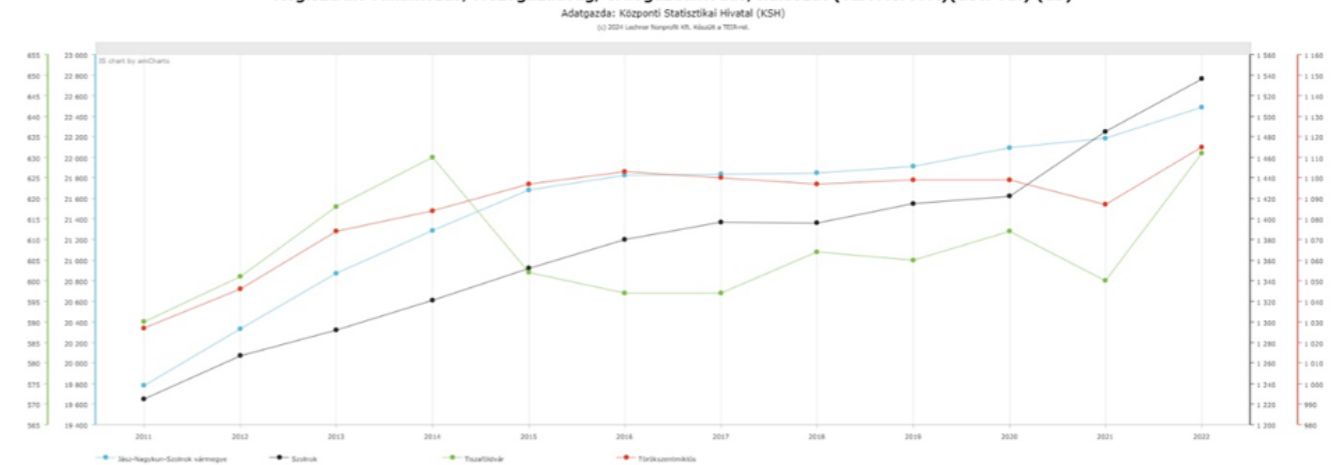
A szolgáltatásban regisztrált vállalkozások száma Szolnokon a legmagasabb 8000 feletti értékkel, a vállalkozások száma általában stagnál vagy enyhén hullámzó: növekvő-csökkenő trendet mutat (a diagram Szolnok adatait nem tartalmazza, annyira eltér a többi településtől)

Adatgazda: TEIR mutatók
(c) 2024 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-nél.

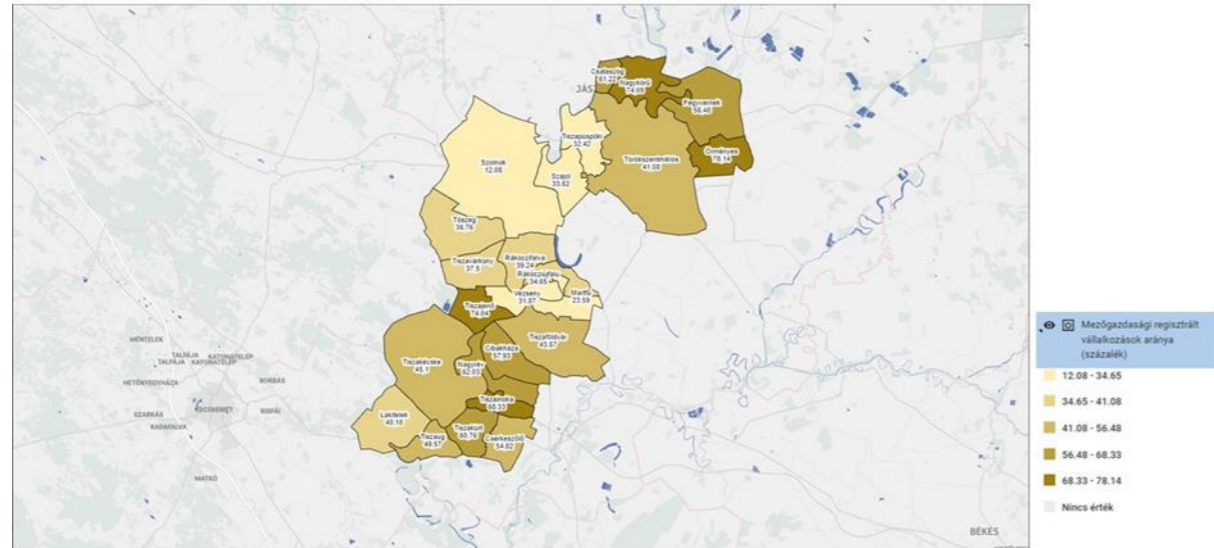

II/5. diagramm: A szolgáltatásban regisztrált vállalkozások számának változása 2011-től, Forrás: TEIR

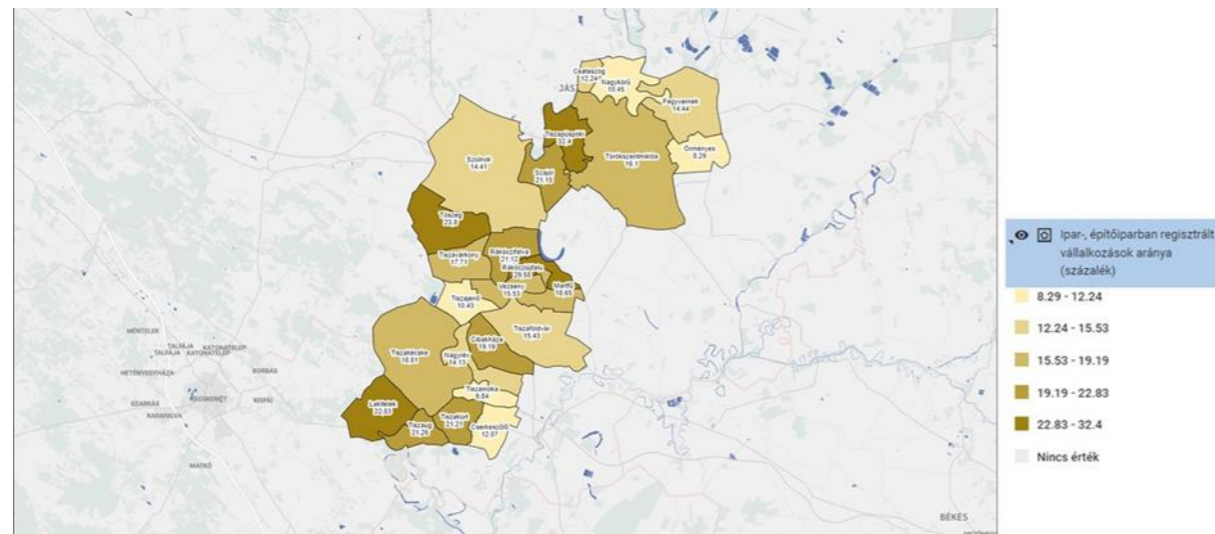
Regisztrált vállalkozás; Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (TEÁOR08: A)(dec. 31.) (db)

II/6. diagramm: Agrárágazatban regisztrált vállalkozások száma (db) 2011 és 2022 között, Forrás: TEIR

II/10. ábra: Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya 2020, Forrás: TEIR

II/11. ábra: Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya (százalék), Forrás: TEIR

Áttekintésképpen olyan vállalkozásokat sorolunk még fel, melyek jelenléte bármely magyar számára ismert lehet. Például ilyen a Martfűn működő Clash Kft., a Tiszacipő márka tulajdonosa és gyártója, Szolnoki Cukorgyár, Szolnoki Dohányfermentáló Üzem, és itt működik a növényi étkezési olajt előállító Cereol Rt., Tiszamenti Vegyiművek.

Szolnokon olyan közepes és nagyvállalatok működnek, amelyek részben exportra, de a kistérséget tekintve mindenképpen külső piacra termelnek, s jelentős külföldi tőkét vonzottak a térségbe, jelentős technológia fejlesztéseket és beruházásokat eredményezve. Szolnok hagyományos ipari centrum, jellemző iparágai az élelmiszeripar.

II/3.2. Térség gazdaságának versenyképességét befolyásoló tényezők

A településeken magas a 7 évesnél idősebb, maximum 8 osztályt végzettek száma, ebből a legmagasabb értékek több mint 65 %-kal Tiszainoka és Tiszaug településeken vannak. Legalacsonyabb Szolnokon 31%, aztán Martfű 34,8 és Rákóczi falva következik 38%-kal. Nagyon alacsonynak mondható a 25 évesnél idősebb, diplomás emberek aránya, amely legmagasabb Szolnokon (25,7%) és Martfűn (13,3%), legalacsonyabb Csataszög kevesebb mint 3,5 %-kal. Így elmondható, hogy a felsőfokú képzettséget igénylő munkahelyek telepítése nem kedvező, nem lehet számítani helyi munkaerőre. Csataszögön és Tiszapüspökin kívül az összes településről elmondható a természetes fogyás, ami szintén nem kedvező hosszú távon egy vállalkozások számára.

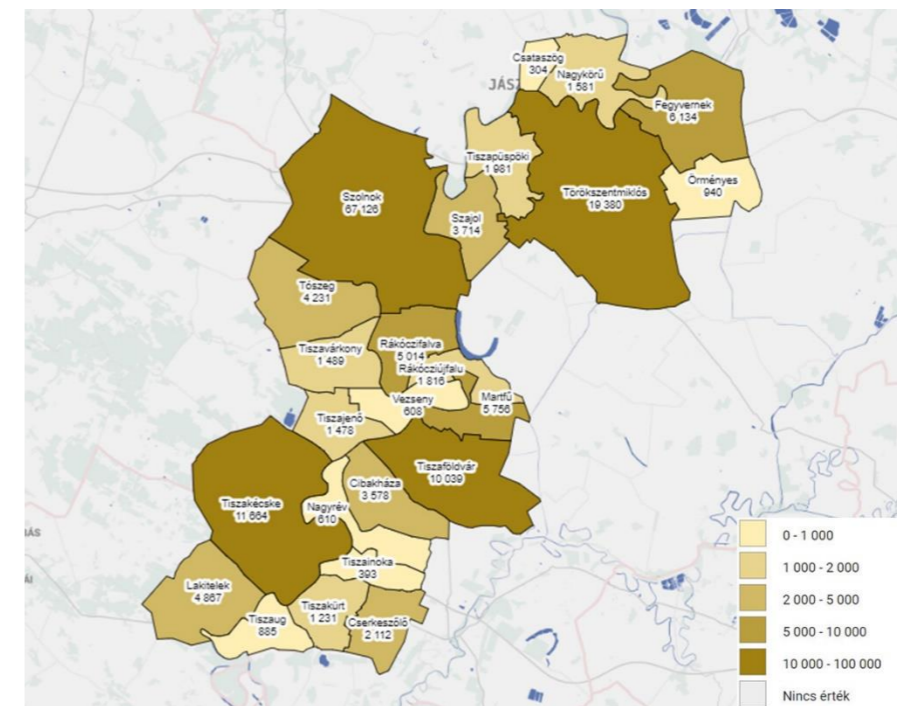
Komoly potenciált jelent Szolnok társadalmi-gazdasági központ szerepe, az M4 autópálya révén a térség elérhetőségének javulása, és a jó megközelítés alapot ad a fejlődésre. Illetve természeti, és rekreációs turizmus szempontból is hatalmas érték a Tisza, amire bátran lehet alapozni.

II/4. Humán erőforrások: foglalkoztatási viszonyok, humánkapacitások, jövedelmi viszonyok

A települések napjainkban ismert demográfiai szerkezetének megértéséhez elengedhetetlen megvizsgálni a kialakulásához vezető folyamatokat, tendenciákat. Erre kézenfekvő megoldást nyújtanak a 10 évente tartott országos népszámlálás eredményei, mely segítségével megvizsgálhatjuk a térség népesség változásának folyamatát az elmúlt 30 évet alapul véve. Ki kell emelni, hogy 1990 és 2022 között az egész ország népességszáma csökkent nagyjából 6,2%-kal.

A térségben vizsgált 24 település népesség szempontjából a következőképp írható le:

A legkisebbek, Csataszög, Tiszainoka, Vezensy, Nagyrév, Tiszaug, Örményes, melyek népessége kevesebb, mint 1000 fő. 5000 fő alatti község Tiszavárkony, Tiszakürt, Tiszajenő, Nagykörű, Rákócziújfalu, Tiszapüspöki, Cserkeszőlő, Szajol, Cibakháza, Tószeg és Lakitelek. Rákóczi falva, Martfű és Fegyvernek alig haladja meg az 5000-et. Kisvárosnak számít a 10 000-nél néhányval több lelket számláló Tiszaföldvár és Tiszakécske. Törökszentmiklós 19 380 fővel a második legnépesebb a vármegyeszékhely Szolnok után.

II/12. ábra: Állandó népesség (fő) a KSH 2022-es adatai szerint, Forrás: TEIR

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Cibakháza	4338	4253	4188	4117	4023	3918	3814	3787	3713	3667	3673	3578
Csataszög *	306	311	304	294	301	288	289	306	275	279	265	304
Cserkeszőlő	2279	2260	2234	2218	2236	2249	2262	2237	2247	2264	2282	2112
Fegyvernek	6649	6558	6479	6447	6324	6246	6205	6104	6138	6038	5977	6134
Lakitelek	4483	4466	4421	4411	4406	4476	4547	4628	4769	4833	4903	4867
Martfű	6632	6490	6421	6305	6237	6169	6107	6030	6032	5943	5869	5756
Nagykőrű *	1626	1624	1606	1589	1577	1579	1534	1510	1554	1590	1596	1581
Nagyrév	685	676	678	655	631	633	642	644	632	614	604	610
Örményes	1080	1064	1033	1007	999	997	993	972	939	949	933	940
Rákócziújfalu	5475	5410	5364	5307	5266	5256	5303	5309	5329	5361	5322	5014
Rákócziújfalu	1990	1988	1953	1971	1952	1911	1901	1887	1837	1808	1813	1816
Szajol	3791	3771	3722	3722	3718	3733	3755	3733	3748	3748	3764	3714
Szolnok	73520	73193	73106	72786	72333	71765	71521	71285	70554	69725	68774	67126
Tiszaföldvár	11323	11227	11082	10878	10741	10672	10473	10417	10401	10325	10149	10039
Tiszainoka	419	402	405	398	390	384	378	378	385	395	394	393
Tiszajenő	1625	1617	1603	1576	1577	1562	1525	1522	1574	1576	1580	1478
Tizakécske	11597	11553	11491	11553	11743	11844	11990	12064	12132	12096	12113	11664
Tizakürt	1501	1463	1434	1416	1414	1416	1406	1386	1350	1331	1338	1231
Tizapüspöki	2106	2098	2080	2075	2039	1998	1993	1982	1975	1974	1997	1981
Tizsaug	909	925	886	889	913	929	979	965	977	972	950	885
Tizsavárkony	1530	1506	1493	1518	1528	1529	1511	1514	1522	1540	1530	1489
Tószeg	4433	4382	4351	4320	4275	4331	4320	4335	4273	4283	4319	4231
Törökszentmiklós	21183	21098	20827	20626	20323	20073	19890	19827	19576	19400	19192	19380
Vezeny	652	648	663	647	609	599	593	593	596	610	633	608

Csataszög: Nagykőrű településből kivált: 1994.12.11.
Nagykőrű: Kivált: beldele Csataszög: 1994.12.11.

II/1.táblázat: Néesség változása 2011 és 2022 között (fő), Forrás: TEIR

A települések lakosság száma a 2011-es adatok óta szinte kivétel nélkül csökken. Növekedés mindössze Lakitelken és Tizakécskén figyelhető meg. A 0-14 évesek és a 65 év felettek arányát vizsgálva az is elmondható, hogy a térség lakossága folyamatosan öregszik. A 65 év felettek aránya kivétel nélkül minden településen növekszik, és a legfiatalabb lakosságú település, Lakitelek tekintetében is 18 % feletti 2022-ben. A 0-14 évesek száma néhány kivételtől eltekintve csökkenő tendenciát mutat, azokon a településeken tapasztalunk növekedést, melyek állandó népessége is növekszik, tehát Lakitelken és Tizakécskén. Érdemes felhívni a figyelmet arra a jelenségre is, hogy a térségben vizsgált települések közül Szolnok lakosságának életkori alakulása eltér a többi, környező településétől. Itt az országos adatokhoz képest is jelentősebb az idősödés, a nyugdíjas korúak aránya gyorsabban nő, a gyermekkorúak aránya gyorsabban csökken. Ez a tendencia egész Magyarországra jellemző, de a térségben meghatározó a fiatalok elvándorlása is, ennek oka a főváros elszívó hatása főleg a munkaerőpiaci viszonyok miatt, illetve nagy általánosságban a Magyarországot elhagyó fiatalok száma is meghatározó tényező.

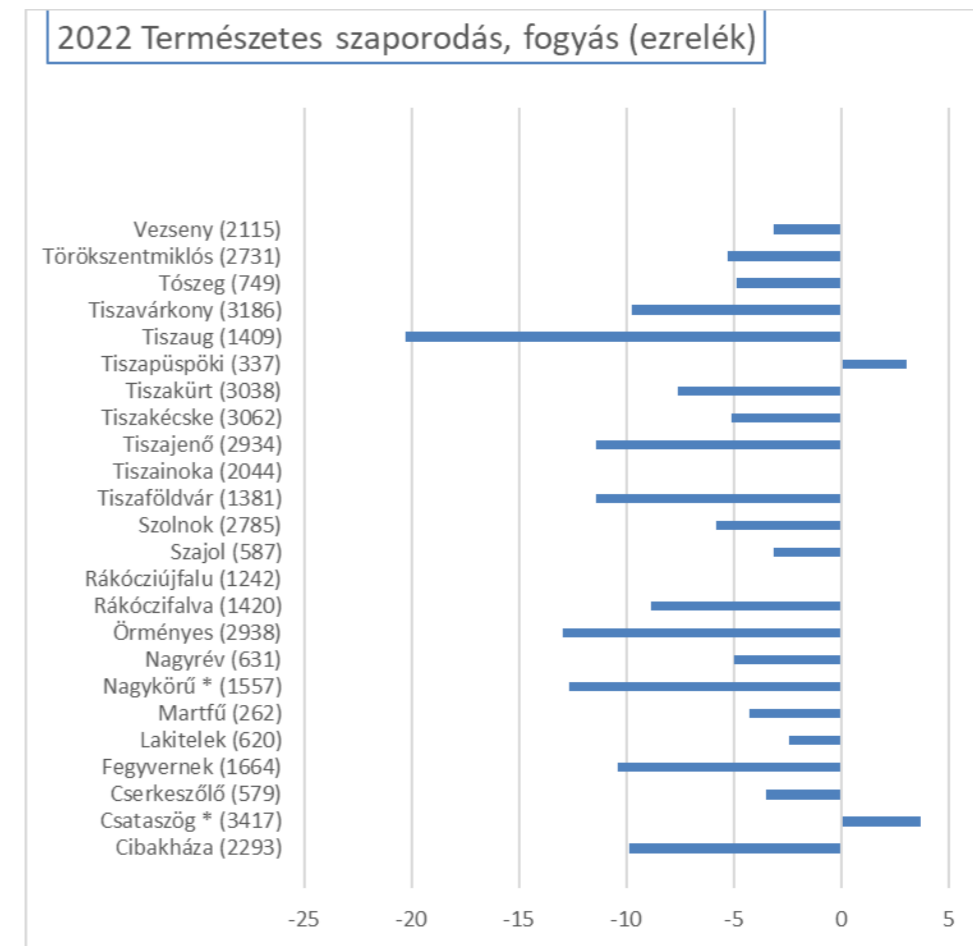

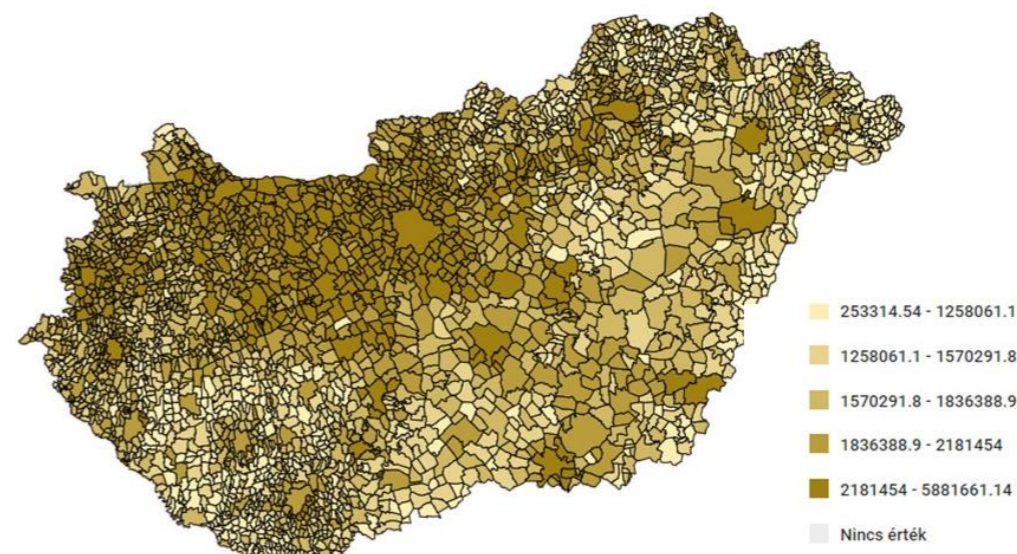
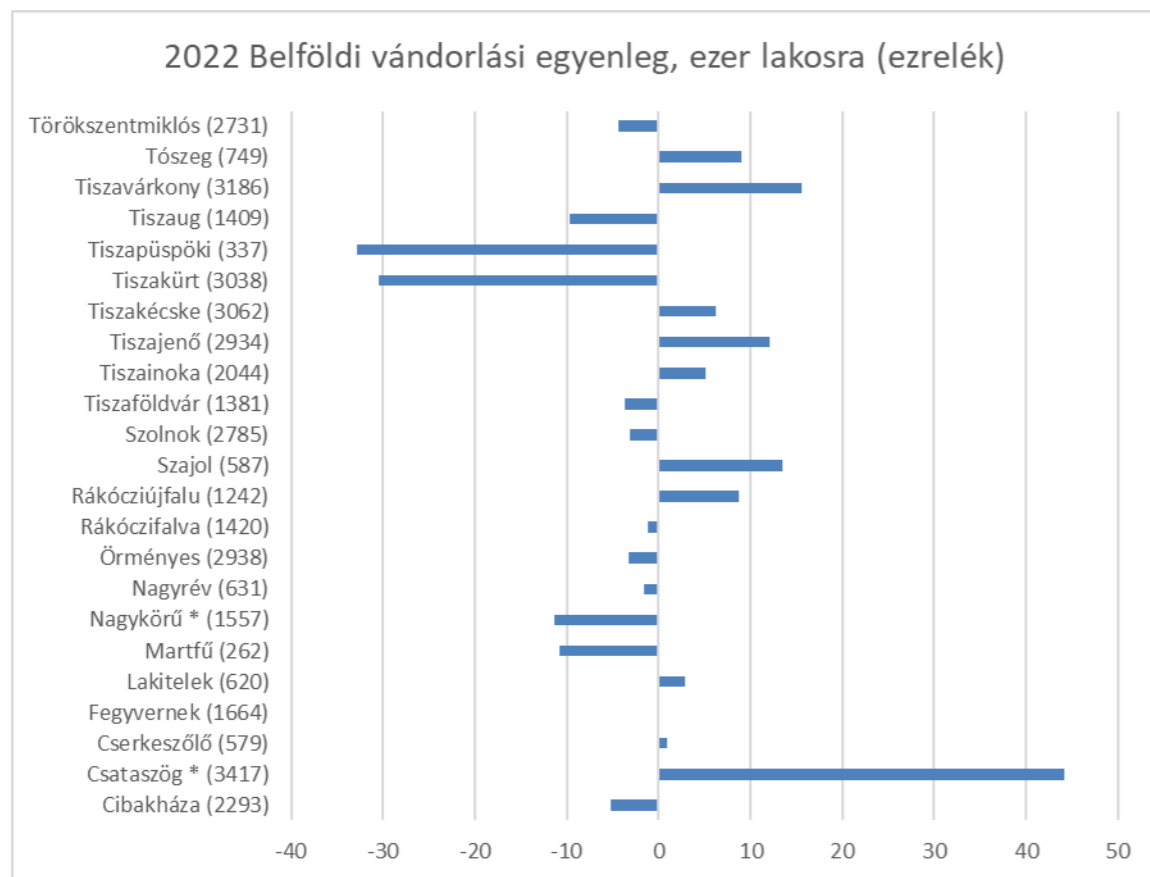
II/7. diagramm: 0-14 évesek aránya (%), Forrás: TEIR

II/8. diagramm: 65 év felettek aránya (%), Forrás: TEIR

Az természetes szaporodást illetően a települések Tizakürt és Csataszög kivételével negatív tendenciákkal jellemezhető, a belföldi vándorlást illetően települések körülbelül a fele rendelkezett negatív értékkel 2022-ben (TEIR).

II/13. ábra: Egy lakosra jutó belföldi jövedelem (Ft) 2022, Forrás: TEIR

II/5. A települések ellátottsága (a lakosság egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális, szabadidő-, turisztikai információs, szálláshely-szolgáltató, sport-, kereskedelmi, szolgáltató és igazgatási intézményekkel való ellátottsága, az intézmények kihasználtsága)

Igazgatási intézmények

A térségben Szolnokon, továbbá Csataszögön, Rákócziújfalun, Szajolban, Tószegen működik önálló önkormányzat. Közös önkormányzati hivatal központi települése Besenyszög, Rákóczi falva, Tiszajenő, Tiszatenyő, míg Tiszavárkonyban és Vezsenyén önkormányzati hivatali kirendeltség működik.

Egészségügyi intézmények

Háziorvosi szolgálat a települések nagyrészen biztosított, azonban Csataszögön és Tiszainokán nincsen, ezért ezekről a falvakról orvosi ellátásért másik településre kell utaznia a lakosoknak.

Kórházi ellátás a vármegyeszékhelyen, Szolnokon van, a Hetényi Géza Kórház-Rendelőintézet. A térségben számos szakorvosi ellátásra csak itt van lehetőség.

Fekvőbetegellátás a következő szakterületeken lehetséges: bőrgyógyászat, csecsemő és gyermekgyógyászat, fül-orr-gégészet és szájsebészet, belgyógyászat, idegsebészet, kardiológia, radiológia, krónikus belgyógyászat, onkológia, neurológia, pszichiátria, pulmonológia, sebészet, sürgősségi betegellátás, szemészet, szülészet-nőgyógyászat és urológia.

Oktatás

Az oktatási intézményrendszer hiányos a térség egyes településein. Több településen, Csataszögön, Nagyrévben, Tiszainokán és Tiszaugon általános iskola sincsen, így ezekről a településekről oktatási intézmény csak a környező települések valamelyikére való napi szintű ingázással érhető el.

Felsőoktatási intézmény egyedül Szolnokon található, a Debreceni Egyetem szolnoki kampuszán gazdaságtudományi-, egészségügyi- és műszaki kar működik.

II/9. diagramm: Természetes szaporodás és belföldi vándorlási egyenleg a településeken 2022-ben, Forrás: TEIR

A vizsgált települések közül újfent a vármegyeszékhely, Szolnok mutatja a legjobb értéket az 1 lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem. A járásszékhelyen 2021-ben kicsivel több, mint 1,5 millió forint volt ez az összeg és a velük szomszédos községben is hasonló a jövedelmi helyzet. Viszont, ha kicsit szélesebb körben vizsgálódunk és megnézzük a közelben fekvő kistépelülések értékeit, akkor az derül ki, hogy a környező járásszékhelyek, Törökszentmiklós és Tizsakécske mutatója is körülbelül 23-27%-kal alacsonyabb a vármegyeszékhely értékénél. Így a térségben Szolnok munkaerő elszívó hatása garantált.

Még rosszabb a helyzet, ha a településcsoport legrosszabb jövedelmi mutatóival rendelkező Tiszainokát, Tiszapüspököt vagy Nagykörűt vizsgáljuk. Ezekben a községekben élők átlagos jövedelme hozzávetőlegesen feleannyi, mint a Szolnokon élőké, de ebbe a kategóriába esik még Tizsakürt, Tiszaug és Cibakháza is. A térképen megfigyelhető az is, hogy az ugyancsak alacsony lakossággal rendelkező Szajol és Tószeg viszont Szolnok szomszédsága miatt majdnem eléri a szolnoki értéket.

II/5.1. A települések jellemző lakásviszonyai

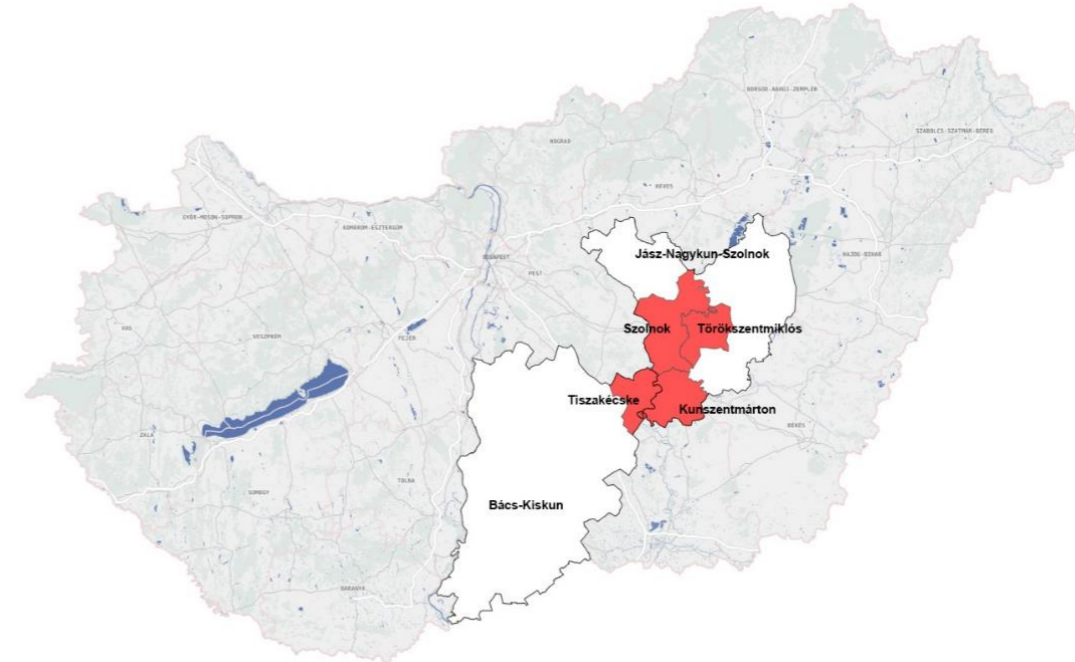
Az alacsony komfortfokozatú lakások arányába, az adatgazda a félkomfortos a komfort nélküli és a szükséglakásokat számítja bele, illetve nem csak az állandó lakhatásra szolgáló lakásokat, hanem a lakott üdülőépületeket is vizsgálja. Eszerint vannak olyan települések a térségben, melyek lakásállományának közel egyötöde alacsony komfortfokozatú, ezek közül is kiemelkedő Cibakháza, ahol az arány 20,37 %, mely csak ezen a településen 382 lakást jelent.

2022	Lakásállomány db	Alacsony komfortfokozatú %	Ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt %	Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt %
Cibakháza	1875	20,37	95,36	61,97
Csataszög *	128		100	92,19
Cserkeszőlő	1558	10,08	83,25	38,7
Fegyvernek	2593	8,14	98,77	87,04
Lakitelek	2267	5,61	86,59	69,96
Martfű	2934	2,49	100	100
Nagykőrű *	918	9,15	100	87,36
Nagyrév	378		98,68	
Örményes	461		95,01	78,96
Rákóczifalva	2232	3,27	97,85	96,55
Rákócziújfalú	729	7,54	99,45	89,57
Szajol	1586	4,35	98,23	88,15
Szolnok	35912	1,41	92,85	92,64
Tiszaföldvár	4616	8,15	100	77,43
Tiszainoka	199	21,61	100	
Tiszajenő	820	18,41	96,59	64,63
Tizakécske	5576	6,3	95,75	75,32
Tizakürt	689	19,59	86,36	
Tizapüspöki	845	9,47	100	79,88
Tizaug	416	9,38	100	
Tizavárkony	723		100	85,75
Tószeg	1820	6,21	99,56	90,22
Törökszentmiklós	8988	6,68	98,49	89,39
Vezseny	341	12,32	100	95,01

II/1. táblázat: Lakásállomány komfortja, Forrás: TEIR

II/5.2. Településhierarchia

A vizsgált terület, a Közép Tisza Vidék Natúrpark két vármegyét érint, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyét és Bács-Kiskun vármegyét, valamint négy járást foglal magába. A tizakécskei járás található Bács-Kiskun vármegyében, a másik három, szolnoki -, törökszentmiklósi - és kunszentmártoni járás Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez tartozik. Értelemszerűen a járasok névadó települései a járásközpontok.

II/14. ábra: Érintett járasok és vármegyék, Forrás: saját ábra

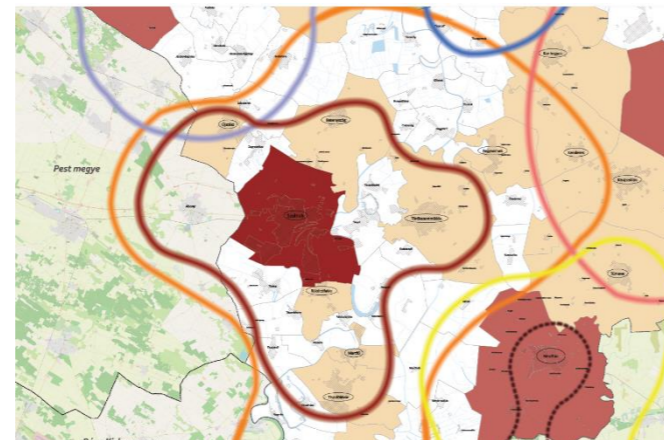
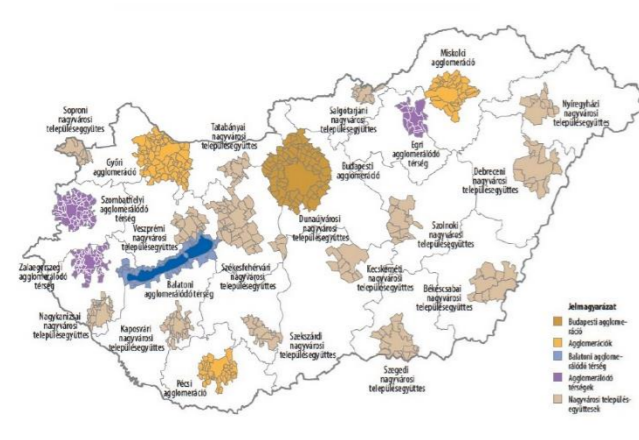
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye nyugati határán, és Bács-Kiskun vármegye északkeleti határán, a Tisza és a Zagyva folyó, valamint holtágaik által szabdalta, észak-dél irányban elnyúló síkságon fekszik. Természeti értékei közül a jó minőségű termőföld, a termálvízvágyon és a folyóvizek adta ökoturisztikai lehetőségek emelhetők ki.

A Központi Statisztikai Hivatal 2014-ben átfogó jelentést adott ki Magyarország Településhálózata címmel, melyben a magyar települések hálózatát, az agglomerációt és településegységeket vizsgálták.

„Településegységek: A településegységek műszaki-fizikai szerkezetét, térbeli fejlődését alapjaiban a természeti-földrajzi adottságok, az infrastruktúra hálózati rendszereinek területi elhelyezkedése, struktúrája, a központtal kialakult funkcionális kapcsolatok jellege, intenzitása határozza meg. Ezt a folyamatot erősíti a gazdasági kapcsolatrendszer, a munkahely és a lakóhely közötti utazás, a központ különféle jellegű intézményeinek vonzó hatása. Az olyan jellegű területi összefonódás, összeépülés, netán összefüggő településtest kialakulása, amely az agglomerációk létrejöttének egyik sajátos kritériuma, a településegységek vonatkozásában csekély mértékű vagy hiányzik. Ez a vizsgált településegységek esetében az együttesen belül csak egyes településekre lehet jellemző (anyaváros és a vele szomszédos település). A településegységek fejlődése, a városias életkörülmények szélesebb körű elterjedése a területfelhasználás intenzív (intenzívebb) jellegét erősíti.”

A térségben vizsgált települések közül Szajol, Tószeg, Rákóczifalva, Tizavárkony, Rákócziújfalú, Vezseny és Tiszajenő tartozik a szolnoki településegységekhez.

A többi vizsgált település jelenleg nem tartozik ilyen jellegű települési együttműködési körbe.

II/15. ábra: Településegységek, Forrás: KSH, 2014, valamint a térszervező városok J-N-Sz vármegye TrT,

Forrás: A marginalizált helyzetű (szegregációval veszélyeztetett) városi településrészek vizsgálata, 2019

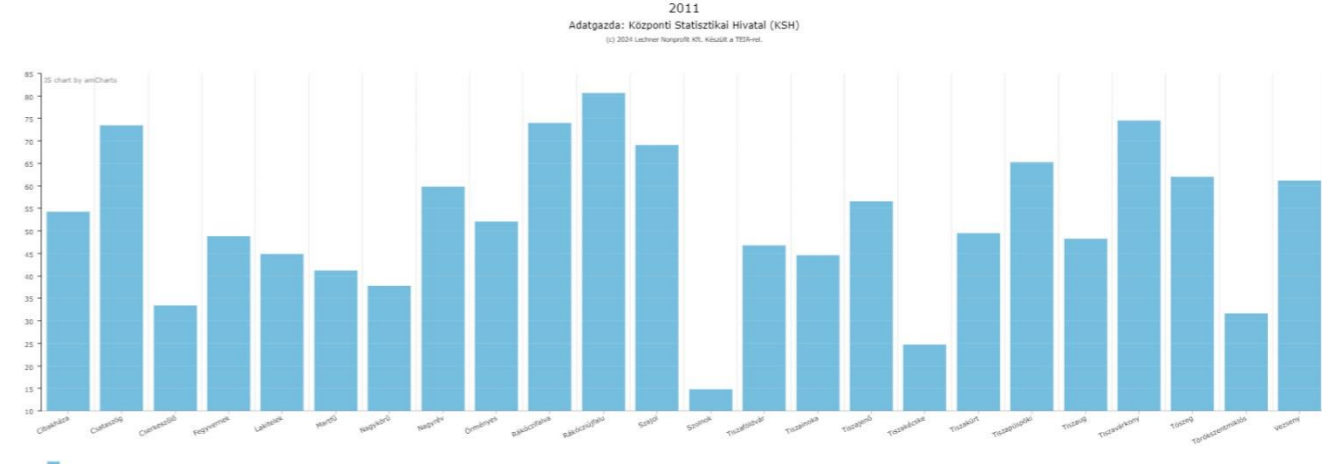
Ahhoz, hogy megértsük a térségen belüli települések hierarchia rendszerét és a városok és községek kapcsolatait, valamint a jellemző társadalmi mozgásokat, elengedhetetlen megvizsgálni a különböző településein foglalkoztatottak jövedelmi és elhelyezkedési helyzetét és ingázási szokásaikat. A településen élők jövedelmi helyzete közvetlen okozója lehet egyéb más jellemző mozgási trendeknek.

A vizsgált települések közül újfent a vármegyeszékhely, Szolnok mutatja a legjobb értéket az 1 lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem. A járásszékhelyen 2021-ben kicsivel több, mint 1,5 millió forint volt ez az összeg és a velük szomszédos községben is hasonló a jövedelmi helyzet. Viszont, ha kicsit szélesebb körben vizsgálódunk és megnézzük a közelben fekvő kistelepülések értékeit, akkor az derül ki, hogy a környező járásszékhelyek, Törökszentmiklós és Tiszakécske mutatója is körülbelül 23-27%-kal alacsonyabb a vármegyeszékhely értékénél. Így a térségben Szolnok munkaerő elszívó hatása garantált. Még rosszabb a helyzet, ha a településcsoport legrosszabb jövedelmi mutatóival rendelkező Tiszainokát, Tiszapüspököt, vagy Nagykörút vizsgáljuk. Ezekben a községben élők átlagos jövedelme hozzávetőlegesen feleannyi, mint a Szolnokon élőké, de ebbe a kategóriába esik még Tiszakürt, Tiszaug és Cibakháza is. A térképen megfigyelhető az is, hogy az ugyancsak alacsony lakossággal rendelkező Szajol és Tószeg viszont Szolnok szomszédsága miatt majdnem eléri a szolnoki értéket.

A térségben tapasztalható települések közötti ingázások egyik elsősorú okozója a munkahelyhiány és a kevés szakterületet érintő munkalehetőség. Általában az álláskeresők először annak a településnek a munkalehetőségeit térképezik fel, ahol élnek azonban, ha ott nem tudnak elhelyezkedni, akkor kénytelenek a szomszédos településeken munkát keresni, ezzel pedig maguk is naponta ingázó foglalkoztatottá válnak.

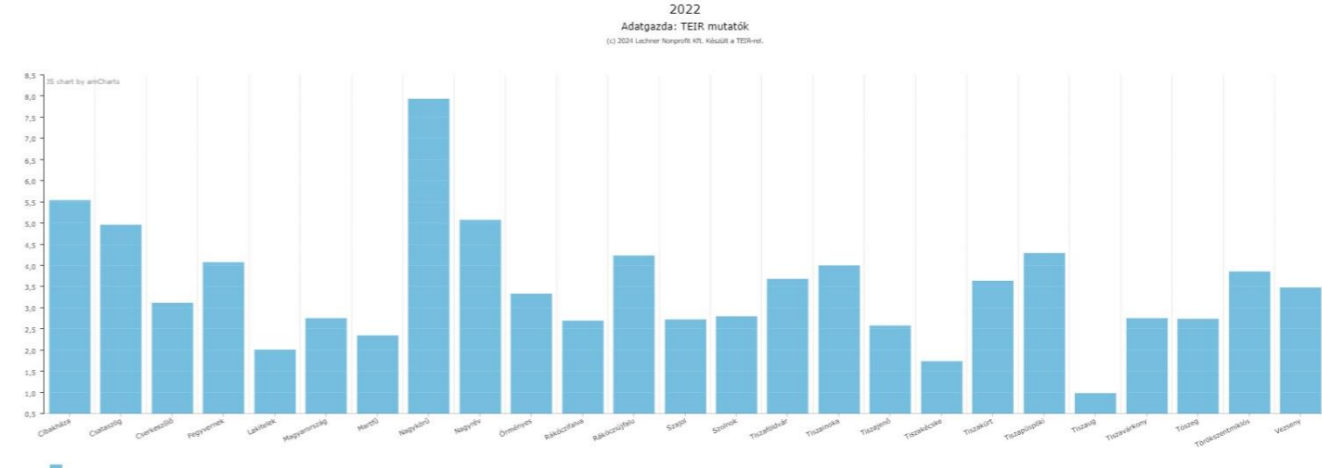
A nagyobb népességű településeken, Szolnokon, Tiszakécskén kevesebben ingáznak, tehát van helyben munkalehetőség. Az ingázók aránya Rákócziújfalun, Tiszavárkonyban és Csataszögön a legmagasabb, ezeken a településeken az összes munkavállaló 75-80% nem a lakóhelyén vállal munkát. Az álláskeresőket érdemes száz 15 és 64 életévei között járó főre számolni, mert így összehasonlíthatóvá válnak a települések adatai. 2022-ben az országban átlagosan 2,8 álláskereső jutott 100 főre, mely értéknél majdnem mindegyik település mutatója rosszabb számokat mutat. Kiemelkedően magasabb a munkanélküliek száma Cibakházán, Csataszögön, Nagykörűn és Nagyréven, ahol ez az érték az országos átlag duplája, vagy annál is több.

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (százalék)

II/10. diagramm: Naponta ingázó foglalkoztatottak aránya (%), Forrás: TEIR

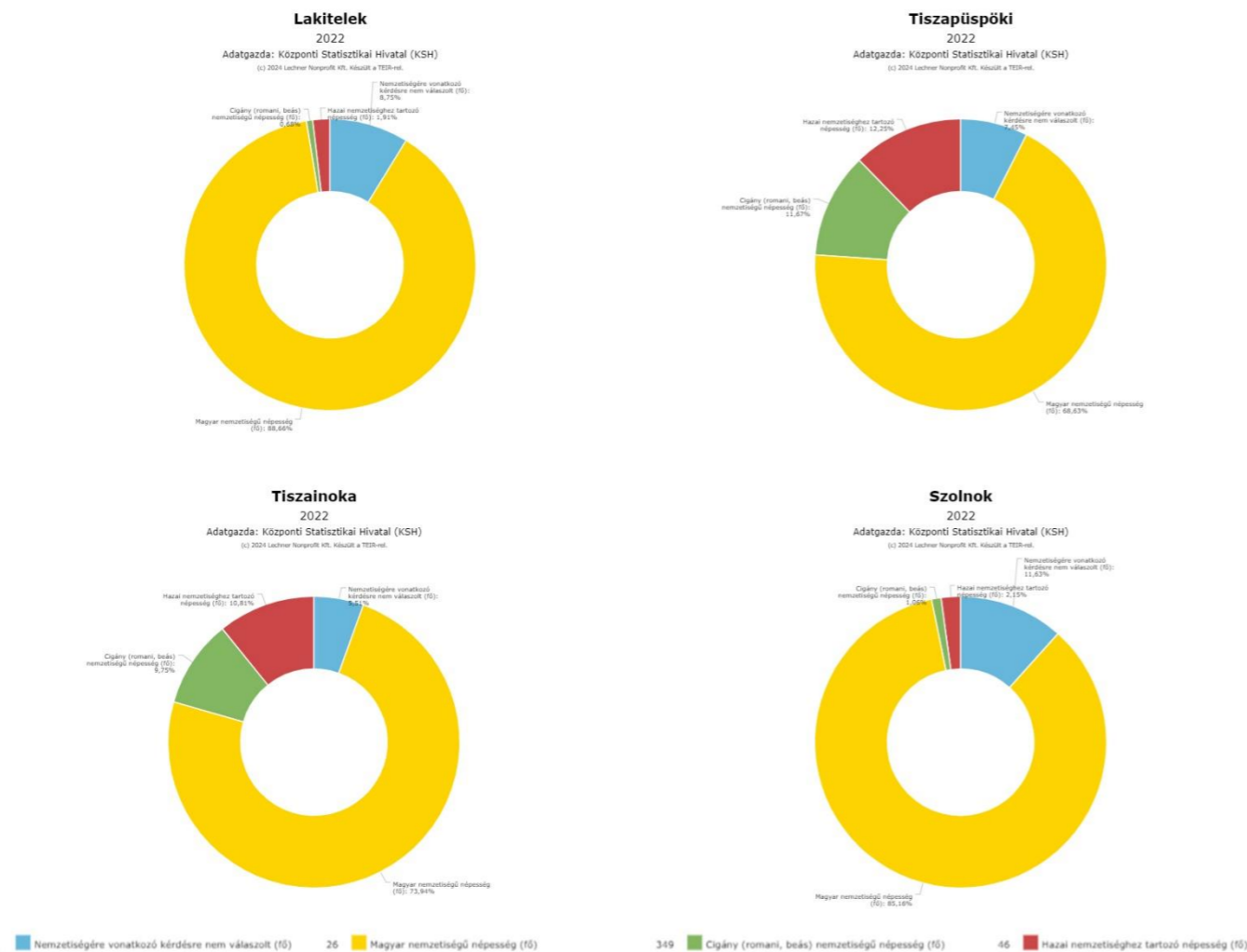
Nyilvántartott álláskereső, 100 15-64 évesre (fő)

II/11. diagramm: Nyilvántartott álláskereső aránya a 15 és 64 éves korúak körében (%), Forrás: TEIR

A települések népességszámának és korösszetételének vizsgálata, valamint a térségben tapasztalható belső mozgások feltárása után érdemes lehet megvizsgálni még az adott településeken megjelenő kisebbségek arányát és helyzetét. A társadalmat színesítő nemzetiségek és etnikai kisebbségek az adott települések kulturális javait és építészeti-, szellemi értékeit is képesek bővíteni. A vizsgált településekre elmondható, hogy csak a cigány etnikum képviselteti magát 1%-nál nagyobb mennyiségben a településeken. Kivételt képez Nagykörű, ahol 1% a német nemzetiségűek aránya. Jelentős cigány etnikum található Tiszapüspökön, ahol 2022-ben a népesség 11,47%-a vallotta magát roma kisebbségnek. Ha a 2011-es adatokat is figyelembe vesszük, akkor csak Tiszapüspökön és Örményes településen nőtt a cigány etnikum aránya.

Ugyanakkor megfigyelhető az is, hogy vannak olyan települések, ahol elhanyagolható bármiféle etnikum aránya, a településen élők legnagyobb részben magyarnak vallották magukat, vagy kisebb számban nem nyilatkoztak a nemzetiségi hovatartozásukkal kapcsolatban.

II/12. diagramm: Nemzetiségek aránya egyes településeken, Forrás: TEIR

II/6. A térséget érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintése

II/6.1. A térséget érintő ágazati koncepciók, területfejlesztési elképzelések és hatályos területi tervek áttekintése

II/6.1.1. A Nemzeti Fejlesztés 2030 – országos fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OTFK) térséget érintő vonatkozásai, Nemzeti Vízügyi Stratégia, vármegyei területfejlesztési koncepciók térségi vonatkozásai

Az OTFK (Nemzeti fejlesztés 2030) Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye számára a következő fejlesztési irányokat tűzte ki:

- Kapcsolódás a fejlődő fővárosi térséghez és M1-M5 tengelyhez a közút- és vasúthálózat fejlesztése, az innováció és a gazdasági együttműködés bővítése által.
- Versenyképes megye kialakítása Szolnok térsége súlyának növelésével...
- Az agrárium együttműködésen alapuló megújítása a tájfenntartó kapacitás növelése és a termelés bővítése érdekében.
- Kiegészítő Tisza-mente és kultúrtáj hálózata létrejöttének előmozdítása összehangolt vízügyi, környezetvédelmi, energetikai, turisztikai és vidékfejlesztéssel.

- A népességmegtartó képesség növelése a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, a képzettség és az egészségi állapot javítása, a felsőfokú oktatás fejlesztése és az infrastrukturális felzárkóztatás folytatása segítségével.
- A leszakadó térségek és társadalmi csoportok felzárkóztatása...

A NEMZETI VÍZSTRATÉGIA /Kvassay Jenő Terv (KJT) – a magyar vízgazdálkodás 2030-ig terjedő keretstratégiája és 2020-ig terjedő középtávú intézkedési terve, a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III.12.) Korm. rendelet értelmében vízügyi szakpolitikai stratégia. KJT célja a társadalom és a víz viszonyának a feltárására támaszkodva intézkedések megfogalmazása, hogy elkerülhessük a világot fenyegető vízválságot és időben megtehessek a szükséges intézkedéseket. A KJT a több szempontból is említi a térséget a vízgazdálkodási szempontból kihívással küzdő területként:

- „a szélsőséges vízhiányok gyakoribbá váltak, több folyókhhoz hasonlóan a Tisza, a Sebes-Körös is döntött negatív rekordot, elérve vagy alulmúlva az eddig észlelt legkisebb vízállást,
- fokozódik a térségi vízszétosztás szükségessége a vízhiányos területekre (pl. vízátervezés a Tiszából a Körös-völgybe, a Tisza-tó üzemeltetése a Tisza élő jellegének a fenntartása és Szolnok vízellátása érdekében...
- gyakoribbá váltak a rendkívüli hevesességű, viszonylag kis területre kiterjedő, villámárvizek (pl. 2010. Észak-Magyarország, 2015. budapesti vízözön),
- felszíni és felszín alatti vizeink jelentős része nem éri a VKI által megkövetelt „jó” állapotot.”

A számos további kihívás közül kiemelkednek a következők:

- A vízproblémák jelentős részének megoldásához ma már ágazatközi együttműködés, a társadalmi tudatosság növelése és az értékrend kedvező irányú befolyásolása szükséges.
- A vízgazdálkodás meghatározó kihívása a területhasználati módok változása (pl. a birtokszerkezet megváltozása; arra alkalmatlan, vízjárta területek művelésbe vonása; a városiasodás; a folyók medrének árvízszintet növelő használata; a vizekkel szembeni fokozódó rekreációs igények stb.).
- A biológiai sokféleség megőrzésében rendkívüli jelentőségű a vizes élőhelyek szegényedésének, az ökoszisztéma-szolgáltatások további hanyatlásának a megállítása. A víz, mint gazdasági erőforrás – termelési tényező – alacsony kihasználtsága hazánkban.

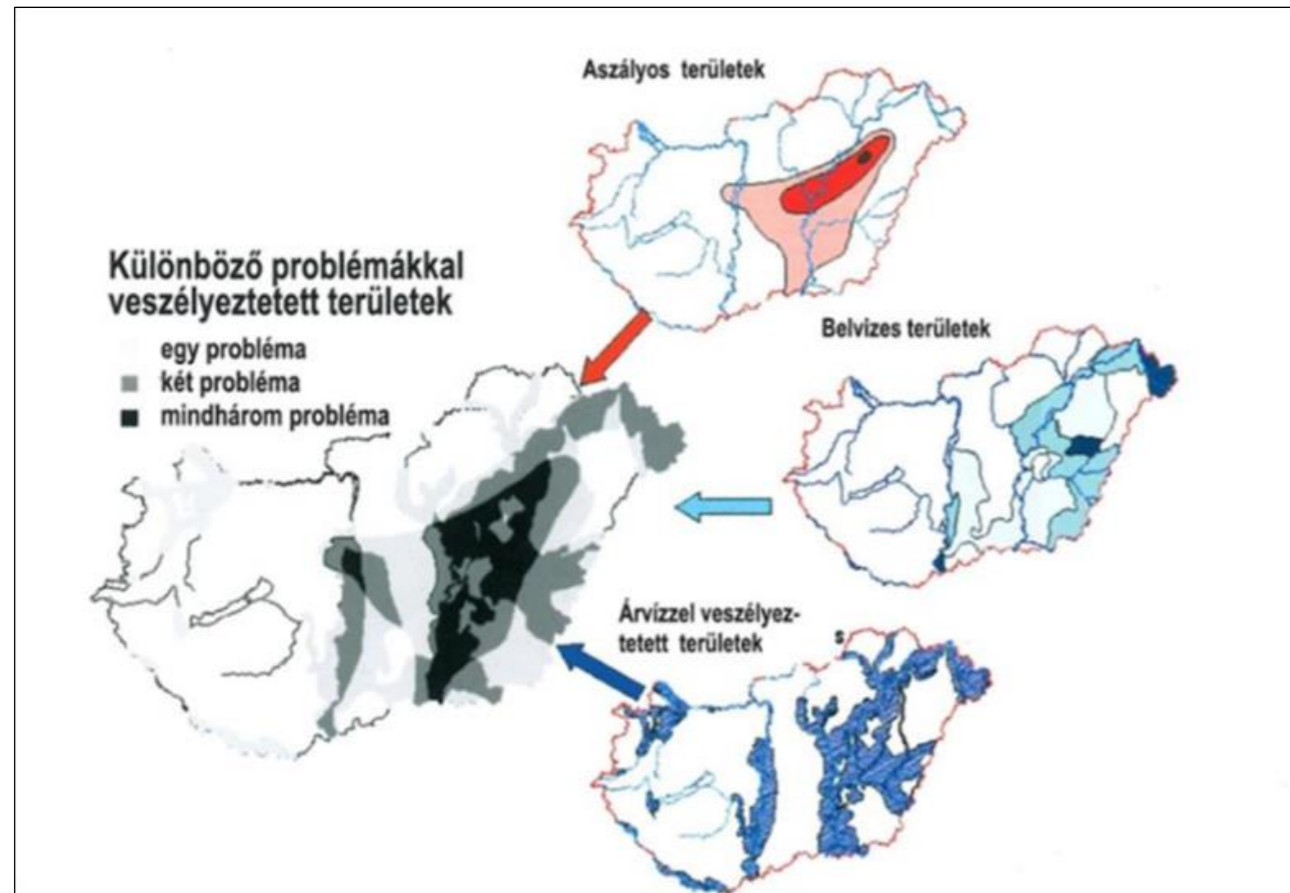
A KJT hangsúlyozza a természetes folyóvizek védelmét és azok természetes állapotának megtartását, valamint a mezőgazdaság vonatkozásában a természeti adottságokhoz jobban igazodó tájgazdálkodás megvalósulását, így ezek tekintetében a természetvédelem és ökológia igényeihez igazodó vízgazdálkodási keretrendszert vázol fel. A KJT az alábbi hosszútávú célokat formálta meg:

1. Vízvisszatartás és vízszétosztás a vizeink jobb hasznosítása, a gazdaság-támogató vízgazdálkodás érdekében
2. Kockázat megelőző vízkárelhárítás
3. A vizek állapotának fokozatos javítása, a fenntartható jó állapot elérésére
4. Minőségi víziközmű-szolgáltatás és minőségi csapadékvíz-gazdálkodás elviselhető fogyasztói teherrel mellett.
5. A társadalom és a víz viszonyának a javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten).
6. A tervezés és irányítás megújítása
7. A vízgazdálkodás gazdasági szabályozó rendszerének újjászervezése

A Vízüsszatartáshoz kapcsolódóan a KJT az alábbi intézkedéseket fogalmazza meg:

- „A vízüsszatartást támogató jogi és műszaki szabályozási környezet kialakítása. Vízkészletekhez igazodó vízhasználatok ösztönzése.
- A vizek területen tartását ösztönző szabályozásra és az ehhez alkalmazkodó agrárgazdálkodási formák támogatására van szükség...
- A vízszolgáltatási rendszerek (belvízi és öntözési vízhálózat) felülvizsgálata, indokolt esetben azok átalakítása, felújítása, fejlesztése, újak építése. A többfunkciós vízrendszerek számának növelése (belvízelvezetés, medertározás, vízpótlás)
- Helyi meder- és területi vízüsszatartás, a természetes lehetőségek kiaknázása, a tározási lehetőségek megőrzése, kis tározók építése, kialakítása...”

Az 1998 óta rendre rekordokat döntő árvizek elleni védekezést segíti az új Tisza-völgyi árvédekezési doktrína (a Vásárhelyi-terv Továbbfejlesztése – VTT) kidolgozása, de kedvezőtlen, hogy az eredetileg elképzelt komplexitással szemben egyoldalúan árvízvédelmi célokra szűkült a megvalósítása.

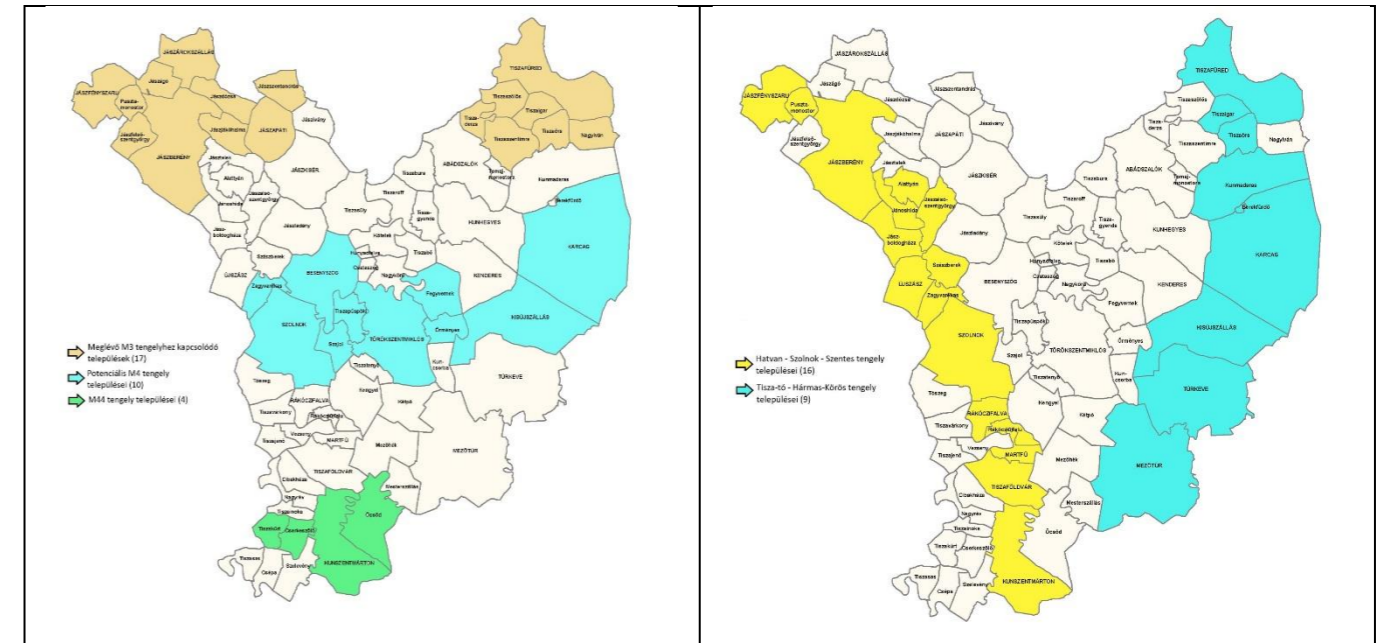

II/16. ábra: A Nemzeti Vízüstratégia / a Kvassay Jenő terv a térséget több szélsőséges jelenség által érintettnek jelöli: az árvizek, belvizek, az aszály előfordulása egyaránt előfordul itt, Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

A tervezett naturparkot érintően két vármegye területfejlesztési koncepciójából az alábbi releváns megállapításait emeltük ki:

JNSZM 2030, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció 2021-2030 hosszú távú területi jövőképében, Szolnok Megyei Jogú Város és településegysége, a jövőben is a megye regionális pólusa marad és fejlődik.

- Szolnok-Cegléd-Kecskemét központokkal az M8 tengely mentén – a Közép-Alföldön – kialakul egy nemzetközi jelentőségű gazdasági pólus térség. Szolnok a hazai vasúti járműgyártás központjává fejlődik, Törökszentmiklós fokozatosan a hazai mezőgazdasági gépgyártás és mezőgazdasági gépipari innováció egyik meghatározó centrumává válik, Martfű és Tiszapüspöki élelmiszerfeldolgozó kapacitásai továbbra is biztos alapjai a megye mezőgazdaságának. Az M4 szolnoki északi elkerülője új területeket tár fel az iparfejlesztés számára, amely újabb nemzetközi és hazai szereplők számára ad betelepülési és növekedési lehetőséget.
- A megye meghatározó súlyt képvisel az Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zónában a Szolnok-Debrecen gazdasági tengely megerősödése révén, a kiépült M4-re és a megújult 100-as vasútvonalra alapozva.
- A gazdasági bázis új eleme a gyógyfürdők (Berekfürdő, Kisújszállás, Tiszafüred, Karcag, Túrkeve, Mezőtúr, Cserkeszlő) szolgáltatásai iránt növekvő a kereslet.
- Az agrárium és annak kiszolgáló, feldolgozó létesítményeinek fejlesztésével stabil gazdasági bázis jön létre. A Nagykunság szerepe fokozatosan minden téren megerősödik a Szolnok – Szajol - Törökszentmiklós – Kisújszállás – Karcag tengely megközelíthetőségének (M4) kiépülésével.
- A Tiszazug és Mezőtúr térsége a kialakuló Körös-menti együttműködésben fontos agrár- és turisztikai zóna. A térség turisztikai központja Cserkeszlő.

II/17. ábra: Kelet-Nyugati és Észak-Déli tengelyterületek Jász-Nagykun-Szolnok megye területfejlesztési Koncepció, Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változat 2021 – 2027

A 2021-2027 időszakra a Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program Operatív Programrésze kiemelten foglalkozik a Tiszakécskei járással. A Tiszakécskei Járási Zászlóshajó programja a térség turisztikai erősségeire építve ezt a területet szeretné továbbfejleszteni:

- Tiszakécskén a gyógy- és élményfürdő fejlesztése.

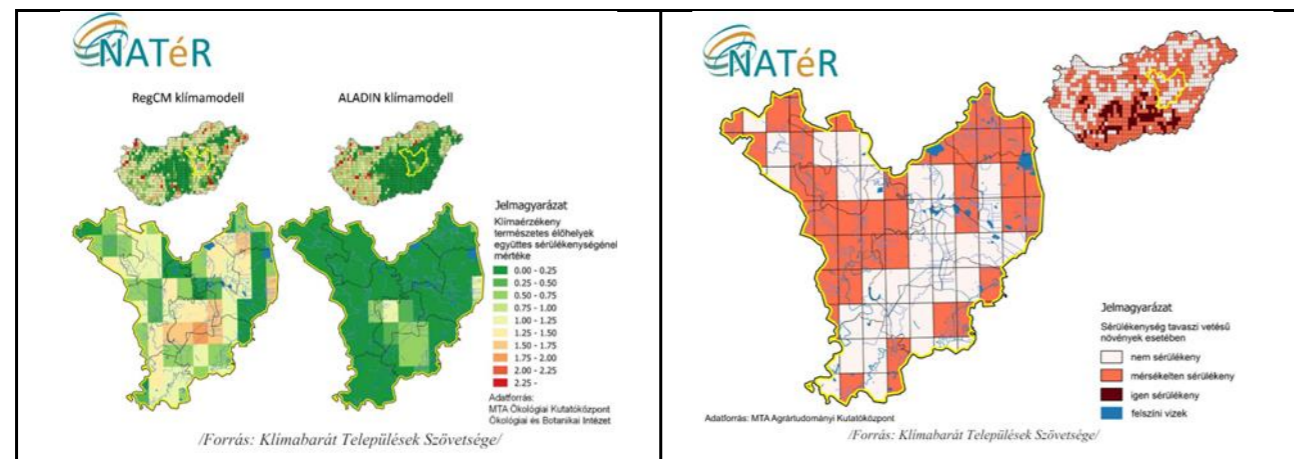
- Lakiteleken a Lakitelek Népfőiskola, továbbá a Lakitelek-Töserdő és Tösfürdő turisztikai a meglévő turisztikai attrakció felújításával, és új funkciókkal.

A térség jobb turisztikai elérhetőségét szolgálja a két tervezett kerékpárútfejlesztés:

- Lakitelek-Szentkirály,
- Tiszaug – Öcsöd (Jász-Nagykun-Szolnok Megye koncepciójához és stratégiájához illeszkedve).

A Jász-Nagykun-Szolnok Megye Klímastratégiája (2017) kiemeli, hogy a nyári aszály nagyobb károkat okoz a térségben a mezőgazdaságnak, mint az általában télvégén, kora tavasszal előforduló belvizek, így a belvizek (többlet vizek) helyben tartásának is kiemelt feladatnak kell lennie. A víztöbblet megfelelő víz- és tájgazdálkodással a térség javára fordítható. Az áttérés ugyanakkor több szakág szoros, kompromisszumos együttműködését (elsősorban mezőgazdaság, vízgazdálkodás, környezet- és természetvédelem), és a jelenlegi üzemeltetési/gazdálkodási/fenntartási rendszer felülvizsgálatát kívánja meg.

Az éghajlatváltozás várható mezőgazdasági hatásainak becslésére használt termés-szimulációs modellt összekapcsolták a rendelkezésre álló éghajlatváltozási modellekkel. A modell eredményei szerint a tavaszi vetésű növények (pl. kukorica) vonatkozásában komoly terméseszkennéssel kell számolni a távolabbi jövőben (2071–2100), azaz e termények terméshozványa egész Magyarország területén csökkenni fog. Ugyanakkor az őszi vetésű növények - például búza, árpa, repce - szignifikánsan magasabb (30-50%-al nagyobb) terméseket hozhatnak a vizsgált periódusban. A modell alapján megállapítható volt, hogy aszályveszélyeztetettség szempontjából a vizsgált térség országos viszonylatban a közepesen sérülékeny.

II/18. ábra: Jász-Nagykun-Szolnok Megye természeti értékeinek veszélyeztetettsége és Aszály veszélyeztetettsége, Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok Megye Klímastratégiája (2017)

A megyei stratégia a mitigációs beavatkozásainak célja az üvegház-gázok kibocsátásának csökkentése, ezzel csökkentve a globális felmelegedés mértékét. Ez részben az energiafelhasználás csökkentésével, részben az energia igény megújuló energiák bevonásával történő előállításával érhető el.

A stratégia a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás keretében célul tűzte ki az ár- és belvizek előlététől védett területek arányának min. 15%-kal történő növelését, a vízkészletek megtartásával (vízvisszatartás, tározás) érintett területek arányának min. 15%-kal történő növelését, a a globális klímaváltozás okozta humán-egészségügyi terhelés mérséklésébe bevont lakosság számának növelését, az inváziós fajok általi ökológiai veszélyeztetettséggel érintett JNSZ megyei területek helyreállításának min. 25%-kal történő növelését, az ökológiai gazdálkodásba bevont területek nagyságának min. 15%-kal történő növelését, a megyei turisztikai kínálat klímaváltozáshoz történő alkalmazkodásának növelését a lakosság széles rétegeinek bevonásával, a Városok klímatudatos fejlesztését. További specifikus adaptációs célkitűzések: a Turisztikai szempontból kiemelkedően fontos vizes élőhelyek megőrzése (főként a Tisza élő és holtágai vonatkozásában), az éghajlati feltételek várható jövőbeli alakulásával számolva a megye egyedülálló termálvízkészletének megőrzése, az energetikai szempontú kiaknázásához szükséges feltételek megőrzése. A stratégia továbbá kiemelt hangsúlyt fektet a szemléletformáló intézkedésekre.

Bács-Kiskun megyét évtizedek óta komoly vízhiány sújtja, a talajvíztükör egyes helyeken több métert süllyedt.

A vízhiány kezelését az éghajlati paraméterek változása várhatóan tovább fog nehezíteni. Emiatt a Bács-Kiskun megyei klímastratégia egyik fő üzenete és koncepcionális célkitűzése valamennyi olyan módszer és eljárás ösztönzése, amelyek a víz visszatartására, illetve a víz pótlására irányulnak. A stratégia továbbá kiemeli, hogy Bács-Kiskun megyében különösen az agrárinnováció tölthet be úttörő szerepet a klímaváltozással kapcsolatos erőfeszítések eszközeként. A stratégia kiemeli az agrárinnovációt, mint eszközt a klímaváltozáshoz alkalmazkodásban.

II/6.1.2. A térséget érintő vidékfejlesztési stratégiák

A vizsgált területet több Leader vidékfejlesztési Egyesület érinti

A Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület 2023-2027 stratégiája célrendszere:

- A vidéki térségekben mikro- kis - és középvállalkozások indítása, támogatása, szolgáltatásainak és digitalizációjának fejlesztése,
- Energiahatékonysági megoldások támogatása, klímabarát, víz-visszatartási, környezetvédelmi megoldások helyi szinten,
- Helyi összefogásra épülő természeti és egyéb értékeket hagyományokat, egyedi termékeket bemutató komplex programok támogatása,
- Helyi közösségek és tagjainak egyéni felelősségvállalási és együttműködési készségeinek fejlesztése

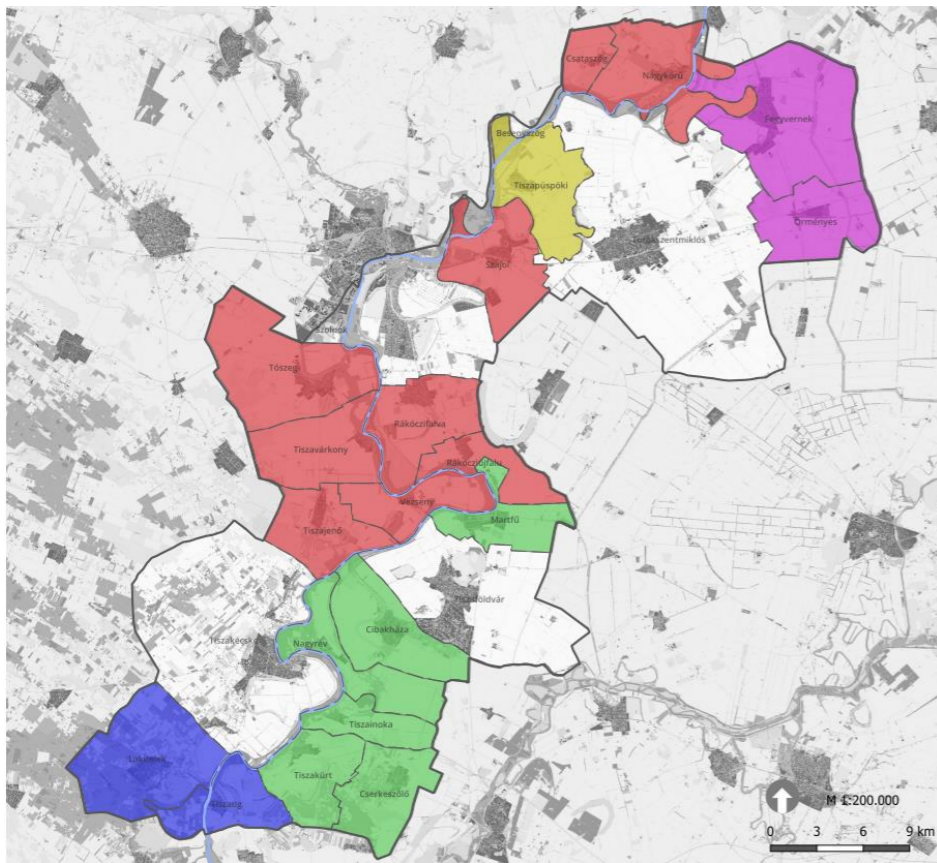
Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület stratégiai terve 2011

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő LEADER célkitűzései:

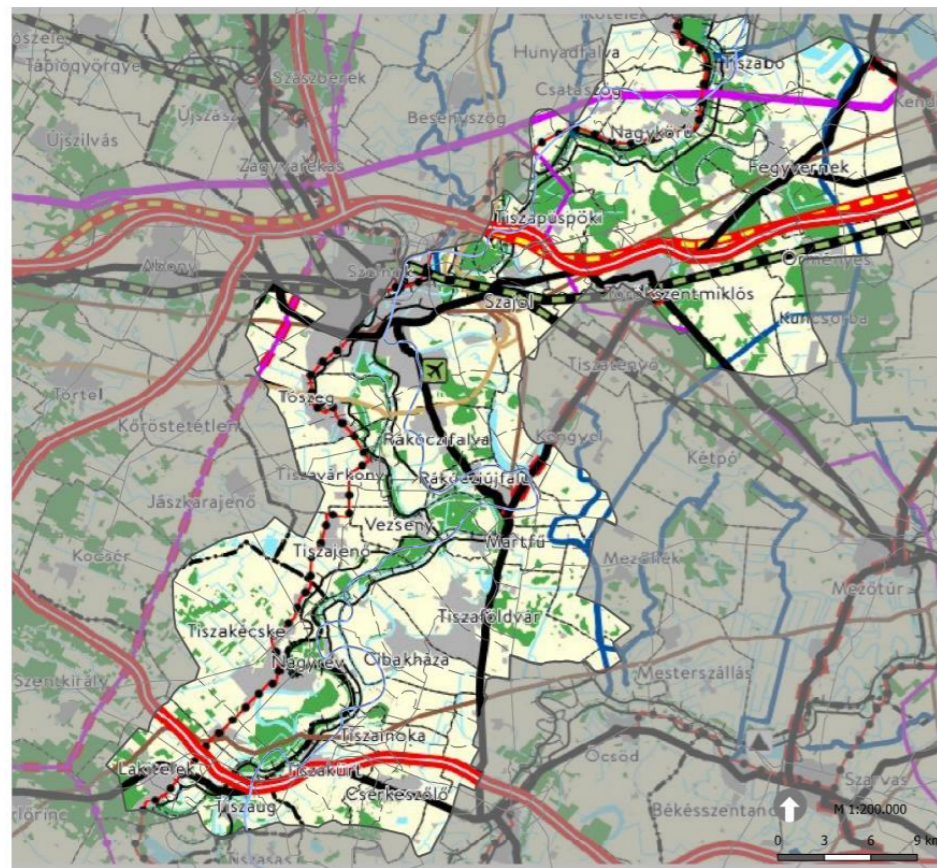
- A térség egészségügyi szolgáltatásainak, elérhetőségének fejlesztése
- A térség szabadidős tevékenységének támogatása a mozgásra való nevelés ösztönzése és a kulturális események népszerűsítése érdekében
- A térségben élő vállalkozók, gazdaságok jövedelemtermelő képességeinek javítása
- Önkormányzati külterületi földutak karbantartása, javítása
- Civil szervezetek a biztonságért

UMVP, de nem LEADER célkitűzések:

- Mikrovállalkozások létrehozása, fejlesztése
- Turisztikai tevékenységek ösztönzése
- Falumegújítás és -fejlesztés
- Vidéki örökség megőrzése

II/19. ábra: A térséget érintő Leader csoportok, Forrás: saját ábra

II/20. ábra: Az Országos Szerkezeti terv a térségben, Forrás: saját ábra

Középt-Tisza Vidéki Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Leader csoportok

Jelmagyarázat

Leader csoportok

- Homokhátság Fejlődésért Vidékfejlesztési Egyesület
- Középt-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület
- Nagykunságért Vidékfejlesztési Egyesület
- Tisza-menti Leader Közhászú Egyesület
- Tiszazugi Leader Egyesület

Tervezési terület határa
Településhatár
Utak
Tisza

Készítette: Tájéptézési Msc 2. évf. MATE MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Adatforrás: Tiszai Tájéptézési, Településtervezési és Diszkontárszati Intézet Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék
Készítés dátuma: 2024.03.26 Budapest, Villányi út 29-43

Település	Erdők övezete	Település közigazgatási területe (hektár)	Mezőgazdasági térség (hektár)	Ökológiai hálózat puffertünetének övezete	Vízgazdálkodási térség (hektár)	Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	Tájvédelmi terület övezete	Nagyvízi meder övezete	Települési térség (hektár)	Ökológiai hálózat magterületének övezete	Erdőgazdálkodási térség	Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	Vízminőség-védelmi terület övezete
Cibakháza	113,2	3820,57	2913,74	1,84	206,65	6,69	1167,19	132,23	586,63		113,54	513,07	683,43	15,33	1596,31
Csataszög	66,01	1120,61	962,94		13,84		83,6	62,44	83,22		60,62	91,5			78,87
Cserkeszőlő	430,3	3070,25	2141,45		20,76		2335,77		456,17	271,1	451,87	167,46	40,24	40,26	3070,25
Fegyvernek	135,1	7147,67	4420,65		57,31	629,7	479,54	72,35	682,09		1987,62	747,76	521,03	1857,77	6690,76
Lakitelek	2016	5466,19	2648,27		56,37			687,93	658,8	683,03	2102,75	111,86	155,3	47,7	5466,19
Martfű	119,1	2307,96	1574,74		45,9	261	169,96	132,8	513,31		174,01	230,24	278,44	70,12	766,28
Nagykőrű	491,4	4281,18	2611,68		203,41		888,13	796,4	409,37	145,98	1056,7	969,07	28,99	621,88	1945,48
Nagyrév	463,7	2978,65	2148,72		202,19		753,45	666,57	161,06		466,67	465,16	66,98	14,52	1954,89
Rákóczifalva	339,2	3594,3	2277		93,65	3,87	546,83	825,57	485,14		738,51	988,74	145,47	407,01	3594,3
Rákócziújfalva	111,0	1961,14	1524,09		29,56	191,97	275,83	224,06	191,37		216,13	221,4	277,04	110,14	1103,13
Szajol	371,7	3697,2	2160,84		157,24	20,23	1418,4	659,31	864,08		515,06	560,15	858,41	179,2	2900,57
Szolnok	1443,2	18724,13	10537,0		532,34	19,24	4024,6	2009,94	6227,95	585,84	1426,81	3289,87	445,65	509,89	9886,06
Tiszaföldvár	196,3	8033,7	5472,03	101,8	134,96	20,55	296,1	163,16	1423,64	59,38	1003,12	226,39	172,69	808,9	4817,47
Tiszainoka	197,2	1792,1	1469,36		33,07		829,4	106,17	79,32	27,68	210,4	560,67		15,15	1777,94
Tiszajenő	202,3	2819,0	2165,09		41,11		975,8	841,74	285,55	367,8	327,28	570,01		121,3	955,77
Tizakécske	1567,	13327,1	8745,2	96,2	271,67		1629,1	1009,3	1469,71	931,42	2840,55	1102,98	29,49	1252,0	11091,19
Tizakürt	211,7	2836,9	2378,55	49,4	32,04		1866,9	151,39	210,02	352,95	216,33	552,07		2,82	2836,94
Tizapüspöki	575,3	3745,1	1725,44		106,4		891,7	663,06	358,79	61,55	1554,48	812,23	23,33	992,4	2866,66
Tiszaug	443,4	2503,8	1392,86		178,55		2503,8	1006,15	181,57	727,56	750,82	633,6		309,7	2503,8
Tiszavárkony	231,2	3562,6	3047,55		27,43	258,08	602,0	384,68	255,74		231,92	384,9	169,14	2,8	1879,3
Tószeg	452,9	5916,7	4717,01		72,55	12,36	2378,9	1349,44	621,54	9,52	505,68	1599,49	364,43	32,8	1856,19
Törökszentmiklós	959,2	18516,38	10132,6		127,06		504,5	428,81	1938,44	182,9	6318,15	1849,41	550,1	5369,7	4495,25
Vezseny	464,7	2516,7	1162,53		112,69	64,53	567,5	1607,74	170,36		1071,18	628,62	127,04	598,8	1630,39

II/3. táblázat: Települések érintettsége az OTTr övezetei által, Forrás: TEIR

Az országos és megyei területrendezési tervek kereteket szabnak térség fejlődésének, az alább összeszedtük a fontosabb elemeket belőlük. Az országos rendezési tervből külön hangsúlyos:

- Országos ökológiai hálózat magterülete és pufferterülete kis arányban jelenik meg a térségben, a Tisza és a holtágak az ökológiai folyosó övezetébe tartoznak. Fontos lenne, hogy a folyosók összefüggő hálózatot képezzenek és a pufferterületek ténylegesen védjék az ökológiailag értékesebb területeket.
- Az Erdők övezete jellemzően a Tisza galériaerdőit és mozaikosan kisebb foltokat érint.
- Kiváló és Jó termőhelyi adottságú területek övezete Fegyvernek, Szajol, Szolnok, Martfű, Tiszavárkony térségében érinti a vizsgált területet.
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezetét jellemzően ártéri területeken, valamint nagyarányban Törökszentmiklós térségében jelölte az országos terv.
- Vízminőségvédelmi terület övezete minden települést érint.
- A Tájékvédelmi terület övezete elsősorban a Tisza folyót és galériaerdőket, a holtágakat érinti.

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei területrendezési terve térséget érintő övezetei:

- Tanyás térség kisebb mértékben érinti a térséget (Törökszentmiklós, Örményes, Tiszakécske)
- Rendszeresen belvízjárta területek övezete elsősorban Nagykőrű, Törökszentmiklós, Örményes, Szolnok térsége.
- Ásványi nyersanyag gazdálkodási terület jelentős területeket érint.
- Nagyvízi meder övezete.

Egyedileg meghatározott övezetek:

- A Térszervező városok övezetben a terv kiemeli a város központi szerepének erősítését és ösztönzi a beépített területek növekedésének kontrollálását.
- Térségi együttműködési övezet- Szolnok térségébe ösztönzi a települések együttműködését közös településfejlesztési koncepció készítésének javaslatával.
- Ártéri tájgazdálkodás övezete a Tisza ártéri területeit érinti, ahol vizes élőhelyeket, holtágakat, morotvákat természetközeli terület vagy vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell sorolni és olyan fejlesztési célok meghatározására kell törekedni, melyek biztosítják melyek biztosítják az ártér komplex használatát, az ártéri mozaikos táj fejlesztését, a turisztikai fejlesztés lehetőségeit és hozzájárulnak az adott övezetbe tartozó települések, településcsoportok turizmusának összehangolásához.

Tiszakécske és Lakitelek egyedi adottságaik miatt a Bács-Kiskun vármegyei területrendezési terv több egyedi övezetével is érintett: a Városkörnyéki településeggyüttesek, Gépjárműgyártási beszállítói, Kötőtpályás gazdasági terület, gyógyhelyek és gyógyfürdők, Általános turisztikai fejlesztés, Napelempark elhelyezésére szolgáló különleges terület, Geotermikus energia hasznosítását szolgáló terület, Klímaváltozással fokozottan érintett térség.

II/6.2 Térségi szereplők, stakeholderek

A Közép-Tisza Vidéki Natúrpark létrejöttének tervezése során nagy hangsúlyt kell fektetni a térség résztvevőire, támogatóira úgy, mint a lakosság, a gazdaság, a turizmus, a természet, a kormányzat, az ipar és további szereplők. Ezeknek a csoportoknak az érdekeit, értékeit megjelenítő képviselők összefogására, közös megegyezésére. A partnerség elve, valamint a szereplők bevonásának az erősítése kiemelt fontosságú ebben a folyamatban, hogy mindenkinek az érdekei kellőképpen képviselve legyenek, és egyenlő szinten részesüljenek a hátrányokból és az előnyökből is. A Natúrpark működése és fenntartása az együttműködés, valamint a kommunikáció elvére épül, melynek részei a tájékoztatás és a konzultáció is. A létrejövő partnerségi program a kölcsönös együttműködésen,

tiszteleten alapul, amelyben mind a Natúrpark, mind a résztvevő partnerek is előnyösen vesznek részt.

A partnerségi kapcsolatok csoportjait az alábbiak:

- Szakmai partnerség: Fontos a szakmai tudás és tapasztalat összefogása, megosztása, terjesztése a natúrpark létrehozása és hosszú távú működése érdekében. Ebbe beletartoznak a natúrparkok résztvevői (lakosság, turizmus, természet, kormányzat, ipar, gazdaság stb.), a természet- és kulturális örökség védelmével foglalkozó állami szervezetek, valamint a civil-, és települési és egyéb szervezetek és azok képviselői, amelyek a helyi közösségekért és a természeti, kultúrtörténeti, stb. értékekért tevékenykednek. Továbbá a szakmai háttér segít a helyi közösségek bevonásában, a döntési helyzetekben és segíti a minél könnyedebb fenntartást is.

Ide tartoznak: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Hortobágyi Nemzeti Park igazgatóság, Közép-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság, természetvédelmi és kulturális örökségvédelem helyi és térségi szereplői.

- Együttműködés a helyi szereplőkkel: A Natúrpark együttműködik a helyi gazdálkodókkal és más szereplőkkel, akik fontos szerepet játszanak a terület természeti, és kulturális értékeinek megőrzésében és bemutatásában. Ilyenek a helyi civil szervezetek képviselői például Nagykőrűn a Virágzástól befőzésig egyesület, akik a cseresznyés hagyományokat képviselik. A helyi szövetkezetek, hagyományok és infrastruktúra gondozása, valamint rendezvények szervezése és megtartása is része ennek a partnerségi kapcsolatnak.

Ide tartoznak: Helyi gazdálkodók, civil szervezetek, egyesületek, alapítványok, közösségek, polgármesterek, vezető egyéniségek. pl. Fegyvernek Városi Polgárőr Egyesület, Fegyverneki Romajó Egyesület, Aranykor Alapítvány, "Szülők, nevelők együtt Fegyvernek tanuló ifjúságáért" Egyesület, Borostyán Hagyományörző és Kulturális Egyesület, Családsegítői Szolgálat, Almásy János Nyugdíjas Klub, Kézműves Örökség Egyesület Törökszentmiklós, Nagycsaládosok Egyesülete, Nagykőrűi Virágzástól Befőzésig Egyesület, Nagykőrűért Alapítvány, Haladás Mezőgazdasági Zrt., Juhász major állattartótelep, Csataszögi Polgárőr Egyesület, Tiszta Püspökiért Közéleti, Kulturális, Környezetvédelmi Egyesület, Tiszapüspöki Őszi Napfény Nyugdíjas Egyesület, Tiszapüspökiért Kör Kulturális és Sport Egyesület.

- Leendő, potenciális partnerek: Fontos a partneri kapcsolatok folyamatos bővítése, megújítása, színesítése, beleértve a nem helyi partnerek bevonását is, a környező városokból, vagy valahonnan az országból, de akár külföldi vállalatok bevonásáról is szó lehet. A gazdálkodók és vállalkozások is részt kell, hogy vegyenek a natúrparki kezdeményezésekben úgy, hogy azok összhangban legyenek a natúrpark céljaival és értékeivel. Mind a Natúrpark, mind a vállalkozó jól járhat az ilyen partnerségek révén, amely során a kölcsönös kompromisszumok után kölcsönös előnyökben részesülhetnek.

Ide tartoznak: gazdálkodók, vállalkozók

A partnerségi kapcsolatok erősítése és megtartása a Natúrpark sikeres működésének legfontosabb, nélkülözhetetlen eleme, mivel ezek az együttműködések hozzájárulnak a terület természeti, történeti és kulturális értékeinek megtalálásához, megőrzéséhez és bemutatásához, valamint a fenntartható fejlődés elősegítéséhez.

Települést vezető szereplők:

- Önkormányzatok

- Falugazdászok

Agráriumot érintő cégek listája:

Tiszaföldvárért Mezőgazdasági Szociális Szövetkezet
Cibakháza-Tiszaföldvár-Homok Szőlőtermelőinek és Borkedvelőinek Egyesülete
Tiszaföldvár Város Önkormányzata
Tiszaföldvár és Vidéke Általános Fogyasztás és Értékesítő Szövetkező
Bivalytói Vadászok Rákóczi falva
Martfői Gasztronómiai Egyesület

II/4. táblázat: Az agráriumot érintő cégek listája, Forrás: <https://www.nemzeticegtar.hu/nemzeticegtar/lista>

Településeinket érintő, mezőgazdasági szolgáltatások listája:

Mősze	Tiszaföldvár
S & S Pallas 2000 Kft	Tiszaföldvár
Kármin Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Tiszaföldvár
Piactéri Gazdabolt	Tiszaföldvár
Mezőgazda – 111 Bt.	Tiszaföldvár
Cibagro Termelő, Értékesítő és Szolgáltató Kft.	Cibakháza
Ciszöv 49 Mezőgazdasági Kft.	Cibakháza
Mezőfarm Mezőgazdasági Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	Martfű
Varsány Kft	Rákóczi falva
Kordon Komlótermelő, Kereskedelmi, Szállítványozó és Szolgáltató Kft.	Rákóczi falva
Salixterm Kft.	Rákóczi falva

II/5. táblázat: A településeket érintő, mezőgazdasági szolgáltatások listája,

Forrás: <https://xn--tiszafldvr-04a2w.cylex.hu/>

Szajol

- Tiszakanyar Horgász Egyesület
- Szajoli Polgárőr Egyesület
- Civil Kerekasztal

Szolnok

- Agrár és Falusi Körök JNSZM Egyesülete (AGRARIA-APURE)
- Bereczki Máté Gazdakör
- Civil Regionális Társulás
- Élő és Holt folyóink Alapítvány
- JNSZM Természetbarát Szövetség

- Magyar Közgazdász Társaság JNSZM Szervezete
- Szandaszőlőseért Egyesület
- Szolnok Jövőjéért Alapítvány
- Szolnok Városi Polgárőr Egyesület
- Szolnoki Metszőkör
- Szolnoki Városvédők és Városszépítők Egyesülete
- Szolnokiak Szolnokért Egyesület

Tiszajenő

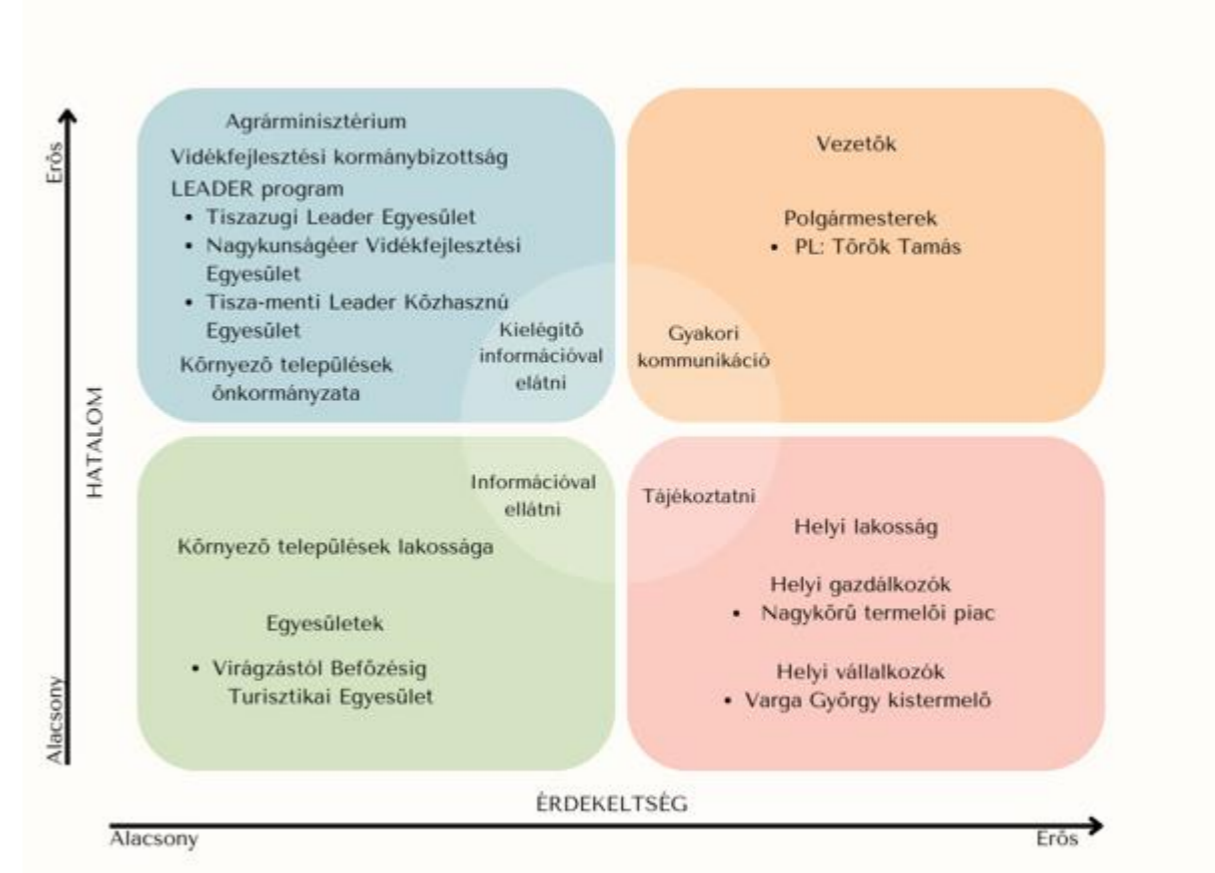
- Polgárőr Egyesület Tiszajenő

Tiszavárkony

- Tiszavárkonyért Kulturális Egyesület

Tószeg

- Gerje-Perje Környezetvédelmi Közhasznú Egyesület
- Tó-Part Közhasznú Egyesület
- Tószegi Tiszavirág Horgászegyesület
- Vezseny
- Polgárőrség Vezseny
- Együtt Vezsenyért Egyesület

II/21. ábra: Térségi szereplők, stakeholderok, Forrás: saját ábra

II/6.3. Az önkormányzatok fejlesztési elképzeléseinek áttekintése

Szajol

- A faluház átalakítása Tájházzá
- Meglévő helytörténeti gyűjteménytár áthelyezése tágasabb épületbe
- A Szajoli Krónika helyi lap működésének folyamatos biztosítása
- A települési értéktár folyamatos fejlesztése
- A mezőőri szolgálat továbbfejlesztése

Forrás: Szajol Községi Önkormányzat Gazdasági Program és Fejlesztési Terv 2020-2024.

Szolnok

- Kemping létesítése
- A belterületek élhetőbbé tétele, vagyis fasorok telepítése
- A változó munkaerő-igényhez alkalmazkodó képzések kiemelkedő támogatása
- Kezdő vállalkozások támogatása képzéssel, tanácsadással és mentorálással
- Összefüggő zöldfelületi rendszer kialakítása és a zöldfelületek minőségi értékének növelése
- Egymásba kapcsolódó terek kialakítása, ezáltal egy térrendszer kialakulása fog megtörténni
- Szandaszőlősi részen közösségi terek kialakítása
- Egységes városkép kialakítása, ezáltal a különböző városrészek összekötése
- Sportolási lehetőségek körének növelése, több közösségi sportpálya létesítésével
- Fogyatékkal élők integrálása

Tiszajenő

- Többségében a túrisztikára épülő fejlesztések, de nem feltétlenül a Tiszához köthetők.

Tószeg

- Zártkertek infrastrukturális fejlesztése
- Fedett piac létrehozása

Nagykőrű

- Mezőgazdasági feldolgozóipar létrehozása
- Kisebb ipari kereskedelmi vállalkozások betelepítése
- A mikro-és kisméretű élelmiszer feldolgozóknak a szoros együttműködésének kialakítása (például szövetkezeti forma, integrátori szerepkör)
- Községi helyszínek kialakítása (például Horgásztó kialakítása)

https://ormenyos.hu/attachments/article/197/oRMeNYES-Telepulesfejlesztési_koncepcio.pdf

Vezseny

- Ártéri tájgazdálkodás

Tiszavárkony

- Jelenlegi rendezvénytár kibővítése
- A humán szolgáltatások megerősítése, ezáltal a helyi közösségek fejlesztése

Tiszapüspöki

- Új szakkörök indítása (5 db) a helyi tanulók számára
- A könyvtári szolgáltatások kibővítése és technikai fejlesztése

Törökszentmiklós

- Ártéri tájgazdálkodás

Tiszakürt

- Ártéri tájgazdálkodás

Tiszainoka

- Ártéri tájgazdálkodás megvalósítása
- Kultúrház felújítása
- A meglévő falu és tanyagondoki szolgálat támogatása
- A helyi hagyományok őrzése (például az őszi farsang)
- kulturális hagyományok ápolása

Csataszög

- Ártéri tájgazdálkodás
- Helyi piac kialakítása

Rákócziújfalú

- Ártéri tájgazdálkodás

Rákóczi falva

- Ártéri tájgazdálkodás
- Új társulások kialakítása a környező településekkel
- Települési imázs kialakítása
- A meglévő programkínálat fejlesztése
- A sportolási lehetőségek biztosítása magas színvonalon, ezáltal közösség építő is lehet
- Városi közösségi terek kialakítása
- A felhagyott barnamezős területek revitalizációja
- A termőfölddel való takarékos gazdálkodás igényének kialakítása a helyi gazdálkodói közösségekben

Nagyrév

- Ártéri tájgazdálkodás
- Tanya és falugondoki hálózat fejlesztése, vagyis személyszállítást szolgáló buszok beszerzése

Cibakháza

- Ártéri tájgazdálkodás
- A gödör madárbarátpark tovább fejlesztése, amely a kerékpárral való könnyebb megközelítésére koncentrálna

Tiszaug

- Horgászturizmus fejlesztése, a Holt-Tiszán, és a hozzá kapcsolódó épületek kialakítása

Lakitelek

- Turisztikai látogató központ kialakítása a Tisza partján (ökoturisztikai)
- Termálfürdő létesítése

Tiszakécske

- A Holt-Tisza part közösségi, turisztikai lehetőségeinek kihasználása és közösségi terek kialakítása
- Csónakikötő létesítés
- Szabadtéri színpad építése
- Sportrendezvények, családok, gyermekek számára

- Gyógyhelyhez tartozó turisztikai fejlesztések
- Akikre büszkék vagyunk c. projekt továbbfejlesztése
- Ifjúsági közösségi tér kialakítása (Templom tér 14)
- A településen élő idős emberek megtanítása az infokommunikációs eszközök használatára
- Meglevő kerékpárút-hálózat felújítása, új kerékpárutak építése
- Térfigyelő rendszer kialakítása
- Lovaspálya közösségi tér felújítása, kiszolgáló épület építése
- Tanyafejlesztés

Tiszaföldvár

- A Döbrei János úton a már meglévők mellett új játszóparkok és pihenőparkok létrehozására
- A homoki városrészben lakók számára egy közösségi tér kialakítása, ahol gondozhatják facsemetéiket vagy más növényeiket.
- A magán területek tervszerű megvásárlására és kisajátítására
- A településen átvezető állami közutak esztétikai környezetének rendezése
- A városközpontból (Nefelejcs, Malom, Kossuth, Szerviz, Virág és a Mártírok utak) a nagy tömegű gépjárművek kitiltása és az intézmények belső parkolási feltételeinek megteremtése
- A kerékpárutak és parkon átvezető gyalogosok számára kiépített sétányok kiépítése
- A homoki térség újboli felfuttatása mezőgazdasági és kertészeti tevékenységekkel
- Településközi összefogással új ipari park létrehozása

Martfű

- A Tisza-parti sétány teljes kiépítése
- További rekreációs zöldfelületek létrehozása a település belterületének központi részén
- A régi temető ravatalozójának felújítása
- Az új temetőben egy szakrális megemlékezési helyszín kialakítása, amely egy urnafal lesz
- Idősek otthonának kialakítása
- Épített építészeti örökségelekről való gondoskodás (a BATA lakótelep rekonstrukciója)

Fegyvernek

- A helyi termékek támogatása és piacra jutásának segítése
- Új piac létesítése
- Új vállalkozások támogatása és ösztönzése
- Szakemberek képzése
- Állattartó telepek és mezőgazdálkodási feldolgozó üzemek létesítése

II/6.4. A térség társadalmi szervezetei fejlesztési elképzeléseinek áttekintése

A térséget illetően a legtöbb társadalmi szervezet Szolnokon működik, mivel a darabszámuk a 100-at is meghaladja. A kutatási eredmények 114 szervezett mutattak ki. A második legtöbb szervezet Martfűn található, míg a harmadik helyett Törökszentmiklós foglalja el. A legkevesebb Tiszavárkonyba és Tiszajenőben van az 1 darabszámmal. Fejlesztéseiknek elképzeléseiknél központba, adott szervezetre jellemző tevékenységi kör, minél szélesebb körbe való képviselése és megőrzése, valamint a tevékenységi kör bemutatása másoknak is. A sport szervezetekre jellemző, hogy támogatják a Tiszán való aktív túrizmust, míg vannak olyan szervezetek (szolnoki metszőkör) amelyek, pedig a hagyományos tájgazdálkodást igyekeznek fenntartani. A hasonló szervezetek fejlesztéseinek elképzelései, hogy tudást adni az emberek kezébe és remélik, hogy a tudás helyben hasznosul. A kulturális civil szervezetek, főleg a hagyományok ápolásába és az erre felépített programokba látják a fejlesztési lehetőségeket (pld a Nagykőrű cseresznyevirág ünnep). Fontos, hogy mindegyik esetében a saját fejlesztéseivel a térség fejlesztéseit is szem előtt tartja.

II/6.5. Fejlesztési eszköz- és intézményrendszer elemzése

II/6.5.1. A területfejlesztés forrásainak elemzése (nemzetközi, központi költségvetési, önkormányzati források, a gazdasági egységek beruházásai, a különféle szervezetek fejlesztései, a háztartások)

A vizsgált térségben a területfejlesztési projektek leginkább uniós vagy állami támogatásból valósulnak meg. A települések saját forrásból csak az 5-10%-os önerő szükségletű fejlesztéseket tudják megvalósítani. A térség életében a fejlődést ösztönző beruházások (turizmusfejlesztés, gazdaságfejlesztés) csak állami vagy EU támogatásból lehetségesek. Az állami forrásokat tekintetében elmondható, hogy mértékük mindegyik településen visszaesett, és már nem számítanak mérvadónak a térség területi fejlesztési során.

A térség egyértelműen legnagyobb arányban az EU forrásait használja fel. A legnagyobb mértékben felhasznált programok a Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP), a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP), a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz), és a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz). Kiseb mértékben EU forrásként megjelenik még a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz), a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP) és a Mobilitás Operatív Program (MIOP).

Utóbbi forrásokat a települések széleskörűen használják (pl.: piac bővítése, Mártírok úti bérlakások fejlesztése, Zánka tábor felújítása, belterületi közutak fejlesztése, helyi és térségi turizmusfejlesztése), emiatt hatékonyak tekinthetők. Utóbbi beruházások jellemzően 150.000 Ft-tól kezdődnek. A források felhasználásból megállapítható, hogy azok például a szociális funkciók és a közlekedés javítását, valamint a műszaki infrastruktúrát és a sportot szolgálják. Az önkormányzati forrásokat tekintve jól látszik a különbség, mivel itt jellemzően városmarketing programok megvalósítására használják. A térségből kiemelkedik e tekintetben Tiszaföldvár, mivel itt viszonylag nagyobb értékű beruházások is megvalósíthatóak, ilyen például a Homoki városrész tájrehabilitációs tervének kidolgozása. Egyházi finanszírozással szintén csak Tiszaföldvár esetében beszélhetünk, amit a településen található református templom felújításához használtak fel. A magántőke bevonása a finanszírozásba az egyik közös célja a térségnek. A háztartásokat figyelembe véve a legtöbb forrást a fejlesztésre Martfű és Rákóczi falva biztosít, amely a lakásállomány összetételének javítását és a hátralékot felhalmozó háztartások számának csökkenését jelenti.

II/6.5.2. A területfejlesztés intézményrendszere (szervezet, működés, együttműködés)

Az előző fejezetben említett fejlesztési forrásokat központi intézményrendszer menedzseli. A fejlesztéspolitikai intézményrendszer jelenlegi formájában 2014. január 1. óta működik. Ekkor kerültek az operatív programok irányító hatóságai az ágazati minisztériumok intézményi keretei közé. Térségi szinten a vármegyei önkormányzatok felelősek a vármegyei területfejlesztési koncepció és program elkészítéséért.

A vizsgált kistérség alapidokumentuma a Jász-Nagykun-Szolnok Területfejlesztési Program. A program a térségre nézve stratégiákat és operatív programokat jelöl ki, a költségigényükkel együtt. Az intézményrendszer következő lépcsőfoka Jász-Nagykun-Szolnok Területfejlesztési Koncepciója, mely a célkitűzéseket tartalmazza a vizsgált településeink számára. Utóbbi dokumentum megalkotását a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat végzi együttműködve a Megyei Önkormányzati Hivatallal. A koncepciót a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés bocsájtja közvitára. A Jász-Nagykun-Szolnok Területfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó döntések meghozatalának feladata a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzaté, míg a szakmai döntésekért a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Hivatala felel. A vizsgált térségünkben a területfejlesztéséért leginkább a Szolnoki (Martfű, Rákóczi falva, Rákócziújfalú) és a Kunszentmártoni (Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév) Többcélú Társulás felel. A területfejlesztést ösztönző további szervezetek nem jellemzik a vizsgált térséget.

Az együttműködéseket tekintve egy darabot említhetünk meg, mely a Tiszazugi Önkormányzatok Társulása. A Társulásban Martfű, Cibakháza, Nagyrév és Rákócziújfalú vesz részt aktívan. Az együttműködés a hulladék gazdálkodás és az egészségügyi feladatok ellátásának fejlesztése miatt jött létre. A vizsgált kistérség törekszik a többirányú együttműködésre egymás között és a környező településekkel is. Utóbbi a települések Integrált Településfejlesztési Stratégia támasztja alá.

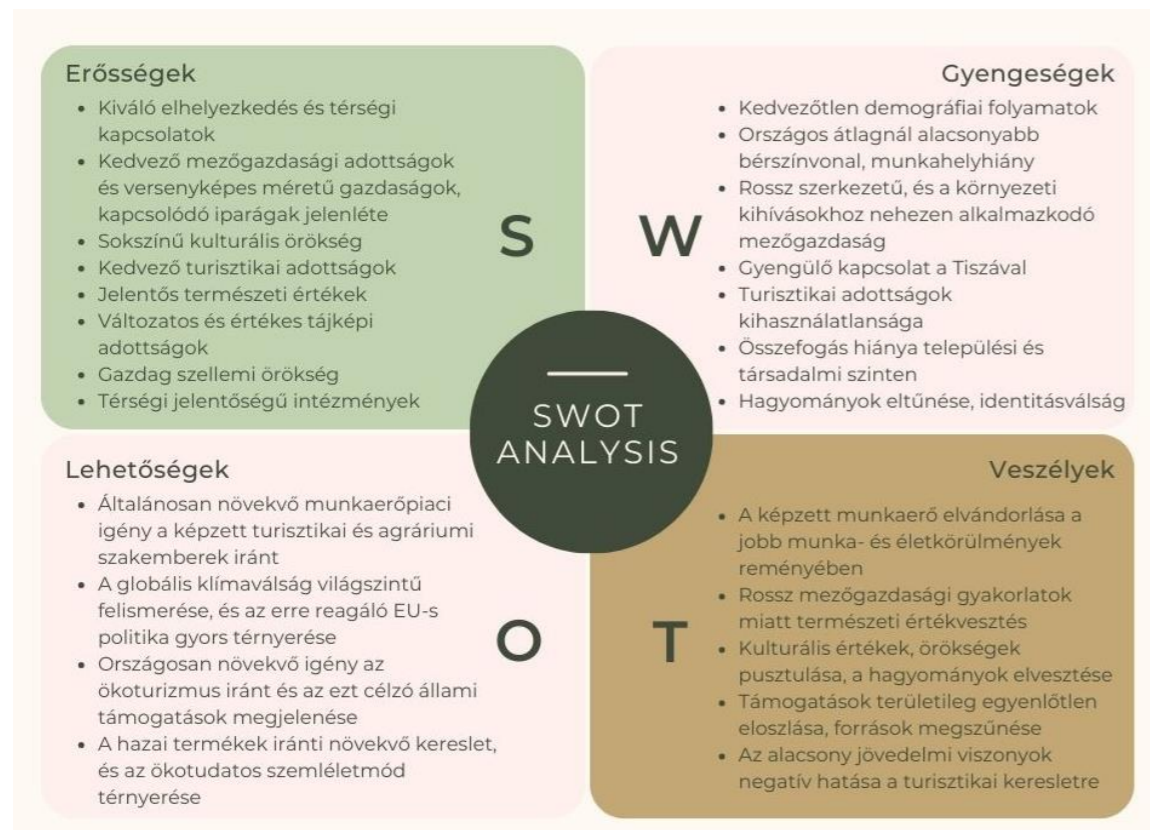
A vármegyei önkormányzat fontos szerepet tölt be vidékfejlesztési koordináció terén a térségben így többek között

- összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a vármegyei fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal;
- elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösség vezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait;
- részt vehet a helyi akciócsoportok és a közösség vezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében;
- külön megállapodás alapján a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat láthat el;
- nyomon követi és értékeli a vidékfejlesztési akciók lebonyolítását és monitoring bizottsági feladatokat lát el a programok végrehajtásához kapcsolódóan.

Mint fejlesztést segítő intézményrendszer, meg kell említeni a Leader csoportokat, amelyek a vidékfejlesztés legfontosabb szereplői. A vizsgált területet több Leader vidékfejlesztési Egyesület érinti: a Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület, és a Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület a legfontosabbak.

II/7. SWOT elemzés

Az elemzés célja, hogy egy táblázatba rendezve szedje össze a vizsgált térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. Az erősségek-gyengeségek tényezőpáros a tervezési terület belső tényezőit, míg a lehetőségek-veszélyek páros a külső tényezőket elemzi. Az elemzés előnye, hogy a vizsgált terület egészére alkalmazható és elvégzése könnyen és gyorsan megoldható, továbbá feltárja a térség egészének és legfontosabb területeinek erősségeit, vagyis azokat az összetevőket, amelyek megfelelő menedzsmentje magas színvonalat tud biztosítani a térségi életképesség fejlesztése érdekében.

II/22. ábra: SWOT analízis, Forrás: saját ábra

Erősségek

- Kiváló elhelyezkedés és térségi kapcsolatok
 - a térség centrális fekvése az Alföldön
 - a Tisza közelsége
 - jó infrastrukturális ellátottság: vasút, főutak, kiépített EuroVelo 11 kerékpárút, időszakos és állandó átkelési lehetőségek a Tiszán
 - Budapest elérhetősége
 - Szolnokon vármegye-székhelyi státuszából adódó térségi vonzereje, munkahelylehetőségek és egyéb szolgáltatásainak kihasználhatósága
 - kiépített árvízvédelem
- Kedvező mezőgazdasági adottságok és versenyképes méretű gazdaságok, kapcsolódó iparágak jelenléte
 - magas aranykorona értékű földek, jelentős részük a helyiek birtokában
 - ártéri gazdálkodásra alkalmas területek az egykori tiszai öblözetekben
 - tradicionális gyümölcs- és szőlőtermesztés, bortermelés, kertművelési hagyományok
 - kis és középvállalkozások számának növekedése
 - helyi termékek: borlekvár, pálinka, gyümölcszörpök, csipke
- Sokszínű kulturális örökség
 - cseresznyevirágzás és szüret
 - pálinka- és borkészítési hagyományok
 - történeti pincék, valamint a hozzá kapcsolódó esküvői turizmus
 - zarándokutak
- Kedvező turisztikai adottságok
 - tiszavirágzás
 - termál- és gyógyvizek, strandok, holtágak, üdülőterületek
 - horgászat, sport, vízi turizmus
 - lovas kultúra
 - tanösvények
 - csend, nyugalom
- Jelentős természeti értékek
 - Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, Natura 2000-es területek, Nemzeti Ökológiai Hálózat
 - kunhalmok, földvár
 - kiterjedt természetközeli ártéri erdők a Tisza mentén
- Változatos és értékes tájképi adottságok
 - egyedi karakterű tanyás területek megjelenése a térségben
- Gazdag szellemi örökség
 - jelentős történelmi események emlékeit őrző települések
 - helyben szerveződő közösségek ereje
- Térségi jelentőségű intézmények
 - Tiszazugi Földrajzi Múzeum (Tiszaföldvár)
 - Nemzeti Művelődési Intézet (Lakitelek)
 - Lakiteleki és Örményesi népfőiskola
 - Tiszakürti Arborétum
 - Tájházak

Gyengeségek

- Kedvezőtlen demográfiai folyamatok
 - erőteljes természetes fogyás és elvándorlás, előregedő korstruktúra
 - alacsony a diplomások száma, magas a csak 8 osztályt végzettek aránya
- Országos átlagnál alacsonyabb bérszínvonal, munkahelyhiány
 - alacsony a munkavállalók mobilitási hajlandósága
 - a mobilitást ösztönző tényezők rendelkezésre állása hiányos
 - vonzerők és szolgáltatások fejletlensége
- Rossz szerkezetű, és a környezeti kihívásokhoz nehezen alkalmazkodó mezőgazdaság
 - kevés a jó és kiváló termőhelyi adottságú szántó
 - a földek bérbeadása
 - monokultúras termesztés
 - hiányos zöldfelületi rendszer
 - belvízproblémák
 - magas a környezeti extrémításoknak való kitettség
 - hagyományos művelés módok (gyümölcs, szőlő, magánkertek, tanyák) felhagyása
- Gyengülő kapcsolat a Tiszával
 - fontos stratégiai pontokon a tiszai átkelők hiánya
 - a Tisza szemetes, hordalékos főleg áradás után
- Turisztikai adottságok kihasználatlansága
 - a Tisza turisztikai adottságainak kihasználatlansága
 - a turisztikai szolgáltatások hiányosak és területileg egyenlőtlen eloszlásúak
 - rossz állapotú utak és épületállomány
 - hiányos közösségi közlekedés és kerékpáros infrastruktúra
- Összefogás hiánya települési és társadalmi szinten
 - a közösségek és a gazdálkodók szoros együttműködésének hiánya
 - a civil szerveződés alacsony foka
 - belső társadalmi feszültségek
 - a kisebbségek helyenkénti magas aránya
 - a beköltözők (főképp katonacsalládok) elzárkózása a települések hagyományaitól
- Hagyományok eltűnése, identitásválság
 - a lokálpatriotizmus csökkenése
 - jövőképnélküliség

Lehetőségek

- Általánosan növekvő munkaerőpiaci igény a képzett turisztikai és agráriumi szakemberek iránt
 - fiatal szakemberek letelepedésének támogatása
 - a helyi fiatalság megtartása
 - országos programok helyi viszonyokra alakítása
- A globális klímaválság világszintű felismerése, és az erre reagáló EU-s politika gyors térnyerése
 - agroökológiai fejlesztések támogatása

- Országosan növekvő igény az ökoturizmus iránt, és az ezt célzó állami támogatások megjelenése
 - kerékpárutak fejlesztése
- A hazai termékek iránt növekvő kereslet, és az ökotudatos szemléletmód térnyerése
 - helyi termékek új piaca, eladhatóságuk növelése

Veszélyek

- A képzett munkaerő elvándorlása a jobb munka- és életkörülmények reményében
 - egyes települések teljes előregedése és tudásvesztése
 - a szegénység és a munkanélküliség fokozódása a leszakadó településeken
 - nagyvárosok köré koncentrálódó szerveződések (kulturális, társadalmi, gazdasági stb.)
- Rossz mezőgazdasági gyakorlatok miatt természeti értékvesztés
 - biodiverzitás csökkenése
 - gyepek és vizes élőhelyek megszűnése
 - a természetvédelem, a vízgazdálkodás és az agráriumi ágazatok szemlélete és érdekellentétei a hatékony válaszlempéseket akadályozzák
 - a növekvő szárazság és az egyre hosszabb aszályos időszakok ellenére pazarló vízhasználat
 - az állami területek elhanyagoltsága
 - zöldmezős beruházások
 - a hagyományos tájhasználatok végleges eltűnése, a tájkarakter megváltozása, elszegényedés
- Kulturális értékek, örökségek pusztulása, a hagyományok elvesztése
 - épített környezet állapotának romlása
 - a magánkézbe kerülő célpontok nem lesznek látogathatók, a helyi értékek felvásárlása, és megszüntetése (pl.: kúriák)
 - a hagyományok átörökítésének folyamata megszakad
- Támogatások területileg egyenlőtlen eloszlása, források megszűnése
 - erőteljes politikai befolyás a helyi fejlődésben
- Az alacsony jövedelmi viszonyok negatív hatása a turisztikai keresletre és kínálatra
 - turisztikai vonzerők kihasználatlanok maradnak, a turisták számára nem vonzó a térség
 - a térség nem kapcsolódik kiemelt turisztikai desztinációhoz, ezért nem kap támogatást vagy versenytársként jelenik meg

II/8. Problémafa

A térség egyik fő megoldandó problémájaként azonosítottuk a táji adottságokhoz nem igazodó tájhasználatot. Ez egy olyan probléma a térségben, amely a legtöbb településre jellemző. A problémáfaival ennek az alapvető megoldandó feladatnak az okait tártuk fel. Három fő ágat határoztunk meg, ezek: a szélsőséges klimatikus viszonyok, a helyi identitás csökkenése, valamint az egyfunkciós, nem fenntartható tájgazdálkodás.

A szélsőséges klimatikus viszonyok helyi szinten a táj vízmegtartó képességének csökkenéséből, valamint a vízzel való nem tudatos gazdálkodásból eredeztethető. Ezek a térségi problémák több dologból állnak össze. Megoldandó feladatnak tekintjük a mezőgazdasági öntözési rendszer hiányosságait. Jelenleg a lineár öntözés a leginkább használatos módszer a térségben. Mindezek mellett a Tisza vízjárásából adódó többletvizek kihasználatlanok maradnak, amellyel nagy lehetőségtől buknek el a helyi gazdálkodók. Tovább növeli a vízgazdálkodás problémáit, hogy a mikrodomborzat adta mélyfekvésű, gyakran belvízzel érintett területeket is jellemzően beszántják és a belvizet elvezetik. A Tiszának nincs megfelelő elöntési terület kialakítva, valamint viszonylag gyors lefolyású a szabályozásoknak köszönhetően.

Másik fő probléma a helyi identitás csökkenése. A lakosság előregedéséből, az idősök tudásának elvesztegetéséből adódik a helyi értékek és hagyományok háttérbe szorulása. Hozzájárul még a helyi identitás csökkenéséhez, hogy a lakosság nem igazán vesz részt a táj, és természeti környezet kezelésében és fenntartásában. Ok-okozati összefüggés figyelhető meg abban a kérdésben is, miszerint a döntésekben nincs akkora beleszólása a lakosságnak, mint amennyire az szükséges lenne. Adott helyszínen élők, és látogatók elengedhetetlen kulcsszereplői egy térség fejlesztésének, így a környezeti nevelés, valamint az ökoturizmus hiányosságai alapvető problémaként azonosíthatóak.

A térség táji hasznosítása jelenleg erősen egyfunkciós, mezőgazdasági és ezen belül is szántó orientációjú. Ez alapvető probléma a fenntarthatóság, ökológiai szempontok, valamint a táji adottságok kihasználatlansága végett. A térségben a gyümölcsfeldolgozás az évek során megszűnt, és az értékesítési rendszer hiányosságai is jelentkeznek, ezzel a helyi termelők lehetőségei csökkentek. A települések nagy részén hagyományos tájhasználatként jelenik meg a gyümölcsstermesztés, melyet lassan felhagynak a környéken. A helyi piacra termelő helyi gazdálkodók és a lakosság nem elég szoros kapcsolata, valamint a térségi együttműködések hiányosságai is hozzájárulnak az egyfunkciós táj kialakulásához.

Gazdasági szempontból a hagyományos gyümölcsstermesztés kockázatosabb a nagyüzemi szántóműveléssel szemben, így gyakran választják a gabonatermesztést a táji adottságokhoz igazodó gyümölcsstermesztéssel szemben. A fő problémán az is súlyosbít, hogy kevés önkormányzati tulajdonú föld található a térségben, mellyel támogatni lehetne a helyi érdeket, táji adottságokon alapuló tájhasznosítást. Ezek mellett talán a legszembetűnőbb probléma a nagytáblás mezőgazdasági mód, melyet a birtokszerkezet túlzott koncentrációja okoz.

A szakmai tudás, a feladatok ellátásához szükséges képesség hiánya is fontos tényező a monokultúrás táj kialakulásában. Ez eredeztethető az oktatási intézmények hiányából, a szakoktatók alacsony számából, és a szakképzett munkaerő hiányából is. Amennyiben nincs meg a megfelelő szakmai tudást átadó intézményi és oktatói réteg, addig a lakosság hajlandósága és cselekvési képessége sem tud szükséges szinten kialakulni.

Végül pedig a térségi adottságokat figyelmen kívül hagyó, korszerűtlen támogatási rendszer, valamint az elavult környezeti szempontokat mellőző, konvencionális mezőgazdasági műveléshez igazodó eszközpark is a nem fenntartható gazdálkodást támogatják.

A fejezet elkészítéséhez felhasznált források, szakirodalmak

Országos Területrendezési Terv

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

A marginalizált helyzetű (szegregációval veszélyeztetett) városi településrészek vizsgálata, 2019

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változat 2021 – 2027

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara honlap

TEIR.hu

OTK, 2014

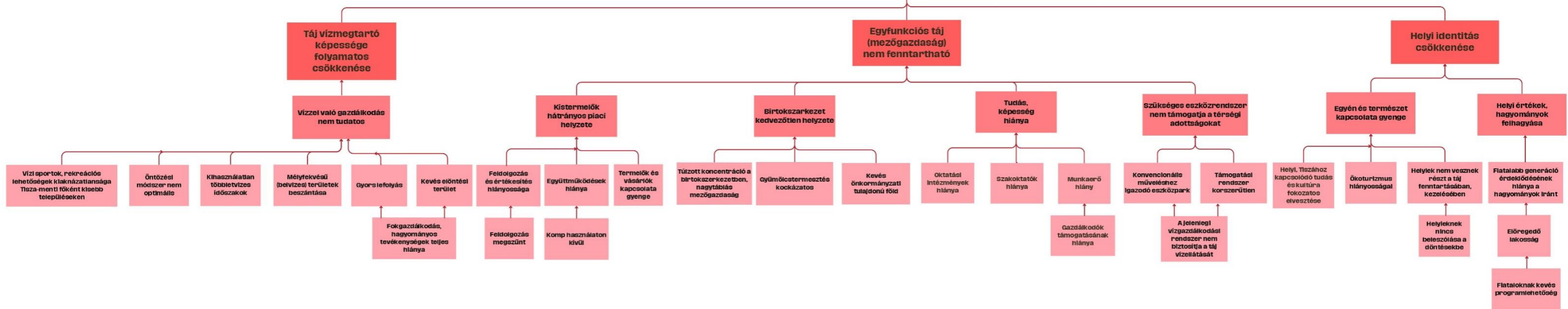
MÉTA

<https://nkfih.gov.hu/>

<https://xn--tiszafldvr-04a2w.cylex.hu/>

<https://www.nemzeticgetar.hu/nemzeticgetar/lista>

Nem a táji adottságokhoz igazodó tájhasználat

II/23. ábra: Problémafa – Nem táji adottságokhoz igazodó tájhasználat, Forrás: saját ábra

III. A TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG VÉDELME – VIZSGÁLAT, ÉRTÉKELÉS

Módszertan, felhasznált források

A tanulmány elkészítéséhez komplex vizsgálatot végeztünk a térség táji örökségére vonatkozóan. A kutatás célja, hogy átfogó képet kapjunk a térség településeinek helyzetéről, a tájban lezajlott változásokról, a természeti és épített örökség állapotáról. Feltártuk a védendő és a táj karakterét meghatározó elemeket és a vizsgálatok alapján javaslatokat tettünk ezen értékek kiemelésére, védelmére és fejlesztésére.

A vizsgálatokat több léptékben végeztük el, települési és térségi szinten is. A vizsgálatok nagy részét különböző térinformatikai eszközök segítségével valósítottuk meg, amelyek eredményeit vizsgálati és értékelési tervlapokra rendeztük. Ilyen vizsgálat volt például az értéksűrűsödési elemzés, a különböző védettségek feltárása, tájhasználatok és tájkarakterek elemzése. A tájvizsgálat egyik alappillére a tájtörténeti kutatás, az eltűnt és meglévő, az épített és természeti értékek, a települések történetének bemutatása, amely meghatározza a helyiségek mai jellemzőit.

A tanulmány elkészítéséhez többszöri helyszínbemjárással egészítettük ki a meglévő térinformatikai adatokat, felkerestük az épített és természeti értékeket, védett objektumokat, beszélgettünk polgármesterekkel, falugondnokokkal, helyi lakosokkal, akik további információval segítettek a munkánkat. A meglévő adatbázisokat, például az egyedi tájértékek adatbázisát is feldolgoztuk és készítettünk saját felmérési adatainkkal. Összeállítottunk egy táji örökségfeltárt a területen fellelhető természeti és kulturális értékről.

Felhasznált forrásaink közé tartozik a Nemzeti Ökoszisztéma Szolgáltatás-térképezés és értékelés alaptérképe (NÖSZTÉP), a katonai térképek (Arcanum), településleírások, műholdfelvételek, országos, megyei és települési területrendezési tervek, a TÉKA egyedi tájértékkataszter, az Agrárminisztérium védett természeti területekre vonatkozó adatszolgáltatása, az érintett települések településképvédelmi rendeletei és honlapjai és még jó néhány, tervelőzmény és szóbeli adatközlő.

III/1. Térségi tájalakulás, történeti tájhasználatok változásai, térségi tájalakulási folyamatok

A történeti elemzés célja a táj és a különböző tájhasználatok változásainak feltárása, valamint ezáltal a tájat alakító folyamatok megismerése és az értékes, többszáz éve stabil történeti tájhasználatok azonosítása volt. A térségre jellemző legmeghatározóbb tájalakító tényezők, elsősorban a Tisza, továbbá egyéb felszíni víztestek és vizenyős területek, másfelől a hagyományos gazdálkodási formák. Ezek tájszervező hatásainak feltérképezését végeztük el a tájtörténeti elemzések keretében.

A térségi tájalakulási folyamatok vizsgálatához elvégeztük a rendelkezésre álló történeti térképek digitalizálását és térinformatikai feldolgozását öt időállapotban. Elemeztük a területhasználatok, a vonalas és pontszerű elemek változását a történeti térképek összevetésével, majd a tájhasználatok megoszlását diagramosan ábrázoltuk.

Teljeskörű vizsgálatot két időállapot áttekintésével végeztünk, elsőként a II. Katonai Felmérés (1860-1861), majd a jelenleg aktuális (2017. évi) NÖSZTÉP térkép alapján. Ezen felül kiemelten foglalkoztunk a vízrajzi viszonyok - a Tisza, illetve a kisvízfolyások, csatornák, tavak, holtágak, vizenyős területek, gátak - időbeni módosulásaival, valamint a települések, a gyümölcsösök és a szőlőültetvények területi változásaival. Ezeket az Első Katonai Felmérés (1783-1784), Magyarország Katonai Felmérése (1941), és Magyarország topográfiai térképe (1979) alapján vizsgáltuk.

III/1.1. Területhasználat-változási folyamatok időállapotok alapján

A térség területhasználatai az Első katonai felmérés (1783-1784) idején

Az Első Katonai Felmérésen (1783-84) a folyó hossza a lehatárolt térségben még nagyjából 172 km volt. Napjainkban hozzávetőlegesen 104 km ez a számérték, ami 40%-os csökkenést jelent. A megvalósuló vízügyi munkálatok és a folyó gátak közé szorítása leginkább a vízjárta és vizenyős területek kiterjedésére voltak hatással a térségben. Szemléletes információ, hogy a Tisza szabályozása előtt a folyó ártere a térségben egészen a Berettyóig ért. A vízfelületek és a vízjárta területek aránya a 18. század második felében még a teljes terület majd 30%-át fedték le. Ez az érték napjainkra nagyjából 53 km²-re csökkent, ami mindössze 4,6%-ot jelent. Összességében elmondható, hogy az elmúlt kicsivel több, mint 240 évben a vizsgált térségben valaha vízfelületként vagy vizenyős területként feljegyzett térrész 91%-a napjainkra eltűnt és stabil, állandó vízfelületnek, vízjárta területnek mindössze 1% nevezhető.

Érdeemes pár szót ejteni a települési térségek elmúlt évszázadokban tapasztalt változási folyamatairól a lehatárolt területen. Az Első Katonai Felmérés idején (1783-84) nagyjából 724 hektár beépített területtel rendelkezett a térség. Az évszázadok során ez az összeg folyamatos növekedést mutatott és napjainkra már elérte a 9 908 hektárt, amely így 13-szorosa a 18. század második felében jelzett értéknek. Különösen kiemelkedő növekedés jellemző Szolnok és Törökszentmiklós közigazgatási határán belül fekvő területekre. Azon települési térségek képzik a települések magjait, melyeket már az Első Katonai Felmérés idején (1783-84) is beépített területként ábrázoltak, azaz a stabil múltú és állandó beépítettségű területeket. Ezen térrészek összterülete mindössze 485 hektárra tehető és közülük is kiemelkedik Törökszentmiklós városi magja, amely már a 18. század második felében is egy jelentős nagyságú, egybefüggő terület volt. Figyelemre méltó továbbá, hogy a folyamatos növekedés ellenére találunk eltűnt lakóterületeket is a vizsgált térségben. Ezek főként a már korábban megnevezett tanyás térségek.

A térség területhasználatai a Második katonai felmérés (1860-1861) idején

A Közép-Tisza-völgy tájalakulása szorosan összefügg a 19. század közepén megkezdődő folyószabályozási munkálatokkal. A Tisza szabályozása egyrészt a művelhető termőföldek növelése érdekében történt, másrészt pedig az árvizek okozta kockázatok mérséklését célozták. A XIX. századtól kezdődően gátak közé szorították a folyó medrét, valamint a meanderező ágakat átvágták, mellyel sikeresen felgyorsították az árvizek levonulását a Tiszán. Ennek köszönhetően alakultak ki a térségre is jellemző holtágak. A Második Katonai Felmérés már ábrázolja a folyószabályozás eredményeként gátakat és mederátvágásokat.

A Második Katonai Felmérés területhasználatainak megoszlását megnézve láthatjuk, hogy a vizsgálati területen legnagyobb részt a szántóföldek domináltak, a teljes terület 46,67%-a volt szántó. A második leggyakoribb területhasználat a gyepek voltak (24,1%), amelyek nagy része legelőként funkcionált. Noha a Tisza szabályozása ekkor már nagy részben megvalósult, de a vizenyős, mocsaras területek még mindig jelentős mértékben (20,58%) uralták a tájat, ezek a területek a későbbi csatornázások, lecsapolások, gátépítések miatt tűntek el. A Tisza maga és többi vízfelület összesen 3,69%-ot foglalt el a teljes területről. A lakóterületek és tanyák csupán 2%-ot tettek ki, a szőlő és gyümölcsösök területfoglalása is alig érte el a 2%-ot (1,96%). A Második Katonai Felmérés alig ábrázol értékes erdőt a Tisza mentén. Az erdőterületek csupán 0,75%-ot foglaltak el, ami a tervezési terület jelenlegi erdősültségéhez képest nagyon kevés. Kiterjedtebb erdőterületek főleg a vizsgálati terület déli részén voltak megfigyelhetőek (Lakitelek, Tiszaug, Cserkeszőlő környékén). Bányák, anyagnyerőhelyek a terület 0,027%-át tették ki, ami szinte elhanyagolható, pár kisebb bányagödröt jelent. A *“Második katonai felmérés (1860-1861)”* című tervlapon ábrázoltuk a katonai felmérés idején jelen lévő tájhasználatokat és különböző vonalas elemeket.

Területhasználat	Százalék	Terület hektárban
Gyepterület	24,0%	27882,7
Szántóterület	46,6%	54085,6
Szőlő-gyümölcsös terület	1,96%	2277,2
Vizenyős terület	20,5%	23845,9
Erdőterület	0,75%	877,7
Vízfelület	3,69%	4281,9
Lakóterület	2,20%	2604,4
Bánya	0,027%	31,6

III/1. táblázat: Területhasználatok százalékos megoszlása a Második Katonai Felmérésen (1860-1861),

Forrás: saját ábra

A vizenyős területek drasztikus csökkenése, valamint az intenzív mezőgazdasági művelés elterjedése a térségben a gyepek arányának gyors csökkenéséhez vezetett. A megépült gátak nyomán a mentett oldalra került **gyepek** művelés alá vonása gyakorlatilag elkerülhetetlen folyamat volt a 20. században. Sok esetben az értékes, állandó gyepeket feltörték és beszántották, amely ökológiai problémákat idézett elő a térségben. A Második Katonai Felmérésen (1860-61) ábrázolt gyepes területeket a napjainkban meglévő gyepes területekkel összehasonlítva elmondható, hogy azok 74%-a mára felszámolásra került. Ez az arány összességében több, mint 23 ezer hektárt jelent. Az állandó gyepek aránya nem éri el a 4000 hektárt sem a tervezési területen, ami napjainkban csupán a teljes terület 3%-át jelenti.

A térségben elterjedt a **szőlő- és gyümölcsstermesztés**, ezért érdemes megvizsgálni ezen területhasználatok változását az elmúlt évszázadok során. Előjáróban elmondható, hogy az országos szinten hatalmas pusztítást okozó, a 19. század második felében megjelenő filoxeravész a terület adottságai miatt (homokos talaj) kevésbé érezte a pusztító hatását. Az 1970-es és 80-as években tapasztalható egy felfutás, ami főleg a gyümölcsstermő területek esetében kiemelkedő, hiszen 1979-ben már majd 2000 hektáron zajlott gyümölcsstermesztés. Ez az érték azt jelentette, hogy nagyjából 100 év során hozzávetőlegesen 70%-kal növekedett a gyümölcsstermesztés céljára fenntartott területek aránya. A rendszerváltás után megkezdődött a TSZ-ek felbomlásával magyarázható felaprózódás, amely végső soron a szőlő- és gyümölcsstermesztő területek tömeges felhagyásához vezetett. Az elhagyott területeket később kivonták a természetből és azokat főként lakóterületként hasznosították. A 18. századtól napjainkig vizsgálva összesen 79 km²-en zajlott valamilyen formában szőlő- és gyümölcsstermesztés, melynek 75%-a az évszázadok során eltűnt és mindössze 1%-a nevezhető örök szőlős-gyümölcsös területnek. Ez az 52 hektáros örök terület Tiszakürt közigazgatási határán belül található. Napjainkban főként Tiszakécske és környéke emelhető ki, mint a térség szőlő- és gyümölcsstermesztésének húzóereje, ugyanakkor szót érdemel még a nagykörűi cseresznye kultusz is, mint egyfajta térségi sajátosság.

Az eddig bemutatott területhasználatok közös jellemzője, hogy a vizsgált térségben az elmúlt bő 240 évet figyelembe véve, az idő előrehaladtával egyaránt területi csökkenést mutatnak. A továbbiakban olyan területhasználati típusok kerülnek ismertetésre, melyek kiterjedése képes volt növekedést produkálni a térségben. A már korábban ismertetett folyószabályozás leginkább a **szántóterületek** lényeges növekedéséhez vezetett a tervezett natúrpark területén. Az ármentett térrészek addig ismétlődő és gyakori vízzel való elöntése megszűnt, melynek hatására a szántóföldek a gyepes területek rovására terjeszkedni kezdtek. A Második Katonai Felmérés idején (1860-61) körülbelül 54 000 hektár szántóterülettel rendelkezett a vizsgált térség, ami a teljes terület nagyjából 47%-át fedte le. Ez az érték napjainkra további 13%-kal bővült és majdnem elérte a 70 000 hektáros összkiterjedést. A mezőgazdasági területek nem csak kiterjedésükben változtak az elmúlt évszázadok során, hanem jellemző megjelenésükben is. A katonai

felméréseken még jól megfigyelhető, hogy szántóföldi művelést főként majorságok és tanyás térségek környezetében végeztek. A tanyák a 20. század folyamán fokozatosan eltűntek és a rendszerváltás idején már gyakorlatilag csak egy-két tanya őrizte az egykor híres tanyás térségek emlékét. Helyét felváltotta a nagytáblás mezőgazdasági művelés, melynek eredményeképpen megjelentek a több 100 hektáros, egybefüggő szántóföldek.

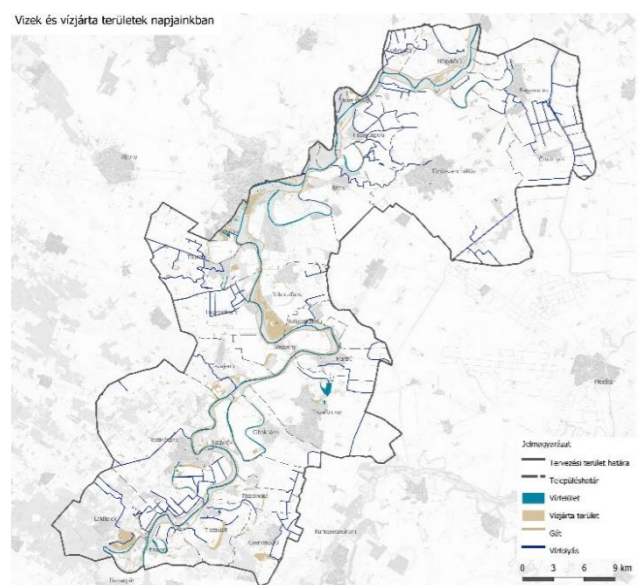
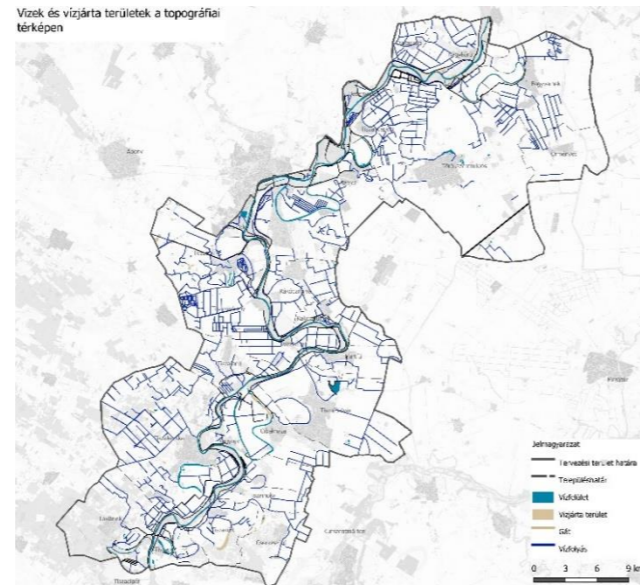
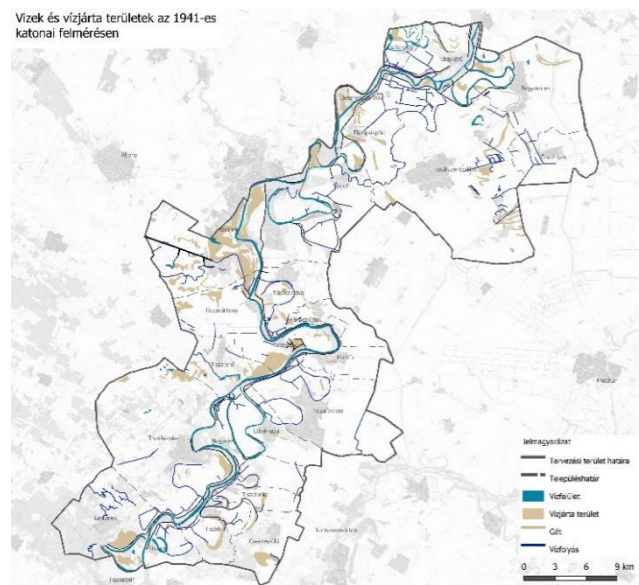
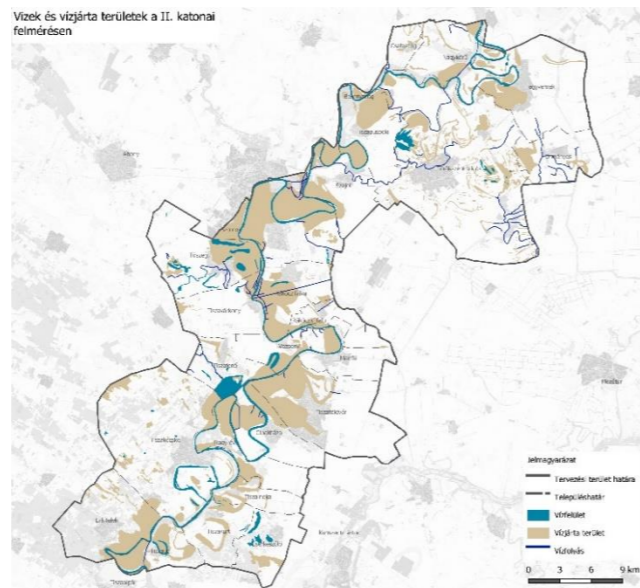
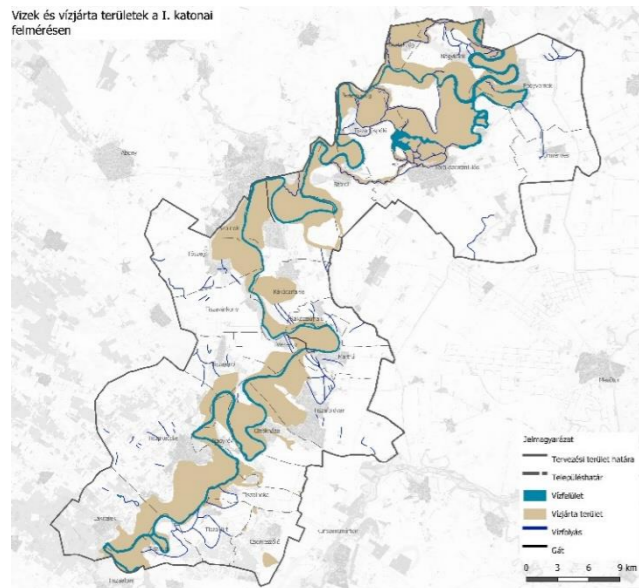
A Második Katonai Felmérés óta (1860-61) 1 048 hektár beépített terület (többnyire tanya) tűnt el, melyek helyén napjainkban túlnyomó többségben szántóföldi művelés zajlik. Ezzel párhuzamosan más területeken jelentős beépített terület jelent meg, közel 7 255 hektár. A hatályos területrendezési tervekben és fejlesztési tervlapokban a vizsgált térségben további 592 hektár összterület áll rendelkezésre a beépített térrészek jövőbeli növekedésére. A vizsgált 24 település közül 11 település közigazgatási határán belül jelöltek ki fejlesztési területeket, melyek közül kiterjedés szintjén kiemelkedik Törökszentmiklós és Tószeg. Előbbi település közigazgatási területén 167 hektárt, utóbbi esetén pedig 160 hektárt soroltak a potenciális beépített területek közé. Ezeket a lehetséges változásokat a *“Várható jövőbeli beépítési tendenciák”* című tervlap mutatja.

III/1.2. Vizek, vízjárta területek és a Tisza változása és vízhez kötődő értékek

A térséget jelentősen meghatározza a Tisza jelenléte, valamint a különböző vízhez kötődő élőhelyek, örökségi elemek, így kiemelten foglalkoztunk a vizek és vízjárta területek tájtörténeti elemzésével. A vizsgálatokat 5 időállapot területhasználati alapján készítettük el, 1783 és 2017 közötti intervallumban. Vizsgáltuk a vizek és vízjárta területek állandóságát, a Tisza nyomvonalának és hosszának változásait, valamint a vízhez kötődő pontszerű elemek jelenlétét. A III/1. ábra mutatja a vizek és vízjárta területek jelenlétét a vizsgált időállapotokban.

1783-as Első Katonai Felmérésen a tervezési terület közel 30%-a volt **vízfelület vagy vízjárta terület**, ez a jelenlegi területhasználatokat tekintve lecsökkent 4,6%-ra. A vizek és vízjárta területek stabilitását a következő kategóriák szerint tipizáltuk: mára eltűnt vízfelület/vízjárta terület, 1979 óta kialakult vízfelület/vízjárta terület, mára újra megjelent vízfelület/vízjárta terület, 1783 óta stabil/állandó vízfelület/vízjárta terület. A *„Vizek és vízjárta területek stabilitása”* című tervlap mutatja ezen kategóriákba tartozó területeket. Mára eltűnt vízfelület/vízjárta terület kategóriába soroltuk azokat a területeket, melyek a jelen állapotban nem vízfelületek vagy vízjárta területek, de valaha azok voltak. 1979 óta kialakult vízfelületként/vízjárta területként hivatkozott területek, melyek csak 2017-ben jelentek meg először. Mára újra megjelent vízfelület/vízjárta terület típusba kerültek azok, melyek vízfelületek vagy vízjárta területek voltak és most is azok, azonban a köztes időpontok valamelyikén eltűntek. Végül pedig 1783 óta stabil/állandó vízfelület/vízjárta területként neveztük azokat, melyek 1783 óta mindig vízfelületek vagy vízjárta területek voltak.

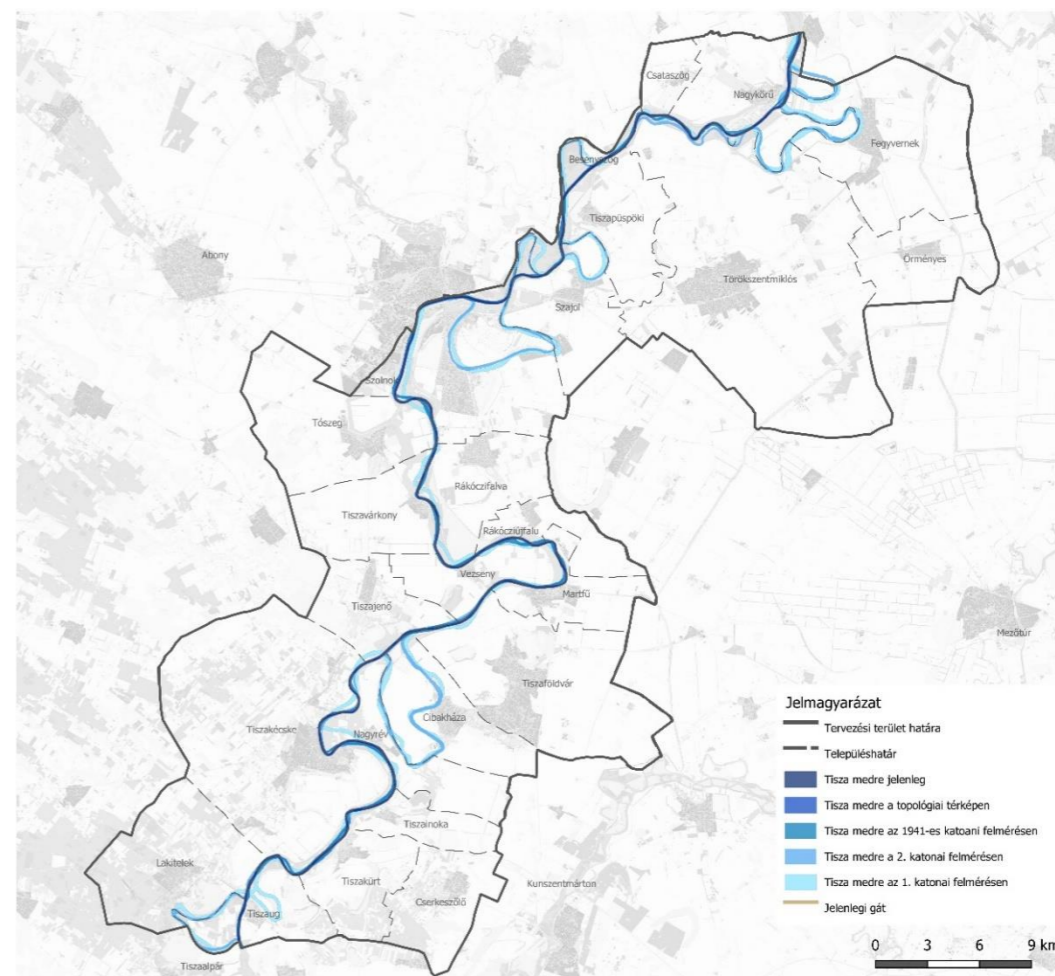
A bemutatott típusokat a *“Vízfelületek és vízjárta területek változása 1783-tól napjainkig”* című tervlapon ábrázoltuk. Elmondható, hogy a teljes terület 0,3%-a tekinthető 1783 óta stabil/állandó vízfelületnek/vízjárta területnek, 1%-a 1979 óta kialakult vízfelület/vízjárta terület, 2,6%-a többször változó, mára újra megjelent vízfelület/vízjárta terület, és 38,9%-a mára eltűnt vízfelület/vízjárta terület kategóriába sorolható. A valaha volt összes vízfelület vagy vízjárta területnek a 91%-a napjainkra eltűnt.

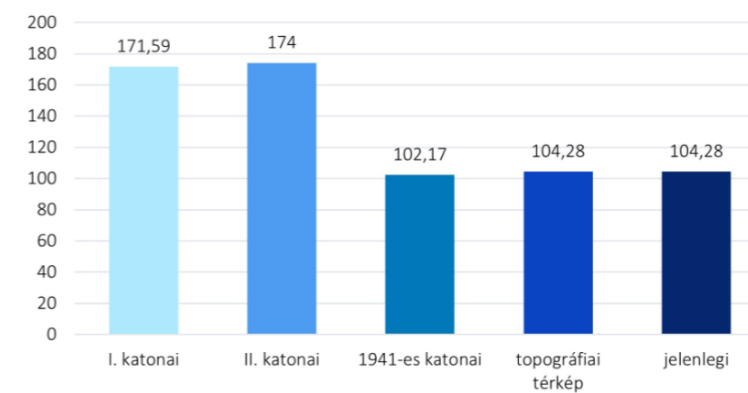
III/1. ábra: Vizek és vízijárta területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

Vizsgáltuk a **Tisza medrének változásait**. A III/2. ábra mutatja a Tisza nyomvonalának változásait a vizsgált időállapotokban, továbbá a II/3. ábra grafikonjával szemléltetjük a különbségeket. A legvilágosabb színű jelöli a meder legrégebbi nyomvonalát az Első Katonai Felmérés idején. Az időben előre haladva pedig egyre sötétebb kékkel jelennek meg a nyomvonalak. Elemeztük a Tisza hosszának változásait. A 1783 és 2017 között eltelt közel 230 év alatt közel 40%-kal csökkent a Tisza hossza. Ennek legfőbb oka a Tisza egyes kanyarulatainak levágása, valamint a folyó dinamikájából adódó meder eltolódások.

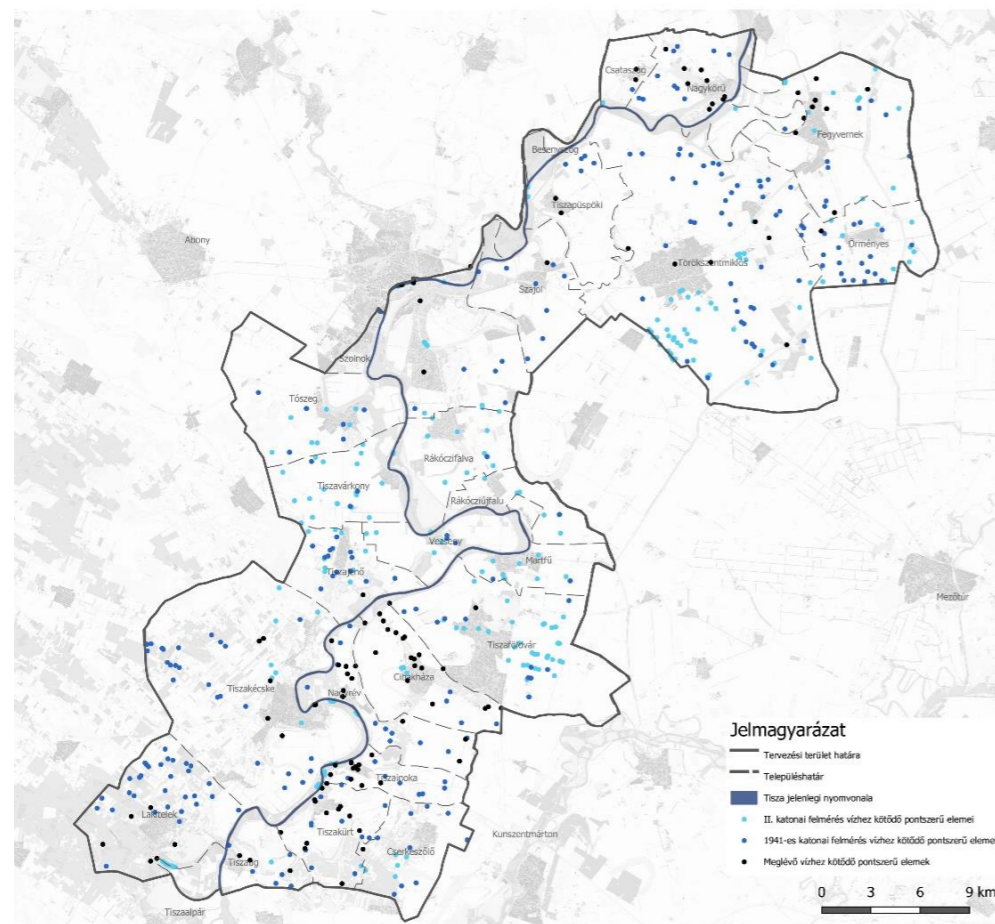
III/2. ábra: Tisza medrének történeti változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

III/1. diagramm: Tisza hosszának változása (km) (1783-2017), Forrás: saját ábra

A Második Katonai Felmérés idején jelentősen több **vízhez kötődő táji érték** volt jelen a területen, mint ma. (III/4. ábra) Ezeknek az értékeknek az egyik része a Tisza lecsapolása miatt eltűnt, egy másik része pedig az idő múlásával egyéb okokból (pl.: II. Világháborúban lerombolódott, modernebbre cserélés) elveszett. Az eltűnt értékek főleg gémeskutak, fokok, hajómalmok, hajóállomások. Például folyó szabályozásával megszűntek a hajómalmok és a Tiszán való hajózás megtiltásával eltűnt a tiszaugi és a szolnoki gőzhajóállomás. A szolnoki és szajoli hidak már nem állnak. A szolnoki hidat a II. Világháborúban a német visszavonuló csapatok felrobbantották és jelenleg a helyén egy teljesen új formában visszaépített híd áll. Megmaradt értékek között vannak még gémeskutak, vízügyi műtárgyak és élőhelyek, mint például a holtágak és azok zsilipjei, új üde ártéri erdők, a Tisza magaspartjai, illetve csatornái. A források és melegvizes források a mai napig fennmaradtak. Megmaradt értéként a cibakházi híd, a nagykőrüi halászház, a szolnoki Millér Vízügyi Múzeum és a tiszajenői régi malom említhető.

A Tisza szabályozásával jelentős vizenyős területek szűntek meg, melyek egykor helyet adtak a természetes növény és állatvilágnak. Jelenleg csak kevés ilyen terület maradt fent, azok egy része természetvédelmi területként van számontartva. Az élőhelyek kapcsán elmondható, hogy bár az árterek, vizenyős vagy mocsaras területek csökkentek, de az erdőterületek aránya nőtt.

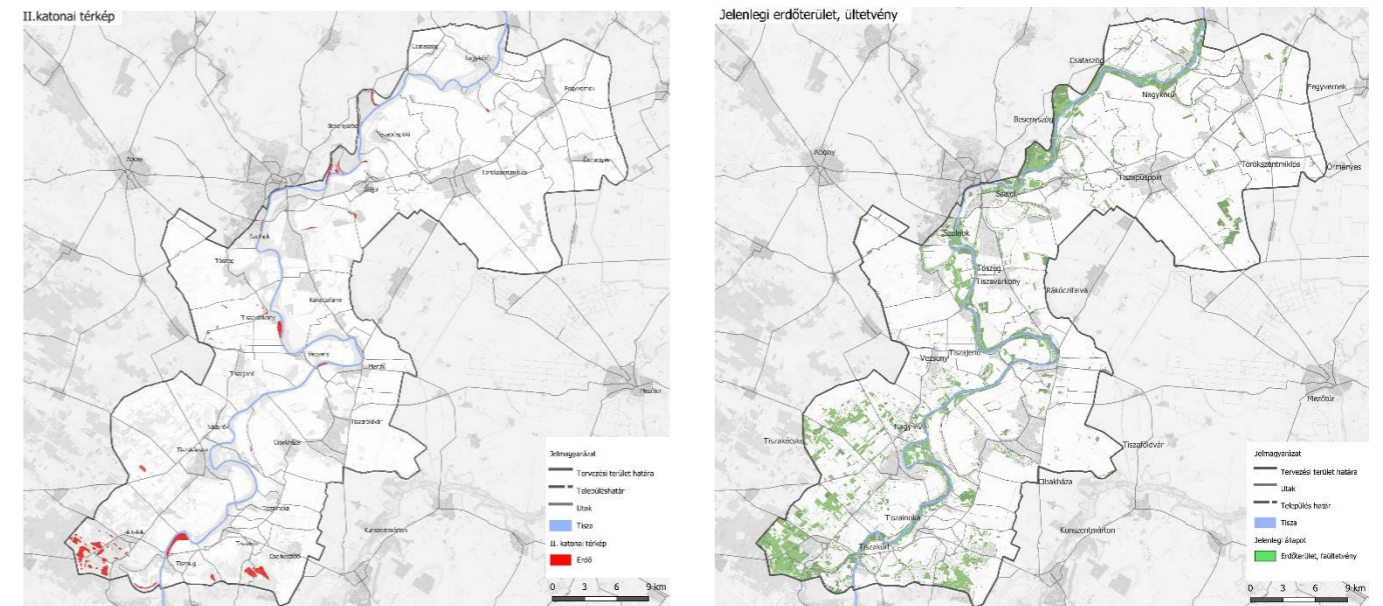

III/3. ábra: Vízhez kötődő pontszerű elemek, Forrás: saját ábra

III/1.3. Erdőterületek változásai

Vizsgáltuk az erdőterületek változásait a Második Katonai Felmérés (1860-1861) és a jelenlegi állapot alapján. A Második Katonai Felmérésen nagyon kevés erdő fedezhető fel, mivel a növénytermesztés számára az erdőket és a gyepterületeket törték fel, alakították át. Emellett a Tisza fontos szállítási útvonal volt a hegyvidék és a síkság között és a partról vontatott uszályok miatt is kivágták az erdőket. A 18. század végén meglévő erdők jelentős része is csak

a Tisza folyó közelében figyelhető meg. Napjainkra az ártéri erdők már jóval nagyobb területet foglalnak el az Alföldön, ezek az erdők olyan területeken helyezkednek el, ahol a folyók rendszeresen kilépnek medrükből, így a nedves környezet ideális feltételeket biztosít a különleges növény- és állatfajok számára. A Második Katonai Felmérés idején 877,75 ha, jelenleg pedig 7603,23 ha erdőterület található a térségben. (III/4. ábra)

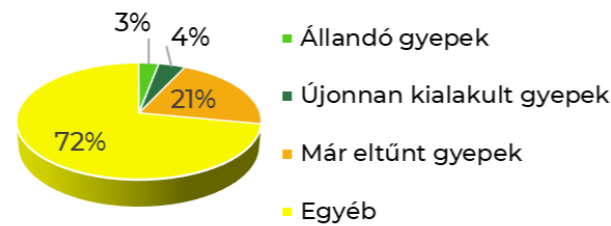

III/4. ábra: Erdőterületek a Második Katonai Felmérés idején (1860-1861) és jelenleg, Forrás: saját ábra

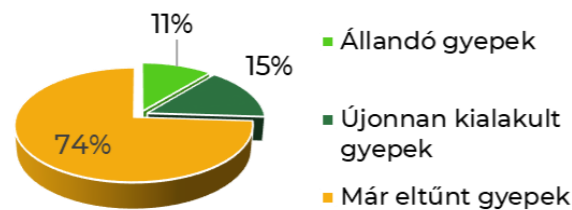
III/1.4. Gyepterületek változásai és gyepterületekhez kötődő értékek

A Második Katonai Felmérés (1860-1861) és a jelenlegi gyepterületek között bekövetkezett változásokat 3 kategóriába soroltuk. Vannak olyan területek, ahol jelenleg is és a Második Katonai Felmérésen is gyepterületek fedezhetők fel, ezeket neveztük állandó gyepeknek, összterületük 3 624 hektár. Ez az összes 1861-től valaha volt gyepterület 11%-át adja. (III/3. diagramm) A következő kategóriába az eltűnt gyepeket soroltuk, melyek a Második Katonai Felmérés még fellelhetőek voltak, azonban napjainkra már eltűntek. Ennek területe már sajnos sokkal nagyobb, közel 23 785 hektár, ami a valaha volt gyepterületek 74%-át teszi ki. Újonnan kialakult gyepek 4 711 hektár területen figyelhető meg. Ez a gyepterületek 15%-át teszi ki. A teljes vizsgált terület 116 000 hektár. Ebből az eltűnt gyepek nagyon jelentős részt tesznek ki, közel 21%-ot. Az újonnan kialakult gyepek aránya mindössze 4%, az állandó gyepeké pedig 3%. (III/2. diagramm)

A gyepterületekhez számos természeti és kultúrtörténeti érték kötődik, mint például a gémeskutak, melyek a legeltető pásztorok számára nyújtottak tájékozódási pontokat és a deleltetés és itatás időpontját is jelezték a gém helyzetének beállításával, azonban ezek napjainkra már kevésbé töltik be szerepüket. A gémeskutak száma a Második Katonai térképen megközelítőleg 181 db, míg napjainkra csak 43 darab maradt fenn a korábban ismertetett okok miatt, pedig az alföldi táj karakteres hagyományos, messziről látható elemei. A gyepterületek változásait, valamint a gémeskutak történeti jelenlétét a *“Gyepterületek változása 1860-tól napjainkig”* című tervlap mutatja be.

III/2. diagramm: Gyepterületek változásának aránya a teljes területhez viszonyítva (1860-2017), Forrás: saját ábra

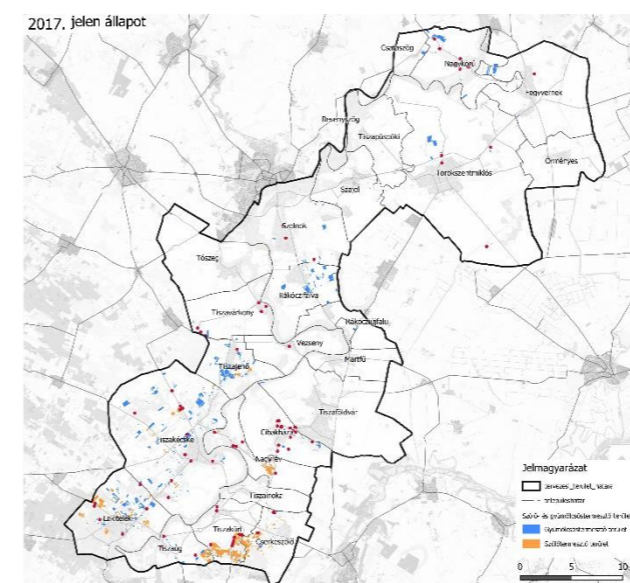
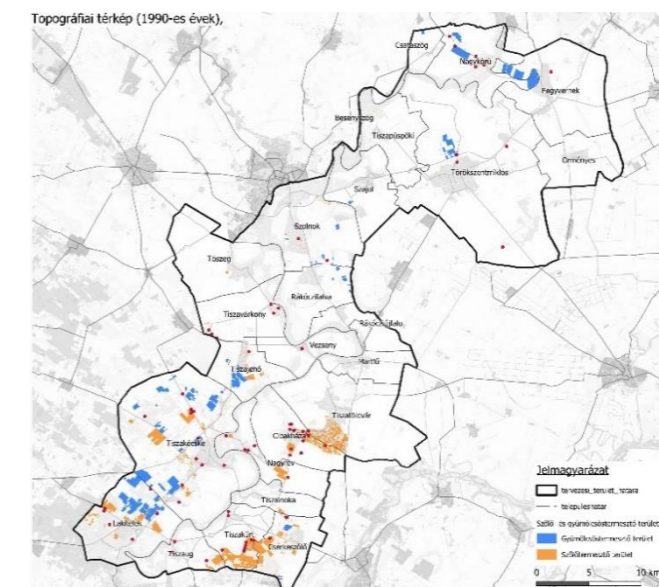
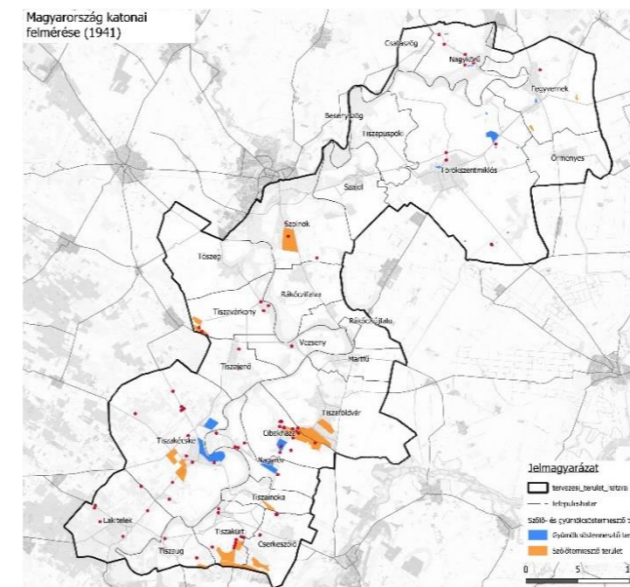

III/3. diagramm: Gyepterületek változásának aránya az összes valaha volt gyephez viszonyítva (1860-2017), Forrás: saját ábra

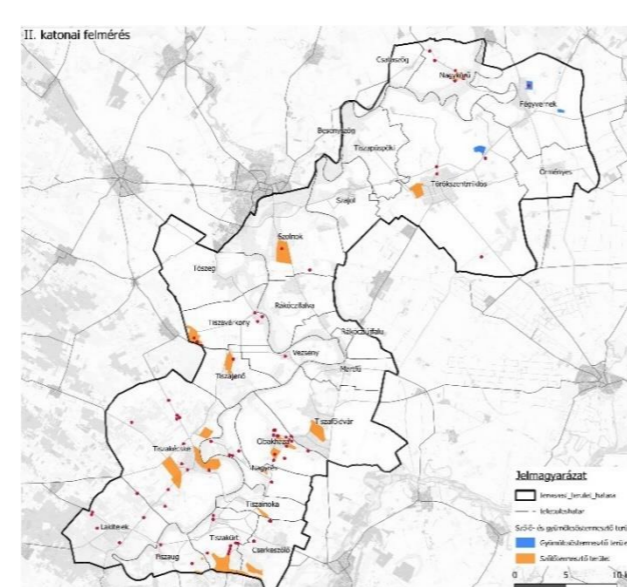
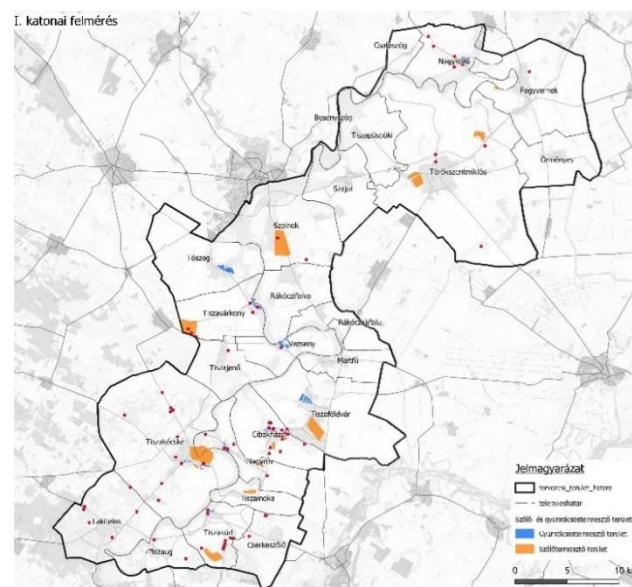
III/1.5. Szőlők, gyümölcsösök területének változásai és a szőlő-gyümölcs termesztéshez kötődő értékek

Vizsgálva a térséget a szőlő és gyümölcsstermő területek tekintetében jól kirajzolódik a II/8. ábrán, hogy a legkorábbi Első Katonai Felmérés (1783-1784) idején ezen területek még a falvak, települések közvetlen szomszédságában helyezkedtek el és a szőlő volt a jellemző területhasználat 1 415 hektár területen, míg a gyümölcsstermő területek csak 256 hektárt foglaltak el.

A Második Katonai Felmérés (1860- 1861) időpontjában a szőlő területek nagysága harmadával növekedett, így elérték a 2 012 hektár összterületet az előző állapothoz képest, míg a gyümölcsstermő területek nagysága minimális növekedést mutat a kevesebb, mint 10 hektáros növekedésével. A termő területek kezdenek elszakadni a települések belterületétől és a Tisza szabályozása folyamán pedig Tiszakécskénél figyelhető meg változás.

III/5. ábra: Szőlő és gyümölcsös területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

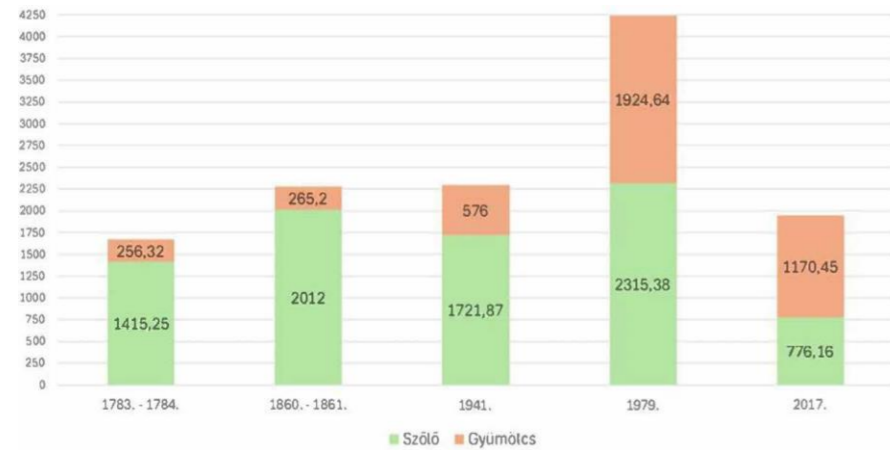
1881-re az összterületek nagysága nem változott, inkább elhelyezkedésükben figyelhető meg változás, viszont a gyümölcsstermő területek növekedésnek indultak és területük nagyságát megduplázták, míg a szőlőterületek csökkentek. (III/5. ábra)

Az 1970-80-as években már felparcellázásra kerültek a külterületek és nagyobb egybefüggő területeket alkottak a szőlősök és gyümölcsösök, melyek nagyságukat tekintve közel azonosak voltak. A szőlőterületek nagysága kimagaslóan nem változott, a gyümölcsstermő területek, viszont közel négyszeresére nőttek az 1941-es állapothoz képest, melyek így elérték a 2 315 és az 1 925 hektárt. A vizsgált területen belül viszont Törökszentmiklós és Szolnok környékén mondhatni megszűntek a szőlészetek és gyümölcsösök, Tiszakécske és környéke vette át ezt a két ágazatot.

Jelen állapotokat vizsgálva drasztikus visszaesés figyelhető meg, főképp a szőlőt érintve, mely az előző állapothoz képest a harmadára csökkent 776 hektárra, ami még az Első Katonai Felmérésnek is csak a fele. A gyümölcsstermő területek a felükre csökkentek az előző időállapothoz képest. Megfigyelhető továbbá, hogy szét aprózódtak a területek, illetve a tervezési terület északi részén elszórtan ugyan, de újra megjelentek a szőlő és gyümölcsstermesztő területek.

Összességében nézve a jelenlegi szőlő- és gyümölcsstermesztő területeket megállapítható, hogy az összes termesztő felület $\frac{2}{3}$ -a a vizsgálati terület déli felén helyezkedik el. Ez számokban kifejezve a déli települések (Tiszajenőtől délre) összterületének a 4,2%-a, míg az északi települések összterületén csupán 0,07% van szőlő- és gyümölcsstermesztésre vonva. A grafikonon látványosan látható visszaesés hátterében a rendszerváltás utáni változások, mint például a TSZ-ek feloszlása és a területek szétaprózódása, illetve jelen korunkban a fiatalok mezőgazdaságtól való eltávolodása áll.

A vizsgált időszak alatt összesen 79 km²-en folyt szőlő- vagy gyümölcsstermesztés, melynek mára csak az $\frac{1}{4}$ -e maradt termesztésben, ebből pedig mindösszesen 1% (52 ha) Tiszakürtön, ami örök (1783 óta folyamatosan) szőlőstermesztő terület. Újjonnan (1979 óta) termesztésbe bevont területek nagysága pedig 716 ha.

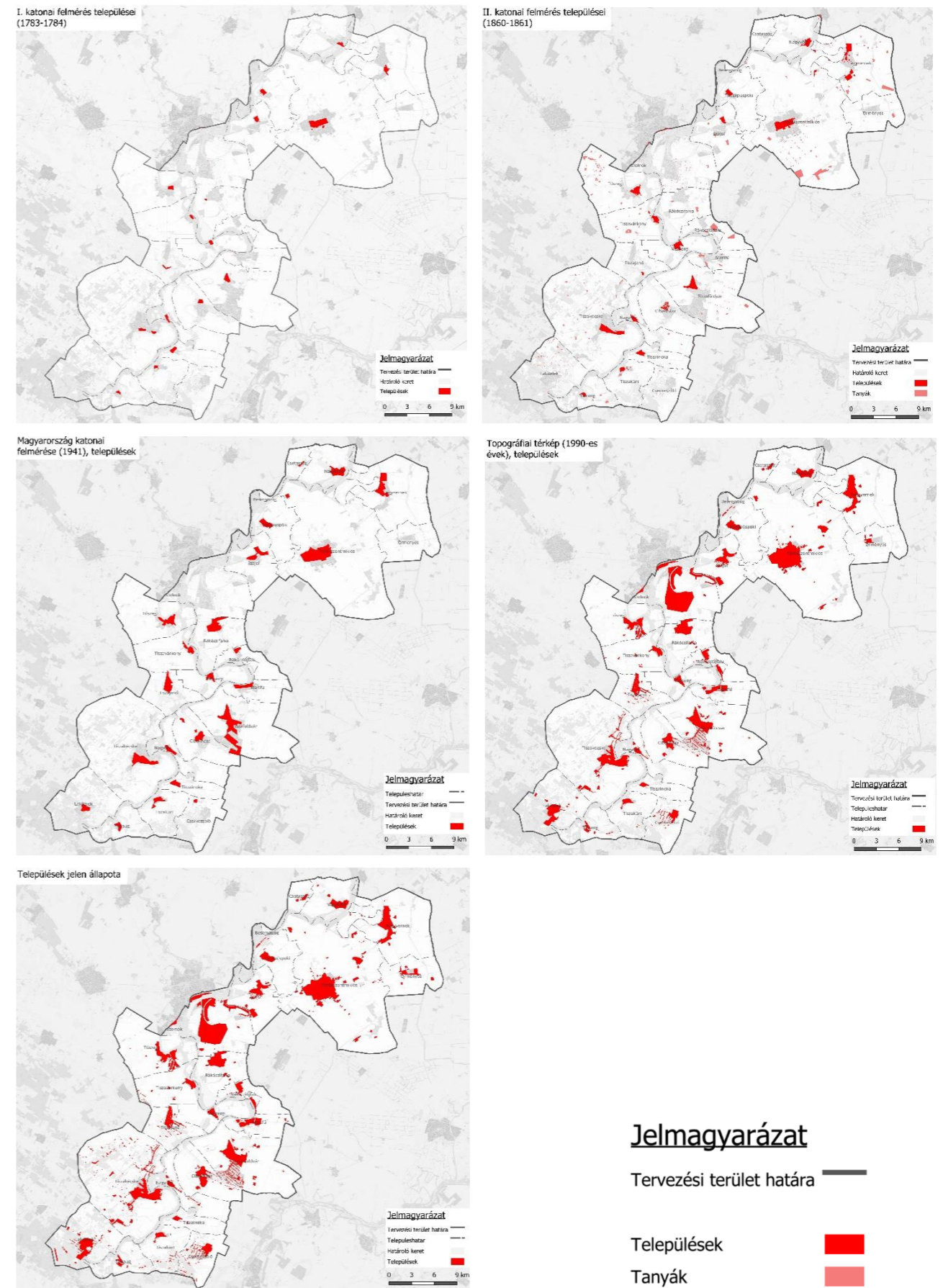

III/4. diagramm: Szőlő és gyümölcsstermelő területek nagyságának változása (1783-2017), Forrás: saját ábra

A közvetlen termesztéssel vagy részben termesztéssel kapcsolatos értékeket vizsgálva 95 darab elemet találtunk, melyek szőlőstermesztő területek, földpincék, borospincék, borházak, prэшházak, illetve gémeskutak vagy kereszték és szőlőstermesztéshez kapcsolható szobrok stb. A "Szőlő és gyümölcsstermelő területek változása 1783-tól napjainkig" című tervlap mutatja ezeket a pontszerű elemeket, valamint a szőlő- és gyümölcsstermelő területek stabilitását.

III/1.6. Beépített területek történeti változásai

A változás megfigyeléséhez 5 időállapot került bedigitalizálásra. Ezen térképek között szerepelt az Első Katonai Felmérés, a Második Katonai Felmérés, az 1941-es katonai felmérés, az 1990-es években készült topográfiai térkép és a jelen állapot, mely a NÖSZTÉP térkép alapján készült. (III/6. ábra)

III/6. ábra: Települési területek idősoros változásai (1783-2017), Forrás: saját ábra

Az Első Katonai Felmérésen a jelenlegi állapottól eltérően összesen öt település helyén egyáltalán nem jelenik meg beépített terület. A lakatlan települések között szerepel: Örményes, Csataszög, Rákócziújfalva, Lakitelek és Cserkeszölő. A Második Katonai Felmérésen már csak Csataszög az egyetlen település, ahol nem találkozunk beépítéssel. A 24 település közül Szolnok és Törökszentmiklós települési területe kiugróan megnőtt. Jelentősen nőtt Fegyvernek, Tiszaföldvár és Tizsakécske beépített területe is. A legtöbb településről elmondható, hogy a beépített területe növekedett.

A népességi adatokban hasonló összefüggéseket figyelhetünk meg. Csataszög, mivel még nem rendelkezett lakott területtel a Második Katonai Felmérésen, így népességi adatokkal sem rendelkezik az 1870-es évekből. A lakosság legmagasabb növekedési arányát szintén Szolnokon és Törökszentmiklóson figyelhetjük meg.

Összesítve a térség adatait láthatjuk, hogy a beépített területek nagysága folyamatosan nőtt, míg a népesség az 1990-es évek óta csökkent.

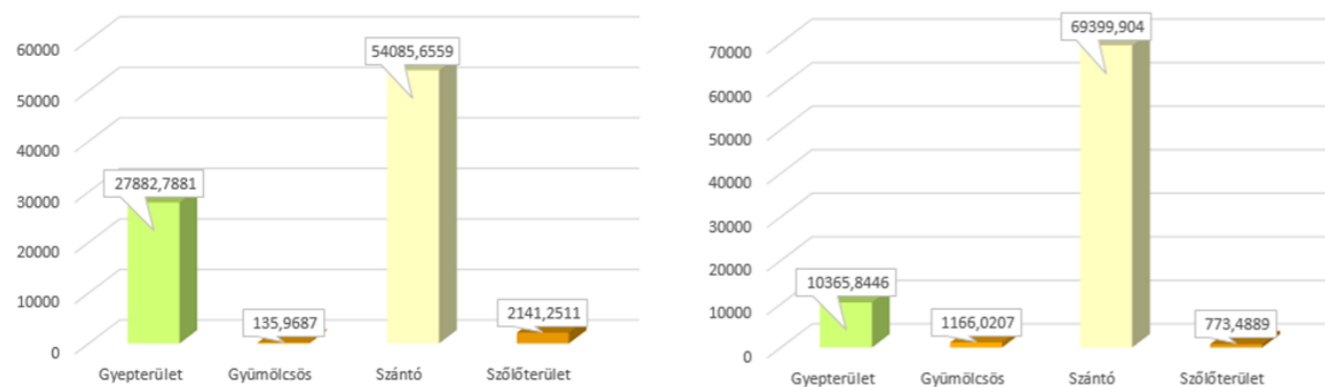
Az Első Katonai Felmérés óta folyamatosan beépített területként ábrázolt részei mindösszesen a jelenlegi beépítés területének 4%-át teszik ki. Az egykor jellemzően tanyás beépítések nagy része eltűnt. Néhány település esetében a Tisza áradása okozta a lakóterület egy részének megszűnését. A megszűnt települési területek aránya 10%, az újonnan beépült területeké pedig kiugróan magas, 86 %. A beépített területek stabilitását a *“Beépített területek változása 1784-től napjainkig”* című tervlap mutatja.

A várható beépülési tendenciákat tekintve Szajolban gazdasági-, ipari- és lakóterületi beépítésekre is lehet számítani a jövőben. A fejlesztésre kiválasztott területek a legtöbb település esetében szántóterületek, viszont Szajol esetében például a Tinóka-ért is érintik a várható települési területek. Nagyobb gazdasági fejlesztés Martfűn és Tószegen jelenhet meg. Nagykörűben és Tiszapüspökön a tervezett ipari fejlesztések vannak túlnyomó többségben. Újabb lakóterületek Cibakháza, Cserkeszölő, Lakitelek, Örményes, Rákócziújfalva, Tizsakécske, Törökszentmiklós, Tószeg, Szajol és Vezseny esetében várhatóak. Ezeket a lehetséges változásokat a *“Várható jövőbeli beépítési tendenciák”* című tervlap mutatja.

III/1.7. Stabil és új tájhasználatok

Mezőgazdaság

A térség összterülete 106 000 ha, amelynek döntő része mezőgazdasági művelés alatt áll. A Második Katonai Felmérés (1860-1961) idején túlnyomóan szántó területeket (54 085 ha) találunk. A jelenlegi viszonyokat nézve, megállapítható, hogy a mezőgazdasági hasznosítású területek kiterjedése növekedett, különösen a szántóföldek területének bővülése figyelhető meg. Nagyjából 30%-kal emelkedett a szántóterületek aránya, ami számszerűsítve 69 399 ha.

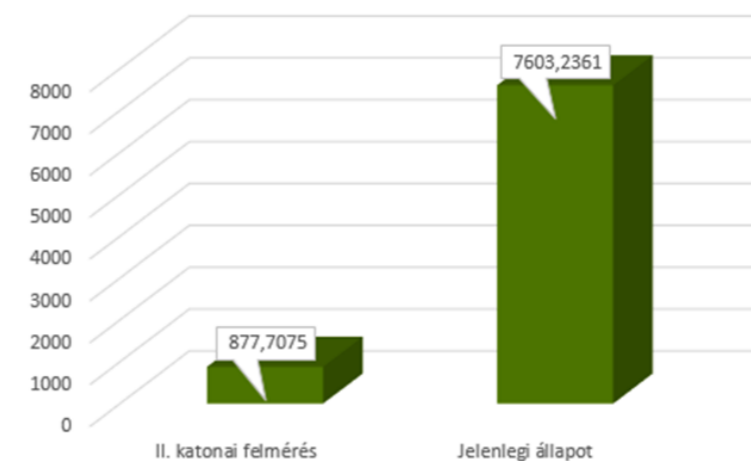

III/5. diagramm: Második Katonai Felmérés (1860-61) és a jelenlegi (2017) mezőgazdasági tájhasználatok (ha), Forrás: saját ábra

Napjainkra jelentősen csökkentek a gyepterületek. A gyepterületek 27 882 hektárról 10 365 hektárra zsugorodtak. Ami azt jelenti, hogy a gyepes területek majdnem harmada eltűnt. Míg a gyümölcsösöknél növekedés látható. A Második Katonai Felmérés idején csak 135 ha gyümölcsös volt a vizsgált területen, a mai adatok szerint pedig jelenleg 1 166 hektáron folyik gyümölcsstermesztés.

Erdőgazdálkodás

A XIX. században kevés erdőt találhattunk a területen, azokat is a szegélyeken. Ekkor a teljes terület 0,8-át borította erdő (877 ha). A Tiszát kísérő ártéri erdősáv csak szakaszosan jelenik meg a Második katonai felmérésen. A szabályozások következtében az ősi erdők területe kiszáradt és alkalmassá vált szántóföldi termelésre, emiatt azokat sorra kivágták és a helyüket felszántották. Az első erdőtervény (1879) megjelenését követően már tervszerű erdőgazdálkodás kezdődött a térségben. A peremterületi erdők letermelésével egy időben megindult a kiszáradó belső területek erdőszítése. A XX. század közepéig az erdők letermelése és az új erdőszítések többé-kevésbé egyensúlyban voltak. A II. világháborút követően a tervegazdálkodás keretei között hatalmas területeket fásítottak be, a fásítások többnyire tájidegen fajokkal történtek, elsődleges céljuk a fatermelés volt. 2017-re jelentősen megnőtt az erdőterületek mérete 7 603 ha, ami 6,6%-a az összes tájhasználatnak.

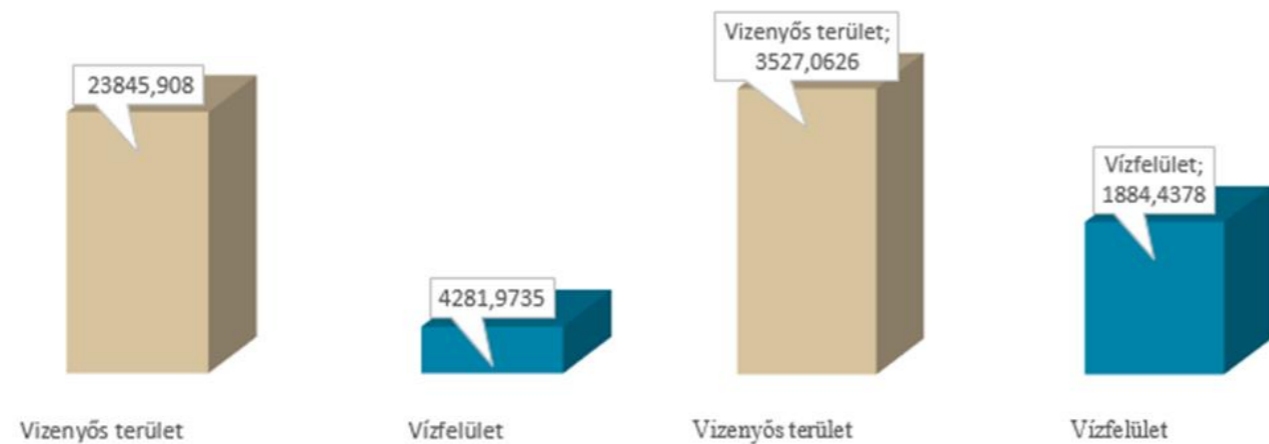

III/6. diagramm: Az erdőterület adatai (ha) a két vizsgált időpontban (1860-61 és 2017), Forrás: saját ábra

Az erdőterületek aránya nagymértékben növekedett. A természetes erdők a Tisza védgátjain belül vannak, a többi erdő többnyire lombos erdőültetvény. A déli részeken elsősorban akác és nemes nyár jellemző, az északi részeken egyéb keménylombos fajok (cser tölgy, kőris, szil stb.). A hullámtérre kocsányos tölgyek és nemes nyarasok jellemzők. Az utóbbi években elsősorban a KÖTIVIZIG által végzett erdőtelepítéseknek köszönhetően gyarapodott az egész megye erdőállománya (töltés, csatorna mentén, hullámtérben, árapasztó tározók véderdői) felújítás és erdőtelepítés révén. Jelenleg az erdőgazdálkodási célú térség területe az ökológiai hálózaton belül meghatározó, elsősorban a Tisza hullámtérén és a Hármas-Körös mentén vannak összefüggő erdők. A többi területén mozaikosan találhatók meg az erdőterületek.

Vízgazdálkodás

A XVIII. század végén és a XIX. század elején megkezdődött folyószabályozási munkák, és az azt követő művelésbe vonás 200 év alatt teljesen átalakította a tájat. A Második katonai felmérés idején 23 845 ha vizenyős terület volt található, ami a teljes terület 20,8%-át jelentette. A 2017-es adatok szerint ez 3 527 hektárra zsugorodott, ami az összterület csupán 3%-át teszi ki.

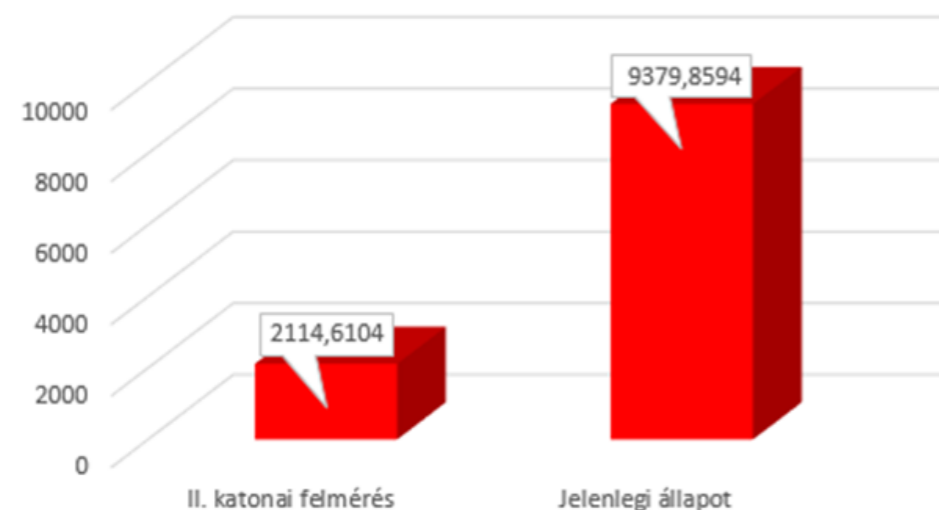

III/7. diagramm: A Második Katonai Felmérés és a jelenlegi állapot vizenyős területek, vízfelületek mértéke (ha),
Forrás: saját ábra

A vízgazdálkodási területek érzékeny, összefüggő rendszert alkotnak, melyek fenntartása, fejlesztésük elősegítése kiemelt területrendezési feladat is. A vízgazdálkodási térség és a mezőgazdasági térség egymásra erőteljesen hat, egymástól nem függetleníthetők.

Beépített területek

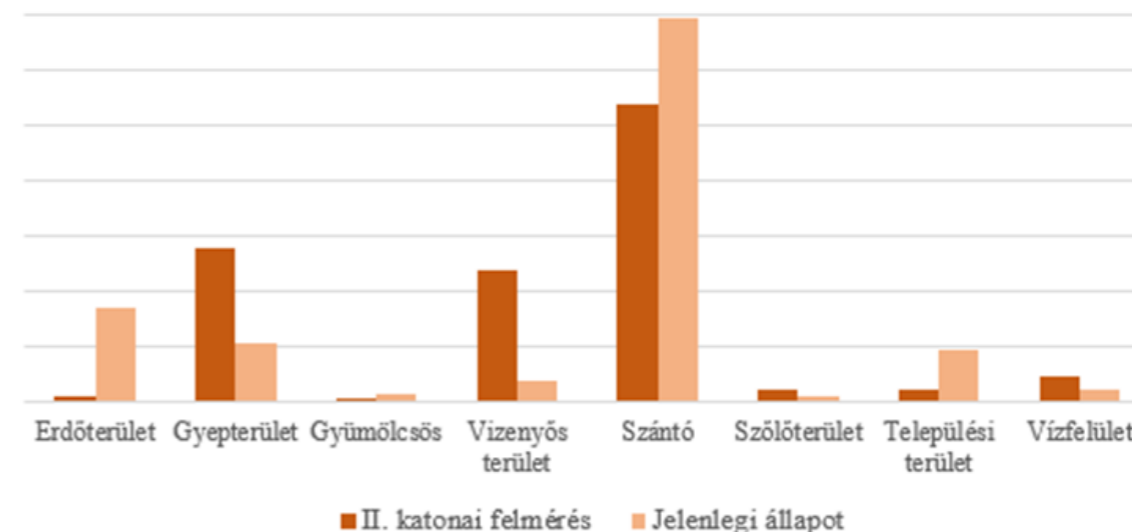
A kistérség települései döntő részben Árpád-kori eredetűek. A kistérségi és megyei központot, Szolnokot Szent István emelte vármegyei székhellyé. A török hódoltság alatt számos település elnéptelenedett. A XVII-XVIII. században Nagykőrű, Tiszavárkony és Vezenseny települések maradtak meg, a többi mai település külterületi lakott hely, pusztá volt. Ezen települések önállósodása első hullámban az 1950-es évek környékén - Martfű, Tiszajenő, Rákócziújfalú - majd a rendszerváltás környékén - Csataszög - valósult meg. Összességében megállapítható, hogy 163 év alatt a beépített területek nagymértékben (7 265 hektárral) növekedtek.

III/9. diagramm: Az beépített területek adatai (ha) a két vizsgált időpontban (1860-61 és 2017), Forrás: saját ábra

Összegzés

Végeredményben elmondható, hogy a legnagyobb területi változás a gyümölcsösök csökkenésében, illetve az erdőterületek növekedésében történt a vizsgált térségben. A jelenlegi területhasználatokat a "Területhasználat - jelenlegi állapot" című tervlap mutatja.

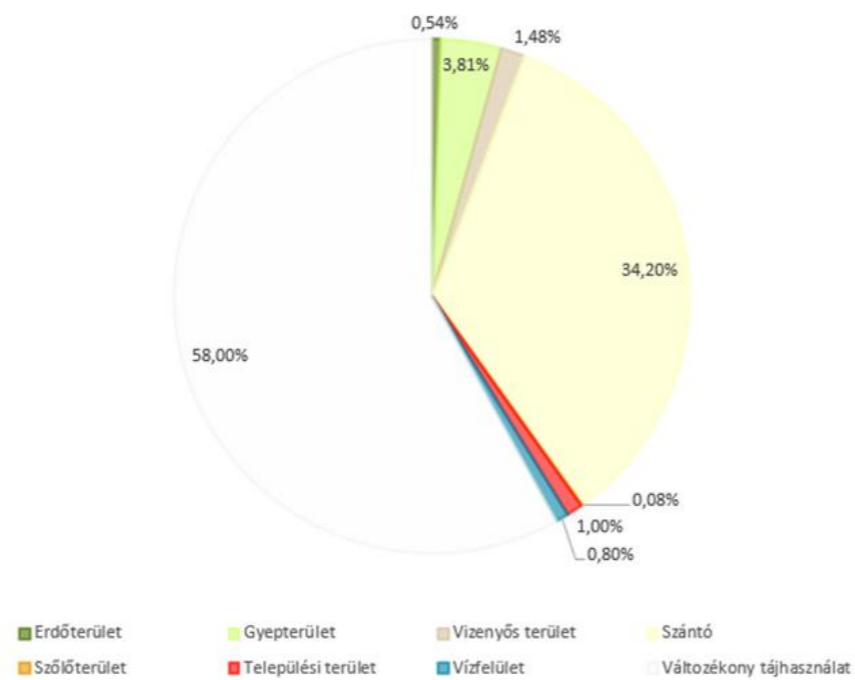
III/8. diagramm: Területhasználatok arányának változása (ha) a Közép-Tisza vidéken 1860-tól napjainkig,
Forrás: saját ábra

Stabil, állandósult tájhasználatúknak tekintjük azokat a területeket, amelyeken a Második Katonai Felmérés készítése óta, azaz már több mint 163 éve változatlan a művelési mód. Ezek az örök erdők, örök gyepek, állandósult szántók, stb. már több száz éve jól működő, a táji adottságokhoz igazodó tájhasználati módok, ezért a táji örökség részének tekinthetők. A

A tervezett Közép-Tisza-völgyi NatúrparK területének 42 %-ára jellemző a stabil, állandósult tájhasználatok jelenléte. A tájhasználat változás legmarkánsabban a Tisza mentén látszik. A legnagyobb mértékben megmaradt/állandósult tájhasználat a szántó (34,2 %), ezután a gyepterület (3,81 %), majd a vizenyős terület (1,48 %) szerepel. A többi tájhasználati kategória csupán alig érzékelhető mértékkel szerepel: vízfelület (0,8%), települési terület (1%), erdőterület (0,54%) és szőlőterület (0,08%). A térség területének csaknem kétharmadán (58%) változékonyak a tájhasználatok. A III/16. ábra a stabil tájhasználatok arányát jelöli a teljes területhez viszonyítva, a "Stabil/állandósult tájhasználatok" című tervlap pedig mutatja ezen kategóriák területi vonatkozásait.

A legnagyobb tájhasználati változások három település közigazgatási területén figyelhetők meg. Vezenseny és Cibakháza területének jelentős részét a Második Katonai Felmérés idejében vizenyős tájhasználat jellemezte, a mezőgazdaság kiszolgálása érdekében mára ezeken a területeken hatalmas szántókat találunk.

Szolnokon is szembevető a változás. Itt is a nagy kiterjedésű vizenyős területek helyét foglalták el új tájhasználatok, de ezen a területen diverzebb a változás oka. A szántók mellett lényeges a települési területek növekedése, ugyanakkor gyepek és erdős területek is kialakultak a hajdani vizenyős területek helyén.

III/9. diagramm: Stabil tájhasználatok aránya a teljes területhez képest (1860-2017), Forrás: saját ábra

III/2. A térség táji öröksége: örökségfeltárás és elemzése

III/2.1. Térségi örökségfeltárás

A Közép-Tisza-völgy térségi örökségfeltárána készítése során a természeti örökségelemek, a régészeti örökségelemek és az épített örökségelemek térinformatikai adatai összesítettük. Az értékelemeket típusok szerint térképesen és táblázatos formában (Térségi örökségfeltárás melléklet, III/2. táblázat, részlet) is rögzítettük. A térségi örökségfeltárás táblázat összesen 1 557 elemet tartalmaz. A térségre jellemző, hogy a régészeti örökségelemek és az egyedi tájértékek fordulnak elő a legnagyobb darabszámban. A régészeti örökségelemek a *“Régészeti örökség”* című tervlapon láthatóak.

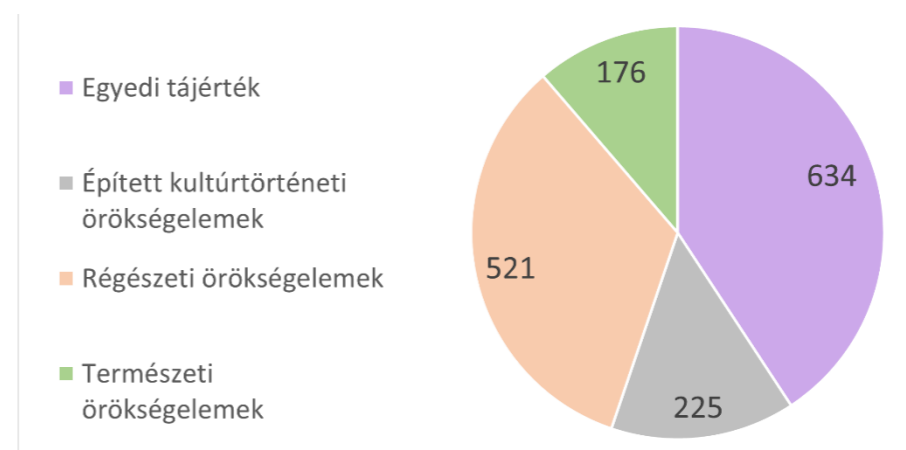
A táblázat “jelzet” oszlopa tartalmazza az értékekhez rendelt egyedi azonosítókat. A “kód” segítségével tudjuk megkülönböztetni az egyes értékeket egymástól. A “megnevezés” oszlopban tüntettük fel az értékek nyilvántartási nevét. A “település” oszlop azt takarja, hogy az egyes örökségelemek, melyik település közigazgatási határában belül találhatóak. A “jelleg” oszlop azt mutatja meg, hogy melyik örökségelem csoportba sorolható az érték (természeti, régészeti vagy épített kultúrtörténeti). A “típus” oszlop tünteti fel az adott elem védeltségének típusát (például műemlék, ex lege védett lág). Az egyedi tájértékeket a feltárásban csoportosítottuk típusuk és altípusuk szerint is. Többek között ilyen típusok a szakrális tájértékek, uradalmi tájértékek, természetiegyedi tájértékek és a mindennapi élettel kapcsolatos egyedi tájértékek. A “jelentőség” oszlop védeltség szintjét tünteti fel, amely helyi-, országos vagy nemzetközi jelentőségű lehet. A táblázat utolsó oszlopa az adatforrásra vonatkozó információkat tartalmazza.

Sz.	Megnevezés	Település	Jelleg	Típus	Jelentőség	Tájérték altípusa	Műemlék altípusa	Megjegyzés	Adatforrás
59	Geogézi alappont	Cibakháza	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
77	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
107	Közép-Tisza	Cibakháza	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
120	Cserkei-fertő	Cserkeszőlő	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos				OKIR
339	Kis-rét - Lakitelek	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Ex lege védett lág	országos				OKIR
711	Földvár-árokmaradvány	Tiszaöldvár	Természeti örökségelemek	Ex lege védett földvár	országos				OKIR
717	Szent István templom	Tiszaöldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki terület	országos		szakrális		TAK

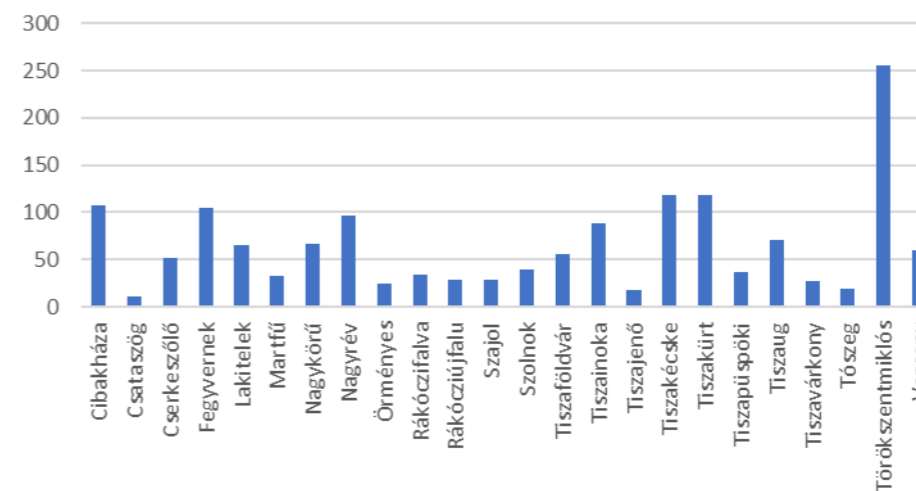
III/2. táblázat: Térségi értékelés részlete (lásd Térségi örökségfeltárás melléklet), Forrás: saját ábra

“Táji értékek összesítése” című tervlapon jelöltük az összes foltszerű elemet/védeltségét, mint a Natura 2000-es madárvédelmi és különleges természetmegőrzési területeket, az országos jelentőségű természetvédelmi területeket (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület, ex lege védett területek), valamint a helyi jelentőségűeket is. Továbbá a térképen feltüntettük a Nemzeti Ökológiai Hálózat mag-, puffer- és ökológiai folyosó területeit. A természeti örökségelemek a *“Természeti örökség”* című tervlapon ábrázoltuk. A pontszerű elemek között (egyedi objektumok) jelöltük a régészeti elemeket, egyedi tájértékeket, valamint az országos és helyi műemlékeket is. Az ábrák bemutatják az értékek típusonkénti (III/10. diagramm) és településenkénti (III/11. diagramm) eloszlását is. A típusonkénti arányokról elmondható, hogy a legtöbb a régészeti örökségi elemekből található a vizsgált térségben, szám szerint 583 darab. Ezt követik az egyedi tájértékek (511 darab), majd a természeti örökségi elemek (268 darab). A lehatárolt területen továbbá 262 darab épített kultúrtörténeti örökségelem (számukban van átfedés az egyedi tájértékekkel) és 142 darab védett régészeti lelőhely található. Az épített kultúrtörténeti örökségelemeket a *“Kultúrtörténeti értékek”*, az egyedi tájértékeket pedig az *“Egyedi tájértékek”* című tervlap ábrázolja. Az egyedi tájértékeket az előfordulási gyakorisága alapján az *“Egyedi tájértékek típusai és előfordulási gyakorisága településenként”* című tervlapon ábrázoltuk.

A Közép-Tisza völgy táji örökségének településenkénti megoszlását a III/11. diagramm foglalja össze. Átlagosan 65 örökségelem található a térség településein. Az értékek a következők szerint oszlanak meg településenként: legtöbb feltárt érték Tiszakécskén található 232 db-bal, utána Tiszakürt következik 167 db-bal, de Fegyvernek településen is jelentős mennyiségű nyilvántartott érték van (126 darab). Legkevesebb örökségi értékelem (12 darab) Vezseny község területén található.

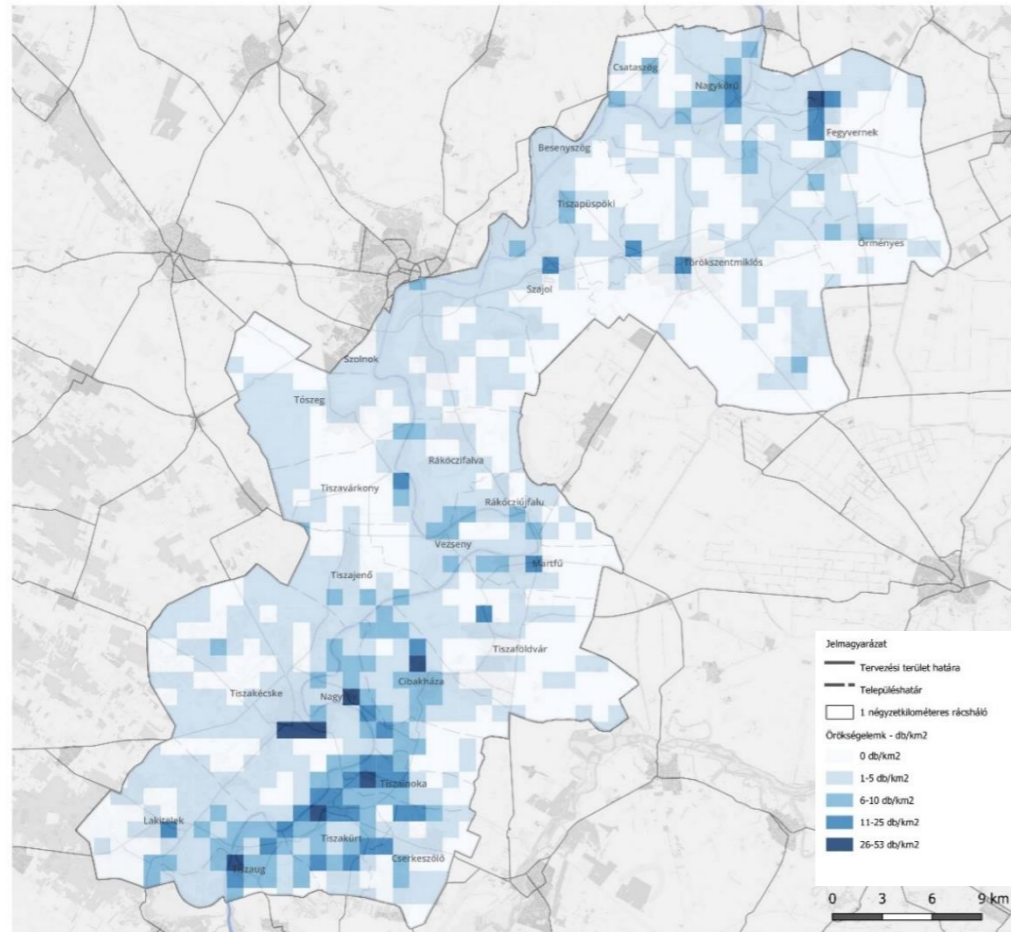

III/10. diagramm: Értékek megoszlása jellegük alapján (darab), Forrás: saját ábra

III/11. diagramm: Értékek megoszlása településenként (darab), Forrás: saját ábra

A III/7. ábra mutatja be a térségi örökségfeltárba összegyűjtött összes örökség elem sűrűsödési térképét. Az összesítő sűrűsödési térképen ezen elemek területi eloszlása, azok sűrűsége került vizsgálatra. Ennek vizsgálatának érdekében a térképen 1 km²-es rácsháló került felvételre és az ezen rácshálóba eső örökség elemek darabszáma alapján kerültek az egyes négyzetek osztályozott színezésre. Az összesítő sűrűsödési tervlapról (III/20. ábra) az látszik, hogy a vizsgálati terület déli részén magasabb az örökségi elemek darabszáma (Nagyrév, Tizsakécske, Tizsainoka, Tizsakürt, Tizsazug környékén). Az 1 km²-be eső legtöbb érték Tizsakécske közigazgatási területén belül helyezkedik el (52 db/km²), de a környező településekről szintén elmondható, hogy magas az egy km²-be eső értékek aránya. Az északi elhelyezkedésű települések közül Fegyverneken, Nagykőrűn, Törökszentmiklóson, Tizsapüspökin és Szajolon találhatóak jelentősebb sűrűsödések. Összességében elmondható, hogy a sűrűsödések a települések belterületén, illetve a Tisza vonalában találhatóak, a külterületeken az értéksűrűsödés csökken.

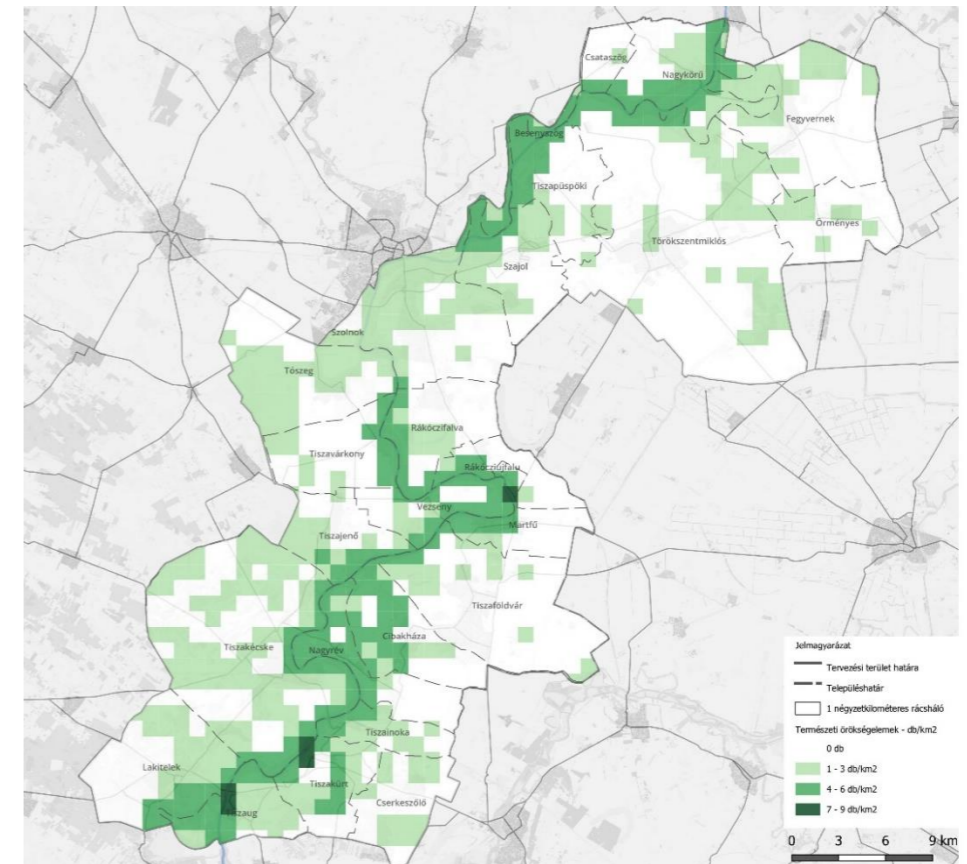
III/7. ábra: Összesítő értéksűrűsödési térkép, Forrás: saját ábra

III/2.2. Természeti értékek és sűrűsödési helyeik

A térkép 1 km²-es rácsháló alkalmazásával mutatja be, hogy a négyzetkilométernyi területen hány természeti örökség elem található. Az elemzés a "Természeti örökség" című tervlap alapján készült. Az értéksűrűsödés számításánál az Országos Ökológiai Hálózat területe, a Közép-Tiszaí Tájvédelmi Körzet területe, az Országos jelentőségű természetvédelmi területek, a Natura 2000 különleges madárvédelmi és természetmegőrzési területek, a Nemzeti Park területe és a Helyi jelentőségű természetvédelmi területek lettek figyelembe véve, illetve pontszerű elemként az Ex lege védett lápok, kunhalmok és földvárak, és a természeti- és tájképi egyedi tájértékek kerültek számításra.

A természeti értékek értéksűrűsödési ábráján (III/8. ábra) jól látható, hogy a természeti értékek a Tisza mentén koncentrálnak, helyenként 4-9 féle védett terület, illetve érték is található egy négyzetkilométeren belül. Szolnok

térségében jelentős ritkulás látszik, ahol a Tisza ártere nagyrészt beépítésre került és lakott területté alakult, nagy arányban csökkent az értékek száma. A Tiszától távolabbi területeken nincs háromnál több értékkel rendelkező rácsháló a térségben.

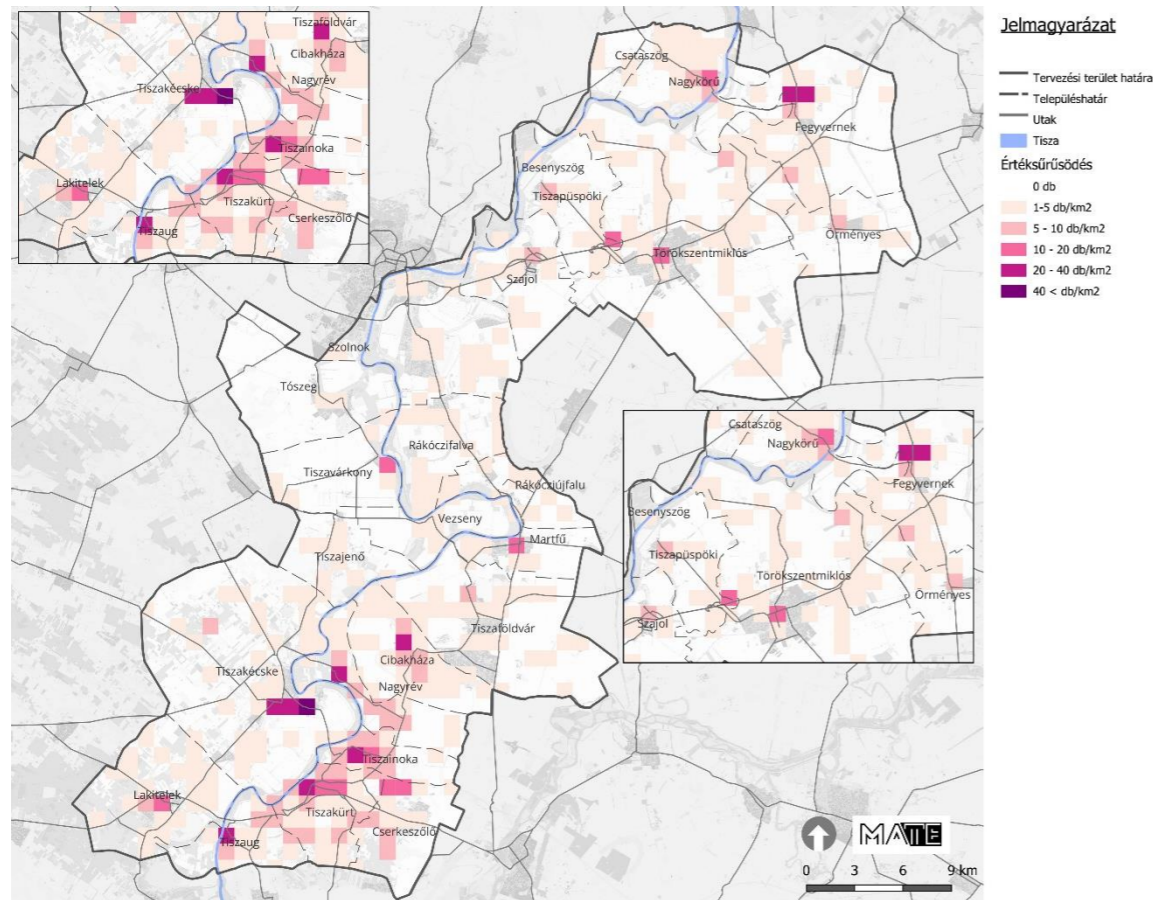
III/8. ábra: Természeti értékek értéksűrűsödési térképe, Forrás: saját ábra

A vizsgált térségben összesen két tájképi egyedi tájérték, 42 természeti egyedi tájérték, 11 helyi jelentőségű természeti érték, 23 ex lege védett kunhalom és két ex lege védett földvár található.

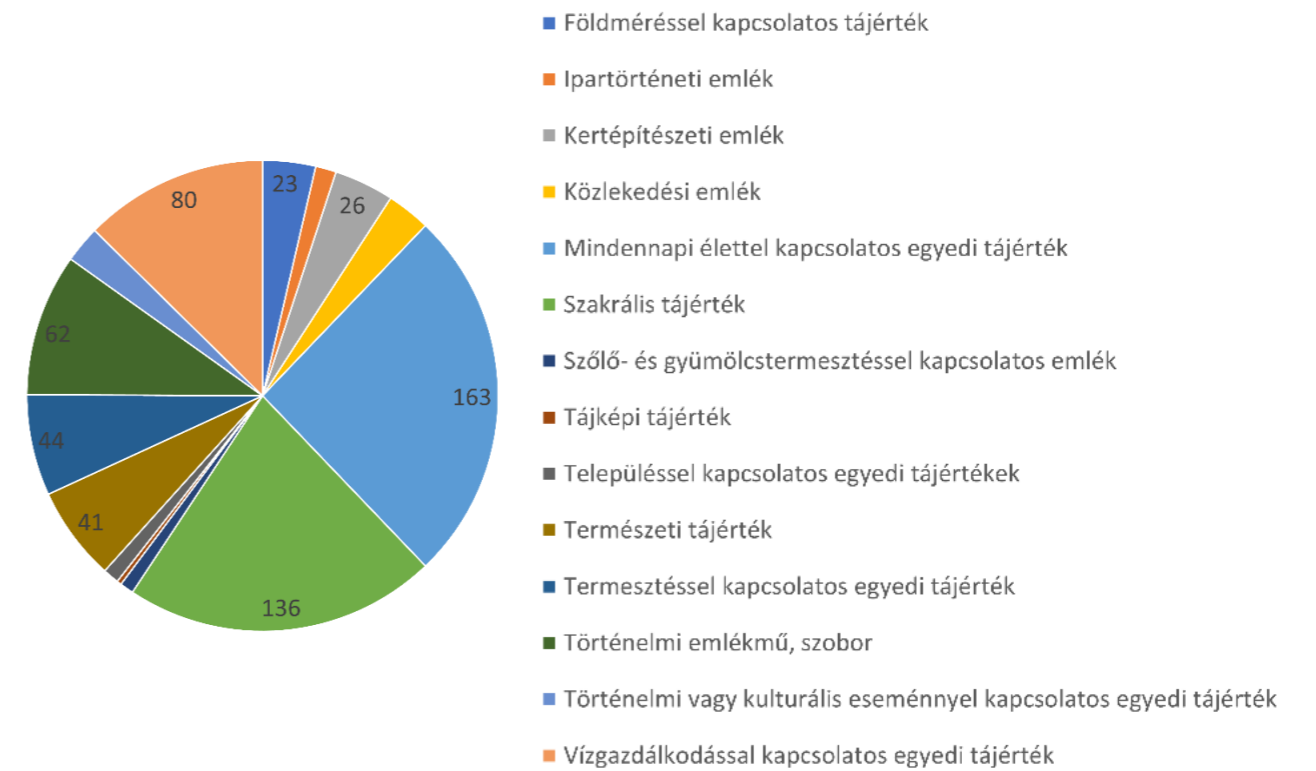
III/2.3. Kultúrtörténeti értékek és sűrűsödési helyeik

A kultúrtörténeti értéksűrűsödési térképet (III/9. ábra) többféle örökségi elem alapján állítottuk elő, melyek a "Kultúrtörténeti értékek" című tervlapon tekinthetők meg. Ezek a következők: országos jelentőségű műemlék, helyi jelentőségű műemlék, régészeti érték, kultúrtörténeti egyedi tájérték (minden, ami nem tájképi és nem természeti egyedi tájérték), kunhalom és földvár. Összesen 2 373 darab örökségi elemet vettünk figyelembe a vizsgálat során.

Az értékelés alapját a korábbiakkal megegyező módon egy 1 km²-es nagyságú rácshálójával végeztük. Az egy négyzetkilométeren található értékek számát hat kategóriába soroltuk, tízesével. Az értékelés kimutatta, hogy az 1300 cellából 903-ban nincsen és 397-ben van legalább egy kultúrtörténeti érték. Leginkább 1 és 10 között van az értékek száma és néhány cellában található ennél több is. Találhatóak sűrűsödési pontok is, ezekből a tervezési terület déli felében van több. Lakitelek, Tizsakécske, Tizsazug, Tizsakürt, Cibakháza és Tizsainoka településeken sűrűsödések láthatóak, az északi régióban pedig Törökszentmiklós, Nagykőrű és Fegyvernek településeken növekszik az egységnyi területre jutó kultúrtörténeti értékek száma. Mindegyik esetében a kultúrtörténeti értékek sűrűsödése a települések belterületére korlátozódik. A legtöbb kultúrtörténeti érték Tizsakécskén található.

III/9. ábra: Kultúrtörténeti értéksűrűsödési térkép, Forrás: saját ábra

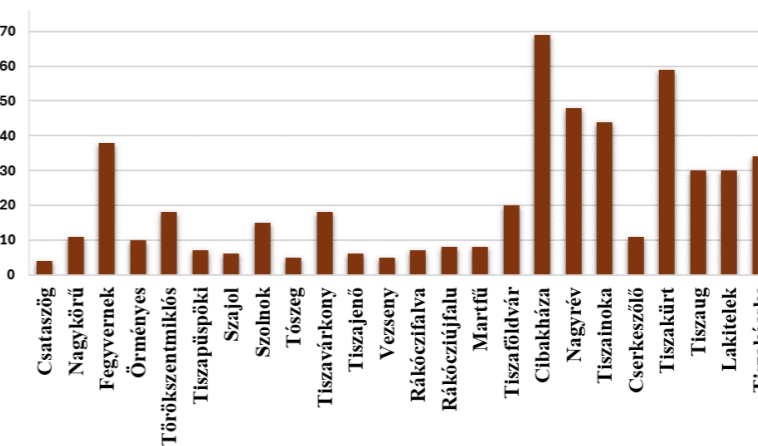

III/12. diagramm: Egyedi tájértékek típusonként (db), Forrás: saját ábra

III/2.4. Egyedi tájértékek és sűrűsödési helyek

A természet védelméről szóló 1996. Évi LIII. törvény (Tvt.) 6 § (3) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságok a tervezett Közép-Tisza-völgyi Natúrparc 24 települése közül csak három település (Órmenyes, Lakitelek és Tiszaug) területén tartanak nyilván egyedi tájértékeket. Az egyedi tájértékek térségi elemzése ezért a TÉKA egyedi tájérték kataszter térinformatikai adatainak feldolgozásával készült.

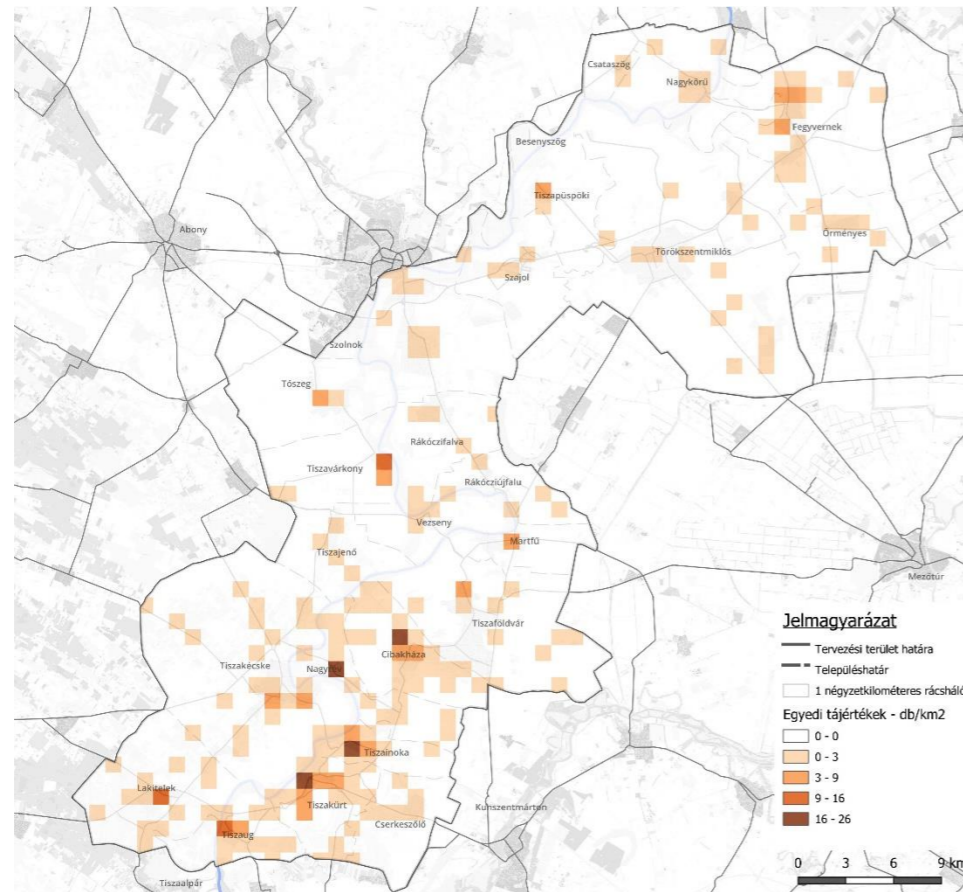
A tervezési területen összesen 635 egyedi tájértéket tartalmaz a TÉKA kataszter szerint. A legtöbb egyedi tájérték a mindennapi élettel kapcsolatos kategóriába tartozik (163 db, az összes 25,7%-a). Az egyedi tájértékek 21,4%-a szagrális érték. Jelentős (80 db, 12,6%) a vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájértékek száma. A térségben 62 történelmi emlékmű, szobor található a tájértékkataszter szerint (az összes közel 10%-a) és mintegy 7-7% a természettel kapcsolatos, valamint a természeti tájértékek mennyisége.

III/13. diagramm: Egyedi tájértékek településenkénti megoszlása (darab), Forrás: saját ábra

Az egyedi tájértékek sűrűsödési helyeit a III/10. ábra mutatja be. Az egyedi tájértékek főként a tervezési terület déli felében koncentrálódnak. Kiemelkedő Cibakháza, melynek 3 négyzetkilométeres belterületi részén összesen 39 egyedi tájérték került összeírásra. További koncentrálódási helyek közé sorolható még Nagyrév, Tiszainoka és Tiszakürt belterülete, ahol szintén legalább 19 egyedi tájérték található 1 négyzetkilométeren belül. A tervezési terület északi részén tapasztalt alacsonyabb sűrűsödési jellemzők a települések nagyobb közigazgatási területével, valamint az egyedi tájértékek koncentrálódásának hiányával magyarázható. Tökéletes példa erre Törökszentmiklós

esete, amelynek közigazgatási területén belül kiemelkedően sok egyedi tájérték található, azonban ezek kevésbé koncentrálnak, mint a tervezési terület déli felében.

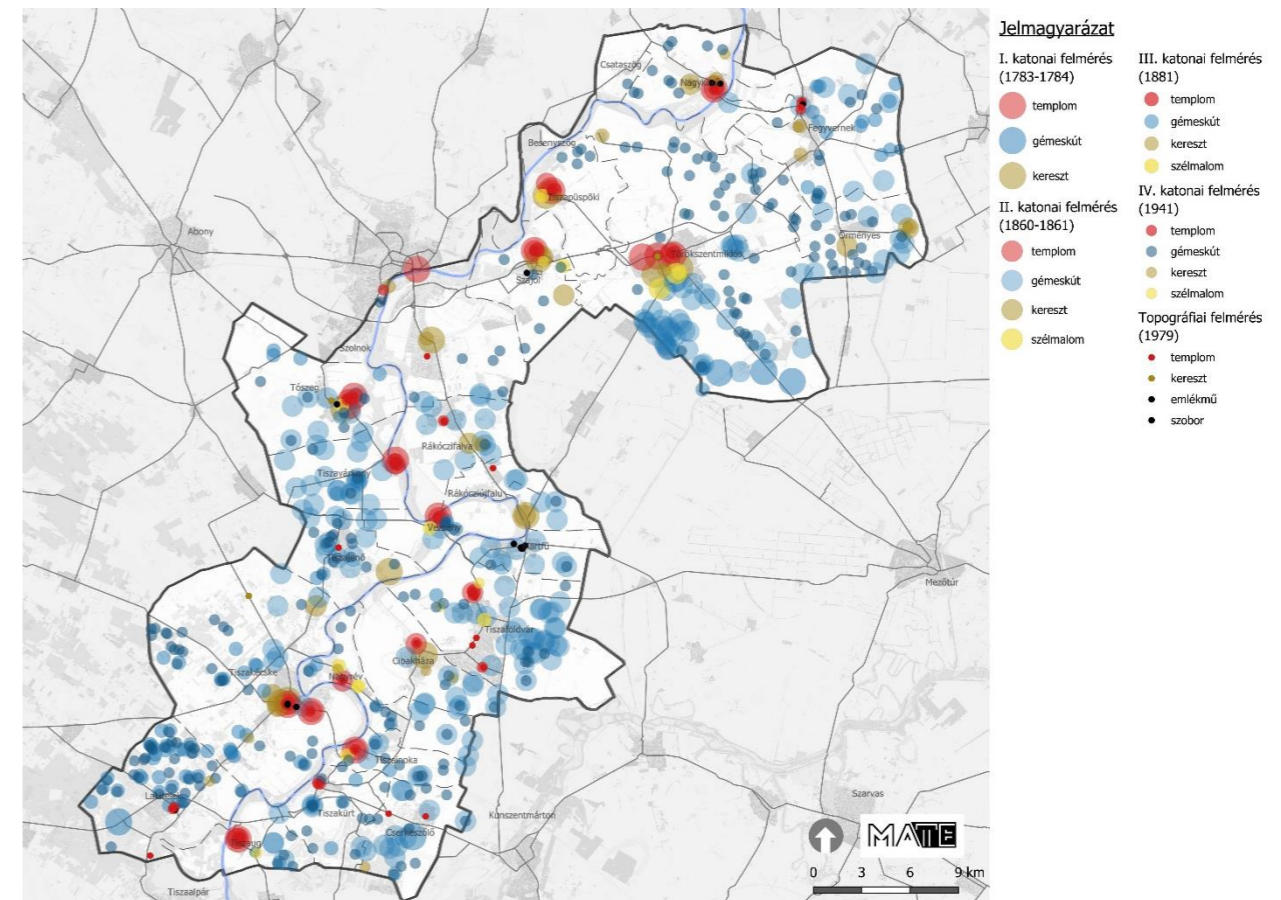

III/10. ábra: Egyedi tájértékek értéksűrűsödési térképe, Forrás: saját ábra

III/2.5. Az elmúlt 250 évben elpusztult örökségelemek

A történeti tájértékek a katonai felmérések (I. II. III. IV.) és a topográfiai térkép alapján kerültek ábrázolásra. A legrégebbi tájélemek a vizsgált térségben a templomok, amelyek már az első katonai felmérésen (1783-1784) is láthatóak, és a topográfiai térképen (1979) is jelen vannak. Azokat a tájélemeket, amelyek a történeti térképeken szerepelnek, de ma már nem találhatóak meg az eredeti helyükön, elpusztult örökségelemeknek nevezzük. Ezeket az *Elpusztult örökségelemek* című ábrán (III/11. ábra) jelöltük.

A történeti térképek elemzésével feltártunk számos olyan történeti tájélemet, melyek az évszázadok során napjainkra már eltűntek. Szakrális épületek, vízimalmok, gémeskutak, szélmalomok, hajómalmok, hidak, tanyák tartoznak a térség elpusztult örökségei közé. Jelentős tájélemek voltak egykor a gémeskutak, melyek a III/26. ábrán kék pontokként szerepelnek. Már az Első Katonai Felmérésen is feltűntek, de a második (1860-1861) és harmadik (1881) és negyedik (1941) térképet vizsgálva kiderül, hogy ebben az időszakban jelentősen megnövekedett a számuk, azonban az 1980-as években készült topográfiai térképen már szinte alig, vagy csak nagyon kevés számban lelhetők fel a településeken. A területeken még a szélmalomok voltak jelentős tájélemek, amik szintén az 1940-es évekig még jellemzőek voltak, azonban az 1980-as évekre ezeknek jelentős része eltűnt a térségből. Azok a tájértékek, amik főleg a '80-as évektől napjainkig jelentek meg, azok a települések belterületén felállított szobrok, illetve emlékművek. Ezeket fekete pontokként jelöltük az ábrán. Történeti tájélemként, barnával jelöltük a (fából vagy kőből készült), út mentén elhelyezkedő keresztet, melyek szintén fennmaradtak az idők folyamán. A térképen a pontok méretei a tájélemek időszakait jelölik (például, a legnagyobb kiterjedésű piros körök az Első Katonai Felmérés templomai, a legkisebb piros pontok pedig a topográfiai felmérésen ábrázolt templomok).

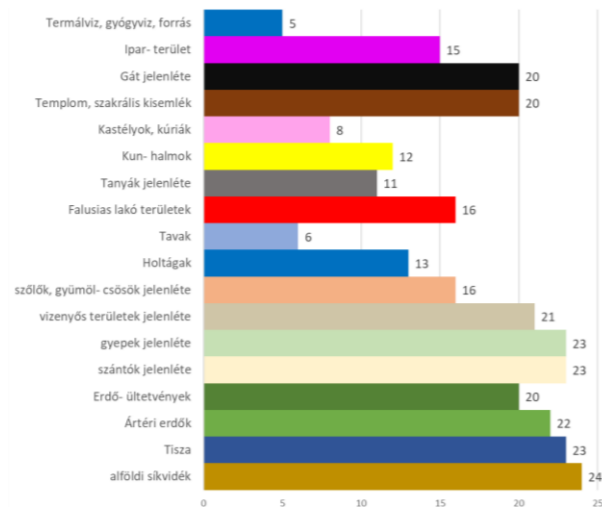
III/11. ábra: Elpusztult örökségelemek, Forrás: saját ábra

III/3. A tájkaraktert formáló, tájjellegadó adottságok és örökségelemek

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény a következőképpen határozta meg a tájkarakter, vagy más szóval tájjelleg fogalmát: "A táj jól körülhatárolható részének természeti tényezők és emberi tevékenységek hatása és kölcsönhatása eredményeként kialakult, emberek által érzékelt sajátos rendszere, amely által a tájrészlet egyedisége megnyilvánul, és más tájrészletektől megkülönböztethetővé válik". A területen több tájkarakterformáló elem adja azt a képet, mely a vizsgált térség karakterét meghatározza. Ezek az elemek lehetnek pontszerűek és lehet kiterjedésük is, például maga a Tisza, a holtágak, az ártéri ligeterdők, a domborzati adottságok, területhasználatok, természeti és kultúrtörténeti örökségelemek, élőhelyek, vegetáció, vagy akár beépített területeknél a beépítés módja.

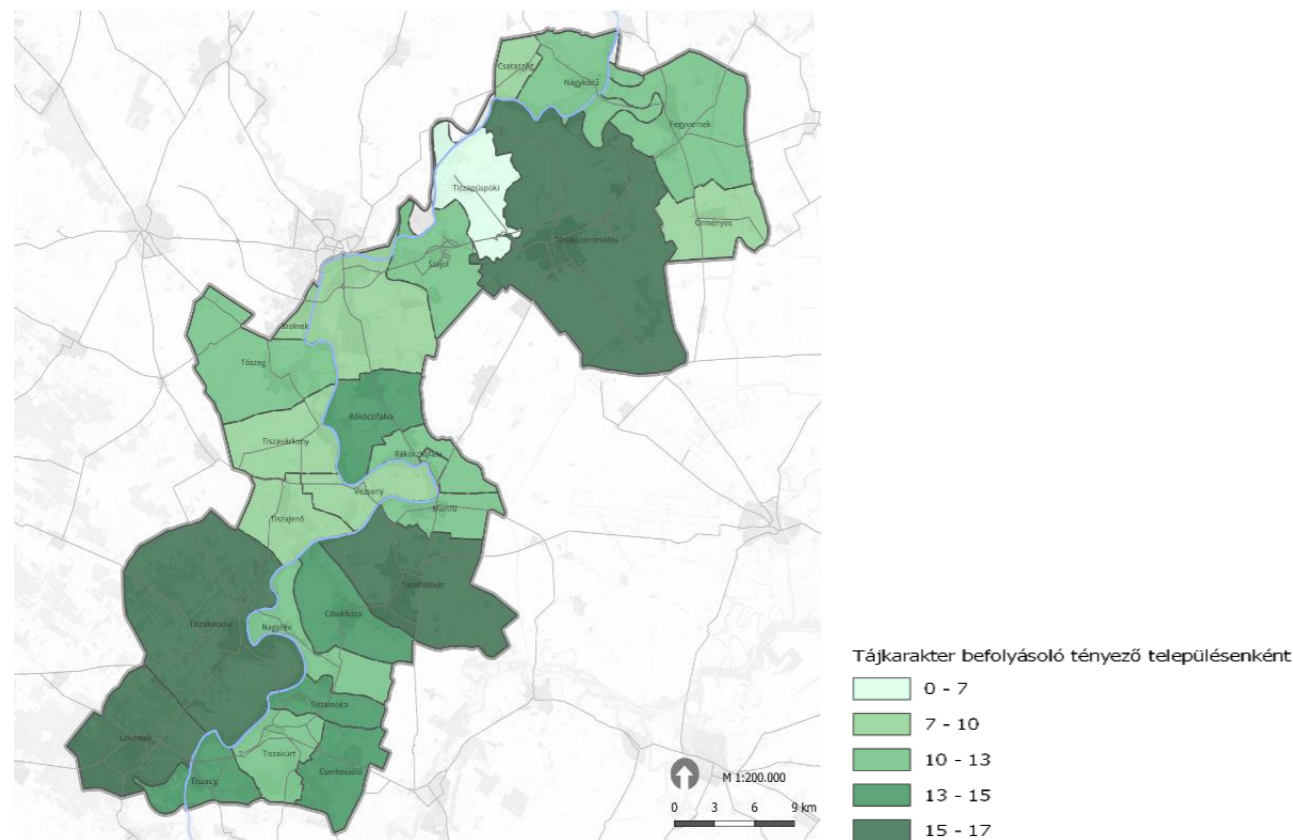
III/3.1. Tájjelleg meghatározó adottságok és örökségelemek jelenléte a tájban

A térségben megállapítottunk tájjelleg meghatározó elemeket (III/14. diagramm), melyek a következők: alföldi síkvidék, Tisza, ártéri erdők, erdő ültetvények, szántók, gyepek, vizenyős területek, szőlők gyümölcsösök, holtágak, tavak, falusias lakóterületek, tanyák, kunhalmok, kastélyok, kúriák, templomok, szakrális kismélték, gátak, iparterületek, a termálvíz és a gyógyvízforrások jelenléte. A tervezési terület települései esetében elemeztük, hogy ezek hol jelennek meg és mennyire formálják az adott település tájkarakterét. Az eredményeket grafikonon és térképen is feldolgoztuk (III/14. diagramm, II/12. ábra).

III/14. diagramm: Tájkarakter befolyásoló tényezők települési érintettsége, Forrás: saját ábra

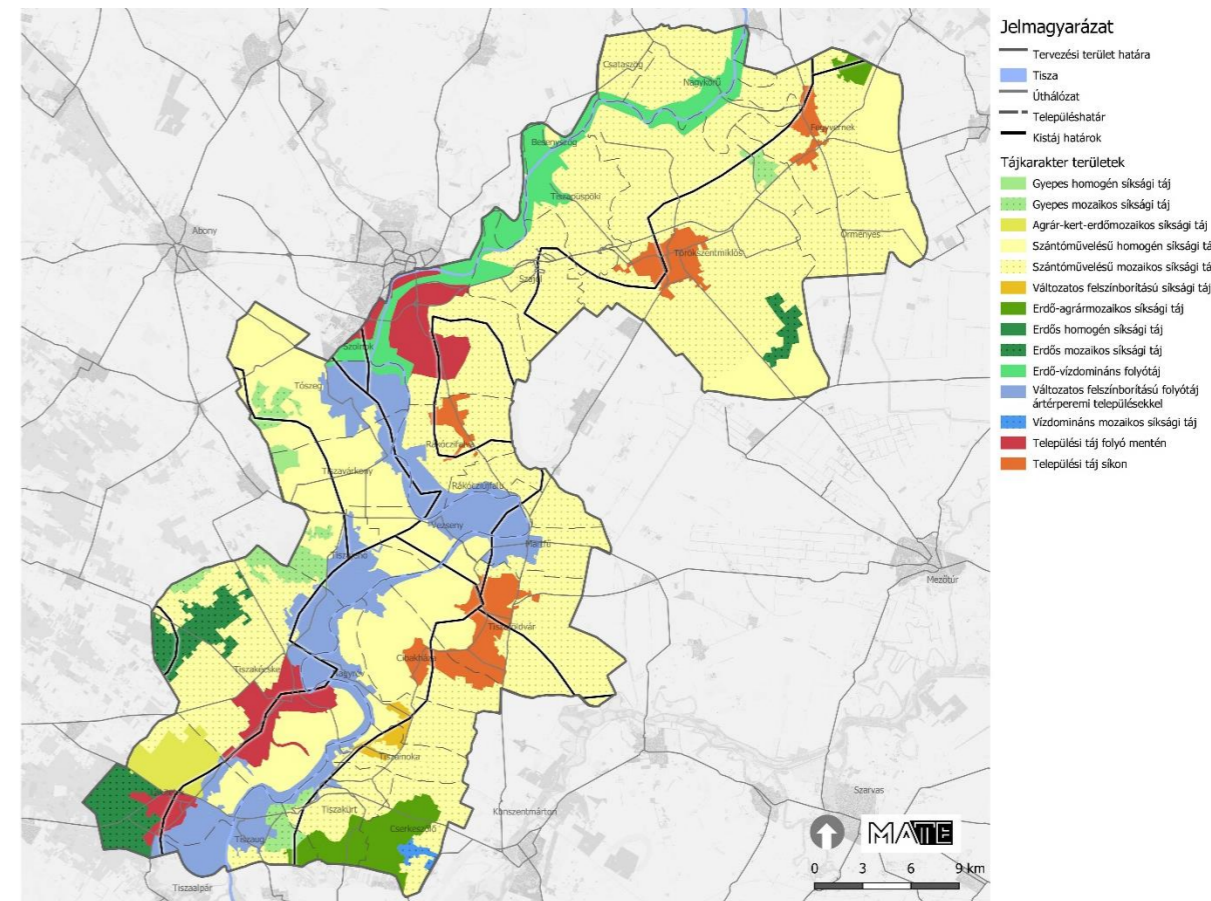
A tájkaraktert meghatározó elemek közül a legjellemzőbb az alföldi síkvidék, mely minden település megjelenését kialakítja, emellett a további legmeghatározóbb tényezők a Tisza, az ártéri erdők, erdő ültetvények, a szántók, gyepek, vizenyős területek, a gátak, a templomok, szakrális kisémlékek jelenléte. Ezek szinte minden településnél megtalálhatóak, így ebből a szempontból egy egységes kép alakul a területen ezeket vizsgálva. Továbbá bár nem minden településen található meg, de fontos szerepet töltenek be a tájkaraktert tekintve a szőlők-gyümölcsösök, a holtágak és tavak, a falusias lakóterületek, a kunhalmok, valamint a tanyák. Sajnos az iparterületek is több település karakterére rá nyomják a bélyegüket. A legkevesebb települést érintő tájkarakterformáló adottság a termálvíz és a gyógyvíz források, melyek 5 települést érintenek, ám fontos karakterformáló elemek.

III/12. ábra: Tájkarakter befolyásoló tényezők településenként, Forrás: saját ábra

III/3.2. Tájkarakter területek lehatárolása

Az országos tájkarakter kutatás (<https://www.termeszetem.hu/hu/tajkarakter/feladatok-2>) a földrajzi közép- és kistájak szintjén határol le tájkarakter területeket. Egyes tájkarakter területeket a leíró indikátorok különítik el egymástól, ilyen a természeti adottságok, a felszínborítási, illetve az antropogén és a percpionális jellemzők. A térségre vonatkoztatva a következő tájkarakter területek jelennek meg: Gyepes homogén síksági táj, Gyepes mozaikos síksági táj, Agrár-kert-erdőmozaikos síksági táj, Szántóművelésű homogén síksági táj, Szántóművelésű mozaikos síksági táj, Változatos felszínborítású síksági táj, Erdő-agrármozaikos síksági táj, Erdős homogén síksági táj, Erdős mozaikos síksági táj, Erdő-vízdomináns folyótáj, Változatos felszínborítású folyótáj ártérperemi településekkel, Vízdomináns mozaikos síksági táj, Települési táj folyó mentén, Települési táj síkon. (III/13. ábra) A legnagyobb összterjedésűek a szántó művelésű mozaikos síksági táj típusba sorolt területek.

III/13. ábra: Tájkarakter területek és kistáj határok, Forrás: saját ábra

III/4. Örökségvédelmi konfliktusok, problémák

A tájhasználati-örökségvédelmi konfliktusok és problémák több formában jelennek meg a térségben. Ezeket a konfliktusokat két fő kategóriába soroltuk. Az egyik fő kategória az épített örökségeket érintő tájhasználati konfliktusok, melyek gyakran egy műemlék kihasználatlansága, elhanyagolt állapota vagy felszámolása során/okán keletkeznek.

A másik fő kategória a táji-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusok, melyek például természeti értéket ökológiai szempontból zavaró területhasználat, vagy táji értékeket vizuálisan zavaró területhasználatok következtében jönnek létre.

Illetve ide sorolandók még egyéb általános tájhasználati konfliktusok, mint például iparterületek tájbaillesztésének hiánya, hagyományos tájhasználatok felhagyása, vagy esetleg a településszegély, takarás hiánya. Az örökségvédelmi konfliktusok területi vonatkozásait összesítve a *“Tájhasználati-örökségvédelmi konfliktusok, problémák”* című tervlapon ábrázoltuk.

III/4.1. Épített örökségeket érintő tájhasználati konfliktusok

A szellemi örökség pusztulása, a hagyományok megszűnése volt megfigyelhető több területen. Cibakházán és Rákóczifalván a szőlőterületek felhagyása, illetve a piac megszűnése a szellemi örökség pusztulását és gazdasági változásokat is előidézett. Hiányuk jelentős, hiszen fontos szerepet játszott a helyi identitás és a helyi közösségek erősítésében.

Az Örményesen található Bíró kastély vagy a cserkeszőlői Baghy-Szinyei Merse Kúria melletti rozsdaterület környezetrendezése nem történt meg, ami megakadályozza a bemutatásuk és megőrzésük lehetőségét.

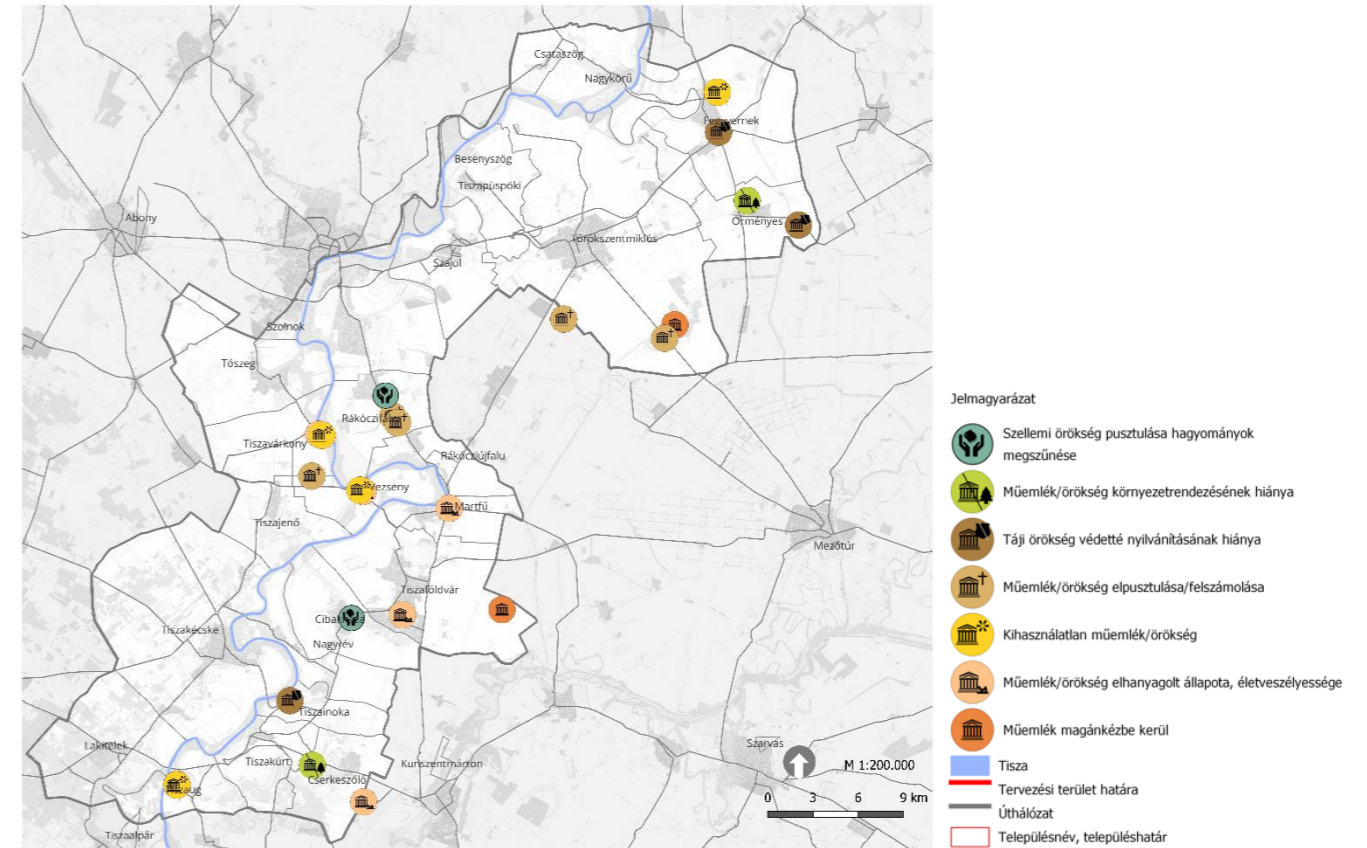
Fegyverneken és Örményesen több olyan táji örökségelem található, melynek védetté nyilvánítása nem történt meg. Ilyen például a Fegyverneken található holtág. Rákóczifalván több védelemre javasolt épület is található, ezek jogi védelem nélkül maradtak. Továbbá Tiszainokán található Haraszi-kúria védetté nyilvánítása sem történt meg.

Számos műemlék elpusztulása vagy eltűnése volt megfigyelhető a településeken. Ilyen érték elvesztése volt például, Rákóczifalva régi város alapjainak beszántása, valamint több település dokumentumaiban feljegyzett kunhalomok eltűnése is, mint például Szajol és Tószeg esetében is.

Kihasználatlan, elhanyagolt állapotú, esetenként életveszélyes műemlék/örökség elemek találhatóak például, Fegyvernek településen kálvária dombként jelzett területen a kálvária hiánya, illetve Tiszavárkony és Vezseny településeken található, már használaton kívüli templomok és a Tizsakürti tájház sorolható ide. Cibakháza és Nagyrév településeken számos védett lakóház található melyek állapota folyamatosan romlik. A térségben nincs kiemelt jelentősége a hagyományos, régi épületek védelmének így az ezekhez hasonló oltalomra érdemes házak a többi településen is állapotromlásnak vannak kitéve.

A térségben találhatóak olyan műemlékek, melyek magánkézbe kerültek, ilyenek voltak például Törökszentmiklóson található Almássy-kastély, mely jelenlegi helyzetéből adódóan csak részlegesen, bizonyos időszakokban látogatható. Ilyen továbbá a Tiszaföldváron található Gotti kastély, mely a térségben kiemelkedő jelentőségű műemlék, ám szintén magánkézbe került és már nem látogatható.

Az épített örökséget érintő tájhasználati konfliktusokat a III/14. ábra foglalja össze.

III/14. ábra: Épített örökséget érintő tájhasználati konfliktusok, Forrás: saját ábra

III/4.2. Táji-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusok

Tájtagoló elemek, erdősávok hiánya a vizsgált terület mindegyik településén jelentkező probléma. A külterületeken található nagyterületű mezőgazdasági területeken figyelhető meg ez a konfliktus. Az erdősávok hiánya több problémát is okoz, mint pl. a szántóterületeken jelentkező defláció, a táj vízmegtartó képességének csökkenése, vagy a csökkenő biodiverzitás. Ezen felül az egybefüggő szántók megszakítják az ökológiai folyosók összeköttetését, megszüntetik, illetve gátolják a fontos élőhelyek összekapcsoltságát, mind az állatok, mind a növények számára akadályt jelentenek.

Nagyterületű mezőgazdasági művelés jelentette konfliktus továbbá az egyfunkciós tájhasználat. (Lásd az *“Állattartó mezőgazdasági telepek és mezőgazdasági tábla méretek”* című tervlapon.) A területe jelentős részén mezőgazdasági művelést folytatnak, sokszor a parcellák közül kiemelkedőek a 100 ha feletti mezőgazdasági táblák. Ezek a táblák jelentős mértékben csökkentik a tájra egykor jellemző mozaikosságot, megjelenésük egyhangú látványt nyújt és csökkentik a tájstabilitást is.

Számos olyan település található a térségben, melyek esetében, a **hagyományos tájhasználat felhagyása** figyelhető meg. Ezek általában történelmi gyümölcsösök, szőlőterületek vagy gyepterületek felhagyását, pusztulását jelenti. Ilyen probléma található például Tiszavárkonyon, ahol szőlő területek és egykori gyepterületek tűntek el, Fegyverneken és Nagyrév településeken gyümölcsösöket hagytak fel. Továbbá ide sorolható Cserkeszőlő nyugati részén található régi szalagtelkek egy része, mely parlagon fekszik, illetve a magára hagyott főlíasátrak.

Településszegélyek hiánya: Egyes települések határain és a szántóföldek határain hiányoznak a vizuális elhatárolást biztosító erdősávok és a fasorok. Ezeken a településeken belül jellemzően kevés az egységes fasorral fásított utca. Több vizsgált belterületen felhagytak a kertek művelésével. Cserkeszőlőn a szalagtelkek szőlő és gyümölcsstermelése csak nyomokban maradt fenn, jelenleg parlagon hagyott földek és fóliasátrak látványa fogadja a főúton közlekedőket. A felhagyott kerteket idővel mezőgazdasági táblák váltották így sok helyen megszűnt a településszegély. Néhány helyen a mezőgazdasági használatban lévő telkek közvetlen szomszédjai a lakóterületeknek. A településszegélyeken helyet kapó cserjések, ligetek és gyümölcsösök eltűnése az átmeneti sáv hiányát eredményezi.

Szinte a teljes vizsgálati területen jelentkező probléma a **vízhiány, helytelen vízgazdálkodás**. Több földtulajdonos is lineáris öntözőrendszerekre hagyatkozik, melyek a csatornákból veszik a nagymennyiségű öntözővizet. Sajnos ezek a rendszerekre nagy párolgás és alacsony beszivárgás jellemző, mely a jelenlegi és jövőbeli romló vízháztartásra nincs tekintettel. Nem alkalmazkodnak a természeti, környezeti viszonyokhoz a jelenlegi csatornarendszerek sem. A tájból eltűnő víz következtében többek között az oltalom alatt álló kutak kiszáradtak, vagy kiszáradással veszélyeztetettek.

Néhány településen **tájképi-településképi konfliktus** volt megfigyelhető. Ilyen probléma található Tiszainokán és a környező településeken a felhagyott, leromlott állapotú gazdasági -és lakóépületek miatt, illetve a Martfűn található gyár esetében.

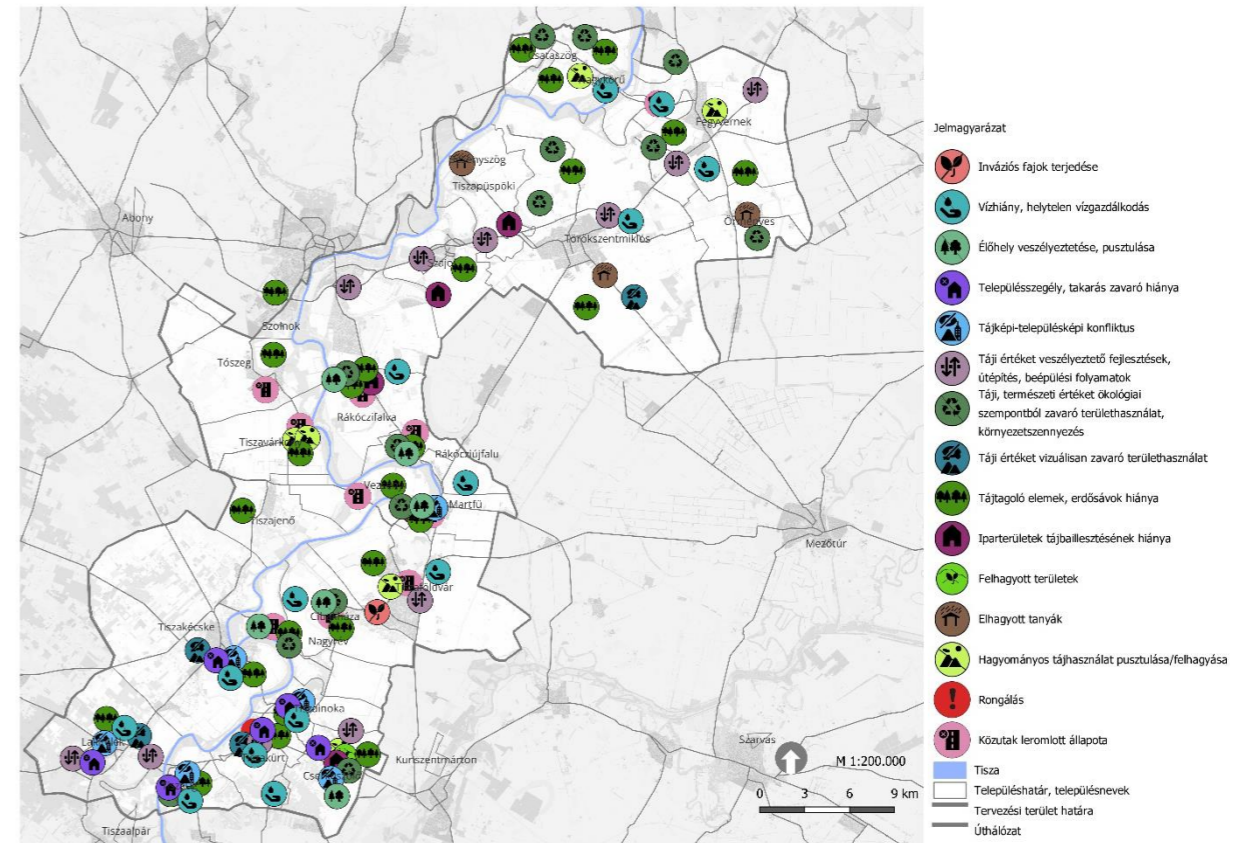
Több településen található volt **táji értéket veszélyeztető fejlesztések**, utépítés, beépülési folyamatok okozta konfliktus. Gyakrabban felmerülő probléma a 4-es főút esetében az erős fragmentáló hatás mely több települést is érint. Valamint Tiszaföldváron a Homok településrészen történő beépülés. Szinte mindegyik településen általánosan elmondható a rossz állapotú, valamint szilárd burkolat nélküli közutak.

A táji értékeket **vizuálisan zavaró konfliktusok** közül kiemelendő a több településen is előforduló felhagyott tanyák jelenléte. Ezek a tanyák számos lehetőséget rejtnek magukban, hiszen a felújításuk és hasznosításuk nagyban segítené a helyi gazdaságot, turizmust, erősítené a helyidentitást és segítené a hagyományok életben tartását.

Több településen megfigyelhető volt, hogy egyes iparterületek és üzemek **tájbaillesztése nem megfelelő**. Szajol településen a MOL bázistelep, Tiszapüspökön a Kall gabonafeldolgozó, Martfű, Rákóczi falva esetében a Bunge Zrt., Cserkeszőlőn ipari épület- Cserkeszőlői régi TSZ és a Cserkeszőlőn a Bremat Europe Kft. épülete nincsen megfelelően tájbaillesztve. **Természeti értékek állapotának romlása:** Rákóczi falván és a környező településeken, több koros fa és fasor is található, melyek szakszerű ápolásra szorulnának. Ezek között vannak Aesculus és Platanus fajok is, melyek napjainkban kiemelten veszélyeztetettek a rovar és gomba kártevők miatt. Több Tiszamenti településen jelentkező probléma volt a természetközeli élőhelyek veszélyeztetése, pusztulása. Többek között a nagytáblás mezőgazdasági területek térnyerése vezetett a gyepterületek felszámolásához, továbbá számos területen megszűnt az ártéri erdőgazdálkodás, ennek következtében az ártéri élőhelyek is károsodtak.

Táji, természeti értéket ökológiai szempontból zavaró területhasználat, környezetszennyezés figyelhető meg több településen is. A külterületeken található nagytáblás, monokultúrás mezőgazdaság okozta ökológiai konfliktusok jelentősek – megjelent az élőhelypusztulás, az ökológiai folyosók megszűnése, a diverzitás csökkenése, a mezőgazdasági művelés során használt vegyszerek, kemikáliák talajba jutása, az erózió és a defláció, valamint az illegális hulladéklerakás is.

A táji-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusokat a III/15. ábra foglalja össze.

III/15. ábra: Táji-természeti értékeket érintő tájhasználati konfliktusok, Forrás: saját ábra

Térségi tájkaraktert meghatározó tényezők	alföldi síkvidék	Tisza	Ártéri erdők	Erdő-ültetvények	szántók jelenléte	gyepek jelenléte	vizenyős területek jelenléte	szőlők, gyümölcsösök jelenléte	Holtágak	Tavak	Falusias lakóterületek	Tanyák jelenléte	Kunhalmok	Kastélyok, kúriák	Templom, szakrális kisemlék	Gát jelenléte	Iparterület	Termálviz, gyógyvíz, forrás	Tájkarakter befolyásoló tényezők száma ÖSSZESEN
Nagykőrű																			11
Csataszög																			9
Fegyvernek																			13
Örményes																			9
Törökszentmiklós																			17
Tiszapüspöki																			7
Rákóczifalva																			14
Rákócziújfalva																			12
Martfű																			13
Tiszaföldvár																			15
Cibakháza																			14
Nagyrév																			13
Szajol																			12
Szolnok kelet																			9
Tószeg																			13
Tiszavárkony																			9
Vezseny																			10
Tiszajenő																			8
Tiszakécske																			16
Lakitelek																			16
Tiszaug																			15
Tiszaújváros																			13
Cserkeszőlő																			13
Tiszainoka																			14
Hány települést érint összesen az adott tényező (ez alapján diagram)	24	22	22	20	23	23	21	16	13	6	16	11	12	8	20	19	15	5	

III/3. táblázat: A Közép-Tisza völgy tájkarakterét meghatározó tényezők településenkénti bontásban

Forrás: saját ábra

A fejezet elkészítéséhez felhasznált források, szakirodalmak

NÖSZTÉP

TÉKA egyedi tájértékkataszter

Agrárminisztérium védett természeti területekre vonatkozó adatszolgáltatás

Arcanum

Érintett települések településképvédelmi rendeletei és honlapjai

Első Katonai Felmérés (1783-1784)

Második Katonai Felmérés (1860- 1861)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Magyarország topográfiai térképe

A természet védelméről szóló 1996. Évi LIII. törvény (Tvt.)

Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ

Helyi Települési Értékleltárak

Természetvédelmi Értékleltár Jász-Nagykun-Szolnok megye helyi jelentőségű védett természeti értékeiről

Lechner Tudásközpont

termeszetvedelem.hu

OKIR adatbázis

<https://archeodatabase.hnm.hu/>

TEIR.hu

Muemlekem.hu

Település Arculati Kézikönyvek

Körzeti Földhivatalok

Településképvédelmi Rendeletek

Helyi Építési Szabályzat

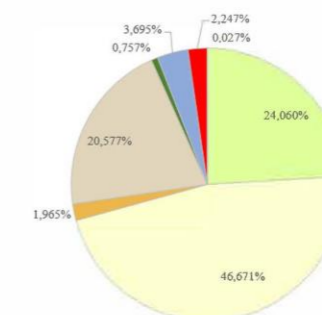
Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Második katonai felmérés (1860-1861)

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Településhatár
- Területhasználatok**
- Gyepterület
- Vízyes terület
- Szántóterület
- Szőlő-gyümölcsös terület
- Lakóterület
- Vízfelület
- Bánya
- Erdőterület
- Vonalas elemek**
- Vízfolyás
- Burkolt út
- Földút

Második katonai felmérés (1860-1861)
területhasználata

- Gyepterület
- Vízyes terület
- Szántóterület
- Szőlő-gyümölcsös terület
- Lakóterület
- Vízfelület
- Bánya
- Erdőterület

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

Arcanum

Alaptérkép forrása:

II. Katonai felmérés

Készítés dátuma:

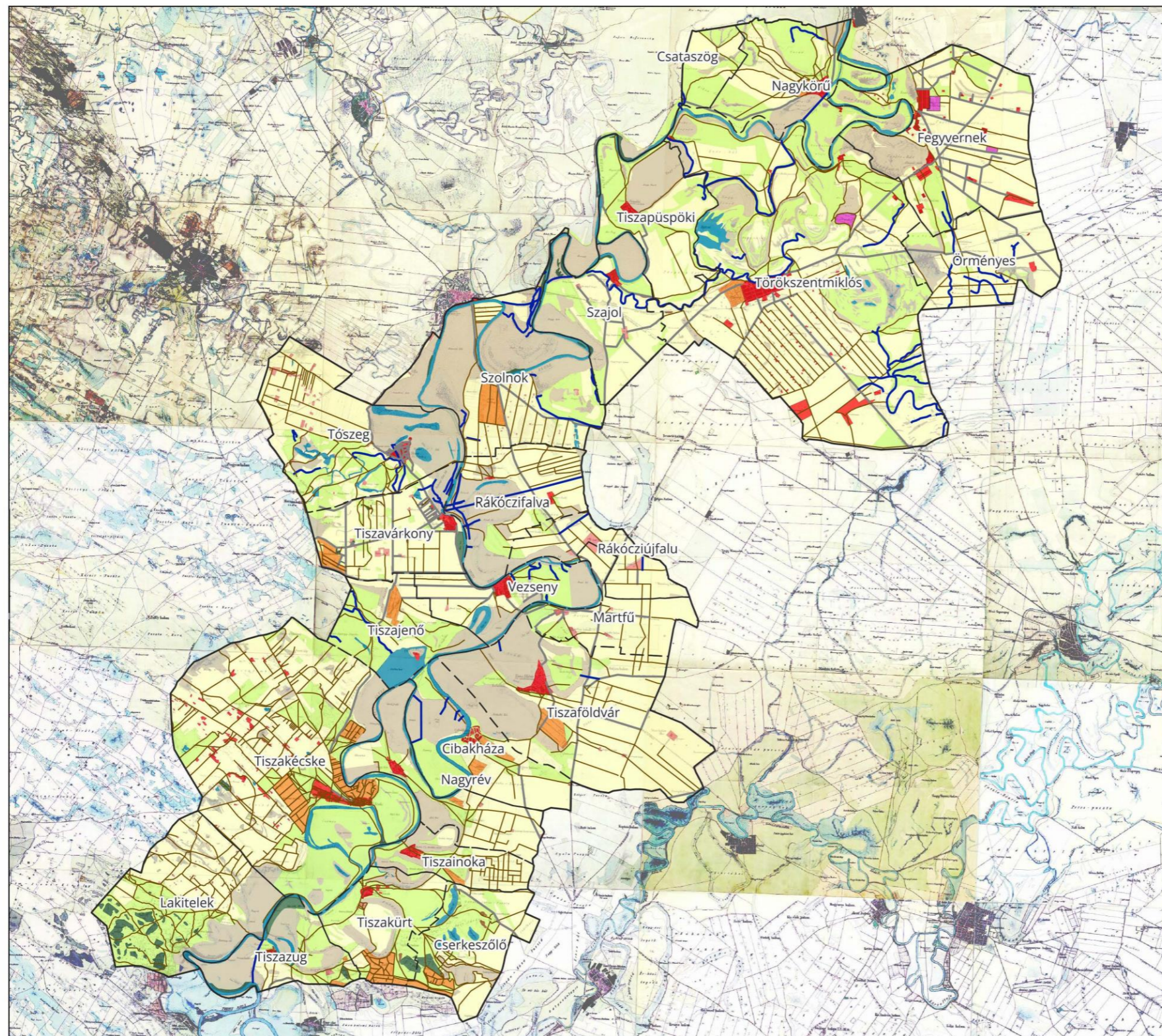
2024.04.03.

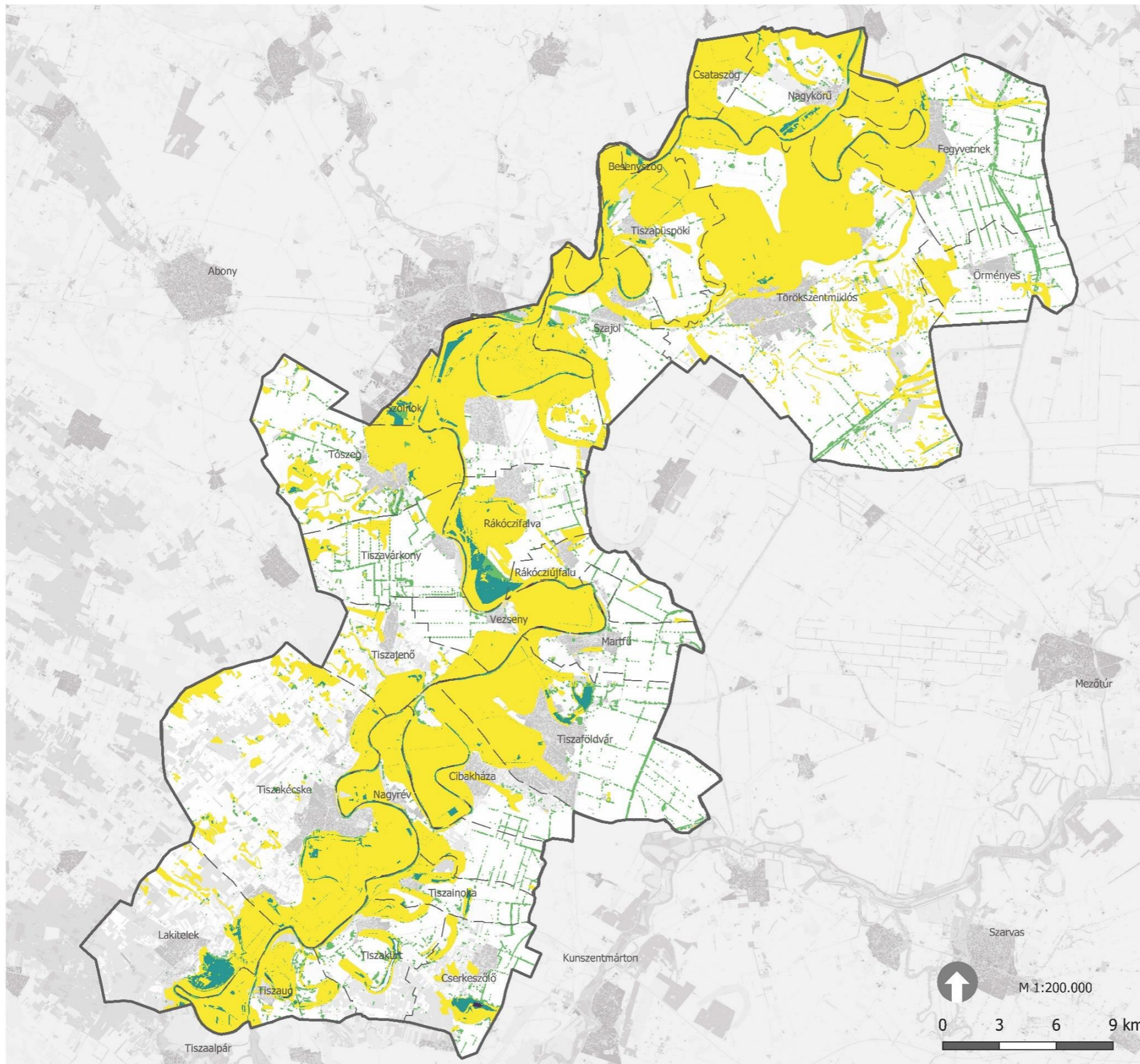

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYLET

Tájépítészeti, Településtervezési és
Diszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Vízfelületek és vízjárta területek
változása 1783-tól napjainkig

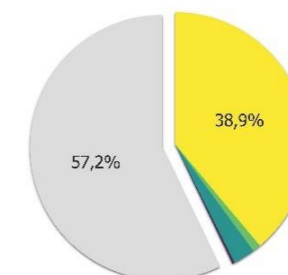
Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- - - Településhatár

Vízfelületek és vízjárta területek stabilitása

- Mára eltűnt vízfelület/vízjárta terület
- 1979 óta kialakult vízfelület/vízjárta terület
- Mára újra megjelent vízfelület/vízjárta terület
- 1783 óta stabil/állandó vízfelület/vízjárta terület

Vízfelületek és vízjárta területek
stabilitása a teljes tervezési területhez
viszonyítva

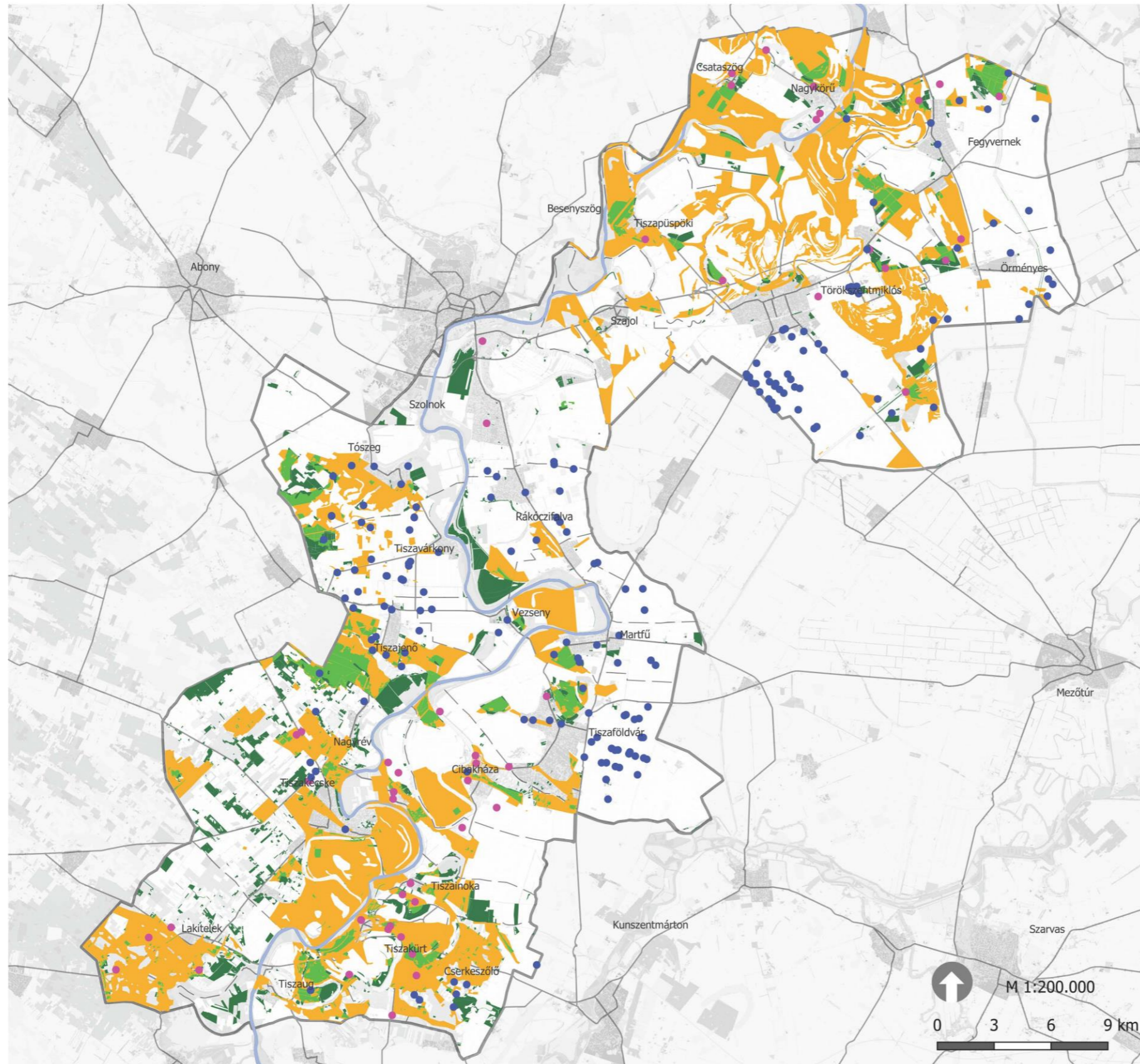

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Arcanum, NÖSZTÉP
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.20

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Gyepterületek változása 1860-tól napjainkig

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Település határ
- Tisza
- Utak
- Gémeskutak a katonai térkép alapján
- Jelenlegi gémeskutak
- Már eltűnt gyepek
- Állandó gyepek
- Újonnan kialakult gyepek

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

Arcanum, NÖSZTÉP

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.03.20

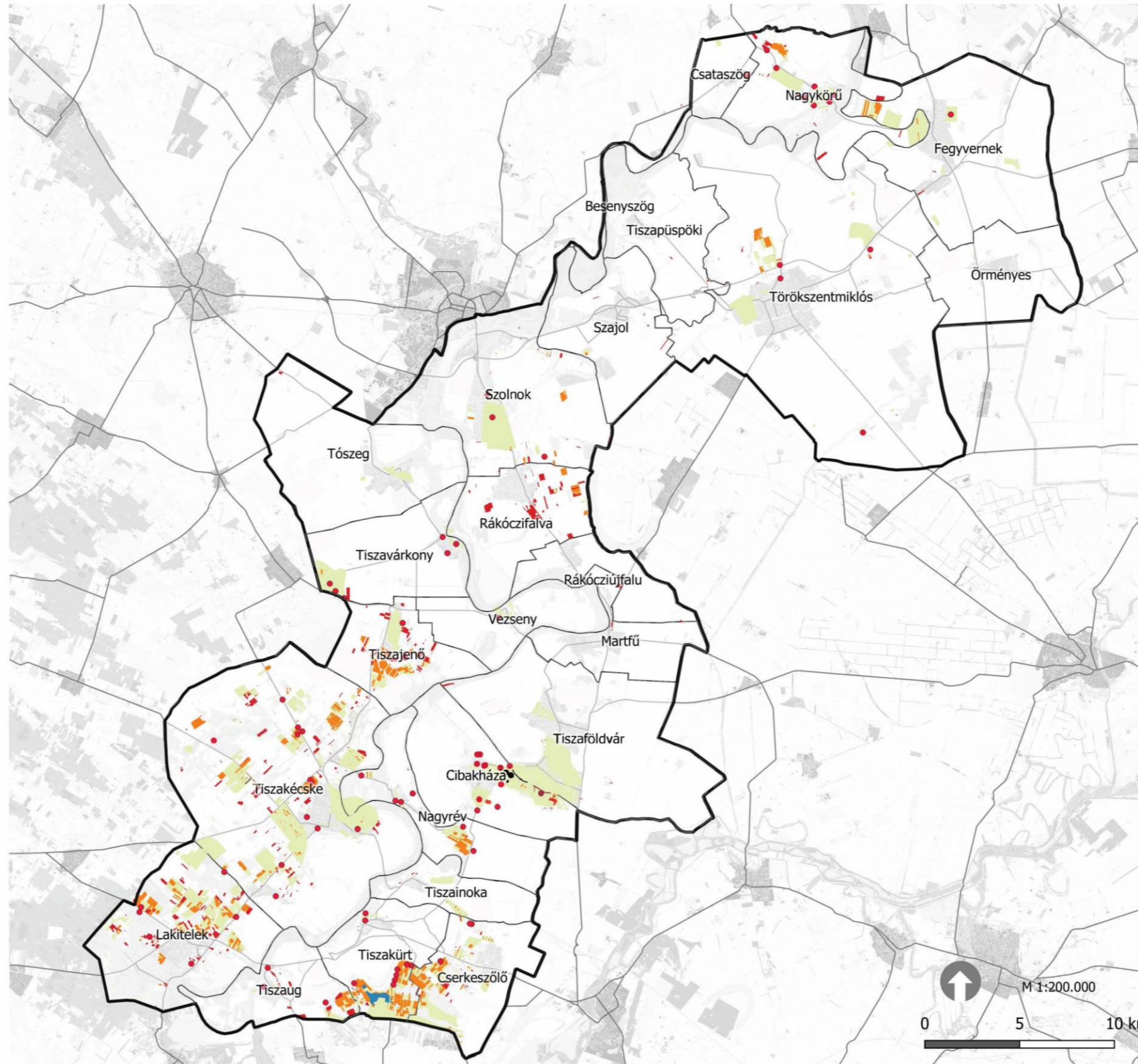
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

M 1:200.000

0 3 6 9 km

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

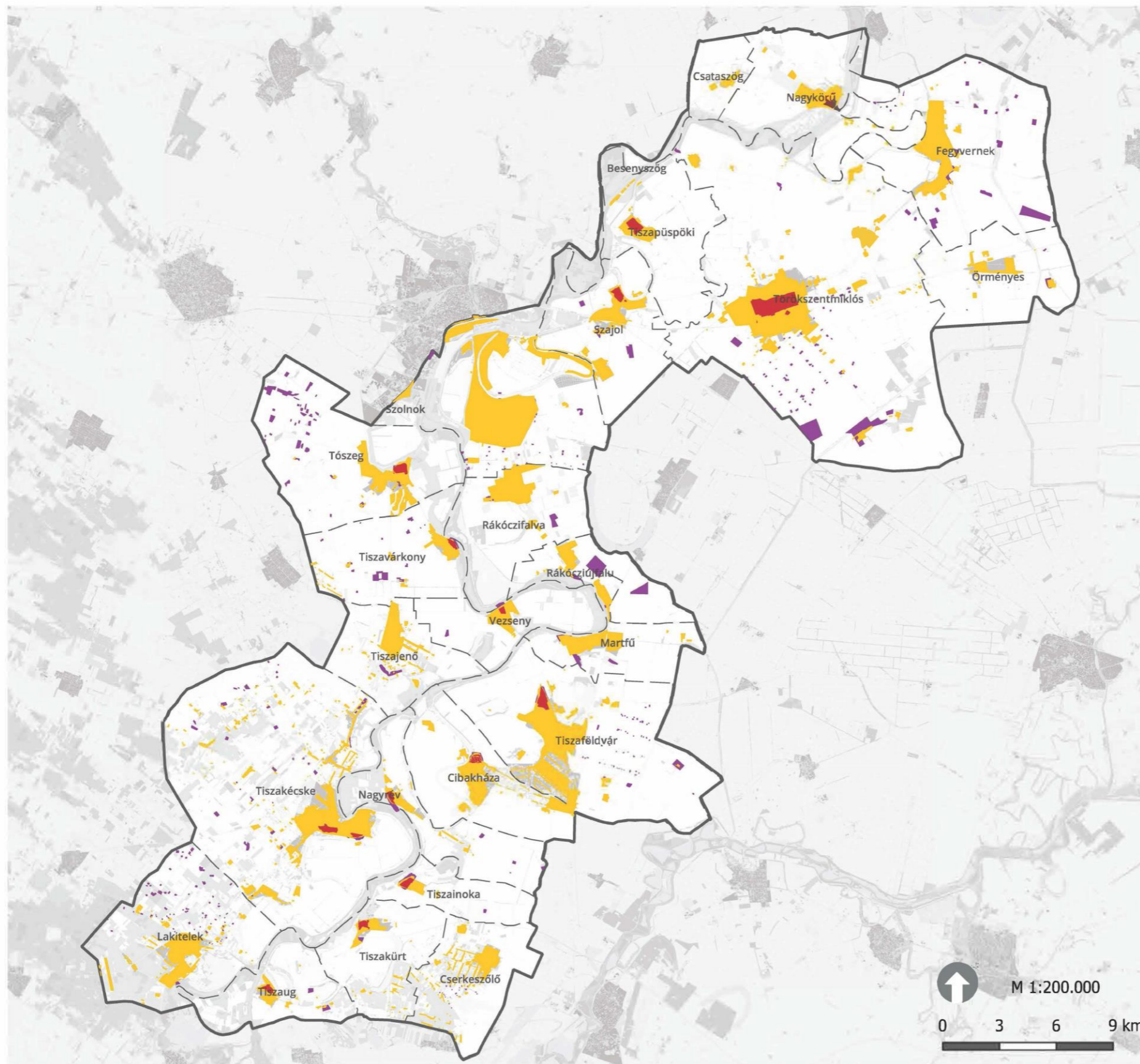
Szőlő és gyümölcstermő területek
változása 1783-tól napjainkig

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Településhatár
- Területek
 - Többször változó szőlő- és gyümölcstermesztő területek
 - Új szőlő- és gyümölcstermesztő területek 1979-hez képest
 - Eltűnő szőlő- és gyümölcstermesztő területek 1783. óta
 - Örök szőlő- és gyümölcstermesztő területek 1783. óta
 - Szőlő- és gyümölcstermesztéssel kapcsolatos értékek

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Arcanum, NÖSZTÉP
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.20

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Beépített területek változása
1784-től napjainkig

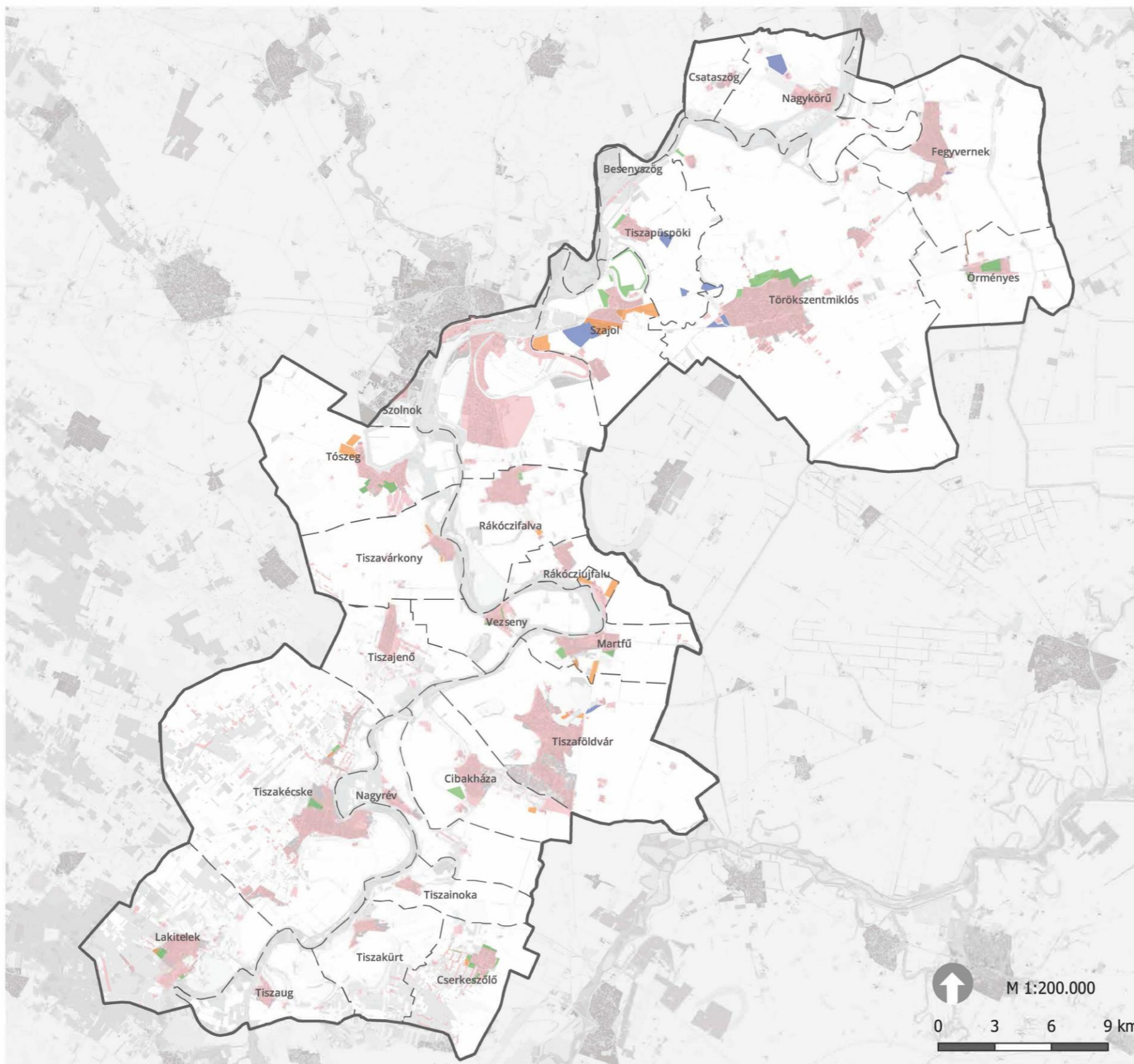
Jelmagyarázat

- Stabil településmag
- 1784 óta beépült
- Eltűnt beépítés
- Tervezési terület határa
- Településhatar

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Arcanum, NÖSZTÉP
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.03.20

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Várható jövőbeli beépítési
tendenciák

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Településhatar
- Jelenlegi beépítés
- Gazdasági területek kialakítása
- Ipari terület kialakítása
- Lakó beépítés

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:

Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.23.

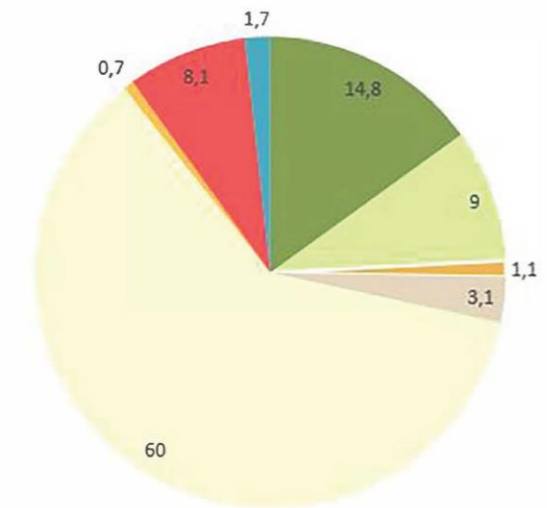
MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

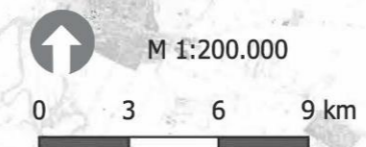
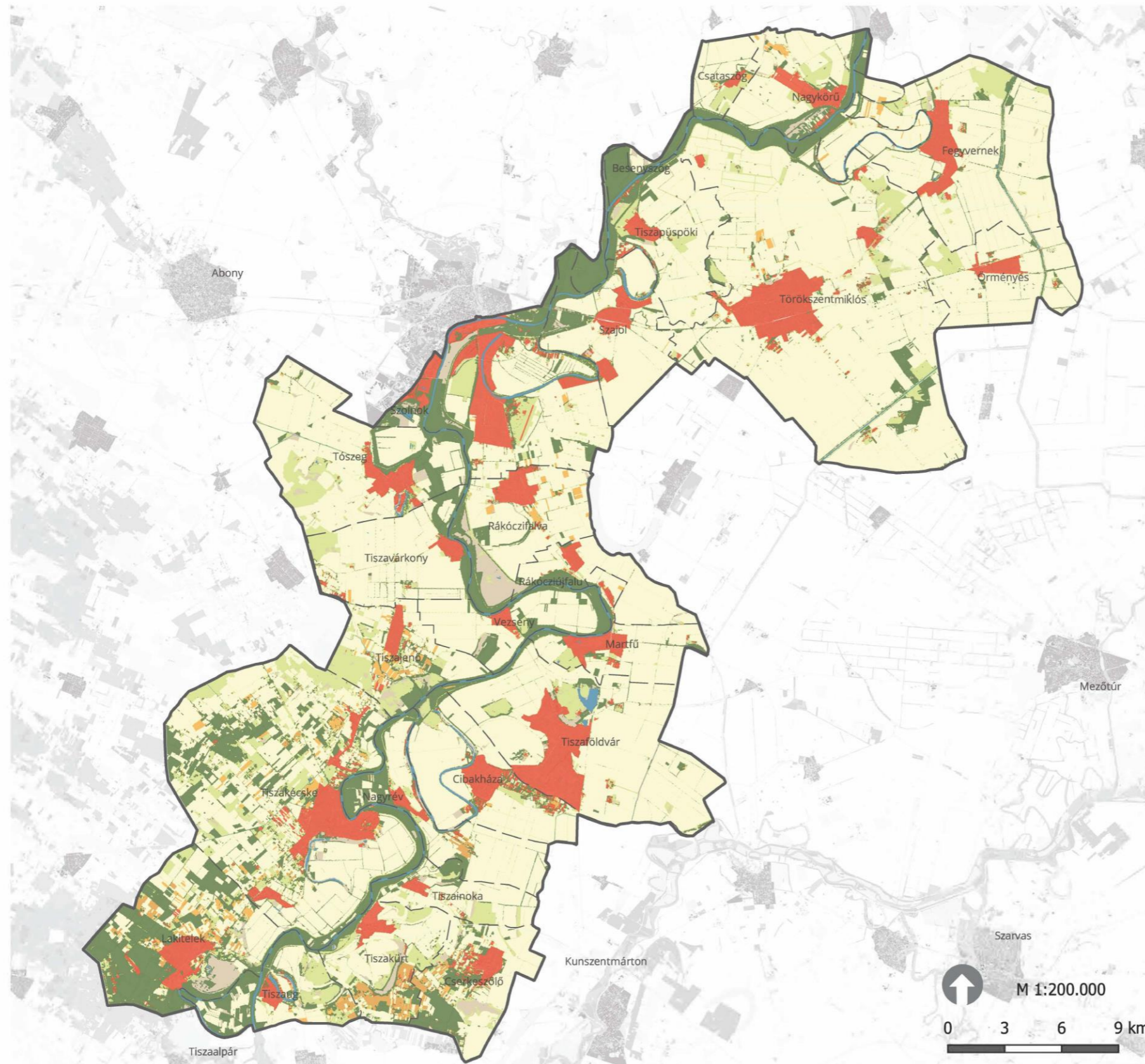
Területhasználat - jelenlegi állapot

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Település közigazgatási határa
- Erdőterület
- Gyepterület
- Gyümölcsös
- Szántó
- Szőlőterület
- Települési terület
- Vizenyős terület
- Vízfelület

Területhasználat (%)

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Agrárminisztérium
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.14.

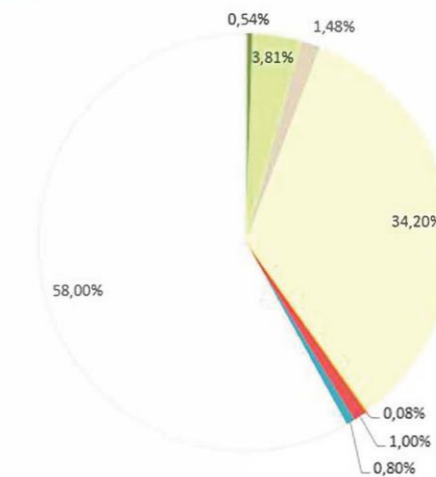
MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Stabil/állandósult tájhasználatok

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Település közigazgatási határa
- Erdőterület
- Gyepterület
- Gyümölcsös
- Szántó
- Szőlőterület
- Települési terület
- Vizenyős terület
- Vízfelület

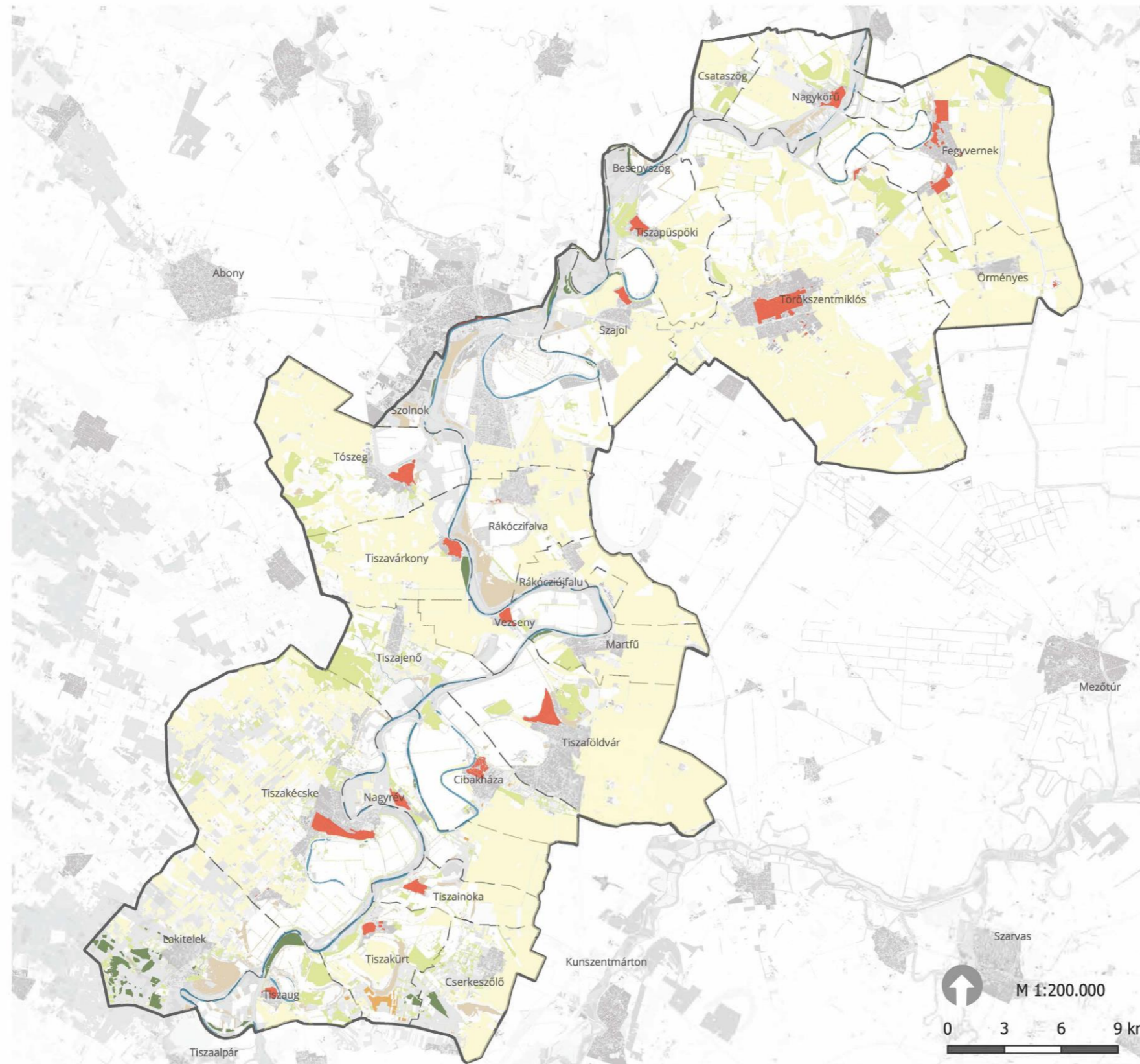
Stabil tájhasználatok százalékos megoszlása a teljes területhez képest

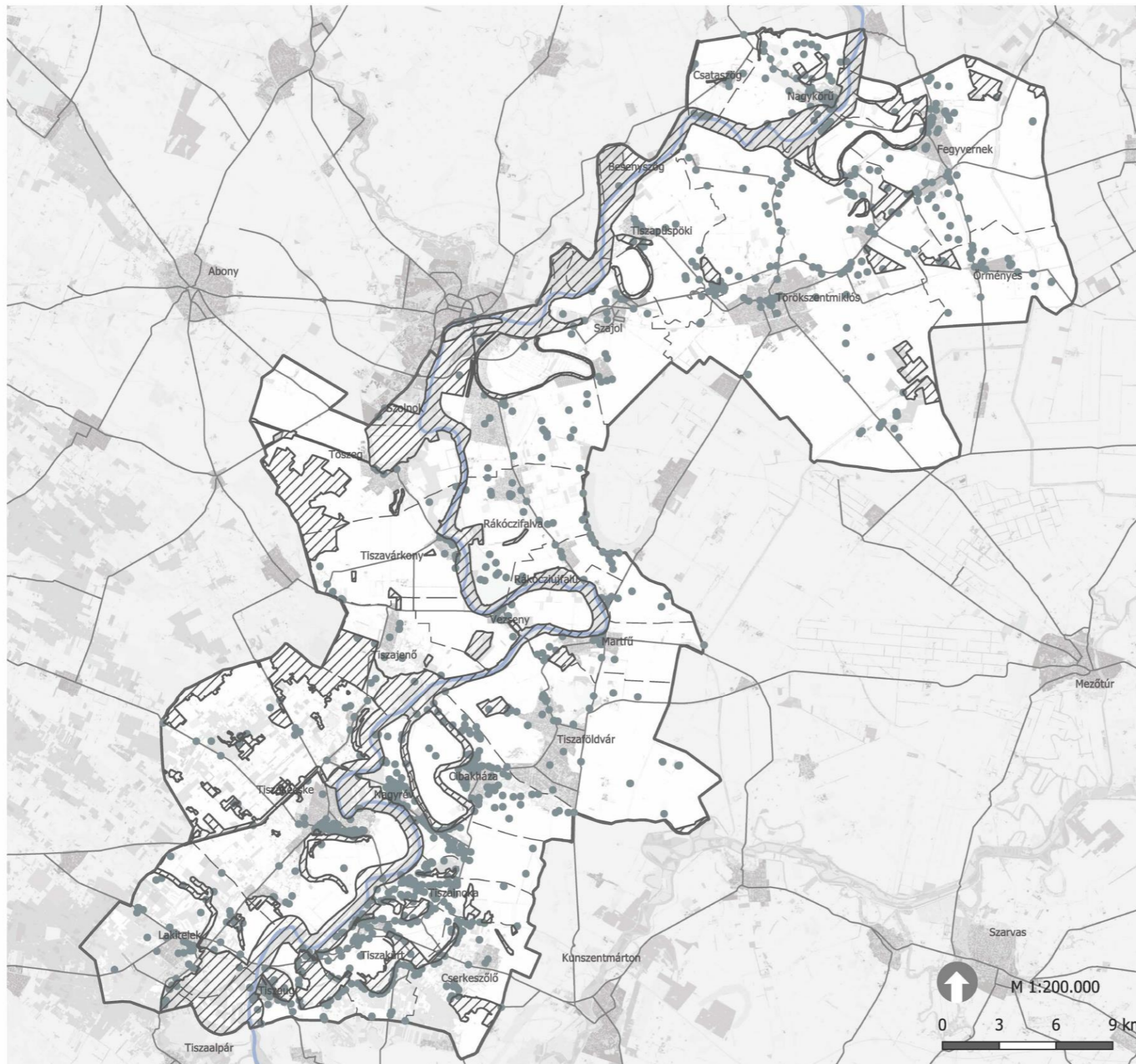
A tervlap a II. katonai felmérés (1860-61) és a jelen állapot összevetésével készült

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Arcanum, Agrárminisztérium
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.20.

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Táji értékek összesítése

Jelmagyarázat

- Védetség alatt álló elemek
- ▨ Védeett területek
- Tervezési terület határa
- Tisza
- Úthálózat
- Településhatár

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

TÉKA, muemlekm.hu, AM

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.03.20

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék

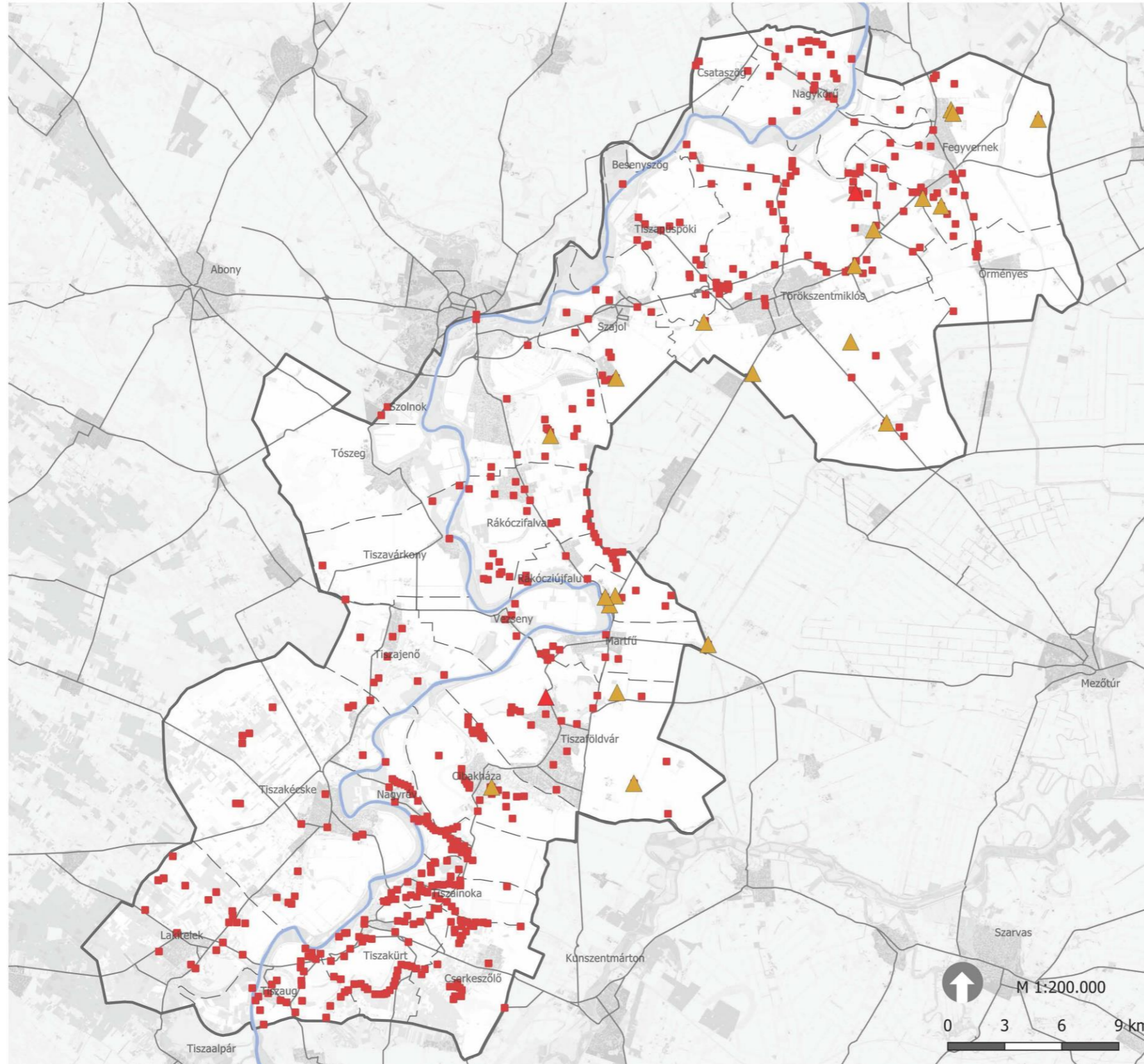
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Régészeti örökség

Jelmagyarázat

- ▲ Ex lege védett földvár
- ▲ Ex lege védett kunhalom
- Védett régészeti lelőhely
- Tervezési terület határa
- Tisza
- Úthálózat
- Településhatár

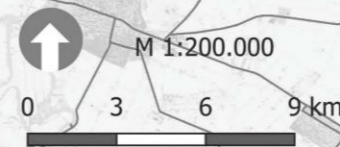

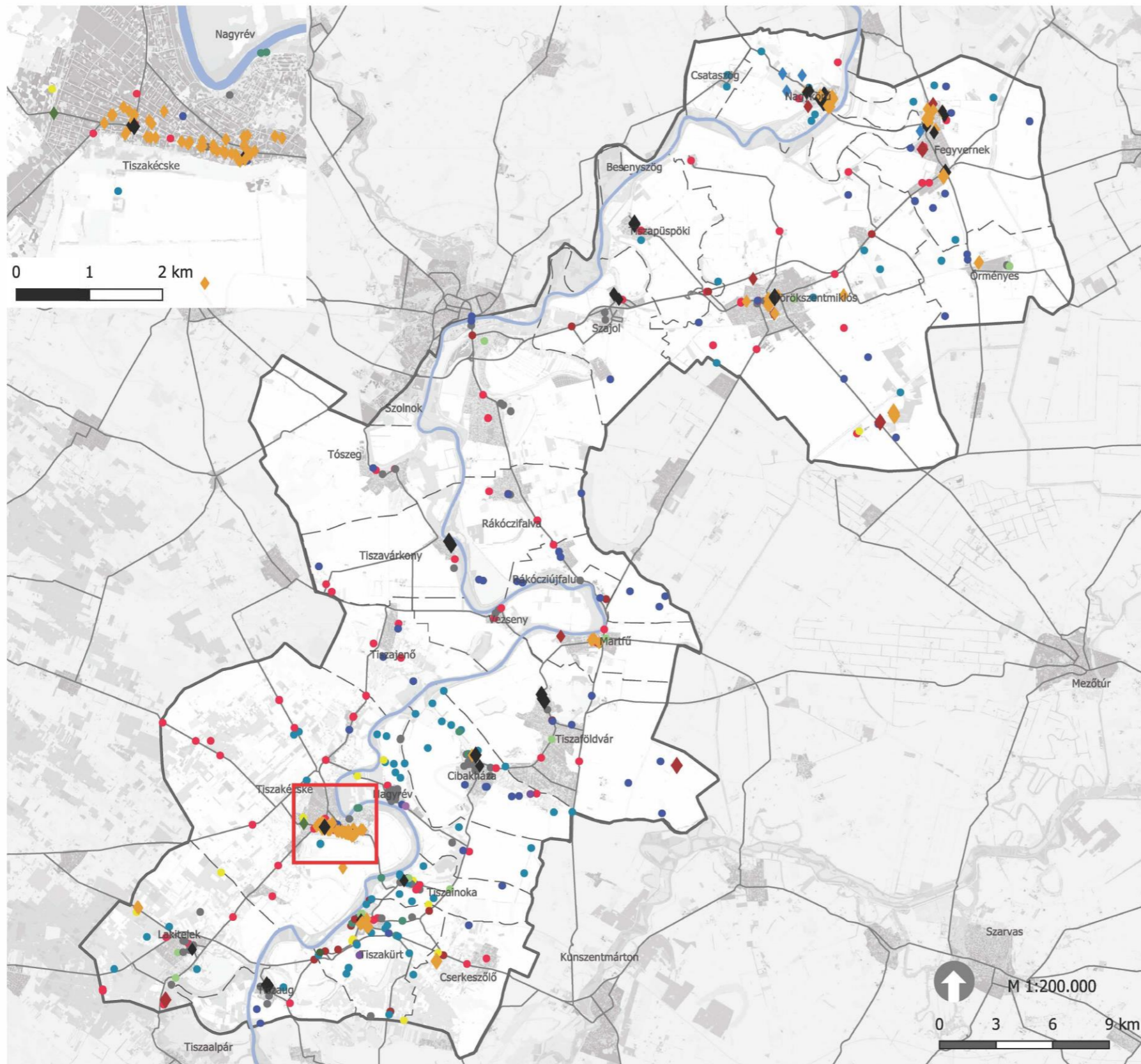
Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
termeszetvedelem.hu
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.21

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Kultúrtörténeti értékek

Jelmagyarázat

— Tervezési terület határa

■ Tisza

— Úthálózat

— Településhatár

Országos jelentőségű műemlékek

◆ népi-lakó

◆ szakrális

◆ uradalmi

Helyi jelentőségű műemlékek

◆ népi-lakó

◆ uradalmi

◆ ipartörténeti

◆ vízgazdálkodási

◆ szakrális

Kultúrtörténeti egyedi tájértékek típusonként

● Agrártörténeti egyedi tájérték

● Bányászattal kapcsolatos egyedi tájérték

● Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték

● Földméréssel kapcsolatos tájérték

● Ipartörténeti egyedi tájérték

● Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájérték

● Mindennapi élettel kapcsolatos egyedi tájérték

● Szakrális tájérték

● Történelmi emlékmű, szobor

● Közlekedési emlék

● Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték

● Kertépítészeti emlék

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

TÉKA, muemlekm.hu

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

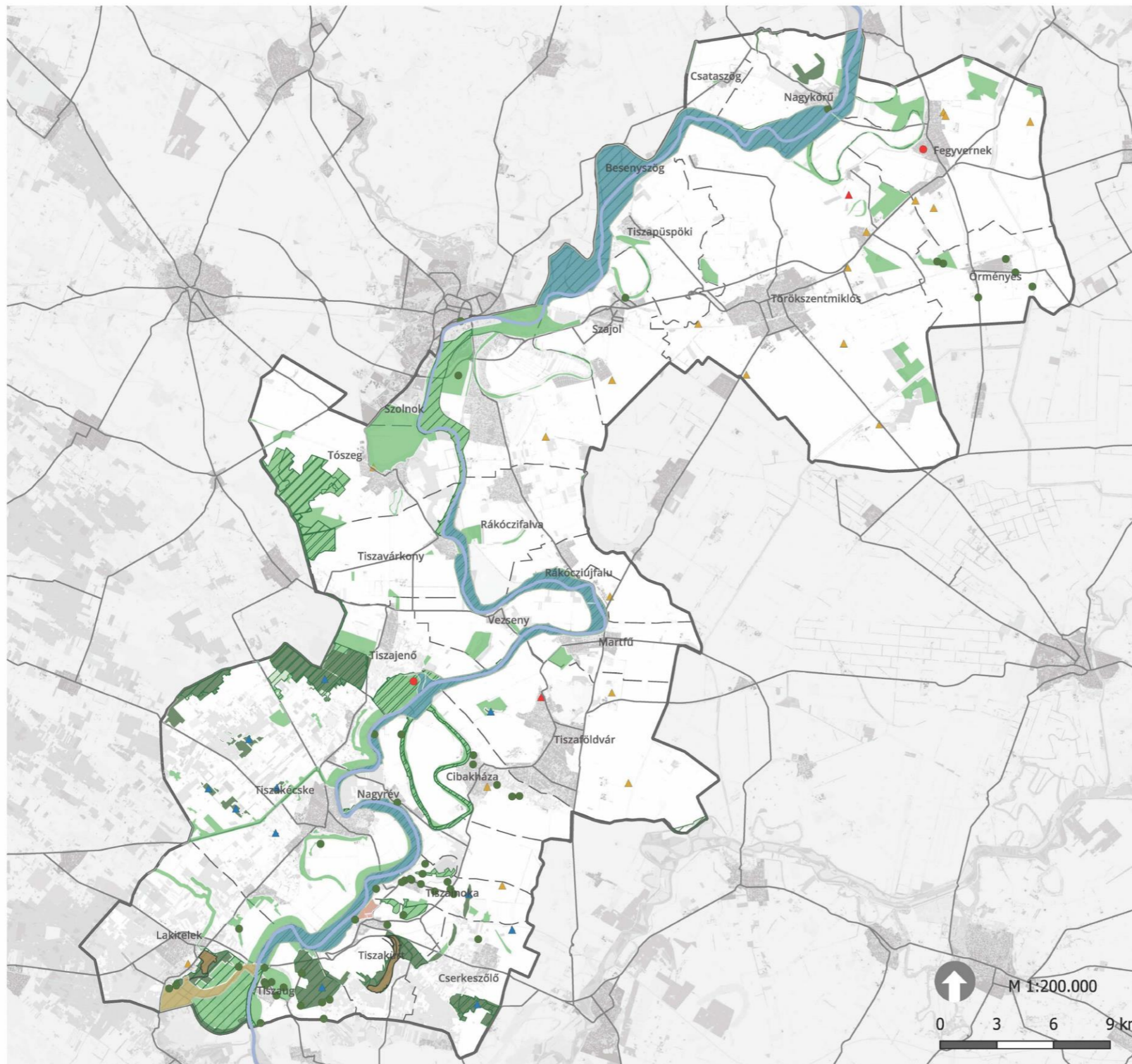
2024.04.21

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Természeti örökség

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- - - Településhatár
- Utak
- Tisza
- ▨ Natura 2000 területek

Ökológiai hálózat

- Magterület övezete
- Ökológiai folyosó övezete
- Pufferterület övezete
- Ex lege védett láp

Természetvédelmi oltalmak

- Kiskunsági Nemzeti Park - Szikra és az Alpári-rét
- Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet
- Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület
- ▲ Ex lege védett földvár
- ▲ Ex lege védett kunhalom
- ▲ Ex lege védett szikes tó

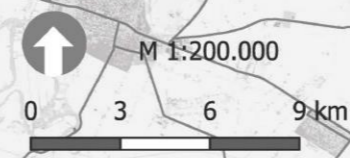
Természeti jellegű egyedi tájértékek

- Tájképi tájérték
- Természeti tájérték

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.XX.XX

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

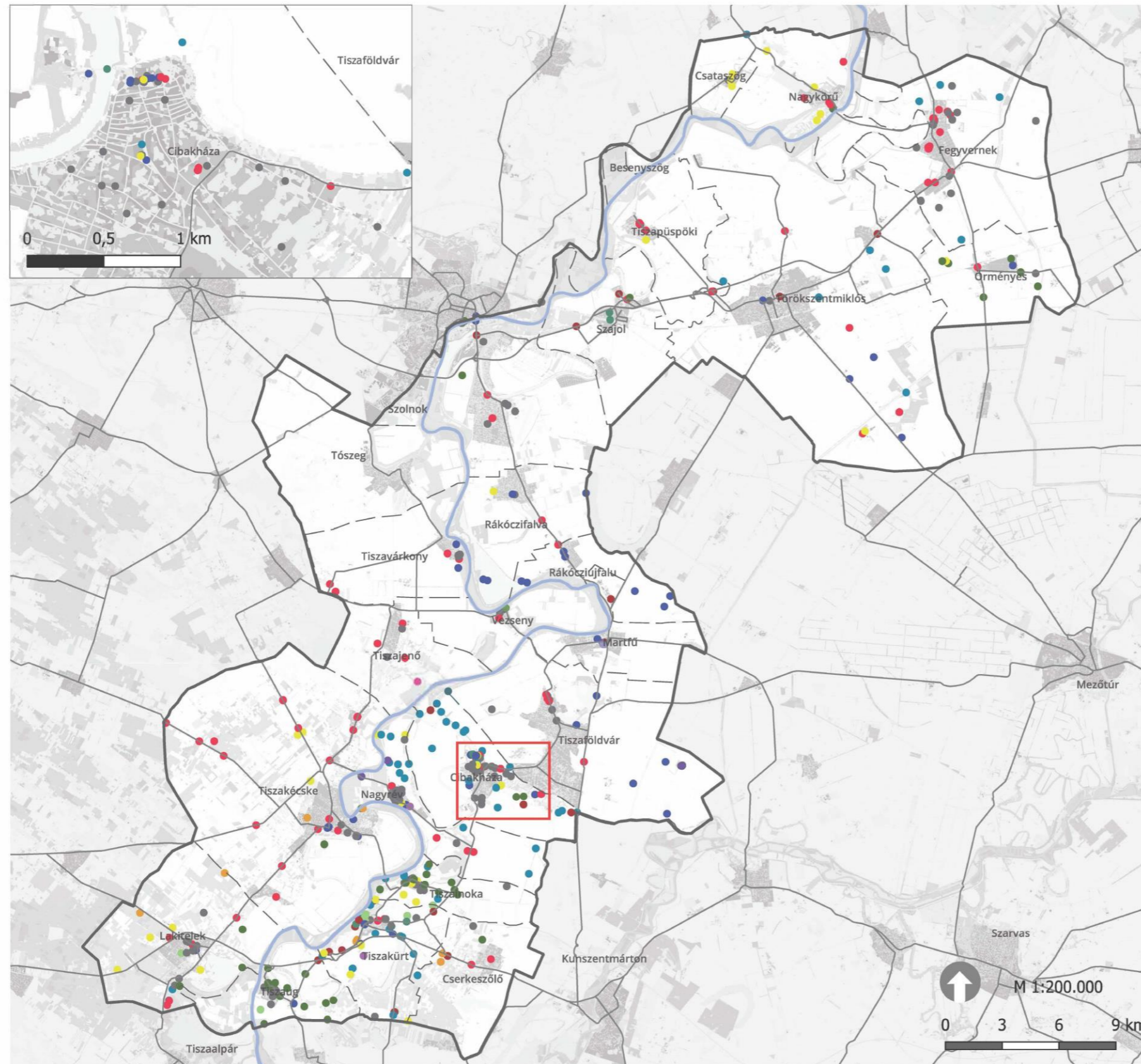
Egyedi tájértékek

Jelmagyarázat

- Tervezési terület határa
- Településhatár

Egyedi tájértékek csoportosítása

- Földméréssel kapcsolatos tájérték
- Ipartörténeti egyedi tájérték
- Kertépítészeti emlék
- Közlekedési emlék
- Kultúrtörténeti érték
- Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték
- Mindennapi élettel kapcsolatos egyedi tájérték
- Szakrális tájérték
- Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék
- Tájképi tájérték
- Természeti tájérték
- Természettel kapcsolatos egyedi tájérték
- Történelmi emlékmű, szobor
- Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték
- Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek
- Agrártörténeti egyedi tájérték

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

TÉKA

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

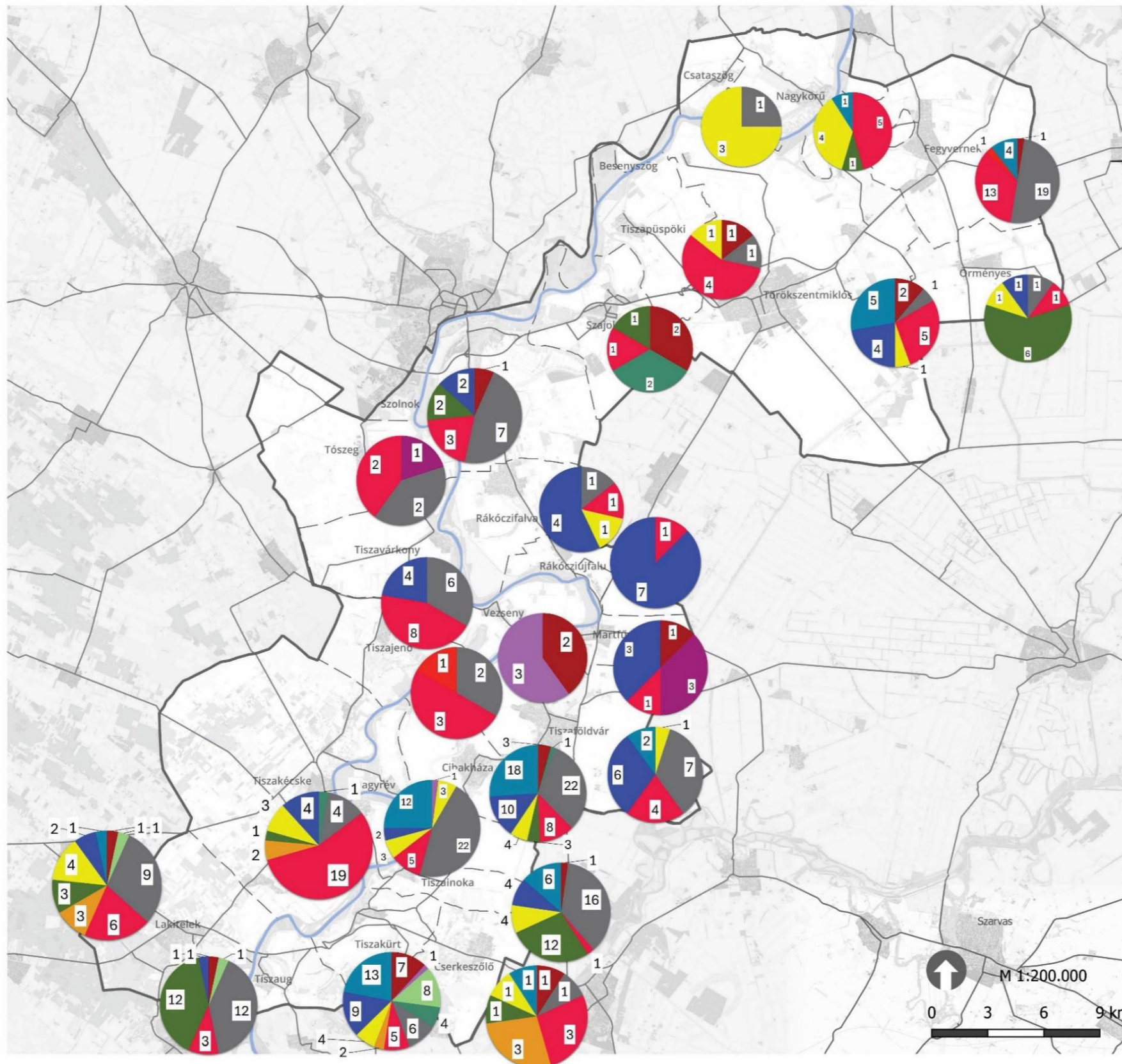
2024.04.20

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék

Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Egyedi tájértékek típusai és előfordulási gyakorisága településenként

Jelmagyarázat

Egyedi tájértékek típusonként

- Földméréssel kapcsolatos tájérték
- Ipartörténeti egyedi tájérték
- Kertépítészeti emlék
- Közlekedési emlék
- Kultúrtörténeti érték
- Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték
- Mindennapi élettel kapcsolatos egyedi tájérték
- Szakrális tájérték
- Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék
- Tájképi tájérték
- Természeti tájérték
- Termesztéssel kapcsolatos egyedi tájérték
- Történelmi emlékmű, szobor
- Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték

— Tervezési terület határa

■ Tisza

— Úthálózat

— Településhatár

— Kistái határnk

Készítette:

Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

TÉKA

Alaptérkép forrása:

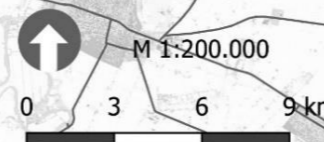
NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.03.30

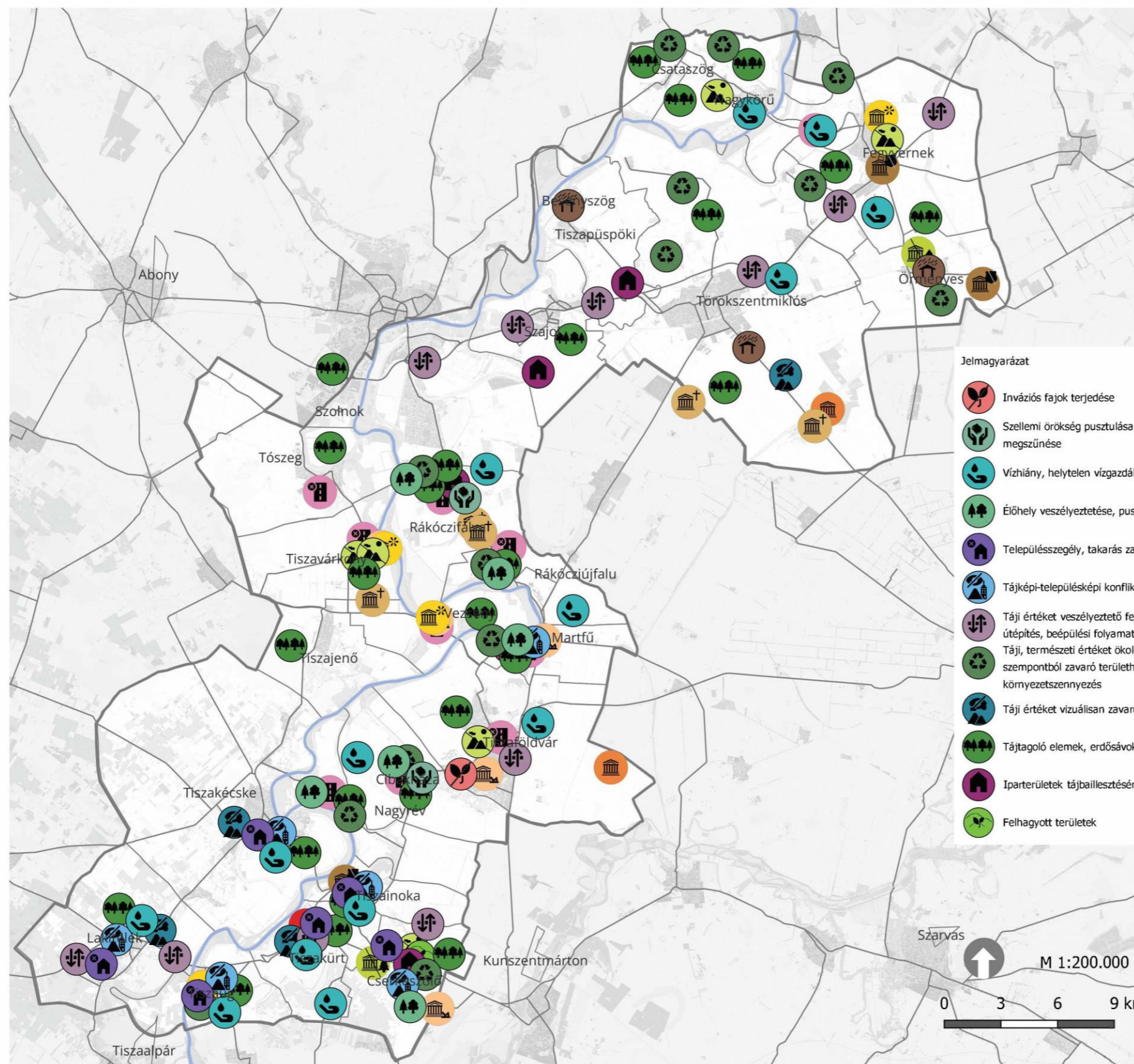

Tájépítészeti, Településtervezési és
Diszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Tájhasználati-örökségvédelmi konfliktusok, problémák

Jelmagyarázat

	Inváziós fajok terjedése		Elhagyott tanyák
	Szellemi örökség pusztulása hagyományok megszűnése		Hagyományos tájhasználat pusztulása/felhagyása
	Vízhiány, helytelen vízgazdálkodás		Műemlék/örökség környezetrendezésének hiánya
	Élőhely veszélyeztetése, pusztulása		Rongálás
	Településszegély, takarás zavaró hiánya		Táj örökség védetté nyilvánításának hiánya
	Tájképi-településképi konfliktus		Műemlék/örökség elpusztulása/felszámolása
	Táj értéket veszélyeztető fejlesztések, útépités, beépülési folyamatok		Kihaszálatlan műemlék/örökség
	Táj, természeti értéket ökológiai szempontból zavaró területhasználat, környezetszennyezés		Műemlék/örökség elhanyagolt állapota, életveszélyessége
	Táj értéket vizuálisan zavaró területhasználat		Műemlék magánkézbe kerül
	Tájtagoló elemek, erdősávok hiánya		Közutak leromlott állapota
	Iparterületek tájbaillesztésének hiánya		Tisza
	Felhagyott területek		Településhatár, településnevek
			Tervezési terület határa
			Úthálózat

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.07.

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

IV. TURIZMUS, HELYZETFELTÁRÁS, ÉRTÉKELÉS

Ebben a fejezetben a meglévő turisztikai kínálatot és annak hiányosságait mutatjuk be. Bemutatjuk a térségi attrakciókat, amelyek turistákat vonzanak a térségbe, egyes turisztikai infrastruktúra elemeket, amelyek a vonzerők bemutatását támogatják, valamint a szuprastruktúra elemeket, amelyek a turisták tartózkodását és ellátását teszik lehetővé.

Módszertan

A térségi örökség feltárása, valamint a terepbejárások tapasztalatai, továbbá a települési és egyéb honlapok és térképes adatbázisok áttanulmányozása alapján azonosítottuk azokat az attrakciókat és potenciális vonzerőket, amelyek jelenleg alulhasználtak, de megfelelő turisztikai fejlesztések révén jelentős turisztikai terméké válhatnak. E kutatás során átfogóan vizsgáltuk és térképeztük a természeti, valamint az épített és szellemi örökséget, amelyek a települések kulturális értékeit alkotják.

A turisztikai infrastruktúra elemzése során külön figyelmet fordítottunk a túrautakra, tanösvényekre, kerékpárutakra és a hajózás különböző elemeire. A szuprastruktúra felméréséhez a szálláshelyek, vendéglátóhelyek és boltok részletes vizsgálatát is elvégeztük. A terület kiterjedése szükségessé tette, hogy településcsoportokat alkossunk és ezekre végezzük el az elemzéseket, ezért gyakran ezt a bontást használtuk eredményeink leírásában is.

Eredményeinket többféle módon dolgoztuk fel és mutattuk be: szöveges formában, táblázatokban és diagramok segítségével, valamint QGIS térinformációs rendszerben készült térképekkel illusztrálva. Az eredmények értékelése során készült egy térségi turisztikai SWOT elemzés is, amely rávilágít a legfontosabb térségi erősségekre, gyengeségekre, lehetőségekre és veszélyekre. Ez a SWOT elemzés alapozta meg a későbbi fejlesztési javaslatainkat, biztosítva, hogy azok a térség valós igényeihez és potenciáljához igazodjanak.

Ez a módszer lehetővé tette, hogy átfogó és részletes képet alkossunk a vizsgált terület turisztikai potenciáljáról, valamint, hogy konkrét javaslatokat tegyünk a turizmus fejlesztésére és a térség vonzerejének növelésére.

IV/1. Helyzetfeltárás és értékelés

A 24 település mindegyikét igyekeztünk egyforma mélységben vizsgálni, azonban az elérhető információk mennyisége és mélysége nagy különbségeket mutat. Erre külön ki is térünk az alábbiakban, ugyanis a turizmus szempontjából kiemelkedő jelentősége van a megfelelő információs felületeknek.

A vonzerőkön, turisztikai infrastruktúrán és szuprastruktúrán kívül foglalkoztunk továbbá a térségbe érkező potenciális turisták csoportjaival, a térségi arculatot befolyásoló helyi termékekkel és feltártuk a különböző tervezési dokumentumokban már megfogalmazott turisztikai célokat, tervezett fejlesztéseket.

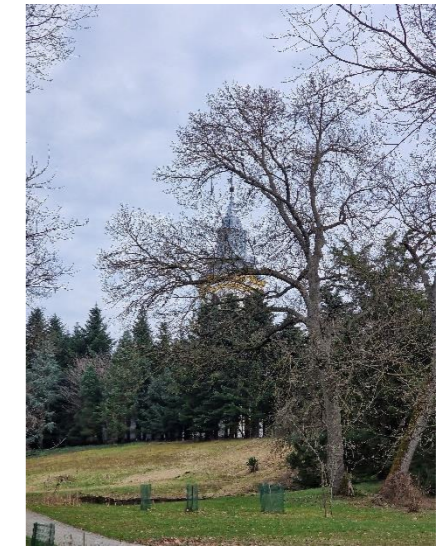
IV/1.1. A települések turisztikai kínálata

A Közép-Tisza völgye számos értékkel rendelkezik, ami lehetőséget teremt a turizmus megvalósulására jelenleg is. Rejtett szépségei, különleges természeti értékei, a táj történetéből táplálkozó kulturális öröksége valós turisztikai potenciál, amelynek kihasználása azonban csak az értékek érzékenysége, sérülékenysége ismeretében lehetséges. Alábbiak értelmezését ezért a táji adottságokról és az örökségekről szóló fejezetekben leírtak is befolyásolják.

IV/1.1.1. Turisztikai vonzerők és bemutatásuk módja

A vizsgált térségben egyaránt felfedezhetünk természeti és épített turisztikai attrakciókat, amik képesek látogatókat vonzani a területre. Természeti turisztikai vonzerő között említhető maga az élő Tisza és a vadregényes holtágai. A folyó és ártere a szolnoki szakaszán kívül az országos jelentőségű Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet védelme alá esik. A 24 település közül egyedül Cserkeszölő és Örményes község nem rendelkezik közvetlen kapcsolattal a folyó víztestével. A 19. századi folyószabályozás eredményeképpen a Tisza kanyarulatait átvágták, melynek köszönhetően kialakultak a területre is jellemző holtágak. Jelentősnek tekinthető többek között a Fegyverneki-Holt-Tisza, a Szajoli-holtág, az Alcsi-Holt-Tisza, a Cibakházi-Holt-Tisza és a Lakiteleki-Holt-Tisza is. A vízfelülethez kapcsolódó turizmus típusok közé sorolható a horgászat, az aktív rekreáció és a pihenés is, azonban meg kell említeni, hogy a térségben kevés víziturizmust kiszolgáló infrastrukturális elem található. Ennek megfelelően az élő víz és a holtágak térségi turisztikai hasznosítása messze elmarad a lehetőségektől. Kiemelendő vízhez kötődő természeti vonzerő még

az országos jelentőségű tiszavirágzás is, amely általában június második felében figyelhető meg a folyón. Évről évre több ezer ember érkezik a térségbe, hogy megtekintse ezt a páratlan természeti csodát. Szolnokon például pont a nagy érdeklődés miatt szervezik meg évente a Tiszavirág Fesztivált, amely térségi szinten is ismert rendezvénynek számít.

IV/1. ábra: Természeti vonzerők (balra: Fegyverneki-Holt-Tisza, jobbra: Tiszakürti Arborétum), Forrás: saját kép

Szintén fontos természeti vonzerőnek tekinthető a térség egyetlen arborétuma, a Tiszakürti Arborétum, amely 2000 óta áll természetvédelmi oltalom alatt. Az országos jelentőségű, nagyjából 60 hektáros kiterjedésű természetvédelmi területen több, mint 1000 növényfaj és -fajta ismerhető meg, melyek közül kiemelkedő értékűnek tekinthető az arborétum "Öregkerti" része, ahol idős fák, esetekben akár 300 éves példányok találhatóak. A látogatók sétautak segítségével járhatják be a területet, ahol a tájékozódásukat karbantartott információs táblák segítik, továbbá látogatóközpont is fogadja az érdeklődőket (forrás: természetvedelem.hu).

Kultúrtörténeti vonzerők közé sorolhatóak az ex lege védett kunhalmok, amiből a lehatárolt területen 20 darab található. Az egyik legismertebb a Fegyvernek település belterületét északkeleti irányból övező Kettős-halom, amely egyben egy Kálvária-domb is. A kunhalmok többsége még a helyiek számára is ismeretlen, mert nem jellemző ezen értékek bemutatása. Jó példa lehet a lehatárolt területről is látható, de már azon kívül elhelyezkedő kengyeli kunhalom, amelynek tetején egy szélmalom áll. Az attrakció bemutatása egy rövid tanösvénnyel történik, amely több információs táblán mutatja be az értékeket. A kunhalmok mellett, hogy fontos kultúrtörténeti értékek, természeti értékekkel is bírnak. Kulturális turisztikai vonzerőnek tekinthető továbbá a térség településeinek jellemző hagyományai, szokásai és népi mesterségei, melyeket a látogatók a települések tájházaiban, művelődési központjaiban és múzeumaiban könnyen megismerhetnek.

A térség legtöbb külföldi és belföldi látogatót vonzó attrakciói minden bizonnyal a gyógyfürdők. A gyógyfürdő turizmus virágzik a területen, hiszen több fürdő komplexum is található a vizsgált településeken. A fürdők gyógyászati, wellness és rekreációs céllal érkező vendégek számára egyaránt alkalmasak, ezért a turisták széles rétegét képesek megszólítani. Fürdővel rendelkezik Cserkeszölő, Törökszentmiklós, Tiszakécske, Martfű és Tiszaföldvár is. A legjelentősebbnek és országos szinten is ismertnek a cserkeszölői Fürdő és Gyógyászati Központ mondható.

IV/2. ábra: Fegyverneki Kettős-halom és Kálvária, Forrás: saját kép

A települések a bakancsos túrázók és a kerékpárosok igényeit is képesek kielégíteni, hiszen több túraútvonal (IV/2. ábra) és kerékpárút (IV/3. ábra) is elérhető a vizsgált területen, amelyek nem csak infrastruktúra elemek lehetnek, hanem önálló attrakcióként is működhetnek. A kerékpáros útvonalak közül kiemelkedik a nemzetközi jelentőségű EuroVelo 11 Kelet-Európai útvonala, amely 11 település közigazgatási határán is áthalad a térségben és több esetben a települések belterületi részét is érinti (pl. Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza stb.). A hosszanti összeköttetést biztosító EuroVelo 11 (Szolnok-Csongrád és Kisköre-Szolnok) kerékpárút nincs kiépítve teljes térségi hosszában kerékpárúttal, de jellemzően a forgalmas utakat elkerüli. Kijelenthető, hogy a kerékpárút lefedettsége Szolnoknak a legnagyobb, de Lakitelek és Tiszajenő településhatára közti hosszanti kerékpárút nagy érték a déli területen. Megjelenik egy OTrT (Országos Területrendezési Terv)-ben rögzített kerékpáros nyomvonal is, amely, ha megépül, a Tisza jobb partján is jelentős összeköttetés tud kialakulni, hasonlóan a balparton fekvő EuroVelo nyomvonalhoz.

A kerékpáros infrastruktúra a térségben érezhetően hiányos. Főként településen belüli útvonalakkal találkozhatunk, amelyek jellemzően a település belterületével együtt véget érnek.

Több egymástól eltérő tematikájú erdei iskola és táborhely is fogadja különböző oktatási programokkal a térségbe látogató diákokat, azonban ezen helyszínek eloszlása településenként igen aránytalannak mondható. Találunk cserkész, honvédelmi, úszó és környezetvédelmi tábort is.

IV/3. ábra: balra: Ördögcsékér Környezetvédelmi Oktatóközpont, Tiszapüspöki, Forrás: saját kép

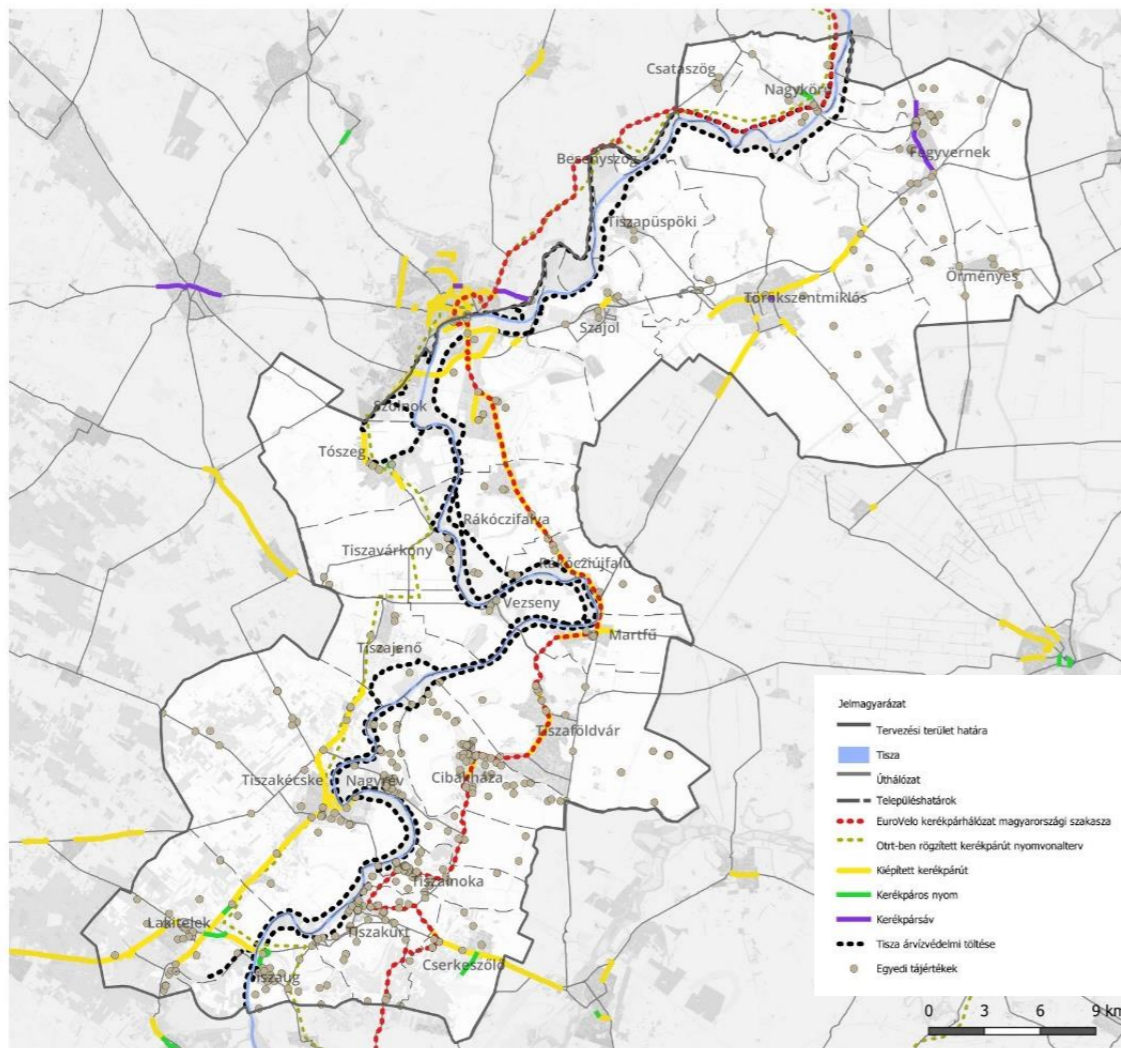
A terepadottságok alkalmassá teszik a térséget a lovas turizmus számára, azonban ahogyan már a víziturizmusnál is megfigyelhető volt, a terület nem bővelkedik a lovas turizmust kiszolgáló infrastrukturális és szuprastrukturálielemekből sem. A 24 település közül mindössze 7 település sorolható fel, mint a lovas turizmus felmerülő igényeit ellátni képes hely. Kiemelhető közülük a Lakitelken található Hungarikum-liget, amely számos egyéb szolgáltatás mellett lovaglási lehetőségeket is biztosít. 2012 óta díjmentes oktatást biztosít a nagyközség diákjai számára, de díjfizetés ellenében a szállóvendégek és külsős látogatók is megismerkedhetnek a sport szépségeivel. Törökszentmiklóson az Almássy-kastélyhoz tartozó lovardában megtekinthető hazánk egyik legnagyobb angol telivér ménese, illetve a világ legnagyobb lófajtájaként elhíresült shire lovak. A látogatók megismerhetik a lovarda nagyjából 60 éves történetét is.

IV/4. ábra: balra: Almássy-kastély lovardája, jobbra: lóartás Törökszentmiklóson, Forrás: saját kép

Általánosságban megfigyelhető, hogy az attrakciók elérhetősége és a látogatók számára történő bemutatása hiányos. A települések belterületein kevés turisztikai tájékoztató- és információs tábla található, illetve a meglévők is sok esetben elavultak, rongáltak. A települések összességét figyelembe véve elmondható, hogy a bemutatathóságot segítő táblák körében nem rendelkezik a térség egy egységes arculattal.

IV/1.1.2 Turistaúthálózat és jelzésrendszer

A IV/5. ábra a bbbike.com-on fellelhető adatbázis használatával, illetve a kenyi.kozut.hu adatai alapján készült, a különböző vonalas kerékpáros infrastruktúraelemeket tárja fel, Forrás: saját ábra

A turistaút hálózat elsősorban a természetjáró turizmus számára alapvető infrastruktúra, de alkalomszerűen más, a térségben tartózkodó – például wellness – turisták is tehetnek hosszabb sétákat ezeken a túraútvonalakon, kellemes környezetben. Az IV/5. ábra bemutatja a natúrpark területén levő, illetve a területről kivezető turista útvonalak hálózatát. A térképen az útvonalak mellett a turisták számára jelentősebb célpontok jelennek meg, így az egyedi tájértékek, illetve a meglévő kompok és kikötők. A töltésnek, mint útvonalnak és egyfajta kilátópontnak is nagy szerepe van a turisták körében.

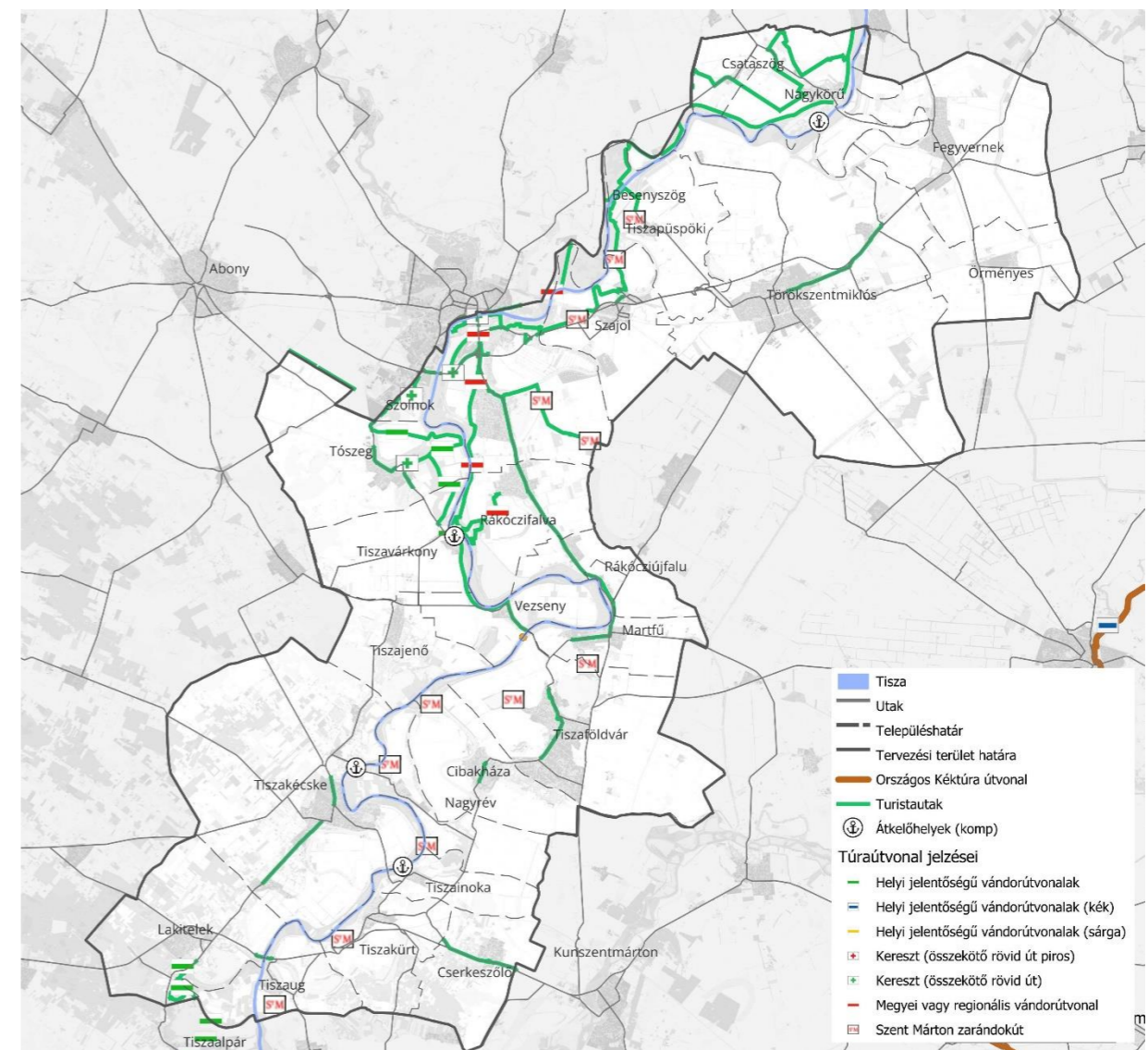
Túraútvonalak terén igen színesnek mondható a paletta, ugyanis több tanösvény (Nagykőrüi Tanösvény, Bivaly-tói Tanösvény) és jelentőségét tekintve csökkenő sorrendben felsorolt piros, sárga és zöld sáv jelzéssel ellátott nyomvonal is megtalálható itt. Továbbá a térség egyes településeinek közigazgatási területét érinti a Szent Márton-zarándokút, amely Kunszentmártonról indulva nagyjából 100 km megtétele után éri el Tiszapüspöki belterületét, ami a zarándokút végcélja is egyben. A szakrális túraút többek között áthalad Tiszaug, Tiszakürt, Tiszainoka, Nagyrév, Tiszaföldvár, Martfű és Szolnok település egyes beépített részein is.

Látható, hogy Szolnok térségében, illetve a terület északi részén, sokkal fejlettebb útvonalhálózat van, mint a tervezési terület többi részén. A tervezett natúrpark területén észak-déli irányba nem vezet túraútvonal, bár a töltések használata lehetőséget ad ezek költséghatékony kiépítésére. A közelben Mezőtúron és Szarvason keresztül délkeleti

irányba van kijelölve az Alföldi Kéktúra nyomvonala, amellyel való összekapcsoltság fontos lenne a natúrpark turizmusának életében.

A térség településeit a Tisza köti össze, a tervezett natúrpark központi eleme, de sok településen hiányzanak a Tiszához vezető és azt kísérő útvonalak, ahonnan feltárul a folyó látványa. Mind külterületen, mind belterületen található olyan partszakaszok, ahol sétány, túraútvonal, esetleg tanösvény kiépíthető lenne és amelyek vonzerőként szolgálhatnának.

Magyarországon a jelzésrendszerek szabvány szerinti egységes rendszert alkotnak, legismertebb jelzés a fehér alapon, középen lévő vízszintes sáv, amely négy színű lehet. Ez a fajta jelzés a fontosabb kiindulási pontokból (pl. vasút), más hasonló jelentőségű pontokig szolgál. A kék jelzés a hosszú távú országos utak jelzésére szolgál, a piros a megyei vagy regionális szintűt, a sárga vagy a zöld helyi jelentőségű utakat jelzi. A területen számos jelzetlen, piros, zöld és sárga jelzésű turistaút, lovasút, összekötő turistaút és körsétára alkalmas út található meg a településeken. (Forrás: <https://turistautak.openstreetmap.hu/>, Turista úthálózat és jelzésrendszer szakmai füzetek, magyar természetjáró szövetség 2014). Egyedi jelzésű a szent Márton zarándokút.

IV/6. Ábra: Turistautak és kompátkelőhelyek, Forrás: saját ábra

Szolnokon a Szechenyi parkerdőben több lovasút, mountain bike és tanösvény is található.

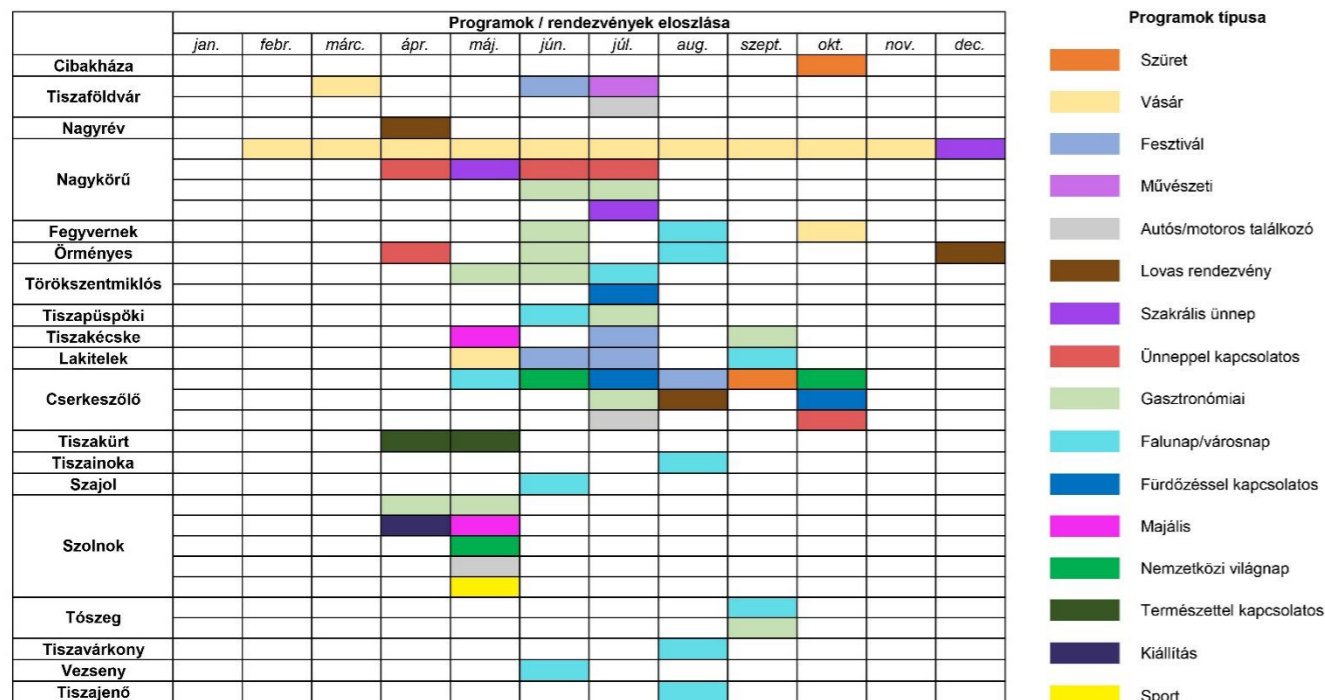
IV/1.1.3 Programok, rendezvények

Áttekintettük a vizsgált térség településeinek programkínálatát, melyek a meglévő természeti és kultúrtörténeti értékek mellett képesek látogatókat vonzani a területre. A leltár kritériumai között szerepelt, hogy csak olyan programokat listáztunk, amelyek évről évre megrendezésre kerülnek a településeken. Ez többek között azért is fontos, mert így a kialakult lista nem egy adott évhez kötött, hanem időtlen, azaz a látogatók által minden évben elérhető. (IV/x. ábra) Ez az oka annak, hogy a lentebb látható táblázatban nem található meg mind a 24 település, csak 19 képviselteti magát.

Általánosságban elmondható, hogy a térség programjainak döntő többsége április és szeptember között kerül megrendezésre. Kiemelkedő hónapnak tekinthető június és július, amikor a visszatérő programok és rendezvények száma meghaladja a 10-et. Programok terén holt szezonként jellemezhetőek a téli hónapok, mivel ilyenkor csak egy-két település rendez vásárt vagy tart valamilyen helyi jelentőségű rendezvényt. A programok és rendezvények jellege igen széleskörűnek írható le, azonban visszatérő elemként nevezhetőek a falu és városnapok, a vásárok, különböző zenei fesztiválok és olyan rendezvények, ahol az ételek a főszerep.

A vizsgált térségben kiemelkedően gazdag programkínálattal rendelkezik Nagykőrű és Cserkeszölő község. Előbbi település programjait a Virágzástól Befőzésig Rendezvénysorozat fogja össze, amely nagyrészt a község híres termékére, az országos szinten is ismert cseresznyére épül. A rendezvénysorozat februártól novemberig szolgáltat programokat a látogatók számára és több ezer érdeklődőt csábít a Tisza menti településre. Cserkeszölő programkínálata kevésbé szervezett, azonban ennek köszönhetően sokszínűbbnek nevezhető. A község egyik kiemelhető programszervezője a Fürdő és Gyógyászati Központ, amely csatlakozott a Strandok éjszakája és Szaunázók hétvége rendezvényhez, továbbá az idősok számára is több programmal kedveskedik. A település programjai és rendezvényei májustól októberig várják a látogatókat.

Az összegyűjtött programok és kulturális rendezvények széles skálája továbbá kínál kikapcsolódási és szórakozási lehetőségeket mind a helyi lakosok, mind pedig a látogatók számára. Ezek a rendezvények és programok segítenek megerősíteni a közösség összetartozását, és lehetőséget teremtenek a kulturális és társadalmi kapcsolatok építésére. Emellett hozzájárulnak a turisztikai infrastruktúra fejlődéséhez és a helyi gazdaság élénkítéséhez.

IV/1. táblázat: Programok és rendezvények eloszlása az év 12 hónapjában a térségben, Forrás: saját ábra

IV/1.1.4 Turizmus típusok, látogatók összetétele

A következőkben a vizsgált térség turisztikai típusairól és a látogatók összetételéről lesz szó. Az alföldi régiókban, különösen a vizsgált területeken, a turizmus fontosságát és összetételét az aktív turizmus mellett főként a gyógyfürdők, termálfvízforrások és a Tisza folyó által nyújtott lehetőségek határozzák meg. Ezek a természeti és termálfvíz alapú látóvalók vonzzák a turistákat a térségbe, így különféle turizmus típusok jelennek meg itt. A nevesebb és nagyobb szálláshelyek, mint például a Barack Hotel és Termálfürdő Tizsakécskén, néhány külföldi turista számára is vonzó célpontként szolgálnak.

A gyógyturizmus és wellness vonzza a látogatókat, akik egészségügyi és wellness céllal érkeznek a gyógyfürdőkbe és termálfvizekhez. A természetjáró turizmus lehetőséget kínál a látogatóknak a Tisza és környező területei által, így a természetjárás, madármegfigyelés és horgászat kedvelői is megtalálják számításaikat. A kulturális turizmusban a térség gazdag történelmi és kulturális öröksége jelenik meg, múzeumokkal, régészeti lelőhelyekkel és helyi fesztiválokkal. A kulturális örökség elemei azonban nem ismertek a tágabb régióban, bemutatásuk is kezdetleges, alig található információk ezekről.

A térség turisztikai kínálatában továbbá fontos szerepet játszanak, illetve játszhatnak a különféle kulturális turizmus fajták, mint például a borturizmus, különös tekintettel Cserkeszölőre, valamint a gasztronómiai turizmus. A borturizmus elsősorban a borvidékek és borászatok látogatására összpontosít, és az ezzel kapcsolatos tevékenységek, mint például borkóstolások, borkóstoló túrák és borászati események részvételére adnak lehetőséget. A gasztronómiai turizmus pedig a helyi gasztronómiai különlegességek, ételek és italok felfedezését célozza meg, ideértve a helyi éttermek, piacok és gasztronómiai rendezvények látogatását is. A borturizmus és gasztronómiai turizmus egyaránt hozzájárul a térség turisztikai vonzerejéhez, és kiegészíti a már meglévő turisztikai lehetőségeket, gazdagítva ezzel a látogatók élményét és a helyi gazdaságot. Ezek az adottságok azonban kevésbé kihasználtak, a térség egyelőre nem rendelkezik olyan márkával, ami a térségen kívül is ismert lenne és önállóan vonzót jelentene.

Az aktív turizmusra vágyóknak a Tisza folyó kajak-kenuzását, a környező táj biciklitúrákat és túrázást kínál, mint sport turizmus, ezen felül a kempingturizmus és horgász-, illetve vadászturizmus is megjelenik.

A látogatók összetétele változatos attól függően, melyik típusú turizmus dominál egy adott helyen. Idősebb korosztály gyakran keresi fel a gyógyfürdőket és wellness szolgáltatásokat. Fialább utazók és fiatal felnőttek inkább az aktív kikapcsolódást kedvelik, míg családok a családbarát szolgáltatásokat részesítik előnyben. Fontos a turisztikai szolgáltatások és programok diverzifikálása a különböző korosztályok igényeinek kielégítése érdekében. A tiszamenti területek gazdag turisztikai vonzereje sokféle látogatót vonzhat, és a helyi turizmus fejlesztése során érdemes figyelembe venni ezt a változatosságot.

IV/1.1.5 A települések turisztikai statisztikái, a turizmus jelenlegi helyzete, vendégéjszakák számának alakulása

A vizsgált települések turizmusának jelenlegi helyzete és a vendégéjszakák számának alakulása sokat elárul a térség turisztikai potenciáljáról, a következő fejezetben ezt részletesen elemeztük.

Az Észak-Alföldi régióban, ahol ezek a települések találhatóak, 2024 márciusában a vendégéjszakák száma 45%-kal nőtt a külföldi vendégek esetében az előző évhez képest (Forrás: KSH). Ez az adat mutatja a régió növekvő népszerűségét a külföldi turisták körében. Összességében Magyarországon a 2023-as évben a turisztikai szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma elérte a 41 milliót, ami 2,5%-os növekedést jelent az előző évhez képest (KSH). Az adatok alapján a turizmus mérsékelten, de fejlődik az Észak-Alföldi régióban, és a nagyobb települések folyamatosan növelik vonzerejüket a látogatók körében (Turizmus.com, KSH).

A nagyobb régió adatai rámutatnak a turizmusban rejlő lehetőségekre, a helyi gazdaság növekedésében. A tervezett natúrpark települései joggal reménykedhetnek abban, hogy - megfelelő fejlesztésekkel - ez a kisebb térség is fókuszba kerülhet, felkerülhet az ország, sőt akár Közép-Európa turisztikai térképére.

Szolnok és Tizsakécske a legfejlettebbek turisztikai szempontból a vizsgált települések közül, ahol a turizmus már

jobban kiépült, és magasabb a lakosságszám. Szolnokon például a turizmus jelentős mértékben hozzájárul a helyi gazdasághoz, ami a vendégéjszakák számának folyamatos növekedésében is megnyilvánul.

Ezzel szemben a kisebb települések, mint például Csataszög, Fegyvernek vagy Tiszavárkony, kevesebb turistát vonzanak, és így a vendégéjszakák száma is alacsonyabb. Ezek a települések gyakran kevésbé fejlett infrastruktúrával rendelkeznek, ami korlátozza a turisztikai lehetőségeket.

A Törökszentmiklós és környéki településeken a vendégéjszakák száma szintén emelkedett, bár a növekedés mértéke és a konkrét számok településenként eltérőek. Szolnokon például a turisztikai forgalom jelentős részét a belföldi turisták adják, akik szívesen látogatják a város kulturális és természeti látnivalóit.

A kisebb települések, mint például Csataszög vagy Tiszavárkony, kevesebb vendégéjszakát regisztrálnak, ami összefügg a helyi turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások korlátozottabb kínálatával. Ugyanakkor a nagyobb települések, mint Tiszakécske vagy Szolnok, ahol a turizmus fejlettebb, több vendéget vonzanak, és így magasabb a vendégéjszakák száma is.

Tehát elmondható, hogy a turizmus fejlettsége és a vendégéjszakák száma jelentős különbségeket mutat a térség egyes települései között, erősen függve a helyi infrastruktúrától, a turisztikai attrakciók meglététől, és a lakosság számától.

IV/7. ábra: Tiszapüspöki tájház mint vendégház, Forrás: saját kép

IV/8 ábra: Barack Hotel és Wellness, Tiszakécske, Forrás: Google képek

A következőkben néhány települési példát vizsgáltunk meg, amelyek befolyásolták a helyi turizmust és azon belül a vendégéjszakák alakulását. Törökszentmiklóson jelentős fejlesztések történtek az utóbbi években, amelyek hozzájárultak a turizmus élénkítéséhez. Az új parkolási rendszerek és a korszerűsített vásárcsarnok mind vonzóbbá tették a várost a látogatók számára (NHSZ Szolnok). Cserkeszőlőn és Tiszakécskén a gyógyvíz járul főként hozzá a vendégéjszakák számának gyarapodásához. Tiszaföldváron a város turisztikai vonzerejét növeli a nemzetközi kapcsolatok és testvérvárosi kapcsolatok, mint például a franciaországi Hérimoncourt vagy a szerbiai Bačko Gradište (tiszafoldvar.hu). Tiszajenő, bár kisebb település, a helyi nevezetességek, mint a Mira Gyógyvíz, és a lakosság stabil összetétele hozzájárul a helyi turizmushoz (hugarikumunne.hu).

Összességében elmondható, hogy a turizmus és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlettsége szoros összefüggésben áll az adott település lakosságszámával és gazdasági helyzetével, és a turisztikai attrakció mértékével. Az olyan nagyobb települések, mint Szolnok és Tiszakécske, jelentősen jobban állnak ezen a téren, míg a kisebb, kevésbé fejlett területeken, mint Tiszaug és Tiszainoka a fejlesztések hiánya érzékelhetőbb.

IV/1.1.6. Szálláshelyek és értékelésük

A következő fejezetben a térségben található fontosabb szálláshelyekről és azok értékeléséről lesz szó.

Szajolon és környékén található szálláshelyek között több lehetőség is kínálkozik, amelyek különböző férőhelyekkel és szolgáltatásokkal várják a vendégeket. A Godó Birtok Fogadó és Rendezvényház 14 férőhellyel rendelkezik, és számos szolgáltatást kínál, mint például ingyenes parkolás, Wifi a közösségi terekben, horgászás és vadászat lehetősége, saját étterem, és gyerekbarát szolgáltatások. A szálláshely egy kedves kis hely a Tisza partján, ahol a vendégek egy barátságos környezetben kapcsolódhatnak ki. Itt található Convoy City Motel, ami a westernfilmek

hangulatát idéző panzió zárt parkolóval. Másik szállási lehetőség a Csiga Vendégház, ami egy családi házból lett kialakítva. A háztól 100 méterre a Tisza-holtága található, csónakázási, horgászati lehetőséggel.

IV/9. ábra: Szajoli Convoy City Motel, Forrás: Google képek

A Szőke Tisza Vendégház 13 férőhellyel büszkélkedhet, és itt is ingyenes parkolást, Wifi-t, bográcsozási és szalonnasütési lehetőséget, valamint gyerekbarát szolgáltatásokat kínálnak. A vendégház ideális választás lehet horgászoknak és a környéken dolgozóknak. **Tiszavárkony** településen mindössze egy szálláshely található, az Endre Király Vendégház. Itt maximum 12 fő tud megszállni, három fős szobákkal rendelkezik. Ezen kívül van egy táborhely a településen, de erről pontosabb információ nem elérhető. **Vezenyén** két vendégház fogadja az arra járókat. Az egyik hat, a másik maximum 8 főt tud fogadni, és mindkettő szállás állatbarát. A legtöbb szálláshely **Szolnokon** található, összesen 14 darab. Itt van hotel, panzió és apartman is. A legnagyobb szállás a településen a Nairam Klubhotel és Szabadidőközpont. A hotelben 90 személyt tudnak egyszerre elhelyezni kétágyas elhelyezéssel, többszemélyes szobákban és pótágyas megoldással akár 140 főre is bővíthető a befogadóképesség. **Tószeg és Tiszajenő** településeken nincsenek szálláshelyek, ezért aki a közelben szeretne megszállni talán a legcélszerűbb Szolnok felé venni az irányt.

Három település **Csataszög, Fegyvernek és Örményes** községekben településen szintén nem található vendégek fogadására szolgáló szállás. Szálláshely kínálatával kiemelkedik a járásszékhely, Törökszentmiklós, de meghatározónak mondható Nagykőrű kínálata is.

Nagykőrű közigazgatási határán belül 11 nagyobb szálláshely található, amely nagyjából 165 vendég egyidejű elszállásolására képes. Ezen felül a Tisza-partjánál, a szabadstrand mellett egy kemping is várja a községbe látogatókat. A szálláshelyek igen különbözőek. Találni köztük apartmanházakat, turistaszállót, de hagyományos parasztházban is eltölthetnek éjszakákat a településre látogatók. A színes kínálatból kiemelkedik a Fogadó a Suttogóhoz, amely már wellness részleggel is büszkélkedhet.

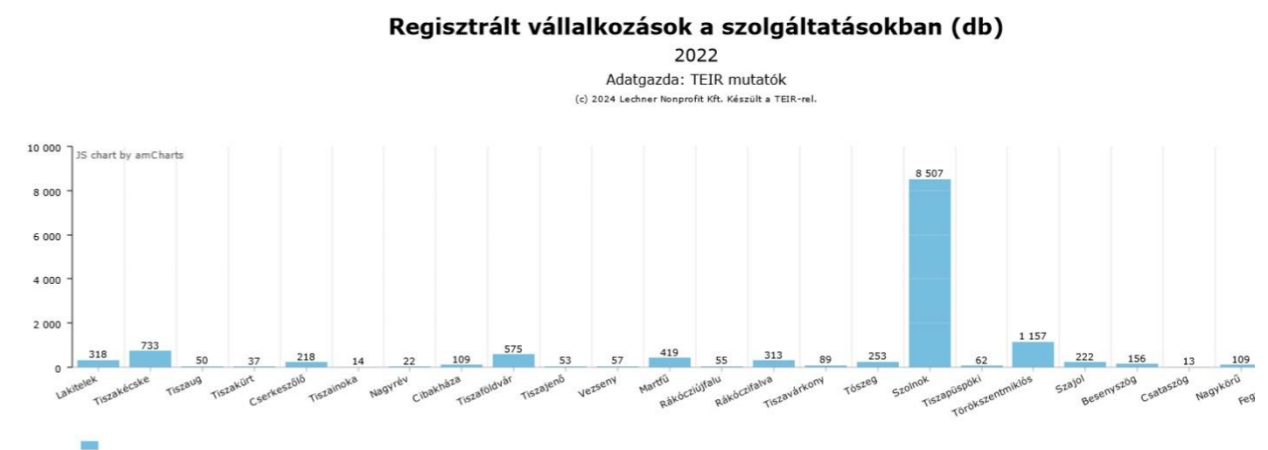
Törökszentmiklós igazgatási területén 9 szálláshely található, melyek nagyjából 140 ember elszállásolására képesek. Közülük kiemelkedő a Törökszentmiklói Városi Strandfürdő és Kemping, amely 2 komfortos és 6 komfort nélküli faházzal rendelkezik, melyek összesen 52 férőhelyesek. Kiemelendő továbbá, hogy a teljes kemping területén egyidejűleg akár 350 ember is megpihenhet. A szolgáltatásai között szerepel többek között: hideg-melegvízes zuhanyzó, szabadtéri főzési lehetőség, elektromos csatlakozás, sportolási lehetőségek, masszázs, szauna, szolárium, büfé. A járásszékhely többi szálláshelye jellemzően apartmanházak, melyek 3 és 10 fő közötti befogadóképességgel bírnak.

IV/10. ábra: Törökszentmiklói Strandfürdő és kemping, Forrás: Google képek

Tiszapüspöki az előző két település kínálatához képest szerényebb felhozattal rendelkezik, azonban ezen kínálat igen változatos képet mutat. A községben összesen 3 szálláshely található, melyekben egyidejűleg körülbelül 39 vendég tud megszállni. Az egyik szállás a 6 szobával rendelkező Farkasdomb Tájház és Turisztikai Központ, mely képes megismertetni a térségbe érkező vendégekkel a helyi mesterségeket és hagyományokat. A TiszapartOn vízparti hangulatos nyaralói pedig a térség legfőbb természeti értékét hozza közelebb a községbe látogató vendégekhez. A községben található még az Ördögszekér Környezetvédelmi Oktatóközpont, amely nyaranta fogadja a településre érkező iskolás csoportokat.

A tervezett Natúrpark középső részén a KSH adatai alapján a regisztrált szálláshely-szolgáltatás tekintetében **Tiszaföldváron** (28 db) és **Martfűn** (24 db) található több szálláshely, míg **Nagyréven** (3 db) és **Rákócziújfaluban** (4 db) kevesebb. Ezen adatokból következtetni lehet, hogy egyes településeken mekkora szerepe van a turizmusnak, azonban csupán a szálláshelyek száma magában félrevezető eredményre vezethet. Az viszont jól látszik, hogy **Martfűn** a település méretéhez képest magas a szálláshelyek száma.

IV/1. diagramm: Regisztrált vállalkozás a szolgáltatásokban, Forrás: TEIR

A szálláshelyek számának változását nyomon követve elmondható, hogy jelentősebb változás az elmúlt 8 évben nem történt. Tiszaföldváron regisztráltak 5 új szálláshelyet 2021-ben, azonban 2022-re 7 szálláshely megszűnt, ezzel a szálláshelyek száma itt is megegyezik a 2014-essel.

Regisztrált vállalkozás; Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (TEÁOR08: I)(dec. 31.) (db)

IV/2.diagramm: Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, Forrás: TEIR

Cibakházán a Pecalak Vendégház várja a vendégeket saját stéggel rendelkező apartmanjával, ahol 2 főt tudnak elszállásolni francia ágyon, felszerelt konyhával, de ellátás nélkül. **Nagyréven**, a Szőke Tisza Pihenőparkban 6 db ikerház apartman található, melyek mindegyike felszerelt konyhával és saját kerttel rendelkezik, ellátás nélkül. **Tiszaföldváron** az Éva pihenőház 5 főre, míg a Németh Vendégház 8-10 főre alkalmas, saját kerttel és 2 fürdővel. **Martfűn** luxuskategóriás elhelyezést kínál a Termálhotel, medencével, fitneszközponttal és étteremmel. **Rákócziújfalván** az Akácok Vendégház és a Berkó Vendégház nyújt lehetőséget szállásfoglalásra, saját konyhával, de teljes ellátást sehol sem kérhetünk. Főként az apartmanok jellemzőek a vidéki területeken, melyek általában 5-10 fő befogadására alkalmasak. Az apartmanokról általánosságban elmondható, hogy az alapvető felszereltség (konyha, fürdő, TV) mindegyikben megtalálható, azonban egyéb szolgáltatások (terasz, közösségi terek, kültéri kikapcsolódási lehetőségek, honlap stb.) és a kialakítás tekintetében széles a kínálat, de étkeztetést nem biztosítanak. A hangulatot illetően a vidéki stílus és kényelem jellemző az ilyen típusú szálláshelyeken.

Összességében megállapítható, hogy az interneten jóval kevesebb szállás található, mint amennyi a KSH adataiban megjelenik és ezek közül is több nem található a nagyobb szálláskereső oldalakon (booking.com, szallas.hu).

Tiszakécske gazdag választékot kínál a szálláslehetőségek terén. Itt megtalálhatók a hangulatos vendégházak és modern szállodák egyaránt, melyek megfelelnek mindenféle igénynek és költségvetésnek. Ha csendes és barátságos környezetben kívánnának a látogatók pihenni, a Tünde Vendégház, a Nyugi-lak vagy a Grácia Vendégház ideális választás lehet számukra. Az inkább aktív kikapcsolódásra vágyóknak a Tiszavilág Pihenőház, a Prima Vendégház vagy a Csilla Nyaraló lesz a megfelelő választás. Ezek a modern szállások kényelmes szobáikkal és számos szabadidős tevékenység lehetőségével garantálják a vendégek számára a teljes kikapcsolódást. Amennyiben a látogatók magasabb minőségű ellátással szeretnének pihenni, a 4 csillagos Barack Hotel lesz az ideális választás számukra. A hotel modern berendezése, wellness részlege és gasztronómiai élményei biztosítják a vendégek kényelmét és elégedettségét. Végül, ha sportosabb szórakozásra vágnának az ide látogatók, a Parton Hotel és Bowling tökéletes választás lesz számukra, ahol a hotel modern kényelmi szolgáltatásai mellett bowling pálya is a vendégek rendelkezésére áll.

Lakitelek számos különböző stílusú szálláslehetőséget kínál a látogatók számára, amelyek különböző szolgáltatásokkal rendelkeznek. A városban megtalálhatóak modern szállodák, mint például a Hungarikum Hotel, amely kényelmes szobákat és kiváló szolgáltatásokat kínál vendégeinek. Elegáns szálloda például a Hotel Club Tisza, amely kiválóan alkalmas üzleti és pihenési célokra egyaránt. A hotel magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt, mint például konferenciatermek, éttermek és wellness részleg. A tradicionális stílusban berendezett szálláshelyek, mint például a Kincsem Fogadó, otthonos környezetet biztosítanak a vendégek számára. A vendégház nyugodt környezetben található, így ideális választás lehet azok számára, akik csendre és nyugalomra vágnak. A városban megtalálhatóak apartmanok is, mint például a Szilágyi Apartmanok, melyek tágas és jól felszerelt házakat kínálnak a vendégek számára. A szálláshely egyszerű, de kényelmes, és ideális választás lehet családok és csoportok számára.

A természetközeli környezetben található vendégházak, mint például a Tavirózsa Pihenőház, a Napsugár Pihenőházak és a Kalócz Vendégház, valamint a Moha és Páfrány Vendégház, ideális választás lehet azok számára, akik szeretnék felfedezni a környék természeti szépségeit és nyugodt környezetben tölteni az idejüket. A vendégházak egyszerű, de tiszta és barátságos szálláslehetőséget biztosítanak. Összességében, Lakitelek sokféle szálláslehetőséget kínál a látogatók számára, így megfelelő helyszín lehet mind az aktív kikapcsolódásra vágyóknak, mind azoknak, akik pihenésre és nyugodt környezetre v környezetére vágnak.

Cserkesztő szintén számos különböző szálláslehetőséget kínál a látogatók számára, melyek között megtalálhatók a luxus szállodák, a wellness hotelek, valamint a hangulatos vendégházak és apartmanok is. A város kiváló lehetőségeket kínál mindazok számára, akik pihenni és feltöltődni szeretnének, legyen szó aktív kikapcsolódásról vagy gyógyulásról. A városban megtalálhatóak elegáns és modern szállodák, mint például a Royal Hotel, amely magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt, mint például konferenciatermek, étterem és wellness részleg. Több wellnesshotellel is rendelkezik a település, mint például az Aqua-Lux Wellness Hotel, amely kiváló választás lehet azok számára, akik gyógy- és spaélményre vágnak. Több hangulatos vendégház és apartman is megtalálható a városban, mint például a Kemencés Vendégház, amely otthonos és hangulatos szálláshely. Ezen felül megtalálhatóak praktikus és központi elhelyezkedésű szálláshelyek is, mint például a Touring Hotel, amely ideális választás lehet azok számára, akik a város látnivalóit szeretnék felfedezni. A hotel egyszerű, de kényelmes szobákkal és alapvető szolgáltatásokkal rendelkezik. Természeti környezetben elhelyezkedő szállások is megtalálhatóak Cserkesztőn, mint például a Hőforrás-szállások, amely lehetőséget kínálnak a termálvizes gyógyfürdők közvetlen közelében való elhelyezkedésre. A Cserkei Forrás Vendégház is ideális választás lehet azok számára, akik szeretnék felfedezni a környék természeti szépségeit.

Az értékelések alapján **Tizakürtön** például a Hársfaliget vendégház részeseül kedvező fogadtatásban. A vendégek által leginkább dicsért jellemzők közé tartozik a barátságos és segítőkész személyzet, a tiszta és kényelmes szobák, valamint az étkezések minősége és választéka, a vendégház csendes és nyugodt környezete. A vidéki hangulatú és kényelmes Villa Negra Tanya, valamint a Kürti tornácos vendégház szintén jó visszajelzéseket kapott a vendégektől. Összességében mindegyik szállás pozitív értékeléseket kapott Tizakürtön, amelyek a személyzet barátságosságát, a szállás tisztaságát és kényelmét, valamint a környező terület nyugalomát és természeti szépségeit dicsérik.

A Kemencés Vendégház és a Békás nyaraló, valamint a Gólya Apartman és a Bárka a Tiszához Apartman is jó visszajelzéseket kapott, mivel a vendégek általában dicsérik a hangulatos, vidéki környezetet, a szállás tisztaságát, a nyugodt környezetet, a kényelmes szobákat és az udvarban elérhető szabadidős tevékenységek miatt. Az értékelések alapján, a Club Hotel Pegasus **Tiszaugon** azonban vegyes visszajelzéseket kapott.

Tiszainokán az értékelések alapján a Tisza Tanya vendégház vegyes visszajelzéseket kapott. Néhány vendég dicséri a vendégház hagyományos stílusát és a vidéki környezetet, amely nyugodt pihenést biztosít. Emellett kiemelik a személyzet barátságosságát és a vendéglátás minőségét. Azonban mások panaszkodnak a szállás állapotára és tisztaságára, valamint az esetleges szolgáltatási hiányosságokra.

Összességében mindegyik szállásnak vannak előnyei és hátrányai. A vendégek leginkább az egyszerű hozzáférhetőséget, a tiszta és kényelmes szobákat, valamint a barátságos személyzetet értékelik. Azonban néhány szálláshelynek problémái lehetnek a szolgáltatások minőségével vagy a személyzet hozzáállásával kapcsolatban.

A tervezési területről elmondható, hogy szálláshelyek tekintetében nagy különbségek vannak. A nagyobb városokban és fürdőszolgáltatással rendelkező településeken - például Szolnok, Tiszaföldvár, Martfű, Tiszakécske, Nagykörű, Szajol és Lakitelek - több szálloda, panzió és apartman várja az ideérkezőket, illetve ezek környékén csoportosulnak a szállások. Ezzel ellentétben vannak települések, ahol egyáltalán nincsenek szálláshelyek, például Tiszajenő, Csataszög vagy Fegyvernek. Ezek a településeken érdemes lenne turisztikai fejlesztéseket végrehajtani, hogy a Naturpark mindegyik településén legyen legalább egy szálláshely. A települések egy része pedig rendelkezik szálláshelyekkel, de nagyobb volumenű turizmus megvalósulása esetén már nem lenne elegendő sem az elhelyezhető vendégek száma, sem a különböző szálláshelytípusok sokfélesége szempontjából. A következő táblázat (IV/2. táblázat: A térség a településeinek legfontosabb szálláshelyei) a települések legfontosabb szálláshelyeit foglalja össze.

Szálláshelyek összehasonlító táblázata

Szállás neve	Cseresznye Turistaszálló	Fenyvesi Nyaraló	Fodor ház	Fogadó a Suttogóhoz	Fülöp-lak	Madárfészek Panzió	Nagy Vendégház	Négy Tücsök Vendégház	Tájházi Panzió	Élő Tisza Panzió	Körü-Néző Vendégház	Gondúzó Kemping
Jellege	Turistaszálló	Apartman	Apartman	Fogadó	Apartman	Panzió	Vendégház	Vendégház	Panzió	Panzió	Vendégház	Kemping
Település	Nagykörű											
Szobaszám/ férőhely	40 fő	10 fő	22 fő	8 fő	12 fő	6 fő	16 fő	12 fő	9 fő	24 fő	6 fő	

Szállás neve	Solaris Apartman és Resort	Royal Hotel	Aqua-Lux Wellness Hotel	Kemencés Vendégház	Semiramis Apartman	Margó Vendégház	Touring Hotel	Hőforrás-szállások	Cserkei Forrás Vendégház	Cserke Napfény Apartman	Fürdő apartman	Akácus vendégház	Berkó vendégház
Jellege	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Apartmentcentrum	Vendégház	Ellátás nélküli szálláshely	Apartman	Apartman	Apartman
Település	Cserkeszőlő										Rákóczi falva		
Szobaszám/ férőhely		31 db szoba 82 férőhely	48 db szoba		9 db apartman	2 db apartman, 3 db szoba			7 férőhely	8 db apartman	9 db apartman, 27 férőhely	4 fő	2 szoba, 5 férőhely

Szállás neve	Szőke Tisza Pihenőpark	Kisházad vendégház	Út a Révhez vendégház	Szőke Tisza Vendégház	Esprit Apartment & Resort	Godó Panzió	Szajol Nyaraló	Convoy City Étterem	Club Hotel Pegasus	Kemencés Vendégház	Békás nyaraló	Gólya Apartman	Bárka a Tiszához Apartman
Jellege	Apartman	Apartman	Apartman	Vendégház	Apartman	Panzió	Nyaralóház	Panzió és étterem	Szálloda	Szálláshely ellátással	Vendégház	Apartman	Ellátás nélküli szálláshely
Település	Nagyrév			Szajol				Tiszaug					
Szobaszám/ férőhely	3 ikerház apartman, 6 db 4 fős	2 fő számára	3 fő számára	8 fő	16 fő	14 fő	10 fő		23 db szoba		10 férőhely		2 db hálószoba

Szállás neve	Almásy Vendégház	MO-HA Panzió	Fenyőszálló Magánszállás	Napsugár Vendégház	Borostyán Magánszállás	Ilona Magánszállás	Törökszentmiklósi Apartmanok	Tuja Panzió	Strandfürdő és Kemping Faház	Termálhotel (3 csillag)	Bata apartman	Áfonya Apartman	Pásztor Fogadó és Apartman	Kastélyszálló
Jellege	Vendégház	Panzió	Magánszállás	Vendégház	Magánszállás	Magánszállás	Apartman	Panzió	Kemping	Hotel, étterem	Apartman	Apartman	Apartman és fogadó	Szálló
Település	Törökszentmiklós									Martfű				
Szobaszám/ férőhely	20 fő	21 fő	3 fő	10 fő	12 fő	3 fő	15 fő	n.a.	350 fő	44 szoba, 4 akadálymentesített	2 fő számára	5 fő számára	2 apartman, 6 fős + 7 fős	

Szállás neve	Hungarikum Hotel	Hotel Club Tisza	Kincsem Fogadó	Szilágyi Apartmanok	Tavirózsa Pihenőház	Moha és Páfrány Vendégház	Tiszavirág Vendégház	Napsugár Pihenőházak	Kalócz Vendégház	Pintyőke Vendégház	Hársfaliget vendégház	Villa Negra Tanya	Kürti tornácos Vendégház
Jellege	Szálláshely ellátással	Szálloda	Szálloda	Apartman	Vendégház	Ellátás nélküli szálláshely	Szálláshely ellátással	Apartman	Szálloda	Vendégház	Ellátás nélküli szálláshely	Szálláshely ellátással	Vendégház
Település	Lakitelek										Tiszakürt		
Szobaszám/ férőhely	73 db klasszik + 6 db lakosztály, 159 férőhely	34 db szoba, 92 férőhely	33 db szoba, 79 férőhely	4 db szálláshely	6 db szoba 15 férőhely	2 hálószoba 1 nappali		3 db faház, kb 15 férőhely		4 db szoba, 10 férőhely	2 db szoba	4 db apartman	3 db apartman, 12 férőhely

Szállás neve	Tünde Vendégház	Tiszavilág Pihenőház	Príma Vendégház	Barack Hotel	Csilla Nyaraló	Nyugi-lak	Napos Pihenőház	Parton Hotel és Bowling	Grácia Vendégház	Farkasomb Tájház és Turisztikai Központ	TiszapartOn	Kékiringó Vendégház	Pecalak Vendégház
Jellege	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Szálloda	Ellátás nélküli szálláshely	Apartman	Szálloda	Vendégház			Vendégház	Apartman
Település	Tiszakécske									Tiszapüspöki			Cibakháza
Szobaszám/ férőhely	4 db szoba, 8 férőhely	16 férőhely	4 db szoba 8 férőhely	50 db szoba	4 db szoba	2 db szoba	4 férőhely	15 db szoba	2 db apartman, 16 férőhely	14 fő	9 fő	16 fő	2 fő számára

Szállás neve	Éva pihenőház	Németh vendégház	Sziget Házikó	Vadvirág üdülő	Nyírfa kemping	Vadvirág üdülő	Bicskás Székely Fogadó	Trojka Hotel	Atryum Hotel és Panzió	Garden Hotel	Tiszaliget Élménysziget	Tiszaliget Apartman Panzió	Tisza tanya vendégház
Jellege	Apartman	Apartman	Apartman	Apartman	Kemping	Kemping	Szállás	Szállás	Szállás	Szállás	Szállás	Szállás	Vendégház
Település	Tiszaöldvár						Szolnok						Tiszainoka
Szobaszám/ férőhely	5 fő számára	8-10 fő számára	4+2 fő számára	4+2+2 fő	32 férőhely + 5 pótágy + 12 sátorhely	45 fő		67 fő	16 fő	124 fő	25 fő		

IV/2. táblázat: A térség a településeinek legfontosabb szálláshelyei, Forrás: saját ábra

IV/1.1.7 Vendéglátóhelyek és élelmiszerboltok

A vizsgált térségek élelmiszerboltjai és vendéglátóhelyei rendkívül változatosak, azonban az egyes települések között jelentős különbségek figyelhetők meg az infrastruktúra fejlettsége terén. Fontos kiemelni, hogy a nagyobb városokban, mint például Szolnok, Törökszentmiklós vagy Tiszakécske, az összes bolt és vendéglátóhely összegyűjtése nem volt teljesen lehetséges, mivel ezekben a városokban rendkívül gazdag és változatos kínálat található, de a legtöbb ilyen jellegű infrastruktúra dokumentálva van. A következő fejezetekben bemutatjuk a térség meghatározó és jellemző élelmiszerboltjait és vendéglátóhelyeit, amelyek jól tükrözik az ilyen típusú szolgáltatásokat a vizsgált területeken.

A környék vendéglátóhelyeinek és élelmiszerboltjainak áttekintése alapján megfigyelhető, hogy a nagyobb települések, mint Szolnok, Törökszentmiklós, Tiszaföldvár, Nagykőrű és Tiszakécske, kiemelkednek az infrastrukturális fejlettségük révén. Ezekben a városokban számos nagyobb, jól felszerelt szupermarket (például Penny, Spar, Lidl) és több kisebb élelmiszerbolt is megtalálható. A vendéglátóhelyek tekintetében is változatos kínálat áll rendelkezésre, beleértve az éttermeket és a vendégházakat is. Ezt a fejlett infrastruktúrát részben a nagy lakosságszám és a jó közlekedési lehetőségek biztosítják. Az ilyen jellegű, jó minőségű szolgáltatások miatt sokan ingáznak a kisebb településekről a nagyobbakra, hogy igénybe vegyék ezeket a szolgáltatásokat, amelyek a kisebb településeken kevésbé elérhetőek.

A Lakitelek, Cserkeszölő, Nagykőrű, Martfű és Rákóczi névű nagyobb/közepes települések infrastruktúrája viszonylag magas színvonalú és jól fejlett, sokféle választékot kínálva. Itt a kisebb vegyesboltok (pl. Coop, CBA, Goods Market) jellemzőek, azonban előfordulnak kisebb vendéglők és éttermek is.

A kisebb települések, mint például Tiszavárkony, Tószeg, Szajol, Tiszapüspöki, Fegyvernek, Nagyrév, Cibakháza, Tiszaug és Tiszakürt, már kevésbé bővelkednek vendéglátóhelyekben és élelmiszerboltokban. Általában csak dohányboltok és kis élelmiszerboltok, diszkontok találhatóak ezeken a településeken, bár néhány helyen előfordulhat kisebb vendéglátóegység is.

A nagobbaktól leginkább elmaradott települések, mint például Tiszainoka, Csataszög, Örményes, Tiszajenő és Vezseny, még kevesebb ilyen szolgáltatással rendelkeznek. Ezekben a településeken csak néhány élelmiszerbolt található, általában szűkös választékkal, főként COOP és ABC üzletek formájában. A térség szuprastruktúra elemei közül az élelmiszer árusító helyeket a IV/3. táblázat: Élelmiszerboltok összesítése táblázat foglalja össze.

Élelmiszerboltok	Milyen jellegű	Hol található
ABC	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Magyar Pékek	Pékség	Lakitelek
Csikós Mihály Zöldség-Gyümölcsös	Zöldség- és gyümölcsbolt	Lakitelek
Coop Lakitelek	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Fejedelmi Pékárú és vegyeskereskedés	Pékség	Lakitelek
Park ABC	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Familia ABC	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Bon-Bon	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Jutka ABC	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Sári és Társa - 2000 Bt	Élelmiszerüzlet	Lakitelek
Coop üzlet	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
Nap Mint Nap Abc	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
Élelmiszer és Tejbolt	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
Coop star Zrt	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
GoodsMarket	Szupermarket	Cserkeszölő

Privát Élelmiszer	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
Coop	Élelmiszerüzlet	Cserkeszölő
Nemzeti Dohánybolt	Dohánybolt	Cserkeszölő
Shemsi Albán Pékség	Pékség	Cserkeszölő
Kis Kosár Élelmiszer	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Family Market	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Világosi ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Éléskamra Zöldségbolt	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Spar szupermarket	Szupermarket	Tiszakécske
Gabi Csemege	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Penny	Szupermarket	Tiszakécske
Goods Market	Szupermarket	Tiszakécske
Élelmiszer-Vegyí áru Diszkont	Élelmiszerüzlet	Tiszakécske
Coop Tiszakürt	Élelmiszerüzlet	Tiszakürt
Otthon ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszakürt
Goods Market	Élelmiszerüzlet	Tiszakürt
Kürti Fuv Bt.	Ruházati bolt	Tiszakürt
Nyolc Szilvafás ház	Szálláshely ellátással	Tiszakürt
Zöldelefánt	Élelmiszerüzlet	Tiszaug
Sz és L Kft	Gyártó	Tiszaug
Coop	Élelmiszerüzlet	Tiszaug
Terasz cukrászda	Cukrászda	Cibakháza
Cseuz&Cseuz Hús	Élelmiszerüzlet	Cibakháza
Tiszaföldvári COOP Zrt.	Élelmiszerüzlet	Cibakháza
Filléres Vegyeskereskedés	Élelmiszerüzlet	Cibakháza
Goodsmarket	Élelmiszerüzlet	Cibakháza
Privát élelmiszer	Élelmiszerüzlet	Nagyrév
Bolt és dohánybolt	Élelmiszerüzlet	Nagyrév
Szicsek pálinkafőzde	Látvány pálinkafőzde	Tiszaföldvár
Barcza kézműves borászat	Kézműves borászat	Tiszaföldvár
Tipp-Topp ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Tiszaföldvári COOP Zrt. Élelmiszerboltok	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Cseuz ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Plus Market	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Sarok ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Filléres ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Privát Max Élelmiszer / RED MEAT TRADE KFT. 2.	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Félegyházi pékség	Pékség	Tiszaföldvár
PENNY Tiszaföldvár	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Körút ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
DESPAR	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
Zöldséges	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár

Vasúti minidiszkont	Élelmiszerüzlet	Tiszaföldvár
COOP ABC	Élelmiszerüzlet	Martfű
Abc Kisbolt	Élelmiszerüzlet	Martfű
Torony ABC	Élelmiszerüzlet	Martfű
Goods Market	Élelmiszerüzlet	Martfű
Green Diszkont	Élelmiszerüzlet	Martfű
D&N Pékség KFT Martfű	Élelmiszerüzlet	Martfű
SPAR supermarket	Élelmiszerüzlet	Martfű
Lidl	Élelmiszerüzlet	Martfű
Reál Hungária Élelmiszer Kft.	Élelmiszerüzlet	Martfű
Coop ABC	Élelmiszerüzlet	Nagykörű
Vegyes bolt	Élelmiszerüzlet	Nagykörű
Pék ABC	Pékség	Nagykörű
Nagykörű húsbolt	Hentesáru	Nagykörű
Coop	Élelmiszerüzlet	Rákóczi falva
Biobolt	Élelmiszerüzlet	Rákóczi falva
Franko Diszkont	Élelmiszerüzlet	Rákóczi falva
Napfény Pékség Cukrászda	Pékség	Rákóczi falva
FEHÉR Kft., Rákóczi Sütöde	Élelmiszerüzlet	Rákóczi falva
Bánszki Dinnye	Élelmiszerüzlet	Rákóczi falva
COOP Szuper	Élelmiszerüzlet	Rákóczi újfalva
ABC	Élelmiszerüzlet	Rákóczi újfalva
Csatabolt	Élelmiszerüzlet	Csataszög
SWISS Friss Pékség	Pékség	Fegyvernek
EmVi Snack	Élelmiszerüzlet	Fegyvernek
Frankó Diszkont	Élelmiszerüzlet	Fegyvernek
Coop ABC	Élelmiszerüzlet	Fegyvernek
CBA (lehet már bezárt)	Élelmiszerüzlet	Fegyvernek
Coop mini	Élelmiszerüzlet	Örményes
Lidl	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Penny	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
SPAR	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Coop ABC	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Privát Max Élelmiszer / Surjány 2000 Bt. 1.	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Gyöngy Abc	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
SARKI Élelmiszer	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Zöld Erő - Natúr Sziget Bio bolt	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Ujana Pékség	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Goods Market	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Ízisz Shop	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
SPAR supermarket	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Forintos Mini Abc Bt.	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Éden Market	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós

T and T Vegyesbolt	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Dózsa György úti ABC	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Aluljáró ABC	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
CSOKONAI ÚTI APRÓ ABC	Élelmiszerüzlet	Törökszentmiklós
Coop ABC - szo (6-14-ig)	Élelmiszerüzlet	Tiszapüspöki
COOP ABC	Élelmiszerüzlet	Szajol
Cba	Élelmiszerüzlet	Szajol
Széki Vegyesbolt Kft	Élelmiszerüzlet	Szajol
Nagy és Társa Kft. Mazsola ABC	Élelmiszerüzlet	Szajol
Vanília közért	Élelmiszerüzlet	Szajol
ALDI	Élelmiszerüzlet	Szolnok
Auchan	Élelmiszerüzlet	Szolnok
EZ+AZ Vegyesbolt	Élelmiszerüzlet	Szolnok
CBA	Élelmiszerüzlet	Tószeg
COOP	Élelmiszerüzlet	Tószeg
Csirke Bolt (húsbolt)	Élelmiszerüzlet	Tószeg
Bőség"S" Lottozó és Nemzeti Dohánybolt	Élelmiszerüzlet	Tószeg
Goods Market	Élelmiszerüzlet	Tószeg
Extra Pékség	Pékség	Tószeg
Jan-Fer Zöldség-Gyümölcs Kft	Élelmiszerüzlet	Tószeg
COOP	Élelmiszerüzlet	Tiszavárkony
Margaréta vegyesbolt	Élelmiszerüzlet	Tiszavárkony
Picurka vegyesbolt	Élelmiszerüzlet	Tiszavárkony
Green ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszavárkony
COOP	Élelmiszerüzlet	Tiszajenő
COOP ABC	Élelmiszerüzlet	Tiszajenő

IV/3. táblázat: Élelmiszerboltok összesítése, Forrás: saját ábra

IV/11. ábra: Korona Élelmiszerbolt és látványpékség Tiszakürtön, Forrás: saját kép

IV/1.2. A turizmus jelentősége a gazdaságban, helyiek hozzáállása a turizmushoz

A nagyobb települések környékén több olyan kiemelkedő infrastruktúrával rendelkező hely található, mint például Lakitelken a Hungarikum Liget vagy a Cserkeszőlőn a Termálfürdő, melyek a turizmus meghatározó szereplői a térségnek. Ezek a létesítmények nem csupán vonzó célpontok a turisták számára, hanem fontos munkalehetőségeket és gazdasági bevételt is generálnak a helyi lakosság számára.

IV/12. ábra: Cserkeszőlői kunhalom, Forrás: Google képek

Ugyanakkor a kisebb településeken a turisztikai infrastruktúra jelentős hiányosságokkal küzd. Összességében a térség turisztikai potenciálja kiaknázatlan marad, annak ellenére, hogy gazdag kulturális és természeti értékekkel rendelkezik. A turizmus fejlesztését korlátozza a pénzügyi támogatás hiánya, vagy az a képesség, amely a támogatások kihasználását segítené, valamint a turisztikai attrakciók és értékek nem megfelelő kiemelése és összekapcsolása. Ennek eredményeként viszonylag kevés turista választja a vizsgált alföldi térséget kikapcsolódási célpontként.

A térségben található természeti adottságok, például a Tisza közelsége vagy az általa kínált vízisport lehetőségek nem kerülnek megfelelő kihasználásra és fejlesztésre, így nem jelentenek kiemelt vonzerőt. Az ehhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések elmaradása és a helyi hozzáállás hiánya tovább rontja a helyzetet. A turisztikai potenciál kiaknázatlan maradása negatív hatást gyakorol mind a helyiek motivációjára, mind pedig a turisztikai tevékenység növekedésére.

Emellett a térség történelmi és kulturális örökségei, mint például a kunhalmok és földvárak, gyakran nem kapnak megfelelő elismerést és védelmet, a helyiek többsége nem tartja ezeket jelentős értéknek. Az infrastrukturális hiányosságok és a gazdasági források hiánya mellett a helyiek ebből eredő hozzáállása és felkészültsége is korlátozó tényező a turizmus fejlesztésében, ami gátolhatja a turisztikai infrastruktúra fejlesztését és a turisztikai attrakciók megfelelő kiemelését. A térségben rejlő kulturális és természeti értékeket megfelelő módon kell kihasználni és fejleszteni a turizmus potenciáljának teljes kibontakoztatása érdekében.

IV/1.3. Turisztikai szempontból számottevő helyi termékek, kézművesek

A térség turisztikai vonzerejét jelentős mértékben növelik a helyi termékek és kézműves alkotások, melyek szinte minden településen megtalálhatók. Ezek az egyedi értékek gazdag kulturális örökséget tükröznek, amelyek kiemelkedőek a táj és a közösség tekintetében, sajátos arculatot képesek kölcsönözni a térségnek vagy egy-egy településnek, ami önálló turisztikai terméké is tehető (például Nagykörű és a cseresznye). A IV/4. táblázat Turisztikai szempontból számottevő helyi termékek táblázatban leírt hagyományos ételek, italok, kézműves tárgyak átfogóan bemutatják a települések kínálatát.

Ezek az alkotások nem csupán a turizmus számára jelentősök, hanem közvetlenül hozzájárulnak a települések kulturális örökségének megőrzéséhez és gazdagításához. A helyi hagyományokon alapuló ételek és italok, valamint a kézműves tárgyak között több hosszú múltú, és jól tükrözi a közösségek életmódját és értékeit. Az ilyen jellegű termékek ápolják a helyi identitást, miközben lehetővé teszik a hagyományok továbbélését és új generációk számára történő átörökítését.

IV/13. ábra: balra: Bulyáki cseresznyepálinka, Nagykörű specialitása, jobbra: Lakitelki gyümölcsle és szörp
Forrás: Google képek

A turisztikai szempontból jelentős helyi termékek és kézműves alkotások jelenléte tehát nemcsak vonzerőt jelent a térség számára, hanem fontos eszköz a közösségi identitás megőrzésében és erősítésében, valamint a fenntartható gazdasági fejlődés előmozdításában. A helyi termékek és kulturális kincsek által kínált élmények és lehetőségek megőrzése kardinális jelentőségű, tekintve, hogy azok hosszú távon emlékezetessé válhatnak mind a helyi közösség, mind pedig a turisták számára.

IV/14. ábra: balra: Cserkeszőlő borkocsonya, jobbra: Ugar Brewery sörfőzde kézműves söre Törökszentmiklós,
Forrás: Google képek

Turisztikai szempontból számottevő helyi értékek, kézműves termékek		
Település	Fogyasztható	Egyéb
Csataszög		Szezonális dekoráció
Nagykörű	Kecskesajt, cseresznyepálinka, fűszer és gyógynövény	
Fegyvernek	Levendulás méz	
Törökszentmiklós	Kézműves sör	Hímzés, mezőgazdasági gépek gyártása
Örményes		Hagyományos öltözköb lovas programok
Tiszapüspöki	Tiszapüspöki ízörzök	
Szajol	Rozi néni hájas tésztája, grilláztorta	
Szolnok	Levendulás kézműves fagylalt, kézműves pékség	Egyedi kézműves ajándékok és tárgyak, Szolnoki Kosár Közösség, kézműves foglalkozás, vásár
Tószeg	Gyógynövényes kecsketejes szappan	
Rákóczifalva		Tünde kreatív kuckója, Mackómúzeum
Rákócziújfalú	Kézműves cukrászda	
Tiszavárkony		Kézműves piac, Tiszaplacc
Vezseny		Kézműves foglalkozások
Tiszajenő		Íjászat, agyagozás, lovaglás
Martfű		Volt Tiszacipő gyár
Tiszaföldvár	Pálinka	
Cibakháza	Kézműves borászat	Cibaki vásár, kirakodóvásár
Tizsakécske	Kézműves fagylalt	Gabóműhely kézműves bolt, kézműves foglalkozások, Aranyhomok portékavásár
Nagyrév		
Tizsakürt	Tizsakürti ízörzök	Csoda Bogaras Kézműves áruk boltja
Cserkeszőlő	Borlekvár, borkocsonya	Csipke(ház), Szezonális dekoráció
Lakitelek	Gyümölcsle, gyümölcszörp, sajtok	Kézműves foglalkozások
Tizsainoka		Tizsairág esték, Tájházban szezonális arcfestés és programok
Tizsaug		Gyerektábor, kézműves délután

IV/4. táblázat: Turisztikai szempontból számottevő helyi termékek, Forrás: saját ábra

IV/2. Marketing, arculati megjelenés

A vizsgált térség arculati megjelenése és marketingstratégiája szintén kulcsfontosságú szerepet játszik a turisztikai fejlesztésben és a térség vonzerejének növelésében. Ennek részeként a honlapok és kiadványok elemzése kiemelt fontosságú a megfelelő információáramlás és az érdeklődők megfelelő tájékoztatása szempontjából. Manapság az emberek az utazásaik tervezését többnyire saját maguk végzik, első sorban az Interneten beszerezhető információk alapján. Ezért csak a megfelelő marketing tevékenység eredményeképpen kerülhet egy térség a potenciális turisták mentális térképére, ami azt is jelenti, hogy ennek hiányában nem várható fellendülés a térség turizmusában. Ebben a fejezetben részletesen elemezzük és értékeljük a térség turisztikai honlapjait és kiadványait, különös figyelmet szentelve azok tartalmára, elrendezésére, esztétikai megjelenésére és hatékonyságára. A cél az, hogy feltárjuk a térség jelenlegi honlapjainak arculatát és marketingstratégiáját, vizsgáljuk, hogy hogyan szólítja meg a potenciális látogatókat és hogyan befolyásolja a térség turisztikai vonzerejét.

IV/2.1. Honlapok, kiadványok elemzése

Elemzéseink alapját a települések és a turizmus szempontjából releváns civil szervezetek honlapjai, facebook oldalai képezték. Ezek szerkezetét, tartalmát és esztétikai megjelenését vizsgáltuk turisztikai felhasználói szempontból

1. Nagykörű, Csataszög, Fegyvernek, Örményes, Törökszentmiklós, Tiszapüspöki

A települések hivatalos honlapjait áttekintve elmondható, hogy óriási különbségek fedezhetőek fel köztük. Nagykörű és Törökszentmiklós honlapja emelhető ki, mint jó példa. Ennek a két településnek a honlapján könnyen elérhetőek a turizmushoz szorosan kapcsolódó szálláshelyek és látványok is. Fegyvernek és Csataszög község honlapja ugyan jól kezelhető, azonban turizmus „fűl” nincs a weboldalon. Egyedül a települési értéktár található meg ennek a két községnek a honlapján. Örményes és Tiszapüspöki honlapja rendkívül elavult, ami nem segíti a községekbe érkező látogatók előzetes tájékozódását. A településcsoportból két civil szervezet emelhető ki, melyeknek vagy facebook oldala vagy saját weboldala van. Az egyik ilyen a Nagykörűi Virágzástól Befőzésig – Helyi Termék Klub és Turisztikai Egyesület, amely aktív facebook oldallal rendelkezik. Az oldalon a látogató tájékoztatást kap a helyi programokról és fontosabb hírekről. A másik civil szervezet a Borostyán Hagyományőrző és Kulturális Egyesület, melynek weboldalán a látogató információt kaphat a fontosabb helyi kézművesekről és termékeikről, valamint a különböző helyi művészekről és rendezvényekről.

2. Rákóczifalva, Rákócziújfalú, Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév

Martfű, Nagyrév, Cibakháza, Rákóczifalva és Rákócziújfalú honlapja jól karbantartott, érthető, informatív, míg Tiszaföldvár honlapra elavult és nem karbantartott. Turisztikai kiadványt nem találtunk településekre vonatkozóan. A szálláshelyek, szolgáltatások, programok honlapjának minősége nagyon különböző. Egységes arculattal nem rendelkeznek a települések, nincsen olyan platform, ahol egységesen áttekinthető formában megjelenének a látványok, programok, vendéglátó egységek, vagy a szállások.

A térség turisztikai portálja az „Alföld Szíve” turisztikai portál alá tartozik, mely Jász-Nagykun-Szolnok megyével foglalkozik. A honlap az egész megyével foglalkozik, megjelennek rajta hasznos dolgok, de nem túl attraktív és kissé hiányos. Azonban a megyéről készült egy turisztikai imázsfilm. A facebook oldaluk jól üzemel, naprakész.

3. Szajol, Szolnok kelet, Tószeg, Tiszavárkony, Vezeny, Tiszajenő

Minden településnek van Facebook oldala, amit rendszeresen frissítenek.

Szajol honlapjai informatív, de vizuálisan nem elég vonzóak. A tartalom gazdag és hasznos, de a képek és egyéb vizuális elemek hiánya miatt kevésbé csalogatóak. A képek hozzáadása és a dizájn javítása növelhetné a honlapok vonzerejét.

Szolnok keleti részének honlapjai jól szerkesztettek és informatív, de a vizuális tartalom tekintetében lehetne javítani. A jelenlegi képek jó minőségűek és hangulatosak, de több képi elem hozzáadása segíthetne a látogatók jobb tájékoztatásában és vonzásában.

Tószeg honlapjai esztétikailag kellemesek, de kevésbé informatív. Bár a dizájn szép és vonzó, a tartalom szempontjából szükséges lenne bővíteni az információkat, hogy a látogatók teljes képet kapjanak a településről és annak látványokról.

Tiszavárkony honlapjai sok képet tartalmaznak, de az információk mennyisége és minősége nem kielégítő. A vizuális tartalom dominál, de a turisztikai információk bővítése szükséges lenne ahhoz, hogy a település vonzóbbá váljon a turisták számára.

Vezeny honlapjai informatív és tartalmasak, de kevesebb attrakciót emelnek ki. Bár a leírások részletesek és hasznosak, több képpel és vizuális elemmel lehetne csalogatóbbá tenni az oldalakat, hogy a látogatók jobban megismerhessék a település szépségeit.

Tiszajenő honlapjai csekély mennyiségű információval rendelkeznek, és nem elég vonzóak a látogatók számára. Az információk bővítése és a vizuális tartalom fejlesztése elengedhetetlen lenne a turisztikai érdeklődés növeléséhez.

Összefoglalva, a vizsgált települések honlapjai és kiadványai különböző mértékben informatív és vonzóak. Szajol és Szolnok kelet honlapjai informatív, de vizuális fejlesztésre szorulnak. Tószeg és Vezeny honlapjai esztétikailag kellemesek, de több információval kellene ellátni őket. Tiszavárkony és Tiszajenő honlapjai elsősorban a vizuális és információs tartalom fejlesztésére szorulnak, hogy jobban csalogassák a látogatókat. A megfelelő egyensúly a szöveges és képi tartalom között kulcsfontosságú a települések vonzerejének növelésében.

4. Tizsakécske, Lakitelek, Tiszaug, Tizsakürt, Cserkeszölő, Tiszainoka

A Tizsakécskéről szóló honlapok és kiadványok esetében megfigyelhető, hogy túlnyomórészt hosszú szövegek találhatóak rajtuk, kevésbé hangsúlyozva a vizuális tartalmakat. Bár a képek, ahol jelen vannak, hangulatosak és jól kiegészítik az információkat, a vizuális elemek arányának növelése javíthatná az oldalak vonzerejét.

Cserkeszölő honlapjai és kiadványai informatív és színesek, tele képekkel, amelyek csalogatóvá teszik azokat. A vizuális és szöveges tartalmak egyensúlya kiváló, ami vonzóbbá teszi a települést a potenciális látogatók számára.

Lakitelek honlapjai szépen szerkesztettek, esztétikailag kellemesek, de kevésbé informatív. Bár a megjelenésük igényes, a tartalom gazdagítása szükséges lenne ahhoz, hogy teljes körű információval szolgáljanak az érdeklődőknek.

Tizsakürt honlapjai és kiadványai rengeteg képet tartalmaznak, azonban az információs tartalom hiányos. A turizmus nem számottevő ezen a településen, ami tükröződik az online és nyomtatott anyagok minőségén és mennyiségén is.

Tiszaug honlapjai tartalmas leírásokkal szolgálnak, azonban kevesebb attrakciót emelnek ki. A tartalmi gazdagság ellenére az attrakciók alacsony száma miatt a település kevésbé vonzó turisztikai célpont.

Tiszainoka esetében a honlapok és kiadványok csekély mennyiségű információval rendelkeznek, ami nem csalogatja a látogatókat. Az információs tartalom bővítése és vonzóbbá tétele szükséges lenne a turisztikai érdeklődés felkeltéséhez.

A vizsgált települések honlapjai és kiadványai jelentős különbségeket mutatnak az információ és a vizuális tartalom tekintetében. A Tizsakécske és Cserkeszölő példái jól mutatják, hogy a megfelelő egyensúly a szöveges és képi tartalom között kulcsfontosságú a látogatók vonzásában, míg a többi település esetében az információs és vizuális elemek kiegyensúlyozására van szükség a turizmus fellendítése érdekében.

IV/3. A megközelítési lehetőségek elemzése turisztikai szempontból

A következő fejezetben a térség településeinek megközelítési lehetőségeinek elemzésével foglalkozunk, főként turisztikai szempontból. A közeli nagyobb városokból, mint potenciális turista küldő helyekről való eléréseket vizsgáltuk a különféle közlekedési eszközök vonatkozásában.

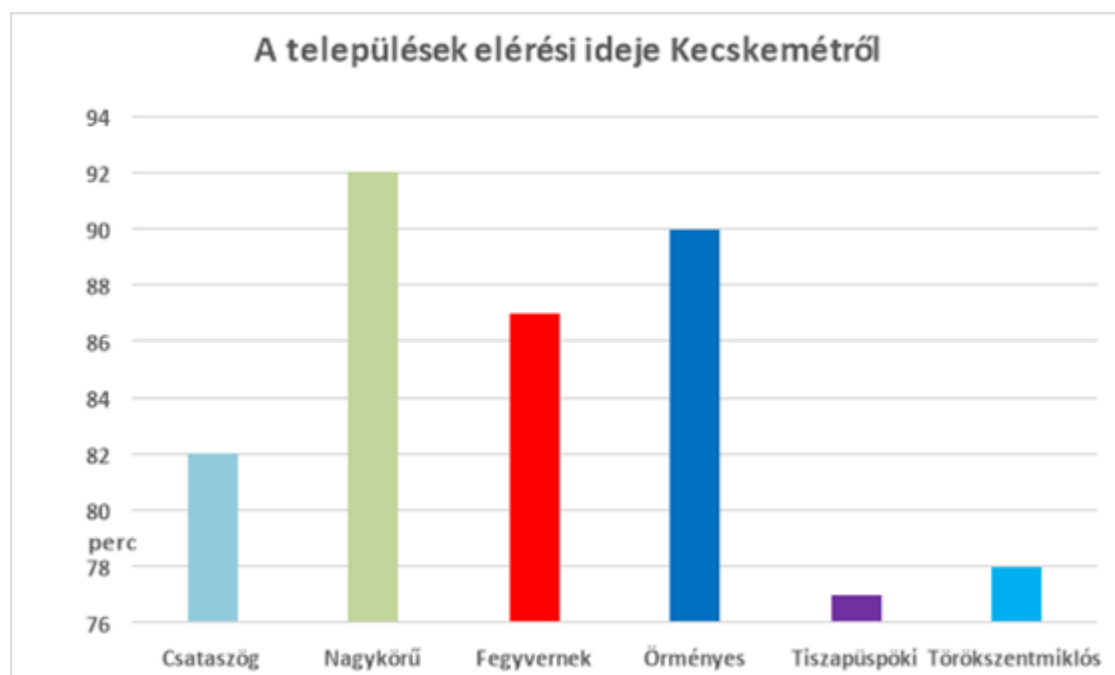
1. Nagykörű, Csataszög, Fegyvernek, Örményes, Törökszentmiklós, Tiszapüspöki

A vizsgált települések mindegyike megközelíthető autóval. Tiszapüspöki, Törökszentmiklós és Fegyvernek településen országos és térségi jelentőségű útvonalak is áthaladnak, így ezek megközelítése egyszerűbb és gyorsabb a másik 3 településnél. Volánbusszal szintén az összes település elérhető, azonban itt már a vonalak számában és a járatok sűrűségében jelentős különbségek vannak. Tiszapüspökiről például csak Szolnokra és Törökszentmiklósról megy járat, Örményesről pedig mindössze csak a szomszédos Fegyvernek településre. Érdekes, hogy Csataszög és Nagykörű közvetlenül elérhető a fővárosból volánbusszal. Vonattal csak Törökszentmiklós és Örményes település érhető el a 100-as számú vasútvonalon. Ez a vonal Szolnokot köti össze két fontos Kelet-Magyarországi településsel (Debrecen, Nyíregyháza).

Az ország fővárosából leggyorsabban közúton Tiszapüspöki település érhető el. Az út teljes ideje 106 perc (1. ábra). Budapest elérése Örményes településről tart a legtöbb ideig a maga 121 percével. A kettő közti különbség 15 percre tehető, amely abból ered, hogy Örményesre nem vezet jobb minőségű főút csak egy helyi út.

A vizsgált településcsoport vármegyeszékhelye Szolnok, amely délnyugatra található. Hozzá legközelebb fekvő település Tiszapüspöki, ahonnan 22 perc alatt elérhető Szolnok közígy. határa. A legtöbb ideig szintén Örményes településről kell utazni. Az út hossza Örményesről 38 perc. A kettő útvonal közti különbség 16 percre tehető.

Kecskemétről autóval leggyorsabban Tiszapüspöki és Törökszentmiklós érhető el. Az út hossza az előbbi községbe 77 perc, míg az utóbbi járásszékhelyre 78 perc az utazással töltött idő (IV/17. ábra).

IV/3. diagramm: Települések elérési ideje Kecskeméttől, Forrás: saját ábra

A vizsgált településről Nagykörű községet elérni a legtöbb idő, ahol az út hossza másfél óránál több ideig is eltarthat, de ez forgalomtól függően természetesen még növekedhet is. Az elérési idők közti maximális különbség 15 perc, amely érdekes módon megegyezik az előző kettő kapott eredménnyel, ami arra enged következtetni, hogy a térségen belüli utazási idő a két legtávolabbi település között nagyjából negyedórára tehető.

A vizsgált térség Debrecen felől leggyorsabban a 4-es számú főúton közelíthető meg, azonban a város és a hozzá legközelebb fekvő Fegyvernek között is majdnem 100 kilométeres távolság van, így az utazással eltelt idő is jelentős. Az előbb leírt tulajdonság miatt a 6 település közül Fegyvernek érhető el a leggyorsabban. Az utazás hossza körülbelül 88 perc (4. ábra). A vizsgált Csataszög és Nagykörű érhető el a leglassabban, ugyanis nagyjából 125 perc az út hossza. A két adat között a nagyobb különbség (37 perc) azzal magyarázható, hogy Debrecen felől először meg kell közelíteni a Tiszapüspöki Szapáry hidat és utána visszafelé kell haladni, hogy elérjük a Tisza jobb partján fekvő településeket. Érdekes, hogy vonattal Debrecenből gyorsabban elérhető a járási székhely (Törökszentmiklós), mint közúton, mert az út hossza a kötött pályán mindössze 75 perc.

Végül érdemes megvizsgálni az utazási költségeket is, melyek szintén befolyásolni tudják a térség turisztikai mutatóit. Debrecenből például a járási székhely (Törökszentmiklós) vonattal való megközelítésének utazási költsége 2 200 Ft. Az egyszerűség kedvéért kedvezmények nélküli felnőttjeggyel számolva, úgyhogy ez az út ennél még kedvezőbb költségből is megtehető. Budapestről a 3 óra 26 perces menetidővel rendelkező Nagykörűre tartó volánbuszos út teljes költsége 2 690 Ft.

2. Rákóczi falva, Rákócziújfalu, Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév

Rákóczi falva és Nagyrév közötti távolság 31,5 km, személygépjárművel 32 perc alatt megtehető. A tömegközlekedés 1 óra 14 percet vesz igénybe, buszok óránként indulnak. Kerékpárral ez az út 1 óra 25 perc.

Budapestről Martfűre autóval 125 km, 1,5 óra az út, aktuális autópálya díjakkal és benzinárakkal számolva oda-vissza 17 ezer Ft költséggel és 7l/100 km fogyasztással. Tömegközlekedéssel 2 óra az út, vonattal Szolnokig, majd onnan busszal. Kecskemét - Martfű autóval 70 km, 1 óra az út, tömegközlekedéssel 1 óra 45 perc, Szolnokig vonattal, majd onnan busszal. Szolnok - Martfű autóval 24 km, 35 perc az út, tömegközlekedéssel 1,5 óra, busszal.

A településeket főként a 44-es főút szolgálja ki, mely D felől az M44-es autópályára torkollik. A közlekedési lehetőségek között személygépjárművel a legrövidebb az idő, míg tömegközlekedéssel kicsit hosszabb az út Budapestről Martfűre. A kényelem és személyre szabottság alapján az egyéni közlekedés ajánlott, míg a fenntarthatóság szempontjából a tömegközlekedés lehet a környezetkímélőbb választás.

A vasúti közlekedés a Fővárostól kiindulva ágazik el. Szolnok egy fontos megálló ebben a térségben, innen ágazik el Békéscsaba és Debrecen felé. Szolnokot érintő fő vasúti vonalak a 100a, 120a, 100 és 200-as vonal. A tervezési terület felé a 130-as vonal húzódik, melynek az érintett településeket nézve csak három helyen van megállója, kettő Tiszaföldváron, 1 Martfűn.

A tervezési területen közúton nincs lehetőség átkelni, a legközelebbi átkelési lehetőségek Szolnokon az 4-es főúton vagy a területtől D-re az M44-es autópályán vagy a 44-es főúton keresztül van lehetőség. Ebből a szempontból tekintve a Tiszának elvágó hatása van a közlekedésre tekintve. Kompátkelési lehetőség Nagyréven és Martfűn van, a tervezési területen kívül a hídon való átkelési lehetőség előtt, még Tiszainokán van komp.

Budapest elérési ideje Szolnoktól való elérési távolságának különbségétől eltekintve, közel azonos: 105 és 120 perc között váltakozik. 2013 és 2014-ben az elérési idő rövidebbnek bizonyult kb. 7,5 perccel, majd a 2015-ös évtől újra visszaugrott az régebbi átlagra, mely azóta egy nagyon enyhe csökkenést mutat. Okot, erre a csökkenésre nem találtunk. Miközben a vasúti közlekedést használva Budapest Nyugati – Szolnok viszonylaton 1 óra 17 perc és 1 óra 45 perc között változik a menetidő.

A kerékpárúthálózatról elmondható összességében, hogy rosszul kiépített, gyakran nincs elkülönített nyomvonala a motorizált járműveknek fenntartott útvonalaktól. Településen belül támogatások révén kerül kialakításra kerékpársáv vagy kerékpárnyom, de inkább a települések között lenne nagyobb szükség kerékpárút kialakítására, mivel a településeken a kerékpárosok a járművek csökkentett sebességkorlátozása miatt biztonságosabban tudnak közlekedni, míg a települések között a nagyobb sebességkülönbség nagyobb balesetveszélyt hordoz magában. A megtalált térképek sok különböző adatot tartalmaznak a kerékpárútvonalak hosszát illetően. Lényegében elmondható, hogy a Tisza ezen oldalán szükség lenne egy jelenlegitől eltérő nyomvonalon haladó regionális kerékpárút kialakítására.

3. Szajol, Szolnok kelet, Tószeg, Tiszavárkony, Vezensy, Tiszajenő

Minden településen áthalad gyorsforgalmi út, ami gyors és egyszerű hozzáférést biztosít az utazók számára. A települések jól megközelíthetők gépjárművel. A gyorsforgalmi utak jelenléte biztosítja a gyors és kényelmes utazást. Az autópályák (M4, M44) és főútvonalak (442-es, 4-es főút) révén az utazók könnyedén elérhetik a kívánt úti célt, és zökkenőmentesen folytathatják útjukat a térség egyéb részeibe.

A Volánbusz járatai is elérhetők mindegyik településen, de a járatok sűrűsége változó. Az egymáshoz közeli települések között, például Szajol és Tószeg között, a várakozási idő maximum 30 perc. Azonban, ha valaki Vezensyről szeretne Szajolba utazni, a járatok közti idő már 50 percre nőhet. Ez a változó járatsűrűség kihívást jelenthet a turisták számára, akik a tömegközlekedést választják.

A térségben jó vasúti hálózat található, ami jelentős előnyt jelent az ottlakók és a turisták számára. A legtöbb település könnyen elérhető vasúttal, ami kényelmes és gyors utazási lehetőséget kínál. Vezensy kivétel ez alól, mivel ott nincs vasútállomás. Azonban Vezensyből a legközelebbi vasútállomás kényelmesen megközelíthető busszal, így a turisták számára mégis biztosított a vasúti közlekedés lehetősége.

A kerékpáros úthálózat jelenleg csak kisebb részekben található meg a településeken. A meglévő kerékpárutak szakadozottak és nem mindenhol nyújtanak folyamatos közlekedési lehetőséget. Tiszavárkonyban például sok helyen gyalog- és kerékpárút található, de az út szélessége erre a célra nem mindig megfelelő. Az ilyen infrastruktúra fejlesztése és bővítése nagyban hozzájárulhatna a térség turisztikai vonzerőjének növeléséhez.

A településeken nem találhatók kijelölt lovas utak, ami egy újabb fejlesztési lehetőséget jelenthetne, hiszen a lovaglás népszerű szabadidős tevékenység lehet a turisták körében.

Összegezve Szajol, Szolnok kelet, Tószeg, Tiszavárkony, Vezensy és Tiszajenő térsége jó közlekedési lehetőségekkel rendelkezik, különösen gépjárművel és vasúttal. A tömegközlekedés változó sűrűsége és a kerékpáros úthálózat hiányosságai azonban bizonyos mértékben korlátozzák a turisták mozgását. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése, különös tekintettel a kerékpárutak és a tömegközlekedési járatok sűrűségének javítására, jelentős mértékben növelhetné a térség turisztikai vonzerőjét.

4. Tiszakécske, Lakitelek, Tiszaug, Tiszakürt, Cserkeszőlő, Tiszainoka

Tiszakécske könnyen megközelíthető mind az autós, mind a tömegközlekedés szempontjából. Az M44-es autópályáról és a 44-es főútról könnyedén el lehet jutni a településre. Emellett busz- és vasúthálózatok is találhatóak ezeken a területeken, ezek fontos kapcsolatot biztosítanak a környező nagyobb városokkal és a fővárossal. Évente több tízezer autós és tömegközlekedési utas használja ezt az infrastruktúrát, különösen a fő turisztikai szezonokban.

Lakitelek és Cserkeszőlő is hasonlóan elérhető mind autóval, mind tömegközlekedési eszközökkel. A 44-es főútról könnyen megközelíthető, valamint a vasútvonal is könnyű hozzáférést biztosít a településre. A saját vasútállomást és az autópályát melletti elhelyezkedést pozitívan járul hozzá az ingázók és a turisták közlekedéséhez.

Tiszakürt is könnyen elérhető mind autóval, mind tömegközlekedési eszközökkel. Az M44-es autópályát és 44-es főút közelsége könnyű hozzáférést biztosít. A településen buszközlekedés is található, ám ezek forgalma jelentősen kisebb, mint a nagyobb településeké.

Tiszaug és Tiszainoka is megközelíthető mind autóval, mind tömegközlekedési eszközökkel. Az M44-es autópályáról és a 44-es főútról könnyen elérhetőek ezek a települések is, emellett Tiszaug saját vasútállomással is rendelkezik. Mindkét településen volánbusz közlekedik, ám a két község kis lakosságszáma és csekély turisztikai vonzerője miatt csak főként az ott lakók (azon belül is az ingázók) használják ezeket az infrastruktúrákat.

Tiszakécskén több kerékpárút is található, amelyek a település belterületén és külterületein is egyaránt húzódnak. Ezek a kerékpárutak összekötik a várost a közeli turisztikai látványosságokkal és a természeti területekkel. Ugyanakkor a város belső területein és a peremterületek között néhol hiányos a kerékpárúthálózat, ami nehezíti az ilyen jellegű közlekedést.

IV/15. ábra: Belterületi kerékpárút Tiszakécskén, Forrás: Saját kép

Lakiteleken jelenleg is rendelkezésre állnak kerékpárutak, amelyek megtalálhatóak a város peremén és azon kívül, a természeti területek mentén (EuroVelo), így összekötve a települést a többivel. A Holt-Tisza környéke is különösen népszerű a kerékpárosok körében. Azonban a település néhány belső útvonalán és a kisebb utcákban nincsenek kijelölt kerékpárutak, ami csökkenti a kerékpáros közlekedés biztonságát és kényelmét.

Cserkeszőlőn több kerékpárút is rendelkezésre áll, amelyek főként a település belterületén húzódnak. A belső utcákban és a település periferiáján néhol hiányoznak a kijelölt kerékpárutak, ami csökkenti a kerékpáros közlekedés biztonságát.

Tiszakürtön is megtalálhatóak a kerékpárutak (EuroVelo11), főként a Tisza mentén és a természeti területek közelében húzódnak, amelyek népszerűek a kerékpárosok körében. Azonban a település belső útvonalain és a külterületek egyes részein nincsenek kijelölt kerékpárutak, ami szintén nehezíti a biztonságos közlekedést.

Tiszaug és Tiszainoka is rendelkezik kerékpárutakkal, ám ezek minősége és mennyisége viszonylag korlátozott. A kerékpárutak állapota Tiszaug településen a nagyobb települések kerékpárútjaihoz képest nem megfelelő és ezért kevésbé használt. Tiszainokán a Tisza mentén az EuroVelo 11 viszonylag jelentős kerékpárútnak számít a térségben.

Kijelölt lovas út nem található a vizsgált településeken, annak ellenére, hogy ez kiaknázatlan turisztikai potenciálnak számítana a térségben.

Összefoglalva, bár a vizsgált települések rendelkeznek bizonyos kerékpárúthálózattal, különösen a Tisza mentén és a természeti területek közelében, a belső úthálózatok és a kisebb utcák több helyen hiányosak. Ez rontja a kerékpáros közlekedés biztonságát és komfortját. Ezen hiányosságok pótlása és a kerékpárutak fejlesztése nagyban hozzájárulhatna a térség turisztikai vonzerőjének növeléséhez.

IV/4. diagramm: Budapest elérési ideje közúton, Forrás: TEIR

IV/5. diagramm: Saját megyeszékhely elérési ideje közúton, Forrás: TEIR

IV/4. Szabályozási, tervezési háttér

Az alábbiakban részletesen ismertetjük a tervezett natúrparki településekkel kapcsolatos szabályozási és tervezési háttérre vonatkozó fontos információkat. A turizmus szempontjából az önkormányzatok mellett nagy jelentőségűek az egyéb turisztikai szervezetek, illetve turizmussal is foglalkozó szervezetek. Ezek közül kiemeljük a következőket: Jász-Nagykun-Szolnok az Alföld szíve TDM, Nagykőrűi Virágzástól Befőzésig – Helyi Termék Klub és Turisztikai Egyesület, Borostyán Hagyományörző és Kulturális Egyesület, a tájházakat (Nagykőrű, Tiszapüspöki), a Leader Egyesületeket, valamint a Nemzeti Park Igazgatóságokat.

1. Nagykőrű, Csataszög, Fegyvernek, Örményes, Törökszentmiklós, Tiszapüspöki

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2021 – 2027 szerint a következő időszakban előtérbe kerül a turizmusban a lakóhely szűkebb és tágabb környezetében megvalósuló szabadidő eltöltése. A települések döntő többségén található olyan helyi érték, amely vonzerővé fejleszthető. Ezek kialakításának támogatására, valamint az elmúlt időszakban megvalósult turisztikai vonzerőfejlesztésekhez kapcsolódó szolgáltatások kiépítésének segítésére kell koncentrálni a forrásokat. Emellett a nagyobb volumenű szolgáltatás- és vonzerőfejlesztések összehangolása szükséges.

Nagykőrű Településrendezési Terve is megállapítja, hogy új és egyre ígéretesebb lehetőségekkel kecsegtet az idegenforgalom. Már ma is jelentős a községben az üdülők száma (egyések szerint az egykori lakóépületek közül

minden negyedik üdülőként működik), de a turistákat vonzó programok, látnivalók (a tiszai szabad strand, vízisportok, ártéri vadászat, öko-túra, lovaglás, a júliusi cseresznye-fesztivál, a tavaszi 11 Virágbontó Hétvége, kézműves- és néptánc-tábor) száma is folyamatosan gyarapodik. A település önkormányzata idegenforgalmi és ipari szolgáltató létesítmények megtelepedését egyaránt szorgalmazza.

Fegyverneken a Malom turisztikai újrahasznosítása és a hozzá kapcsolódó új zöldfelületi elem létesítése, Holt -Tisza rehabilitációja, mederrendezése, partrendezése, turisztikai-rekreációs célú hasznosítás érdekében, az Ifjúsági park területén turisztikai, rekreációs és közösségépítő célú zöldfelületi fejlesztések szerepelnek a tervek között. (Fegyvernek Településrendezési Terve)

2. Rákócziálfalu, Rákócziújfalu, Martfű, Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév

A települések az Alföld Szíve Turisztikai Egyesület működési területén találhatóak. Az egyesület működési területe Jász-Nagykun-Szolnok megye teljes területe. Specifikusabb TDM nincsen a térségben.

A megyei turisztikai fejlesztési terveiben a vizsgált települések, a megye négy együtt kezelendő térsége közül Martfű térségébe esnek. Fontos elképzelés merült fel az új Tisza és Hármas-Körös hidak építésével, miszerint Martfű és Vezeny között is létrejönne egy híd.

Rákócziálfalu és Rákócziújfalu részese volt az 2017-ben elnyert EU-s pályázatnak, a Tiszakanyar projektnek, mely ezen a két településen kívül Vezeny és Tiszavárkony-t igyekezett összekötni és vonzóbbá tenni a turizmus szempontjából, a már meglévő értékekre építve. A terepi bejárás során tapasztaltak alapján a projekt nem járt nagy sikerrel, a projektnek jelentősebb nyomatai nem tapasztalhatóak a településeken.

3. Szajol, Szolnok kelet, Tószeg, Tiszavárkony, Vezeny, Tiszajenő

Szajol községe a területfejlesztés és településszerkezet alakítása terén számos stratégiai és szabályozási dokumentumot alkotott. A település helyi építési szabályzata (HÉSZ), a településfejlesztési koncepciók és a helyi önkormányzat által elfogadott városfejlesztési tervek irányítják a gazdasági és társadalmi infrastruktúra fejlesztését, a közösségi szolgáltatások kialakítását és a környezetvédelmi intézkedéseket, amely befolyásolhatja a turisztikai fejlesztéseket is.

A többi település is rendelkezik sajátos tervezési és szabályozási háttérrel. Az önkormányzat által elfogadott településszerkezeti és településrendezési tervek meghatározzák a területfelhasználást, az építési övezeteket és a fejlesztési irányelveket. Emellett a helyi építési szabályzatok részletezik az építési paramétereket és az építési eljárásokat.

4. Tizakécske, Lakitelek, Tiszaug, Tizakürt, Cserkeszlő, Tiszainoka

Tizakécske városa gazdag történelmi és természeti örökséggel rendelkezik, melynek megőrzése és fejlesztése érdekében számos tervezési és szabályozási intézkedés került elfogadásra. A városfejlesztési tervek és az önkormányzati rendeletek határozzák meg a település építészeti és városképi arculatát. Fontos elemek a városközpont revitalizációja, a környezetvédelmi tervek, valamint a turisztikai infrastruktúra fejlesztése, ideértve a gyógyfürdő és wellness létesítmények korszerűsítését is.

Lakitelek községe a hagyományörzés és kulturális örökség megőrzésére helyezi a hangsúlyt tervezési és szabályozási döntései során. A településfejlesztési stratégiák figyelembe veszik a helyi kultúra és hagyományok ápolását, és támogatják azok turisztikai vonzerővé válását. Emellett fontos a lakóövezetek és zöldterületek harmonikus kialakítása, valamint a közösségi terek és infrastruktúra fejlesztése.

Tiszaug települése a természet- és környezetvédelem, valamint a fenntartható fejlődés elveit tartja szem előtt a tervezési és szabályozási folyamatok során. A területfejlesztési tervek és a településrendezési szabályozások kiemelt figyelmet fordítanak a természetvédelmi területek védelmére és a vízgazdálkodási kérdésekre. Emellett a közlekedési infrastruktúra fejlesztése is prioritást élvez a településfejlesztési tervekben.

Tiszkürt tervezési és szabályozási háttérét a település fejlesztési stratégiái és településszerkezeti tervei határozzák meg. Ezek a dokumentumok meghatározzák a település területfelhasználási rendjét, az építészeti és városképi normákat, valamint a közösségi szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésének irányvonalait.

Cserkeszőlő városa a turizmus és wellness területén való kiemelkedő szerepét figyelembe véve számos tervezési és szabályozási intézkedést fogadott el. Ezek a dokumentumok részletesen körvonalazzák a gyógyfürdő és wellness létesítmények fejlesztésének irányvonalait, a turisztikai infrastruktúra bővítését, valamint az idegenforgalmi szolgáltatások minőségének javítását.

Tiszainoka község tervezési és szabályozási háttérét az önkormányzati rendeletek, településrendezési tervek és fenntartható fejlődési stratégiák alkotják. A dokumentumok célja a település szerkezetének és infrastruktúrájának fejlesztése, a gazdasági és társadalmi stabilitás megőrzése, valamint a környezetvédelem és természetvédelem szempontjainak érvényesítése. Fontos elem a lakóövezetek és zöldterületek egyensúlyának megőrzése és a közösségi szolgáltatások elérhetőségének javítása.

IV/5. Turisztikai szervezetek, kapcsolattartók, turisztikai menedzsment

Az alábbiakban a különböző településekre vonatkozó turisztikai szervezetek, kapcsolattartók és turisztikai menedzsment szakmai leírása található.

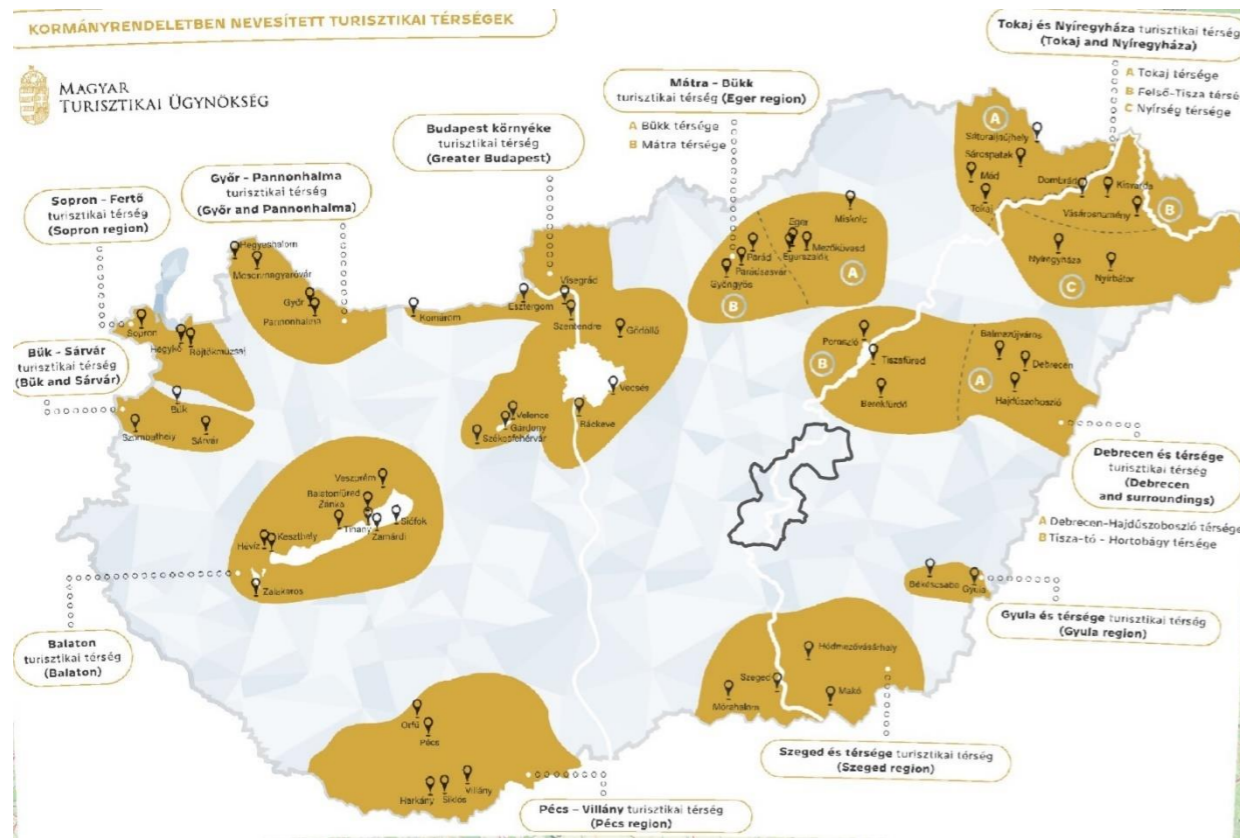
Az információk a települések sajátosságaihoz és turisztikai potenciáljához igazodnak. Szolnokon, a legnagyobb településen 1 db tourinform iroda található, aminek az értékeléseit tekintve főként pozitív visszajelzések a jellemzők. Az iroda a fő szolnoki turistalátványosságok bemutatásával foglalkozik.

Szolnokon kívül egyéb ilyen szolgáltatás nem található a többi településen, ez részben a turisztikai látványosságok hiányosságának tudható be. Ahogy a IV/21. ábrán is látható, a vizsgált térségen kívül esnek a kiemelt turisztikai desztinációk, ezért kevés turista választja a területet utazási célpontjaként.

A helyi turizmus feladataival még a helyi akciócsoportok (HACs) foglalkoznak a Leader program keretében, amely az Európai Unió vidékfejlesztési politikájának egyik kulcsfontosságú eleme. A HACs-ok olyan szervezetek, amelyek célja a helyi közösségek fejlesztése és a vidékfejlesztési programok megvalósítása. Ezek a csoportok fontos szerepet játszanak a vizsgált térségben is, ezek a Homokhátság Fejlődéséért Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft (Lakitelek, Tiszakécske, Tiszaug), TISZAZUGI-LEADER Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft. (Cibakháza, Cserkeszőlő, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszkürt, Martfű), Tisza-menti Leader Közhasznú Egyesület (Fegyvernek, Örményes, Tiszapüspöki, Törökszentmiklós) és a Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület (Csataszög, Nagykőrű, Rákócziújfalva, Rákócziújfalva, Szajol, Tiszajenő, Tiszavárkony, Tószeg, Vezeny) akciócsoportok tevékenykednek.

A helyi akciócsoportok feladatai sokrétűek és a helyi igényekhez igazodnak. A helyi akciócsoportok (HACS) turisztikai feladatai kulcsfontosságúak a helyi turizmus fejlesztésében és a közösségek gazdasági növekedésének támogatásában. A HACs-ok támogathatják a helyi turisztikai látványosságok fejlesztését és népszerűsítését, új attrakciók létrehozását és a meglévők fejlesztését, hogy növeljék a turisták érdeklődését. A helyi kulturális és természeti értékek, a már említett hagyományok és kézműves termékek megőrzésére és népszerűsítésére is fókuszálnak. Támogatják a helyi rendezvényeket, fesztiválokat és kiállításokat, amelyek bemutatják a térség egyedi jellegzetességeit. Hozzájárulnak a turisztikai infrastruktúra fejlesztéséhez, például szálláshelyek, vendéglátóipari egységek, turistautak és információs központok létesítéséhez és korszerűsítéséhez. Támogatják a közlekedési infrastruktúra javítását, hogy a turisták könnyebben elérhessék a térséget. Online és offline marketing eszközöket alkalmaznak, például weboldalakat, közösségi média kampányokat, brosúrákat és reklámokat készítenek.

Ösztönzik a fenntartható turizmus gyakorlatainak bevezetését, hogy minimalizálják a turizmus környezeti hatásait és megőrizték a helyi természeti erőforrásokat. Támogatják az ökoturisztikai és zöld turisztikai projektek kialakítását és népszerűsítését, elősegítik a helyi turisztikai szolgáltatók, vállalkozások és szervezetek közötti együttműködést és hálózatépítést. Partnerségeket alakítanak ki más régiókkal és nemzetközi turisztikai szervezetekkel, hogy tapasztalatokat cseréljenek és közös projekteket valósítsanak meg. Ezek a feladatok hozzájárulnak a helyi turizmus fejlesztéséhez, a turisták számának növeléséhez és a helyi közösségek gazdasági fejlődéséhez.

IV/16. ábra: Kormányrendeletben nevesített turisztikai térségek és a vizsgált terület határvonala, Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség

IV/17. ábra: Tiszamenti közösség LEADER plakát, Forrás: Google képek

Ezen felül a Kiskunsági Nemzeti Park és a Hortobágyi Nemzeti Park fenntartói is vállalnak turisztikai feladatokat a térségben, hozzájárulva a természetközeli turizmus népszerűsítéséhez és a természeti értékek szakszerű bemutatásához.

A fejezet elkészítéséhez felhasznált források, szakirodalmak

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség

Forrás: TEIR

<https://szallas-online.hu>

<https://oeny.hu/oeny/teir>

<https://hovamenjek.hu>

<https://google.com/maps>

<https://turistautak.openstreetmap.hu>

Települések Településképi Arculati Kézikönyve, rendezési terve, településképvédelmi rendelete

Települések honlapjai

Besenyszög <https://besenyszog.hu>

Cibakháza <https://cibakhaza.hu>

Csataszög <https://csataszog.hu>

Cserkeszlő <https://www.cserkeszolo.hu>

Fegyvernek <https://www.fegyvernek.hu>

Lakitelek <https://lakitelek.hu>

Martfű <https://www.martfu.hu>

Nagykörű <http://nagykoru.hu>

Nagyrév <https://www.nagyrev.hu>

Örményes <https://www.ormenyeshu>

Rákóczi falva <https://rakoczifalva.hu/>

Rákócziújfalva <https://www.rakoczijuifalu.hu>

Szajol <https://szajol.hu>

Szolnok <https://info.szolnok.hu>

Tiszaöldvár <http://tiszaoldvar.hu>

Tiszainoka <https://tiszaainoka.hu>

Tiszajenő <https://tiszaajeno.hu>

Tiszakécske <https://www.tiszakecske.hu>

Tiszakürt <https://www.tiszakurt.hu>

Tiszapüspöki <https://tiszaug.hu>

Tiszaug <https://tiszaug.hu>

Tiszavárkony <https://tiszaavarkony.hu>

Tószeg <https://toszeg.hu>

Törökszentmiklós <https://www.torokszentmiklos.hu>

Vezseny <https://vezseny.hu>

Turista úthálózat és jelzésrendszer szakmai füzetek, magyar természetjáró szövetség 2014

V. JAVASLATOK

V/1. Táj- és örökségvédelmi, -fejlesztési javaslatok

A térség vizsgálata során először felmértük annak adottságait. Sorra vettük a földrajzi, természeti és történeti értékeket, majd vizsgáltuk a tájhoz kötődő természeti, kulturális/épített és a korábban még meg nem határozott értékeket. Ezek feldolgozása során megvizsgáltuk, hogy a tervezett natúrpark táji öröksége milyen veszélyeztető tényezőknek van kitéve, melyeket a *“Tájhasználati-örökségvédelmi problémák, konfliktusok”* című tervlapon foglaltunk össze. A konfliktusok feltárása mellett jelen fejezetben javaslatokat adtunk arra vonatkozólag, hogy miként lehetne megóvni ezeket az értékeket, feloldani a konfliktusokat, illetve hogyan lehetne jobban hasznosítani a térség kulturális és természeti örökségét a tájvédelmi szempontok figyelembevételével. A táj védelmét és az örökség szelíd fejlesztését szolgáló javaslatokat a *“Tájhasználati-örökségvédelmi javaslatok”* című tervlap foglalja össze.

Örökség menedzsment, örökségvédelmi javaslatok

A térség kulturális és természeti örökségeinek hasznosítása során az egyik legfontosabb feladat megtalálni az arany középutat. Az örökségelemek környezetében megvalósuló fejlesztések nem veszélyeztethetik a tervezési terület értékeit, ugyanakkor fontos, hogy hozzájáruljanak a térség vonzerőjének növekedéséhez. Tanulsággal szolgálhat számunkra a térségtől nem messze fekvő Tisza-tó és környezete, amely többek között a turizmus negatív hatásaitól is napjainkra már rendkívül túlterhelté vált, ami már veszélyezteti az ottani kulturális és természeti örökségelemek létét. Ezt elkerülve a tervezett Közép-Tisza-völgyi Natúrpark területén rendkívül óvatosan kell bánni akár az ökoturisztikai fejlesztésekkel is, hogy a lehatárolt terület ne váljon túlterhelté. (Monoki Ákos, Hortobágyi Nemzeti Park, ex verb)

Az előbb említettek betartása mellett azonban fontos a hatékonyabb örökségmenedzsment megteremtése a tervezési területen, amely az értékek jobb bemutatásával könnyen kivitelezhető. A hatékonyabb bemutatathatóság részét képezik a településen belüli kultúrtörténeti értékek térképes megjelenítése, továbbá az örökségelemek környezetében egységes natúrparki arculattal rendelkező információs táblák kihelyezése. A fejlesztési koncepció kulcsfontosságú eleme a térségi szinten történő tervezés, ezért az azonos jellegű örökségelemek (pl. kunhalom, termálvíz, holtág) térségi szintű bemutatására kell törekedni, amely csak egy egységes arculattal teremthető meg. További erre vonatkozó javaslataink részleteit a VII/3. fejezetben ismertetjük.

Kedvezőtlen tájalakulási folyamatokkal, túlzott beépüléssel, tájkarakter megváltozásával veszélyeztetett területek védelmét szolgáló javaslatok

Felülvizsgálható beépítési szándék, túlépítés megelőzése, falusias jelleg megőrzése

A **térség várható jövőbeli beépítési folyamatait** a *“Várható jövőbeli beépítési tendenciák”* című tervlapon tüntettük fel, mely a településrendezési tervek településszerkezeti terveinek feldolgozásával készült. A beépülés hatásainak mérséklése érdekében elengedhetetlen javaslatokat megfogalmazni. A jövőben új gazdasági-, ipari- és lakóterületek megjelenése is prognosztizálható a települések közigazgatási területén, melyeknek teljes kiterjedése 1 377 hektárra tehető. Jellemzően ezek a fejlesztési területek a jelenlegi szántók területét érintik. A fejlesztésre kijelölt területek több mint fele ipari-gazdasági célú, a legjelentősebb kiterjedésű fejlesztési területek Szajol, Törökszentmiklós, Martfű, Örményes és Nagykőrű területét érintik. Több település is található a tervezési területen, amely csak csekély mértékben vagy egyáltalán nem tervez jövőbeli beépítési folyamatot. Közülük kiemelhető Tiszaföldvár és Fegyvernek települése, melyek méretük és térségi szerepük ellenére sem, vagy alig terveznek új beépítéseket.

A vizsgált térségben Szajol község érintett leginkább a várható beépülések terén, ugyanis több mint 450 hektár fejlesztési terület lett kijelölve a település közigazgatási határán belül. A település belterületétől délre összefüggő ipari és gazdasági területeket, továbbá a Szajoli-holtág mentén lakóterületeket jelöltek ki, melyek érintenek értékes erdőfoltokat is. Szajol külterületén vezet a Tinóka-ér, mely környezetének tervezett beépítése ökológiai veszélyeket

is hordozhat magában. A szajoli fejlesztési elképzelések ezért felülvizsgálatra szorulnak.

Konfliktushelyzetet okoz, hogy a térség holtágainak többsége körbeépült, a partok és vízfelületek közcélú használata és hozzáférhetősége korlátozott, ezért fontos tájvédelmi célkitűzés az értékes **holtágak még beépítetlen partszakaszain a hozzáférhetőség** biztosítása. Ennek érdekében javasoljuk a Szajoli-holtág partjának közcélú megőrzését, továbbá a Tinóka-ér mentén megfelelő természetközeli fászárukból álló védelmi sáv kialakítását, amely vízminőség-védelmi és ökológiai szempontokból is indokolt.

Örményes község is kiemelhető a térség települései közül, ugyanis területarányosan jelentős jövőbeli beépítési szándék érzékelhető. A község belterületén található lakóterületi részeket mezőgazdasági területek választják el egymástól. A várható lakóterületi fejlesztések pont ezeket a szántókat érintik, így féltendő, hogy a község elveszti a ma jellemző falusias jellegét. Véleményünk szerint a község fellendülése érdekében szükséges lépés új lakóterületek kijelölése, azonban javasoljuk a település arculatának megőrzését, a beépítések korlátozását, tájidegen épületek építésének elkerülését a Településképi Arculati Kézikönyv ajánlásainak a figyelembevételével.

Nagykőrű községben látogatható meg az ország legnagyobb egybefüggő cseresznyeskertje, amely a település belterületétől északnyugatra, a homokháton található. A jövőben a Haladás Mezőgazdasági Zrt. telephelye mellett az ipari területek növekedése várható közel 75 hektáros kiterjedésben, mely a tájkarakter megváltozásának és a történeti tájhasználat megszűnésének a veszélyével jár. A történelmi cseresznyés közelsége, a földrajzi adottságok és a területen átvezető tanösvény miatt feltétlenül javasoljuk a tervezett ipari területek méretének mérséklését, illetve azok tervezett helyének átgondolását.

Táji értéket veszélyeztető fejlesztések elkerülése, útépítés

A térségben bármilyen nemű fejlesztést tervezni és kivitelezni csak úgy szabad, hogy a tervezési terület táji értékei ne sérüljenek. Új építmény helyének kijelölése során ügyelni kell rá, hogy a tájkép megóvása szempontjából a lehető legkedvezőbb terepi adottságokkal rendelkező területen, tájbaillesztve jelenjen meg. Az alföldi sík vidék láthatósági adottságai miatt viszonylag alacsony épített elemek (pl. autópálya földművei, hidak) is jelentős hatást gyakorolnak a tájra. Tájképi szempontból különösen értékes területeken szorgalmazzuk a beépítési módok és paraméterek korlátozását és a tájidegen épületek megjelenésének tiltását, vagy legalább kötelező takarását. Új utak nyomvonalának vezetését úgy javasolt kialakítani, hogy ne veszélyeztessék a meglévő örökségi elemek és környezetük fennmaradását, illetve a későbbi használatból eredő negatív hatások ne csökkentsék az értékek jelentőségét.

Hagyományos, történeti tájhasználatok megőrzése

A *“Stabil/állandósult tájhasználatok”* című tervlapon tüntettük fel azon területeket, melyeken az Első Katonai Felmérés térséget ábrázoló szelvényeinek készítése, azaz 1783 óta változatlanok a területhasználatok. Ezen állandósult, örök erdők, gyepek, vizek-vizenyős területek, illetve szőlők-gyümölcsösök összterülete mindössze 6,71% a teljes tervezési területhez képest. A történetinek tekinthető, stabil erdők Lakitelek, Tiszaug, Cserkeszölő területén koncentrálnak. A valaha gyepel borított, mára területhasználat váltás miatt eltűnt gyepterületek a térség összterületének 21%-át tették ki. Napjainkban az 1780-as évek óta fennmaradt, állandósult gyepek aránya mindössze 3,4%, zömük Tiszaföldvár, Tiszajenő, Tiszaug, Tiszakürt, Tószeg, Fegyvernek környékén található. Ezek feltétlenül megőrzésre érdemes értékek.

A szántóföldi tájhasználat hagyományosnak tekinthető a tervezési területen. Az összterület 34,2%-át több mint 240 éve szántóként művelik. Hajdan nagy hagyományai voltak a hagymatermesztésnek, ezt érdemes lenne visszaállítani.

A térség hagyományos tájhasználatai közé sorolható a gyepgazdálkodás mellett, a szőlő- és gyümölcsstermesztés, illetve a Tisza szabályozása előtt a terület adottságai kedveztek a fokgazdálkodásnak és az **ártéri legeltetésnek, ártéri gyümölcsstermesztésnek** is. Napjainkban a szántóterületek dominálnak a térségben és jellemző tendenciaként említhető a hagyományos tájhasználatok lassú eltűnése, felhagyása. Különösen drasztikus a helyzet Nagykőrű és Fegyvernek térségében, ahol a történelmi gyümölcsösök felhagyása és beszántása figyelhető meg, vagy Tiszavárkony környezete, ahol szintén eltűnő szőlő- és gyepterületek találhatóak. Véleményünk szerint egy **komplex**

támogatási rendszer kidolgozásával és a helyi gazdák terményeinek értékesítését segítő **piac megteremtésével** ösztönözhetőek a földtulajdonosok, hogy hagyományos módon műveljék meg földjeiket, ennek következtében lehetővé teszik, hogy fennmaradjanak, illetve újjáéledjenek a tájra jellemző történeti tájhasználatok, újra egy mozaikosabb és élhetőbb és gondozott táj alakuljon ki a térségben. Javasoljuk továbbá a vezsenyi “félszigeten” a gátak átvágásával a **folkgazdálkodás** feltételeinek megteremtését, amely mintaterületként amellet, hogy megidézne a Tisza szabályozása előtti gazdálkodási formát, turisztikai vonzerőként is értelmezhető lenne emellett új vizes élőhelyeket teremtené. A víz visszatartásával kialakuló vizes élőhelyek képesek hozzájárulni a táj természetközeli élőhelyeinek visszaállításához és fenntartásához.

Az Alföld jellegzetes történeti tájhasználat a **tanyasi gazdálkodás**. A térség hajdani tanyavilága több településen (pl. Szajol, Törökszentmiklós, Tiszaföldvár) jelentősen visszaszorult/elpusztult az 1860-as évek állapotához képest. A napjainkig fennmaradt tanyasi épületek, a jellegzetes beépítési forma, valamint a tanyák körüli koros fás növényzet megőrzésre érdemes és a táj karakterét meghatározó elemek (pl. Tiszakécske, Lakitelek, Cserkeszölő környékén). A tanyák kiválóak lennének mintagazdaságok és falusi turizmus kialakítására. Elhagyott tanyák találhatóak többek között Tiszapüspöki és Örményes külterületén is.

Érdemes megemlíteni, a hagyományos tájhasználat alkalmazásának jó példaként Tószeg települést, ahol a napjainkban is fennmaradt egybefüggő, nagy kiterjedésű gyepeken a helyi gazdák **legeltetési állattartást** folytatnak. Ezt a fajta példaértékű hagyományos tájhasználatot Tiszajenő községben is alkalmazni lehetne, mert a településen szintén magas a gyepes területek aránya.

Tájképvédelmet szolgáló javaslatok

Zavaró tájképi objektumok takarása

Annak köszönhetően, hogy a vizsgált térség az Alföld területén helyezkedik el, speciális tájképi jellemzőkkel bír. A nagytájra jellemző, hogy domborzati adottsága közel síknak tekinthető, melynek következtében már egy magasabb épület, de akár az autópályák földművei is zavaró hatást kelthetnek a tájkép tekintetében. Ilyen létesítménynek tekinthető például a Szajolon található MOL bázistelep, vagy a Tiszapüspöki határában magasodó Kall gabonafeldolgozó üzem épülettömbje, illetve Törökszentmiklós és Cserkeszölő több ipari épületének sincs megoldva a tájbaillesztése. Ezen létesítmények környezetében (lehetőleg a létesítmény telkén belül) szorgalmazzuk honos növényfajokból álló takaró fás sávok telepítését, mellyel csökkenthető az épületek tájképre gyakorolt kedvezőtlen hatása.

Településszegélyt képző növényfaják létesítése

A vizsgált térség településeit megfigyelve, több esetben is találkozunk a jelenséggel, hogy a településszegélyek hiányában a mezőgazdasági területek egészen a lakóterületek kerítéséig érnek. Tipikusan jellemző ez a fajta megjelenés Rákóczi falván, Rákócziújfaluban vagy Örményes községben. Mezővédő erdősávok hiányában a szántóföldi művelés következtében keletkezett esetleges por és bűz, valamint zajszennyezés közvetlenül éri a lakóterület házait, továbbá a földeken felgyorsuló szél is okozhat károkat. Ezen felül a szegélyt alkotó növényfaják nélküli lakóterületek tájképileg is kedvezőtlen megjelenésűek. Mindezeket figyelembe véve az érintett településeken szorgalmazzuk a többszintes, helyi adottságokat kedvelő/tűrő, hazai növényfajokból álló fás szegélyfás telepítését. A takarónövényzet amellet, hogy csökkenti a szántóművelésből adódó negatív hatásokat és javítja a települések tájképi megjelenését, ökológiai szempontból is fontosak például mint élőhelyek, illetve az ökológiai hálózat részei.

Tájtagoló fasorok, mezővédő erdősávok kialakítását, helyreállítását szolgáló javaslatok

Mezővédő erdősávok kialakítása

Általános tájképi jellemzőnek tekinthető, hogy az összefüggő mezőgazdasági térségekben hiányoznak a mezővédő erdősávok, a táj tagolatlan, kilométereken keresztül átlátható. Ennek az egyik fő oka, hogy megszakítás nélküli, nagytáblás szántóföldi területek alakultak ki, amelyek egyes esetekben akár többszáz hektár kiterjedésűek is lehetnek. Az *“Állattartó mezőgazdasági telepek és mezőgazdasági táblaméreteik”* című tervlapon jól megfigyelhető, hogy például Törökszentmiklós térségében különösen sok nagytáblás szántóföld található. Az erdősávok képesek

mérsékelni az erózió és defláció által keltett negatív hatásokat és javítják a mezőgazdasági területek vízmegtartó képességét is, valamint a termésátlagokra is kedvező hatással bírnak. Továbbá ökológiai folyosóként is funkcionálnak, összekötik a térség természetközeli területeit, valamint az apróvadak számára fontos búvó- és táplálkozóhelyül szolgálnak. Ezen felül az erdősávok tájképi szempontból is kedvező látványt nyújtanak, hiszen megszakítják a nagytáblás szántók egyhangú megjelenését. Mindezeket együttvéve elmondható, hogy a mezővédő erdősávval rendelkező mezőgazdasági térségek biodiverzitási értéke jelentősen nagyobb, mint az erdősáv nélküli szántóföldeké, ezért is javasoljuk a szántóföldek szélén a művelés felhagyását és többszintes, helyi adottságokat kedvelő, hazai növényfajokból álló mezővédő erdősávok telepítését.

Települési fasorok kezelése, telepítése

Ezen alföldi települések egyik általános jellemzője, hogy széles utcáinak köszönhetően “szellős” szerkezetűek, ezért kiváló adottságokkal rendelkeznek belterületi fasorok telepítésére. Ezt a lehetőséget nem aknázza ki mindegyik település, az érintett falvak, kisvárosok fásítottasága fejlesztendő. A települések fásítottasága az egész Közép-Tiszavölgyi Natúrparokra jellemző, karakteres elemmé válhatna.

A lehatárolt térség településeinek belterületén meglévő fasorok állapota jellemzően leromlott és beteges. Például Martfű fasorai gondozást igényelnének. Különösen rossz egészségi állapotban találhatóak a Rákóczi falvára és környező településeire jellemző vadgesztenye (*Aesculus*) és platán fasorok (*Platanus*). Napjainkban ezeket a növényfajokat különösen veszélyeztetik a különböző gombás fertőzések és kártevők által okozott pusztítások, melyek végső soron a fasorokat alkotó növények pusztulásához vezetnek. Javaslatunk kiterjed a térség településeinek belterületén található, településkép szempontjából meghatározó fasorok katasztrofálására és megfelelő gondozására. Fontos, hogy az idős, településképi szempontból meghatározó fasorokat megőrizzük a jövő generáció számára is, amely csak szakszerű ápolás mellett és védetté nyilvánítással biztosítható.

A térségben természetesen találunk településképi szempontból fontos, védett fasorokat is, melyek példaként szolgálhatnak a természeti örökségek megőrzése terén. Jó példának tekinthetők a fasorok megbecsültségére Cserkeszölőn a helyi védelem alatt álló Aranyosi tölgyfák, továbbá a törökszentmiklósi védett eperfasor a Határvölgyi parton vagy az idős vadgesztenye fasor a Pánthy Endre úton, melyek egyedi tájértékként vannak nyilvántartva. De szintén megfigyelhetőek védett fasorok Tiszakürtön és Tiszainoka község belterületi részén is.

Pusztuló örökség megőrzését, helyreállítását, védelmét szolgáló javaslatok

Pusztuló örökségelemek megőrzése és helyreállítása

Az elvégzett történeti elemzés felhívta a figyelmet arra, hogy az elemzett 24 település területén számos hajdani, mára elpusztult érték volt megtalálható (pl. malmok, tanyák, gémeskutak, hajómalmok, ártéri gyümölcsösök). Ezek az elpusztult tájlemek felhívják figyelmet a táji örökség veszélyeztettségére, sérülékenységére.

A vizsgált térségben napjainkban is számos elhanyagolt állapotú műemlék és örökségi elem található, melyek beavatkozás és állagmegóvás hiányában az idő előrehaladtával az enyészetté válhatnak. Általánosságban elmondható, hogy a szakrális építmények közül főként a templomok és kiskastélyok állapota kedvezőtlen a településeken. Továbbá rendkívül rossz állapotú a tiszakürti tájház, a tiszaföldvári régi Földrajzi Múzeum épülete, a Tiszainoka községben felfedezhető Haraszi-kúria és az elhagyatott pincék, melyek turisztikai lehetőséget rejtenek magukban vagy az örményesi Kepich-kastély. A megőrzési és helyreállítási munkálatok során kiemelten fontos a műemlékvédelmi előírások betartatása, amely kiterjed az engedélyezett anyaghasználatra és a környezetrendezés feltételeire is.

Örökségelem hasznosítása, funkcióváltása

Több esetben is megfigyelhetőek a településeken olyan műemlékek és örökségek, melyek napjainkban minden tekintetben kihasználatlanok. Példaként említhető Tiszavárkony és Vezseny községben található használaton kívüli, bezárt templomok, melyek már több esetben életveszélyes állapotban vannak, vagy Fegyvernek egyetlen ipari műemléke a régi Malom, amely 1963-ban zárta be kapuit és azóta használaton kívüli, az állapota folyamatosan romlik. Védettséggel nem rendelkeznek, azonban fontos tájalkotó elemeknek tekinthetőek a térségben fellelhető

tanyák is. Az **elhagyott tanyák újrahasznosítása** jelentősen hozzájárulhat a Közép-Tisza-völgy még fennmaradt tanyavilágának megelevenítéséhez pl. Tiszakécske, Lakitelek környékén.

Véleményünk szerint a használaton kívüli műemlékek és tájalkotó elemek megőrzése kulcsfontosságú feladat, amely állagmegóvási munkálatokkal és funkcióváltással érhető el. A műemlékek **közösségi terekké formálása** és bemutatathatóságának megoldása az értékek **hosszútávú megőrzését** szolgálja. Példaértékű projektnek tekinthető az önkormányzati tulajdonban álló örményesi Glaser-kastély, melynek homlokzatát 2019-ben renoválták és napjainkban közösségi és rendezvényterként üzemel, valamint a könyvtár is helyet kapott a kastély épületében.

Örökség védetté nyilvánítása

A vizsgált térségben a védett természeti és kultúrtörténeti örökségelemek viszonylag nagy számban fordulnak elő. A **térségi örökség**leltárban összesen több mint 1500 örökségelem került összeírásra, amelyek többségükben már jogi védelem alatt állnak. A helyszíni bejárások során feljegyeztünk további olyan értékes épületeket, melyek véleményünk szerint védetté nyilvánításra érdemesek. Rákóczi falván például több védelemre érdemes lakóépület védetté nyilvánítása eddig nem történt meg, valamint a Tiszainokán található Haraszti-kastély épülete sem áll védelem alatt. A védettségi státusz elnyerésével biztosítható ezen értékes épített örökségek fennmaradása.

Véleményünk szerint kulcsfontosságú feladat megőrizni a térségben található **holtágak** hozzáférhetőségét is, melyek fontos természeti értékei a tervezési területnek. A korábban ismertett jövőbeni beépítési szándékok miatt féltő, hogy ezen holtágak hozzáférhetősége csökkenhet. Ennek okán szorgalmazzuk a **Fegyverneki-Holt-Tisza és az Alcsi-Holt-Tisza környezetének helyi védelem alá helyezését**, melynek köszönhetően a holtágak értékes növény- és állatvilágának megőrzése és a vízfelület hozzáférhetősége is biztosítottá válhat. Fontos felhívni a figyelmet arra is, hogy a térség 24 települése közül csak Örményes és Csataszög **egyedi tájértékei** szerepelnek védettként az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság nyilvántartásában. A többi 22 település TÉKA egyedi tájérték adatbázisban szereplő, jelentős számú egyedi tájértékeit is érdemes lenne **nemzeti parki nyilvántartásba venni**, védelem alá helyezni.

A tervezési területen több esetben is feltártunk olyan helyzetet, hogy a műemlékek ugyan megfelelő állapotban találhatóak, azonban környezetük rendezetlen, amely kihatással van az örökségek jelentőségére és bemutatathatóságukra. Az örményesi Bíró-kastély állapota megfelelő, azonban a kúria köré egy kedvezőtlen látvánnyal rendelkező mezőgazdasági telephely épült, amely gyakorlatilag rátelepszik a szecesszió stílusjegyeit magán viselő kastély épületére. Hasonló a helyzet a cserkeszölői Baghy-Szinyei Merse-kúria környezetében, ahol a kastély környéki felhagyott rozsdaterületek környezetrendezése a mai napig nem történt meg. Rövidtávon javasoljuk az érintett örökségek bemutatathatóságának megteremtését, hosszútávon azonban érdemes megfontolni a **műemlékekhez hű környezet kialakítását**, amely képes tovább növelni az épített örökségek jelentőségét a térségben, valamint hozzájárul azok fennmaradásához is.

Egységes térségi települési/építészeti arculat megőrzését szolgáló javaslatok

Térségi Építészeti Arculati Kézikönyv kidolgozása

A térségi építészeti arculati kézikönyvek célja, hogy ajánlásokat nyújtsanak egy régió/tájegység egységes építészeti megjelenésének és az építészeti örökség, valamint a tájegységre jellemző településkép megőrzéséhez, kialakításához. Az ország nyolc régiójára (Mecsek, Fertő-Hanság, Őrség, Vendvidék, Vértes, Délalföld Kalocsai-Sárköz, Pilis, valamint Tokaj térségére) készültek ezidáig térségi építészeti arculati kézikönyvek, melyek példaként szolgálhatnak, (<http://tak.e-epites.hu/#>) Ezek mintájára célszerű lenne a Közép-Tisza-völgyére is elkészíteni egy tájegységi arculati kézikönyvet.

Térségi Zöldfelületi Arculati Kézikönyv kidolgozása, meglévők kibővítése

A terepbejárás során a térség szinte minden településén találkoztunk olyan kerthasználati konfliktusokkal, amelyek ökológiai és vizuális szempontból is negatív hatással vannak a környezetre és a településképre. A magánkertek és a különböző szolgáltatások épületeinek kertjei, előkertjei sok esetben tartalmaztak olyan elemeket, amelyeknek az alkalmazása több szempontból is ellenjavalt. Ilyen például:

- Tájidegen, nem őshonos növények alkalmazása, pl. banánfa
- Szemét, rongcsok, tárolása az oldal- vagy előkertben
- Átláthatatlan, túl magas kerítés alkalmazása
- Tudatos kerthasználat hiánya, haszonkertek felhagyása
- Egyhangú gyepfelületek, cserjeszint, lombkorona szint hiánya

A térségi építészeti arculati kézikönyvek mintájára, vagy annak egy fejezeteként célszerű lenne tájegységi szinten ajánlásokat adni arra, hogy miként alakítsák a térségben a magán és a közösségi célú zöldfelületeket. A zöldfelületi arculati kézikönyv a településeken található kertek növényhasználatára, kerítésválasztására, berendezéseikre és azok használatára vonatkozó javaslatokat tesz. A kézikönyv mélyebb kidolgozása lehetővé teszi egy kiadvány megjelenését, amelyet a települések lakói ingyen kaphatnának meg és ezáltal hasznos tudást szerezhetnek a kertjük helyes, térségi arculatba illő kialakításáról. A kézikönyv egyes elemei beemelhetők a meglévő település arculati kézikönyvekbe (TAK) is, mert a TAK-ok többsége nem, vagy csak felületesen foglalkozik ezzel a témával.

A felsorolt konfliktusok sok esetben jelentkeznek a településeken, de szeretnénk megfogalmazni, olyan ajánlásokat, amelyek megfogadásával javul a települések ökológiai és vizuális állapota:

- Kerüljük a tájidegen növények használatát (lista készítése javasolt az ajánlott és ellenjavalt növényekről), vagy azokat a hátsó kertbe ültessük, hogy az utcafrontól ne legyen látható!
- A szemetet, rongcsokat mielőbb szállíttassuk el az ingatlanról!
- Kerüljük a teljesen zárt, nem átlátható, nagyon magas kerítést, kiváltképp a szűk utcákban!
- Használjuk a kertet! Alakítsunk ki pihenőrészt, virágágyást, növényfuttatót vagy konyhakertet!
- Ne legyen a kert egy nagy összefüggő gyepterület! Igyekezzünk őshonos növényeket ültetni, az előkertet dísznövényekkel, az oldalkertet veteményessel bevetni vagy szőlővel telepíteni!
- A kert nem használt részein szórjunk vadvirágos magkeveréket a beporzók számára!

A Natúrpark és az önkormányzatok együttműködésével, egy 'kert-szépségverseny' hirdetése ajánlott, amely ösztönözheti a települések lakóit a kertük tudatos és megfelelő művelésére.

Szellemi örökség megőrzése

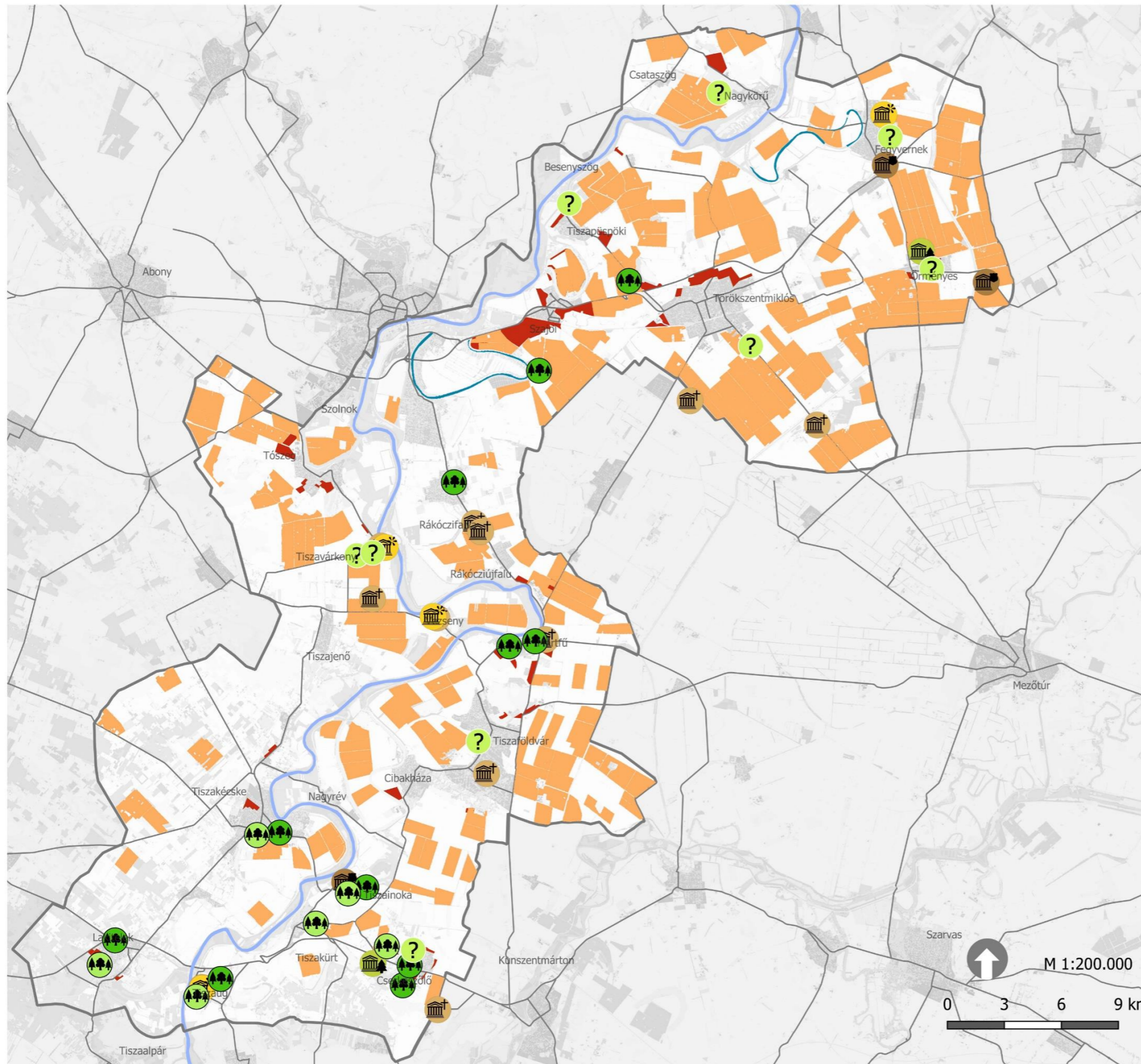
A kulturális és a természeti örökség mellett a települések rendelkeznek szellemi örökségekkel is, melyek éppolyan fontosak, mint az előbbi kettő örökség típus, ezért megőrzésük és bemutatásuk is kiemelt feladatnak tekinthető. Egy térség szellemi örökségének pusztulásával és elfeledésével a területen élők identitástudata is csökken, amely végső soron a közösségek összetartozásának gyengüléséhez vezethet. Ennek okán a fennmaradt szellemi örökségelemek térségi szintű megismertetését és bemutatását nem csak a tervezési területre látogató pl. turisták számára kell hozzáférhetővé tenni, hanem javasolt a helyiekkel is megismertetni, ezzel pedig a saját örökségükhöz való kötődést megteremteni. Példaértékűnek tekinthető Nagykőrű település, ahol a cseresznye termelés hagyománya köré egy egész éves rendezvénysorozat társul, amely hétvégi piacaival és programjaival méltón őrzi a község szellemi örökségét. A térség más településein is jelen van a gyümölcsstermesztés hagyománya, így ez a szellemi örökség több települést is összekovácsolhatna.

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Tájhasználati-örökségvédelmi javaslatok

Jelmagyarázat

- Tisza
- Településhatár, településnevek
- Tervezési terület határa
- Úthálózat
- Felülvizsgálandó beépítési szándék
- Mezővédő erdősávok kialakítása
- Holtágak helyi védelem alá helyezése
- ? Hagyományos tájhasználat megőrzése
- 🌳 Zavaró tájképi objektumok takarása
- 🌳🌳 Településszegélyt képző növényzóna létesítése
- 🏛️ Pusztuló örökségelemek megőrzése és helyreállítása
- 🏛️ Örökségelem hasznosítása, funkcióváltása
- 🏛️ Örökség védetté nyilvánítása
- 🏛️ Örökség környezetrendezése

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.04.07.

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYESÜLET
Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs
Tanszék
Budapest, Villányi út 29-43

V/2. Terület, -vidékfejlesztés helyi gazdaságfejlesztés

V/2.1. Forgatókönyvek

A Közép-Tisza völgy fejlesztése komplex feladat, melynek megvalósításához átfogó stratégiára és forgatókönyvekre van szükség. A forgatókönyveknek figyelembe kell venniük a régió sajátosságait, erősségeit és gyengeségeit, valamint a globális trendeket és kihívásokat. A forgatókönyvek megmutatják a különböző fejlesztési trendek, politikák jövőképeit, így segítenek eldönteni, milyen fejlesztéseket helyezünk előtérbe.

Fontos megjegyezni, hogy ezek csak lehetséges forgatókönyvek, és a konkrét megvalósítás a régió egyedi körülményeitől függően változhat. A sikeres gazdaságfejlesztéshez elengedhetetlen a helyi szereplők (önkormányzatok, civil szervezetek, helyi közösségek, vállalkozások) aktív bevonása és együttműködése.

Figyelembe kell venni a fenntarthatósági szempontokat is a fejlesztések során. A forgatókönyveknek illeszkedniük kell a régió ökológiai adottságaihoz és erőforrásaihoz, valamint hozzá kell járulniuk a környezetvédelemhez és a klímaváltozás elleni küzdelemhez.

A Közép-Tisza völgyének megvan a potenciálja ahhoz, hogy egy virágzó fenntartható, helyi értékeket felmutató gazdálkodással rendelkező térséggé váljon. A megfelelő forgatókönyvek és stratégiák kidolgozásával és megvalósításával a régió lakói számára jobb életkörülményeket és jó életszínvonalat lehet biztosítani.

V/2.1.1. A spontán fejlődés – jelenlegi tendenciák folytatódása forgatókönyv

A spontán fejlődés - jelenlegi tendenciák folytatódása tovább mélyítené a különbségeket a települések között, azaz a térségen belüli települések erősen tovább polarizálódnak infrastrukturális, turisztikai, gazdasági szempontból. Gyakran ez a folyamat egy-egy település gyengüléséhez vezet, amely csak egy specifikus területen jelenik meg.

Általában alacsony a turisztikai forgalom, valamint a képzettségi és vállalkozási hajlam is. Kevés a kiskereskedelmi üzlet, a helyi termék és az export is. Emellett az infrastrukturális elszigeteltség is problémát jelent. Valamint emiatt a problémák miatt a településeken belül szegregáció is kialakul. A jelenlegi nagytáblás mezőgazdálkodás és fokozódó birtokkoncentráció kedvezőtlen hatása a helyi életszínvonalra és gazdasági és szociális helyzetre fokozódik.

V/2.1.2. Rövid távú profitszerzést célzó forgatókönyv

A profitorientált forgatókönyv azt a célt tűzi ki, hogy minél több beruházót tudjanak a térségbe invitálni és a helyi erőforrásokból, területek használatából a lehető legrövidebb idő alatt a maximális profitot hozhassák ki. Így ez a cél minden értéket feláldoz, legyen szó védett, és nem védett táji, történeti, és természeti értékekről, vagy a jelenleg is ott élő lakosok nyugalmaról. Ez a forgatókönyv azt jelenti, hogy az ipari, gazdasági területek nőnének, minden másnak a kárára és a területhasználatok, a környezeti rendszerek, a helyi közösségek stabilitása, rezilienciája, működő képessége romlik.

V/2.1.3. Virágzó natúrpark - felemelkedő Közép-Tisza-völgy forgatókönyve

Virágzó natúrpark megvalósítását kitűző forgatókönyv fókuszában a természeti környezet adottságai, eredendő működésének keretei és a kulturális és társadalmi értékei állnak, illetve ezen értékekre építő tájszintű, települési, közösségi, vállalkozói és gazdálkodó együttműködések, fejlesztések. Szinte minden szempontból fejlődik a térség a települések és a táj sajátosságainak megfelelően egyedi hangsúlyokkal, elsősorban a közösségek, a tájgazdálkodás,

a turisztika. A virágzó natúrpark figyel a táji adottságaira, így kihasználja a Tisza jelenlétét és szolgálatát, így lehetőségek szerint engedi, hogy vízzel lássa el a tájat, emellett a történeti gyümölcsösöket megtartaná, sőt az árterekben, mélyfekvésű területeken is odaillő gazdálkodási formára, területhasználatra vált, Kihhasználják nagy porták, kertek kínálta kertészeti és állattartási lehetőségeket.

A védett értékek kiemelésével, megmutatásával több látogató is megjelenne a térségben, falusi turizmus célpontjává válna. Amihez hozzájárulna a szelíd infrastruktúra fejlesztés is, ami segítené a vállalkozások terjedését is.

‘Felemelkedő Tiszavidék’- A jelenlegi állapot szerint a Tisza rekreációs lehetőségei egyes településeken kihasználatlanok. A kisebb településeken kevés vállalkozás és gazdasági szereplő jelenik meg. A Tisza adta potenciál nincs feltárva, így alacsony a turisztikai forgalom, főleg a kisebb településeken. A településen lakók nem kötődnek a helyhez, ahol élnek. Manapság a saját tulajdon hangsúlyra rendkívül fontossá vált, nemcsak az egyének, de esetünkben a települések számára is. Jelenleg nem található a térségen belül egy olyan társulás, amely összefogja a településeket a Tisza védelmének érdekében. A fokgazdálkodás régen jelen volt az Alföldön, most viszont sehol sem találkozunk vele. Ezen gazdálkodási forma visszahozásával csökkenthetnénk a nyáron megmutatkozó szárazság negatív hatásait a térségben. A nem megfelelő vízelvezetésnek, alkalmazott területhasználatoknak és felszínborításoknak a következménye, hogy a helyi kis vízkörök eltűntek. A térségben a Közép-Tiszához köthető helyi termékekben rejlő potenciál jelenleg feltáratlan.

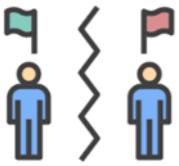

V/2.1.4. Quintuple innováció forgatókönyve

A quintuple innováció az egyetem, az ipar, a kormányzat, a társadalom és a környezet szoros összhangjából áll össze, valamint az egymást motiváló kiegészítő támogatásokból, ami az újabb és újabb ötletek kitalálásához vezet.

Ennek során az egyetem az új korszerű tudást hozza be a térségbe, melyért cserébe terepi tapasztalatokat szerezhet. Az ipar a finanszírozást, a termelést a gazdaságot hozza, az anyagi fejlődést és azt, hogy a jobb munkakörülmények, álláshelyek és fizetés miatt diplomás, nyelvvizsgával rendelkező emberek jönnének a térségbe. (sokkal vonzóbb lenne)

A kormányzat a szabályozásért, részleges irányításért és a részleges finanszírozásért felel. Társadalom segít az élhető környezet kialakításáért az ott lakók számára is, hiszen teret enged az ott lakók ötleteinek, kérésének is. Környezet lehetőséget ad a természeti, táji és történeti értékek kibontakoztatására, határokat szab, de lehetőséget is. Ennél a forgatókönyvnél minden egységesen fejlődik semmi sem hagyja le a többit se a turizmus, se az ipar, se a társadalom. Hátránya lehet, ha ez az állandó innováció hajhászásba csap át, mert az a térséget és a benne élő embereket is kizsigereli testileg-lelkileg.

V/2.1.5. Lehetséges forgatókönyvek összehasonlítása

	Spontán fejlődés – jelenlegi tendenciák	Profitorientált fejlődési modell	Virágzó natúrpark	Quintuple fejlődési modell
Fő fókusz, tulajdonság	 eltávolodás, polarizáció	 minél több pénz termelése	 természet központúság	 innováció
Infrastruktúra, kapcsolatok	polarizált fejlődés	ez erősen fejlődik a betelepülő vállalatok miatt	fejlődik főleg turisztikai szempontból	fejlődésnek indul minden téren
Természeti kulturális értékek	minimális javulást eredményez	az értékek csökkenését jelentené	az értékek kiemeltté válnak, ez a fő húzó erő	az értékek kiemeltté válnak
Gyümölcsösök gyümölcs feldolgozás	csökkenne, kivéve Nagykörút ott tovább erősödne	csökkenne, más iparágak vennék át a helyét	több gyümölcsös jelenne meg, főként a korábbi gyümölcsösök helyén	a meglévő gyümölcsösök bővülését jelentené
Turizmus	polarizált fejlődés	elmaradna	fejlődik	nőne egy-egy kiemelt területen
Társadalom	szegregáció	sok új munkás megjelenése, akár külföldi munkaerő is, ami zavaró lehet	nő az összefogás, több lehetőség, programok, helyiek számára is elérhető	a társadalom beleszól a fejlődésbe, így a számára is elérhető közeg jelenik meg, több beleszólás az ügyekbe a részükről
Helyi gazdaság	enyhe fejlődés	csökken, mindent a magas profit visz	nőne, egyre inkább kibontakozna, minden téren	közepes fejlődés, van lehetőség a helyi gazdálkodás kibontakozására
Tisza	minimális turisztikai szempont, mint vízbázis minimális kihasználás	folyószennyezés, túl sok víz felhasználás >kisebb vízhozam délebbre	a Tisza turisztikai fejlődését szolgálná, több strand, kikötő, de mint védett természeti értékek is, valamint tudatos használata pl. öntözés	természeti és turisztikai fejlődését jelentené

V/1. táblázat: Lehetséges forgatókönyvek összehasonlítása, Forrás: saját ábra

V/2.2. Jövőkép és javaslatok

V/2.2.1. Jövőkép

A térség jövőképe egy élhető, népességét megtartó térség, ahol van munkalehetőség, az előregedés megáll. térségben megvalósul egy innováción, környezetkímélő feldolgozóipar előtérbe helyezésén, tudásalapú fejlődés. A helyi termékek vásárlásával a bevétel a helyi gazdáknál és vállalkozásoknál marad, ami munkahelyeket teremt és ösztönzi a gazdasági növekedést. A helyi kisvállalkozások gyakran küzdenek a versenyezéssel a nagyvállalatokkal szemben. Amikor ezeket a helyi termékeket helyben termelik és dolgozzák fel, azt jelenti, hogy a bevétel a helyi közösségben marad azáltal, hogy nem megy el a külső vállalatokhoz és beszállítókhöz. A helyi termékek vásárlásával segíthető ezek fennmaradása és fejlődése. A helyi termelők összefogásával létrejön a Tisza csomag, melyben több helyi terméket lehet megvásárolni egyben. Többféle csomag is megjelenhet a termékek különböző csoportosításával.

A térségben kialakul egy olyan szuprastruktúra, mely vonzó desztinációvá teszi a településeket. A Tisza adta lehetőségek megragadásával és azok tudatos használatával közelebb kerülünk az általunk megálmodott eredményhez. A Tisza adottságainak felhasználása kapcsán különösen előtérbe kerül a természetvédelem. A térségen belül fontos a kulturális, természeti, táji és környezeti értékek teljes körű megismerése, fenntartása és bemutatása, mellyel növekszik a helyiek identitástudata. Nem szabad minden értékes, bemutatásra érdemes területet a tömegturizmus áldozatává tenni. A települések megtalálják saját karakterüket és arculatukat, mely szintén hatással van a lokálpatriotizmus megerősödéséhez. A Tisza potenciál kiaknázásával új gazdasági szereplők jelennek meg a térségben, melynek következtében új munkahelyek jönnek létre. A térség kiemelkedő példáján keresztül és a megfelelő marketingnek köszönhetően a helyiek, nem szakmabeliek számára is érthetővé, szerethetővé válik a Natúrpark és a többcélú társulás munkája.

A Tisza szimbóluma/logója átszövi a térséget és számos helyen, helyi terméken megjelenik, mutatva az összetartozást. Örökségi tájhasználat hangsúlyos marad, nagyobb teret ad pl. történeti gyümölcsösnek, vagy fokgazdálkodásnak.

A tudatos vízgazdálkodói tevékenységet erősítve, gazdálkodói szervezet alakul, ami kiad egy fokgazdálkodással és helyi kis vízkörökkel foglalkozó dokumentációt, kézikönyvet, mely egyszerűen és érthetően írja le a helyieknek és a gazdálkodóknak a lépéseket, beavatkozásokat, amellyel javítható a terület vízgazdálkodása.

V/2.2.2 Célfa

A legfőbb fejlesztési célunk a térségben a táji adottságokhoz igazodó tájhasználat kialakítása, megteremtése. Ezt három cél elérésével szeretnénk megoldani a térségben, ezek: a szélsőséges klimatikus viszonyok mérséklése, a helyi identitás növekedése, valamint a táj többfunkciós, fenntartható hasznosítása. A továbbiakban ezeknek a megteremtéséhez szükséges fejlesztési célokat fogjuk részletesebben kifejteni.

A szélsőséges klimatikus viszonyok helyi szintű mérsékléséhez szükséges elérni, hogy a helyi gazdálkodók tudatosan, környezetkímélő módon tudják vízkivételeiket elvégezni. Cél az öntözési módok táji adottságokhoz igazítása, a Tisza árvizes időszakokban a többletvíz kihasználása, és a lehetséges elöntési területek növelése.

A helyi identitás növelése is kiemelt fontosságú célállapot a táji adottságokhoz igazodó tájhasználatok kialakításához. Erősíteni kell az egyén és a természet kapcsolatát, valamint fel kell eleveníteni a helyi értékeket és hagyományokat, majd ezeket meg is kell őrizni a jövőben. Fejlesztési célként fogalmaztuk meg, hogy a helyi lakosságot be kell vonni a térséget érintő döntési mechanizmusokba. A lakosság elengedhetetlen kulcsszereplője egy térség fejlődésének, ők azok, akik a legjobban ismerik az adott területet, és ők fognak a későbbiekben a döntések következményeivel együtt élni. Fejlesztési cél továbbá a természet és egyén kapcsolatának növelése, valamint az előregedés tendenciájának csökkentése. A helyi értékek és hagyományok felelevenítéséhez szükséges az idősebb korosztály ismereteinek megosztása a fiatal generációkkal.

A táj többfunkciós, fenntartható hasznosításához négy alapvető fejlesztési célt fogalmaztunk meg, ezek: a feldolgozás és értékesítés fellendülése, a birtokszerkezet kedvező átalakulása, a tudás, képesség növekedése, valamint a szükséges eszkörendszer a térségi adottságokra épül.

A feldolgozás és értékesítés fellendüléséhez a következő alcélokat szeretnénk a fejlesztési javaslatainkkal elérni: terményeket a térségben fel lehet dolgozni, fejlődik az együttműködési kapcsolatrendszer, erősödik a termelők és a vásárlók kapcsolata. A birtokszerkezet kedvező átalakulását el lehet érni a térségben, amennyiben a következő alcélok teljesülnek: gyümölcsstermesztés érje meg a gazdálkodókat, a birtokszerkezetben szűnjön meg a túlzott koncentráció, valamint az önkormányzati tulajdonú földek száma növekszik. Célként fogalmaztuk meg, hogy a térségben több oktatási intézmény és széleskörűbb képzések legyenek, növekedjen a szakoktatók száma, továbbá növekedjen a szakképzett munkaerő száma is. Szükséges továbbá az eszkörendszer a térségi folyamatokhoz, adottságokhoz igazítani. Cél az olyan támogatási rendszer kialakítása, amely a térségi folyamatokra épül. Ezzel is a több funkciós, fenntartható táji környezet irányába terelve a térséget. Cél továbbá környezetkímélő gazdálkodást támogató eszközpark felépítése.

V/1. ábra: Célfa – Táji adottságokhoz igazodó tájhasználat kialakulása, Forrás: saját ábra

V/2.2.3. Agrár javaslatok

Az agrárjavaslatok témakörön belül a mezőgazdasági termelés több ágazatát is átfogó javaslatokat dolgozunk ki, melyek térségi szinten pozitív területi fejlődést eredményeznek. Ez a fejlődés mérhető a termelés és profit szintjén is de mélyeb kontextusban a cél olyan átfogó fejlődés elindítása, amely a lakosság mindennapi életére gyakorol hatást. Ilyen hatások a munkahelyek teremtése, az önellátás lehetővé tétele és települési szinten mérhető termék gyarapodás. Emellett cél az ökológiai gyarapodás, a fenntarthatóság érvényesítése, a tájjelleg megőrzése és a történeti tájgazdálkodással azonos és a helyi adottságokkal összhangban álló releváns termelés elindítása.

Ezen területeken a szántóföldi termelés felhagyása indokolt. A szántókat ártéri ligeterdőkkel vagy ártéri legelőkkel érdemes váltani. Különösen a mélyfekvésű területeken, melyek egykor a Tisza öblei voltak érdemes felhagyni a szántóföldi termeléssel. Ezek a területeken érdemes víztározókat létesíteni, melyekben fokgazdálkodás, haltenyésztés is folytatható. Mélyártérben lévő területek, amelyek belvízzel nem érintettek, mélyártéri elhelyezkedésük okán a felülvizsgálatuk mégis indokolt. Ezen területeken az előző kategóriához hasonló új területhasználatok létesítése javasolt

Irányelvnek az intenzív mezőgazdaság felváltását javasoljuk. Ezt több lépcsőben először mintaterületeken regeneratív majd ökológiai mezőgazdaságra cserélendő. Emellett az Eu-s zöldítési program elvein alapján történő fejlesztések vonalát szorgalmazzuk. A külterületi mezőgazdasági parcellák jellemzően magánkézben vannak, kis arányban előfordulnak még gazdasági társaságok és önkormányzati tulajdonban álló területek is. A mezőgazdasági táblaméreték jellemzően 30-150 ha közötti méretben fordulnak elő. Megtalálhatóak 150 ha feletti táblaméreték is. Elsődleges beavatkozási pontnak a 100ha feletti homogén mezőgazdasági parcellák, illetve a belvízzel érintett területeket tekintjük. Az ilyen területeken létesítendőek fás sávok, fás foltok, cserjések egyéb búvósávok. A nagyméretű táblákon célszerű a terménydivezifikáció, illetve a talajtakaró növények vetése az elsődlegesen termelt növény mellett.

Belterületi agrárhasznosítás háztáji és kisgazdasági léptékben kiskertes településrészekben valósítható meg. Ennek a tevékenységnek célja lenne, hogy az őstermelők és kisgazdák regionális szinten értékesíthető terméket tudjanak produkálni. Feltétele, hogy legyen meg az anyagi háttér a termelés beindításához, illetve a szakképzettség a termelés eredményességéhez. Irányelvnek javasoljuk a regeneratív vagy bio gazdálkodásmódot. Ezen felül kiemeljük a permakultúrás szemléletet, melyeknek alkalmazása hosszútávú megtérülést biztosít mind a haszon, mind a termelői környezetet ökológiai állapotának javulása terén.

Szorgalmazzuk a háztáji gazdálkodások és makrogazdaságok alapítását melyek a településszegélyek azon szakaszai létesüljenek, ahol a nagytáblás mezőgazdaság közvetlen kapcsolódik a lakóterületekhez. Ezek mellett javasoljuk a tiszaföldvári Homok településhez, Cibakháza és Rákóczi falva Észak-keleti területeihez hasonló nagyobb kertekkel rendelkező telkeken, a háztáji gazdaságok létesítését és bevonását a közös térségi termelésbe. Az ilyen gazdaságok mellett javasoljuk, hogy ezekhez kapcsolódjanak települési szintet kiszolgáló feldolgozóegységek. A gazdálkodást know-how programokon keresztül tanítsák a középiskolásoknak és fiatal felnőtteknek. A megtermelt termékek árusítására hozzanak létre támogatási programot, melynek keretén belül a térségi turisztikai létesítményekben és kisboltokban kerülhetnek a termékek. Ezek árusításukat ösztönözzék adókedvezményekkel, vagy tegyék kötelezővé. További programok is segíthetik a térséget, melyekben vállalkozásindító támogatásokat, valamint adókedvezményeket és a foglalkoztatóknak járó, foglalkoztatási segélyezésekkel indíthatnák el a helyi kistermelői ipart.

V/2.2.4. Fejlesztési javaslatok

Helyi termékek és termelők - A térségben jelenleg is előállítanak helyi termékeket. Elmondható, hogy leginkább a helyi élelmiszerekhez köthető árukat értékesítenek. Ilyen pl. gyümölcsökhöz köthető termékek, méz, tejtermékek, füstölt húskok. Az itt előállított helyi termékek hozzá járulnak a vállalkozások erősítéséhez, valamint hozzásegítenek a térség gazdasági erőforrásainak növekedéséhez és turisztikai kínálatának bővítéséhez. A jelenleg bizonyos szinten működő gyümölcsstermesztés és értékesítés lehetőségei között látjuk feldolgozó és értékesítő gazdasági egységek létrehozását. Jelenleg gyümölcsfeldolgozó üzem nem található a térségben, Fegyverneken volt ilyen üzem, de felhagytak ezzel a tevékenységgel. Ezért javasoljuk térségi közös érdekként a feldolgozás és később értékesítés hálózatának kialakítását, illetve fejlesztését.

Feldolgozott termékek számának növelése - A térségben a gyümölcsstermesztés, valamint az állattartás jelentős nyersanyaggal látja el a térséget. Nyersanyagban bővelkedik, azonban a feldolgozás már annyira nem jellemző a településeken. Ez a helyi gazdaság fejlődését hátráltatja, mivel a feldolgozott termékért elkérhető többlet profit nem a helyi termelőknél, hanem a nagy ellátási lánc későbbi szereplőinél marad. Ezért javasoljuk a feldolgozottsági szint növelését a termékek széles körében, ezáltal nemcsak magasabb értékű termék kerül piacra, hanem munkahelyek is létrejönnek a térségben, ehhez javasoljuk gyümölcsfeldolgozó üzem létesítését a térségben.

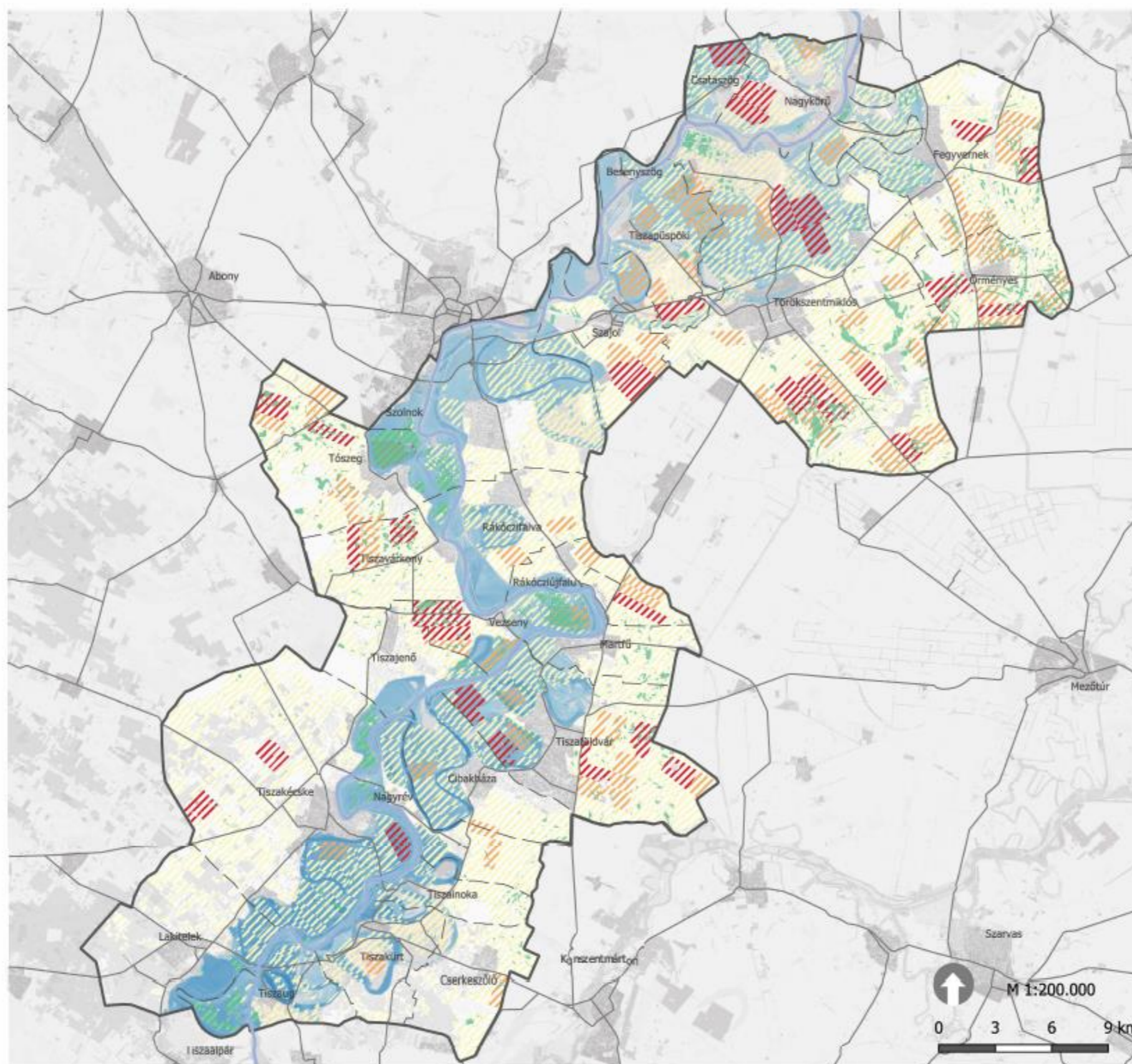
Szélesebb termékpaletta - A térség egyedi adottságai lehetővé teszik, hogy sok fajta termékkel tudjanak piacra lépni a helyi termelők. A többfajta termék lehetővé teszi, hogy szélesebb vevőkörhöz eljussanak a helyi termékek. Ezért fontos támogatni a fejlesztéseket és új termékek létrehozását. A lehetséges termékek megválasztásához a helyi lakosság és a térségbe látogató turisták igényeinek felmérése szükséges, valamint a változó fogyasztói igényeket nyomon is kell követni a jövőben.

Értékesítési hálózat fejlesztése - Azokon a településeken, ahol a helyi termékek értékesítéséhez szükséges támogató infrastruktúra hiányos, ezeknek kialakítása, kiegészítése szükséges. Olyan lehetőségeket kell kialakítani, mint például közösségi vagy termelői piacok, ahol a helyi termelők értékesíthetik termékeiket közvetlenül a fogyasztóknak. Ezek a piacok nemcsak lehetőséget teremtenek az értékesítésre, hanem közösségi térként is szolgálhatnak a helyi lakosság számára. A helyi termékek értékesítésének egyik legkézenfekvőbb módja a személyes értékesítés a helyszínen, ahol az eladó személyesen ösztönzi a potenciális vevőket a termék (vagy szolgáltatás) megvásárlására, például helyi piacokon, vásárokon, saját gazdaságban vagy otthoni eladás során. A térségben Nagykörűn van szezonális rendszerességgel kifejezetten helyi termékek árusításával foglalkozó piac (rendezvényekkel egybekötve), de találunk piacot Törökszentmiklóson, Tiszavárkonyban, Tiszakécskén, Vezsenyben, Fegyverneken, Rákócziújfalun, Martfűn, Tiszaföldváron, Cibakházán, Szajolban, Szolnokon, Tószegen, Lakitelken, és Cserkeszőlőn is. A településeken számos helyi termék megtalálható, mint például: pálinka, szörp, gyümölcslé, befőtt, lekvár, savanyúság, különböző ízesítésű termelői mézek, füstölt húskok, textil termékek, kerámiák, dísz tárgyak, kézműves termékek, sajtok. Az értékesítési hálózat fejlesztésére javasoljuk állandó vásárlói kör kialakítását. Ennek lehetséges eszköze kosárközösségek létesítése. A kosárközösség annyit jelent, hogy a termelő előkészít csomagokba a szezonnak megfelelő zöldségeket, gyümölcsöket, húsarukat, tejtermékeket, melyet egy vásárló rendszerességgel meg is vásárol. Ennek a módszernek a sikeréhez nagyon fontos összehangolni a keresletet és kínálatot, valamint fontos mindkét fél részéről a megbízható, rendszeres részvétel. Továbbá fejleszteni kell a piaci kapcsolatokat és hálózatokat. Fontos, hogy a helyi termelők és kereskedők kapcsolatba kerüljenek egymással, és megismerkedjenek különböző értékesítési lehetőségekkel.

Helyi termelők továbbképzése - A táj fenntartható hasznosításához hozzájárul a helyi tudás, képesség növelése. Ehhez szükség van széleskörű képzésekre, mind a fiatalok oktatása, mind a már aktívan dolgozó társadalmi réteg továbbképzésére. A helyi termelők számára továbbképzési programokat kell kialakítani, amellyel a termelési módszereket és üzleti ismereteiket fejleszthetik. Termelési technikák bemutatására és a fenntartható mezőgazdaság lehetséges módjairól szóló képzéseket javasoljuk.

Település	Max (ha)	Min (ha)
Cibakháza	217,137	138,334
Csataszög	37,683	25,386
Cserkészölő	114,668	60,316
Fegyvernek	384,618	326,906
Lakitelek	313,493	134,081
Martfű	162,897	115,458
Nagykörű	136,,125	124,063
Nagyrév	85,91	48,083
Rákóczi falva	199,679	192,252
Rákócziújfalú	77,883	73,657
Szajol	257,383	189,18
Szolnok	906,682	405,833
Tiszaöldvár	921,241	619,333
Tiszainoka	57,457	45,207
Tiszajenő	131,742	95,205
Tizakécske	587,302	346,322
Tizakürt	139,932	49,863
Tiszapüspöki	104,941	90,008
Tiszaug	72,804	46,995
Tiszavárkony	91,708	73,241
Tószeg	213,471	156,956
Törökszentmiklós	703,023	515,391
Vezseny	66,308	46,231
Örményes	143,076	79,297
Összesen	5991,038	3997,598

V/2. táblázat: Belterületi kertgazdálkodás kialakítására alkalmas területek (ha), Forrás: saját táblázat

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Zöldinfrastruktúra vizsgálati tervlap

Jelmagyarázat

- Belvízzel érintett szántók
- 75 ha alatti szántók
- 100 - 150 ha közötti szántók
- 150 ha fölötti szántók
- Mélyártér
- Utak
- Településhatár
- Tisza

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.

Adatforrás:

Alaptérkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.05.15.

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

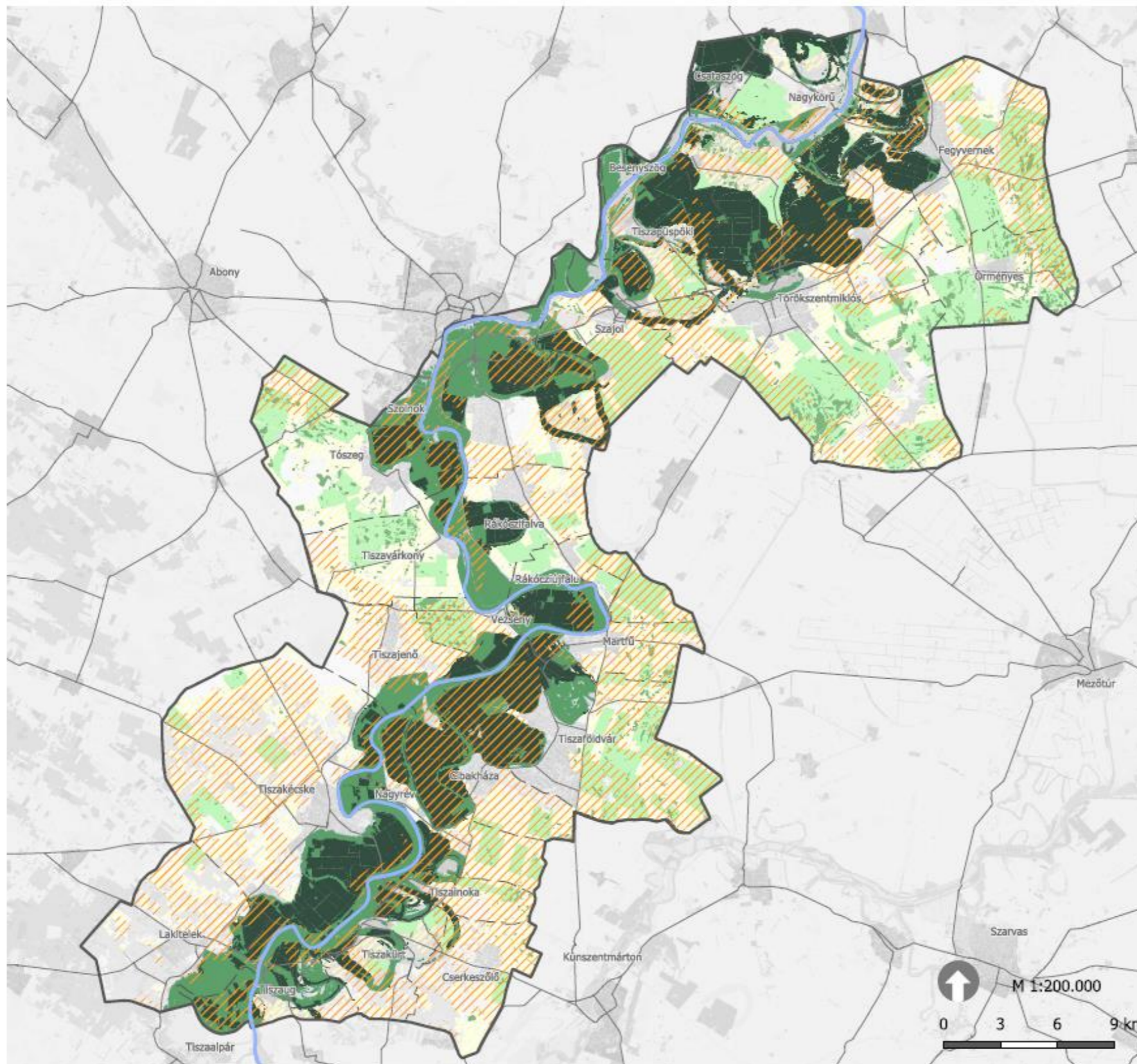
Tájépítészeti, Településtervezési és
Ökológiai Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Társaság

Budapest, Vilányi út 29-43

M 1:200.000

0 3 6 9 km

Közép-Tisza-völgyi Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Zöldinfrastruktúra fejlesztési javaslatok

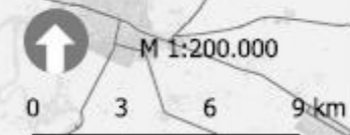
Jelmagyarázat

- I. Területhasználat váltásra javasolt
- II. Mélyártéri helyzet és a belvíz jelenléte indokolja a területhasználatok felülvizsgálatát
- III. Területhasználat váltás felülvizsgálata indokolt a belvízi értinetség miatt
- IV. Regeneratív talajművelés javasolt
- Deflációval veszélyeztetett területek
- Településhatár
- Utak
- Tisza

Készítette:
Tájépítész Msc 2. évf.
Adatforrás:
Alaptérkép forrása:
NÖSZTÉP
Készítés dátuma:
2024.05.15.

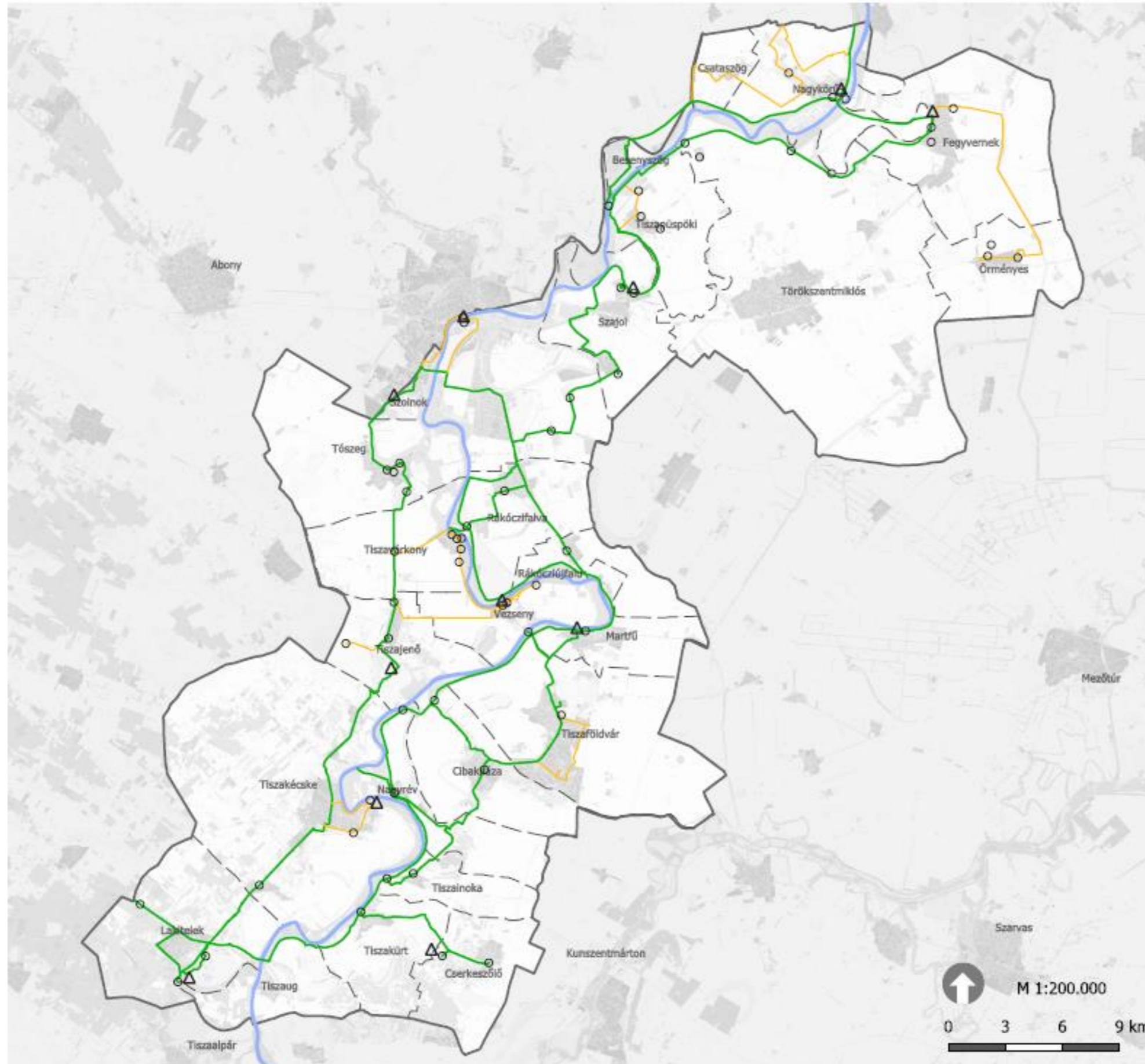
MATE
MAGYAR AGRÁR- ES
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájtervezési és Területfejlesztési
Tanszék
Budapest, Vilányi út 29-43

Közép-Tisza Vidéki Natúrpark Megalapozó Dokumentáció

Zöldút tervezett nyomvonala

Jelmagyarázat

- △ Pihenő helyek
- Megálló helyek
- Zöldút fő útvonala
- Mellék kör
- - - Településhatár
- Utak
- Tisza

Készítette:

Tájképzés Msc 2. évf.

Adatforrás:

Alap térkép forrása:

NÖSZTÉP

Készítés dátuma:

2024.05.03.

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Tájképzési, Településtervezési és
Diszkartészeti Intézet
Tájképzési és Területfejlesztési
Tanszék

Budapest, Vilányi út 29-43

V/3. Turizmus

V/3.1. Turisztikai jövőkép a natúrpark számára

A Natúrpark létrejöttével a turizmus várhatóan fellendül. A gazdasági előnyök mellett a térség ismertsége, látványosságai híre mind szélesebb közönséget vonzanak idevonzani, ami fokozatosan hozzájárul a négyévszakos turizmus kialakulásához. Az ide látogató emberek nem csak a térségből, hanem az ország több pontjáról érkeznek ide. A fő vonzóerő főleg a rekreációs lehetőségek, a természeti és az épített értékek jelenléte, amelyet egy jól együttműködő és egymással jól összekapcsolt turisztikai szolgáltatási hálózaton keresztül ismerhetnek meg az emberek. Minden településnek sajátos arca van, más és más értékekkel rendelkezik, így egymást kiegészítik a kínálatukkal és támogatják egymást a közös natúrparki turisztikai termékek kialakításában és működtetésében. A természetközeli élőhelyeket szívesen látogatják gyalogos, lovas, kerékpáros és evezős vízitúrázóknak, mégis sikerül megőrizni a természeti értékeket. A Natúrpark kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a turizmus látványos formái valósuljanak meg és a tömegturizmus elkerülje a térséget. Ennek érdekében olyan látogatói menedzsmenetet alakít ki, amely képes a turisták térbeli és időbeli irányítására, hogy sehol ne alakuljon ki túlterhelés, viszont minden település részesedhessen a turizmus előnyeiből. A turizmusból származó bevételek a helyi értékek megőrzésére és a helyi gazdaság fenntartható fejlesztésére fordítandók. A jövőkép egy jól fejlett, sokrétű turisztikai hálózatot mutat. Az emberek szeretnek itt élni és a turisták szívesen jönnek ide, sokan visszatérő vendégek. Az egyik legfőbb húzóerő a vízhez kötődő rekreációs tevékenységek, ideértve a termálvizet, termálfürdőket és a természetes vízfolyásokat (Tisza) és állóvizeket. A családok, egyedülállók, idősek és fiatalok egyaránt látogatják a területet, megismerik és megszeretik a térség kultúráját, ezért ők is készítenek élményeket arra, hogy részt vegyenek a térség értékeinek megőrzésében. Elegendő mennyiségű és jó minőségű szálláshely, számos kiegészítő szolgáltatással és barátságos, felkészült személyzettel várja a vendégeket. A turistautak népszerűek, a szolgáltatóegységek jó forgalmat bonyolítanak, ami megélhetést biztosít a helyi vállalkozók és családok számára. A területre minden társadalmi osztály el tud jutni, a tehetősebbek és a kevésbé jómódúak is tudnak szállást és kikapcsolódási lehetőséget találni. A közlekedési hálózat kielégítő, az utak minősége és a közösségi közlekedési eszközök is egyszerű és gyors eljutást biztosítanak a települések között, amely még inkább hozzájárul a turisztikai attrakciókhoz való eljutáshoz.

V/3.2 attrakció fejlesztési javaslatok

Az attrakciók fejlesztésének több útja van. Egyik a meglévő vonzóerők turisztikai termékévé fejlesztése, ami jelenthet egyszerű felújítást, információs felületekkel való ellátást, de lehet, hogy a vonzóerőt termékévé kell fejleszteni ahhoz, hogy látogatható és látogatott legyen. Másik út a teljesen új attrakciók létrehozása és piacra vitele. Természetesen vannak további lehetőségek is, amelyek előbbi kettőből tevődnek össze. Ilyenek például azok az új turisztikai termékek, amelyek meglévő attrakciók összekapcsolásával alkotnak egy új vonzóerőt. Ezek a fejlesztési irányok egyben arra is lehetőséget nyújtanak, hogy a fejlesztéseket időben széthúzva lehessen megvalósítani, mégis képessé válik a natúrpark a program elejétől fogva önálló desztinációként színre lépni a hazai turisztikai piacon. Javaslataink között mindegyik esetre található ötletek, amelyek akár azonnal megvalósíthatók és vannak, amelyek hosszabb távra vonatkoznak, illetve továbbgondolást igényelnek. Térképezhető javaslatainkat foglalja össze az n. tervlap.

A Natúrpark területén a leromlott állapotú, de értékes és bemutatásra érdemes épületeket, területeket gondozás alá kell venni, felújítással, modernizálással és környezetrendezéssel még vonzóbbá tenni a nagyközönség számára.

Épített örökségből a térségben lévő akár többszáz éves leromlott épületek felújítása és átalakítása javasolt, például a Tiszainokán található 200 éves épület a fő út mentén, amely most nem szolgál semmilyen funkciót, de a pincéje alkalmas lenne bortárolásra, vagy akár egy szórakozóhely, vagy borozó kialakítására is.

A terület kiemelt értékei a több ezer éves kunhalmok, azonban sok esetben ezek az építmények el vannak hanyagolva, vagy akár szántás is folyik rajtuk. Ezeket az örökségelemeket érdemes lenne bemutatni, akár installációval, táblákkal vagy funkcióadással az emberek tudatába emelni, hogy miért is fontosak ezek mind kulturális, mind természeti szempontból. A nemzeti park saját nyilvántartása szerint még meglévő kunhalmok védelme érdekében tájékoztató

kiadványt kellene készíteni ezek értékeiről és megismertetni mind a gazdákkal, mind a turistákkal. Azok a kunhalmok, amelyekre egyéb műemlék, funkció települt, alkalmasak arra, hogy a turisták előtt szabadon látogathatók legyenek, fel lehessen rájuk menni, hiszen a síkságból akár csak pár méterre kiemelkedő halmokról szép kilátás nyílik a környékre. Tájékoztató táblákkal is fel lehet hívni a figyelmet ezekre az értékekre. A távolabb eső kunhalmok látogatását azonban nem kellene lehetővé tenni, sem művelni, hogy a jellegzetes és különleges növényviláguk, egész ökoszisztémájuk zavartalanul megmaradjon.

A térségben több kisebb-nagyobb gazdálkodás is megtalálható, például birkatelep Tiszainokán, csirketelep Törökszentmiklóson. Ezek a cégek, családi vállalkozások együttműködés keretében indíthatnának olyan turisztikailag vonzó kezdeményezéseket, mint például állatsimogató-napok, traktorkiállítás, gyapjúkészítő-workshop vagy telepbemutató. Ide tartoznak, de külön említendőek a lovardák, mint a lovas túrák potenciális szervezői, esetleg bemutató napok tartása, a többi gazdasággal együttműködve, tematikus látogató-napok szervezése rövid távon megoldható lenne.

Több településnek, amely bár a Tisza partján fekszik, azonban nincs kapcsolata a folyóval. Ahol nincsen kiemelten védendő természeti terület vagy érték, ott érdemes lenne közelebb hozni az embereket a Tiszához, de csak korlátozott módon. Ilyen attrakció lehetne egy vízparti-vízfőlötti sétány létrehozása, valamint kikötők/táborhelyek evezős kishajóval érkezők számára, újabb strandok vagy horgászhelyek kialakítása.

Az Alföldön népszerű kerékpározás a területen kardinális kérdés, nem csak turisztikai szempontból, de az itt élők közül sokan, mint mindennapos közlekedési eszközt használják a kerékpárt. A meglévő kerékpárút-hálózat sok helyen hiányos vagy nem megfelelő minőségű. Ezen utak javítása kiemelt prioritást élvez, ugyanis a kerékpárutakra különböző tematikus túrákat lehet szervezni, amely még inkább fellendítené a helyi és térségi turizmust. A kerékpárutak nem csak infrastruktúrák, de önmagukban is jelentenek vonzóerőt a sportturisták számára. A kerékpárutak kialakítására adódna a Tisza gátja, azonban ott az árnyékolás nehezen megoldható, ami nyáridőben veszély forrása is lehet, azonkívül kellemetlen is órákon keresztül a tűző napon kerékpározni. Ezért javasoljuk alternatív kerékpáros útvonalak kialakítását is, amelyeken keresztül a látogatók megismerkedhetnek a környék egyéb természeti és kulturális értékeivel. Javasoljuk a kerékpárút mentén pihenőhelyek, vízvételi lehetőség és szervízpontok kialakítását.

A Tiszán való átkelés biztosítása a kompkal segítségével érdekessé teszi a túrázást, ezért javasoljuk a régi, már felhagyott átkelőhelyek újraélesztését. A kisebb holtágakon is lehetne kialakítani akár a turisták által is működtethető, kézi vontatású, drótköteles révátkelési lehetőségeket. A holtágak továbbá alkalmasak lehetnek rövidtávú/rövid idejű csónakázásra, vízbiciklizésre, supózásra – olyan nem motoros vízijárművekkel való kedvtelési vagy sportolási célú közlekedésre, ami sok aktív turista, valamint gyermekek számára nyújthat igazi paradicsomi élményt. Az eszközök kölcsönzésére önálló vállalkozás indítható, de megfelelő szakértelem szükséges hozzá.

A térség lovas hagyományainak felélesztésére a lótarásban érdekelt személyek és vállalkozások összekapcsolásával lenne lehetőség, ahogy az már korábbi fejlesztési tervekben is szerepelt. A lovas túraútvonalakat más túraútvonalaktól elkülönítve, a járásmódnak megfelelő burkolatú utakon kell vezetni, a pihenőhelyeket pedig nem csak a lovasok, hanem a lovak igényeinek is megfelelően kell kialakítani. Az ilyen lovastúrákhoz sok feltételnek kell egyszerre teljesülnie, ezért kezdetben inkább csak a lovardákat, lovastanyákat kellene úgy fejleszteni, hogy alkalmassá váljanak lovasok fogadására. Gyerekek élmény-lovagoltatása lehet az első lépcső ebben a folyamatban egy csomagajánlat egyik kiegészítő program-lehetőségként.

A már meglévő és az újonnan tervezett attrakciók látogatására, tematikus csomagajánlatok összeállítását és piacra vitelét javasoljuk. A csomagok általában egy hétvégére szóló ajánlatok, amelyek kínálatában szállásadók, vendéglátósok és programszolgáltatók vesznek részt. A csomagajánlatok nem igénylik feltétlenül új attrakciók és infrastruktúrák kiépítését, ezért nagyon alkalmasak arra, hogy a térség turisztikai zászlóshajói legyenek, általuk ismertté váljon a térség, a natúrparki márka, hogy aztán később, hosszabb időre, célzottan is meglátogassák a térség valamely attrakcióját. A csomagok működtetése csak jó szervezést és megfelelő marketinget igényel. A csomagajánlat általában valamilyen téma köré szerveződik.

Ilyen csomag lehet egy 'természetimádó'-túra, amelyen egy település vagy településcsoport természeti értékeit

mutatják be szakemberek, vagy hozzáértő helyiek. A szálláshely természeti környezetben van, a kert alkalmas sütögetésre, főzésre, amit előre be- vagy elkészítenek a vendégek számára. Túravezetővel bejárható a környék útvonalai, madárles, napfelkelte, természetfotózás lehet még a program. Gyógy- és ehető növények megismerése tovább mélyítheti a vendégek gasztronómiai és növénytani ismereteit.

A vízimádók számára javasoljuk a 'Tisza-táji Vizek Ösvénye' tematikus utat. A projekt célja a környezeti és turisztikai értékek kiemelése a térségben, különös hangsúlyt fektetve az értékes vízi infrastruktúrák összekapcsolására. Ez magában foglalja a Tisza menti strandokat, kilátókat, valamint gyógy- és termálfürdőket, holtágakat és egyéb állóvizeket. A tervezett úthálózat és tematikus túraútvonalak létrehozása segíti a különféle vízi létesítmények könnyebb elérhetőségét és egymással való összekapcsolását, ezáltal növelve a turisztikai vonzerőt és a környék iránti érdeklődést.

A célközönségtől függően kínálhatók a programban wellness élmények, gyógykezelés, vizes kalandok. Ezekhez társulhatnak az egészséges táplálkozást vagy az alföldi betyárok életmódját idéző ételeket felvonultató fogások.

V/2. ábra: Tisza-táji vizek ösvénye embléma, Forrás: Google képek

V/3.3 Termékfejlesztési javaslatok

A turisztikai termékfejlesztési ötletek és javaslatok összeállítása során törekedtünk arra, hogy olyan megvalósítható és jól strukturált elképzeléseket fogalmazzunk meg, amelyek turisztikai szempontból számos előnnyel és potenciállal rendelkeznek a térségben. Ezek a javaslatok nem csupán turisztikai élményeket kínálnak, hanem lehetőséget teremtenek arra is, hogy a helyi hagyományokat és értékeket bemutassák a látogatóknak, ezáltal hozzájárulva a helyi közösségek gazdasági és kulturális fejlődéséhez.

Név: Tiszai kincskereső napok

Leírás: A Tiszai Kincskereső napok egy interaktív és kalandos turisztikai élményt kínál a fiatalabb generáció számára, amely a rejtelmes történelmi és természeti kincsek felfedezésére összpontosít a Közép-Tisza vidékén.

Kincskereső túra: A résztvevők csoportosan indulnak egy izgalmas kincskereső túrára a vidék rejtett helyszínein. A túra során felfedezhetnek különböző geológákat, amik átirányítják őket a térség különféle izgalmas, kultúrtörténeti és természeti értékeit képviselő pontjaira. Oktatási célja is van ennek a túrának.

Kulturális élmények: A résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy megismerjék a helyi kultúrát és tradíciókat akár egy hosszabb fesztivál keretében. A programban szerepelhetnek helyi néptáncok, folklór előadások és hagyományos kézműves foglalkozások.

Gasztronómiai kaland: A kincskereső részt vehetnek egy gasztrotúrán, ahol megkóstolhatják a különböző helyi ízeket és specialitásokat, és részt vehetnek egy főzőversenyen vagy közös bográcsozásban.

Aktív szabadidős programok (sportversenyek, vetélkedők): A program során lehetőség van részt venni különböző sportversenyeken és kihívásokon, például egy futó, evezős, kerékpár versenyen vagy egy közösségi kondiparkban erőversenyen. A térségben egy (a térség mezőgazdasági hagyományaira és tudására alapozott) kalandpark létesítése is színesíthetné a programot.

Zenés rendezvények, koncertek: Fellépők meghívásával népszerűsítjük a programot, különböző zenés-táncos mulatságot (pl. néptánc) rendeznénk az esti órákban, ahol a helyi termelők megmutathatnák termékeiket (pl. helyi sör).

Kiemelt szolgáltatások:

- Különleges kincskereső felszerelés és útmutatás a túrához (térkép)
- Infrastruktúra fejlesztése, új kilátótorony és közösségi pihenőhelyek a természeti látnivalók közelében
- Helyi nevezetességek megőrzése, bemutatása
- Kóstolás (helyi termékek)
- Vetélkedők és kisebb díjak
- Kalandpark

Célközönség: főként fiatal felnőttek, gyerekek, aktív családok és kalandvágyó turisták, akik érdeklődnek a kultúra és a természet iránt, és szeretnék részt venni egy izgalmas és tanulságos kincskereső kalandban a Közép-Tisza vidékén. A Tiszai Kincskereső napok egy olyan turisztikai termék, amelynek célja, hogy egyedülálló és izgalmas élményt nyújtson a fiatal generáció számára, miközben megismerteti őket a környék történelmi és természeti kincseivel.

Név: Tiszai Lovas élményút és Gasztronómiai Fesztivál

Leírás: A Tiszai Lovas élményút és Gasztronómiai Fesztivál autentikus és interaktív turisztikai élményt nyújthat a fiatal generációnak és minden kalandvágyónak, amely magában foglalja a hagyományos lótarás bemutatását, kézműves foglalkozásokat és gasztronómiai élvezeteket.

Régi eszközök és kézműves foglalkozások: A résztvevők részt vehetnek különböző kézműves foglalkozásokon, ahol megismerhetik és kipróbálhatják a régi eszközöket és technikákat, mint például a favágás vagy a szőtteskészítés, illetve a lovak körüli munkálatok (pl. saját patkó készítése, ló csutakolása, felszerelése).

Lovas élményút: A résztvevők lovasszekérrel vagy lovakkal felszerelve indulnak egy lovas élményútra a vidék jellemző tájain. Útközben megállnak egy alkalmi vendéglátóhelyen.

Oktatás: Fontos része a programnak a hagyományos lótarás bemutatása a kiindulóponton, ahol betekintést nyerhetnek a lovak gondozásának és kiképzésének módjába, a lovak életébe, ismeretterjesztő készülhetne a lovak viselkedéséről.

Arcfestés: A kisebb gyerekek számára ilyen lehetőség is teret nyerhetne.

Gasztronómiai fesztivál: Egy hosszabb gasztronómiai fesztivál keretében a résztvevők lehetőséget kaphatnak arra, hogy megkóstolják a helyi gasztronómiai különlegességeket, részt vegyenek egy főzőversenyen (pl. bográcsozás) és élvezhessék például a pálinkakóstolót.

Kiemelt szolgáltatások:

- Állatsimogató a gyerekek és az állatbarátok számára
- Hangulatos kézműves piac, ahol helyi kézműves termékeket vásárolhatnak
- Infrastruktúra fejlesztés: lovarda és lótarási létesítmények mentén új lovas élményút létesítése

Célközönség: Minden korcsoport, kalandvágyó turisták és családok, akik érdeklődnek a lovas életmód és a hagyományos kézművesség iránt, és szeretnék részt venni egy változatos és izgalmas vidéki programban.

Ez a Tiszai Lovas élményút és Gasztronómiai Fesztivál egy olyan turisztikai termék, amely lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy mélyebben megismerjék a vidék kulturális és gasztronómiai örökségét, miközben élvezik a lovaglást és a kézművesség örömeit.

Név: Tisza Gyógyfürdők Estéje és Gasztronómiai Kóstoló

Leírás: Ez a rendezvény egy különleges alkalom arra, hogy felnőttek körében fedezzék fel a térség legismertebb

gyógy- és termálfürdőit, miközben élvezik a helyi gasztronómiai élvezeteket egy ízletes vacsora és borkóstoló keretében.

Fürdők Éjszakája: A résztvevőknek lehetőségük van meglátogatni és élvezni a térség legnépszerűbb gyógy- és termálfürdőit, amelyek különleges hangulatot kínálnak éjszakába nyúlóan, zenésztől vagy DJ-től egészen a relaxáló fényeffektekig.

Gasztronómiai Élmény: A fürdőzés után a résztvevők részt vesznek egy ínycsiklandó vacsorán, ahol helyi termékekből készült fogásokat kóstolhatnak meg. Ez az étel- és borkóstoló élmény lehetővé teszi számukra, hogy megismerjék a térség gasztronómiai kincseit és ízeit.

Kiemelt szolgáltatások:

- Egyedi vacsoramenu főként helyi termékekből
- Borkóstoló a térség legjobb borait kínálva, ezáltal megismertetve azokat
- Profi gasztronómiai szakemberek által bemutatott helyi specialitások
- Nyugalom és relaxáció (szauna, masszázs stb. a fürdők kínálatától függően)
- Masszázs és szauna

Célközönség: A program a feltöltődni vágyó felnőtteknek, nyugdíjasoknak szól, akik érdeklődnek a gyógy- és termálfürdők iránt, valamint szeretnék felfedezni a térség gasztronómiai különlegességeit és borait.

A Tisza Fürdők Éjszakája és Gasztronómiai Élmény egy olyan exkluzív esemény, amely a térség valamennyi gyógy- és termálfürdőjének varázslatos világába vezeti az érdeklődőket. A Tisza Gyógyfürdők Estéje és Gasztronómiai Kóstoló egy kivételes lehetőség arra, hogy egy felejthetetlen éjszakát tölthessenek el a fürdők világában, miközben élvezik a helyi ízeket és borokat. Összességében ezek a programok és csomagajánlatok több infrastruktúra összekapcsolásával, a helyi szervezetek összefogásával és a programok hirdetésével valósulhatnak meg, de hívogató lehetőséget biztosítanak a turisták számára és potenciálisan növelhetné a térség népszerűségét.

Zöldút fejlesztési javaslat

A térséget átölelő fejlesztési javaslatunk egy zöldút, amely a térség értékeit, látványosságait hivatott összekötni és bemutatni az ideérkezők és az itt lakók számára. A zöldút a 'Tiszavirág Zöldút' elnevezést kapta, amely a Tisza egyik jelentősebb elemére, a Tiszavirágzásra utal, amely összeköti a térség településeit, A zöldút olyan út, amely nem motorosközlekedésre alkalmas, tehát gyalogos, kerékpáros és lovas forgalomra tervezett, esztétikai és természeti értéket képvisel.

A Tiszavirág zöldút magában foglal már meglévő kiépített kerékpárutakat, egyéb utakat, földutakat és olyan tervezett útszakaszokat, ahol új út építése szükséges a megvalósításhoz. A zöldút a tervezett Natúrparc mind a 24 településén végighalad és érinti a valamilyen szempontból értékes, bemutatandó elemeket. A javaslat tartalmaz pihenőhelyeket is, amelyek vagy a már meglévő infrastruktúrát használják ki vagy új pihenőhelyek létesítésével jöhetnek létre. A zöldút mentén összesen 52 olyan állomást helyeztünk el, ahol valamilyen bemutatandó érték vagy látványosság található meg, és 10 darab pihenőpontot is kialakítottunk.

1	Holt-Tisza sétány
2	Templom tér
3	Tenyői halom
4	Lovas tanya
5	Beke Pál halma
6	Tiszaligeti Strandfürdő
7	Tiszavirág híd
8	Vasútállomás
9	Falumúzeum-Tószeg

10	Patkó-tó
11	Templom melletti park
12	Vasútállomás és zártkertek
13	Hősi emlékek parkja
14	Szabadstrand és liget
15	Faluközpont piaccal
16	Népművészeti alkotótelep
17	Endre Király vára emlékmű
18	Vezeny kilátó
19	Református templom
20	Esőbeálló és halászati bemutató
21	Kisvasúti emlékmű
22	Településközpont
23	Mira-kutak és üzem
24	Tizsakécskei szabadstrand
25	Tiszainokai révkikötő
26	Tiszainokai Kastély
27	Tizsakécskei Tanösvény
28	Kerekdombi termálfürdő
29	Lakitelki tőserdő és tavak
30	Lakitelki holt-ág
31	Hungarikum liget
32	Tizsakürti Arborétum
33	Cserkeszölő Kastély
34	Cserkeszölő fürdő
35	Farkasdomb Tájház és Turisztikai Központ
36	Szent Márton Római Katolikus templom
37	Üdülőtelep és szabadstrand
38	Ördögsekér Környezetvédelmi Oktatóközpont
39	Szabadstrand
40	Piactér
41	Történelmi gyümölcsös
42	Kettős-halom Kálvária-dombbal
43	Régi malom
44	Csonkatorony
45	Mária Magdolna-templom
46	Fegyverneki-Holt-Tisza
47	Gátórház
48	Gátórház
49	Óballai régi iskola
50	Glaser-kastély
51	Vasútállomás
52	Bíró-kastély

V/3. táblázat: Zöldút tervezett pihenőpontjai, Forrás: saját ábra

Metszetek

Javaslatok

A zöldút több olyan területen halad keresztül, amelynek az árnyékoltsága vagy a meglévő infrastruktúra minősége nem megfelelő. Ezen területek fejlesztésére javaslatokat tettünk, amelyeket minta keresztmetszetekkel is ábrázoltunk.

Több helyen szükséges új burkolt út kiépítése, a meglévő állapotának javítása, útburkolati jelek újrafestése. Nagyon fontos eleme a zöldútnak a fásítás, amely árnyékot ad és esztétikailag is javítja a terület állapotát, kiemelten fontos ez a szántókon keresztül haladó szakaszoknál és a gátak mentén.

Burkolatok javítása

A tervezett zöldúthálózat több szakaszán javasoljuk az azonnali burkolatjavítási munkálatok elkezdését. Terepbejárás során több helyi lakos is panaszkodott, hogy a nemzetközi kerékpárút Szolnokig tartó szakasza rendkívül rossz állapotban van, ezért szükséges új aszfaltburkolat kialakítása és megfelelő burkolati jelek felfestése. Javítandó útszakasz többek között a komptól Fegyvernek belterületéig vezető nagyjából 5,2 km-es távú 3223-as számú mellékút. Napjainkra a célforgalmat elvezető út burkolatának állapota gyakorlatilag értékelhetetlen. Véleményünk szerint javasolt szélesíteni az úttestet is, melynek következtében kijelölésre kerülhetnek a forgalmi sávok szélén nyitott kerékpársávok. Ez a megoldás növelné a kerékpárosok biztonságérzetét, ami egyenes arányosan növelné az útszakasz népszerűségét.

Pihenőhelyek kijelölése

A pihenőhelyeket javasolt ellátni ivókúttal, kerékpáros szervizponttal és tárolóval, valamint fedett, leülési lehetőségeket kínáló építménnyel. Továbbá mindenképp javasolt információs táblák kihelyezése a pihenők környezetében, amelyek információval szolgálnak a környéken található értékes tájelemekről, a zöldút várható további útvonaláról és a közelben található esetleges szolgáltatási lehetőségekről.

Veszélyes kereszteződések fejlesztése

A korábban ismertetett veszélyes kereszteződésekben a biztonság növelése érdekében javasolt figyelmeztetőtáblák kihelyezése és figyelemfelhívó útfestések alkalmazása. Előrejelző táblákat egyaránt el kell helyezni a zöldút és a keresztező forgalmas utak mentén is. Ezen felül szorgalmazzuk az átkelő környéki útszakaszokon a forgalmi sebesség korlátozását 60km/h sebességre.

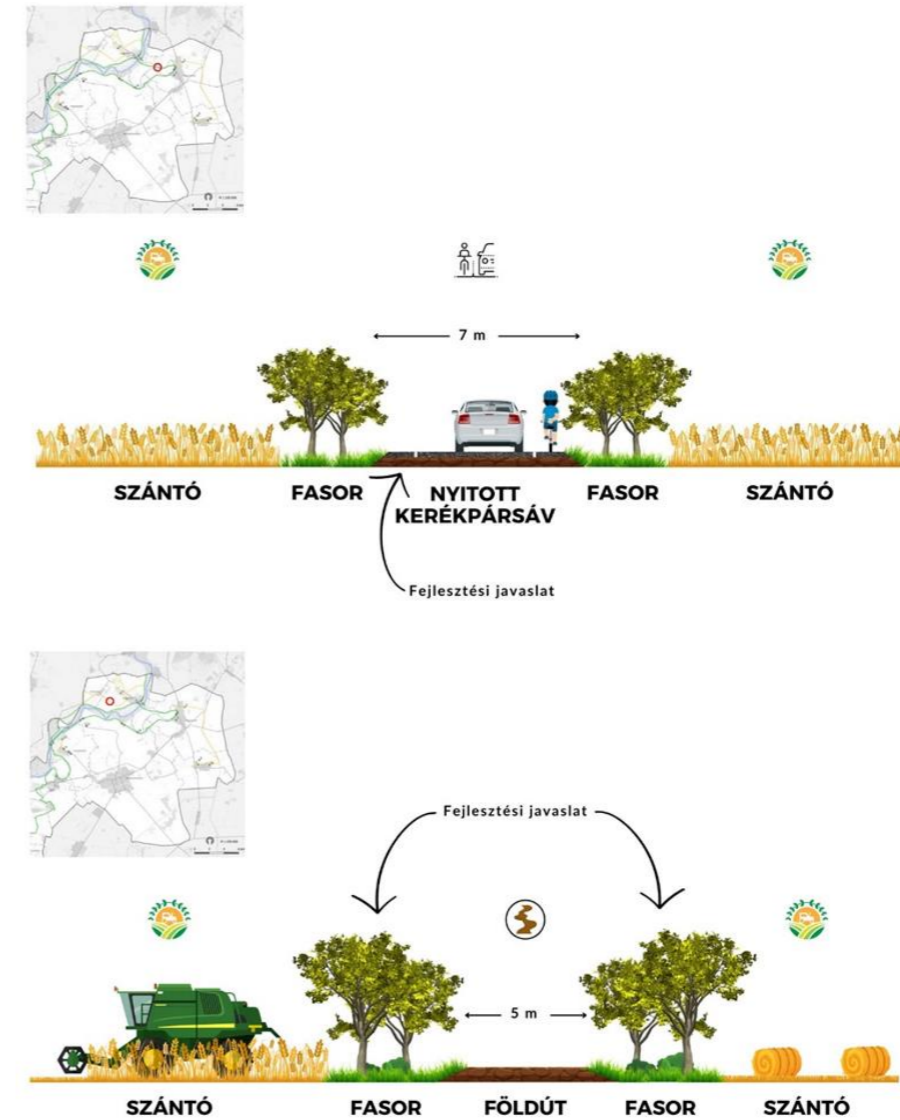
Utak fásítása

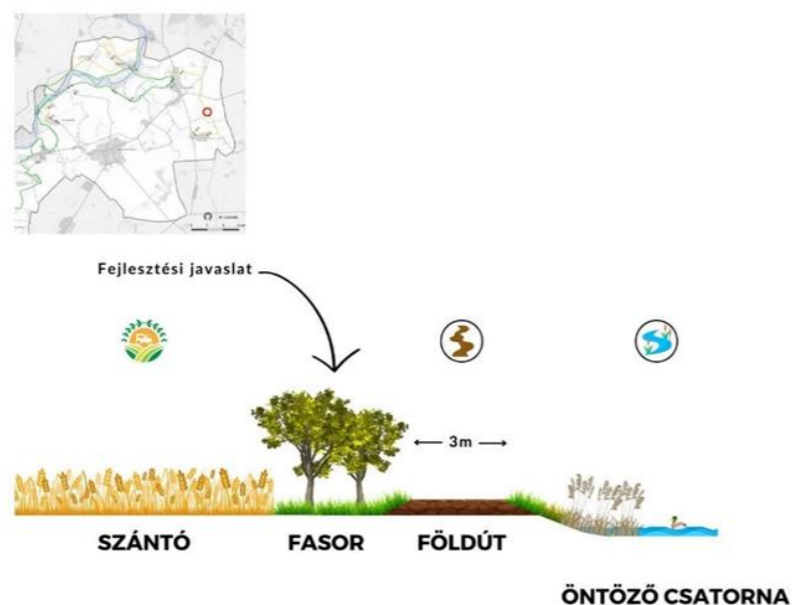
Fontosnak tartjuk a zöldút azon szakaszait fásítani, melyek szántóföldek közötti földutakon haladnak. A fásítással egyrészt egy elviselhetőbb mikroklímával rendelkező túraútvonal alakulna ki, másrészt ökológiai szempontokból is sokkal kedvezőbb mezőgazdasági térséggé fejlődne a terület. A fának köszönhetően kialakulna egy műveléstől mentes gyepes sáv, amely búvó- és táplálkozóhelyként szolgálna az apróvadak és a madarak számára, valamint mezővédő funkciókat is képes lenne ellátni.

A vasúttal párhuzamos utak két oldalára dupla fasor tervezését és ültetését javasoljuk, hogy árnyékos útszakaszok alakulhassanak ki. A vasút felőli oldalon kisebb koronájú fafajok telepítésére van szükség.

A zöldút kellemes végigjárhatósága érdekében a hiányzó szakaszokon a főúttól elválasztott kerékpárút létrehozása javasolt. A kerékpárutak kialakítása során törekedni kell az árnyalás biztosítására, ennek érdekében fasorok ültetésére van szükség a kerékpárút mentén. A helyes növénymegválasztással a táj monotonitása is lehetőség van enyhíteni, ennek érdekében változatos növényanyag telepítésére van szükség.

A természetközeli zöldút esetén kialakítandók olyan pontok, ahol a Tiszára rálátás nyílik, valamint a vízkapcsolat megélésére alkalmas területek. Ezen terek kialakítására jó lehetőséget nyújtanak az egykori rév átkelő helyek, de a galériaerdőn keresztülvezetett erdei kerékpárutak, ösvények kialakítása is megfelelően kielégíti ezen igényt.

V/3. ábra: Metszetek, Forrás: saját ábra

Arculati elemek

Logó

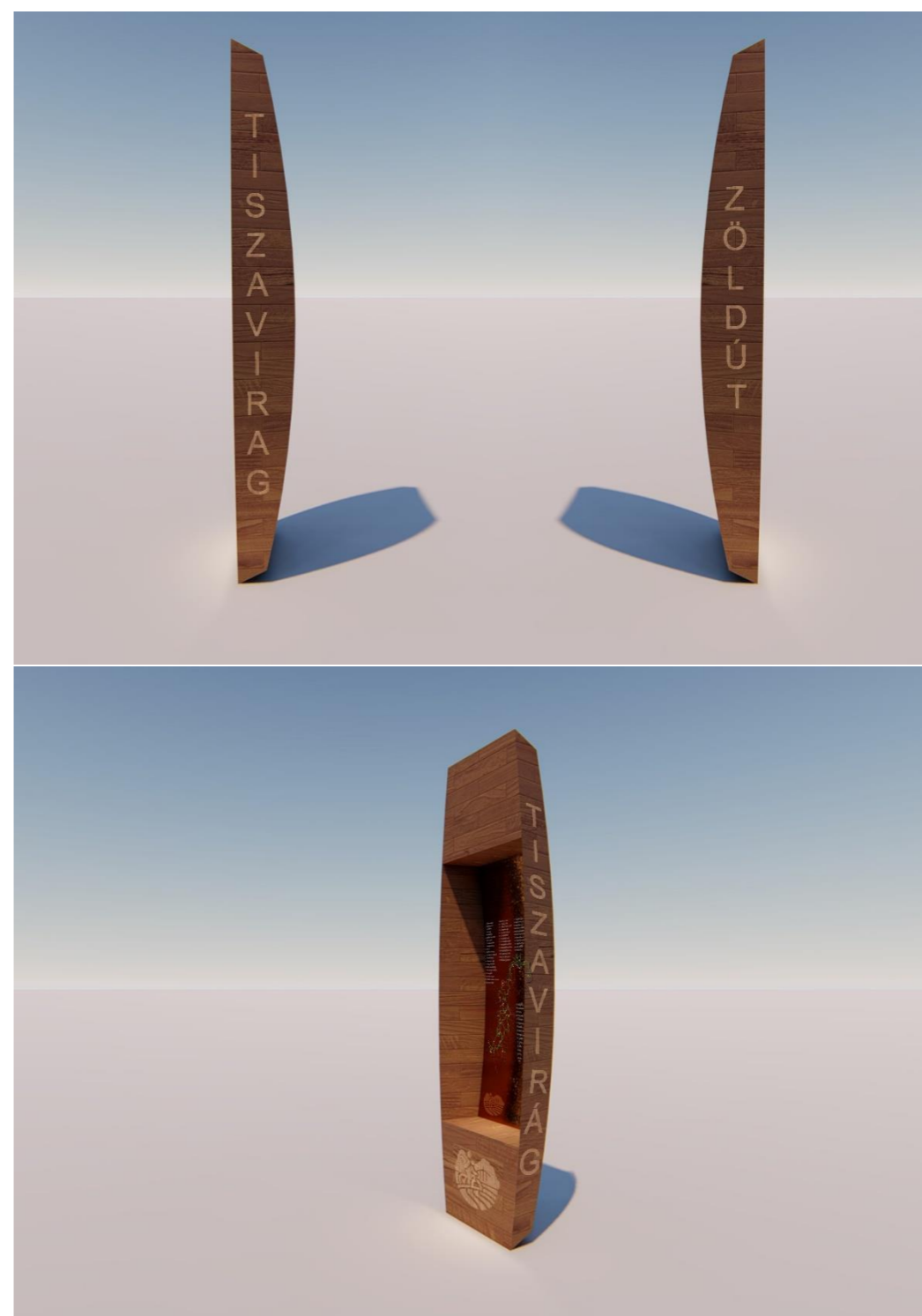
V/4. ábra: Logó, Forrás: saját ábra

A logó stilizált, egyszerű ábra, amely több, a térségre és a zöldútra jellemző elemeket tartalmaz. A kerékpáros közepén magát az utat és annak rendeltetését szimbolizálja. Alul a térségre jellemző tájképi elem, a szántó föld jelenik meg, amely a mezőgazdaságot is szimbolizálja. Középen a kék sáv a Tiszát szimbolizálja, felette pedig zöld színnel az erdők és cserjések jelennek meg. A zöldben feltűnik a Tisza-híd stilizált alakja, amely egy jellegzetessége a területnek és szimbolizálja a területek kapcsolatát és összeköttetéseit is.

Információs táblák

Az információs táblák a pihenőhelyeknél lesznek elhelyezve. Az információs tábla kitér arra, hogy miként jött létre a zöldút, milyen célokat szolgál, alul pedig egy térképen láthatjuk a zöldút nyomvonalát, részeit és a pihenőhelyek, ajánlott látványosságok listáját is.

Maga az információs tábla egy csónak alakot idéz meg, amely fából készül a Tiszát, a Tiszai csónakázást szimbolizálja.

Tiszaliget-pihenő

A Tiszavirág zöldút koncepciója a Közép-Tisza Völgyi Natúrpark megvalósítása során alakult ki. A Tiszaliget, mint Széchenyi egyik legjelentősebb turisztikai központja a zöldút egyik pihenőpontjának is szelődött. A szelvény tájleírásában a zöldút, a terület, a környező sport- és rekreációs felületek tartalma, amelyek a zöldutat használó turisták és helyiek számára segíthetnek. A pihenő a zöldút fő vonalától leváló Széchenyi völgyében található, amelyen a Tisza menti területekkel, a vízparttal és a Tiszavirág híddal is találkozhatsz. A Tiszavirág hídon keresztül déli irányba haladhatsz a Tisza jobb partján, illetve a Szarvasdűvön keresztül Szajol, illetve a délre fekvő Martfűs térségbe is könnyen eljuthatsz.

1. Művelési övezet	22. Helyi határ az övezet	37. Tiszaliget-pihenő pont
2. Szőlőművelési övezet	23. T. Szőlőművelési övezet	38. Tiszaliget-pihenő pont
3. Szőlőművelési övezet	24. T. Szőlőművelési övezet	39. Tiszaliget-pihenő pont
4. Szőlőművelési övezet	25. T. Szőlőművelési övezet	40. Tiszaliget-pihenő pont
5. Szőlőművelési övezet	26. T. Szőlőművelési övezet	41. Tiszaliget-pihenő pont
6. Szőlőművelési övezet	27. T. Szőlőművelési övezet	42. Tiszaliget-pihenő pont
7. Szőlőművelési övezet	28. T. Szőlőművelési övezet	43. Tiszaliget-pihenő pont
8. Szőlőművelési övezet	29. T. Szőlőművelési övezet	44. Tiszaliget-pihenő pont
9. Szőlőművelési övezet	30. T. Szőlőművelési övezet	45. Tiszaliget-pihenő pont
10. Szőlőművelési övezet	31. T. Szőlőművelési övezet	46. Tiszaliget-pihenő pont
11. Szőlőművelési övezet	32. T. Szőlőművelési övezet	47. Tiszaliget-pihenő pont
12. Szőlőművelési övezet	33. T. Szőlőművelési övezet	48. Tiszaliget-pihenő pont
13. Szőlőművelési övezet	34. T. Szőlőművelési övezet	49. Tiszaliget-pihenő pont
14. Szőlőművelési övezet	35. T. Szőlőművelési övezet	50. Tiszaliget-pihenő pont
15. Szőlőművelési övezet	36. T. Szőlőművelési övezet	51. Tiszaliget-pihenő pont
16. Szőlőművelési övezet	37. T. Szőlőművelési övezet	52. Tiszaliget-pihenő pont
17. Szőlőművelési övezet	38. T. Szőlőművelési övezet	53. Tiszaliget-pihenő pont
18. Szőlőművelési övezet	39. T. Szőlőművelési övezet	54. Tiszaliget-pihenő pont
19. Szőlőművelési övezet	40. T. Szőlőművelési övezet	55. Tiszaliget-pihenő pont
20. Szőlőművelési övezet	41. T. Szőlőművelési övezet	56. Tiszaliget-pihenő pont
21. Szőlőművelési övezet	42. T. Szőlőművelési övezet	57. Tiszaliget-pihenő pont

Tiszavirág Zöldút

V/5. ábra: Információs tábla, Forrás: saját ábra

V/3.4. Menedzsment és marketing fejlesztési javaslatok

1. Egységes arculat kialakítása
A leendő natúrpark kialakításában rengeteg szereplő vesz részt és fontos, hogy egységet sugározzanak, illetve egységes megjelenésük legyen. A honlapok elemzésénél kiderült, hogy a települések honlapjai teljesen különbözőek, sokszor elavultak, rosszul működnek. Fontos lépés ezeknek az egységesítése, azonos arculati megjelenés biztosítása. Emellett szükségesnek tartjuk egy saját weboldal létrehozását a natúrpark számára, valamint minden település honlapján lennie kell natúrparki fülnek is.
2. Turinform iroda létrehozása
Nagyon fontos, hogy az ide érkezők megfelelően tudjanak tájékozódni, információt szerezni a natúrpark kínálatáról, lehetőségről, értékekről, programokról. Ezért javasoljuk a natúrpark számára turinform irodák létrehozását. Erre egy kiváló helyszín lenne a területen működő leader csoportok irodái. A területen 5 leader helyi akciócsoport működik.
3. Reklámozás
Az összefogás és együttműködés a natúrpark egyik alapelve és ez az egyik kulcsa a térség fejlődésének. Ez az együttműködés kívánatos a helyi szolgáltatások, értékek piaci szereplők reklámozása során is. Kívánatosnak tartjuk, hogy a térség mindegyik szereplője reklámozza a másikat, akár azonos, akár különböző szektorban van érdekeltsége. Ennek a kölcsönös együttműködésnek köszönhetően a térség dinamikusabban tud fejlődni a külső szereplőkhöz képest.

4. Natúrpark-kártya
Az előző pontban már volt szó, hogy fontos a helyi termékek, értékek, szolgáltatások előnyben részesítése és a helyi lakosság és szereplők közötti szoros kapcsolat kialakítása. Ennek érdekében javasoljuk egy Natúrpark-kártya létrehozását a helyi lakosok és a látogatók számára, amivel különböző kedvezményekhez juthatnának a natúrpark területén.

V/7. ábra: Natúrpark kártya, Forrás: saját ábra

5. Helyi termékek boltja
A vizsgálatok során feltártuk és összegyűjtöttük ez egyes településeken készített, előállított termékeket. Ezek a termékek hozzájárulnak a térség hírnevének növeléséhez is, valamint gazdasági szempontból is meghatározóak lehetnek. A könnyű hozzáférés érdekében javasoljuk boltok létrehozását a térség különböző pontjain, amikben kifejezetten ezeket a helyi produktumokat lehet kapni.

6. Kiállítások
A natúrpark fejlődésének az egyik legfontosabb kritériuma a helyszín megismertetése, bemutatása, reklámozása mindenféle platformon. Fontos, hogy a natúrpark képviselve legyen a különböző utazáshoz kapcsolódó kiállításokon. Hazai viszonylatban a legnagyobb ilyen rendezvény a Hungexpo-n megrendezett Utazás kiállítás.

7. Kapcsolat kiemelt térséggel
A natúrpark nem része egyik kiemelt turisztikai térségnek sem, viszont nagyon közel helyezkedik el a Debrecen és térsége turisztikai térséghez. A kapcsolat révén a térségbe érkező vendégek egy-egy napos túrákat tudnak tenni a natúrparkban, ahol kiemelt térség nagy nyüzsgéséhez képest egy nyugodtabb környezetben tudnak kikapcsolódni.

Útjelző táblák

V/6. ábra: Útjelző táblák, Forrás: saját ábra

V/3.5 Fejlesztések lehetséges hatásainak bemutatása logframe mátrix segítségével

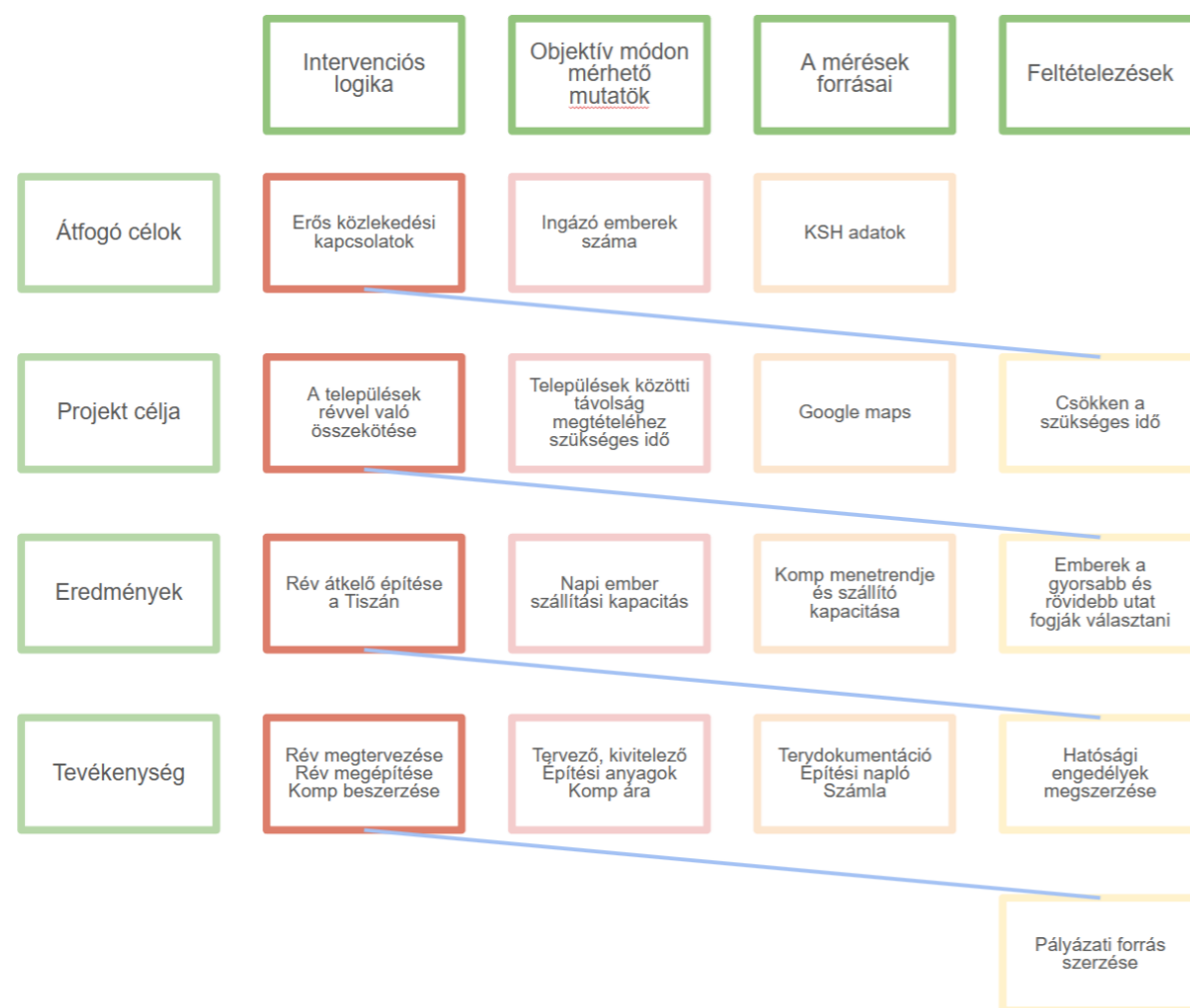
A következő fejezet a logframe mátrixban látható adatokat és jövőbeli terveket írja le.

Ez a projekt a Tisza menti vizsgált települések közlekedési kapcsolatait hivatott javítani egy új rév átkelő megépítésével. Az átfogó cél a közlekedési kapcsolatok erősítése, amihez a települések közötti távolság megtételéhez szükséges idő csökkentése szükséges. A projekt konkrét célja a települések révvel való összekötése, amihez egy rév átkelőt építenek a Tiszán, ami sokkal gyorsabb közlekedést kínál a turisták és a helyi lakók (ingázók) számára is.

A projekt eredményeként a napi emberszállítási kapacitás növekedni fog, a komp menetrendje és szállító kapacitása pedig biztosítja a hatékony közlekedést. A projekt sikeréhez szükséges tevékenységek közé tartozik a rév megtervezése, megépítése és a komp beszerzése, valamint a szükséges hatósági engedélyek megszerzése és a pályázati forrás biztosítása.

Az objektív módon mérhető mutatók a KSH adatokból, a Google Maps segítségével mért távolságokból és időkből, valamint a tervdokumentációból, építési naplóból és számlákból származnak. A feltételezések szerint a projekt révén csökken a közlekedéshez szükséges idő, és az emberek a gyorsabb és rövidebb utat fogják választani.

A megvalósulás pályázati forrás szerzése által lenne a leginkább kivitelezhető.

V/8 ábra: Logframe mátrix, Forrás: saját ábra

V/4. Tájidentitás, közösség, együttműködés (V. pillér)

A tájidentitás, közösség és együttműködés pillér keretében tervezett fejlesztések központi célja a helyi identitás, közösségi összetartozás és együttműködés erősítése. Ennek érdekében számos kezdeményezést foglaltunk meg, amelyek mind a helyi közösségek aktív bevonását és támogatását célozzák.

Elsőként, a helyi egyesületek és civil szervezetek támogatására szükséges jelentős hangsúlyt fektetni. Az egyes településeken, vagy több települést összekötő civil szervezetek megalakítása és működésük támogatása kulcsfontosságú a közösségi aktivitás növeléséhez. Ezek a szervezetek aktívan részt kell vehessenek a helyi döntéshozatali folyamatokban, ezzel növelve a helyi összefogás és önrendelkezés súlyát, erejét. Az egyesületek és civil szervezetek számára forrásszerzési és projektmenedzsment képességeket fejlesztő képzéseket tartására van szükség, hogy hatékonyabban működhessenek és nagyobb mértékben járulhassanak hozzá a közösség életéhez.

Fontosnak tartjuk a fiatalok és a helyi gazdaságok közötti kapcsolatok erősítését. A gimnazista korosztály számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megismerkedjenek a helyi gazdaságokkal, gazdálkodókkal és üzemekkel. Ez a kezdeményezés elősegítheti a pályaválasztást és erősíti a helyi munkaerőpiacot, hiszen a fiatalok már korán bepillantást nyerhetnek a helyi gazdasági tevékenységekbe. Ezen túlmenően, az iskolás korúak számára is lehetőséget kell biztosítani a látogatásokra és gyakorlati képzésekre, melyek révén megismerkedhetnek a helyi gazdálkodási gyakorlatokkal, így várhatóan nagyobb arányban választják a gazdálkodói életformát, ezzel biztosítva az utánpótlást a helyi vállalkozások számára.

A helyi identitás fejlesztése érdekében a gyerekeknek és akár az idősebb korosztály számára is térségi ismereti versenyek, tájséták szervezése erősítheti a hovatartozás érzését. Ezek az események nemcsak a helyi történelmi és kulturális ismeretek bővítését szolgálják, hanem közösségi élményként is hozzájárulnak a helyiek kötődésének erősítéséhez. Ezenkívül térségi geológiai kihelyezése is pozitív hatást jelenthet, amelyek felfedező játékokkal kombinálva népszerűsítik a helyi természeti és kulturális értékeket. Ez a tevékenység erősíti a közösségi összetartozást és elősegíti a helyi táj iránti elkötelezettség növelését.

Figyelmet kell fordítani az egyházi közösségek erősítésére és az infrastruktúrájuk jobb kihasználására közösségi programokkal. Az egyházak által szervezett események és programok nemcsak a vallási közösségeket, hanem a szélesebb helyi közösségeket is összehozhatják, erősítve a szociális hálót és a közösségi összetartozást.

A helyi termékek előállításához szükséges ismeretek továbbadásának támogatására gyakorlati képzések szervezésére van szükség gyermekek és felnőttek számára egyaránt. Ez elősegíti a helyi termelési hagyományok megőrzését és továbbadását, valamint hozzájárul a helyi gazdaság fenntartható fejlődéséhez. Továbbá, a kulturális és gazdálkodói pályázati készségek fejlesztésére is nagy hangsúlyt kell helyezni, workshopok és képzések szervezésével növelhető a helyi szervezetek és egyének sikeressége a különböző pályázati források elérésében, ezáltal előmozdítva a térség fejlődését.

A közösségi programok szervezése, mint például a falusi közösségi disznóvágások, nemcsak a hagyományok megőrzését szolgálják, hanem gazdagítják a közösségi élményeket is. Emellett a vízvisszatartás és ökológikus gazdálkodás terjesztésére szemléletformáló kiadványok és workshopokat elősegítik a fenntartható gazdálkodási gyakorlatok elterjedését.

Az "Értékes vagy" és a "Jó helyen élsz" érzés megerősítése érdekében videók készítésével, térségi/natúrparki Topotéka és helyi értéktárak létrehozásával lehetőség nyílik növelni a helyi identitást és a közösségi büszkeséget. A családtörténetek bemutatása településenként, de egységesen a térségben tovább erősíti a közösségi összetartozást, hiszen a múlt és a jelen összekapcsolásával erősebb közösségi kötődést alakíthat ki.

A térségi/natúrparki arculati kézikönyv kialakítása szintén fontos az egységes térségi településkép és környezetkultúra támogatása céljából, valamint a natúrparki honlap fejlesztése, amely tartalmazza a helyi értékeket, helyi piacokat és eseményeket, növeli a térség láthatóságát és vonzerejét.

Egyik kiemelt kezdeményezésünk a "Kicsik és Nagyik" program, amelynek célja, hogy összekösse a fiatalabb és idősebb generációkat. A program keretében számos idősothont be lehet vonni, ahol az idősek és a fiatalok közös programokban, foglalkozásokban vehetnek részt. Ezen túlmenően, a kölcsönös program révén azok az idősek, akiknek nincs közvetlen családi kapcsolata, "örökbe fogadhatnak" egy-egy fiatalabb személyt vagy családot, így erősítve a közösségi kötődést és a generációk közötti megértést, miközben célt és feladatot, ezzel megbecsülést ad az idősebb korosztálynak, valamint segítik a fiatalabb szülőket.

Egy térségi idősek otthona-gondozó otthon hálózat kialakítása is fontos, amely biztosítja az idősek megfelelő ellátását és gondozását a térségben. Ez a hálózat nemcsak a fizikai gondozást, hanem a mentális és érzelmi támogatást is biztosítja az idősek számára, különös figyelmet fordítva a közösségi integrációra és az időskori életminőség javítására.

Kialakítandók az információs felületek, rendszerek, amelyek célja, hogy elősegítsék az egymás közötti segítségnyújtást pénz nélkül. Ezek a platformok lehetőséget biztosítanak a helyi lakosok számára, hogy megosszák erőforrásaikat, szolgáltatásaikat vagy egyszerűen csak segítséget kérjenek és nyújtsanak a közösség tagjai között. Az ilyen rendszerek szintén elősegítik összetartást és az önkéntes segítségnyújtás kultúrájának erősítését.

Egy helyi, térségi, natúrparki kisokos létrehozása is célszerű, amely tartalmazza a helyben beszerezhető termékek és szolgáltatások listáját. Ez a kiadvány nemcsak információforrásként szolgál, hanem elősegíti a helyi gazdaságok támogatását, mivel a lakosok könnyen hozzáférhetnek a helyi termelők és szolgáltatók adataihoz. A kisokos online és nyomtatott formában egyaránt elérhetővé kell tenni, hogy minél szélesebb körben használható legyen és minél több korosztályhoz és szociális helyzetben lévőkhöz eljusson.

A pusztuló tanyák natúrparki gondozásba vételével szociális mintatanyáklétesítésére van lehetőség. Ezek a mintatanyák nemcsak a helyi építészeti örökség megőrzését szolgálják, hanem szociális célokat is, mint hogy lakhatási lehetőséget biztosítanak rászorulóknak, miközben a tanyasi életformát és gazdálkodást is népszerűsítik. A mintatanyák fenntartható gazdálkodási gyakorlatokat alkalmaznak, amelyek mintaként szolgálhatnak a térség többi gazdálkodója számára is.

Ezek a fejlesztési irányok együttesen szolgálják a helyi közösségek megerősítését, a tájidentitás kialakítását és a közösségi együttműködés fokozását, hozzájárulva a térség fenntartható fejlődéséhez.

Az ide érkező turisták szemléletformálása és az ökoturizmus előmozdítása kiemelt fontosságú a céljaink között. Ennek érdekében számos kezdeményezést tervezünk, hogy a turisták fenntartható módon járuljanak hozzá a térség fejlődéséhez. Emellett cél a mintaterületté válás, melynek keretében a jó tájgazdálkodási és vízgazdálkodási gyakorlatok bemutatásával inspirálhat a natúrpark más térségeket is ezen jó gyakorlatok alkalmazására.

Továbbá terveink között szerepel különböző táborok szervezése mind a helyiek, mind a kívülről érkezők részére, beleértve az általános iskolás és gimnazista korosztályokat. Az erdei iskolák, madarász táborok, vízi táborok, hagyományőrző táborok, kézműves-népzenei táborok, horgász- és lovastáborok mellett vándortáborok szervezésére is lehetőséget ad a térség, ezzel a résztvevők gazdag élményekben és tapasztalatokkal gazdagodhatnak.

A kerékpáros közlekedés népszerűsítése érdekében kerékpáros térképek készítése és elhelyezése hozzájárul a fejlődéshez, valamint az ezáltal szervezhető kerékpáros túrák és események hozzájárulnak a környezetbarát közlekedéshez, illetve a térség látnivalóinak megismeréséhez.

A helyi gasztrókultúra megismerésére lehetőséget kell biztosítani a turisták számára, hogy megkóstolhassák a térség cseresznyéit, helyi gyümölcseit, valamint megismerhessék a helyi pálinka- és sörfőzdék kínálatát.

A tájséták szervezésével lehetőség nyílik a turisták számára is, hogy felfedezzék a térség természeti és kulturális értékeit, miközben hozzájárulunk a helyi közösségek megélénkítéséhez és a természeti környezet megőrzéséhez.

Fontos a kapcsolatfelvétel kezdeményezése más "testvér" natúrparkokkal, hogy tapasztalatokat cserélhessenek és közösen dolgozhassanak a természeti és kulturális örökségek megőrzésén és a fenntartható turizmus fejlesztésén.

Az elvonulást és nyugalmat igénylők számára erre a célra kijelölt helyek alakítandók ki, ahol lehetőség nyílik a pihenésre, a meditációra és a természettel való kapcsolódásra.

A helyi gyümölcsstermesztés népszerűsítése érdekében "Szedd Magad" mozgalom keretében turisták közvetlenül a termőföldről válogathatják össze a térségre jellemző kedvenc gyümölcsöket.

Ezen felül Pet Kupa mozgalom népszerűsítésével arra ösztönözzük a turistákat, hogy részt vegyenek a környezetszennyezés elleni küzdelemben és a hulladékgyűjtésben.

A natúrparkoknak lehetőséget kell biztosítani középiskolások fogadására az egész országból, hogy megismertessük őket a natúrpark értékeivel és tevékenységeivel.

Végül, terveink között szerepel a tanyavilág megismertetése, hogy a turisták betekintést nyerhessenek a tanyasi életmódba és gazdálkodásba.

Összességében ezek azok a pontok és fejlesztési lehetőségek, amik hozzájárulnak ahhoz, hogy egy összetartó és együttműködő közösség alakulhasson ki a natúrpark térségében.

A fejezet elkészítéséhez felhasznált források, szakirodalmak

<http://tak.e-epites.hu/#>

Dénes Eszter, Kedves Zsófia (2018): Pilis Építészeti Tájegységi Arculati Kézikönyv. Lechner Tudásközpont, Bp.

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

- Térségi örökségletár

Ssz.	Megnevezés	Település	Jelleg	Típus	Jelentőség	Tájérték altípusa	Műemlék altípusa	Megjegyzés	Adatforrás
1	1848-as emlékmű	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű			TÉKA
2	R. k templom (Mindszente)	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom			TÉKA
3	Cibakháza-Martfű csatorna	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna			TÉKA
4	Zsilip	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	zsilip			TÉKA
5	Máté-ér	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna			TÉKA
6	Holtág	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	holtág			TÉKA
7	Mezőgazdasági út hídja	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	híd			TÉKA
8	Árvízvédelmi töltés	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	töltés			TÉKA
9	Belvízelvezető csatornaszakasz	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna			TÉKA
10	Régi Csuhaj Csárda	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	egyéb építmény			TÉKA
11	Híd	Cibakháza	Egyedi tájérték	Közeledési emlék	országos	híd			TÉKA
12	Sulymosi-csatorna	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna			TÉKA
13	Községháza	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	közintézmény épülete			TÉKA
14	Artézi kút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	forrásfoglalás			TÉKA
15	Feszület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
16	56-os emlékmű	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor			TÉKA
17	Kopjafa	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor			TÉKA
18	Damjanich szobor	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor			TÉKA
19	Kossuth-ház	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
20	Damjanich János Általános Iskola	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	egyéb épület, építmény			TÉKA
21	Pieta-szobor	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kálvária, kálváriadomb			TÉKA
22	Szentháromság-szobor	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	egyéb szakrális objektumok			TÉKA
23	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
24	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
25	Köztéri ivókút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
26	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
27	Platán fa	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa, jellegfa			TÉKA
28	Iskola	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	egyéb épület, építmény			TÉKA
29	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
30	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
31	Faomzatú lakóház	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
32	Fakereszt	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
33	Kerekes kút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
34	Eperfasor (Moros alba)	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természettel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fasor, facsoport			TÉKA
35	Egykori vályogvető gödör	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	bányák, felszínformák			TÉKA
36	Kungyulai főcsatorna	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna			TÉKA
37	Zsilip	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	zsilip			TÉKA
38	Gesztenyefa	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természettel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fa, jellegfa			TÉKA
39	Gesztenyefa	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természettel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fa, jellegfa			TÉKA
40	Lakóház	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
41	Harangláb	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	egyéb szakrális objektum			TÉKA
42	Kőkereszt	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
43	Sáska-halom	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
44	Külső-székes	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
45	Kis-hegy	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
46	Millenium emlékmű	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékoszlop, emlékszobor			TÉKA
47	Kápolna	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
48	Kereszt	Cibakháza	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
49	Platán fa	Cibakháza	Egyedi tájérték	Természettel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fa, jellegfa			TÉKA
50	I. vágásháborús emlékmű	Cibakháza	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékszobor, emlékoszlop			TÉKA
51	Tanya	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
52	Fasor	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fasor			TÉKA
53	Ásott kút, ivóvízkút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
54	gazdasági tároló	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
55	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
56	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
57	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
58	Ásott kút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
59	Geodéziai alappont	Cibakháza	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
60	Geodéziai alappont	Cibakháza	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
61	Geodéziai alappont	Cibakháza	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
62	Ivóvíz kút	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
63	Lakóház	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
64	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
65	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
66	Lakóépület	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
67	Présház szőlővel	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
68	Présház	Cibakháza	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
69	Zsilip	Cibakháza	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	zsilip			TÉKA
70	Kettős-halom	Cibakháza	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
71	R. k templom (Mindszente)	Cibakháza	Épített kultúrtörténeli örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		TAK
72	Temetőkápolna	Cibakháza	Épített kultúrtörténeli örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		kápolna		TAK

73	Iskola	Cibakháza	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		épület, építmény	TAK
74	Cibakháza Szabadságtér 23	Cibakháza	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
75	Mária és Jézus szobor	Cibakháza	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	TAK
76	Temetői kőkereszt	Cibakháza	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	TAK
77	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
78	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
79	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
80	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
81	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
82	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
83	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
84	Nagy-hát	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
85	Kettes-halom	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
86	Kettes-halom	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
87	Kis-hegy	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
88	Külso-székes	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
89	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
90	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
91	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
92	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
93	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
94	Árvád	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
95	Bánom-szőlők	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
96	Bánom-szőlő	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
97	Sár-szög	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
98	Felső-rét	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
99	Felső-rét	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
100	Külso-székes-lapos	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
101	Kettes-halom vidéke	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
102	Kettes-halom vidéke	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
103	Kettes-halom környéke	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
104	Ugar	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
105	Külso-székes	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
106	Sáska-halom	Cibakháza	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
107	Közép-Tisza	Cibakháza	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
108	Országos Ökológiai Hálózat	Cibakháza	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
109	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Csataszög	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
110	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Csataszög	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
111	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Csataszög	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
112	Nemzeti Ökológiai Hálózat	Csataszög	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
113	Dobai-főcsatorna 1.	Csataszög	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
114	Dobai-főcsatorna 2.	Csataszög	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
115	Homokbánya	Csataszög	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
116	Kisparaszti lakóház a Szamuely u. végén	Csataszög	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		OKIR
117	Faluszéli birkalegelő	Csataszög	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	birkalegelő		OKIR
118	Gémeskút	Csataszög	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
119	Gémeskút	Csataszög	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
120	Cserkei -fertő	Cserkeszőlő	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
121	Göbölj-járás	Cserkeszőlő	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
122	Aranyosi erdő	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	üde lomboserdők		TÉKA
123	Bába-halom	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	kunhalom		TÉKA
124	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
125	Gémeskút kis házzal	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
126	Hagyományos szőlő és gyümölcs művelési mód	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	jellegzetes művelési ág, szerkezet, tájhasználat		TÉKA
127	Háromszögelt kereszt	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
128	Kisasszony-szőlő kereszt	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
129	Szent Benedek r.k. templom	Cserkeszőlő	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom, imaház		TÉKA
130	Szőlők	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
131	Csörge-halom	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
132	Peres	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
133	Peres	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
134	Peres	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
135	Peres	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
136	Bagi-homoki dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
137	Bagi-homoki dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
138	Bagi-homoki dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
139	Bagi-homoki dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
140	Határ út	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
141	Nyomás-dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
142	Nyomás-dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
143	Kisasszony-szőlő-dűlő	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
144	Kisasszony-szőlők	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
145	Kisasszony-szőlők	Cserkeszőlő	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/

219	Református templom	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		TAK
220	Szapáry-kastély és angolkert	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		uradalmi		TAK
221	Bíró kastély és gazdasági épülete	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		uradalmi		TAK
222	Orczy Anna Általános Iskola és Szakiskola	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		oktatási		TAK
223	Orvos lakás	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		népi-lakó		TAK
224	Polgármesteri Hivatal (Városháza)	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		közösségi		TAK
225	Ipartestület épülete	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		ipartörténeti		TAK
226	Kudelka kereszt emlékére	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
227	1848-49-es emlékmű	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi		TAK
228	Vaskút	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási		TAK
229	Kerekes-kút	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási		TAK
230	Kálvária domb kereszttel	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
231	Annaházi temető 4-es parcellájának 843-899-as sírhelyei és környéke	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
232	Izraelita temető	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
233	Annaházi temető kripták	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
234	Vaskereszt	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
235	Szentháromság szobor	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
236	I. világháborús emlékmű	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi		TAK
237	II. világháborús emlékmű	Fegyvernek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi		TAK
238	Gémeskút	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Vadgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TÉKA
239	Pusztatorony	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Tájképi tájérték	országos	romemlék			TÉKA
240	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
241	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
242	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
243	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
244	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
245	Kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
246	Kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
247	Gémeskút	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TÉKA
248	Fausthamer - Barbahen kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kápolna			TÉKA
249	Fegyverneki kálváriakereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
250	Nep. Szt. János szobor	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	egyéb szakrális objektumok			TÉKA
251	Gémeskút	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TÉKA
252	Gémeskút	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TÉKA
253	R. k. templom (Szent Vendel)	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
254	Fegyverneki központi kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
255	Beitelbeck - Barbeheim kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
256	Büdös-dűlői-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
257	Szapárfalui temetőkereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
258	Icsu - Ensz kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
259	Kovácsné-kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
260	Csecseje - Metzinger kereszt	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
261	Kun-emlékhely, Karcag	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kunhalom, telep			TÉKA
262	Kunhalmok	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kunhalom, telep			TÉKA
263	Kunhalmok, Karcag	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kunhalom, telep			TÉKA
264	Római katolikus kápolna	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kápolna			TÉKA
265	Bíró kastély és kertje	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kastély			TÉKA
266	Szapáry-Schwarz kastély	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kastély			TÉKA
267	épitmény	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	egyéb épület, építmény			TÉKA
268	Holt-Tisza-parti halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
269	Mányai-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
270	Büdös-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
271	Kettős-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
272	Nagy-Koller-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
273	Eperjes-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
274	Polgár-földek-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
275	Fekete-halom	Fegyvernek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
276	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
277	Fészület	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
278	Fészület	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
279	Forrás	Lakitelek	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	forrás			TÉKA
280	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Lakitelek	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
281	Gémeskút	Lakitelek	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút			TÉKA
282	Gémeskút	Lakitelek	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút			TÉKA
283	Gémeskút	Lakitelek	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút			TÉKA
284	Gémeskút	Lakitelek	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút			TÉKA
285	Harangláb	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb			TÉKA
286	kastély	Lakitelek	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	lakóépület			TÉKA
287	Kereszt	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
288	Kereszt	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
289	Kopolya	Lakitelek	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	folyóvízhez kapcsolódó képződmény			TÉKA
290	Községi könyvtár	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	könyvtár			TÉKA
291	Lakitelki Holt-Tisza	Lakitelek	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	folyóvízhez kapcsolódó képződmény			TÉKA

292	Lakóház	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
293	Lakóház	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
294	Lakóház	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
295	Lakóház	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
296	Magánkert	Lakitelek	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	kert		TÉKA
297	Nagy-rét	Lakitelek	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	mocsarak, mocsárrétek		TÉKA
298	Pince, településen kívül	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince		TÉKA
299	Pince, településen kívül	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince		TÉKA
300	Pince, településen kívül	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince		TÉKA
301	Sárga iskola	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	iskola		TÉKA
302	Széchenyi épület - Emigrációs Gyűjtemény	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület		TÉKA
303	Szent Imre	Lakitelek	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékszobor		TÉKA
304	Szent István Meditációs Kápolna, Lakitelek-Népfőiskola	Lakitelek	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kápolna		TÉKA
305	Vadász-kastély	Lakitelek	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kastély		TÉKA
306	Kastély	Lakitelek	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	helyi	kastély		TÉKA
307	Lak, Agrokémiai telep	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
308	Lakitelek-Kápolna	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
309	Kovács-tanya I.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
310	Kovács-tanya II.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
311	Illés-tanya	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
312	Bodvány-dűlő, Tasi-éri-főcsatorna	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
313	Lakitelek-tiszakécskei összekötő út II.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
314	Felső-alpári-dűlő, Hajnal-tanyától É-ra	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
315	Kisrét, Nyugat	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
316	Zalán u. 30.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
317	Szakra-Muraközi-tanya	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
318	Lakitelek-tiszakécskei összekötő út I.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
319	Nagy-rét, Tökös-éri-főcsatorna I.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
320	Népfőiskola	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
321	Bodvány-dűlő	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
322	Ugi út vége	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
323	Tasi-éri-főcsatorna	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
324	Lakitelek-tiszakécskei összekötő út III.	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
325	Nagy-rét	Lakitelek	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
326	Bolyai ház	Lakitelek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
327	Irodaépület	Lakitelek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
328	Római katolikus templom épülete	Lakitelek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakraális	TAK
329	Széchenyi ház	Lakitelek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
330	Vadászkastély	Lakitelek	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		uradalmi	TAK
331	Kiskunsági Nemzeti Park	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Nemzeti park	országos			OKIR
332	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
333	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözet	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
334	Közép-Tisza	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
335	Közép-Tisza	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
336	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözete	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
337	Magterület	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete termeszetvedelem.hu
338	Ökológiai Folyosó	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete termeszetvedelem.hu
339	Kis-rét - Lakitelek	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Ex lege védett láp	országos			OKIR
340	Lakitelki-halom	Lakitelek	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
341	Felszabadulási emlékmű	Martfű	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
342	1848-49-es emlékmű	Martfű	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
343	Időkapu	Martfű	Egyedi tájérték	Kultúrtörténeti érték	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
344	Szent István szobra	Martfű	Egyedi tájérték	Kultúrtörténeti érték	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
345	Római katolikus templom	Martfű	Egyedi tájérték	Kultúrtörténeti érték	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
346	1956-os forradalom emlékére	Martfű	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
347	Református templom	Martfű	Egyedi tájérték	Kultúrtörténeti érték	országos	templom		TÉKA
348	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Martfű	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
349	Kalapos-halom	Martfű	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
350	Vágot-halom	Martfű	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
351	Gyuris-halom	Martfű	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
352	Papp László-halom	Martfű	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
353	Batai lakótelep típusépületei I.	Martfű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
354	Batai lakótelep típusépületei II.	Martfű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
355	Művelődési ház	Martfű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
356	Kastélyszálló	Martfű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		uradalmi	TAK
357	Városháza	Martfű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
358	Martfű I.számú lelőhely	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
359	Martfű II.számú lelőhely	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
360	Tisza Cipőgyár	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
361	Martfű, Csesz-dűlő I.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
362	Martfű, Csesz-dűlő II.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
363	Martfű, Csesz-dűlő III.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
364	Martfű, Csesz-dűlő IV.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/

365	Martfű, Csesz-dűlő V.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
366	Martfű, Csesz-dűlő VI.	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
367	Gyuris-halom	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
368	Vágott-halom	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
369	Tisza-part	Martfű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
370	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Martfű	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
371	Országos Ökológiai Hálózat	Martfű	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
372	Országos Ökológiai Hálózat	Martfű	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
373	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Nagykörű	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
374	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Nagykörű	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			OKIR
375	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Nagykörű	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			OKIR
376	Nemzeti Ökológiai Hálózat	Nagykörű	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
377	Miheller-tanya	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
378	Tópart	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
379	Homoki-szőlők	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
380	Lapos-tó partja	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
381	Keskenyi	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
382	Kistelek	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
383	Marsi-part	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
384	Forrás-part	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
385	Nagykörű 1.	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
386	Nagykörű 2.	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
387	Nagykörű 3.	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
388	Pótlék, hereföld	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
389	Karádi-hodály	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
390	Sovány-dűlő major	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
391	Új-vályogos	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
392	Vályogos	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
393	Haladás u. 30.	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
394	Monostor-domb	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
395	Cigel	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
396	Gyalogföldek	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
397	Május 1. út, Bölcsoede	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
398	Felszabadulás u. 32.	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
399	Felszabadulás utca vége	Nagykörű	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
400	R. k. templom (Szent Mária Magdolna)	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális	OENY
401	Halászház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		népi-lakó	OENY
402	Nep. Szent János szobor ex-lege műemléki környezete	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		szakrális	OENY
403	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		népi-lakó	OENY
404	Lakóház ex-lege műemléki környezete	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		népi-lakó	OENY
405	Templomkert síremléke	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
406	Parókia épülete	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
407	Sírok, katonasírok	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
408	Alkotóház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
409	Csordakút és kondakút	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási	Önkormányzati rendelet
410	Két kút	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási	Önkormányzati rendelet
411	Kút	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási	Önkormányzati rendelet
412	Tájház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
413	Bende-féle ház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
414	Halászház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
415	Régi gazdasági iskola	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
416	I. világháborús emlékmű	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
417	Tisza-szobor	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
418	Temetői szoborcsoport	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
419	Illés-kő	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
420	Pintér-kereszt	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
421	II. világháborús emlékmű	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
422	Petrovay-dombormű	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
423	Szent István öröksége szobor	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
424	1956-os kopjafa	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Önkormányzati rendelet
425	Népi lakóház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
426	Népi lakóház	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Önkormányzati rendelet
427	Schwarz-Leichtner-Lázár-Petrovay kúria	Nagykörű	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		uradalmi	Önkormányzati rendelet
428	Vízmerce Hunyadfalva felé, útmentben	Nagykörű	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	vízmerce		OKIR
429	Gémeskút	Nagykörű	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
430	Kereszt	Nagykörű	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA
431	Kereszt	Nagykörű	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA
432	Gémeskút	Nagykörű	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
433	Gémeskút	Nagykörű	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
434	Gémeskút	Nagykörű	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TÉKA
435	Tisza-part	Nagykörű	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	folyópart		TÉKA
436	Kereszt	Nagykörű	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA
437	Kereszt	Nagykörű	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA

438	Kereszt	Nagykörű	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA
439	I. és II. világháborús hősök emlékoszlopa	Nagyrév	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
440	Kereszt	Nagyrév	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
441	Régi temető	Nagyrév	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	temető		TÉKA
442	Sertéstelepi artézi kút	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
443	Sertésólak	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték	országos	növénytermesztés		TÉKA
444	Alsó-Sápi artézi kút	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
445	Idős fűzfák	Nagyrév	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fa, jellegfa		TÉKA
446	Gábor-foki mellékcsatorna	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna		TÉKA
447	Nemesnyár	Nagyrév	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	fa, jellegfa		TÉKA
448	Belső-Sápi vízvezeték csatorna	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna		TÉKA
449	Ásott kút	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
450	Belvízvezeték csatorna	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna		TÉKA
451	Cibakházi Holt-Tisza	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	holtág		TÉKA
452	Jurinák kúria	Nagyrév	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kúria		TÉKA
453	Zsidóhalmi volt tanyasi iskolaépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	közintézmény épülete		TÉKA
454	Termálkút	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
455	Vízműhöz vezető öntözőcsatorna	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna		TÉKA
456	Nagyrévi-tanyák öntözőcsatorna	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	csatorna		TÉKA
457	Mázsaház	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték	országos	növénytermesztés		TÉKA
458	Pumpás köztéri kút	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
459	Szent István szobor	Nagyrév	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
460	Református templom	Nagyrév	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom		TÉKA
461	Köztéri artézi kút maradványai	Nagyrév	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
462	Régi posta épülete	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	egyéb épület		TÉKA
463	Szilvafasor	Nagyrév	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	facsoport		TÉKA
464	Jegyző-ház	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	egyéb épület		TÉKA
465	Lakóház	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
466	Könyvtár	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	közintézmény épülete		TÉKA
467	Malom	Nagyrév	Egyedi tájérték	Ipartörténeti egyedi tájérték	országos	malom		TÉKA
468	Mezővédő erdősáv	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték	országos	jellegzetes fás növények		TÉKA
469	Halászkunyhó cseréptetővel	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
470	Halászkunyhó nádtetővel	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
471	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
472	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
473	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
474	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
475	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
476	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
477	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
478	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
479	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
480	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
481	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
482	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
483	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
484	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
485	Lakóépület	Nagyrév	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
486	Zsidó-halom	Nagyrév	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
487	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
488	Zsidó-halom	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
489	Holt-Tisza-partja	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
490	Holt-Tisza-partja	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
491	Új-tag	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
492	Új-tag	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
493	Új-tag	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
494	Új-tag	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
495	Szik-oldal	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
496	Szik-oldal	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
497	Holt-Tisza-partja	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
498	Szik-oldal	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
499	Belterület	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
500	Temető	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
501	Belső-sáp	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
502	Belső-sáp	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
503	Belső-sáp	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
504	Belső-sáp	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
505	Belső-sáp	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
506	Nyárfás	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
507	Nyárfás	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
508	Holt-Tisza-part	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
509	Holt-Tisza-partja	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
510	Holt-Tisza-partja	Nagyrév	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/

511	Holt-Tisza-partja	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
512	Holt-Tisza-partja	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
513	Holt-Tisza-partja	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
514	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
515	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
516	Zsidó-halom	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
517	Molnár P.-tanya	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
518	Simon-tanya	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
519	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
520	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
521	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
522	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
523	Mogyorós-sziget	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
524	Belső-sáp	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
525	Belső-sáp	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
526	Zsidó-halmi-dűlő mellett	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
527	Zsidó-halmi-dűlő	Nagyrev	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
528	Hrsz 1-37, 163,167	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természetvédelmi terület	helyi			OKIR
529	Közép-Tisza	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
530	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
531	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
532	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
533	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
534	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
535	Országos Ökológiai Hálózat	Nagyrev	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
536	Fa harang és feszület	Örményes	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	harang, feszület		TÉKA
537	Gólyafészkek a Dózsa György utcán	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészkek		TÉKA
538	Kék vércse fészkelőhelye	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészkek		TÉKA
539	Gémeskút	Örményes	Egyedi tájérték	Természettel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút		TÉKA
540	Birkalegelő	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	legelő, rét		TÉKA
541	Kisparaszti lakóház a Dózsa György utca végén	Örményes	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóház		TÉKA
542	Szarvasbogár élőhely	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	élőhely		TÉKA
543	Nyúlánk sárma élőhelye	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	élőhely		TÉKA
544	II. világháborús emlékmű	Örményes	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TÉKA
545	Gólyafészkek a Felszabadulás utcán	Örményes	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészkek		TÉKA
546	Örményesi-dűlő	Örményes	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
547	Büdös-halom	Örményes	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
548	Bíró földek I.	Örményes	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
549	Bíró földek II.	Örményes	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
550	Örményes-Nagy-Csorba XVIII. dűlő Nagy-Partos	Örményes	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
551	Glaser-kastély	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
552	Keppich-kúria	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
553	Keppich-kúriához tartozó cselédház	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
554	Fegyvernek-Örményes vasútállomás	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
555	Postahivatal	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
556	Segédtiszi lakás	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
557	Hivatalnoki lakás	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
558	Bíró-kastély	Örményes	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
559	Országos Ökológiai Hálózat	Örményes	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
560	Kápolna-kereszt	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
561	Népi lakóház	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület		TÉKA
562	Hősök parkja emlékművei	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
563	Gorove István sírja	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	sír, síremlék		TÉKA
564	Bagi-föld 11. lelőhely	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
565	Bagi-föld 12. lelőhely	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
566	Kengyel patak	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
567	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Rákóczi falva	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
568	Kastélydomb	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
569	Balázs Antal kertje	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
570	A malom udvara	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
571	Ósi Tiszameder	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
572	Főút 11.	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
573	Petőfi u. 7.	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
574	Erdőparti határrész	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
575	Bivaly-tói-csatorna partja, Bagi-föld	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
576	Bagi-föld 2. lelőhely	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
577	Bivaly-tói-főcsatorna partja, Rökkant-föld	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
578	Bivaly-tói-főcsatorna partja, Rökkant-föld II.	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
579	Bagi-föld 5. lelőhely	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
580	Varsány-pusztá	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
581	Bagi-föld 10. lelőhely	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
582	Bagi-föld 11. lelőhely	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
583	Kengyel-part	Rákóczi falva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/

584	Kengyel-part II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
585	Felső-Varsány-pusztá, Kengyel-part	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
586	Bagi-föld 12. lelőhely	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
587	Gorove-halom II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
588	Gorove-halom I.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
589	Róka-halom	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
590	Közép-Tisza	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
591	Országos Ökológiai Hálózat	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
592	Országos Ökológiai Hálózat	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
593	Országos Ökológiai Hálózat	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
594	Kereszt	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
595	Millcentenárium emlékmű	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor		TÉKA
596	Bagi-föld 8. lelőhely	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
597	Bagi-föld 8/a. lelőhely	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
598	Törvény-halom	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
599	Dobos-halom	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
600	Preizik-halom	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
601	Preizik-halom II.	Rákóczifalva	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
602	Kengyel-part IV.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
603	Pásztor-tanya	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
604	Kengyel-part	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
605	Csillag-föld	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
606	Bagi-föld 8/a lelőhely	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
607	Bagi-föld 8. lelőhely	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
608	Kengyel-part II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
609	Kengyel-dűlő	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
610	Kengyel-dűlő II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
611	Kengyel-part III.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
612	Felsővarsány	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
613	Felsővarsány II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
614	Felsővarsány	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
615	Dobos-halom	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
616	Preizik halom II.	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
617	Preizik-halom	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
618	Pató-dűlő	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
619	Törvény-halom	Rákóczifalva	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
620	Közép-Tisza	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
621	Országos Ökológiai Hálózat	Rákóczifalva	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
622	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet	Szajol	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
623	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Szajol	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
624	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Szajol	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
625	Országos Ökológiai Hálózat	Szajol	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
626	Szajoli Holt-Tisza	Szajol	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természetvédelmi terület	helyi			OKIR
627	Tenyo-halom	Szajol	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
628	Első-szántó	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
629	Felsőföld	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
630	4. sz. főút	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
631	Tinóka-ér	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
632	MOL-vezeték 15. lelőhely	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
633	Vasúti felüljáró	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
634	Major-köz	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
635	Tenyő-pusztá	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
636	MOL-telep	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
637	MOL-telep IV	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
638	MOL-telep III.	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
639	MOL-telep I-II.	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
640	Tenyo-halom	Szajol	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
641	Plébánia hivatal	Szajol	Épített kultúrtörténelmi örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Településképvédelmi rendelet Szajol
642	Római katolikus templom	Szajol	Épített kultúrtörténelmi örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Településképvédelmi rendelet Szajol
643	I. világháborús emlékhely	Szajol	Épített kultúrtörténelmi örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Településképvédelmi rendelet Szajol
644	Nepomuki Szent János szobor	Szajol	Épített kultúrtörténelmi örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	Településképvédelmi rendelet Szajol
645	Függőleges földkéregmzást vizsgáló hálózat alappontja	Szajol	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
646	Vasúti szerencsétlenség áldozatainak emlékműve	Szajol	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	emlékmű		TÉKA
647	Vasúti műemlék	Szajol	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	emlékmű		TÉKA
648	Függőleges földkéregmzást vizsgáló hálózat alappontja	Szajol	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
649	Kereszt	Szajol	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TÉKA
650	Tiszai ártér, Holt-tisza	Szajol	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	holtág		TÉKA
651	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Szolnok	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
652	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Szolnok	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
653	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Szolnok	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
654	Országos Ökológiai Hálózat	Szolnok	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
655	Beke Pál-halma	Szolnok	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
656	Beke Pál halma III. lelőhely	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/

657	Beke Pál halma II. lelőhely	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
658	Szandaszőlős V.	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
659	Tisza-híd	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
660	Szolnok I. homok	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
661	Beke Pál-halma	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
662	Szandaszőlős III.	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
663	Szandaszőlős IV.	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
664	Szanda- Reptér	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
665	Szandaszőlős	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
666	Szandaszőlős II.	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
667	Zagyva-torkolat	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
668	Kénsavgyár	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
669	Szandaszőlős	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
670	Beke Pál-halma I. sz. lelőhely	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
671	Alcsi-sziget	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
672	Szandaszőlős, Cseber-ér-dűlő	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
673	Beke-halmi-dűlő	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
674	Palladics-pusza	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
675	Pusza-Szanda	Szolnok	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
676	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Szolnok	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos létesítmény	országos	alappont			TÉKA
677	Szandaszőlősi fakereszt	Szolnok	Egyedi tájérték	Kulturális, szakrális építmény, alkotás, helyszín	országos	kereszt, fészület			TÉKA
678	Szandaszőlősi templomkereszt	Szolnok	Egyedi tájérték	Kulturális, szakrális építmény, alkotás, helyszín	országos	kereszt, fészület			TÉKA
679	Templom, tornya nem háromszögelt, jelkulcs szerint	Szolnok	Egyedi tájérték	Kulturális, szakrális építmény, alkotás, helyszín	országos	templom, imaház			TÉKA
680	Emlékmű, szobor, egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Szolnok	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos építmény, állandó (műv)	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
681	Emlékmű, szobor, egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Szolnok	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos építmény, állandó (műv)	országos	utcabútor, köztéri berendezés			TÉKA
682	Magyar Repüléstörténeti Múzeum, Szolnok	Szolnok	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos építmény, állandó (műv)	országos	kulturális épület		Magyar Repüléstörténeti Múzeum	TÉKA
683	Tisza-híd	Szolnok	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	régészeti lelőhely		híd, kora újkor, török kor	TÉKA
684	Zagyva-torkolat	Szolnok	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	régészeti lelőhely		híd, kora újkor, török kor	TÉKA
685	artézi kút	Szolnok	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			Szolnoki értéktár
686	artézi kút	Szolnok	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			Szolnoki értéktár
687	Tiszavirág gyalogos és kerékpáros híd	Szolnok	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	híd			Szolnoki értéktár
688	Milléri szivattyútelep és zsilip	Szolnok	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip			Szolnoki értéktár
689	Szandai rét	Szolnok	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	legelő, rét			Szolnoki értéktár
690	Dr. Béres József sétatny falu gyilkpopuláció	Szolnok	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	állatok tartózkodási helye, jellegzetes élőhely			Szolnoki értéktár
691	Kossuth Lajos ábrázoló köztéri szobor	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor			TÉKA
692	Árvízvédelmi töltés	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	töltés			TÉKA
693	Múzeum épülete	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kulturális építmény			TÉKA
694	lakóépület	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	lakóépület			TÉKA
695	Városháza épületének Kossuth térrel határos homlokzata	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	épülethomlokzat			TÉKA
696	Artézi kút	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
697	Gazdasági épület	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	magtár			TÉKA
698	Emlékmű, szobor, egyedülálló kőoszlop	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	emlékmű, emlékszobor			TÉKA
699	Emlékmű, szobor, egyedülálló kőoszlop	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	emlékmű, emlékszobor			TÉKA
700	Kastély	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kastély			TÉKA
701	Göth-major	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos tájérték	országos	majorság			TÉKA
702	Háromszögelt gyárkémény	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
703	Templom, tornya nem háromszögelt, alaprajz szerint	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	templomtorny			TÉKA
704	Evangélikus templom	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	templom			TÉKA
705	Református templom	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	templom			TÉKA
706	Szőllősi kereszt	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kereszt, fészület			TÉKA
707	13. lelőhely	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	Régészeti lelőhely			TÉKA
708	Óze-halom	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	Régészeti lelőhely			TÉKA
709	Göti-halom	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	Régészeti lelőhely			TÉKA
710	Tövískes-halom	Tiszaföldvár	Egyedi tájérték	Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős s	országos	Régészeti lelőhely			TÉKA
711	Földvár-árokmaradvány	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Ex lege védett földvár	országos				OKIR
712	Montag-halom	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
713	Zsigeri-halom	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
714	Göth kúria	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		uradalmi		TAK
715	Evangélikus templom	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		templom		TAK
716	Református templom	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		templom		TAK
717	Szent István templom	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki terület	országos		szakrális		TAK
718	Göth kúria ex-lege műemléki környezete	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		uradalmi		TAK
719	Evangélikus templom műemléki környezete	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		szakrális		TAK
720	Református templom ex-lege műemléki környezete	Tiszaföldvár	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki környezet	országos		szakrális		TAK
721	Göti-halom	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
722	Óze-halom	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
723	Tövískes-halom	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
724	Újtemető	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
725	Ér-halom mellett	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
726	Ér-halom	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
727	Ér-halom mellett II.	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
728	Ér-halom D-i vége	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
729	Téglagyár	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/

730	10. lelőhely	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
731	Homok - Óvirághegy	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
732	Kalap út	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
733	13. lelőhely	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
734	Régi temető	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
735	Túri-úti dűlő	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
736	Homok - Kiss Mihály utca	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
737	Ókincsem I. út	Tiszaföldvár	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos		szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
738	Közép-Tisza	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
739	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
740	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
741	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
742	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
743	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
744	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
745	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
746	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszaföldvár	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
747	Hangácsi-lapos	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
748	Artézi kút	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
749	Barátságfa	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
750	Egykori Haraszi-kastély	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	kastély		TÉKA
751	Egykori Zsoldos kúria	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
752	Emlékmű, szobor, egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	emlékmű		TÉKA
753	Fekete-halom	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
754	Gémeskút	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
755	Gémeskút	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
756	Hagyásfa	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
757	Hagyományos lakóház	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
758	Hangács-csatorna	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	csatorna		TÉKA
759	I. világháborús emléktábla	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emléktábla		TÉKA
760	Idős ártéri fekete nyár	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
761	Idős tölgyfa (Quercus robur)	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa, jellegfa		TÉKA
762	Idős tölgyfa (Quercus robur)	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa, jellegfa		TÉKA
763	II. világháborús emlékmű	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TÉKA
764	II. világháborús emlékpark és emlékmű	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emléktábla és park		TÉKA
765	Kastélykert	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	kert		TÉKA
766	Kastélypark téglakerítése	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	kerítés		TÉKA
767	Községháza	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	községháza		TÉKA
768	Magános (szoliter) kőrisfa	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
769	Magányos kőris	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
770	Magányos tölgy	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fa		TÉKA
771	Majorfásítás a volt Tiszazug MGTSZ körül	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	facsoport, fasor		TÉKA
772	Mázsaház	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	növénytermesztés, feldolgozás		TÉKA
773	Mezővédő erdősáv	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	erdősáv vagy erdősáv maradványa		TÉKA
774	Mezővédő fasor	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	erdősáv vagy erdősáv maradványa		TÉKA
775	Nádortói-csatorna	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	csatorna		TÉKA
776	Napközi otthonos óvoda	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	közintézmény épülete		TÉKA
777	Postaépület	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	közintézmény épülete		TÉKA
778	Református parókia	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	vallás igazgatás		TÉKA
779	Református templom	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	templom, imaház		TÉKA
780	Régészeti lelőhely	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
781	Régi iskola	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	oktatás		TÉKA
782	Régi temető	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	temető		TÉKA
783	Révátkelő	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	rév		TÉKA
784	Téglalapos-Bábatói-mellékcatorna	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	csatorna		TÉKA
785	Temető	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	temető		TÉKA
786	Tűzoltószertár	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	igazgatás, rendvédelem		TÉKA
787	úrvízvédelmi töltés	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	töltés		TÉKA
788	útmenti fasor	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fasor		TÉKA
789	Vízrajzi magasságjegy	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	úrvízi emlékhely		TÉKA
790	Zsilip	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip		TÉKA
791	Zsoldos-család sírboltja	Tiszainoka	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	üzlet		TÉKA
792	Fekete-halom	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
793	Tégláslapos- partja I. (MRT 2.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
794	Tégláslapos- partja II. (MRT 3.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
795	Tégláslapos- partja III., Kastély (MRT 4.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
796	Tégláslapos- partja IV. (MRT 5.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
797	Tégláslapos- partja V. (MRT 6.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
798	Reksza (MRT 7.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
799	Szajka- halom (MRT 8.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
800	Szőlők (MRT 9.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
801	Tégláslapos- partja VI. (MRT 10.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
802	Tégláslapos- partja VII. (MRT 11.)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/

803	Mogyorós- sziget (MRT 12)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
804	Szőlős- sziget (MRT 14)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
805	Szőlős- sziget II. (MRT 15)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
806	Szőlős- sziget III. (MRT 16)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
807	Szőlős- sziget IV. (MRT 17)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
808	Szőlős- sziget V. (MRT 18), Prémalja	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
809	Falualja (MRT 19)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
810	Prémalja I. (MRT 20)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
811	Prémalja II. (MRT 21)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
812	Prémalja III. (MRT 22)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
813	Prémalja IV. (MRT 23)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
814	Kis Hangács- halom (MRT 24)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
815	Kis Hangács (MRT 25)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
816	Homokbánya (MRT 26)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
817	Buzás- sziget I. (MRT 28)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
818	Templomkert (MRT 29)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
819	Kastély (MRT 30)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
820	Faluszél (MRT 31)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
821	Szőlőút I. (MRT 32)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
822	Buzás- sziget II. (MRT 33)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
823	Buzás- sziget III. (MRT 34)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
824	Buzás- sziget IV. (MRT 35)	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
825	Csonkatorony	Tiszainoka	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
826	Református templom	Tiszainoka	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi	szakrális		TAK
827	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			https://web.okir.hu
828	Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Országos jelentőségű természetvédelmi terület	országos		az arborétum északi sarka átnyúlik Inokára	https://web.okir.hu
829	Közép-Tisza	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
830	Tiszakürt-tiszainokai gyepek	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
831	Közép-Tisza	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
832	Magterület	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
833	Ökológiai Folyosó	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
834	Fekete-halom	Tiszainoka	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos			OKIR
835	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszajenő	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
836	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Tiszajenő	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
837	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Tiszajenő	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
838	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszajenő	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	OKIR
839	Száraz-ér-part	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
840	Belterület I.	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
841	Rákóczi út 61.	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
842	Belterület II.	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
843	Vártó-part	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
844	Bodzás-dűlő I.	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
845	Bodzás-dűlő II.	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
846	Boc-ér	Tiszajenő	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
847	Nagy-rét	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	gyep		Településképi Arculati Kézikönyv
848	Harang	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harang		Településképi Arculati Kézikönyv
849	Raktár-korábbi malom épület	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Ipartörténeti tájérték	országos	építmény		Településképi Arculati Kézikönyv
850	Szent László templom	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom		Településképi Arculati Kézikönyv
851	II. világháborús emlékmű	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Történelmi tájérték	országos	emlékmű		Településképi Arculati Kézikönyv
852	Mira kutak feletti épületek	Tiszajenő	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	építmény		Településképi Arculati Kézikönyv
853	Névtelen szikes tó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
854	Székes-tó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
855	Vigyázó-tó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
856	Nagytó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
857	Névtelen szikes tó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos			OKIR
858	Alkotótábori tárlat, Tiszakécske	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület		TÉKA
859	Batka kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
860	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	személyekhez kötődő		TÉKA
861	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	egyéb szakrális objektumok		TÉKA
862	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés		TÉKA
863	Geffert kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
864	Gémeskút	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
865	Gémeskút	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
866	Gémeskút	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
867	Háromszögelt templomtorony,a templom jelkulccsal ábrázolva	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom, imaház		TÉKA
868	Helytörténeti Gyűjtemény	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	országos	kulturális épület		TÉKA
869	Holt-Tisza, Tiszakécske	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	holtág		TÉKA
870	Hősi emlékmű	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor, emlékoszlop, emléktábla		TÉKA
871	Kápolna	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kápolna		TÉKA
872	Kécskei kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA

873	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
874	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	emlékmű, emlékszóbor, emlékoszlop, emléktábla			TÉKA
875	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
876	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
877	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
878	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
879	Kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
880	Kocsér keresztjei 1	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
881	Kocsér keresztjei 2	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
882	Móricz Zsigmond mellszobra	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	személyekhez kötődő			TÉKA
883	Múteremgaléria	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TÉKA
884	Pince, településen kívül	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince			TÉKA
885	Rév	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	rév			TÉKA
886	Révház	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	vízi út			TÉKA
887	Templomrom, Tiszakécske	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
888	Tiszabög keresztjei 2	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
889	Tiszabög keresztjei 3	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
890	Tiszabög keresztjei 4	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
891	Zsinagóga	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Szакrális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
892	Batka kereszt	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	helyi	Kereszt, feszület	szакrális		TÉKA
893	Református templom	Tiszakécske	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	helyi	Templom, imaház	szакrális		TÉKA
894	Kerekdomb	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
895	Kerekdomb-Oláhházi dűlő 62.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
896	Ókéske	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
897	Tiszabög-Kincsem-dűlő	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
898	Bögi halom	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
899	Szabolcska M. u. 154.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
900	Dózsa telep 73/A	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
901	Árkus-dűlő	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
902	Középkori településrag	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
903	Árpád utcai halom	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
904	Kerekdomb II.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
905	Kerekdomb V.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
906	Székhalom	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
907	Ókéskei-Holt-Tisza Ny, Lovas-tanya	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
908	Óbög	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
909	Árkus-dűlő I.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
910	Árkus-dűlő II.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
911	Árkus-dűlő III.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
912	Óbög, Csáradaföld	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
913	Székhalom, 12. lh.	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
914	Szeszyári-dűlő	Tiszakécske	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
915	Református Kollégium Általános Iskolája és Gimnáziuma	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatás		HÉSZ
916	Móricz Zsigmond Általános iskola	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatás		HÉSZ
917	Móricz Zsigmond Általános iskola Kollégiuma	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatás		HÉSZ
918	Batka kereszt	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szакrális		TAK
919	Földpince	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
920	Gyógyszertár	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
921	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
922	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
923	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
924	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
925	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
926	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
927	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
928	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
929	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
930	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
931	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
932	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
933	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
934	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
935	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
936	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
937	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
938	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
939	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
940	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK
941	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		TAK

942	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
943	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
944	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
945	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
946	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
947	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
948	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
949	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
950	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
951	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
952	Lakóépület	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
953	Oromzat	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
954	Oromzat	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
955	Óvoda	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatás	TAK
956	Öregék Panziója	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatás	TAK
957	Református templom	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	TAK
958	Római katolikus plébániatemplom	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális	TAK
959	Szociális otthon	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	TAK
960	Városháza	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	TAK
961	Volt malom épülete	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		ipartörténeti	TAK
962	Volt mozi épülete	Tiszakécske	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	TAK
963	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			https://web.okir.hu
964	Közép-Tisza	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
965	Jászkarajenői puszták	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi		Új Natura 2000 terület (INMOD) 2010	Agrárminisztérium adatszolgáltatás
966	Jászkarajenői puszták	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
967	Magterület	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
968	Tiszakécskei Holt-Tisza természetvédelmi terület	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természetvédelmi terület	helyi			HÉSZ
969	Pufferterület	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
970	Ökológiai Folyosó	Tiszakécske	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos		ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
971	1956-os emlékmű	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor, emlékoszlop, emléktábla		TÉKA
972	Aradi vértanuk kopjafái	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kopjafa		TÉKA
973	Artézi kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
974	Artézi kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kút		TÉKA
975	Artézi kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
976	Artézi kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
977	Belvízlevezető csatornahálózat	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	csatorna		TÉKA
978	Bolza-féle kert	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	kert		TÉKA
979	Egykori zsilip	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip		TÉKA
980	Első világháborús emlékmű	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TÉKA
981	Emlékmű	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TÉKA
982	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	utcabútor, köztéri berendezés		TÉKA
983	Fasor	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	Fasor		TÉKA
984	Gát	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	gát		TÉKA
985	Gát melletti kubikgödrök	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	úrvízi emlékhely		TÉKA
986	Gazdaház	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület		TÉKA
987	Gémeskút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
988	Geodéziai alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
989	Geodéziai alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
990	Geodéziai alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
991	Geodéziai alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
992	Geodéziai alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
993	Harangláb	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb		TÉKA
994	Háromszögelési pont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	háromszögelési pont		TÉKA
995	Háromszögelt templomtorony,a templom jelkulccsal ábrázolva	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
996	Hársfasor	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor		TÉKA
997	Idős kőrifa	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fa, jellegfa		TÉKA
998	Idős vadkörte hagyásfák	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	facsoport		TÉKA
999	II. világháborús emlékmű	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű, emlékszobor, emlékoszlop, emléktábla		TÉKA
1000	Itató kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1001	Jelzőtábla	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	vízi út		TÉKA
1002	juharlevelű platán	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fa, jellegfa		TÉKA
1003	Katolikus kápolna	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kápolna		TÉKA
1004	kocsányos tölgy	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fa, jellegfa		TÉKA
1005	Köztéri díszkút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1006	Kút	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1007	Lődomb	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	erődítés részei		TÉKA
1008	Lődomb	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	erődítés részei		TÉKA
1009	Nimfa	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TÉKA
1010	Orosz katona síremléke	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	sír, síremlék, sírjel		TÉKA

1011	Öreg tölgy	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fa, jellegfa			TÉKA
1012	Pince, településen kívül	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince			TÉKA
1013	Pince, településen kívül	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szőlő- és gyümölcsstermesztéssel kapcsolatos emlék	országos	pince			TÉKA
1014	Pléhkrisztus tölgyfasorral	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kereszt, feszület			TÉKA
1015	Református templom	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
1016	Régi kilométerkő (1 km)	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	közút			TÉKA
1017	Régi kilométerkő (2 km)	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	közút			TÉKA
1018	Régi kilométerkő (2 km)	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	közút			TÉKA
1019	Szintezési alappont	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	szintezési főalappont és ősjegy			TÉKA
1020	Szivattyútház	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	szivattyútelep			TÉKA
1021	Tájkép	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Tájképi tájérték	országos	látvány			TÉKA
1022	Tanyasi iskola	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	oktatási, nevelési intézmény			TÉKA
1023	Történelmi eseménnyel kapcsolatos emlék, hősi emlékmű	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű			TÉKA
1024	Vadetető	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	vadgazdálkodással összefüggő építmény			TÉKA
1025	Vályogház-rom	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Mindennapi élettel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1026	Vályogvető	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	bányák, felszínformák			TÉKA
1027	Zsilip	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip			TÉKA
1028	Zsilip	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip			TÉKA
1029	Zsilip	Tiszakürt	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip			TÉKA
1030	Tiszakürt 1	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1031	Áradvány	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1032	Áradvány	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1033	Áradvány	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1034	Nagy-sziget	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1035	Beszer-lapos Ny-i partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1036	Beszer-lapos Ny-i partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1037	Beszer-lapos Ny-i partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1038	Szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1039	Kisbokros	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1040	Kisbokros	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1041	Sziki-Kisföldek	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1042	Tó-part É-i része	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1043	Tó-part	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1044	Búzás-sziget	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1045	Tiszakürt 21	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1046	Tó-part	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1047	Tó-part	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1048	Műút	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1049	Búzás-sziget	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1050	Búzás-sziget	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1051	Földes-lapos partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1052	Homok	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1053	Földes-lapos partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1054	Földes-lapos partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1055	Földes-lapos partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1056	Földes-lapos partja	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1057	Belterület	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1058	Templom	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1059	Homoki-szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1060	Homoki-szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1061	Homoki-szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1062	Homoki-szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1063	Muszáj-szőlő	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1064	Muszáj-szőlők	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1065	Földes-lapos	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1066	Nagyrévi út I.	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1067	Zsilke- tanya	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1068	Földeslapos-Csukás-mellécsatorna, Pincegazdaság	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1069	Beszer-lapos	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1070	Sziget	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1071	Tűzép I.	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1072	Tűzép II.	Tiszakürt	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1073	Központi konyha	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1074	Községháza	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1075	Lakóház	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1076	Lakóház	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1077	Lakóház	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1078	Művelődési ház	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK
1079	Református templom	Tiszakürt	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakraális		Telpülésképvédelmi rendelet, TAK

1080	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos				https://web.okir.hu
1081	Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Országos jelentőségű természetvédelmi terület	országos				https://web.okir.hu
1082	Közép-Tisza	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1083	Tiszaugyi Körtvélyes és Bokros	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1084	Tiszakürt-tiszainokai gyepek	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1085	Közép-Tisza	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1086	Magterület	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
1087	Ökológiai Folyosó	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
1088	Csukás-fertő	Tiszakürt	Természeti örökségelemek	Ex lege védett láp	országos				OKIR
1089	Szent Márton püspök templom	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	templom			TÉKA
1090	Emlékmű,szobor,egyedülálló kőoszlop, 1 m-nél magasabb oszlop	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	szobor			TÉKA
1091	Kereszt	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kereszt			TÉKA
1092	Gémeskút	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos egyedi tájérték	országos	kút			TÉKA
1093	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
1094	Római katolikus plébániaház	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	plébániaház			TÉKA
1095	Tiszapüspöki templomkereszt	Tiszapüspöki	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kereszt			TÉKA
1096	Karancs-Háromág-dűlő	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1097	Karancs-Háromág-dűlő II.	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1098	Farkasdomb	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1099	Karancs-Háromság	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1100	Karancs-Háromság	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1101	Karancs-Útelágazás	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1102	Karancs-Háromság (nyugati rész)	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1103	Tinóka-ér-part	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1104	Tinóka-ér-part	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1105	Fehér-tó-part	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1106	Csatorna-part	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1107	Nagy-Szög-Sziget	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1108	Régi iskola	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1109	Holt-Tisza part I.	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1110	Holt-Tisza part II.	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1111	Felső-földek	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1112	Kásás	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1113	Karancs Három-ág	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1114	Fehér-tópart	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1115	Keleti-partoldal	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1116	Csacska-dűlő I.	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1117	Csacska-dűlő II.	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1118	Fehértó-part-felett	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1119	Fehértó-part-digógödrös	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1120	Rózsa dűlő alatt	Tiszapüspöki	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			szakmai	https://archeodatabase.hnm.hu/
1121	Szent Márton püspök templom	Tiszapüspöki	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		TAK
1122	Római katolikus plébániaház	Tiszapüspöki	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		TAK
1123	Közép-Tisza	Tiszapüspöki	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1124	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszapüspöki	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1125	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszapüspöki	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1126	Homokréti-lapos	Tiszaug	Természeti örökségelemek	Ex lege védett szikes tó	országos				OKIR
1127	Balás-galéria	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TÉKA
1128	Egykori Tisza-magaspart	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	folyóvíz munkája által létrehozott felszinforma			TÉKA
1129	Függőleges földkéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja	Tiszaug	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont			TÉKA
1130	Gólyafészek	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészek, fészektelep			TÉKA
1131	Gólyafészek	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészek, fészektelep			TÉKA
1132	Gólyafészek	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészek, fészektelep			TÉKA
1133	Hegedűs Sándor sírja	Tiszaug	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	sír, síremlék, sírjel			TÉKA
1134	Helytörténeti Gyűjtemény	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TÉKA
1135	Holt-Tisza, Tiszaug	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	holtág			TÉKA
1136	Kápolna	Tiszaug	Egyedi tájérték	Szakraális tájérték	országos	kápolna			TÉKA
1137	Kéménytető	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
1138	Kisrétpart	Tiszaug	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	régészeti lelőhely			TÉKA
1139	Kocsányos tölgy facsoport	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	facsoport, fasor			TÉKA
1140	Kocsányos tölgy fasor	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	facsoport, fasor			TÉKA
1141	Költőüreg	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	fészek, fészektelep			TÉKA
1142	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1143	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1144	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1145	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1146	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1147	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1148	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA

1149	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1150	Lakóház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	lakóépület			TÉKA
1151	Magányos vadkörtefák	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	facsoport, fasor			TÉKA
1152	Ref. templom	Tiszaug	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	templom, imaház			TÉKA
1153	Római katolikus kápolna	Tiszaug	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kápolna			TÉKA
1154	Tájház	Tiszaug	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TÉKA
1155	Tiszaugi Holt-Tisza	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	folyóvízhez kapcsolódó képződmény			TÉKA
1156	Vörösmarty utcai fasor	Tiszaug	Egyedi tájérték	Természeti tájérték	országos	facsoport, fasor			TÉKA
1157	Raformátus templom	Tiszaug	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	helyi	templom, imaház			TÉKA
1158	Országúti bevágás	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1159	I. homokbánya	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1160	Hajdú-tanya	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1161	Kis-ér partja	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1162	Ságh- puszta	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1163	Holt-Tisza mellett I.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1164	Holt-Tisza mellett II.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1165	Bundaszártó I.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1166	Bundaszártó II.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1167	Homokréti partja	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1168	Bocs-part I.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1169	Iskola	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1170	Szociális otthon	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1171	Tópart	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1172	Fechtigtelep	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1173	Bocs-part II.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1174	Ság-Böszöri-főcsatorna mellett	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1175	Sziget	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1176	Kisrétpart	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1177	Kéménytető	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1178	Akasztó-hegy	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1179	Bundaszártó III.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1180	Bundaszártó IV.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1181	Nyárfa-dűlő	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1182	Holt-Tisza-Belső part	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1183	44. sz. műút mellett II.	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1184	Tiszakürti határszél	Tiszaug	Régészeti örökségelemek	Régészeti terület	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1185	Ref. templom	Tiszaug	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		TAK
1186	Római katolikus kápolna	Tiszaug	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szakrális		TAK
1187	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos				OKIR
1188	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1189	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1190	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1191	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1192	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1193	Országos Ökológiai Hálózat	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1194	Idős kocsányos tölgy (Quercus robur)	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi				Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1195	Fehér eperfa (Morus alba)	Tiszavárkony	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi				Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1196	Zsidó síremlékek	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	síremlék			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1197	Kőkeresztek	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kőkereszt			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1198	Harangláb	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1199	Fakereszt	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	fakereszt			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1200	Endre király emlékmű	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű			TÉKA
1201	zsidó síremlékek	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	síremlék			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1202	Népművészeti Alkotóház	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	alkotóház			TÉKA
1203	Emlékmű	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1204	Kereszt	Tiszavárkony	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt			Településképvédelmi rendelet Tiszavárkony
1205	Református templom	Tiszavárkony	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		Önkormányzati rendelet
1206	Római katolikus templom (Kisboldogasszony)	Tiszavárkony	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális		Önkormányzati rendelet
1207	Református templom	Tiszavárkony	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki terület	országos		szakrális		Önkormányzati rendelet
1208	Római katolikus templom (Kisboldogasszony)	Tiszavárkony	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki terület	országos		szakrális		Önkormányzati rendelet
1209	Kutya-halom	Tiszavárkony	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				TÉKA
1210	Gát-melléke	Tiszavárkony	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				TÉKA
1211	Belterület 1.	Tiszavárkony	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				TÉKA
1212	Határ-halom	Tiszavárkony	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				TÉKA
1213	Hugyin-part	Tiszavárkony	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1214	Kiskunsági Nemzeti Park	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Nemzeti park	országos				OKIR
1215	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos				OKIR
1216	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözet	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1217	Közép-Tisza	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1218	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1219	Közép-Tisza	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1220	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözete	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1221	Magterület	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu

1222	Ökológiai Folyosó	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
1223	Pufferterület	Tiszazug	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	termeszetvedelem.hu
1224	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet	Tószeg	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos				OKIR
1225	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Tószeg	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1226	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Tószeg	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi				Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1227	Országos Ökológiai Hálózat	Tószeg	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1228	Akadály-halom	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1229	Lapos-halom	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1230	Nagylapos	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1231	Ökör-halom	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1232	Petőfi Tsz. II.	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1233	Petőfi Tsz. I.	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1234	Telek	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1235	Úrge-föld	Tószeg	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1236	Indóház	Tószeg	Egyedi tájérték		országos				TÉKA
1236	Indóház	Tószeg	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi				Településképvédelmi rendelet, TAK
1237	Kereszt	Tószeg	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TÉKA
1238	Emlékmű	Tószeg	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi		Településképvédelmi rendelet, TAK
1239	Szent Mihály templom	Tószeg	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szagrális		Településképvédelmi rendelet, TAK
1240	Emlékmű 2	Tószeg	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi		Településképvédelmi rendelet, TAK
1241	Református templom	Tószeg	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		szagrális		Településképvédelmi rendelet, TAK
1242	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos				OKIR
1243	Szenttamás Imre majori park	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természetvédelmi terület	helyi				OKIR
1244	Nyugati ostorfa	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi			4 db. Kossuth tér, 3582/1 hrsz.	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1245	Kocsányos tölgy	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi			4 db. Wesselényi u. 51., 1134/5 hrsz.	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1246	Fekete nyár	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi			1 db. külterület 0353/5 hrsz.	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1247	Törökmogyoró	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Helyi jelentőségű természeti érték	helyi			1 db. 0643/114 hrsz.	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1248	Közép-Tisza	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			SAC	Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1249	Közép-Tisza	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			SPA	Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1250	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1251	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1252	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1253	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1254	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1255	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1256	Országos Ökológiai Hálózat	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			ökológiai folyosó övezete	OKIR
1257	Tere-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett földvár	országos				OKIR
1258	Turi-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1259	Barta-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1260	Földvári-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1261	Keresztes-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1262	Tinóka-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1263	Varga-halom	Törökszentmiklós	Természeti örökségelemek	Ex lege védett kunhalom	országos				OKIR
1264	Tere-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1265	Surján	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1266	Szenttamás	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1267	Szenttamás	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1268	Keresztes-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1269	Keresztes-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1270	Pusztaszakállás	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1271	Batthyány u. 54/a.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1272	Csóri-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1273	Pozderka-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1274	Tinóka-halom	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1275	Erdősi I. u. 50.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1276	Palánkvár	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1277	4-es út elkerülő	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1278	Kenderföld	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1279	Mányoki-föld	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1280	Décsé-ér	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1281	Gázfogadó	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1282	Sándor-tanya	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1283	Hosszú-dűlő	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1284	Morotva-köz	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1285	Új-tábla-dűlő I.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1286	Új-tábla-dűlő II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1287	Óballa, Tiszai Hullámtér Projekt 12.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1288	Surján	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/
1289	Tere-halomtól nyugatra	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos				https://archeodatabase.hnm.hu/

1290	Kender-part	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1291	Hosszú-Ráta-dűlő	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1292	Óballa, Part-alja	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1293	Kis M.-tanya	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1294	Markó-tanya	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1295	Török-tanya	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1296	Tere-halom II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1297	Tere-halom III.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1298	Tere-halom IV.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1299	Kenderföldek	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1300	Surjány, Magaspart	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1301	Kis-Büdös-ér partja	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1302	Szakállas-pusztá	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1303	Óballa faluszéle	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1304	Öntözött terület III.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1305	Perjes-hát II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1306	Perjes-hát I.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1307	Sziget-dűlő felett	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1308	Sziget-dűlő	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1309	Morostó	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1310	Szakállas telep I.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1311	Szakállas telep II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1312	Szakállas telep III.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1313	Karancs-dombhát I.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1314	Karancs-dombhát II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1315	Villás-földnyelv	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1316	Öntözött-terület I.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1317	Öntözött-terület II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1318	Utolsó-dűlő	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1319	Perjes-hát III.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1320	Perjes-hát IV.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1321	Perjes-hát V.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1322	Perjes-hát VI.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1323	Szakállas-Hosszú-ráta-dűlő II.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1324	Szakállas-Hosszú-ráta-dűlő III.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1325	Tere-halom Szivattyú teleptől délre	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1326	Csobánkai-rét	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1327	Hosszú-Ráta-dűlő V.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1328	Hosszú-Ráta-dűlő IV.	Törökszentmiklós	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1329	Almásy-kastély együttese	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		uradalmi	Törökszentmiklós Körzeti Földhivatal
1330	Református templom	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szakrális	Törökszentmiklós Körzeti Földhivatal
1331	Városháza	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1332	Tűzoltóság	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1333	Gimnáziumi Kollégium	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatási	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1334	Víztorony, Kossuth tér	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		vízgazdálkodási	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1335	Villa épület	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		uradalmi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1336	Általános Iskola /utcai szárny/	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatási	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1337	Helytörténeti Gyűjtemény	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1338	Törökszentmiklós, Kossuth L. u. 95.	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		népi-lakó	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1339	Törökszentmiklós, Barta külterület	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi			Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1340	Galambo villa	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		uradalmi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1341	Idősek otthona	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1342	Családszolgálat, Nevelési Tanácsadó	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		közösségi	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1343	Csarnokfalja-bazársor	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		ipartörténeti	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1344	Óvoda	Törökszentmiklós	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		oktatási	Törökszentmiklós településképvédelmi rendelet
1345	Szakállasi harangláb	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb		TVRT
1346	Óballai harangláb	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb		TVRT
1347	Szenttamási harangláb	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	harangláb		TVRT
1348	Baptista Imaház	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	imaház		TVRT
1349	Alatkai-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1350	Bakos-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1351	Kettős kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1352	46-os út menti fészület	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1353	Szőlőhátulja-dűlői fészület	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1354	Tenyői úti kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1355	Györteleki-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1356	Líbor-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1357	Markóth-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1358	Óballai temetőkereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1359	Oláh-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1360	Subicz-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1361	Szécsi-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT
1362	Takács-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szakrális tájérték	országos	kereszt		TVRT

1363	Temetői nagykereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1364	Temetői újkereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1365	Törökszentmiklósi északi kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1366	Vajzer-kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1367	Szenháromság szobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	szobor			TVRT
1368	Fájdalmas Szűzanya kegytemplom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	templom			TVRT
1369	Szenháromság római katolikus főtemplom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	templom			TVRT
1370	Református templom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	templom			TVRT
1371	Kovacsoczy kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1372	Ballai úti kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kereszt			TVRT
1373	Nepomuki Szent János szobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	szobor			TVRT
1374	Szent Vendel szobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	szobor			TVRT
1375	Szűz Mária (Immaculata) szobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	szobor			TVRT
1376	Temetői harangláb	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	harangláb			TVRT
1377	Boltíves téglahíd a Szolnoki úton	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	híd			TVRT
1378	Bazársor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	bazársor			TVRT
1379	Tűzoltótorony	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	torony			TVRT
1380	Volt királyi járásbíróház épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1381	Butyka Béla Helytörténeti Gyűjtemény	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1382	Szakállasi egykori iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1383	Hunyadi Mátyás Általános Iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1384	Kiskúti Általános Iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1385	Pánthy Endre Katolikus Általános Iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1386	Bethlen Gábor Általános Iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1387	Székelykapu	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kapu			TVRT
1388	Almásy kastély épületegyüttese	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1389	Óballai egykori iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1390	Egykori Kongorác-nyomda épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1391	Egykori Nemzeti Szálló	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1392	Klein-ház	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1393	Pánthy-féle Leánynevelő Intézet	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1394	Ménteleg épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1395	Aranykapu Tagóvoda	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1396	Tulipánkert Székely Ikeróvoda	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1397	Római katolikus plébánia	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	plébánia			TVRT
1398	Thonet Étterem épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1399	Székács Elemér Szakközépiskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1400	Foglalkozási Rehabilitációs Centrum (Volt Népbank)	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1401	Fogyatékosok Nappali Intézménye és Bölcsőde	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1402	Idősek Klubja	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	épület			TVRT
1403	Pedagógiai Szakszolgálat	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1404	Tájház és borozóVárosháza	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1405	Bartai tanyasi iskola	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1406	Városháza	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1407	Galambos villa	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	villa			TVRT
1408	Filmcentrum	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület			TVRT
1409	Határvölgy	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	határvölgy			TVRT
1410	Határdomb Törökszentmiklós és Szajol határán	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	határdomb			TVRT
1411	Határdomb Törökszentmiklós és Tiszapüspöki határán	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	határdomb			TVRT
1412	Birtokjelek és Határfák	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	határfa			TVRT
1413	Lábassy János kriptája	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	kripta			TVRT
1414	Zsidó temető	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	temető			TVRT
1415	Kiss István síremléke	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	síremlék			TVRT
1416	Kuncze Imre síremléke	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	síremlék			TVRT
1417	Galambos Mór sírköve	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szagrális tájérték	országos	síremlék			TVRT
1418	Óballai temetői kút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TVRT
1419	Református temetői kerekeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kerekeskút			TVRT
1420	Vécsey utcai temető kerekes kútja	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kerekeskút			TVRT
1421	Hunyadi téri ivókút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TVRT
1422	Kossuth téri ivókút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút			TVRT
1423	Kapisztrán utcai japánakác fasor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor			TVRT
1424	Kossuth téri faállomány	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	faállomány			TVRT
1425	Eperfasor a Határvölgyi parton	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor			TVRT
1426	Vadgesztenye fasor a Pánthy Endre úton	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor			TVRT
1427	Almásy kastély parkja	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	kastélypark			TVRT
1428	„Élet kútja”	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	kút			TVRT
1429	Almásy út fasorai	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor			TVRT
1430	Petőfi Sándor utcai japánakác fasor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	fasor			TVRT
1431	Kossuth téri szökőkút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	szökőkút			TVRT
1432	Strand	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	strand			TVRT
1433	”Császár” fája	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	faállomány			TVRT
1434	Mezővédő erdősáv a Polgár legelő határán	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	erdősáv			TVRT
1435	Mezővédő erdősáv Szőlőhatulján	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	erdősáv			TVRT

1436	Földvári-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Településsel kapcsolatos, összetett emlék	országos	kunhalom		TVRT
1437	Varga-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kunhalom		TVRT
1438	Keresztes-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kunhalom		TVRT
1439	Tinóka-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kunhalom		TVRT
1440	Tere-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	kunhalom		TVRT
1441	Napraforgós emlékmű	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Kertépítészeti emlék	országos	emlékmű		TVRT
1442	Barta vasúti megállóhely	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	vasúti emlék		TVRT
1443	Barta vasúti őrház	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	őrház		TVRT
1444	Régi vasútállomás épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	épület		TVRT
1445	Új vasútállomás épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	épület		TVRT
1446	Vasúti raktár épülete	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Közlekedési emlék	országos	épület		TVRT
1447	Gémeskút a lovardában	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	gémeskút		TVRT
1448	Idős törökmogyoró fa a Nagy-Morotva-dűlőn	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	faállomány		TVRT
1449	Szenttamási magtár	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	magtár		TVRT
1450	Kukoricagóré a Szabó rektor utcában	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	kukoricagóré		TVRT
1451	Mezőgazdasági emlékmű	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	emlékmű		TVRT
1452	Galambos malom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	malom		TVRT
1453	Keskeny nyomtávú vasúti híd	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	híd		TVRT
1454	Nagy Gózmalom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	malom		TVRT
1455	Egykori téglagyár	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	gyár		TVRT
1456	Téglaszáritók	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	téglaszáritó		TVRT
1457	Egykori villanytelep	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Ipartörténeti emlék	országos	villanytelep		TVRT
1458	Csala-tó	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	tó		TVRT
1459	Csőzilip	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	zsilip		TVRT
1460	Óballai gátórház	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	gátórház		TVRT
1461	Óballai szivattyútelep	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	szivattyútelep		TVRT
1462	Régi víztorony	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	víztorony		TVRT
1463	Pityókai gátórház	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	gátórház		TVRT
1464	Víztorony - Tungsten	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	víztorony		TVRT
1465	Nagykunsági-fócsatorna és vízművei	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	vízmű		TVRT
1466	Tinóka-ér	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	ér		TVRT
1467	Fáy András fejszobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor		TVRT
1468	Petőfi Sándor mellszobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor		TVRT
1469	Kossuth szobor	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor		TVRT
1470	Mindszenty József mellszobra	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor		TVRT
1471	Országzászló	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	zászló		TVRT
1472	Újratelepítési emlékmű	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TVRT
1473	II. világháborús emlékoszlop	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TVRT
1474	1956-os emlékmű	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TVRT
1475	Holokauszt emlékfal	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TVRT
1476	Hősök szobra (I. Világháborús emlékmű)	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	szobor		TVRT
1477	1848-49-es hősi emlékmű	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	emlékmű		TVRT
1478	Csónakázó tó	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	tó		TVRT
1479	Angol telivér ménes, Törökszentmiklós	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Termesztéssel kapcsolatos emlék	országos	állattartás		TÉKA
1480	Csóri-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
1481	Függ. földkéregmozgató vizsgáló hálózat alappont	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
1482	Függ. földkéregmozgató vizsgáló hálózat alappont	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Földméréssel kapcsolatos tájérték	országos	alappont		TÉKA
1483	Gémeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1484	Gémeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1485	Gémeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1486	Gémeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1487	Gémeskút	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Vízgazdálkodással kapcsolatos emlék	országos	kút		TÉKA
1488	kápolna	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szokrális tájérték	országos	kápolna		TÉKA
1489	Kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szokrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
1490	Kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szokrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
1491	Kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szokrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
1492	Palánkvár	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
1493	Pozderka-halom	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
1494	Szalmagaléria, Törökszentmiklós	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Mindennapi étellel kapcsolatos emlék	országos	kulturális épület		TÉKA
1495	Szenttamás	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Történelmi emlékmű, szobor	országos	régészeti lelőhely		TÉKA
1496	Törökszentmiklósi északi kereszt	Törökszentmiklós	Egyedi tájérték	Szokrális tájérték	országos	kereszt, feszület		TÉKA
1497	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet	Vezeny	Természeti örökségelemek	Tájvédelmi Körzet	országos			OKIR
1498	Natura 2000 különleges madárvédelmi területek	Vezeny	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1499	Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek	Vezeny	Természeti örökségelemek	Natura 2000 terület	nemzetközi			Agrárminisztérium adatszolgáltatás
1500	Országos Ökológiai Hálózat	Vezeny	Természeti örökségelemek	Nemzeti Ökológiai Hálózat terület	országos			OKIR
1501	Kotló-földek	Vezeny	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1502	Ciprus-sziget (KÖH-az.: 25516)	Vezeny	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1503	Köztemető	Vezeny	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1504	Kisdebrecen	Vezeny	Régészeti örökségelemek	Védett régészeti lelőhely	országos			https://archeodatabase.hnm.hu/
1505	Református templom	Vezeny	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemlék	országos		szokrális	TAK
1506	Református templom	Vezeny	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Műemléki terület	országos			https://unimatehu.sharepoint.com/sites
1507	Lakóépület	Vezeny	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		lakóépület	Műemlékem.hu
1508	Reformtáus iskola	Vezeny	Épített kultúrtörténeti örökségelemek	Helyi jelentőségű műemléki érték	helyi		középület	Műemlékem.hu

